НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ
“НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”
ДОЧІРНЯ КОМПАНІЯ “УКРТРАНСГАЗ”
Науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут автоматизованих систем управління транспортом газу НДПІАСУтрансгаз

Українська нафтогазова академія (УНГА)
Відділення “Автоматизація технологічних процесів та виробничо-господарської діяльності”

ТЛУМАЧНИЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК З НАДІЙНОСТІ ГАЗОТРАНСПОРТНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА СИСТЕМ

Основні терміни: ***понад 2500 термінів***

За загальною редакцією
академіка УНГА **А.А. Рудніка**

Харків 1999

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР **А.А. Руднік,** *академік УНГА.*
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
Білик С.Ф., *докт. техн. наук, проф., академік УНГА;*
Гінзбург М.Д., *докт. техн. наук, проф., академік УНГА;*
Колодяжний В.В., *член-кор. УНГА;*
Осінчук З.П., *канд. техн. наук, академік УНГА;*
Педько Б.І., *член-кор. УНГА;*
Розгонюк В.В., *академік УНГА.*

УКЛАДАЧІ:
Гінзбург М.Д., *докт. техн. наук, проф., академік УНГА;*
Азімова Н.І.; Чернець М.В.; Требульова І.О.; Корніловська І.М.; Сичова О.І.; Левіна С.Д.; Ільченко Б.С., *канд. техн. наук, доц., член-кор. УНГА;* **Прищепа О.О.; Соляник В.Г.; Хохряков М.В.,** *канд. техн. наук.*

РЕДАКТОР-ЛЕКСИКОГРАФ *канд. філол. наук* **Симоненко Л.О.**

РЕЦЕНЗЕНТИ:
Єфімов О.Ф., зав. кафедри парогенераторобудування Харківського державного політехнічного університету, *докт. техн. наук;*
Бойко М.В., зав. відділу КС УкрНДІгаз, *канд. фіз.-мат. наук, член-кор. УНГА;*
Муромцева О.Г., завідувач кафедри українознавства Харківського державного педагогічного університету, *докт. філол. наук, проф.;*
Бондаренко В.В., завідувач кафедри української мови Харківського державного політехнічного університету, *канд. філол. наук, доц.*

Рекомендовано до друку Вченою радою НДПІАСУтрансгаз , відділенням “Автоматизація технологічних процесів та виробничо-господарської діяльності“ УНГА та Харківським лексикографічним товариством.

Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з надійності газотранспортного обладнання та систем**.** Основні терміни: понад 2500 термінів / Уклад.: М.Д. Гінзбург, Н.І. Азімова, М.В. Чернець та ін.; За заг. ред. А.А. Рудніка. - Харків, 1999. - 552 с.

Словник є довідковим посібником з термінології та вміщує понад 2500 термінів з надійності газотранспортного обладнання та систем.

Призначений для широкого кола фахівців газової промисловості: адміністративного та експлуатаційного персоналу, керівників різних рівнів, науковців та проектантів; для галузевої системи підготовки кадрів. Може також використовуватися фахівцями інших галузей, викладачами, студентами та іноземними спеціалістами, які працюють з українською науково-технічною літературою та документацією.

ISBN 966-7469-18-2

© М.Д. Гінзбург та ін. 1999

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

ЗМІСТ

Передмова..... 4
Як користуватися словником..... 11
А..... 23
Б..... 38
В..... 42
Г..... 67
Д..... 77
Е..... 99
Ж..... 100
З..... 101
И..... 111
К..... 129
Л..... 169
М..... 173
Н..... 197
О..... 213
П..... 242
Р..... 295
С..... 318
Т..... 375
У..... 397
Ф..... 405
Х..... 409
Ц..... 411
Ч..... 417
Ш..... 419
Э..... 421
Я..... 431
Абетковий покажчик українських термінів..... 432
Абетковий покажчик англійських термінів..... 469
Перелік використаних джерел..... 510
Додаток А. Стандартизовані російські та українські терміни-відповідники, що не є прямим перекладом один одного.... 532
Додаток Б. Розбіжності в перекладі термінів з російської мови на українську..... 534
Додаток В. Поняттєве розмежування термінів у терміносистемі..... 549

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

ПЕРЕДМОВА

Протягом усієї історії розвитку техніки людина завжди приділяла велику увагу питанням надійності та безпечності експлуатації технічних засобів. Особливо це стосується газотранспортного обладнання та систем, що зв'язано зі значними збитками та тяжкими наслідками непередбачуваних зупинок та аварій на об'єктах транспорту газу.

Останніми роками в промисловості України склалося тяжке становище. Через відсутність коштів оновлення та ремонт обладнання проводиться вкрай низькими темпами, що призводить до того, що газоперекачувальні агрегати та допоміжне технологічне обладнання експлуатується понад установлений термін і зі збільшенням міжремонтного періоду. Все це висуває підвищені вимоги до правильного та чіткого викладання й однозначного розуміння нормативних документів: методик, інструкцій, які регламентують технічне обслуговування та ремонт, періодичне опосвідчення, неруйнівний контроль і технічне діагностування газотранспортного обладнання та систем, оскільки помилки в їх виконанні можуть мати дуже тяжкі наслідки, стати причиною аварій, пожеж, виходу з ладу та пошкодження коштовного обладнання, травмування та загибелі людей.

Відсутність сталої української технічної термінології, яка довгий час з відомих причин розвивалася дуже повільно і сьогодні перебуває в стадії свого формування, зумовлює значні труднощі в роботі виробничників, проектантів, науковців та керівників різних рівнів. Саме тому у створюваних документах для опису одних і тих самих понять використовуються різні терміни, а деякі з них мають вільне тлумачення, яке не збігається в різних документах. Усе це перешкоджає фахівцям і негативно позначається на результатах їхньої діяльності.

Отже, єдиним шляхом для усунення термінологічних перешкод у роботі фахівців нафтогазової промисловості є впровадження достатньо повної та узгодженої галузевої системи термінів та означень (далі - терміносистеми), яка б базувалася на терміносистемах відповідних царин науки та техніки, стандартизованих на державному рівні, і була б доповнена додатковими означеннями, а також відсутніми термінами та означеннями, що відбивають специфіку нафтогазової галузі. Розроблення цієї галузевої терміносистеми здійснюється шляхом укладання серії тримовних тлумачних словників згідно з програмою, затвердженою 05.02.99 р. заступником Голови правління НАК "Нафтогаз України" В.В. Розгонюком.

Виходячи з вищевикладеного та враховуючи важливе значення питань надійності та безпечності експлуатації технічних засобів нафтогазової галузі, вкрай актуальним залишається завдання створення достатньо повної та узгодженої терміносистеми з надійності газотранспортного обладнання та систем, яка б була підсистемою єдиної галузевої термінологічної системи і враховувала специфіку галузі, та завдання забезпечення зручного оперативного доступу до неї широкого кола фахівців і тим самим можливість її широкого використання в їхній практичній діяльності. Для вирішення цього

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

завдання на основі законів України, стандартів, нормативних документів, словників, довідників та інших джерел було створено орієнтований на цих працівників тримовний російсько-українсько-англійський тлумачний словник з надійності газотранспортного обладнання та систем, який є наступним кроком у створенні галузевої терміносистеми, розпочатого виданням словників [234-237; 350] та посібника [290].

У межах словника з надійності газотранспортного обладнання та систем створена єдина узгоджена та достатньо повна термінологічна система з основних і суміжних питань з урахуванням специфіки нафтогазової галузі. Крім того, до словника включені необхідні для фахівців загальнонаукові та загальнотехнічні терміни, а також спеціальні терміни з суміжних царин знань.

Основною проблемою, вирішення якої поставили собі за мету укладачі словника, є забезпечення узгодженості як між термінами та означеннями, що входять до його складу, так і між терміносистемою з надійності газотранспортного обладнання й систем та іншими підсистемами єдиної галузевої терміносистеми.

Запропонований словник поєднує функції тлумачення термінів з функціями їх перекладу з англійської, російської або української мови на дві інші мови словника. Він забезпечує зручний оперативний доступ до накопиченої стандартизованої та рекомендованої термінології з надійності газотранспортного обладнання й систем та суміжних питань, і тим самим полегшує складання, вивчення та переклад відповідних нормативних документів, а також дозволяє покращити якість текстів за рахунок обґрунтованого і правильного вживання стандартизованої та рекомендованої термінології. Словник може також використовуватися викладачами, студентами та іноземними фахівцями.

Для кожного поняття в словнику наведені: термін російською мовою; термін і тлумачення українською мовою; терміни-еквіваленти англійською мовою (для деяких понять, що не вживаються в англомовній літературі, англійські еквіваленти відсутні).

У процесі підготування словника було використано понад 380 джерел. Їх перелік, наведений наприкінці книги, поділено на такі групи:

- міжнародні стандарти IEC, ISO;
- міждержавні стандарти СНД (ГОСТ);
- державні стандарти України (ДСТУ);
- збірники стандартизованих і рекомендованих термінів;
- закони України;
- міжгалузеві та галузеві нормативні документи;
- енциклопедії та енциклопедичні словники;
- тлумачні словники;
- словники та довідники української мови;
- словники та довідники російської мови;
- словники та довідники англійської мови;

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

- словники іншомовних слів та інтернаціональних терміноелементів, етимологічні словники;
- праці з термінознавства;
- російсько-українські та українсько-російські словники;
- англо-російські та російсько-англійські словники;
- англо-українські та українсько-англійські словники;
- англо-українсько-російські словники;
- інші.

Іншими джерелами для формування словника є довідники для працівників нафтогазової промисловості [353-354; 375; 380], підручники та монографії з технічної механіки, опору матеріалів, газотурбінних установок, компресорів, оскільки саме вони інтегрують термінологічні напрацювання.

Для добирання спеціальних термінів, які ще не знайшли своє місце у словниках і довідниках використовувалися статті в галузевих виданнях, і перш за все, у журналі “Нафтова і газова промисловість”, а також матеріали науково-практичних конференцій “Нафта і газ України - 96” [368], “Нафта і газ України - 98” [369], Міжнародної науково-технічної конференції ”Современные приборы, материалы и технологии для технической диагностики и неразрушающего контроля промышленного оборудования. Элементная база и комплектующие для приборов НК. Подготовка специалистов в сфере неразрушающего контроля и технической диагностики” [365].

Словник вміщує понад 2500 термінів. На рис. 1 наведено розподіл термінів за тематичними розділами. Більшу частину (67 %) складають терміни з надійності газотранспортного обладнання та систем, в тому числі загальні поняття та показники надійності складають 22 % від загальної кількості термінів у словнику, діагностування та контроль – 20 %, технічне обслуговування та ремонт - 10 %, властивості, характеристики та процеси в матеріалах – 8 %, надійність, діагностування та контроль газотранспортного обладнання - 7 %. Достатню частину понять складають технологічні терміни - 13 %, фізичні та математичні терміни - 8 %, загальнонаукові та загальнотехнічні терміни - 7 %. Крім того, з метою зручності користування в словник внесено близько 5 % термінів з інших тематичних розділів (охорона та безпека праці, вимірювальна техніка та метрологія, газотранспортне обладнання та трубопроводи тощо), які вживаються в тлумаченнях термінів з надійності газотранспортного обладнання та систем. (Більш детально терміни з охорони та безпеки праці наведені в словнику [236], а з вимірювальної техніки та метрології – у словнику [350]).

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Рис. 1 - Розподіл термінів за тематичними розділами

У процесі формування словника укладачі поставили собі за мету забезпечити відповідність (еквівалентність) російських термінів, стандартизованих у міждержавних стандартах (ГОСТ), та українських термінів, стандартизованих у Державних стандартах України (ДСТУ). Як відомо, у деяких випадках вони можуть не бути прямим перекладом один одного. Приклади такої невідповідності наведено в додатку А.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Для стандартизованих термінів українські відповідники взяті з державних стандартів України. В інших випадках для перекладу термінів з російської мови на українську використовувалися російсько-українські словники, перелік яких наведено наприкінці книги. Переважно використовувались новітні словники [298; 303; 307; 320 - 322; 327; 349].

Під час укладання словника були виявлені численні порушення норм чинного Правопису [259] (у тому числі в Державних стандартах України), а також розбіжності між переліченими джерелами (між різними Державними стандартами України, між словниками, між словниками та окремими державними стандартами України) щодо перекладу на українську мову деяких поширених термінів та термінологічних сполучень, щодо вживання тих чи інших слів у певних значеннях, у тому чи іншому контексті. Приклади розбіжностей перекладу деяких термінів наведено в додатку Б.

Указані розбіжності зумовлені тим, що в наш час відбувається бурхливий процес розвитку як фахової мови, так і української мови в цілому, який супроводжується відновленням необґрунтовано вилучених у різні часи українських термінів, вилученням невдалих запозичень та кальок, переглядом деяких правописно-стилістичних норм тощо.

Ураховуючи, з одного боку, необхідність забезпечення інформаційної сумісності словника з чинними нормативними документами, їх однозначного розуміння, а з іншого боку, наявність розбіжностей між різними джерелами (у тому числі між окремими державними стандартами, між державними стандартами та новітніми словниками) укладачі дотримувалися таких правил:

1) написання всіх термінів та загальновживаних слів наводиться згідно з вимогами чинного “Українського правопису” [259] і відповідно до нових орфографічних словників [246; 250; 252], укладених з урахуванням норм чинного правопису;

2) усі технічні терміни (терміносполучення) подаються, як правило, відповідно до чинних державних стандартів України на терміни та визначення;

3) за наявності розбіжностей у написанні між державними стандартами та чинним правописом перевага надається нормам чинного правопису;

4) кожний випадок розбіжностей між окремими державними стандартами, між державними стандартами та новітніми словниками було проаналізовано й прийнято варіант, який, на думку укладачів, точніше відповідає Методичним рекомендаціям Інституту української мови НАНУ, Технічного комітету стандартизації науково-технічної термінології Держстандарту та Міносвіти України (ТК СНТТ) та який взято з найбільш авторитетних та новітніх словників, - саме [303; 307; 320 - 322]. З метою забезпечення одноманітності запропонований варіант прийнято в межах всього словника, тобто в основному терміні, у похідних від нього термінах, а також у разі вживання цих термінів у тлумаченнях;

5) переклад на українську мову процесових понять здійснювався згідно з рекомендаціями [286 - 288; 297 - 298; 307; 314]. Тобто укладачі зроби-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

ли спробу засобами української мови чітко розділити дію та її наслідок, доконану та недоконану дію, здатність до дії та перебування у дії, активних та пасивних учасників дії. Укладачі дотримувалися рекомендацій ТК СНТТ [287-288; 291] про нехарактерність для української мови конструкцій з активними дієприкметниками теперішнього часу і, як правило, вживали інші більш притаманні їй конструкції, перш за все з віддієслівними прикметниками. Більш детально прийнята концепція викладена в розділі 4 посібника [290];

6) переклад і редагування термінів та тлумачень здійснювалося з урахуванням норм слововживання в українській мові. Для російських термінів або загальновживаних слів, переклад яких істотно залежить від контексту, переклад добирався виходячи зі змісту. Приклади поняттєвого розмежування термінів наведено в додатку В;

7) написання багатоелементних термінів (разом, через дефіс або окремо) наводиться згідно з вимогами чинних російського та українського правописів, рекомендацій [247; 264; 283];

8) літера "ґ" в українських та іншомовних словах вживається тільки у випадках, визначених чинним “Українським правописом” [259] та орфографічними словниками [246; 252];

9) вживання прийменників "по" та "при" здійснювалося згідно з рекомендаціями [245; 253; 255; 262; 282; 286]. Більш детально прийнята концепція викладена в розділі 3 посібника [290];

10) у чергуванні прийменників "у"/"в" і префіксів "у-"/"в-" у словах дотримувалися §11, сполучників “і”/”й” та початкового ненаголошеного “і-“ - §12, а прийменників “з”/“із”/“зі(зо)” - §13 чинного “Українського правопису” [259];

11) відмінкові закінчення подавалися на основі норм чинного правопису [259] та граматичної інформації, наведеної в орфографічних словниках [246; 250; 252] і деяких термінологічних словниках.

Відповідно до викладених вище правил здійснювався переклад з російськомовних джерел і були внесені редакційні зміни в терміни та тлумачення, запозичені з україномовних джерел.

Для стандартизованих термінів англійські еквіваленти вибирались із державних (ДСТУ) та міждержавних (ГОСТ) стандартів. За відсутності англійських еквівалентів у стандартах та для досі нестандартизованих термінів переклад термінів на англійську мову здійснювався за допомогою російсько-англійських, англійсько-російських та англо-українсько-російських словників, перелік яких наведено наприкінці книги. Переважно використовувались словники [331; 333-334; 340-341].

Крім того, у процесі підготування словника використовувались електронні англо-російсько-англійські словники Polyglossum II та Lingvo 6.0, система російсько-українського та українсько-російського перекладу Plaj, англо-російського перекладу PROMT-98, системи орфографічного контролю російсько-, україно- та англомовних текстів.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

У процесі складання будь-якого тексту в користувачів можуть виникнути труднощі з вживанням наведених у словнику термінів у тому чи іншому відмінку. Для їх подолання у словнику подається відповідна граматична інформація.

Для забезпечення більшої інформативності словника визначено походження більшості однослівних термінів та для слів іншомовного походження сформована етимологічна довідка. Основним джерелом побудови етимологічної довідки були словники іншомовних слів [272; 274-276]. Крім того, використовувалися словник інтернаціональних терміноелементів грецького та латинського походження [270] та список елементів міжнародної термінології, наведений у додатку 2 до [283]. В окремих випадках для спеціальних та новітніх термінів іншомовного походження, які ще не знайшли своє відображення в словниках іншомовних слів, використовувалися етимологічні довідки та дані про іншомовні еквіваленти в спеціалізованих тлумачних та перекладних словниках.

Для питомих та деяких давно засвоєних слів походження визначалося за допомогою етимологічних словників української та російської мов [271; 273; 277-280].

Укладачі дякують рецензентам за уважний розгляд їх праці, плідне обговорення та цінні зауваження, урахування яких дозволило покращити рукопис.

Ураховуючи процес усталення української термінології, укладачі розуміють, що видання цього словника - це тільки черговий крок у створенні єдиної галузевої термінологічної системи для нафтогазової промисловості, і тому будуть вдячні читачам за зауваження та конструктивні пропозиції, які просимо надсилати на адресу:

Україна, 61125, м. Харків, МСП,
вул. Маршала Конєва, 16 НДПІАСУтрансгаз,
зав. відділення “Інформтехнологія”
д-ру техн. наук, проф. Гінзбургу М.Д.
E_mail: GINZ.NIPI@UGP.VIADUK.NET
Факс: (8-0572) 12-08-32; газовий факс: 26-13

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

ЯК КОРИСТУВАТИСЯ СЛОВНИКОМ

Словник поєднує функції перекладу термінів з функціями їх тлумачення. Тому він складається з власне словника, упорядкованого за російською абеткою, та українського й англійського абеткових покажчиків, які використовуються для перекладів з української або англійської мови на будь-яку з двох інших мов словника.

Ураховуючи, що основним призначенням словника є переклад термінів з російської мови на українську, абеткове упорядкування власне словника виконане за російською абеткою.

Для кожного поняття у словнику наведено терміни російською, українською і англійською мовами, тлумачення - українською мовою.

Для стандартизованих термінів українські відповідники взяті з Державних стандартів України, а російські - з Міждержавних стандартів. Для однослівних українських термінів також подається граматична інформація щодо особливостей правопису окремих відмінків та для слів іншомовного походження також етимологічна довідка.

Кожне поняття в словнику описується окремою статтею, яка має такий формат:

код терміна	**російський термін** *український відповідник* *[граматичні позначки]* англійський відповідник	*[етимологія]* Тлумачення поняття

У деяких випадках для одного російського терміна наведено декілька англійських відповідників, які відбивають різні аспекти поняття та зустрічаються в англомовній науково-технічній літературі. Якщо термін не має англійського відповідника, наведено рекомендації щодо його перекладу, а для окремих термінів, що мають суто радянське походження та взагалі не вживаються в англомовній літературі, англійський відповідник відсутній. Як відомо, між американською та британською англійською орфографією окремих слів існують відмінності. У цьому випадку використовується американський правопис. Наприклад, у словнику вжито слова *color, labor, center, odor, smoldering* тоді як британський правопис дає *colour, labour, centre, odour, smouldering*. Крім того в різних джерелах існують розбіжності щодо написання англійських термінів разом, окремо або через дефіс.

Словник побудовано за абетково-гніздовим принципом, тобто словникові статті поєднуються в групи-гнізда, у кожне з яких входять: стаття головного російського терміна(іменника в називному відмінку) та статті похідних від нього термінів, що являють собою словосполучення цього головного терміна та інших слів. Порядок слів у похідних термінах зберігається таким, який прийнятий у науково-технічній літературі та документації: гнізда упорядковані

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

за абеткою головних термінів, а похідні терміни також за абеткою, але в межах гнізда.

Усі російські терміни (головні та похідні) подані грубим (жирним) шрифтом, українські - курсивом, а англійські - звичайним шрифтом.

Наприклад:

A.001.000	**абразив** *абразив* *[-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]* abradant, abrasive	*[< фр. abrasif - шліфувальний < лат. abrado - зіскоблюю]* Твердий кристалічний зернистий або порошкоподібний матеріал високої твердості, який служить для механічного оброблення поверхонь металів, сплавів, гірських порід тощо.

У кінці тлумачень, узятих із законодавчих та нормативних актів і стандартів, наводиться посилання на відповідне першоджерело - нормативний акт, ДСТУ, ГОСТ, Міжнародний стандарт IEC, ISO, закон України (для останнього – з вказівкою статті). У разі, коли термін та (або) тлумачення були перероблені укладачами словника, після номера ДСТУ або ГОСТ ставиться літера **"m"**.

Більшість перероблень мали суто редакційний характер: усунення розбіжностей та забезпечення системності, приведення написання слів до норм чинного Правопису [259], уточнення перекладу процесових понять, уживання прийменників *"по", "при",* тощо.

Наприклад:

P.031.003	**назначенный ресурс** *призначений ресурс* assigned operating time	***Було:*** Сумарний *наробіток, при* досягненні якого експлуатацію об'єкта треба припинити незалежно від його технічного стану. **ДСТУ 2860-94.** ***Стало:*** Сумарне *напрацювання, за умови* досягнення якого експлуатацію об'єкта треба припинити незалежно від його технічного стану. **ДСТУ 2860-94m.**

Якщо означення поняття стосується конкретної царини науки й техніки або галузі промисловості, то вона вказується перед означенням грубим (жирним) курсивом (для загальних означень ніяких пояснень не дається).

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Наприклад:

А.017.000	**аппаратная** *апаратна* *[-ної, д. і м. -ній, ор. -ною; мн. -ні, -них, д. -ним]* operating room, equipment room	*[< лат. apparatus - устаткування]* ***У газовій промисловості*** - частина приміщення (наприклад, ДП КС) для розміщення комплексу технічних засобів автоматизації, телемеханізації та обчислювальної техніки, який не потребує оперативної взаємодії з черговим персоналом.

Якщо поняття має два або більше значень, у словнику наведена відповідна кількість означень, які відокремлюються одне від одного арабськими цифрами.

Наприклад:

А.013.000	**акт** *акт* *[-та (документ) /-ту (дія), ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* act, certificate	*[лат. actus < ago - приводжу в рух]* 1. Вчинок, дія. 2. Офіційний письмовий документ, укладений групою осіб для підтвердження встановлених ними фактів. ***Примітка.*** Породжує певні правові наслідки.

Якщо російський термін має два або більше українські відповідники, вони наводяться поруч. Причому, якщо вони є абсолютними синонімами, вони мають єдине тлумачення. У цьому випадку першим наведено стандартизований або найбільш уживаний український термін, а потім - перелічені допустимі синоніми.

Наприклад:

М.002.003	**минеральное масло** *мінеральне масло, олива* *[-ви; мн. -ви, -в]* mineral oil	Суміш високомолекулярних нафтових вуглеводнів, що використовується в техніці як мастильний, електроізоляційний, консерваційний матеріал та робоча рідина. **ДСТУ 3437-96т.**

Якщо між українськими відповідниками існує поняттєве розмежування, воно показано в словнику лінією, яка відокремлює різні поняття.

Наприклад:

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Б.005.000	**безопасность** *безпека* *[-еки, д. і м. -еці, ор. -екою]* safety, security	Стан, в якому не загрожує небезпека будь-кому або будь-чому.
	безпечність *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* safety, security	Властивість об'єкта забезпечувати відсутність ризику нанесення шкоди здоров'ю людей, майну та довкіллю. **ДСТУ 2860-94m.**

Для головних українських термінів з префіксами *у-/в-* аналогічно показано чергування.

Наприклад:

В.024.000	**включение** *увімкнення* *[-ння; мн. -ння, -нь];* *ввімкнення* *[-ння; мн. -ння, -нь]* switching on, turning on, activation, actuation	1. Приєднання до електропостачальної системи чого-небудь. 2. Приведення чого-небудь у дію.
	включення *[-ння; мн. -ння, -нь]* inclusion	1. Сторонні компоненти й забруднення, що знаходяться всередині тіла. 2. Введення, внесення в склад чого-небудь.

У словнику запроваджена така система кодування. Код терміна складається з трьох частин: букви абетки, порядкового номера гнізда, порядкового номера терміна в гнізді. Це спрощує пошук термінів шляхом посилання в абеткових покажчиках на його код.

Тлумачення синонімів здійснюється у словнику таким чином. З кожної групи синонімів відібрано найбільш уживаний або рекомендований термін і в його статті наведено означення, а в статтях інших синонімів означення відсутні, замість них подається посилання на статтю більш уживаного або рекомендованого терміна-синоніма. Для зручності пошуку в тексті посилання головний термін подано великими літерами.

Наприклад:

Б.011.002	**блок-схема надежности** *блок-схема надійності* reliability block diagram	*Див.* Б.011.001 БЛОК-СХЕМА аналізу безвідмовності.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Загально прийнята абревіатура наводиться після терміна в круглих дужках, а крім того, подається за абеткою як самостійне гніздо з посиланням на відповідний розшифрований термін; для зручності пошуку в тексті посилання головний термін друкується великими літерами.

Наприклад:

А.004.000	**АВО** *АПО* *[невідм.]* air cooler	*Див.* А.016.001 АПАРАТ повітряного охолодження.

А.016.001	**аппарат воздушного охлаждения (АВО)** *апарат повітряного охолодження (АПО)* air cooler	Обладнання, призначене для повітряного охолодження транспортованого газу, яке складається з теплообмінних труб, вентиляторів з електроприводом, дифузорів і жалюзі (регулювання витрати повітря). ***Примітка.*** Холодний теплоносій в АПО - зовнішнє повітря, яке подається в апарат вентилятором. Деякі АПО оснащені системою зволожування повітря. Основною перевагою АПО є те, що вони не вимагають попереднього підготовлення теплоносія, мають нескладні схеми та надійні в експлуатації.

Однина та множина термінів зведені в одну групу-гніздо.

Наприклад:

Р.001.000	**работа** *робота* *[-боти, ор. -ботою; мн. -боти, -біт]* job, work, operation, processing, task	1. Процес, дія, функціонування. 2. Процес передавання енергії та (чи) її перетворення з однієї форми в іншу, не пов'язану з перенесенням теплоти або речовини. 3. Фізична величина, що характеризує цей процес (одиниця в СІ - джоуль, Дж).
.005	**предпусковые работы** *передпускові роботи* pre-starting operations	Роботи, зв'язані з підготуванням агрегатів та обладнання до випробувань і полягають у перевірянні завершеності всіх будівельних і монтажних робіт, здатних перешкодити проведенню пускових операцій та випробуванню обладнання.

		Примітка. До початку пускових операцій повинно діяти основне освітлення, повинні бути встановлені вимірювальні прилади та засоби автоматики, приміщення агрегатів повинні бути очищені від сміття, увімкнені засоби зв'язку й виконані вимоги охорони праці та техніки безпеки.
.008	**удельная работа турбины** *питома робота турбіни* specific turbine work	Робота, виконувана одиницею маси газу під час його розширення в турбіні з урахуванням усіх утрат, за винятком механічних. **ДСТУ 2340-94т.**

Термін, який складається зі слів, написаних через дефіс, також утворює самостійне гніздо.

Наприклад:

Б.010.000	**блок-контейнер** *блок-контейнер* *[-ра, ор. -ром, м. – рі/-рові; мн. -ри, -рів]* block-container	*[< англ. block + container < contain – вміщувати]* Знімний транспортабельний блок у вигляді стандартного приміщення з розташованим у ньому змонтованим (або частково змонтованим) технологічним устаткуванням.

Якщо перша частина терміна не є самостійним словом, то такий термін не утворює самостійне гніздо, а розташований у гнізді слова, написаного після дефіса.

Наприклад:

К.010.000	**квантиль** *квантиль* *[-ля, ор. -лем; мн. -лі, -лів]* quantile, fractile	*[< лат. quantum - скільки]* Значення випадкової величини, що відповідає заданій імовірності. **ДСТУ 2634-94т.**
.001	**р-квантиль показателя надежности** *р-квантиль показника надійності* p-fractile of a dependability measure	Значення величини напрацювання, терміну збережуваності, тривалості відновлення, протягом яких відмовить (досягне граничного стану, буде відновлена) визначена частка, що становить (р %) об'єктів у вибірці. ***Примітка.*** Зв'язок між гамма-відсотковим значенням (T_γ) та р-

		квантилем (Тр) показника надійності Тγ=Тр(1-р/100); Тр=Тγ (1-γ/100). Це стосується всіх гамма-відсоткових показників (напрацювання до відмови, ресурсу, тривалості відновлення, збережуваності тощо). **ДСТУ 2860-94m.**

Для багатьох головних українських термінів іншомовного походження в словнику наведена довідка про його походження (етимологію), яка подана в квадратних дужках перед тлумаченням.

Наприклад:

А.012.000	**аккредитация** *акредитація* *[-ії, ор. -ією]* accreditation	*[< фр. accredition < лат. accredo - довіряю]* Процедура, за допомогою якої авторитетний орган офіційно визнає правочинність особи чи органу виконувати конкретні роботи. **ДСТУ 2462-94.**

Ця довідка містить скорочену назву (див. перелік скорочень) мови-джерела, де це слово виникло, запис слова мови-джерела (іншомовного прототипу) латинськими літерами (крім деяких східних мов, слова яких передаються кирилицею). Як у багатьох словниках іншомовних слів [272; 274-276] грецькі слова подані в латинській транскрипції. При цьому, якщо іншомовний прототип та українське слово мають однакове значення, переклад іншомовного слова не дається, а якщо ці слова мають різне значення, то іншомовне слово перекладається. Наприклад :

блок [англ. block];
автоматика [< гр. automatos - самодіючий].

У деяких випадках для уточнення смислу вводиться примітка *букв.*, за якою дається первисне значення слова у мові-джерелі. Наприклад:

медіана [лат. mediana, букв. - середина].

Якщо слово утворено з коренів, що стали інтернаціональними (як правило, це грецькі та латинські корені), то наводяться ці корені, або повністю відповідні грецькі та латинські слова. Наприклад:

вібродіагностика [< лат. vibro - коливаюсь +
+ гр. diagnostikos - здатний розпізнавати].

Знак < означає “походить від” і показує, по-перше, як утворилося складне слово в мові джерелі (як у наведеному вище прикладі), а по-друге,

те, що слово, яке прийшло в українську з якоїсь мови, не є в тій мові споконвічним або питомим, а теж запозичене з іншої мови чи створене на основі слів іншої мови або мов. Наприклад:

пункт [нім. Punkt < лат. punctum - крапка].

Для термінів, походження яких пов'язане з власними назвами, указане прізвище або назва міста, від якого (якої) він походить. Наприклад:

бел [< влн. Bell - прізвища американського винахідника А. Г. Белла]

Вибираючи форму подання граматичних довідок про відмінювання головних термінів, укладачі виходили з призначення словника, основними користувачами якого будуть не мовознавці, а фахівці нафтогазового комплексу. Тому використана максимально детальна форма подання відмінкових закінчень, яка є деякою комбінацією різних форм подання, використаних укладачами орфографічних словників [246; 250; 252].

Укладачі прагнули чітко показати подвоєння приголосних, чергування приголосних і голосних, а також інші складні випадки. Для більшої зрозумілості та забезпечення системності скорочення граматичних форм подано разом з останньою незмінною літерою (приголосною або голосною). Тому нульове закінчення також подано однією літерою.

Для кожного головного терміна наводиться закінчення родового відмінка однини, називного і родового множини. Наприклад:

вузол [-зла; мн. -зли, -зліб].

Якщо іменник має тільки однину, наводиться тільки закінчення відмінка (відмінків) однини. Наприклад:

радіозображення [-ння, ор. -нням].

І навпаки - для іменників, що вживаються тільки в множині, наводиться закінчення родового відмінка множини. Наприклад:

хімікаліїї [-ій].

В українській мові деякі іменники другої відміни чоловічого роду в родовому відмінку однини мають дві форми на -а(-я) та на -у(-ю). Вживання тієї або іншої форми залежить від значення і визначається контекстом. У словнику для таких слів наводяться обидва закінчення родового відмінка однини з коментарями щодо значення в такому вигляді:

термін [-на (слово) /-ну (строк), ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів].

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

Необхідно пам'ятати, що для іменників другої відміни форма знахідного відмінка (як однини, так і множини) співпадає з формою родового відмінка, якщо слово означає живу істоту, а якщо слово означає неживий предмет, - з формою називного відмінка. Наприклад:

виробник	р.од.	*виробника*
	зн.од.	*виробника*
	р.мн.	*виробників*
	зн.мн.	*виробників*
адсорбер	р.од.	*адсорбера*
	зн.од.	*адсорбер*
	р.мн.	*адсорберів*
	зн.мн.	*адсорбери.*

Але інколи один і той самий іменник може означати як живу істоту, так і неживий предмет. Так слово оператор означає людину, що займається певною трудовою діяльністю, і команду мови програмування. У словнику для таких іменників наводяться закінчення двох типів, що відрізняються один від одного формами знахідного відмінка (однини та множини), у такому вигляді:

оператор [-ра, зн. -ра|-р, ор. -ром, м. рі/рові;
мн. -ри, -рів, зн. -рів|-ри].

Іменники другої відміни чоловічого роду в давальному та місцевому відмінках мають подвійну форму - на *-ові(-єві)* та на *-у(-ю) або -і(-ї),* що відбивається в словнику таким чином:

відхил [-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів].

Розповсюдженим явищем в українській мові є чергування голосних і приголосних основи в непрямих відмінках. Для таких слів у словнику наводяться закінчення всіх відмінкових форм, у яких відбувається чергування, разом з частиною основи, що містить це чергування. Наприклад:

робота	*[-боти; мн. -боти, -біт];*
іскра	*-кри; мн. -кри, -кор;*
вихід	*-ходу; мн. -ходи, -ходів;*
вузол	*-зла; мн. -зли, -злів;*
ознака	*-аки, д. і м. -аці; мн. -аки, -ак;*
рівновага	*-аги, д. і м. -азі; мн. -аги, -аг;*

берег *-ега, м. -езі; мн. -еги, -егів;*
муха *-уха, д. і м. -усі; мн. -ухи, -ух.*

Значна кількість іменників другої відміни середнього роду має подвоєння кінцевої приголосної основи в усіх відмінкових формах, крім родового відмінка множини. Це наочно показано у словнику завдяки наведенню відмінкових закінчень разом з кінцевими приголосними таким чином:

зберігання *-ння; мн. -ння, -нь;*
приладдя *-ддя; мн. -ддя, -дь.*

Іменники третьої відміни жіночого роду в орудному відмінку однини мають подвоєння кінцевої приголосної основи. Тому для цих слів наводяться відмінкові закінчення разом з кінцевою приголосною основи. Наприклад:

консоль *-лі, ор. -ллю; мн. -лі, -лей;*
лопать *-ті, ор. -ттю; мн. -ті, -тей.*

Складні слова, які пишуться через дефіс, відміняються по-різному: деякі – тільки другою частиною, а деякі – обома частинами. Для складних слів, що відміняються тільки другою частиною, закінчення в словнику наводяться таким самим способом, як для простих слів. А для складних слів, що відміняються обома частинами, у словнику наводяться повністю форми слова в родовому відмінку однини, називному та родовому відмінках множини, а в разі наявності чергування голосних або приголосних, наводяться форми слова у відмінках, в яких відбувається чергування. Наприклад:

блок-бокс *-са, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів;*
клапан-регулятор *клапана-регулятора, ор. клапаном-регулятором, м. клапані-регуляторі; мн. клапани-регулятори, клапанів-регуляторів*

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

ПОЗНАЧКИ, ПРИЙНЯТІ В СЛОВНИКУ:

англ. - англійська мова
букв. - буквально
влн. - власна назва
голл. - голландська мова
ГОСТ (рос.) - Межгосударственный стандарт СНГ
гр. - грецька мова
д. - давальний відмінок
датськ. - датська мова
див. - дивись
ДНАОП - Державний нормативний акт з охорони праці
ДСТУ - Державний стандарт України
ел. - електротехніка
зн. - знахідний відмінок
ісп. - іспанська мова
італ. - італійська мова
лат. - латинська мова
м. - місцевий відмінок
мат. - математика
мех. - механіка
мн. - множина
нім. - німецька мова
ор. - орудний відмінок
польс. - польська мова
португ. - португальська мова
р. мн. - родовий відмінок множини
род. - родовий відмінок
рос. - російська мова
скор. - скорочення
стос. - стосовно
техн. - техніка
укр. - українська мова
фіз. - фізика
фр. - французька мова
хім. - хімія
чес. - чеська мова

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

РОСІЙСЬКА АБЕТКА:

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Е е (Ё ё)	Ж ж	З з	И и
Й й	К к	Л л	М м	Н н	О о	П п	Р р	С с
Т т	У у	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	ь
ы	ъ	Э э	Ю ю	Я я				

УКРАЇНСЬКА АБЕТКА:

А а	Б б	В в	Г г	Ґ ґ	Д д	Е е	Є є	Ж ж
З з	И и	І і	Ї ї	Й й	К к	Л л	М м	Н н
О о	П п	Р р	С с	Т т	У у	Ф ф	Х х	Ц ц
Ч ч	Ш ш	Щ щ	ь	Ю ю	Я я			

АНГЛІЙСЬКА АБЕТКА:

A a	B b	C c	D d	E e	F f	G g	H h	I i
J j	K k	L l	M m	N n	O o	P p	Q q	R r
S s	T t	U u	V v	W w	X x	Y y	Z z	

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

А

А.001.000	**абразив** *абразив* *[-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]* abradant, abrasive	*[< фр. abrasif - шліфувальний < лат. abrado - зіскоблюю]* Твердий кристалічний зернистий або порошкоподібний матеріал високої твердості, який служить для механічного оброблення поверхонь металів, сплавів, гірських порід тощо.
А.002.000	**абсорбция** *абсорбція* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* absorption	*[< лат. absorptio - поглинання]* Явище об'ємного поглинання рідиною або твердим тілом речовини з розчину або газової суміші.
А.003.000	**авария** *аварія* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* accident, breakdown	*[італ. avaria < араб. авар - пошкодження, шкода]* Несподіваний вихід з ладу, пошкодження машини, пристрою, системи; непередбачене порушення під час якогось процесу.
.001	**авария магистрального трубопровода** *аварія магістрального трубопроводу* accident at a main pipeline	Раптова подія, що полягає в переході магістрального трубопроводу з одного рівня працездатності на інший, істотно нижчий, із суттєвим порушенням роботи об'єкта.
.002	**авария на промышленном предприятии** *аварія на промисловому підприємстві* accident at an industrial enterprise	Раптова подія, така як потужний викид небезпечних речовин, пожежа або вибух, унаслідок порушення експлуатації підприємства (об'єкта), яка призводить до негайної та (чи) наступної загрози для життя та здоров'я людей, довкілля, матеріальних цінностей на території підприємства та (чи) за його межами. **ДНАОП 0.00-4.33-99.** ***Примітка.*** Аварія характеризується початковою подією, шляхами протікання та наслідками. **ДСТУ 2156-93т.**
А.004.000	**АВО** *АПО* *[невідм.]*	*Див.* А.016.001 АПАРАТ повітряного охолодження.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	air cooler	
A.005.000	**автоколебания** *автоколивання* *[-нь]* self-excited oscillations	*[< гр. autos - сам + укр. коливання]* Коливання системи, що виникають унаслідок самозбудження. **ДСТУ 2300-93m.**
A.006.000	**автоматика** *автоматика* *[-ики, д. і м. -иці, ор. -икою]* automatic equipment, automation	*[< гр. automatos - самодіючий]* 1. Галузь науки і техніки, що займається загальними принципами та методами побудови систем керування. 2. Сукупність механізмів, пристроїв та систем, що функціонують автоматично без участі людини.
.001	**локальная автоматика** *локальна автоматика* local control devices	Системи та апаратура безпосереднього керування об'єктом, які можуть працювати як автономно в автоматичному режимі, так і в складі автоматизованої системи керування.
A.007.000	**агрегат** *агрегат* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* aggregate	*[< лат. aggregatus - зібраний]* 1. Поєднання декількох складових елементів, частин (машин, пристроїв, даних, програм) в одне ціле для роботи в комплексі. 2. Складальна одиниця, що має повну взаємозамінність, яку можна складати окремо від інших частин виробу чи виробу в цілому і яка може виконувати призначену функцію у виробі або діяти самостійно. **ДСТУ 2390-94.**
.001	**газопаротурбинный агрегат (ГПТА)** *газопаротурбінний агрегат (ГПТА)* combined gas-turbine and steam-turbine set	Комбінований агрегат, який складається з ГТД і парової турбіни, що працюють на спільний редуктор та утилізаційний паровий котел, пар від якого надходить до парової турбіни. **ДСТУ 2340-94m.**
.002	**газоперекачивающий агрегат (ГПА)** *газоперекачувальний агрегат (ГПА)* gas-compressor unit	Агрегат, який складається з силового приводу та механізму, що ним приводиться, для перекачування газу магістральними газопроводами. **ДСТУ 2340-94m.** ***Примітка. У газовій промисловості -*** основне технологічне обладнання, яке забезпечує транспортування газу магістральним газопроводом; працює під керу-

		ванням САК ГПА. Як привід застосовуються газові турбіни, електродвигуни та двигуни внутрішнього згоряння. В Україні експлуатуються 24 типи ГПА вітчизняного та імпортного виробництва загальною потужністю близько 5600 МВт.
.003	**газотурбинный агрегат (ГТА)** *газотурбінний агрегат (ГТА)* gas-turbine set	Сукупність одного або декількох газотурбінних двигунів та редукторів (за необхідності), у тому числі об'єднувальної зубчастої передачі, а також, в окремих випадках, механізму, що ним (ними) приводиться, та валів, що їх з'єднують. **ДСТУ 2340-94m.**
.004	**газотурбинный газоперекачивающий агрегат** *газотурбінний газоперекачувальний агрегат* pipe-line gas-turbine set	ГПА з відцентровим нагнітачем і приводом від газотурбінного двигуна. ***Примітка 1.*** У 1999 році в Україні використовуються 445 газотурбінних ГПА 16 типів, а сумарна потужність таких ГПА становить близько 80 % від сумарної встановленої потужності всіх ГПА. Основними типами газотурбінних ГПА є такі: ГТК-5, ГТ-750-6, ГТ-6-750, ГТН-6, ГПА-Ц-6,3, ГТК-10, ГПУ-10, ГТК-10І, ГПА-У-16, ГПУ-16, ГТН-16, ГТК-25. Фактичний ККД таких агрегатів становить від 19 до 25 %. Найсучасніші ГПА оснащаються новими авіаційними та судновими двигунами типів: ДН-80, ДН-90, ДТ-71, Д-336, АИ-336; їх ККД сягає 30 - 36 %. ***Примітка 2.*** Газотурбінний ГПА є основним джерелом викиду забруднювальних речовин у атмосферу. Кількість їх залежить від типу ГПА, режиму його роботи та терміну експлуатації. Основними забруднювальними речовинами є: оксид азоту (NO) - 0-300 мг/м^3; діоксид азоту (NO_2) - 0-100 мг/м^3; метан (CH_4) - 0-100 мг/м^3; чадний газ (CO) - 0-300 мг/м^3.
.005	**парогазотурбинный агрегат (ПГТА)** *парогазотурбінний агрегат (ПГТА)* combined steam and gas-turbine engine	ГТА, в якому застосовується подача пари до проточної частини газотурбінного двигуна. **ДСТУ 2340-94.**
.006	**поршневой газоперекачивающий агре-**	ГПА з поршневим компресором та приводом від газового двигуна внут-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	гат *поршневий газоперекачувальний агрегат* piston-type gas-compressor unit, reciprocating gas-compressor unit	рішнього згоряння. ***Примітка 1.*** У 1999 році в Україні використовуються 4 основні типи поршневих ГПА: 10 ГКН, 10 ГКНА, 10 ГКМА, МК-8, а їх загальна кількість склала 192 штуки. ***Примітка 2.*** Основні позитивні якості цих ГПА (забезпечення високих тисків нагнітання; ефективна робота в широкому діапазоні збільшення тиску; високий ККД поршневого двигуна та інші) роблять економічно й технічно доцільним їх широке використання на підземних сховищах газу, дотискних КС, для зворотного закачування газу в пласт на газоконденсатних родовищах, на газопереробних заводах та інших об'єктах нафтової та газової промисловості. Істотні недоліки (невелика потужність; велика маса установки на одиницю потужності; пульсівне подавання газу) роблять недоцільним їх використання на лінійних КС магістральних газопроводів.
.007	**электроприводной газоперекачивающий агрегат (ЭГПА)** *електропривідний газоперекачувальний агрегат (ЕГПА)* gas-compressor unit with electric drive	ГПА з відцентровим нагнітачем і приводом від електродвигуна. ***Примітка 1.*** У 1999 році в Україні використовуються 4 основні типи електроприводних ГПА: СТД-12,5; СТД-4000; СТД-25рч; СТСЗ-4500, а їх загальна кількість склала 166 штук. ***Примітка 2.*** Основними перевагами цих ГПА в порівнянні з газотурбінними є: порівняно просте обслуговування, швидкість пуску та інші. Недоліками є: повна залежність від зовнішнього електропостачання, складність регулювання та недопустимість великих відхилів від розрахункових технологічних режимів.
A.008.000	**агрессивность** *агресивність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* aggressiveness	*[< лат. aggressio - агресія]* Властивість речовини або середовища пошкоджувати або руйнувати поверхню твердих тіл або живих організмів унаслідок впливу на них.
A.009.000	**адгезия** *адгезія* *[-ії, ор. -ією]* adhesion	*[< лат. adhaesio - прилипання]* Злипання різнорідних твердих та рідинних тіл, які торкаються своїми поверхнями, зумовлене міжмолекулярною взаємодією. ***Примітка.*** Величина адгезії вимірюється

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		силою або роботою відриву, віднесеною до одиниці площі контактної поверхні. Одиниця в СІ - у першому випадку - Па, у другому - Н/м. Використовуються також застарілі одиниці - кгс/м^2 та кгс/м відповідно.
А.010.000	**адсорбер** *адсорбер* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* adsorber	*[< лат. ad... - до, в, при + sorbeo - поглинаю]* Технологічний апарат, в якому відбувається очищення газу або рідини від забруднювальних речовин шляхом поглинання цих речовин поверхневим шаром твердого тіла або рідини.
А.011.000	**адсорбция** *адсорбція* *[-ії, ор. -ією]* adsorption	*[< лат. ad... - до, в, при + sorbeo - поглинаю]* Явище поглинання поверхневим шаром рідини або твердого тіла речовини з розчину або газової суміші.
А.012.000	**аккредитация** *акредитація* *[-ії, ор. -ією]* accreditation	*[< фр. accredition < лат. accredo - довіряю]* Процедура, за допомогою якої авторитетний орган офіційно визнає правочинність особи чи органу виконувати конкретні роботи. **ДСТУ 2462-94.**
.001	**аккредитация испытательной лаборатории** *акредитація випробувальної лабораторії* laboratory accreditation	Офіційне визнання того, що випробувальна лабораторія є правочинною здійснювати конкретні випробування або конкретні типи випробувань. ***Примітка.*** Термін "акредитація випробувальної лабораторії" може означати визнання як технічної компетентності та об'єктивності випробувальної лабораторії, так і тільки її технічної компетентності. Акредитація звичайно є позитивним наслідком атестації випробувальної лабораторії з подальшим наглядом. **ДСТУ 2462-94т.**
А.013.000	**акт** *акт* *[-та (документ) /-ту (дія), ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* act, certificate	*[лат. actus < ago - приводжу в рух]* 1. Вчинок, дія. 2. Офіційний письмовий документ, укладений групою осіб для підтвердження встановлених ними фактів. ***Примітка.*** Породжує певні правові наслідки.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

А.014.000	**алгоритм** *алгоритм* *[-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -мів]* algorithm	*[лат. algorithmus < Algorithmi - латинської форми імені середньоазійського математика аль-Хорезмі]* Упорядкований скінченний набір чітко визначених правил для розв'язування задач за скінченну кількість кроків. **ДСТУ 2938-94.**
.001	**алгоритм контроля технического состояния** *алгоритм контролю технічного стану* algorithm of a technical state inspection	Сукупність приписів, що визначають послідовність дій у процесі контролю технічного стану. **ДСТУ 2389-94m.**
.002	**алгоритм технического диагностирования** *алгоритм технічного діагностування* algorithm of a technical diagnosis	Сукупність приписів, що визначають послідовність дій у процесі технічного діагностування. **ДСТУ 2389-94m.**
А.015.000	**анализ** *аналіз* *[-зу, ор. -зом, м. -зі/-зові; мн. -зи, -зів]* analysis	*[< гр. analysis - розклад, розчленування]* 1. Метод наукового дослідження, що ґрунтується на розчленуванні цілого на складові частини; розбір, розгляд будь-чого. 2. Метод дослідження складу, структури, фізико-хімічних властивостей речовин та параметрів процесів.
.001	**анализ видов и последствий неисправностей** *аналіз видів та наслідків несправностей* fault modes and effects analysis (FMEA)	Якісний метод аналізу безвідмовності, який полягає у вивченні видів можливих несправностей кожної складової частини об'єкта та визначенні впливу наслідків несправностей кожного виду на інші складові частини та на потрібні функції об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.002	**анализ видов, последствий и критичности неисправностей** *аналіз видів, наслідків*	Якісний метод аналізу безвідмовності, який містить аналіз видів та наслідків несправностей з урахуванням імовірності їх виникнення та впорядкування за ступенем важливості.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	та критичності несправностей fault modes, effects and criticality analysis (FMECA)	**ДСТУ 2860-94.**
.003	**анализ графа неисправностей** *аналіз графа несправностей* fault tree analysis	Аналіз видів несправностей складових частин об'єкта або зовнішніх подій чи їх комбінацій, які спричиняють установлений вид несправності об'єкта, поданий у формі деревоподібної структури. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**анализ диагностического дерева отказов** *аналіз діагностичного дерева відмов* diagnostic failure tree analysis	Дедуктивний метод аналізу надійності системи, за допомогою якого визначають і аналізують умови та чинники, що призводять або сприяють виникненню небажаної події та значною мірою впливають на характеристики системи, безпеку, економічність та інші показники. **ДСТУ 2861-94m.**
.005	**анализ нагрузок и воздействий** *аналіз навантажень та впливів* stress analysis	Визначення фізичних, хімічних та інших навантажень на об'єкт у заданих умовах експлуатації. **ДСТУ 2860-94.**
.006	**анализ надежности** *аналіз надійності* dependability analysis	Систематизоване дослідження з метою визначення впливу на надійність об'єкта особливостей конструкції, технологічних процесів виробництва, умов експлуатації, технічного обслуговування та ремонту, а також визначення досягнутого рівня надійності в результаті виконання запланованих заходів щодо забезпечення й підвищення надійності та оцінка ефективності цих заходів. **ДСТУ 2860-94m.**
.007	**анализ неисправностей** *аналіз несправностей* fault analysis	Логічне та систематичне дослідження об'єкта для ідентифікації та аналізу імовірностей виникнення, причин та наслідків потенційних несправностей. **ДСТУ 2860-94.**
.008	**анализ отказов** *аналіз відмов* failure analysis	Логічне та систематичне дослідження об'єкта, що відмовив, для ідентифікації та аналізу особливостей виник-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		нення відмов, їх причин та наслідків. **ДСТУ 2860-94.**
.009	**анализ с помощью блок-схемы надежности** *аналіз за допомогою блок-схеми надійності* analysis by reliability block diagram	Дедуктивний метод аналізу надійності системи, що дає змогу визначити шляхи працездатного стану системи за тим, як пов'язані між собою блоки (підсистеми, елементи). **ДСТУ 2861-94m.**
.010	**анализ характера и последствий отказов** *аналіз характеру та наслідків відмов* failure mode and effect analysis	Індуктивний метод аналізу надійності, придатний для вивчення дефектів матеріалу, елементів та устаткування, а також механізмів їх впливу на наступний, вищий функціональний рівень системи. **ДСТУ 2861-94m.**
.011	**марковский анализ надежности** *марковський аналіз надійності* Markov analysis of dependability	Переважно індуктивний метод, який використовується для оцінки функціонально складних систем і стратегій технічного обслуговування та ремонту. **ДСТУ 2861-94m.**
.012	**статистический анализ точности и стабильности технологического процесса** *статистичний аналіз точності й стабільності технологічного процесу* statistical analysis of process accuracy and stability	Установлення статистичними методами значень показників точності й стабільності технологічного процесу та визначення закономірностей його проходження в часі. **ДСТУ 3514-97m.**
A.016.000	**аппарат** *апарат* *[-та (механізм) /-ту (установа), ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* apparatus, machine, device	*[лат. apparatus - устаткування]* 1. Прилад, технічний пристрій, приладдя. 2. Сукупність органів керування, керівництва чим-небудь; сукупність установ, які обслуговують яку-небудь галузь господарства. 3. Метод. 4. Сукупність працівників якої-небудь організації, штат якої-небудь устано-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		ви.
.001	**аппарат воздушного охлаждения (АВО)** *апарат повітряного охолодження (АПО)* air cooler	Обладнання, призначене для повітряного охолодження транспортованого газу, яке складається з теплообмінних труб, вентиляторів з електроприводом, дифузорів і жалюзі (регулювання витрати повітря). ***Примітка.*** Холодний теплоносій в АПО - зовнішнє повітря, яке подається в апарат вентилятором. Деякі АПО оснащені системою зволожування повітря. Основною перевагою АПО є те, що вони не вимагають попереднього підготовлення теплоносія, мають нескладні схеми та надійні в експлуатації.
.002	**входной направляющий аппарат компрессора (ВНА)** *вхідний напрямний апарат компресора (ВНА)* inlet guide vanes of compressor	Нерухомий лопатковий вінець, установлений на вході до компресора та призначений для зміни величини, напрямку та швидкості потоку повітря. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**лопаточный аппарат** *лопатковий апарат* blading	Складова частина лопаткової машини, в якій відбувається процес перетворення енергії стисненого та нагрітого газу в механічну роботу на валу та навпаки.
.004	**направляющий аппарат компрессора (НА)** *напрямний апарат компресора (НА)* compressor guide vanes	Нерухомий лопатковий вінець, установлений за робочим колесом і призначений для зміни величини, напрямку та швидкості потоку повітря. **ДСТУ 2340-94m.**
.005	**обратный направляющий аппарат компрессора** *зворотний напрямний апарат компресора* reverse guide vanes of compressor	Нерухомий лопатковий елемент компресора, в якому потік стисненого газу подається до наступного ступеня компресора.
.006	**регулируемый входной направляющий**	Вхідний апарат компресора зі змінюваним кутом установлення лопаток

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	аппарат компрессора (РВНА) *регульований вхідний напрямний апарат компресора (РВНА)* variable inlet guide vanes of a compressor	під час зміни режиму його роботи. **ДСТУ 2340-94m.**
.007	**сопловый аппарат турбины** *сопловий апарат турбіни* turbine nozzle diaphragm	Нерухомий лопатковий вінець, установлюваний перед робочим колесом турбіни та призначений для розгону та підведення потоку газу під певним кутом до робочих лопаток. **ДСТУ 2340-94m.**
.008	**спрямляющий аппарат компрессора** *випрямний апарат компресора* compressor flow-straightening vanes	Нерухомий лопатковий вінець, установлений за напрямним апаратом останнього ступеня компресора (його каскаду) для надання потоку повітря осьового напрямку. **ДСТУ 2340-94.**
.009	**теплообменный аппарат** *теплообмінний апарат* heat exchanger	*Див.* Т.009.000 ТЕПЛООБМІННИК.
А.017.000	**аппаратная** *апаратна* *[-ної, д. і м. -ній, ор. -ною; мн. -ні, -них, д. -ним]* operating room, equipment room	*[< лат. apparatus - устаткування]* ***У газовій промисловості -*** частина приміщення (наприклад, ДП КС) для розміщення комплексу технічних засобів автоматизації, телемеханізації та обчислювальної техніки, який не потребує оперативної взаємодії з черговим персоналом.
А.018.000	**аппаратура** *апаратура* *[-ри, ор. -рою]* equipment	*[< лат. apparatus - устаткування]* Механічні, магнітні, електричні, електронні та інші технічні пристрої.
.001	**акустико-эмиссионная аппаратура** *акустико-емісійна апаратура* acoustic emission equipment	Набір пристроїв, які забезпечують приймання, оброблення та реєстрування сигналів акустичної емісії. **ДСТУ 2865-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**аппаратура капиллярного неразрушающего контроля** *апаратура капілярного неруйнівного контролю* capillary non-destructive testing equipment	Засоби контролю, за винятком дефектоскопічних матеріалів, які використовуються для капілярного неруйнівного контролю. **ДСТУ 2865-94.**
.003	**аппаратура контроля технического состояния** *апаратура контролю технічного стану* equipment for a technical state inspection	Комплект технічних засобів для контролю технічного стану об'єкта. **ДСТУ 2389-94m.**
.004	**аппаратура технического диагностирования** *апаратура технічного діагностування* equipment of a technical diagnosis	Комплект технічних засобів для діагностування технічного стану об'єкта. **ДСТУ 2389-94m.**
.005	**унифицированная аппаратура контроля технического состояния** *уніфікована апаратура контролю технічного стану* unified equipment of a technical state inspection	Апаратура, яка входить до складу ряду спеціалізованих та (чи) універсальних засобів контролю технічного стану. **ДСТУ 2389-94m.**
.006	**унифицированная аппаратура технического диагностирования** *уніфікована апаратура технічного діагностування* unified equipment of a technical diagnosis	Апаратура, яка входить до складу ряду спеціалізованих та (чи) універсальних засобів технічного діагностування. **ДСТУ 2389-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

A.019.000	**арматура** *арматура* *[-ри, ор. -рою]* fittings, fixture, reinforcement	*[< лат. armatura - озброєння, спорядження]* 1. Пристрої, пристосування та деталі, які не входять до складу основного обладнання, але забезпечують його нормальну роботу. 2. Елементи з більш міцного матеріалу, які включені в менш міцний матеріал конструкції для їх посилення, наприклад, сталеві стрижні в залізобетонних конструкціях.
.001	**аварийная арматура** *аварійна арматура*	*Див.* A.019.005 захисна АРМАТУРА.
.002	**автоматически действующая арматура** *автоматично діюча арматура* self-acting valves, self-opening valves, self-closing valves, self-operated valves	Арматура, в якій керування здійснюється безпосередньо дією робочого середовища на затвор чи чутливий елемент. **ДСТУ 2611-94m.**
.003	**арматура с приводом** *арматура з приводом* actuator-operated valves, motorized valves, motor-operated valves, power-actuated valves	Арматура, керування якою здійснюється приводом (електро-, пневмо-, гідро-, електромагнітним приводом) з участю або без участі оператора. **ДСТУ 2611-94m.**
.004	**запорная арматура** *перекривна арматура* on-off valves, shut-off devices, shut-off valves, stop valves	Арматура для перекривання потоку робочого середовища. **ДСТУ 2611-94m.**
.005	**защитная арматура** *захисна арматура* safety-relief valves, automatic shut-off valves, emergency shut-off valves, isolating valves	Арматура для автоматичного захисту системи від недопустимих змінювань параметрів чи напрямку потоку робочого середовища та припинення потоку. **ДСТУ 2611-94.** ***Примітка.*** На газопроводах захисна арматура використовується для автоматичного перекривання надходження продукту

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		до аварійної ділянки.
.006	**обратная арматура** *зворотна арматура* check valves, non-return valves, reflex valves, reverse flow valves	Арматура для автоматичного запобігання зміни напрямку потоку робочого середовища на протилежний. **ДСТУ 2611-94m.**
.007	**предохранительная арматура** *запобіжна арматура* safety and relief valves, safety valves	Арматура для автоматичного захисту системи від підвищення тиску за межу робочого шляхом скидання надлишку робочого середовища, а також для припинення скидання в разі відновлення робочого тиску. **ДСТУ 2611-94m.**
.008	**регулирующая арматура** *регулювальна арматура* automatic process control valves, control valves, regulating valves	Арматура для регулювання параметрів робочого середовища шляхом змінювання прохідного перерізу. **ДСТУ 2611-94m.**
.009	**трубопроводная арматура общепромышленного назначения** *трубопровідна арматура загальнопромислового призначення* pipeline valves, valves, valves for the control of fluids	Сукупність пристроїв та приладів, установлюваних на трубопроводах та місткостях, які забезпечують керування потоком робочого середовища шляхом змінювання прохідного перерізу. **ДСТУ 2611-94m.**
A.020.000	**АС** *АС* *[невідм.]* AS	*Див.* C.022.001 автоматизована СИСТЕМА.
A.021.000	**АСУ** *АСК* *[невідм.]* control system	*Див.* C.022.004 автоматизована СИСТЕМА керування.
A.022.000	**АСУТП** *АСКТП*	*Див.* C.022.005 автоматизована СИСТЕМА керування технологічним

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[невідм.] process control system	процесом.
.001	**АСУТП компрессорного цеха (АСУТП КЦ)** *АСКТП компресорного цеху (АСКТП КЦ)* process control system of a compressor shop	***У газовій промисловості -*** автоматизована система, що забезпечує керування та контроль за перебігом технологічного процесу в рамках компресорного цеху, за роботою його основного та допоміжного обладнання (за допомогою локальних САК), керування кранами КЦ та їх автоматичне переключення в аварійних ситуаціях, регулювання режиму роботи цеху, захист об'єктів та сповіщення персоналу цеху про пожежу, загазованість або інші перед- та аварійні ситуації (за допомогою відповідних систем); працює під керуванням та за завданням АСКТП КС.
.002	**АСУТП компрессорной станции (АСУТП КС)** *АСКТП компресорної станції (АСКТП КС)* process control system of a compressor station	***У газовій промисловості -*** автоматизована система, що забезпечує керування та контроль за перебігом технологічного процесу в межах станції та суміжних ділянок лінійної частини магістрального газопроводу (ЛЧМГ), за роботою компресорних цехів (за допомогою АСКТП КЦ), допоміжних загальностанційних об'єктів життєзабезпечення КС, технологічних об'єктів на суміжних ділянках ЛЧМГ (за допомогою системи телемеханіки), а також здійснює формування завдань для регулювання та стабілізації режимів роботи компресорних цехів; працює під керуванням та за завданням АСК газотранспортним підприємством.
А.023.000	**АСУТП КС** *АСКТП КС*	*Див.* А.022.002 АСКТП компресорної станції.
А.024.000	**АСУТП КЦ** *АСКТП КЦ*	*Див.* А.022.001 АСКТП компресорного цеху.
А.025.000	**аттестат** *атестат* *[-та, ор. -том, м.*	*[< лат. attestor - підтверджую, посвідчую]* 1. Документ, яким оформляють ре-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	-ті/-тові; мн. -ти, -тів] certificate	зультати атестації та встановлюють придатність об'єкта атестації до застосування відповідно до його призначенням. 2. Документ установленого зразка, що підтверджує закінчення середнього загальноосвітнього навчального закладу, присвоєння вченого звання.
.001	**аттестат об аккредитации испытательной лаборатории** *атестат про акредитацію випробувальної лабораторії* certificate of a testing laboratory accreditation	Документ, виданий уповноваженим державним органом згідно з установленими правилами про акредитацію випробувальної лабораторії. **ДСТУ 3021-95m.**
А.026.000	**аттестация** *атестація* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* attestation, certification	*[< лат. attestatio - посвідчення]* 1. Дослідження об'єкта з метою виявлення відповідності його певним вимогам з видаванням відповідного документа - атестата. 2. Визначення, установлення відповідності рівня знань, кваліфікації працівника посаді, яку він посідає, місцю, якого він прагне; установлення категорії оплати працівника відповідно до його кваліфікації. 3. Висновок, відгук про ділові якості та знання працівників.
.001	**аттестация испытательного оборудования** *атестація випробувального обладнання* certification of test equipment	Визначення нормованих точносних характеристик випробувального обладнання, їх відповідності вимогам нормативних документів та встановлення придатності цього обладнання до експлуатації. **ДСТУ 3021-95m.**
.002	**аттестация испытательных организаций и подразделений** *атестація випробувальних організацій*	Посвідчення компетентності випробувальних організацій та їх оснащеності, що забезпечують проведення на належному технічному рівні всіх передбачених нормативними документами випробувань закріплених

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	та підрозділів certification of testing organizations and divisions	видів продукції та видів випробувань. **ДСТУ 3021-95.**
.003	**аттестация лаборатории** *атестація лабораторії* laboratory assessment	Перевірка лабораторії з метою визначення її відповідності встановленим критеріям акредитації лабораторії. **ДСТУ 3021-95m.**
.004	**аттестация методики испытаний** *атестація методики випробувань* approval of test procedure	Визначення забезпечуваних методикою значень показників точності та відтворюваності результатів випробувань і їх відповідності заданим вимогам. **ДСТУ 3021-95m.**
.005	**аттестация методики испытаний на надежность** *атестація методики випробувань на надійність* approval of dependability test procedure	Визначення забезпечуваних методикою значень точності, вірогідності (у випадку необхідності - повторюваності та відтворюваності) результатів випробувань (експлуатаційних спостережень) та їх відповідність заданим вимогам. **ДСТУ 2864-94.**
	Б	
Б.001.000	**база** *база* *[-зи, ор. -зою; мн. -зи, -з]* base, basis	*[фр. base < гр. basis - основа]* 1. Підвалина, основа будь-чого. 2. Основні дані або елементи. 3. Основа системи числення. 4. ***У системах оброблення інформації -*** значення або адреса, відносно якої подані інші значення та адреси. 5. Техніко-економічні дані, показники, що відносяться до певного періоду часу (базисного року) та використовуються як основа для порівняння з іншими аналогічними показниками. 6. Склад товарів, місце їх зберігання.
.001	**база испытаний на усталость**	Попередньо задана найбільша тривалість випробувань на втому об'єкта

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	база випробувань на втому base of fatigue test	(зразка). **ДСТУ 2444-94т.**
Б.002.000	**байпассирование** *байпасування* *[-ння, ор. -нням]* channeling effect	*[< англ. bayрass - обведення, об'їзд]* 1. Метод перепуску рідини, газу паралельно основному обладнанню. 2. ***У газовій промисловості -*** метод захисту нагнітача від режимів помпажних коливань, що ґрунтується на перепустці газу з виходу нагнітача на бік усмоктування.
Б.003.000	**бандаж** *бандаж* *[-жа, ор. -жем, м. -жі; мн. -жі, -жів]* band, shroud, strap	*[фр. bandage - пов'язка]* ***У машинобудуванні -*** металеве кільце або пояс, що насаджують на частини машин або конструкцій для з'єднання їх частин, збільшення міцності та зносостійкості.
.001	**бандаж сварных соединений трубы** *бандаж зварних з'єднань труби* welded joints band of a pipe	Засіб ізоляції зварних з'єднань, що застосовуються під час прокладання труб, ізольованих на заводах. ***Примітка 1.*** Являє собою кільце з різних полімерних матеріалів з підклеюваним шаром, а іноді з термоусаджувальних полімерних стрічок, які щільно облягають профіль стику з переходом на основне захисне покриття труб. ***Примітка 2.*** Бандаж повинен забезпечувати рівень захисту від корозії не нижче, ніж основне захисне покриття.
Б.004.000	**безаварийность** *безаварійність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* fail-safety	Властивість конструкції виробу не допускати переходу відмов у критичні. **IEC 271A-78.**
Б.005.000	**безопасность** *безпека* *[-еки, д. і м. -еці, ор. -екою]* safety, security	Стан, в якому не загрожує небезпека будь-кому або будь-чому.
	безпечність *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* safety, security	Властивість об'єкта забезпечувати відсутність ризику нанесення шкоди здоров'ю людей, майну та довкіллю. **ДСТУ 2860-94т.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Б.006.000	**безотказность** *безвідмовність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* reliability	Властивість об'єкта виконувати потрібні функції в певних умовах протягом заданого інтервалу часу чи напрацювання. **ДСТУ 2860-94m.**
.001	**безотказность магистрального трубопровода** *безвідмовність магістрального трубопроводу* main pipeline reliability	Властивість магістрального трубопроводу зберігати працездатний стан протягом тривалого часу.
Б.007.000	**бел (Б)** *бел (Б)* *[-ла, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* bel (B)	*[< влн. Bell - прізвища американського винахідника А. Г. Белла]* Логарифмічна одиниця. Бел дорівнює десятковому логарифму відношення фізичної величини до однойменної фізичної величини, яка приймається за початкову. Згідно з ДСТУ 3651.1-97 логарифмічні одиниці допускається застосовувати нарівні з одиницями СІ.
Б.008.000	**биения** *биття* *[-ття, ор. -ттям]* beats, beating	Вібрація, амплітуда якої періодично змінюється і яка є наслідком складання двох гармонічних вібрацій. **ДСТУ 2300-93.**
Б.009.000	**блок** *блок* *[-ока (механізм, камінь) /-оку (об'єднання), ор. -оком, м. -оці; мн. -оки, -оків]* block, unit	*[англ. block]* 1. Частина цілого, що розглядається самостійно. 2. Конструктивно та схемно закінчена частина пристрою, що виконує самостійні (окремі) функції та є сукупністю вузлів або групи елементів та деталей. 3. ***У програмуванні -*** спеціальна виділена складова частина комп'ютерної програми, що відповідає одній з взаємозв'язаних задач, які вирішуються разом.
.001	**монтажный блок** *монтажний блок* assembled block	Технологічне устаткування, змонтоване разом із з'єднувальними елементами, вимірювальними приладами та засобами механізації на спільній

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		рамі.
Б.010.000	**блок-бокс** *блок-бокс* *[-са, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів]* block-box	*[< англ. block + box - коробка, відділення]* Транспортабельна споруда, призначена для розташування технологічних установок, інвентарного устаткування або для тривалого перебування в ній експлуатаційного персоналу.
Б.011.000	**блок-контейнер** *блок-контейнер* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* block-container	*[< англ. block + container < contain - вміщувати]* Знімний транспортабельний блок у вигляді стандартного приміщення з розташованим у ньому змонтованим (або частково змонтованим) технологічним устаткуванням.
Б.012.000	**блок-схема** *блок-схема* *[-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м]* block diagram	*[< англ. block + гр. schema - вид, форма]* Графічне подання алгоритму чи задачі за допомогою спеціальних символів для проведення їхнього аналізу або розв'язання. **ДСТУ 2226-93m.**
.001	**блок-схема анализа безотказности** *блок-схема аналізу безвідмовності* reliability block diagram	Структурна схема об'єкта для одного чи декількох видів його функціонування, що пояснює, яким чином несправності складових частин об'єкта, як елементів структури, чи їх поєднання спричиняють несправність об'єкта в цілому. **ДСТУ 2860-94.**
.002	**блок-схема надежности** *блок-схема надійності* reliability block diagram	*Див.* Б.012.001 БЛОК-СХЕМА аналізу безвідмовності.
Б.013.000	**блочность** *блочність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* modularity	*[< англ. block]* Спосіб виготовлення устаткування, що дозволяє вести його монтаж і введення в експлуатацію без розбирання на складові елементи для ревізії, тобто єдиним блоком.
Б.014.000	**брак** *брак* *[-ку, ор. -ком, м. -ку/-кові]*	*[нім. Brack]* Продукція, передавання якої споживачеві не допускається через наявність дефектів. **ДСТУ 2925-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	spoilage, reject	
	В	
В.001.000	**вал** *вал* *[-лу, ор. -лом, м. -лу/-лові; мн. -ли, -лів]* shaft	*[польс. wal < нім. Welle]* Деталь машини, яка обертається (як правило, на підшипниках) і передає обертальний момент.
.001	**вал передачи** *вал передачі* transmission shaft	Проміжний вал, призначений для передавання обертального моменту і який несе на собі деталі передачі (зубчасті колеса, шківи та т.ін.).
.002	**ведомый вал** *тяжний вал* driven shaft	Вал, що сприймає обертальний момент тягового вала.
.003	**ведущий вал** *тяговий вал* driving shaft	Вал, що передає обертальний момент двигуна на тяжний вал.
.004	**входной вал** *вхідний вал* input shaft	Тяговий вал на вході механізму.
.005	**выходной вал** *вихідний вал* output shaft	Вал на виході механізму.
.006	**коленчатый вал** *колінчастий вал* crankshaft	Вал, що застосовується в поршневих двигунах, насосах, компресорах та складається з одного або декількох колін і декількох співосних корінних шийок, що спираються на підшипники. ***Примітка.*** Кожне коліно має дві щоки та одну шийку для приєднання шатуна.
.007	**коренной вал** *корінний вал* main shaft	Вал, призначений для передавання основного обертального моменту, на якому розміщені, крім деталей передач (зубчасті колеса, шківи тощо), робочі органи машини (колеса турбін, кривошипи та т.ін.).
.008	**приводной вал** *привідний вал* power shaft, driving	*Див.* В.001.003 тяговий ВАЛ.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	shaft	
.009	**силовой вал** *силовий вал* main shaft	*Див.* B.001.007 корінний ВАЛ.
B.002.000	**ванна** *ванна* *[-нни; мн. -нни, -нн]* pool, bath, puddle	*[нім. Wanne]* Відкрита посудина або апарат, в якому міститься рідинне середовище.
.001	**сварочная ванна** *зварювальна ванна* welding pool, welding bath, welding puddle	Частина металу зварюваного шва, яка під час зварювання плавленням перебуває в рідинному стані. **ГОСТ 2601-84m.**
B.003.000	**ввод** *введення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* input, entry	1. Процес занесення будь-чого в пристрій або систему. 2. Подія, яка фіксує що-небудь та має юридичні наслідки (наприклад, введення в дію).
.001	**ввод в эксплуатацию** *введення в експлуатацію* putting into operation	Подія, що фіксує готовність виробу до використання за призначенням і документально оформлене в установленому порядку. ***Примітка.*** Для спеціальних видів техніки до введення в експлуатацію додатково відносять підготовчі роботи, контроль, приймання та закріплення виробу за підрозділом, що здійснює експлуатацію. **ГОСТ 25866-83.**
B.004.000	**вектор** *вектор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* vector	*[< лат. vector - той, що несе]* Величина, що характеризується не тільки числовим значенням, але й напрямком.
B.005.000	**величина** *величина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* quantity, value, magnitude	1. Характеристика тіла, речовини, поля, явища, процесу або інформації, яка може виділятися якісно та визначатися кількісно. 2. ***У системах оброблення інформації -*** об'єкт, що має ім'я та одне чи декілька значень певного типу.
.001	**случайная величина** *випадкова величина* random variable, stochastic variable	Величина, яка може набувати будь-якого значення з установленої множини та з якою пов'язано імовірнісний розподіл. **ДСТУ 3514-97m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

В.006.000	**венец** *вінець* *[-нця, ор. -нцем; мн. -нці, -нців]* ring, rim, row	***У техніці -*** один замкнений ряд елементів, як правило, розташованих по колу.
.001	**лопаточный венец компрессора** *лопатковий вінець компресора* blade row of a compressor	Одиничний ряд лопаток компресора, розміщених по колу. **ДСТУ 2340-94.**
.002	**лопаточный венец турбины** *лопатковий вінець турбіни* blade row of a turbine	Одиничний ряд лопаток турбіни, розміщених по колу. **ДСТУ 2340-94.**
.003	**опорный венец турбины** *опорний вінець турбіни* turbine support rim	Частина корпусу турбіни, в якій розміщені підшипники однієї або двох поруч розташованих турбін. **ДСТУ 2340-94.**
В.007.000	**вентиляция** *вентиляція* *[-ії, ор. -ією]* ventilation	*[лат. ventilatio - провітрювання]* Створення та автоматичне підтримання необхідних санітарно-гігієнічних і технологічних умов повітряного середовища в приміщенні шляхом організації повітрообміну. **ДСТУ 2264-93m.**
.001	**аварийная вентиляция** *аварійна вентиляція*	Самостійна вентиляція, що убезпечує експлуатацію вибухо- та пожежонебезпечних виробництв та виробництв, пов'язаних з використанням шкідливих речовин. ***Примітка.*** Як правило, установка аварійної вентиляції автоматично вмикається за сигналами газоаналізаторів.
.002	**естественная вентиляция** *природна вентиляція* natural ventilation	Повітрообмін у приміщеннях крізь вікна, повітряні канали, пори, нещільності будівельних конструкцій, який відбувається за рахунок різниці густини зовнішнього та внутрішнього повітря та (чи) впливу вітру.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.003	**принудительная вентиляция** *примусова вентиляція* forced air supply	Повітрообмін, який відбувається механічним шляхом, переважно вентиляторами.
В.008.000	**вероятность** *імовірність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]; ймовірність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* probability	Математична (числова) характеристика можливостей появи випадкової події в певних умовах, що повторюються. ***Примітка.*** Являє собою число між нулем та одиницею.
.001	**вероятность безотказной работы** *імовірність безвідмовної роботи* reliability function, survival function	Імовірність того, що протягом заданого напрацювання відмова об'єкта не виникне. ***Примітка.*** Звичайно вважають, що на початку інтервалу часу чи напрацювання об'єкт у змозі виконувати потрібні функції. **ДСТУ 2860-94m.**
.002	**вероятность восстановления** *імовірність відновлення* probability of restoration, maintainability function	Імовірність того, що час відновлення працездатного стану об'єкта не перевищить заданого значення. **ДСТУ 2860-94.**
.003	**вероятность ложного отказа в данной группе** *імовірність хибної відмови в даній групі* probability of a fictitious failure in the given group	Умовна ймовірність того, що за відсутності відмови в результаті діагностування приймається рішення про наявність відмови в даній групі. **ДСТУ 2389-94m.**
.004	**вероятность ложного отказа в данном элементе** *імовірність хибної відмови в даному елементі* probability of a fictitious failure in the given el-	Умовна ймовірність того, що за відсутності відмови в результаті діагностування приймається рішення про наявність відмови в даному елементі. **ДСТУ 2389-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ement	
.005	**вероятность ложного отказа при диагностировании** *імовірність хибної відмови під час діагностування* probability of a fictitious failure at diagnosis	Умовна ймовірність того, що справний (працездатний) об'єкт у результаті діагностування виявиться несправним. **ДСТУ 2389-94m.**
.006	**вероятность ложного отказа при контроле** *імовірність хибної відмови під час контролю* probability of a fictitious failure at control	Умовна ймовірність того, що справний (працездатний) об'єкт у результаті контролю виявиться несправним. **ДСТУ 2389-94m.**
.007	**вероятность ложной неисправности в данной группе** *імовірність хибної несправності в даній групі* probability of a false fault in the given group	Умовна ймовірність того, що за відсутності несправності в результаті діагностування приймається рішення про наявність несправності в даній групі. **ДСТУ 2389-94m.**
.008	**вероятность ложной неисправности в данном элементе** *імовірність хибної несправності в даному елементі* probability of a false fault in the given element	Умовна ймовірність того, що за відсутності несправності в результаті діагностування приймається рішення про наявність несправності в даному елементі. **ДСТУ 2389-94m.**
.009	**вероятность необнаруженного отказа в данной группе** *імовірність невиявленої відмови в даній групі* probability of an undetected failure in the given group	Умовна ймовірність того, що за наявності відмови в результаті діагностування приймається рішення про відсутність відмови в даній групі. **ДСТУ 2389-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.010	**вероятность необнаруженного отказа в данном элементе** *імовірність невиявленої відмови в даному елементі* probability of an undetected failure in the given element	Умовна ймовірність того, що за наявності відмови в результаті діагностування приймається рішення про відсутність відмови в даному елементі. **ДСТУ 2389-94m.**
.011	**вероятность необнаруженного отказа при диагностировании** *імовірність невиявленої відмови під час діагностування* probability of an undetected failure at diagnosis	Умовна ймовірність того, що несправний (непрацездатний) об'єкт у результаті діагностування визнається справним (працездатним). **ДСТУ 2389-94m.**
.012	**вероятность необнаруженного отказа при контроле** *імовірність невиявленої відмови під час контролю* probability of an undetected failure at control	Умовна ймовірність того, що несправний (непрацездатний) об'єкт у результаті контролю визнається справним (працездатним). **ДСТУ 2389-94m.**
.013	**вероятность необнаруженной неисправности в данной группе** *імовірність невиявленої несправності в даній групі* probability of an undetected fault in the given group	Умовна ймовірність того, що за наявності несправності в результаті діагностування приймається рішення про відсутність несправності в даній групі. **ДСТУ 2389-94m.**
.014	**вероятность необнаруженной неисправности в данном элементе** *імовірність невиявленої несправності в*	Умовна ймовірність того, що за наявності несправності в результаті діагностування приймається рішення про відсутність несправності в даному елементі. **ДСТУ 2389-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	даному елементі probability of an undetected fault in the given element	
.015	**вероятность необнаруженной неисправности при диагностировании** *імовірність невиявленої несправності під час діагностування* probability of an undetected fault at diagnosis	*Див.* В.008.011 ІМОВІРНІСТЬ невиявленої відмови під час діагностування. **ДСТУ 2389-94.**
.016	**вероятность необнаруженной неисправности при контроле** *імовірність невиявленої несправності під час контролю* probability of an undetected fault at control	*Див.* В.008.012 ІМОВІРНІСТЬ невиявленої відмови під час контролю. **ДСТУ 2389-94.**
.017	**вероятность разрушения** *імовірність зруйнування* failure probability, probability of destruction	Імовірність того, що за певної кількості циклів навантажування об'єкта відбудеться його зруйнування чи з'явиться втомна тріщина певного розміру. **ДСТУ 2444-94.**
.018	**вероятность успешного перехода на резерв** *імовірність успішного переходу на резерв* probability of successful redundancy	Імовірність того, що перехід на резерв відбудеться без відмови об'єкта, тобто відбудеться за час, який не перевищує допустимого значення перерви у функціонуванні та (чи) без зниження якості функціонування. **ДСТУ 2860-94.**
.019	**вероятность уязвимости средств вычислительной техники** *імовірність уразливості засобів обчислювальної техніки*	Імовірність "втрати живучості" засобів обчислювальної техніки за умови, що стався несприятливий вплив із заданої множини. **ДСТУ 2506-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	probability of a computer aids vulnerability	
.020	**доверительная вероятность** *довірча ймовірність* confidence probability	Імовірність того, що не менше, як доля P генеральної сукупності всіх значень параметра X буде знаходитись на відрізку, обмеженому значеннями X1, X2, (X1<X2). **ДСТУ 2634-94m.** ***Примітка.*** Характеризує вірогідність статистичної оцінки.
.021	**условная вероятность** *умовна ймовірність* conditional probability	Імовірність реалізації події A за умови здійснення події B. **ГОСТ 15895-77.**
B.009.000	**вещество** *речовина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* matter, substance, material, agent	1. Вид матерії, яка на відміну від фізичного поля, має масу спокою. ***Примітка.*** З точки зору хімії речовина має властивості, за якими її можна ідентифікувати: ці властивості постійні для всіх зразків даної речовини. Розрізняють: а) прості речовини; б) сполуки; в) суміші. 2. Поняття, що використовується в складних термінах для означення матеріалів, які мають певні властивості або групу властивостей. 3. Те, з чого складається фізичне тіло.
.001	**горючее вещество** *горюча речовина* combustible substance	Речовина та матеріал, що здатні самозайматися, а також займатися під час впливу джерела запалювання та самостійно горіти після його віддалення. **ГОСТ 12.1.044-89m.**
.002	**негорючее вещество** *негорюча речовина* noncombustible substance, incombustible substance	Речовина та матеріал, що не здатні до горіння в повітрі. ***Примітка.*** Негорючі речовини можуть бути пожежовибухонебезпечними (наприклад, окисники або речовини, які виділяють горючі продукти під час взаємодії з

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		водою, киснем повітря або одна з однією). **ГОСТ 12.1.044-89m.**
.003	**трудногорючее вещество** *важкогорюча речовина*	Речовина та матеріал, здатні горіти в повітрі під час впливу джерела запалювання, але не здатні самостійно горіти після його віддалення. **ГОСТ 12.1.044-89m.**
B.010.000	**взаимодействие** *взаємодія* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* interaction, communication, interface	1. Взаємний зв'язок явищ, пристроїв, систем у будь-якому процесі, що призводить до змін у їх стані. 2. ***У системах оброблення інформації -*** цілеспрямований обмін даними та сигналами керування. 3. Сукупність процесів обміну масою, енергією та інформацією.
.001	**пондеромоторное взаимодействие** *пондеромоторна взаємодія* ponderomotive interaction	Механічна взаємодія об'єктів, зумовлена створеними ними магнітними полями.
B.011.000	**взаимозаменяемость** *взаємозамінність* *[-нності, д. і м. -нності, зн. -нність, ор. -ннністю]* interchangeability	Придатність об'єкта до використання замість іншого без зміни для виконання однакових вимог. ***Примітка.*** Залежно від конкретних умов потрібно використовувати терміни "функційна взаємозамінність" чи "розмірна взаємозамінність". **ДСТУ 3230-95m.**
B.012.000	**вибрация** *вібрація* *[-ії, ор. -ією]* vibration	*[< лат. vibratio - коливання, дрижання]* Рух матеріальної точки або механічної системи, за якого почергово зростають і спадають за часом значення величини, що характеризує цей рух. **ДСТУ 2300-93m.**
B.013.000	**вибровозбудитель** *віброзбудник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* vibration generator	*[< лат. vibro - коливаюсь + укр. збудник]* Пристрій, призначений для збудження вібрації, який використовується самостійно або в складі іншого пристрою. **ДСТУ 2300-93.**
B.014.000	**виброгашение** *віброгасіння*	*[< лат. vibro - коливаюсь + укр. гасіння]*

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ння, ор. -нням] vibration dampening	Послаблення або припинення дії вібрації.
.001	**динамическое виброгашение** *динамічне віброгасіння* dynamic absorbing of vibration	*Див.* Г.007.001 динамічне ГАСІННЯ вібрації. **ДСТУ 2300-93.**
В.015.000	**вибродатчик** *вібродавач* *[-ча, ор. -чем, м. -чі; мн. -чі, -чів]* vibration detector, vibration pickup	*[< лат. vibro - коливаюсь + укр. давач]* Первинний вимірювальний перетворювач, який безпосередньо сприймає вібрацію та перетворює її параметри в електричний сигнал.
В.016.000	**вибродиагностика** *вібродіагностика* *[-ики, д. і м. -иці, ор. -икою]* vibration diagnostics	*[< лат. vibro - коливаюсь + гр. diagnostikos - здатний розпізнавати]* *Див.* Д.020.001 вібраційна ДІАГНОСТИКА.
В.017.000	**виброзащита** *віброзахист* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові]* vibration protection	*[< лат. vibro - коливаюсь + укр. захист]* *Див.* З.014.002 вібраційний ЗАХИСТ. **ДСТУ 2300-93.**
.001	**активная виброзащита** *активний віброзахист* active vibration protection	Вібраційний захист, в якому використовують енергію стороннього джерела. **ДСТУ 2300-93.**
.002	**пассивная виброзащита** *пасивний віброзахист* passive vibration protection	Вібраційний захист, в якому не використовують енергію стороннього джерела. **ДСТУ 2300-93m.**
В.018.000	**виброизолятор** *віброізолятор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* vibration isolator	*[< лат. vibro - коливаюсь + фр. isolateur - ізолятор]* Пристрій, що здійснює віброізоляцію. **ДСТУ 2300-93.**
.001	**равночастотный виброизолятор** *рівночастотний віб-*	Віброізолятор, який забезпечує постійність власної частоти системи в разі зміни в заданих межах маси

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	роізолятор natural frequency vibration isolator	об'єкта, що ізолюється. **ДСТУ 2300-93m.**
B.019.000	**виброизоляция** *віброізоляція* *[-ії, ор. -ією]* vibration isolation	*[< лат. vibro - коливаюсь + фр. isolation - відділення, роз'єднання]* Метод захисту об'єкта від вібрації, який здійснюється за допомогою пристроїв, що розташовуються між джерелом збудження та об'єктом. **ДСТУ 2300-93.**
.001	**многокаскадная виброизоляция** *багатокаскадна віброізоляція* multicascade vibration isolation	Віброізоляція, під час якої між об'єктом, який підлягає захисту, та джерелом вібрації послідовно встановлюють віброізолятори, розділені інерційними елементами. **ДСТУ 2300-93.**
B.020.000	**виброиспытания** *вібровипробування* *[-нь]* vibration test	*[< лат. vibro - коливаюсь + укр. випробування]* *Див.* И.025.003 вібраційні ВИПРОБУВАННЯ. **ДСТУ 2300-93.**
B.021.000	**вибронадежность** *вібронадійність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* vibration dependability	*[< лат. vibro - коливаюсь + укр. надійність]* *Див.* Н.007.001 вібраційна НАДІЙНІСТЬ. **ДСТУ 2300-93.**
B.022.000	**виброперемещение** *віброперемiщення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* vibration displacement	*[< лат. vibro - коливаюсь + укр. переміщення]* Миттєве значення кожної з координат, які описують положення тіла чи матеріальної точки під час вібрації. **ДСТУ 2300-93.**
B.023.000	**вибропрочность** *віброміцність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* vibration strength	*[< лат. vibro - коливаюсь + укр. міцність]* *Див.* П.090.001 вібраційна МІЦНІСТЬ. **ДСТУ 2300-93.**
B.024.000	**виброскорость** *віброшвидкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю; мн. -кості, -костей]* vibration velocity	*[< лат. vibro - коливаюсь + укр. швидкість]* Похідна віброперемiщення за часом. **ДСТУ 2300-93.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

В.025.000	**виброускорение** *віброприскорення* *[-ння, ор. -нням]* vibration acceleration	*[< лат. vibro - коливаюсь + укр. прискорення]* Похідна віброшвидкості за часом. **ДСТУ 2300-93.**
В.026.000	**виброустановка** *віброустановка* *[-вки, д. і м. -вці, ор. -вкою; мн. -вки, -вок]* vibration testing machine	*[< лат. vibro - коливаюсь vibrare - дрижати, коливатись + укр. установка]* *Див.* У.013.001 вібраційна УСТАНОВКА. **ДСТУ 2300-93.**
В.027.000	**виброустойчивость** *вібростійкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* vibration resistance, vibration proper functioning	*[< лат. vibro - коливаюсь + укр. стійкість]* *Див.* У.015.001 вібраційна СТІЙКІСТЬ. **ДСТУ 2300-93.**
В.028.000	**вид** *вид* *[-ду, ор. -дом, м. -ду/-дові; мн. -ди, -дів]* sort, kind, form, type	1. Підрозділ у систематиці, який входить до складу вищого розділу. 2. Зовнішність, стан, видимий образ. 3. Тип, сорт, різновид чого-небудь. 4. ***У біології -*** основна систематична одиниця.
.001	**вид испытаний** *вид випробувань* mode of test	Кваліфікаційне угруповання випробувань за певними ознаками. **ДСТУ 3021-95.**
.002	**вид контроля** *вид контролю* mode of inspection	Класифікаційне угруповання контролю за визначеною ознакою. **ДСТУ 3021-95.**
.003	**вид неисправности** *вид несправності* fault mode	Один з можливих станів несправного об'єкта для деякої заданої функції. **ДСТУ 2860-94.**
.004	**вид неразрушающего контроля** *вид неруйнівного контролю* mode of non-destructive testing	Умовне угруповання методів неруйнівного контролю, об'єднаних спільністю фізичних принципів, на яких вони ґрунтуються. **ДСТУ 2865-94m.**
.005	**вид отказа** *вид відмови* failure mode	Форма прояви відмови. ***Примітка.*** Видами відмови є, наприклад, обрив чи закорочення кола, зміна коефіцієнта підсилення тощо. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.006	**вид сборки изделия** *вид складання виробу* kind of item assembling	Категорія складання, яку виділяють за головною ознакою. **ДСТУ 2390-94.**
.007	**вид соединения при сборке** *вид з'єднання під час складання* kind of assembly connection	Категорія з'єднання, яку виділяють за головною ознакою. **ДСТУ 2390-94.**
.008	**вид технического диагностирования** *вид технічного діагностування* mode of diagnosis	Класифікаційне угруповання методів технічного діагностування за визначеною ознакою (характером впливу на об'єкт, надходженням інформації тощо). ***Примітка.*** Залежно від використовуваних впливів, що зазнає об'єкт, розрізняють тестове й робоче технічне діагностування. Залежно від надходження інформації виділяють безперервне, оперативне та періодичне технічне діагностування.
.009	**вид технического обслуживания** *вид технічного обслуговування* category of maintenance	Класифікаційне угруповання операцій технічного обслуговування, визначене за однією з таких ознак: етапом існування, обсягом робіт, періодичністю проведення, умовами експлуатації, регламентацією тощо. **ГОСТ 18322-78m.** ***Примітка.*** Критеріями прийняття рішення про вибір того чи іншого виду технічного обслуговування є складність конструкції об'єктів, доступність частин об'єкта, рівень кваліфікації експлуатаційного персоналу, наявність випробувального устаткування, міркування безпеки та т.ін. **IEC 271B-83.**
.010	**вид технического обслуживания ГПА** *вид технічного обслуговування ГПА* category of gas-compressor unit maintenance	Класифікаційне угруповання технічного обслуговування ГПА за періодичністю, переліком і трудомісткістю робіт, що виконуються на ГПА. ***Примітка.*** Згідно з заводською експлуатаційною документацією розрізнюють такі види технічного обслуговування ГПА: ТО-1; ТО-2; ТО-3; ТО-4; ТО-5,1; ТО-5,2; ТО-5,3; ТО-5,4.
B.029.000	**вкат** *вкочення*	Дефект труби технологічного походження, що являє собою одиничне

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]	включення в метал труби.
В.030.000	**включение** *увімкнення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь];* *ввімкнення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* actuation, activation, switching on, turning on	1. Приєднання до електропостачальної системи чого-небудь. 2. Приведення чого-небудь у дію.
	включення *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* inclusion	1. Сторонні компоненти й забруднення, що знаходяться всередині тіла. 2. Введення, внесення в склад чого-небудь.
.001	**включение в тело трубы** *включення в тіло труби* inclusion in a tube	Дефект труби технологічного походження, пов'язаний з наявністю в тілі труби забруднення металевої або неметалевої природи, різної величини та форми, що відрізняється від основного металу мікроструктурою, хімічним складом і механічними властивостями та викликає порушення суцільності поверхні.
.002	**шлаковое включение сварного шва** *шлакове включення зварного шва* slag inclusion in a weld seam	Дефект у вигляді вкраплення шлаку в зварному шві. **ГОСТ 2601-84.**
В.031.000	**влагомер** *вологомір* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* moisture meter, drymeter	Прилад для вимірювання або контролю величин, які характеризують вологість твердих речовин та рідин.
.001	**радиационный влагомер** *радіаційний вологомір* radiation moisture meter	Прилад радіаційного неруйнівного контролю, призначений для вимірювання відносної вологості матеріалів. **ДСТУ 2865-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**радиоволновой влагомер** *радіохвильовий вологомір* radio-wave moisture meter	Прилад радіохвильового неруйнівного контролю, призначений для вимірювання густини або пористості радіопрозорих речовин, матеріалів чи виробів із них. **ДСТУ 2865-94.**
B.032.000	**влагонепроницаемость** *вологонепроникність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* moisture impermeability	Властивість матеріалу або виробу, яка полягає в тому, щоб чинити опір проникненню води в матеріал або всередину виробу в процесі його занурення у воду на задану глибину.
B.033.000	**влагопоглощаемость** *вологовбирність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* moisture absorptivity	Властивість речовини, що характеризує її здатність убирати воду. ***Примітка.*** Визначається шляхом гідростатичного зважування.
B.034.000	**влагосодержание** *вологовміст* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові]* moisture content	Величина, що характеризує кількість води в пробі вологої речовини в порівнянні з кількісним вмістом абсолютно сухої речовини в пробі.
B.035.000	**влагостойкость** *вологостійкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* moisture resistance, humidity resistance, moisture barrier property	Стійкість до впливу води.
B.036.000	**влажность** *вологість* *[-гості, д. і м. -гості, ор. -гістю]* humidity, moisture content	1. Стан речовини, що характеризується кількістю води в ній. 2. Величина, що характеризує цей стан.
.001	**абсолютная влажность** *абсолютна вологість* absolute humidity	Величина, що визначається густиною водяної пари (тобто відношенням маси водяної пари, що міститься в газі, до об'єму цього газу).
.002	**массовая влажность газа**	Величина, яка визначається відношенням маси водяної пари, що

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	масова вологість газу mass humidity of gas	міститься в газі, до загальної маси газу.
.003	**объемная влажность** *об'ємна вологість* volumetric humidity	Величина, що визначається відношенням об'єму води, яка міститься в речовині, до загального об'єму вологої речовини. ***Примітка.*** Вимірюється в частках одиниці, відсотках, проміле, мільйонних частках.
.004	**относительная влажность** *відносна вологість* relative humidity	Величина, що визначається відношенням маси водяної пари, яка міститься в газі, до маси водяної пари за умови насичення цієї речовини (для сталого тиску та температури).
B.037.000	**вмятина** *ум'ятина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н];* *вм'ятина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* dent, hollow, nick	Пошкодження зовнішньої поверхні виробу, що проявляється в результаті статичної або динамічної взаємодії його з твердим тілом, яке не має гострих країв. ***Примітка.*** Ум'ятини характеризуються плавним сполученням поверхонь, що створюють заглибини, з поверхнею виробу.
.001	**вмятина трубы** *ум'ятина труби* dent of a tube	Дефект поверхні труби, який являє собою локальне пологе заглиблення без порушення суцільності металу труби, що утворився внаслідок ударів під час транспортування або оброблення. **ДСТУ 2680-94m.**
B.038.000	**ВНА** *ВНА* *[невідм.]* inlet guide vanes	*Див.* A.016.002 вхідний напрямний АПАРАТ компресора. **ДСТУ 2340-94.**
B.039.000	**вогнутость** *вгнутість* *[-тості, д. і м. -тості, ор. -тістю]* concavity	
.001	**вогнутость корня сварного шва** *вгнутість кореня зварного шва* root concavity	Дефект, що має форму заглибини на поверхні зворотного боку зварного однобічного шва. **ГОСТ 2601-84m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

B.040.000	**возбуждение** *збудження* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* excitation	Спонукання до якоїсь дії, переведення в інший стан.
.001	**кинематическое возбуждение вибрации** *кінематичне збудження вібрації* kinematic excitation of vibration	Збудження вібрації системи шляхом надання яким-небудь її точкам заданих рухів, які не залежать від стану системи. **ДСТУ 2300-93.**
.002	**параметрическое возбуждение вибрации** *параметричне збудження вібрації* parametric excitation of vibration	Збудження вібрації системи шляхом незалежної від стану системи зміни в часі одного чи декількох її параметрів (маси, моменту інерції, жорсткості тощо). **ДСТУ 2300-93m.**
.003	**силовое возбуждение вибрации** *силове збудження вібрації* force excitation of vibration	Збудження вібрації системи змушувальними силами та (чи) моментами. **ДСТУ 2300-93m.**
B.041.000	**воздействие** *вплив* *[-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]* action, effect	Дія, що спрямована на об'єкт та викликає в цьому об'єкті зміни його властивостей (характеристик) та (чи) перехід з одного стану в інший.
.001	**внешнее воздействие** *зовнішній вплив* external action	Вплив зовнішніх факторів на систему керування або її (системи) елемент чи підсистему.
.002	**внутреннее воздействие** *внутрішній вплив* internal action	Вплив одного елемента чи підсистеми певної системи керування на інший або навіть на той самий її елемент чи підсистему.
.003	**временное воздействие** *часовий вплив* time action	Вплив, головною ознакою чи параметром якого є час.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.004	**импульсное воздействие** *імпульсний вплив* impulse action	Вплив, ознака чи параметр якого є імпульсом або послідовністю імпульсів. ***Примітка.*** Розрізняють одноімпульсні впливи, коли мова йде про поодинокий імпульс, та багатоімпульсні впливи, коли мова йде про групу імпульсів.
В.042.000	**воздухообмен** *повітрообмін* *[-ну, ор. -ном, м. -ні/-нові]* air exchange	Процес часткової або повної заміни забрудненого повітря приміщень чистим атмосферним повітрям.
В.043.000	**волна** *хвиля* *[-лі, ор. -лею; мн. -лі, -ль]* wave	Зміна стану середовища чи поля, що поширюється в просторі зі скінченною швидкістю та супроводжується перенесенням енергії.
.001	**дебройлевские волны** *дебройлівські хвилі* de Broglie waves	Хвилі, пов'язані з будь-якою частинкою, що рухається, та які відбивають її квантову природу.
В.044.000	**воспламенитель** *запальник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* igniter	Пристрій для запалювання палива в камері згоряння під час пуску ГТД. **ДСТУ 2340-94m.**
В.045.000	**воспроизводимость** *відтворюваність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* reproducibility	Повторюваність з певним припустимим відхиленням процесів, виробів, вимірювань і т.ін.
.001	**воспроизводимость результатов испытаний** *відтворюваність результатів випробувань* reproducibility of test results	Характеристика результатів випробувань, яка визначається близькістю результатів повторних випробувань об'єкта. **ДСТУ 3021-95.**
.002	**воспроизводимость результатов эксперимента по надежности**	Властивість випробувань (експлуатаційних спостережень), яка характеризується близкістю взаємозалежних результатів випробувань (експлуата-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	відтворюваність результатів експерименту з надійності reproducibility of experiment results on dependability	ційних спостережень), що проводяться в різних атестованих організаціях на зразках, узятих з однорідної партії продукції, чи на тих самих зразках за тією самою атестованою методикою з використанням різних атестованих засобів випробувань, перевірених засобів вимірювання, різним складом виконавців протягом досить короткого інтервалу часу, за який можна гарантувати достатню стабільність надійнісних властивостей зразків. **ДСТУ 2864-94m.**
В.046.000	**восстанавливаемость** *відновлюваність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* restorability	Спроможність функційного блока поновлювати нормальну роботу після збою чи відмови. **ДСТУ 2231-93.**
В.047.000	**восстановление** *відновлення* *[-ння, ор. -нням]* restoration, recovery, deoxidation, reduction	1. Повернення до початкового значення чи до нормального функціонування. 2. Подія, яка полягає в тому, що після несправності об'єкт знову відновлює здатність виконувати потрібну функцію. **ДСТУ 2860-94.** 3. ***У хімії –*** процес приєднання електронів атомом, молекулою або іоном, який призводить до зниження ступеня окиснення.
В.048.000	**ВОУ** *ПОП* *[невідм.]* air-cleaning device	*Див.* У.017.002 повітроочисний ПРИСТРІЙ ГТА. **ДСТУ 2340-94.**
В.049.000	**время** *час* *[-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів]* time	1. Основна фізична величина, яка характеризує тривалість процесу, інтервал та ін. (одиниця в СІ - секунда, с). 2. Певний момент, в який відбулося, відбувається або відбудеться будь-яка подія. 3. Інтервал часу.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**время в работе** *час у роботі* operating time	*Див.* В.049.011 ЧАС корисної роботи.
.002	**время в резерве** *час у резерві*	*Див.* П.078.009 ТРИВАЛІСТЬ перебування в резерві.
.003	**время внешних потерь** *тривалість зовнішніх утрат* external losses time, environmental losses time	***В обчислювальних системах -*** частина тривалості втрат, зумовлена відмовою зовнішнього обладнання. **ДСТУ 2668-94m.**
.004	**время восстановления** *тривалість відновлення* time to recovery, restoration time	Інтервал часу, протягом якого об'єкт перебуває в непрацездатному стані через відмову. **ДСТУ 2860-94.**
.005	**время вынужденного простоя** *час вимушеного простою* forced down-time	Інтервал часу, протягом якого об'єкт знаходиться в працездатному стані, але не працює через зовнішні причини (відсутність необхідних зовнішніх ресурсів).
.006	**время нарастания** *час наростання* rise time	Інтервал часу, необхідний для того, щоб сигнал у процесі змінення від певного малого значення досяг певного високого значення. **ДСТУ 2231-93m.**
.007	**время нахождения в ремонте** *час перебування в ремонті* repair time	*Див.* П.078.003 ТРИВАЛІСТЬ активного ремонту.
.008	**время ожидания** *час очікування* stand-by time	*Див.* П.078.009 ТРИВАЛІСТЬ перебування в резерві.
.009	**время перезапуска** *час перезапуску* restart time, rerun time	Частина часу корисної роботи, яку використовують для повторного запуску у зв'язку зі збоєм чи помилкою виконання команди. **ДСТУ 2668-94.**
.010	**время подготовки**	Інтервал часу, необхідний для приведення засобу контролю в стан го-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	средства контроля *час підготування засобу контролю*	товності до проведення контролю за наявності експлуатаційного персоналу згідно зі штатним розписом. **ГОСТ 19919-74m.**
.011	**время полезной работы** *час корисної роботи* operating time	Частина тривалості працездатності, протягом якої функційний модуль (система) працює. **ДСТУ 2668-94.**
.012	**время потерь** *тривалість утрат* down-time, idle-time	Час, протягом якого функційний модуль (система) не можуть бути використані через відмови. **ДСТУ 2668-94m.**
.013	**время программной проверки** *час програмного перевіряння* program-test time	Частина системного корисного часу, протягом якого функційний модуль (система) перевіряються програмою. **ДСТУ 2668-94.**
.014	**время простоя** *тривалість простоювання* idle-time, down-time, ineffective time	Частина тривалості працездатності, протягом якої функційний модуль (система) не працюють. **ДСТУ 2668-94.**
.015	**время работоспособности** *тривалість працездатності* operable time, uptime, up-time	Час, протягом якого функційний модуль (система) знаходяться в працездатному стані. **ДСТУ 2668-94.**
.016	**время распознавания** *час розпізнавання* recognition time	Інтервал часу між зміною значення вхідного сигналу та його розпізнаванням вхідним пристроєм. **ДСТУ 2231-93m.**
.017	**время системной проверки** *час системного перевіряння* system test time	Частина часу корисної роботи системи, протягом якого функційний модуль (система) перевіряються на готовність. **ДСТУ 2668-94.**
.018	**время состояния готовности** *тривалість стану готовності* available time	***З погляду користувача –*** час, протягом якого функційний модуль (система) придатний (придатна) до використання. **ДСТУ 2668-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.019	**время состояния неготовности** *тривалість стану неготовності* unavailable time	***З погляду користувача –*** час, протягом якого функційний модуль (система) не придатний (не придатна) до використання. **ДСТУ 2668-94.**
.020	**время установления сигнала** *час установлення сигналу* signal-setting time	Інтервал часу, необхідний для того, щоб після надходження вхідного сигналу вихідний сигнал установився в досить вузькому діапазоні припустимих значень. **ДСТУ 2231-93m.**
.021	**гамма-процентное время восстановления** *гамма-відсоткова тривалість відновлення* gamma-percental restoration time	Інтервал часу, протягом якого відновлення працездатності об'єкта здійсниться з імовірністю γ, вираженою у відсотках. **ДСТУ 2860-94.**
.022	**неиспользованное время** *невикористаний час* inoperable time	Частина тривалості простоювання, протягом якої функційний модуль (система) були працездатні, якби були ввімкнені. **ДСТУ 2668-94.**
.023	**организационное время** *організаційний час* administrative time	Інтервал часу, протягом якого операції з технічного обслуговування об'єкта підготовлені, але ще не розпочаті або відкладені. **IEC 271B-83.**
.024	**программное полезное время** *програмний корисний час* program productive time	Частина системного корисного часу, протягом якого виконувалась комп'ютерна програма користувача. **ДСТУ 2668-94.**
.025	**свободное время** *вільний час* free time	Інтервал часу, протягом якого об'єкт перебуває в плановому простої.
.026	**системное полезное время** *системний корисний час* system productive time	Частина тривалості працездатності, використана користувачем. **ДСТУ 2668-94.**
.027	**среднее время активного ремонта** *середній час актив-*	Математичне сподівання тривалості активного ремонту. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ного ремонту	
.028	**среднее время восстановления** *середня тривалість відновлення* mean restoration time	Математичне сподівання часу відновлення працездатного стану об'єкта після відмови. **ДСТУ 2860-94.**
В.050.000	**вспениваемость** *пінистість* *[-тості, д. і м. -тості, ор. -тістю]* foam producing ability	
.001	**вспениваемость масла** *пінистість оливи* foam producing ability of oil	Властивість масла створювати піну під час випаровування вологи, що знаходиться в ній. ***Примітка.*** З підвищенням вмісту в маслі води спінювання масла підвищується. Шкідливі наслідки спінювання масла: піна вибивається з корпусу крізь ущільнення назовні, що призводить до підвищення витрати та зниження рівня масла.
В.051.000	**выборка** *вибірка* *[-рки, д. і м. -рці, ор. -ркою; мн. -рки, -рок]* sample	1. ***У системах оброблення інформації -*** сукупність певних даних, що вибираються з файлу або бази даних для вирішення конкретної задачі. 2. ***У математичній статистиці -*** скінченна сукупність елементів, які відбираються з сукупності споріднених елементів (скінченної або нескінченної) для статистичного висновку про властивість цієї сукупності на підставі властивостей відібраних елементів. 3. ***У системах керування якістю продукції -*** одиниці продукції (спостережувані значення), відібрані з контрольованої партії чи потоку продукції для контролю та прийняття рішення про відповідність установленим вимогам. **ДСТУ 3514-97m.**
.001	**многократно цензурированная выборка** *багаторазово цензу-*	Цензурована вибірка, в якій значення напрацювань до цензурування не дорівнюють одне одному. **ДСТУ 3004-95m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	рована вибірка multicensored sample	
.002	**однократно цензурированная выборка** *одноразово цензурована вибірка* singly censored sample	Цензурована вибірка, в якій значення всіх напрацювань до цензурування дорівнюють одне одному й не менші за найбільше напрацювання до відмови. **ДСТУ 3004-95m.**
.003	**преднамеренная выборка** *навмисна вибірка* spot sample	Вибірка, в яку одиниці продукції (спостережувані значення) відбирають з певною тенденцією зміни ймовірності відбору визначених одиниць продукції. **ДСТУ 3514-97.**
.004	**представительная выборка** *показна вибірка* representative sample	Вибірка, яка в достатній мірі відображає властивості цієї сукупності в цілому. **ДСТУ 3514-97m.**
.005	**расслоенная выборка** *розшарована вибірка* stratified sample	Вибірка, під час складання якої одиниці продукції відбирають випадково в заданих кількостях з певних частин контрольованої сукупності. **ГОСТ 15895-77.**
.006	**репрезентативная выборка** *репрезентативна вибірка* representative sample	*Див.* B.051.004 показна ВИБІРКА.
.007	**систематическая выборка** *систематична вибірка* systematic sample	Вибірка, потрапляння в яку одиниць продукції (спостережуваних значень) зумовлюється однаковими проміжками часу та (чи) простору. **ДСТУ 3514-97.**
.008	**случайная выборка** *випадкова вибірка* random sample	Вибірка, в якій для будь-яких одиниць продукції (спостережуваних значень) контрольованої партії забезпечена однакова імовірність їхнього відбору. **ДСТУ 3514-97m.**
.009	**цензурированная выборка** *цензурована вибірка* censored sample	Вибірка, елементами якої є значення напрацювання до відмови та напрацювання до цензурування. **ДСТУ 3004-95m.**
B.052.000	**выверка** *вивіряння* *[-ння, ор. -нням]* adjustment, alignment,	Ретельна перевірка точності, правильності чи придатності чого-небудь.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	check, plumbing, leveling	
.001	**выверка агрегата** *вивіряння агрегату* plumbing and leveling of an aggregate	Визначення в процесі монтажу правильного геодезичного положення агрегату у вертикальній і горизонтальній площинах з метою забезпечення його надійної роботи. ***Примітка.*** У горизонтальній площині перевіряють збігання основних осей фундаменту й агрегату, а у вертикальній - висотні позначки опорних поверхонь.
В.053.000	**выносливость** *витривалість* *[-лості, д. і м. -лості, ор. -лістю]*	Здатність матеріалів і конструкцій чинити опір дії циклічного навантаження до бази випробувань на втому без втомного руйнування. **ДСТУ 2444-94m.**
В.054.000	**вязкость** *в'язкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* viscosity	1. Властивість рідин та газів чинити опір переміщенню однієї їх частини відносно іншої (внутрішнє тертя). 2. Властивість твердих тіл безповоротно поглинати енергію в процесі їх гнучкої деформації. 3. Здатність матеріалу змінювати опір деформуванню залежно від швидкості деформацій. **ДСТУ 2825-94.** 4. Фізична величина, що характеризує цю властивість.
.001	**динамическая вязкость** *динамічна в'язкість* dynamic viscosity	Величина, яка кількісно характеризує опір рідини (газу) зміщенню її шарів (одиниця в СІ - паскаль-секунда, Па•с).
.002	**кинематическая вязкость** *кінематична в'язкість* kinematic viscosity	Величина, яка визначається відношенням динамічної в'язкості до густини речовини (одиниця в СІ - квадратний метр на секунду, $м^2/с$).
.003	**ударная вязкость** *ударна в'язкість* impact strength	Робота, витрачена на зруйнування ударним згином зразка з концентратором напружень, віднесена до початкової площі поперечного перерізу зразка в місці зруйнування. **ДСТУ 2825-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	Г	
Г.001.000	**газ** *газ* *[-зу, ор. -зом, м. -зі/-зові; мн. -зи, -зів]* gas	*[голл. gaz < гр. chaos - безформний стан]* Агрегатний стан речовини, в якому, порівняно з твердим і рідинним станами, міжмолекулярні сили дуже малі. ***Примітка.*** Газ заповнює весь наданий йому об'єм.
.001	**идеальный газ** *ідеальний газ* ideal gas, perfect gas	Гіпотетичний стан газу, за якого будь-які види далекодійних взаємодій між його частинками відсутні, а власний об'єм частинок нехтовно малий у порівнянні з об'ємом системи.
.002	**импульсный газ** *імпульсний газ* impulse gas	***У газовій промисловості -*** природний газ, що використовується для керування кранами. ***Примітка.*** Підготовка імпульсного газу включає в себе осушення й очищення його в спеціальних посудинах (адсорберах), заповнених твердим поглиначем, та фільтрах.
.003	**природный газ** *природний газ* natural gas	Суміш газоподібних вуглеводнів (метану, етану, пропану, бутану), що створюється в земній корі та широко використовується як високоекономічне паливо, а також як сировина для отримання багатьох органічних сполук.
.004	**пусковой газ** *пусковий газ* starting gas	Газ, що подається в турбодетандер для запуску ГТУ та виведення його на нормальний режим. ***Примітка.*** Підготування пускового газу включає в себе його очищення та зниження тиску (редукування).
.005	**реальный газ** *реальний газ* real gas, imperfect gas	Газ, в якому істотну роль відіграє взаємодія між його молекулами.
.006	**топливный газ** *паливний газ* fuel gas	Газ, що подається до камери згоряння ГТУ та використовується як паливо.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		Примітка. Підготування паливного газу включає в себе його очищення та зниження тиску (редукуванння) і розділення газових і краплинних середовищ у газосепараторах.
Г.002.000	**газогенератор** *газогенератор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* gas generator, gas producer	*[< голл. gaz - газ + лат. generator - родоначальник]* Пристрій, призначений для вироблення з твердого, рідинного або газоподібного палива нагрітого стисненого газу (температури від 200 до 1200 °С), який є робочим тілом для силової турбіни.
.001	**двухкаскадный газогенератор** *двокаскадний газогенератор* two-cascade gas generator	Газогенератор, що складається з двох компресорів, в яких послідовно відбувається стискання газу та підготування його до виконання функції робочого тіла силової турбіни. ***Примітка.*** Компресори низького та високого тиску не зв'язані механічно, тобто кожний розташований на своєму валу зі своїм приводом (турбінами низького та високого тиску).
Г.003.000	**газомотокомпрессор** *газомотокомпресор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* gas-engine compressor	*[< голл. gaz - газ + лат. moto - безперервно рухаю + compressor - стискач]* Мотокомпресор, що складається з поршневого компресора та газового двигуна внутрішнього згоряння. ***Примітка.*** У газовій промисловості використовується переважно на дотискних компресорних станціях або газосховищах (завдяки високому тиску стискання - до 1050 кгс/см^2 та широкому діапазону робочих тисків). На лінійних компресорних станціях не використовується.
Г.004.000	**газоотвод** *газовідвід* *[-воду, д. -водові/-воду, зн. -від, ор. -водом, м. -воді; мн. -води, -водів]* gas vent	*[< голл. gaz - газ + укр. відвід]* Патрубок, що відводить відпрацьовані гази ГТД до димової труби або до утилізаційного котла. **ДСТУ 2340-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Г.005.000	**газопровод** *газопровід* *[-воду, д. -водові/-воду, зн. -від, ор. -водом, м. -воді; мн. -води, -водів]* gas pipeline	*[< голл. gaz - газ + укр. провід]* Трубопровід, яким здійснюється транспортування газу. ***Примітка.*** Розподіл газопроводів України за діаметром такий: 16,4 % - з діаметром 1420 мм, 24,6 % - 1220 мм, 16 % - від 720 до 820 мм, інші - діаметром від 100 до 520 мм. За термінами експлуатації газопроводи України розподіляються так:: до 10 років - 36 %, від 10 до 20 років – 30 %, від 20 до 30 років - 16 %, від 30 до 45 років і більше - 18 %.
.001	**магистральный газопровод (МГ)** *магістральний газопровід (МГ)* gas main, gas-main pipeline	Магістральний трубопровід, яким здійснюється транспортування газу.
Г.006.000	**газотурбогенератор (ГТГ)** *газотурбогенератор (ГТГ)* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* gas-turbine generator	*[< голл. gaz - газ + лат. turbo – вихор + generator - родоначальник]* ГТА, що включає як механізм, що приводиться в рух газотурбінним двигуном, електрогенератор для вироблення електроенергії. **ДСТУ 2340-94m.**
Г.007.000	**гашение** *гасіння* *[-ння, ор. -нням]* absorbing, dampening	
.001	**динамическое гашение вибрации** *динамічне гасіння вібрації* dynamic absorbing of vibration	Метод захисту об'єкта від вібрації, під час якого до об'єкта приєднують механічну систему, реакції якої зменшують розмах вібрації об'єкта в точках приєднання системи. **ДСТУ 2300-93m.**
Г.008.000	**герметичность** *герметичність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* leakproofness, tightness, hermiticity	*[< фр. hermetique < імені єгипетського мудреця Гермеса]* Властивість конструкції або матеріалу перешкоджати проникненню крізь них газу, рідини або пари. **ДСТУ 2758-94.**
Г.009.000	**гипотеза** *гіпотеза* *[-зи, ор. -зою; мн. -зи,*	*[< гр. hypothesis - основа, припущення]* Наукове припущення, яке висуваєть-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	-з] hypothesis	ся для пояснення певних явищ, їхніх причин, вірогідність яких ще не доведена.
.001	**альтернативная гипотеза** *альтернативна гіпотеза* alternative hypothesis	Будь-яка допустима статистична гіпотеза, відмінна від нульової. **ГОСТ 15895-77m.**
.002	**непараметрическая гипотеза** *непараметрична гіпотеза* nonparametric hypothesis	Статистична гіпотеза щодо невідомого виду функції розподілу. **ГОСТ 15895-77m.**
.003	**нулевая гипотеза** *нульова гіпотеза* null hypothesis	Статистична гіпотеза, яка підлягає перевірці. **ГОСТ 15895-77.**
.004	**параметрическая гипотеза** *параметрична гіпотеза* parametric hypothesis	Статистична гіпотеза щодо невідомого значення параметра функції розподілу, вид якої відомий. **ГОСТ 15895-77m.**
.005	**статистическая гипотеза** *статистична гіпотеза* statistical hypothesis	Певне припущення, яке стосується невідомого розподілу випадкової величини в сукупності. **ГОСТ 15895-77.**
Г.010.000	**глубина** *глибина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* depth	1. Величина, що характеризує відстань від поверхні до дна або до якої-небудь точки в напрямку вниз. 2. Сила, ступінь проявлення.
.001	**глубина поиска места неисправности** *глибина пошуку місця несправності* resolution of fault location	Характеристика, задана зазначенням складової частини об'єкта, з точністю до якої визначається місце несправності. **ДСТУ 2389-94.**
.002	**глубина поиска места отказа** *глибина пошуку місця відмови* resolution of failure	Характеристика, задана зазначенням складової частини об'єкта, з точністю до якої визначається місце відмови. **ДСТУ 2389-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	location	
Г.011.000	**глубиномер** *глибиномір* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* depth gauge, depth indicator	Прилад для вимірювання глибини отворів і виїмок у виробах.
.001	**акустический глубиномер** *акустичний глибиномір* acoustic depth indicator	Прилад акустичного неруйнівного контролю, призначений для вимірювання координат дефектів. **ДСТУ 2865-94m.**
Г.012.000	**горелка** *пальник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* burner	Пристрій для утворення сумішей газоподібного або рідинного палива з повітрям або киснем і подання їх на місце спалювання.
Г.013.000	**готовность** *готовність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* availability	Властивість об'єкта бути здатним виконувати потрібні функції в заданих умовах у будь-який час чи протягом заданого інтервалу часу за умови забезпечення необхідними зовнішніми ресурсами. ***Примітка 1.*** Ця властивість залежить від поєднання властивостей безвідмовності, ремонтопридатності та забезпечення технічного обслуговування та ремонту. ***Примітка 2.*** Необхідні зовнішні ресурси, що не належать до ресурсів технічного обслуговування та ремонту, не впливають на властивість готовності об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.001	**готовность парка изделий** *готовність парку виробів* availability of items fleet	Відношення кількості працездатних виробів до загальної кількості виробів парку в певний момент часу. **ГОСТ 18322-78.**
Г.014.000	**ГПА** *ГПА* *[невідм.]* gas-compressor unit	*Див.* А.007.002 газоперекачувальний АГРЕГАТ. **ДСТУ 2340-94.**
Г.015.000	**ГПТА** *ГПТА* *[невідм.]*	*Див.* А.007.001 газопаротурбінний АГРЕГАТ. **ДСТУ 2340-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	combined gas-turbine and steam-turbine set	
Г.016.000	**граница** *межа* *[-жі, ор. -жею; мн. -жі, -ж, д. -жам]* boundary	1. Границя змінювання деякої величини. 2. Місце, де що-небудь починається або закінчується.
.001	**граница регулирования** *межа регулювання* action limit	1. Межа області значень регульованої величини. 2. ***У статистичних методах оцінки -*** лінія на контрольній карті, що використовується як критерій для прийняття рішення щодо технологічного процесу. **ДСТУ 3514-97m.**
.002	**граница устойчивой работы компрессора** *межа стійкої роботи компресора* compressor stable operation boundary	Лінія на графічній характеристиці компресора, що обмежує ділянку його стійкої роботи. **ДСТУ 2340-93.**
.003	**предупреждающая граница** *попереджувальна межа* warning limit	Лінія на контрольній карті під (верхньою) чи над (нижньою) межею регулювання, у межах яких за умов статистично керованого технологічного процесу значення характеристики вибірки трапляються з великою імовірністю. ***Примітка.*** Потрапляння одного значення характеристики вибірки між попереджувальної та регульованої межами є попереджувальним сигналом. **ДСТУ 3514-97m.**
Г.017.000	**граф** *граф* *[-фа, ор. -фом, м. -фі/-фові; мн. -фи, -фів]* graph	*[< гр. grapho - пишу]* 1. ***У математиці -*** скінченна множина вершин, з'єднаних ребрами. 2. Логічна схема.
.001	**граф неисправностей** *граф несправностей* fault tree	Логічна схема, що відображає види несправностей складових частин об'єкта або зовнішніх подій чи їх комбінації, які спричиняють певний вид несправності об'єкта.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		ДСТУ 2860-94m.
.002	**граф технического обслуживания и ремонта** *граф технічного обслуговування та ремонту* maintenance tree	Логічна схема, що відображає допустимі альтернативні послідовності одиничних операцій технічного обслуговування об'єкта та умови їх вибору. **ДСТУ 2860-94m.**
.003	**информационные графы** *інформаційні графи* information graph	Логічна схема, що відображає інформаційні потоки та застосовується в газовій промисловості для діагностування несправності, що вже виникла, а також для аналізу погіршення процесу газопередавання. ***Примітка.*** Для цього будують графи причинно-наслідкових зв'язків несправностей, що називаються деревом несправностей (графом несправностей). Застосовуються графи двох типів: що аналізують і простежують шлях від наслідку несправності, яка виникла, до її причини, і навпаки, від причини - до наслідку.
Г.018.000	**ГРС** *ГРС* *[невідм.]* delivery measuring station, gas-distributing station	*Див.* С.062.001 газорозподільна СТАНЦІЯ.
Г.019.000	**группа** *група* *[-пи, ор. -пою; мн. -пи, -п]* group	*[нім. Gruppe]* Класифікаційна характеристика.
.001	**группа I распределения отказов на магистральных трубопроводах** *група I розподілу відмов на магістральних трубопроводах* group I of failure distribution on main pipelines	Відмови магістральних трубопроводів, спричинені дефектами труб, трубних деталей (трійників, перехідників, заглушок), перекривної та регулювальної арматури, дефектів з'єднань. ***Примітка.*** На магістральних газопроводах України такі відмови становлять близько 21 %.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**группа II распределения отказов на магистральных трубопроводах** *група II розподілу відмов на магістральних трубопроводах* group II of failure distribution on main pipelines	Відмови магістральних трубопроводів, спричинені неякісним виконанням, тобто дефектами будівництва (в основному монтажного зварювання та механічних пошкоджень). ***Примітка.*** На магістральних газопроводах України такі відмови становлять близько 30 %.
.003	**группа III распределения отказов на магистральных трубопроводах** *група III розподілу відмов на магістральних трубопроводах* group III of failure distribution on main pipelines	Відмови магістральних трубопроводів, спричинені порушенням правил експлуатації. ***Примітка.*** На магістральних газопроводах України такі відмови, як правило, становлять близько 3 %.
.004	**группа IV распределения отказов на магистральных трубопроводах** *група IV розподілу відмов на магістральних трубопроводах* group IV of failure distribution on main pipelines	Відмови магістральних трубопроводів, спричинені ґрунтовою корозією, іншими та невстановленими причинами. ***Примітка.*** На магістральних газопроводах України відмови, спричинені корозією, становлять близько 32 % та іншими причинами - 14 %.
.005	**группа распределения отказов на магистральных трубопроводах** *група розподілу відмов на магістральних трубопроводах* group of failure distribution on main pipelines	Сукупність відмов магістральних трубопроводів, систематизованих відповідно до причин виникнення. ***Примітка.*** Класифікація відмов розроблена інститутом "ВНИИСТ" (м. Москва) і містить чотири групи.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Г.020.000	**ГТА** *ГТА* *[невідм.]* gas-turbine set	*Див.* А.007.003 газотурбінний АГРЕГАТ. **ДСТУ 2340-94.**
Г.021.000	**ГТГ** *ГТГ* *[невідм.]* gas-turbine generator	*Див.* Г.006.000 ГАЗОТУРБОГЕНЕРАТОР. **ДСТУ 2340-94.**
Г.022.000	**ГТД** *ГТД* *[невідм.]* gas-turbine engine	*Див.* Д.003.005 газотурбінний ДВИГУН. **ДСТУ 2340-94.**
.001	**ГТД замкнутого цикла** *ГТД замкнутого циклу* closed cycle gas-turbine engine	ГТД, в якому робоче тіло циркулює по замкнутому контуру без зв'язку з атмосферою. **ДСТУ 2340-94.**
.002	**ГТД открытого цикла** *ГТД відкритого циклу* open cycle gas-turbine engine	ГТД, в якому робоче тіло надходить з атмосфери і відводиться в атмосферу. **ДСТУ 2340-93.**
.003	**ГТД полузамкнутого цикла** *ГТД напівзамкнутого циклу* semi-closed cycle gas-turbine engine	ГТД, схема якого складається з відкритого й замкнутого контурів з відводом частини робочого тіла від одного контуру до іншого. **ДСТУ 2340-94.**
.004	**ГТД простого цикла** *ГТД простого циклу* simple-cycle gas-turbine engine	ГТД, термодинамічний цикл якого складається тільки з процесів стиснення, нагрівання та розширення робочого тіла, що йдуть один за одним. **ДСТУ 2340-94m.**
.005	**ГТД регенеративного цикла** *ГТД регенеративного циклу* regenerative gas-turbine engine	ГТД складного циклу, в якому часткове нагрівання робочого тіла після стиснення відбувається за рахунок використання теплоти відпрацьованих газів. **ДСТУ 2340-94m.**
.006	**ГТД с блокированной силовой турбиной** *ГТД з блокованою*	Багатовальний ГТД, в якому силова турбіна механічно зв'язана з одним із компресорів. **ДСТУ 2340-93.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	силовою турбіною gas-turbine engine with a power turbine of a single spool arrangement	
.007	**ГТД с промежуточным охлаждением** *ГТД з проміжним охолодженням* intercooled gas-turbine engine	ГТД складного циклу тільки з проміжним охолодженням між ступенями стиснення робочого тіла. **ДСТУ 2340-94.**
.008	**ГТД с промежуточным подогревом** *ГТД з проміжним підігріванням* gas-turbine engine with interheating	ГТД складного циклу тільки з проміжним підігріванням між ступенями розширення робочого тіла. **ДСТУ 2340-94m.**
.009	**ГТД сложного цикла** *ГТД складного циклу* complex-cycle gas-turbine engine	ГТД, термодинамічний цикл якого включає всі або хоча б один з таких процесів: проміжного охолодження між ступенями стиснення робочого тіла; часткового нагрівання робочого тіла після стиснення за рахунок тепла відпрацьованого газу; проміжного підігрівання між ступенями розширення. **ДСТУ 2340-94.**
.010	**ГТД со свободной силовой турбиной** *ГТД з вільною силовою турбіною* gas-turbine engine with a free power turbine	Багатовальний ГТД, в якому потужність відбирається від силової турбіни, механічно не зв'язаної з роторами компресорів. **ДСТУ 2340-93.**
.011	**многовальный ГТД** *багатовальний ГТД* multi-shaft gas-turbine engine	ГТД, що має декілька роторів з незалежними одна від одної частотами обертання. **ДСТУ 2340-93.**
.012	**одновальный ГТД** *одновальний ГТД* single-shaft gas-turbine engine	ГТД, в якому ротори компресора та турбіни з'єднані механічно, а потужність відбирається безпосередньо від їхнього вала. **ДСТУ 2340-93m.**
Г.023.000	**ГТУ** *ГТУ* *[невідм.]*	*Див.* У.013.002 газотурбінна УСТАНОВКА.

	gas-turbine plant	
	Д	
Д.001.000	**давление** *тиск* *[-ку, ор. -ком, м. -ку/-кові]* pressure	1. Фізична величина, яка характеризує напружений стан середовищ (рідинних та газоподібних), в яких у рівновазі дотичні напруження відсутні (одиниця в СІ - паскаль, Па). 2. Фізична величина, яка характеризує інтенсивність сил, що впливають на будь-яку частину поверхні тіла за напрямками, які перпендикулярні цій поверхні; виражається відношенням нормальної, рівномірно розподіленої на поверхні сили до площі цієї поверхні (одиниця в СІ - паскаль, Па).
.001	**абсолютное давление** *абсолютний тиск* absolute pressure	Тиск, для вимірювання якого за початок відліку приймають тиск, що дорівнює нулю.
.002	**барометрическое давление** *барометричний тиск* barometric pressure	Абсолютний атмосферний тиск.
.003	**гидростатическое давление** *гідростатичний тиск* hydrostatic pressure	Тиск, який спричиняє нерухома рідина або газове середовище на тіло, що знаходиться в стані спокою в цьому середовищі. ***Примітка.*** Він зумовлений силою тяжіння та залежить тільки від глибини занурення.
.004	**динамическое давление** *динамічний тиск* dynamic pressure	Частина тиску всередині рухомої рідини або газу, зумовлена їх рухом; характеризує їх кінетичну енергію.
.005	**избыточное давление** *надлишковий тиск* positive pressure	Тиск, для вимірювання якого за початок відліку приймають тиск, що дорівнює тиску навколишнього середовища.
.006	**критическое давление** *критичний тиск*	Тиск, за якого та вище якого підвищенням температури не можна випарувати рідину.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	critical pressure	
.007	**нормальное давление** *нормальний тиск* normal pressure	Тиск, що дорівнює 101325 Па або 760 мм рт. ст.
.008	**парциальное давление** *парціальний тиск* partial pressure	Тиск, який здійснює на стінки посудини певна складова суміші газів.
.009	**полное давление** *повний тиск* total pressure	1. Тиск, який являє собою суму парціальних тисків компонентів газового середовища. 2. Тиск, що являє собою суму динамічного та гідростатичного тиску.
Д.002.000	**данные** *дані* *[-них]* data	Інформація, подана у формалізованому вигляді, придатному для зберігання, оброблення, пересилання та інтерпретації користувачами, прикладними процесами чи технічними засобами. **ДСТУ 2226-93.**
.001	**данные испытаний** *дані випробувань* test data	Значення характеристик властивостей об'єкта та (чи) умов випробувань, напрацювань, а також інших параметрів, що реєструються під час випробувань і є початковими для наступного опрацювання. **ДСТУ 3021-95m.**
.002	**исходные данные** *початкові дані* reference data, initial data, source data	1. Дані, на яких ґрунтується розроблення проектованого об'єкта, пристрою, рішення задачі. **ДСТУ 2226-93m.** 2. Дані, які за спільною згодою можна використовувати як стандартні чи як основні для прогнозування та (чи) для порівняння з даними, що спостерігаються. **ДСТУ 2860-94m.**
.003	**расчетные данные** *розрахункові дані* design data, calculated data	Дані, отримані внаслідок обчислень у процесі розроблення, проектування пристроїв, систем.
.004	**статистические данные** *статистичні дані* statistical data	Дані, що являють собою числові довідки про об'єкти, які мають певні ознаки, у певній сукупності.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.005	**эксплуатационные данные** *експлуатаційні дані* field data	Результати спостережень у процесі експлуатації. ***Примітка.*** Слід точно вказувати тривалість експлуатації, умови навантаження та критерії відмови або безвідмовної роботи. **IEC 271-74.**
Д.003.000	**двигатель** *двигун* *[-на, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* engine	Машина, що перетворює який-небудь вид енергії в механічну роботу.
.001	**авиационный газотурбинный двигатель** *авіаційний газотурбінний двигун* aircraft gas-turbine engine	Газотурбінний двигун, сконструйований для авіаційної промисловості та модернізований для газової галузі, де використовується як привід газотурбінних ГПА. ***Примітка 1.*** Характерними особливостями є компактність (невеликі габаритні розміри), мобільність (легкість транспортування), невелика питома маса, швидкий пуск та зупинка, простота керування. ***Примітка 2.*** У газовій промисловості як сучасні приводи ГПА використовуються авіаційні ГТД виробництва ВАТ "Мотор Січ" (м. Запоріжжя) з ККД до 30 - 36 % (вертолітні двигуни типів Д-336, АИ-336).
.002	**асинхронный двигатель** *асинхронний двигун* asynchronous motor, induction motor	Асинхронна електрична машина змінного струму, яка перетворює електричну енергію в механічну.
.003	**вторичный двигатель** *вторинний двигун* secondary engine	Двигун, що перетворює енергію первинних двигунів у механічну роботу.
.004	**газовый двигатель** *газовий двигун* gas engine	Двигун внутрішнього згоряння, який працює на газоподібному паливі: природному й нафтовому (супутньому) газах, зрідженому газі (пропанобутановій суміші), доменному газі та т.ін.
.005	**газотурбинный двигатель (ГТД)** *газотурбінний двигун*	Обертова теплова машина лопаткового типу, в якій безперервно відбувається стиснення робочого тіла в

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	(ГТД) gas-turbine engine	компресорі, підігрів його за рахунок джерела енергії та наступне розширення в газовій турбіні. **ДСТУ 2340-93m.**
.006	**двигатель внешнего сгорания** *двигун зовнішнього згоряння* external combustion engine	Тепловий двигун, в якому робоче тіло створюється (або нагрівається) за межами самого теплового двигуна (наприклад, у паровій машині).
.007	**двигатель внутреннего сгорания (ДВС)** *двигун внутрішнього згоряння (ДВЗ)* internal combustion engine	Тепловий двигун, в якому процеси згоряння палива та перетворення теплоти в механічну роботу відбуваються в одних і тих самих робочих порожнинах (циліндрах).
.008	**двигатель с воспламенением от сжатия** *двигун зі спалахуванням від стискування* diesel engine	*Див.* Д.023.000 ДИЗЕЛЬ.
.009	**первичный двигатель** *первинний двигун* prime mover	Двигун, що безпосередньо перетворює природні енергетичні ресурси (паливо, енергію газу, вітру, пари, води) у механічну енергію.
.010	**поршневой двигатель** *поршневий двигун* piston engine	Двигун, в якому основні функції перетворення енергії робочого тіла виконує поршень.
.011	**реактивный двигатель** *реактивний двигун* jet engine	Двигун, що створює необхідну для руху силу тяги шляхом перетворення початкової енергії в кінетичну енергію реактивного струменя робочого тіла.
.012	**роторный двигатель** *роторний двигун* rotor engine	Двигун внутрішнього згоряння, в якому енергія газів, що згоряють, перетворюється в механічну за допомогою ротора, який здійснює обертальний або обертально-зворотний рух відносно корпусу.
.013	**синхронный двигатель** *синхронний двигун* synchronous motor	Синхронна електрична машина змінного струму, яка перетворює електричну енергію в механічну.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.014	**судовой газотурбинный двигатель** *судновий газотурбінний двигун* ship gas-turbine engine	Газотурбінний двигун, сконструйований для суднобудівної промисловості та модернізований для газової галузі, де використовується як привід газотурбінних ГПА. ***Примітка 1.*** Характерними особливостями є великий ресурс роботи, відносно невеликий обсяг технічного обслуговування, компактність (невеликі габаритні розміри), мобільність (легкість транспортування), простота керування. ***Примітка 2.*** У газовій промисловості як сучасні приводи ГПА використовуються суднові ГТД виробництва НВО "Машпроект" (м. Миколаїв) з ККД до 30 - 37 % (суднові двигуни типів ДН-80, ДН-90, ДТ-71).
.015	**тепловой двигатель** *тепловий двигун* thermal engine, heat engine	Двигун, в якому теплова енергія перетворюється в механічну роботу.
.016	**турбокомпрессорный двигатель** *турбокомпресорний двигун* turbocompressor engine	*Див.* Д.003.005 газотурбінний ДВИГУН.
.017	**электрический двигатель** *електричний двигун* electric motor	*Див.* Э.010.002 обертовий ЕЛЕКТРОДВИГУН.
Д.004.000	**ДВС** *ДВЗ* *[невідм.]* internal combustion engine	*Див.* Д.003.007 ДВИГУН внутрішнього згоряння.
Д.005.000	**деградация** *деградація* *[-ії, ор. -ією]* degradation process	*[фр. degradation < лат. degradatio - зниження]* 1. Поступове погіршання, виродження, занепад, рух назад. 2. Дія одного чи сукупності природних процесів старіння, корозії, зношування, утоми та руйнування. **ДСТУ 2860-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Д.006.000	**демонтаж** *демонтаж* *[-жу, ор. -жем, м. -жі; мн. -жі, -жів]* dismantling, dismounting	*[фр. demontage < demonter - розбирати]* Знімання виробу чи його частини з місця встановлення. **ДСТУ 2390-94m.**
Д.007.000	**демпфер** *демпфер* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* damper	*[нім. Dampfer - глушитель]* Пристрій, блок для гасіння або запобігання шкідливих коливань, що виникають у машинах та механізмах у процесі їх роботи.
.001	**демпфер вибрации** *демпфер вібрації* vibration damper	Віброзахисний пристрій або його частина, яка створює демпфування вібрації. **ДСТУ 2300-93m.**
Д.008.000	**демпфирование** *демпфування* *[-ння, ор. -нням]* damping	*[< нім. dampfen - глушити, гасити]* Штучне придушення, гасіння або запобігання шкідливих коливань (механічних, електричних та інших).
.001	**демпфирование вибрации** *демпфування вібрації* vibration damping	Зменшення рівня вібрації внаслідок розсіювання механічної енергії. **ДСТУ 2300-93.**
Д.009.000	**дерево** *дерево* *[-ва, ор. -вом; мн. -ва, -в]* tree	1. Граф, що має ієрархічну структуру. 2. ***У системах оброблення інформації -*** структура даних, що має ієрархічну організацію. **ДСТУ 2228-93.**
.001	**дерево неполадок** *дерево неполадок* fault tree	*Див.* Г.017.001 ГРАФ несправностей.
.002	**дерево отказов** *дерево відмов* fault tree	*Див.* Г.017.001 ГРАФ несправностей.
Д.010.000	**деталь** *деталь* *[-лі, ор. -ллю; мн. -лі, -лей]* component	*[< фр. detail - подробиця]* Виріб, виготовлений з однорідного за найменуванням і маркою матеріалу без застосування складальних операцій. ***Примітка.*** Прикладами виробів, визначених як деталь, є пластина з біметалевого листа, друкована плата, відрізок кабелю чи проводу певної довжини тощо, а також ці самі вироби з нанесеним покрит-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		тям чи виготовлені з використанням місцевого зварювання, паяння, склеювана (наприклад, трубка, зварена з одного шматка листового матеріалу). **ДСТУ 2390-94m.**
.001	**базовая деталь** *базова деталь* base component	Деталь, з якої починають складання виробу, приєднуючи до неї деталі чи інші складальні одиниці. **ДСТУ 2390-94.**
.002	**резьбовая деталь** *різьбова деталь* thread piece	Деталь з різьбою.
.003	**сопрягаемая деталь** *спряжувана деталь* conjugated component	Одна з деталей, яку спряжують з іншими деталями. **ДСТУ 2390-94.**
Д.011.000	**дефект** *дефект* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* defect	*[лат. defectus - недолік]* Кожна окрема невідповідність об'єкта встановленим вимогам. **ДСТУ 2860-94.**
.001	**дефекты сварных соединений труб** *дефекти зварних з'єднань труб* welding defects of pipes, weldment defect of pipes	Дефекти стикових з'єднань труб, трубних деталей і арматури, основними з яких є газові включення (пори), тверді включення (шлаки, метали), несплавлення, непровари, тріщини, неправильна форма шва та інші.
.002	**значительный дефект** *значний дефект* major defect	Дефект, який суттєво впливає на використання продукції за призначенням та (чи) на її довговічність, але не є критичним. **ДСТУ 2925-94m.**
.003	**критический дефект** *критичний дефект* critical defect	Дефект, за наявності якого використання продукції за призначенням практично неможливе або недопустиме. **ДСТУ 2925-94.**
.004	**малозначительный дефект** *незначний дефект* minor defect	Дефект, який суттєво не впливає на використання продукції за призначенням та її довговічність. **ДСТУ 2925-94.**
.005	**неустранимый дефект** *неусувний дефект* unrepairable defect	Дефект, усунення якого технічно неможливе або економічно недоцільне. **ДСТУ 2925-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.006	**скрытый дефект** *прихований дефект* latent defect	Дефект, для виявлення якого в нормативних документах, обов'язкових для даного виду контролю, не передбачені відповідні правила, методи та засоби. **ДСТУ 2925-94.**
.007	**устранимый дефект** *усувний дефект* repairable defect	Дефект, усунення якого технічно можливе та економічно доцільне. **ДСТУ 2925-94.**
.008	**явный дефект** *явний дефект* obvious defect	Дефект, для виявлення якого в нормативних документах, обов'язкових для даного виду контролю, передбачені відповідні правила, методи та засоби. **ДСТУ 2925-94.**
Д.012.000	**дефектация** *дефектація* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* flaw detection	*[< лат. defectus - недолік]* Визначення деталей (виробів) з дефектами.
Д.013.000	**дефектометрия** *дефектометрія* *[-ії, ор. -ією]* defectometry	*[< лат. defectus - недолік + гр. metreo - вимірюю]* Визначення типу, розмірів та орієнтації дефектів. **ДСТУ 2865-94.**
.001	**электрическая дефектометрия** *електрична дефектометрія* electrical defectometry	Сукупність методів та засобів електричного неруйнівного контролю, призначених для вимірювання параметрів дефектів, оцінювання їх виду та орієнтації в об'єкті контролю. **ДСТУ 2866-94.**
Д.014.000	**дефектоскоп** *дефектоскоп* *[-па, ор. -пом, м. -пі/-пові; мн. -пи, -пів]* flaw detector, defectoscope, non-destructive test instrument, non-destructive test unit	*[< лат. defectus - недолік + гр. scopeo - дивлюсь, розглядаю, спостерігаю]* Засіб (прилад) неруйнівного контролю для виявлення та оцінки внутрішніх і поверхневих дефектів матеріалів та виробів.
.001	**акустический дефектоскоп** *акустичний дефектоскоп* ultrasonic flaw detector, acoustic flaw detector	Прилад акустичного неруйнівного контролю, призначений для неруйнівного контролю на наявність порушення суцільності й однорідності. **ДСТУ 2865-94m.**
.002	**вихретоковый дефектоскоп**	Прилад, що ґрунтується на методах вихрострумового неруйнівного конт-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	вихрострумовий дефектоскоп eddy current flaw detector	ролю та призначений для виявлення дефектів об'єкта контролю типу порушень суцільності. **ДСТУ 2865-94.**
.003	**дефектоскоп на преобразователях Холла** *дефектоскоп на перетворювачах Холла* Hall effect flaw detector	Магнітний дефектоскоп, чутливим елементом якого є перетворювач Холла. **ДСТУ 2865-94.**
.004	**дефектоскоп пондеромоторного действия** *дефектоскоп пондеромоторної дії* ponderomotive flaw detector	Магнітний дефектоскоп пондеромоторного методу неруйнівного контролю. **ДСТУ 2865-94.**
.005	**капиллярный дефектоскоп** *капілярний дефектоскоп* capillary flaw detector, liquid-penetrant flaw detector	Набір приладів капілярного неруйнівного контролю, допоміжних засобів та зразків для випробування, якими за допомогою набору дефектоскопічних матеріалів здійснюють технологічний процес контролю. **ДСТУ 2865-94.**
.006	**магнитный дефектоскоп** *магнітний дефектоскоп* magnetic-field flaw detector, magnetic flaw detector	Прилад, який призначений для виявлення дефектів типу порушень суцільності матеріалу об'єкта контролю та який ґрунтується на методі магнітного неруйнівного контролю. **ДСТУ 2865-94.**
.007	**магнитографический дефектоскоп** *магнітографічний дефектоскоп* magnetic-type flaw detector	Магнітний дефектоскоп, чутливим елементом якого є магнітний носій запису. **ДСТУ 2865-94.**
.008	**магнитополупроводниковый дефектоскоп** *магнітонапівпровідниковий дефектоскоп* magnetic-	Магнітний дефектоскоп, чутливим елементом якого є магнітонапівпровідниковий прилад. **ДСТУ 2865-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	semiconduction flaw detector	
.009	**магнитопорошковый дефектоскоп** *магнітопорошковий дефектоскоп* magnetic-particle flaw detector	Магнітний дефектоскоп, що ґрунтується на магнітопорошковому методі магнітного неруйнівного контролю. **ДСТУ 2865-94.**
.010	**магниторезисторный дефектоскоп** *магніторезисторний дефектоскоп* magnetic-resistance flaw detector	Магнітний дефектоскоп, чутливим елементом якого є магніторезистивні перетворювачі. **ДСТУ 2865-94.**
.011	**оптический дефектоскоп** *оптичний дефектоскоп* optical flaw detector, optical non-destructive test unit	Прилад оптичного неруйнівного контролю, призначений для виявлення суцільностей та неоднорідностей матеріалів і виробів. **ДСТУ 2865-94.**
.012	**радиоволновой дефектоскоп** *радіохвильовий дефектоскоп* radio-wave flaw detector, radio-wave non-destructive test unit	Прилад радіохвильового неруйнівного контролю, призначений для виявлення, реєстрації та визначення розмірів та (чи) координат дефектів типу порушень суцільності та неоднорідності в об'єкті контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.013	**тепловой дефектоскоп** *тепловий дефектоскоп* thermal flaw detector, thermal non-destructive test instrument	Прилад неруйнівного контролю, що ґрунтується на методі теплового контактного чи конвективного неруйнівного контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.014	**электрический дефектоскоп** *електричний дефектоскоп* electrical flaw detector, electrical non-destructive test instrument	Прилад електричного неруйнівного контролю, призначений для виявлення та порушень суцільностей та неоднорідностей в об'єкті контролю. **ДСТУ 2865-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Д.015.000	**дефектоскопия** *дефектоскопія* *[-ії, ор. -ією]* flaw detection, defectoscopy	*[< лат. defectus - недолік + гр. scopeo - дивлюсь, розглядаю, спостерігаю]* Сукупність методів та засобів неруйнівного контролю матеріалів та виробів з метою виявлення та локалізації дефектів в об'єкті контролю.
.001	**электрическая дефектоскопия** *електрична дефектоскопія* electrical flaw detection	Сукупність методів та засобів електричного неруйнівного контролю, призначених для виявлення та локалізації дефектів в об'єкті контролю. **ДСТУ 2866-94.**
Д.016.000	**деформация** *деформація* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* strain, deformation	*[< лат. deformatio < deformo - перекручую, спотворюю]* Відносна величина взаємного зміщення точок об'єкта в результаті його деформування. **ДСТУ 2825-94.**
.001	**линейная деформация** *лінійна деформація* linear strain	Границя відношення приросту довжини відрізка заданого напрямку до його початкової довжини при стягуванні його в точку. **ДСТУ 2825-94.**
.002	**остаточная деформация** *залишкова деформація* residual strain	Деформація, що залишається після усунення навантаження, яке її викликало. **ДСТУ 2825-94.**
.003	**пластическая деформация** *пластична деформація* plastic strain	Складова залишкової деформації, що не викликає змінення об'єму. **ДСТУ 2825-94m.**
.004	**плоская деформация** *плоска деформація* plane strain	Деформований стан, за якого вектори переміщень усіх точок об'єкта паралельні одній площині. **ДСТУ 2825-94.**
.005	**угловая деформация** *кутова деформація* angular strain	Зміна початкового прямого кута між двома півпрямими, що виходять з даної точки. **ДСТУ 2825-94m.**
.006	**упругая деформация** *пружна деформація* elastic strain	Деформація, що зникає після усунення навантаження, яке її викликало. **ДСТУ 2825-94.**
Д.017.000	**деформирование** *деформування*	*[< лат. deformatio - спотворення]* Процес взаємного зміщення точок

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ння, ор. -нням] straining	об'єкта під час його навантажування. **ДСТУ 2825-94.**
Д.018.000	**децибел (дБ)** *децибел (дБ)* *[-ла, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* decibel (dB)	*[< лат. decem - десять + влн. Bell - прізвища американського винахідника А. Г. Белла]* Часткова логарифмічна одиниця. Децибел дорівнює 0,1 Б. Згідно з ДСТУ 3651.1-94 логарифмічні одиниці допускається застосовувати нарівні з одиницями СІ.
Д.019.000	**джоуль (Дж)** *джоуль (Дж)* *[-ля, ор. -лем; мн. -лі, -лів]* joule	*[< влн. Joule - прізвища англійського фізика Дж. Джоуля]* Одиниця роботи, усіх видів енергії та кількості теплоти в СІ. Джоуль дорівнює: а) роботі, яку виконує сила 1 Н, переміщуючи тіло на відстань 1 м у напрямку дії сили; б) кількості теплоти (енергії), еквівалентній роботі 1 Дж.
Д.020.000	**диагностика** *діагностика* *[-ики, д. і м. -иці, ор. -икою]* diagnostics	*[< гр. diagnosticos - здатний розпізнавати]* Загальна назва різних методів контролю, перевірки функціонування, прогнозування стану об'єктів або систем.
.001	**вибрационная диагностика** *вібраційна діагностика* vibration diagnostics	Загальна назва сукупності методів діагностування, які ґрунтуються на аналізі вібрації об'єкта діагностування. **ДСТУ 2300-93m.**
.002	**диагностика малых утечек газа** *діагностика малих витікань газу* diagnostics of small gas leakage	Сукупність методів виявлення малих витікань газів, що ґрунтуються на візуальному контролі стану магістрального газопроводу, аналізі складу навколишнього середовища, на пропусканні газопроводом різних реєструвальних приладів, акустичних методах, реєстрації змін технологічних параметрів руху газу тощо.
.003	**диагностика состояния внутренней поверхности трубо-**	Сукупність методів, що ґрунтуються на оцінці стану внутрішньої поверхні газопроводу та прогнозуванні зміни

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	провода *діагностика стану внутрішньої поверхні трубопроводу* diagnosis of pipeline interior surface	гідравлічного опору газопроводу з метою оцінки часу його нормальної роботи.
.004	**параметрическая диагностика** *параметрична діагностика* parametric diagnostics	Загальна назва сукупності методів оцінювання стану об'єкта шляхом контролювання параметрів системи в часі з урахуванням їх зміни. ***Примітка.*** Рішення в системі діагностування приймається відповідно до значень комплексу контрольованих параметрів.
.005	**техническая диагностика** *технічна діагностика* technical diagnostics	Галузь знань, предметом дослідження якої є технічний стан об'єктів діагностування, розроблення методів їх визначення, принципів побудови систем діагностування та організації їх використання.
Д.021.000	**диагностирование** *діагностування [-ння, ор. -нням]* diagnosis	*[< гр. diagnosticos - здатний розпізнавати]* Визначення та оцінювання стану об'єкта.
.001	**непрерывное техническое диагностирование** *безперервне технічне діагностування* continuous technical diagnosis	Технічне діагностування, за якого надходження інформації про технічний стан об'єкта відбувається безперервно. **ДСТУ 2389-94m.**
.002	**оперативное техническое диагностирование** *оперативне технічне діагностування* operative technical diagnosis	Технічне діагностування, за якого надходження інформації про технічний стан об'єкта відбувається із явно заданою стратегією в процесі функціонування об'єкта. **ДСТУ 2389-94m.**
.003	**периодическое техническое диагностирование** *періодичне технічне діагностування* periodical technical	Технічне діагностування, за якого надходження інформації про технічний стан об'єкта відбувається через установлені інтервали часу. **ДСТУ 2389-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	diagnosis	
.004	**рабочее техническое диагностирование** *робоче технічне діагностування*	Технічне діагностування, під час якого на об'єкт подаються робочі впливи. **ДСТУ 2389-94m.**
.005	**тестовое техническое диагностирование** *тестове технічне діагностування* test technical diagnosis	Технічне діагностування, під час якого на об'єкт подаються тестові впливи. **ДСТУ 2389-94m.**
.006	**техническое диагностирование** *технічне діагностування* technical diagnosis	Визначення технічного стану об'єкта з означеною (заданою) точністю. ***Примітка 1.*** Завданнями технічного діагностування є: контроль технічного стану; пошук місця та визначення причин відмови (несправності); прогнозування технічного стану. ***Примітка 2.*** Термін "Технічне діагностування" застосовують у назвах та означеннях понять, коли вирішувані завдання технічного діагностування рівнозначні або основним завданням технічного діагностування є пошук місця та визначення причин відмови (несправності). Термін "Контроль технічного стану" застосовується, коли основним завданням технічного діагностування є визначення виду технічного стану. **ДСТУ 2389-94.**
Д.022.000	**диаграмма** *діаграма* *[-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м]* diagram	*[гр. diagramma - малюнок, фігура, креслення]* Графічне зображення співвідношення між величинами.
.001	**диаграмма состояний и переходов** *діаграма станів та переходів* state-transition diagram	Графічне зображення множини можливих станів об'єкта та ймовірних однокрокових переходів між ними. **ДСТУ 2860-94m.**
.002	**точностная диаграмма** *діаграма точності* process operation chart	Графічне зображення залежності одного чи кількох показників точності або стабільності технологічного процесу від часу. ***Примітка.*** Розрізняють емпіричну діаг-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		раму точності, побудовану на основі дослідження існуючого процесу, і теоретичну діаграму точності, побудовану на основі статистичних розрахунків для прогнозування точності та стабільності технологічного процесу. **ДСТУ 3514-97m.**
Д.023.000	**дизель** *дизель* *[-ля, ор. -лем; мн. -лі, -лів]* diesel engine	*[< влн. Diesel - прізвища німецького винахідника Р. Дізеля]* Двигун внутрішнього згоряння, спалахування в циліндрі якого відбувається під час упорскування палива в повітря, нагріте до високої температури внаслідок стискання поршнем.
Д.024.000	**динамика** *динаміка* *[-іки, д. і м. -іці, ор. -ікою]* dynamics	*[< гр. dynamikos - сильний < dynamis - сила]* Стан руху, хід розвитку, змінення якого-небудь явища під впливом факторів, що на нього впливають.
.001	**динамика ГТД** *динаміка ГТД* dynamics of a gas-turbine engine	Змінення (збільшення або зменшення) режиму роботи ГТД у заданому діапазоні зі швидкістю, що визначається обмежниками системи регулювання або виконавчими механізмами системи керування. **ДСТУ 2340-94m.**
Д.025.000	**дисперсия** *дисперсія* *[-ії, ор. -ією]* variance, dispersion	*[< лат. dispersio - розсіяння]* Характеристика розкиду значень випадкової величини, яка визначається як математичне сподівання квадратів відхилів від математичного сподівання випадкової величини.
.001	**выборочная дисперсия** *вибіркова дисперсія* sample variance	Дисперсія, розрахована на основі даних вибірки.
Д.026.000	**диффузия** *дифузія* *[-ії, ор. -ією]* diffusion	*[< лат. diffusio - поширення]* Проникнення молекул однієї речовини в іншу, яке трапляється внаслідок теплового руху молекул у напрямку зменшення концентрації цих частинок.
Д.027.000	**диффузор** *дифузор* *[-ра, ор. -ром, м.*	*[< лат. diffusio - поширення]* Розширна частина каналу (труби), в якій відбувається гальмування потоку

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	-рі/-рові; мн. -ри, -рів] diffuser	газу або рідини для перетворення кінетичної енергії в потенційну енергію газового потоку.
.001	**диффузор камеры сгорания** *дифузор камери згоряння* combustion chamber diffuser	Вхідна частина камери згоряння, що призначена для зменшення швидкості потоку повітря, яке надходить до неї з компресора ГТД. **ДСТУ 2340-94.**
.002	**лопаточный диффузор** *лопатковий дифузор* vaned diffuser	Колова ґратка профільованих нерухомих лопаток, що створюють розширні канали.
Д.028.000	**диэлектрик** *діелектрик* *[-ку, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* dielectric	*[англ. dielectrics < гр. dia - через + англ. electric - електричний]* Речовина, що погано проводить електричний струм і питомий опір якої становить 10^8 - 10^{17} Ом•см. **ДСТУ 2843-94.**
Д.029.000	**диэлектромер** *діелектромір* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* dielectrometer	*[< гр. dia - через + elektron - янтар, бурштин + metreo - вимірюю]* Прилад для вимірювання діелектричної проникності матеріалів.
.001	**радиоволновой диэлектромер** *радіохвильовий діелектромір* radio-wave dielectrometer	Прилад радіохвильового неруйнівного контролю, призначений для вимірювання діелектричних характеристик речовин, матеріалів та виробів із них. **ДСТУ 2865-94.**
Д.030.000	**документ** *документ* *[-та, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* document	*[< лат. documentum - повчальний приклад, взірець, доказ]* 1. Матеріальний об'єкт, що містить інформацію, закріплену створеним людиною способом для її передавання в часі та просторі. **ДСТУ 3017-95.** 2. Матеріальний об'єкт, що містить у зафіксованому вигляді інформацію, оформлений у заведеному порядку й має у відповідності з чинним законодавством юридичну силу. **ДСТУ 2732-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		3. Записана інформація, яка може розглядатися як одиниця в ході здійснення інформаційної діяльності. ***Примітка.*** Це визначення стосується не тільки рукописних чи друкованих матеріалів на папері чи у вигляді мікроформ (книг, журналів, діаграм, карт), але й матеріалів недрукованого походження (машинозчитуваних записів, фільмів, звукових записів), а також тривимірних об'єктів чи реалій. **ДСТУ 2392-94m.** 4. Офіційне посвідчення особи.
.001	**групповой конструкторский документ** *груповий конструкторський документ* group design document	Конструкторський документ, що містить сталі та змінні дані виконань двох і більше виробів. **ДСТУ 3321-96.**
.002	**конструкторский документ** *конструкторський документ* design document	Документ, який окремо чи разом з іншими документами визначає склад і будову виробу та містить необхідні дані для розроблення, виготовлення, контролю, приймання, постачання, експлуатації та ремонту виробу. **ДСТУ 3321-96m.**
.003	**нормативно-технический документ (НТД)** *нормативно-технічний документ (НТД)* normative-technical document	Документ, що встановлює вимоги до об'єктів стандартизації, обов'язковий для виконання у визначених галузях діяльності, розроблений у встановленому порядку та затверджений компетентним органом. **ГОСТ 1.0-85.**
.004	**нормативный документ** *нормативний документ* normative document	Документ, що встановлює правила, загальні принципи чи характеристики щодо різних видів діяльності або їх результатів. ***Примітка.*** Термін "нормативний документ" є родовим, що містить такі поняття, як стандарти, технічні умови, зводи правил, регламенти. **ДСТУ 1.0-93.**
.005	**основной конструкторский документ** *основний конструкторський документ*	Конструкторський документ, який окремо чи в сукупності з іншими зазначеними в ньому конструкторськими документами повністю й одно-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	basic design document	значно визначає певний виріб та його склад. ***Примітка.*** Основним конструкторським документом для складальних одиниць, комплексів та комплектів є специфікація, а для деталей - креслення деталі. **ДСТУ 3321-96.**
.006	**программный документ** *програмний документ* program document	Документ, що містить відомості, необхідні для розроблення та виготовлення програмного виробу. **ДСТУ 2226-93.**
.007	**ремонтный документ** *документ на ремонт* repair document	Робочий конструкторський документ, який містить вказівки щодо підготовлення ремонтного виробництва, проведення ремонту та контролю виробу після ремонту. **ДСТУ 3321-96m.**
.008	**эксплуатационный конструкторский документ** *експлуатаційний конструкторський документ* maintenance design document	Робочий конструкторський документ, який містить настанови щодо експлуатації виробу. **ДСТУ 3321-96.**
Д.031.000	**документация** *документація* *[-ії, ор. -ією]* documentation	*[< лат. documentum - повчальний приклад, взірець, доказ]* Сукупність документів або інформації про заданий об'єкт. **ДСТУ 2226-93.**
.001	**документация на автоматизированную систему** *документація на автоматизовану систему* documentation of AS	Комплект взаємозв'язаних документів, що повністю визначають технічні вимоги до АС, проектні та організаційні рішення створення й функціонування АС. **ДСТУ 2226-93m.**
.002	**исполнительная документация** *виконавча документація* executive documentation	Комплект проектної документації, відкоригований за результатами монтажних та пусконалагоджувальних робіт.
.003	**конструкторская документация**	Сукупність конструкторських документів, що містять залежно від їх приз-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	конструкторська документація design documentation	начення дані, необхідні для розроблення, виготовлення, контролю, приймання, постачання, експлуатації виробу, у тому числі й ремонту. **ДСТУ 3321-96m.**
.004	**конструкторская документация единичного производства** *конструкторська документація одиничного виробництва* individual production documentation	Виробнича конструкторська документація, призначена для використання під час виготовлення, контролю та випробування виробів, що виготовляються одноразово або періодично окремими штуками. **ДСТУ 3321-96m.**
.005	**конструкторская документация массового производства** *конструкторська документація масового виробництва* mass production documentation	Конструкторська документація, яка остаточно відкоригована за результатами виготовлення й випробувань виробів установчої серії згідно із затвердженим і повністю обладнаним технологічним процесом масового виробництва. **ДСТУ 3321-96m.**
.006	**конструкторская документация серийного производства** *конструкторська документація серійного виробництва* series production documentation	Конструкторська документація, яка остаточно відкоригована за результатами виготовлення й випробувань виробів установчої серії згідно із затвердженим і повністю обладнаним технологічним процесом серійного виробництва. **ДСТУ 3321-96m.**
.007	**приемочная документация** *приймальна документація* acceptance documentation	Документація, що містить відомості, які підтверджують готовність виробу, системи до приймання їх в експлуатацію. **ДСТУ 2226-93m.**
.008	**программная документация** *програмна документація* program documentation	Сукупність програмних документів, призначених для забезпечення розроблення, виготовлення, супроводження та експлуатації програмних засобів.
.009	**проектно-сметная документация** *проектно-*	Сукупність документів, призначених для проведення будівельних та монтажних робіт, розташування техніч-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	кошторисна документація design estimates	них засобів та персоналу, а також для виготовлення нестандартних (проектних) технічних засобів, будівельних конструкцій, виробів та вузлів.
.010	**рабочая конструкторская документация** *робоча конструкторська документація* work documentation	Сукупність конструкторських документів, призначених для забезпечення виготовлення, контролю, приймання, постачання, експлуатації та ремонту виробу. **ДСТУ 3321-96.**
.011	**ремонтная конструкторская документация** *ремонтна конструкторська документація* repair documentation	Робоча конструкторська документація, яка містить дані для проведення ремонтних робіт та контролю виробів після ремонту. **ДСТУ 3321-96.**
.012	**техническая документация** *технічна документація* technical documentation, engineering documentation	Сукупність документів, необхідних і достатніх для безпосереднього використання на всіх стадіях життєвого циклу продукції. ***Примітка.*** До технічної документації належать конструкторська, технологічна, програмна документації, технічне завдання на розроблення продукції тощо. **ДСТУ 3278-95m.**
.013	**технологическая документация** *технологічна документація* technological documentation	Сукупність документів, які визначають технологічний процес виготовлення виробу. ***Примітка.*** Різновиди цієї документації встановлюють у нормативних документах системи технологічної документації. **ДСТУ 3278-95.**
.014	**эксплуатационная конструкторская документация** *експлуатаційна конструкторська документація* maintenance documentation	Робоча конструкторська документація, призначена для вивчення конструкції виробу та правил його експлуатації. **ДСТУ 3321-96m.**
Д.032.000	**долговечность** *довговічність*	Властивість об'єкта виконувати потрібні функції до переходу в гранич-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] durability, longevity	ний стан для встановленої системи технічного обслуговування та ремонту. **ДСТУ 2860-94m.**
.001	**усталостная долговечность** *утомна довговічність* fatigue life, fatigue longevity	Тривалість дії повторно-змінних напружень до певної стадії руйнування чи до виникнення втомної тріщини певного розміру. **ДСТУ 2444-94.**
Д.033.000	**доля** *частка* *[-тки, д. і м. -тці, ор. -ткою; мн. -тки, -ток]* fraction, content	Частина чого-небудь.
.001	**доля дефектных единиц продукции** *частка дефектних одиниць продукції* fraction defective	Відношення кількості дефектних одиниць продукції до загальної кількості одиниць продукції в партії чи потоці продукції. ***Примітка.*** Частку дефектних одиниць подають у відсотках. **ДСТУ 3514-97.**
Д.034.000	**допуск** *допуск* *[-ку, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* tolerance	1. Граничні значення відхилу числової характеристики якого-небудь параметра виробу від його номінального значення, установлені у відповідних технічних документах. 2. Документ, що посвідчує право входу, доступу куди-небудь, на проведення якоїсь роботи тощо.
.001	**допуск параметра** *допуск параметра* parameter tolerance	Різниця між верхнім та нижнім гранично допустимими значеннями параметра. **ДСТУ 2389-94.**
Д.035.000	**достижимость** *досяжність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* accessibility, attainability, reachability	Властивість, яка полягає в можливості здійснення завдання, мети.
.001	**достижимость цели управления** *досяжність мети керування* attainability of the control aim	Властивість об'єкта керування, яка полягає в можливості досягнення мети керування за заданих керівних впливів в умовах заданих обмежень.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Д.036.000	**достоверность** *вірогідність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]; достовірність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* validity	*[польс. wiarogodny]* Міра відповідності досягнутого результату завданню.
.001	**достоверность контроля технического состояния** *достовірність контролю технічного стану* validity of technical state inspection	Міра об'єктивної відповідності результатів контролю дійсному технічному стану об'єкта. **ДСТУ 2389-94т.**
.002	**достоверность контроля трубопровода** *достовірність контролю трубопроводу* validity of pipeline inspection	Міра об'єктивної відповідності результату контролю дійсному технічному стану магістрального трубопроводу. ***Примітка.*** Залежить від точності вимірювальної апаратури, обсягу та глибини контролю, законів розподілу ймовірностей контрольованих параметрів та їх допусків.
.003	**достоверность метода неразрушающего контроля** *вірогідність методу неруйнівного контролю* validity of non-destructive inspection method	Міра об'єктивного відображення результатами метода неруйнівного контролю дійсного технічного стану виробу. **ДСТУ 2865-94т.**
.004	**достоверность результатов эксперимента по надежности** *вірогідність результатів експерименту з надійності* validity of experiment results on dependability	Властивість випробувань (експлуатаційних спостережень), яка характеризується ступенем збіжності висновку про стан об'єкта випробувань (експлуатаційних спостережень) його дійсному стану. **ДСТУ 2864-94т.**
.005	**достоверность технического диагно-**	Міра об'єктивної відповідності діагнозу дійсному технічному стану об'єкта.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	стирования *достовірність техні-чного діагностування* validity of technical diagnosis	**ДСТУ 2389-94m.**
Д.037.000	**ДП КС** *ДП КС* *[невідм.]* dispatching point of a compressor station	*Див.* П.094.001 диспетчерський ПУНКТ компресорної станції.
Д.038.000	**дребезг** *деренчання* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* bounce, trembling	Уривчасті дрижачі звуки.
.001	**дребезг контактов** *деренчання контак-тів* contact bounce, chatter of contacts	Небажане замикання й розмикання контактів у момент комутації. **ДСТУ 2231-93m.**
Д.039.000	**дублирование** *дублювання* *[-ння, ор. -нням]* duplication	*[< фр. doubler - подвоювати < лат. duplus - подвійний]* Резервування з кратністю резерву один до одного. **ДСТУ 2860-94.**
	E	
E.001.000	**единица** *одиниця* *[-ці, ор. -цею; мн. -ці, -ць]* unit	1. Самостійна частина в складі цілого. 2. Об'єкт, призначений для вимірювання інших однорідних об'єктів.
.001	**базовая сборочная единица** *базова складальна одиниця* base assembly unit	Складальна одиниця, з якої починають складання виробу, приєднуючи до неї деталі чи інші складальні одиниці. **ДСТУ 2390-94.**
.002	**дефектная единица продукции** *дефектна одиниця продукції* defective unit	Одиниця продукції, яка має хоча б один дефект. **ДСТУ 2925-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.003	**единица продукции** *одиниця продукції* production unit, unit of product	Окремий екземпляр поштучної продукції або визначена в установленому порядку кількість непоштучної продукції. **ДСТУ 2960-94.**
.004	**сборочная единица** *складальна одиниця* assembly unit	Виріб, складові частини якого підлягають з'єднанню між собою за допомогою складальних операцій на підприємстві-виробникові. ***Примітка.*** До складальних одиниць належать автомобіль, верстат, телефонний апарат тощо, виготовлені на підприємстві-виробникові з використанням слюсарного складання, зварювання тощо, а також вироби, які підлягають розбиранню на складові частини для пакування та транспортування. **ДСТУ 2390-94.**
Е.002.000	**емкость** *ємність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю; мн. -ності, -ностей]* capacity, capacitance	1. ***У фізиці (електротехніці, електроніці) -*** величина, що характеризує накопичення заряду. 2. ***В обчислювальній техніці та зв'язку -*** характеристика запам'ятовувального пристрою, носія даних, каналу зв'язку тощо. 3. ***У хімії -*** характеристика здатності речовини, елемента, системи вміщувати ту чи іншу кількість чого-небудь.
	Ж	
Ж.001.000	**жаропрочность** *жароміцність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* high-temperature strength	Здатність конструкційних матеріалів (головним чином металевих, а також керамічних, полімерних та інших) витримувати механічні навантаження без істотних деформацій і не руйнуватися за підвищених температур. ***Примітка 1.*** Жароміцність визначається комплексом властивостей, до складу яких входить опір повзучості, опір тривалому руйнуванню та жаростійкість. ***Примітка 2.*** Характеризується границею тривалої міцності, границею повзучості, а іноді часом до руйнування за заданих значень напруження, температури та робочої атмосфери.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Ж.002.000	**жаростойкость** *жаростійкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* heat-resistance	Здатність металу чинити опір корозійному впливу газів за високих температур. **ГОСТ 5272-68.** ***Примітка.*** Жаростійкість металу (сплаву) визначається властивостями утворюваного на поверхні металу шару оксидів - окалини, що ускладнює дифузію газу в глибину металу й тим самим перешкоджає розвитку газової корозії.
Ж.003.000	**жесткость** *жорсткість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* rigidity	Здатність тіла або конструкції чинити опір деформуванню.
Ж.004.000	**живучесть** *живучість* *[-чості, д. і м. -чості, ор. -чістю]* survivability	Властивість об'єкта зберігати обмежену працездатність в умовах зовнішніх впливів, що призводять до відмов його складових частин. ***Примітка.*** Живучість характеризує властивість об'єкта протистояти розвитку критичних відмов за будь-яких умов експлуатації, включаючи й ті, що не передбачені документацією. **ДСТУ 2860-94m.**
.001	**живучесть магистрального трубопровода** *живучість магістрального трубопроводу* survivability of a main pipeline	Властивість магістрального трубопроводу протистояти збуренням і не допускати їх каскадного розвитку з масовим порушенням постачання палива, сировини споживачам.
	З	
З.001.000	**забоина** *забоїна* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* nick	
.001	**забоина трубы** *забоїна труби* nick of a pipe	Пошкодження зовнішньої поверхні труби, яке з'являється внаслідок динамічної взаємодії поверхні труби з твердим тілом, що має гострі краї,

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		без дотичного відносно поверхні стінки труби переміщення та помітного залишкового місцевого вигину тіла труби.
3.002.000	**завихритель** *завихрювач* *[-ча, ор. -чем, м. -чі; мн. -чі, -чів]* swirler	Пристрій, що закручує струмінь газу або рідини.
.001	**завихритель камеры сгорания** *завихрювач камери згоряння* air swirler of a combustion chamber	Пристрій, що закручує повітря або паливоповітряну суміш для здійснення процесу горіння в камері згоряння. **ДСТУ 2340-94m.**
3.003.000	**загазованность** *загазованість* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* gas contamination	*[голл. gaz < гр. chaos - безформний стан]* Наявність у повітрі шкідливих та (чи) вибухонебезпечних речовин у концентраціях, близьких чи вище гранично допустимих норм. **ОСТ 51.81-82.**
.001	**местная загазованность** *місцева загазованість* local gas contamination	Поширення загазованості на відстань від 0,5 до 2 м від її джерела. ***Примітка.*** Зона поширення місцевої загазованості не повинна перевищувати 30 % об'єму приміщення або площі проммайданчика. **ОСТ 51.81-82.**
.002	**общая загазованность** *загальна загазованість* general gas contamination	Поширення загазованості на відстань більше 2 м від її джерела. **ОСТ 51.81-82.**
3.004.000	**заготовка** *заготівка* *[-вки, д. і м. -вці, ор. -вкою; мн. -вки, -вок]* blank	Предмет праці, з якого шляхом зміни форми, розмірів, властивостей поверхні та (чи) матеріалу виготовляють деталь. **ДСТУ 2391-94m.**
3.005.000	**задвижка** *засув* *[-ва, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]* bullhead valve, gate	Вид арматури, в якій перекривальний (регулювальний) елемент переміщується впоперек до осі потоку робочого середовища, що проходить через прохідний переріз. **ДСТУ 2611-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	valve, slide valve, sluice valve	
3.006.000	**задир** *задир* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* score	Пошкодження поверхні тертя у вигляді борозен із зазубреними краями в напрямку ковзання. **ГОСТ 27674-88m.**
.001	**задир трубы** *задир труби* score of a pipe	Задир, що з'явився в процесі виготовлення, транспортування, експлуатації труби.
3.007.000	**заедание** *заїдання* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* seizure	Нестаціонарний стан трибосистеми, який характеризується саморозвитком процесу зростання сили тертя й пошкодження поверхонь тертя внаслідок адгезії та переносу матеріалу. ***Примітка.*** Заїдання може викликати припинення відносного руху. **ДСТУ 2823-94m.**
3.008.000	**заказчик** *замовник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* customer	Фізична або юридична особа, на замовлення якої здійснюється створення, виробництво та (чи) постачання продукції. **ДСТУ 3278-95m.**
3.009.000	**закат** *закочування* *[-ння, ор. -нням]* fold, overlap	Закруглений поздовжній виступ або розшар на поверхні прокату.
.001	**закат трубы** *закочування труби* fold of a pipe, overlap of a pipe	Дефект труби технологічного походження, який являє собою розшар, що виходить на поверхню труби.
3.010.000	**зал** *зал* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* hall	*[нім. Saal]* Велике приміщення для заняття чим-небудь.
.001	**диспетчерский зал компрессорной станции** *диспетчерський зал компресорної станції* control room of a compressor station, dis-	***У газовій промисловості -*** оперативна частина приміщення ДП КС для диспетчера та його автоматизованого робочого місця, розміщення оперативної частини комплексу технічних засобів автоматизації, телемеханізації та обчислювальної техні-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	patcher room of a compressor station	ки.
3.011.000	**запас** *запас* *[-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів]* stock, margin, supply	1. Певна кількість чогось, заготовленого заздалегідь. 2. Певна кількість чогось, наявного в природних умовах, що можна використовувати. 3. Наявність чогось у когось, десь, що накопичується протягом певного часу.
.001	**запас долговечности** *запас довговічності*	Характеристика матеріалу деталі, яка являє собою відношення тривалості руйнування деталі до планового терміну її експлуатації.
.002	**запас прочности** *запас міцності* safety margin, strength margin, factor of safety	*Див.* К.043.008 КОЕФІЦІЄНТ запасу міцності.
.003	**запас циклической долговечности** *запас циклічної довговічності* margin of cyclic durability	Характеристика матеріалу деталі, що піддається циклічному навантаженню; являє собою відношення кількості циклів навантаження до зруйнування до кількості циклів експлуатації.
3.012.000	**затвор** *затвор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* butterfly valve, damper, penstock	Вид арматури, в якій перекривальний (регулювальний) елемент обертається навколо осі, що не є його власною віссю, і який розташований під кутом до напрямку потоку робочого середовища, що проходить через перехідний переріз. **ДСТУ 2611-94m.**
3.013.000	**затраты** *витрати* *[-т]* costs, consumption	Сукупність виражених у грошовій (чи натуральній) формі витрат на виробництво продукції, надання послуг, виконання робіт та на їх реалізацію.
.001	**затраты газа на пуски, остановки и изменение режимов работы ГПА** *витрати газу на пуски, зупинки та зміни режимів роботи ГПА* gas consumption for	Витрати газу на: предпускові випробування окремих механізмів та приладів захисту; роботу турбодетандера в режимах пуску, повторного пуску після незавершеного попереднього; продування контуру нагнітача перед пуском; стравлювання газу після зупинки; переставлення кранів у режи-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	start-up, stops and modification of operational modes	мах пуску та зупинки (нормального та аварійного).
.002	**затраты газа на техническое обслуживание** *витрати газу на технічне обслуговування* gas consumption for maintenance service	Об'єм газу, що стравлюється з ГПА, апаратів, установок, колекторів під час їх вимикання або розкриття з метою огляду, очищення, заміни фільтрувальних елементів або осушувальних матеріалів, десорбційного газу за умов періодичної регенерації осушувачів, газу на продування й налаштування запобіжних клапанів і регуляторів. ***Примітка.*** Основні витрати на технічне обслуговування (більше 90 %) припадають на продування пиловловлювачів, залежать від кондиційності транспортованого газу та визначаються частотою, тривалістю, схемою продувань пиловловлювачів і параметрами газу на вході в цех.
.003	**затраты газа на технологические нужды и потери** *витрати газу на технологічні потреби та втрати* gas consumption for technological needs and losses	Сукупність витрат газу на пуски, зупинки та зміну режимів роботи ГПА, експлуатацію й технічне обслуговування установок і апаратів, витікання газу в комунікаціях цеху. ***Примітка.*** Ці витрати в значній мірі визначаються встановленою потужністю компресорного цеху.
.004	**затраты газа на эксплуатацию технологических аппаратов** *витрати газу на експлуатацію технологічних апаратів* gas consumption for technological machine maintenance	Витрати газу на продування апаратів та їх колекторів крізь продувальні та дренажні пристрої.
.005	**нормативные затраты топливного газа** *нормативні витрати паливного газу* normative consumption of fuel gas	Максимально допустима за технічною документацією кількість паливного газу, що витрачається на приведення в рух ГПА в нормальному режимі. ***Примітка.*** Нормування витрат паливного

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		газу проводиться на одиницю ефективної (корисної) роботи стиснення газу.
3.014.000	**защита** *захист* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові]* protection	1. Сукупність правових, економічних, організаційних та технічних заходів, що мають на меті запобігти порушенням прав будь-кого. 2. Захід, пристрій, спосіб для убезпечення роботи, нормального функціонування, запобігання збоїв, завад і т.ін. 3. ***У системах оброблення інформації -*** засіб обмеження доступу до використання всієї обчислювальної системи чи її частини. **ДСТУ 2226-93m.**
.001	**аварийная защита** *аварійний захист* emergency protection	Передбачена в технічній документації система (пристрій, елемент, програма), призначена для убезпечення в аварійній ситуації. **ДСТУ 2156-93m.**
.002	**вибрационная защита** *вібраційний захист* vibration protection	Сукупність засобів і методів зменшення параметрів вібрації. **ДСТУ 2300-93.**
.003	**защита контактов** *захист контактів* contact protection	Захист механічних контактів від кидків струму або напруги. **ДСТУ 2231-93.**
.004	**защита от ошибки** *захист від помилки* error protection	***У системах оброблення інформації -*** дії для перевірки правильності виконання попередніх операцій. **ДСТУ 2668-94m.**
.005	**защита продукции** *захист продукції* product protection	Охорона продукції від впливу кліматичних та інших несприятливих чинників у процесі її використання, транспортування чи зберігання. **ДСТУ 3278-95.**
3.015.000	**звено** *ланка* *[-нки, д. і м. -нці, ор. -нкою; мн. -нки, -нок]* link, element, unit	1. Складова частина ланцюга. 2. Окрема деталь машини, механізму. 3. Складова частина чого-небудь цілого. 4. Найменша організаційна одиниця в якому-небудь об'єднанні.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**входное звено механизма** *вхідна ланка механізму* input link of a mechanism	Ланка механізму, якій надається рух, перетворюваний механізмом у потрібні рухи інших ланок. **ДСТУ 2410-94.**
.002	**выходное звено механизма** *вихідна ланка механізму* output link of a mechanism	Ланка механізму, що здійснює рух, для виконання якого призначений механізм. **ДСТУ 2410-94.**
3.016.000	**ЗИП** *ЗІП* *[невідм.]* spares, tool and tackle	*Див.* К.027.001 КОМПЛЕКТ запасних частин, інструменту та приладдя. **ДСТУ 2861-94m.**
.001	**групповой ЗИП** *груповий ЗІП*	Комплект запасних частин, інструментів, приладдя та матеріалів, які постачаються на групу однотипних технічних засобів і використовується під час їх технічного обслуговування та ремонтів. ***Примітка.*** Поповнення забезпечується заводом-виробником технічних засобів відповідно до замовлень експлуатаційної організації. **ГОСТ 2.601-95m.**
.002	**монтажный ЗИП** *монтажний ЗІП*	Комплект запасних частин, інструментів, приладдя та матеріалів, який використовується під час проведення монтажних і пусконалагоджувальних робіт (у цьому випадку забороняється використання поодинокого та групового ЗІП). ***Примітка.*** Замовлення та поповнення монтажного ЗІП забезпечується згідно з договором, який укладається між монтажною (пусконалагоджувальною) організацією та заводами-виробниками технічних засобів. **ГОСТ 2.601-95m.**
.003	**одиночный ЗИП** *поодинокий ЗІП*	Комплект запасних частин, інструментів, приладдя та матеріалів, який постачається з кожним технічним засобом (понад комплектного постачання) і використовується під час

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		його технічного обслуговування та ремонту. ***Примітка.*** Поповнення забезпечується заводом-виробником технічного засобу згідно з замовленням експлуатаційної організації. **ГОСТ 2.601-95m.**
.004	**ремонтный ЗИП** *ремонтний ЗІП*	Комплект запасних частин, інструментів, приладдя та матеріалів, який використовується під час ремонту технічних засобів. ***Примітка 1.*** Розташовується та зберігається на території ремонтних організацій або їх підрозділів. ***Примітка 2.*** Замовлення та поповнення ремонтного ЗІП забезпечується згідно з договором, який укладається між ремонтною організацією та заводами-виробниками технічних засобів. **ГОСТ 2.602-95m.**
3.017.000	**значение** *значення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* value, magnitude	Абстрактна величина з однією характеристикою, згідно з якою вона може порівнюватися з іншими абстрактними величинами. **ДСТУ 2872-94.**
.001	**аварийное значение параметра** *аварійне значення параметра*	Значення параметра, яке окремо або в сукупності зі значеннями інших параметрів свідчить про можливість появи аварійної ситуації. **ГОСТ 19919-74m.**
.002	**действительное значение параметра** *дійсне значення параметра* real parameter value	Значення параметра, яке вимірюється тільки з визначеною похибкою. **ГОСТ 19919-74.**
.003	**измеренное значение параметра** *виміряне значення параметра* measured value of a parameter	Значення параметра, установлене в результаті його вимірювання певним засобом контролю. **ГОСТ 19919-74.**
.004	**критическое значение параметра работоспособности изделия**	Значення параметра працездатного стану виробу, що відокремлює області значень, за яких виріб не може перебувати в працездатному стані,

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	критичне значення параметра працездатності виробу critical value of item serviceability parameter	від області значень, за яких його перебування в працездатному стані можливе.
.005	**номинальное значение параметра** *номінальне значення параметра* nominal value of a parameter, rating value of a parameter	Значення параметра, визначене технічними умовами або іншими нормативними документами, яке є початком відліку відхилів. **ГОСТ 19919-74m.**
.006	**нормализованное значение параметра** *нормалізоване значення параметра* normalized value of a parameter	Значення параметра, отримане масштабним перетворенням виміряного значення до стандартизованого рівня. **ГОСТ 19919-74.**
.007	**предельно возможное значение параметра** *гранично можливе значення параметра*	Найбільше або найменше значення параметра, яке може мати працездатний виріб (процес) незалежно від якості його функціонування. **ГОСТ 19919-74m.**
.008	**предельно допустимое значение параметра** *гранично допустиме значення параметра*	Найбільше або найменше значення параметра, яке може мати працездатний виріб (процес). **ГОСТ 19919-74m.**
.009	**рабочее значение параметра** *робоче значення параметра* working value of a parameter	Значення параметра, обмежене допустимими межами. **ДСТУ 2267-93m.**
3.018.000	**зона** *зона* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* region, zone, band, area	*[< гр. zone - пояс]* Обмежений з певною метою простір (ділянка), який характеризується певними загальними ознаками.
.001	**зона "жесткого" помпажа нагнетателя**	Зона параметрів нагнітача, в якій створюються стрибкоподібні періодичні змінення витрат газу крізь на-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	зона "жорсткого" помпажу нагнітача zone of "severe" surging	гнітач.
.002	**зона "мягкого" помпажа нагнетателя** *зона "м'якого" помпажу нагнітача* zone of "soft" surging	Зона параметрів нагнітача, в якій створюються плавні (близькі до гармонічних) періодичні змінення витрат газу крізь нагнітач.
.003	**зона контроля** *зона контролю* monitoring area	Частина об'єкта контролю, у межах якої забезпечується потрібна чутливість контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.004	**зона помпажа** *зона помпажу* surging zone	Зона параметрів у системі "трубопровід - компресор", у межах яких виникають явища помпажу.
.005	**неконтролируемая зона** *неконтрольована зона* uncontrollable zone	Частина об'єкта контролю, у межах якої не може бути забезпечена задана чутливість. **ДСТУ 2865-94m.**
.006	**охранная зона** *охоронна зона* fenced-off area	Обмежена дільниця простору (ґрунту, повітря, землі), яка розташовується з обох сторін (або навколо) небезпечного обладнання, трубопроводів, повітряних мереж тощо (уздовж трас газо-, нафто-, аміакопроводів, переходів їх через автомобільні та залізничні шляхи, водні перешкоди; навколо місткостей з пожежо-, вибухонебезпечними речовинами; навколо газокомпресорних та нафтових станцій, газорозподільних станцій тощо). ***Примітка 1.*** У межах охоронних зон не допускається присутність сторонніх осіб. ***Примітка 2.*** У газовій промисловості України охоронні зони регламентуються НАОП 1.1.23-1.16-79.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	И	
И.001.000	**идентификация** *ідентифікація* *[-ії, ор. -ією]* identification	*[< лат. identicus - тотожний + ficatio < facio - роблю]* 1. Процес ототожнення об'єкта з одним із відомих системі об'єктів. 2. Розпізнавання об'єктів. 3. Процес визначення значень параметрів математичної моделі об'єкта за значеннями параметрів об'єкта, що вимірюються в процесі функціонування. 4. Процес установлення відповідності між об'єктом та його ідентифікатором. **ДСТУ 2226-93.**
И.002.000	**идентифицируемость** *ідентифіковність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* identifiability	*[< лат. identicus - тотожний + ficatio < facio - роблю]* Властивість об'єкта, яка полягає в можливості оцінки значень параметрів його математичної моделі (у заданому класі моделей) в умовах заданих обмежень.
И.003.000	**изготовитель** *виробник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* manufacturer	Фізична або юридична особа, яка виготовляє та несе відповідальність за виготовлення та здатна забезпечити таку якість продукції, що відповідає вимогам нормативного документа на продукцію. **ДСТУ 3278-95m.**
И.004.000	**изделие** *виріб* *[-робу, д. -робові/-робу, ор. -робом, м. -робі; мн. -роби, -робів]* product, item	Одиниця промислової продукції, кількість якої визначають у штуках (екземплярах). ***Примітка.*** До виробів дозволяється відносити завершені та незавершені предмети виробництва, у тому числі заготІвки. **ДСТУ 2390-94m.**
.001	**электротехническое изделие** *електротехнічний виріб* electrical product	Виріб, призначений для виробництва, перетворення, розподілення, передавання або споживання електричної енергії. **ДСТУ 2267-93m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

И.005.000	**излучение** *випромінювання* *[-ння, ор. -нням]* radiation	Хвилі якої-небудь природи або потоки яких-небудь частинок, що поширюються в просторі. ***Примітка.*** Майже всі види випромінювань являють собою небезпеку для технічного персоналу залежно від його інтенсивності, що визначається потужністю джерела, відстанню від нього робочого місця, наявністю засобів захисту тощо.
.001	**ионизирующее излучение** *іонізаційне випромінювання;* *іонізувальне випромінювання;* *іонізуюче випромінювання* ionizing radiation	Випромінювання, взаємодія якого з середовищем приводить до іонізації атомів та молекул середовища. ***Примітка.*** До іонізаційного випромінювання належать: космічне, ядерне, радіоактивне, рентгенівське, альфа-, бета-, гамма-випромінювання. Наслідки дії на людину можуть бути дуже важкими (втрата працездатності, смерть), включаючи генетичні. Правила роботи з іонізаційним випромінюванням в Україні регламентуються ДНАОП 0.03-1.72-87.
.002	**рентгеновское излучение** *рентгенівське випромінювання* X-radiation	Електромагнітне випромінювання, що займає область спектру між ультрафіолетовим випромінюванням та гамма-випромінюванням. ***Примітка.*** Належить до іонізаційного випромінювання.
.003	**электромагнитное излучение** *електромагнітне випромінювання* electromagnetic radiation	Випромінювання таких типів: а) електромагнітні хвилі, що випромінюються зарядженими частинками, які прискорено рухаються; б) кванти електромагнітного поля, що випромінюються системами, які вміщують заряджені частинки; в) гамма-кванти, що виникають під час розпаду елементарних частинок. ***Примітка.*** Виникає в зонах обслуговування обладнання високої напруги (електроустановки, індукційні генератори, високо- та надвисокочастотне устаткування, трансформатори, електродвигуни тощо). За певних умов можуть являти небезпеку для технічного персоналу.
И.006.000	**измеритель** *вимірювач* *[-ча, ор. -чем, м. -чі;*	Вимірювальний прилад.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	мн. -чі, -чів] measuring instrument, tester, meter	
.001	**электрический измеритель глубины трещин** *електричний вимірювач глибини тріщин* electrical depth meter of cracks	Прилад для вимірювання глибини тріщин електричним методом. **ДСТУ 2865-94m.**
И.007.000	**изнашивание** *зношування* *[-ння, ор. -нням]* wear process	Процес відокремлення матеріалу від поверхні тертя твердого тіла та (чи) збільшення його залишкової деформації в умовах тертя, що виявляється в поступовому змінюванні розмірів, форми та (чи) маси тіла. **ДСТУ 2823-94m.**
.001	**абразивное изнашивание** *абразивне зношування* abrasive wear	Механічне зношування внаслідок дії твердих тіл або твердих частинок, які ріжуть чи дряпають поверхню матеріалу. **ДСТУ 2823-94.**
.002	**газоабразивное изнашивание** *газоабразивне зношування* gas-abrasive wear	Абразивне зношування внаслідок дії твердих тіл або твердих частинок, що знаходяться в потоці газу. **ДСТУ 2823-94m.**
.003	**газоэрозионное изнашивание** *газоерозійне зношування* gas-erosive wear	Механічне зношування внаслідок дії потоку газу. **ДСТУ 2823-94.**
.004	**гидроабразивное изнашивание** *гідроабразивне зношування* hydroabrasive wear	Абразивне зношування внаслідок дії твердих тіл або твердих частинок, що знаходяться в потоці рідини. **ДСТУ 2823-94m.**
.005	**гидроэрозионное изнашивание** *гідроерозійне зношування* hydroerosive wear	Механічне зношування внаслідок дії потоку рідини. **ДСТУ 2823-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.006	**кавитационное изнашивание** *кавітаційне зношування* cavitation wear	Механічне зношування в умовах руху твердого тіла в рідині, під час якого бульбашки газу захлопуються поблизу поверхні, що призводить до створення локального високого ударного тиску чи високої температури. **ДСТУ 2823-94.**
.007	**коррозийно-механическое изнашивание** *механохімічне зношування* mechano-chemical wear	Зношування матеріалу внаслідок механічних впливів під час тертя, що супроводжується хімічною та (чи) електрохімічною взаємодією матеріалу з середовищем. **ДСТУ 2823-94m.**
.008	**механическое изнашивание** *механічне зношування* mechanical wear	Зношування матеріалу внаслідок механічних впливів під час тертя. **ДСТУ 2823-94.**
.009	**окислительное изнашивание** *окисне зношування* oxidative wear	Механохімічне зношування, під час якого переважає хімічна реакція матеріалу з киснем чи окисним середовищем. **ДСТУ 2823-94.**
.010	**усталостное изнашивание** *утомне зношування* fatigue wear	Механічне зношування внаслідок руйнування від утоми в умовах багаторазового деформування мікрооб'ємів матеріалу поверхневого шару. **ДСТУ 2823-94.**
.011	**электромеханическое изнашивание** *електромеханічне зношування* electromechanical wear	Зношування матеріалів у процесі тертя та різання, зумовлене впливом слабкого електричного струму, що проходить крізь фрикційний контакт, і сукупністю механічних факторів (наприклад, пластичною деформацією контакту).
.012	**электроэрозионное изнашивание** *електроерозійне зношування* electroerosive wear	Зношування матеріалу внаслідок дії на поверхню тертя електричних розрядів. **ДСТУ 2823-94.**
И.008.000	**износ** *знос* *[-су, ор. -сом, м. -сі/-сові]*	Наслідок зношування, визначений у прийнятих одиницях. ***Примітка.*** Значення зносу визначають в одиницях довжини, об'єму, маси та ін.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	wear	**ДСТУ 2823-94.**
И.009.000	**износостойкость** *зносостійкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* wear resistance	Властивість матеріалу чинити опір зношуванню в певних умовах тертя, яка оцінюється величиною, оберненою швидкості зношування чи інтенсивності зношування. **ДСТУ 2823-94m.**
И.010.000	**изображение** *зображення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* image	***У системах неруйнівного контролю -*** розподіл на площині поверхні будь-якого фізичного параметра (густини потоку енергії випромінювання, напруженості поля, провідності, коефіцієнта пропускання тощо), що містить інформацію про зображуваний об'єкт. ***Примітка.*** Випромінювання, поле або стан речовин однієї фізичної природи можуть поділятися на зображення кількох видів залежно від вибору параметра, що характеризує дане випромінювання, поле або стан речовин.
И.011.000	**изоляция** *ізоляція* *[-ії, ор. -ією]* isolation, insulation	*[фр. isolation - відділення, роз'єднання]* Засіб, матеріал (переважно діелектрик) для уникнення утворювання електричного контакту між частинами електричного устаткування, що знаходяться під різними електричними потенціалами.
	ізолювання *[-ння]* isolation, insulation	Відокремлення від навколишнього середовища.
И.012.000	**инертность** *інертність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* inertia, inertance	*[< лат. inertia - бездіяльність, нерухомість]* *Див.* И.013.000 ІНЕРЦІЯ.
И.013.000	**инерция** *інерція*	*[< лат. inertia - бездіяльність, нерухомість]*

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ії, ор. -ією] inertia	Властивість тіл зберігати незмінним стан свого руху відносно інерційної системи відліку, коли зовнішні дії на тіло відсутні або взаємно врівноважуються.
И.014.000	**инструкция** *інструкція* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* instruction, manual	*[< лат. instructio - введення, настанова]* 1. Керівні вказівки, зведення правил, розпорядження, які встановлюють порядок та спосіб здійснення будь-яких дій. 2. ***У царині права -*** акт управління, що містить норми й правила, які регулюють порядок та умови здійснення певної діяльності, а також норми, що визначають порядок та умови реалізації нормативних актів, виданих даним або вищим органом. 3. Офіційне чи нормативне виробничо-практичне видання правил регулювання виробничої та суспільної діяльності або користування виробами та (чи) послугами. **ДСТУ 3017-95т.**
.001	**должностная инструкция** *посадова інструкція* duty regulation	Документ, що визначає основні завдання й службові обов'язки, права й відповідальність, взаємовідносини (зв'язки за посадою), а також обсяг знань та кваліфікаційні вимоги до посадової особи, фахівця або службовця. ***Примітка.*** Перелік посад регламентується ДК 003-95, а кваліфікаційні вимоги до них - "Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників".
И.015.000	**интенсивность** *інтенсивність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* rate, intensity	*[фр. intensif < лат. intensio - напруження, посилення]* Кількісна характеристика частоти будь-яких подій, енергії, потоку та т.ін.
.001	**интенсивность восстановления** *інтенсивність відно-*	Умовна щільність імовірності відновлення працездатності об'єкта, визначена для одного моменту часу, за

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	влення instantaneous repair rate, instantaneous restoration rate	умови, що до цього моменту відновлення не завершилося. **ДСТУ 2860-94.**
.002	**интенсивность изнашивания** *інтенсивність зношування* wear intensity	Відношення величини зносу до шляху тертя, уздовж якого відбувалося зношування. **ДСТУ 2823-94m.**
.003	**интенсивность отказов** *інтенсивність відмов* instantaneous failure rate, failure rate	Умовна щільність імовірності виникнення відмови об'єкта, яка визначається за умови, що до цього моменту відмова не виникла. ***Примітка.*** Інтенсивність відмов є показником безвідмовності неремонтовних і невідновних об'єктів. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**средняя интенсивность восстановления** *середня інтенсивність відновлення* mean repair rate	Середнє значення інтенсивності відновлення в заданому інтервалі часу. **ДСТУ 2860-94.**
.005	**средняя интенсивность отказов** *середня інтенсивність відмов* mean failure rate	Середнє значення інтенсивності відмов у заданому інтервалі часу. **ДСТУ 2860-94.**
.006	**экстраполированная интенсивность отказов** *екстрапольована інтенсивність відмов* extrapolated failure rate	Інтенсивність відмов, отримана завдяки екстраполяції або інтерполяції для проміжку часу та (чи) умов, відмінних від тих, за яких отримана простежена або оцінена інтенсивність відмов. ***Примітка.*** Правильність екстраполяції повинна бути обґрунтована. **IEC 271-74.**
И.016.000	**интервал** *інтервал* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* interval	*[лат. intervallum - проміжок, відстань]* 1. Перерва (у просторі або в часі), проміжок, пауза, відстань між чимнебудь. 2. ***В обчислювальній техніці -*** проміжок між компонентами даних на носії.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**доверительный интервал** *довірчий інтервал*	Інтервал, в якому із заданою ймовірністю знаходиться невідоме значення оцінюваного параметра розподілу. **ДСТУ 3514-97m.**
И.017.000	**интерполяция** *інтерполяція* *[-ії, ор. -ією]* interpolation	*[< лат. interpolatio - зміна]* Знаходження проміжних значень функції на основі послідовності її відомих значень.
И.018.000	**интроскоп** *інтроскоп* *[-па, ор. -пом, м. -пі/-пові; мн. -пи, -пів]* introscope	*[< лат. intro - всередині + гр. skopeo - спостерігаю, розглядаю]* Вимірювальний прилад, за допомогою якого проводять спостереження за процесами, що тривають усередині оптично непрозорих тіл і пристроїв, шляхом використання рентгенівського, ультразвукового та інших випромінювань.
.001	**радиационный интроскоп** *радіаційний інтроскоп* radiation introscope	Вимірювальний прилад для проведення радіаційного неруйнівного контролю, який включає в себе джерело іонізаційного випромінювання та систему радіаційно-оптичного перетворення, призначеного для дослідження внутрішньої будови матеріалів і об'єктів. **ДСТУ 2865-94m.**
И.019.000	**интроскопия** *інтроскопія* *[-ії, ор. -ією]* introscopy	*[< лат. intro - всередині + гр. skopeo - спостерігаю, розглядаю]* Візуальне спостереження об'єктів, явищ та процесів у оптично непрозорих тілах і середовищах.
.001	**газоразрядная интроскопия** *газорозрядна інтроскопія* gas-discharge introscopy	Метод електричного неруйнівного контролю, який ґрунтується на візуалізації аномалій в об'єкті контролю, викликаних варіаціями їх діелектричних характеристик, за допомогою газового розряду. **ДСТУ 2866-94.**
И.020.000	**информация** *інформація* *[-ії, ор. -ією]* information	*[< лат. informatio - роз'яснення]* 1. Відомості про суб'єкти, об'єкти, явища та процеси. **ДСТУ 2226-93.** 2. Відомості, які є об'єктом передавання, розподілення, перетворення, зберігання або безпосереднього ви-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		користання. 3. У кібернетиці - міра зменшення невизначеності у виборі різних можливостей.
.001	**априорная информация** *апріорна інформація* "a priori" information	Інформація, одержана до проведення експерименту (вимірювань, випробувань).
И.021.000	**ион** *іон* *[-на, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* ion	*[< гр. іоп - той, що йде]* Електрично заряджена частинка, яка створюється в разі втрати або приєднання електронів атомом чи молекулою.
И.022.000	**ИСО** *ІСО* *[невідм.]* ISO	*Див.* О.023.003 Міжнародна ОРГАНІЗАЦІЯ зі стандартизації.
И.023.000	**исполнитель** *виконавець* *[-вця, ор. -вцем; мн. -вці, -вців]* executor, performer	Фізична або юридична особа, яка виконує роботу.
.001	**исполнитель в технологической системе** *виконавець у технологічній системі* performer in a technological system	Людина, яка в технологічній системі виконує певну роботу щодо безпосередньої зміни та (чи) визначення стану предметів виробництва, технічного обслуговування чи ремонту засобів технологічного оснащення. **ДСТУ 2470-94m.**
И.024.000	**исправность** *справність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* good state	Стан об'єкта, за якого він здатний виконувати всі задані функції об'єкта. **ДСТУ 2860-94m.**
И.025.000	**испытание** *випробування* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* test, check	Експериментальне визначення кількісних та (чи) якісних характеристик, властивостей об'єкта як наслідок дії на нього в процесі його функціонування, моделювання об'єкта та (чи) дії на нього. **ДСТУ 3021-95m.**
.001	**аттестационные испытания** *атестаційні випробу-*	Випробування, що проводяться для оцінки якості продукції під час її атестації за категоріями якості.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	вання evaluation test	**ДСТУ 3021-95.**
.002	**ведомственные испытания** *відомчі випробування* departmental test	Випробування, що проводяться комісією з представників зацікавленого міністерства чи відомства. **ДСТУ 3021-95.**
.003	**вибрационные испытания** *вібраційні випробування* vibration test	Випробування об'єкта під час заданої вібрації. **ДСТУ 2300-93.**
.004	**государственные испытания продукции** *державні випробування продукції* state product test	Випробування встановлених найважливіших видів продукції, які проводяться головною організацією державних випробувань, чи приймальні випробування, які проводяться державною комісією або випробувальною організацією, якій надано право їх проведення. **ДСТУ 3021-95.**
.005	**доводочные испытания** *доводжувальні випробування* development test, developmental test	Дослідні випробування, що проводяться під час розроблення продукції з метою оцінки впливу внесених у неї змін для досягнення заданих значень показників її якості. **ДСТУ 3021-95.**
.006	**инспекционные испытания** *інспекційні випробування* inspection test	Контрольні випробування установлених видів виготовлюваної продукції, що проводяться спеціально уповноваженими організаціями у вибірковому порядку з метою контролю стабільності продукції. **ДСТУ 3021-95.**
.007	**испытание на воздействие ступенчатых нагрузок** *випробування на дію ступеневих навантажень* step stress test	Випробування за якого одна й та сама вибірка продукції зазнає послідовних дій навантажень різних рівнів протягом періодів часу однакової тривалості. ***Примітка.*** Протягом кожного періоду застосовується один заданий рівень навантаження, який збільшується з кожним періодом. **ДСТУ 3021-95m.**
.008	**испытания без восстановления** *випробування без*	Випробування, за яких у випадку виникнення відмови працездатність об'єкта не відновлюється.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	відновлення test without replacement	**ДСТУ 3021-95.**
.009	**испытания магистральных трубопроводов** *випробування магістральних трубопроводів* test of main pipelines	Випробування, що проводяться з метою визначення міцності та герметичності трубопроводів після повної готовності ділянки або всього трубопроводу (повного засипання, обвалування або кріплення на опорах, очищення порожнини, установлення арматури, приладів та катодних виводів електрохімічного захисту та подання виконавчої документації на випробуваний об'єкт). ***Примітка.*** Згідно зі СНиП III-42-80 проводяться гідравлічним (водою) або пневматичним (повітрям або природним газом) способом для газопроводів і гідравлічним способом для нафто- і продуктопроводів. Дозволяється проводити випробування газопроводу в два етапи, розподілені між собою в часі: перший етап - гідравлічне випробування на міцність; другий етап - випробування на герметичність газом. Трубопровід вважається герметичним, якщо під час випробування не будуть виявлені витікання робочого середовища. У разі виявлення витікань візуально, завдяки звукові, запахові або за допомогою приладів випробувана ділянка підлягає ремонту та повторному випробуванню.
.010	**испытания на безотказность** *випробування на безвідмовність* reliability test	Випробування, що проводяться з метою періодичного контролю якості продукції та перевірки стабільності технологічного процесу виготовлення в режимах та умовах, як правило, більш жорстких, ніж умови експлуатації виробів в апаратурі. **ДСТУ 2634-94m.**
.011	**испытания на герметичность** *випробування на герметичність* leakage test	Випробування, що проводяться з метою оцінювання характеристик герметичності виробу як результату впливу на нього під час його функціонування або в процесі моделювання впливів на нього. **ГОСТ 26790-85m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.012	**испытания на долговечность** *випробування на довговічність* durability test, length-of-life test, life test, longevity test	Випробування, що проводяться з метою підтвердження заданого значення інтенсивності відмов протягом напрацювання в складі кваліфікаційних випробувань. **ДСТУ 2634-94m.**
.013	**испытания на надежность** *випробування на надійність* dependability test	Випробування, що проводяться з метою визначення чи контролю показників надійності в заданих умовах. **ДСТУ 2860-94m.**
.014	**испытания на прочность** *випробування на міцність* strength test	Випробування, що проводяться для визначення значень впливових чинників, які викликають вихід значень характеристик властивостей об'єкта за встановлені границі чи його руйнування. **ДСТУ 3021-95.**
.015	**испытания на сохраняемость** *випробування на збережуваність* storage test	Випробування на надійність, що проводяться з метою визначення чи контролю показників збережуваності. **ДСТУ 3021-95m.**
.016	**испытания на усталость** *випробування на втому* fatigue test	Випробування за дії циклічного навантаження об'єкта для визначення характеристик опору втомі. **ДСТУ 2824-94.**
.017	**испытания на устойчивость** *випробування на стійкість* stability test	Випробування, що проводяться для контролю здатності виробу виконувати свої функції та зберігати значення параметрів у межах установлених норм під час дії на нього певних чинників. **ДСТУ 3021-95.**
.018	**испытания опытного образца** *випробування дослідного зразка* prototype test	Випробування чи серія випробувань, спрямованих на підтвердження проекту, які проводяться з метою визначення відповідності виробу (об'єкта), виготовленого за даним проектом, вимогам, які містяться в документації на виготовлення даної продукції (вимогам до технології). **ДСТУ 3021-95.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.019	**испытания партии для сертификации** *випробування партії для сертифікації* test of a lot for certification	Випробування установленої кількості зразків від партії конкретного виду продукції на відповідність нормативним документам із сертифікації, на підставі яких засвідчується відповідність усієї партії продукції цим нормативним документам. **ДСТУ 3021-95m.**
.020	**испытания с восстановлением** *випробування з відновленням* test with replacement	Випробування, за яких у випадку виникнення відмови працездатність об'єкта відновлюється. **ДСТУ 3021-95.**
.021	**исследовательские испытания** *дослідні випробування* investigation test	Випробування, що проводяться для вивчення певних характеристик властивостей об'єкта. **ДСТУ 3021-95m.**
.022	**квалификационные испытания** *кваліфікаційні випробування* qualification test	Контрольні випробування установчої серії чи промислової партії, які проводяться для оцінки готовності підприємства до випуску продукції даного типу в заданому обсязі. **ДСТУ 3021-95.**
.023	**климатические испытания** *кліматичні випробування* environmental test	Випробування на дію кліматичних чинників. **ДСТУ 3021-95.**
.024	**контрольные испытания** *контрольні випробування* check test	Випробування, що проводяться для контролю якості об'єкта. **ДСТУ 3021-95m.**
.025	**контрольные испытания на надежность** *контрольні випробування на надійність* dependability compliance test	Випробування, що проводяться для перевірки відповідності значення показника надійності виробу встановленим вимогам. **ДСТУ 3021-95m.**
.026	**лабораторные испытания** *лабораторні випробування* laboratory test	Випробування об'єкта, що проводяться в лабораторних умовах. **ДСТУ 3021-95.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.027	**лабораторные испытания на надежность** *лабораторні випробування на надійність* laboratory dependability test	Контрольні чи визначальні випробування на надійність, що проводяться в заданих і контрольованих режимах та умовах навколишнього середовища, які відповідають умовам експлуатації або відрізняються від них. **ДСТУ 3021-95.**
.028	**магнитные испытания** *магнітні випробування* magnetic test	Випробування на дію магнітного поля. **ДСТУ 3021-95.**
.029	**межведомственные испытания (МВИ)** *міжвідомчі випробування (МВВ)* interdepartmental test	Випробування, що проводяться комісією з представників декількох зацікавлених міністерств та (чи) відомств, або приймальні випробування встановлених видів продукції для приймання складових частин об'єкта, розробленого спільно декількома відомствами. **ДСТУ 3021-95m.**
.030	**межлабораторные сравнительные испытания** *міжлабораторні порівняльні випробування* interlaboratory comparison test	Організація, проведення та оцінка випробувань одних і тих самих подібних виробів або матеріалів двома чи кількома різними лабораторіями згідно з наперед установленими умовами. **ДСТУ 3021-95.**
.031	**механические испытания** *механічні випробування* mechanical test	Випробування на дію механічних чинників. **ДСТУ 3021-95.**
.032	**натурные испытания** *натурні випробування* verification test in situ	Випробування об'єкта в умовах, які відповідають умовам його використання згідно з прямим призначенням з безпосереднім оцінюванням чи контролем визначуваних характеристик властивостей об'єкта. **ДСТУ 3021-95.**
.033	**неразрушающие испытания** *неруйнівні випробування* non-destructive test	Випробування із застосуванням неруйнівних методів контролю. **ДСТУ 3021-95m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.034	**нормальные испытания** *нормальні випробування* normal test	Випробування, методи та умови проведення яких забезпечують отримання необхідного обсягу інформації про характеристики властивостей об'єкта в такому самому інтервалі часу, як і в передбачених умовах експлуатації. **ДСТУ 3021-95m.**
.035	**нормальные испытания на надежность** *нормальні випробування на надійність* normal dependability test	Лабораторні чи стендові випробування, методи й умови проведення яких максимально наближені до експлуатаційних для об'єкта. **ДСТУ 3021-95.**
.036	**определительные испытания** *визначальні випробування* determinative test	Випробування, які проводяться для визначення значень характеристик об'єкта з заданими значеннями показників точності та вірогідності. **ДСТУ 3021-95.**
.037	**определительные испытания на надежность** *визначальні випробування на надійність* dependability determination test	Експеримент, що проводиться для визначення значення показника надійності виробу. ***Примітка.*** Допускається також визначення показника надійності аналізом наявних даних. **ДСТУ 3021-95.**
.038	**периодические испытания** *періодичні випробування* periodical test	Контрольні випробування виробленої продукції, що проводяться в обсягах та в терміни, установлені нормативними документами, з метою контролю стабільності якості продукції та можливості продовження її виготовлення. **ДСТУ 3021-95m.**
.039	**полигонные испытания** *полігонні випробування* ground test	Випробування об'єкта, що проводяться на випробувальному полігоні. **ДСТУ 3021-95.**
.040	**предварительные испытания** *попередні випробування* preliminary test	Контрольні випробування дослідних зразків та (чи) дослідних партій продукції з метою визначення можливості їх пред'явлення на приймальні випробування. **ДСТУ 3021-95m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.041	**предварительные испытания программных средств** *попередні випробування програмних засобів* preliminary tests of software	Випробування дослідних зразків програмних засобів з метою визначення можливості їх подання на приймальні випробування. **ДСТУ 2853-94m.**
.042	**предъявительские испытания** *пред'явницькі випробування* predelivery test	Контрольні випробування продукції, що проводяться службою технічного контролю підприємства-виробника перед пред'явленням продукції для приймання представником замовника, споживача чи інших органів приймання. **ДСТУ 3021-95.**
.043	**приемосдаточные испытания** *приймальноздавальні випробування* approval test	Контрольні випробування продукції під час проведення приймального контролю. **ДСТУ 3021-95.**
.044	**приемочные испытания** *приймальні випробування* acceptance test	Контрольні випробування дослідних зразків, дослідних партій продукції чи виробів одиничного виробництва, що проводяться для визначення доцільності впровадження цієї продукції у виробництво та (чи) використання за призначенням. **ДСТУ 3021-95.**
.045	**приемочные испытания программных средств** *приймальні випробування програмних засобів* acceptance tests of software	Випробування дослідних зразків програмних засобів з метою вирішення питання про доцільність їх використання за призначенням. **ДСТУ 2853-94m.**
.046	**радиационные испытания** *радіаційні випробування* radiation test	Випробування на дію радіаційних чинників. **ДСТУ 3021-95.**
.047	**разрушающие испытания** *руйнівні випробування*	Випробування із застосуванням руйнівних методів контролю. **ДСТУ 3021-95m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	destructive test	
.048	**ресурсные испытания** *ресурсні випробування* life test	Випробування на надійність, що проводяться з метою визначення чи контролю показників довговічності. **ДСТУ 3021-95.**
.049	**сертификационные испытания** *сертифікаційні випробування* certification test	Контрольні випробування продукції, що проводяться з метою встановлення відповідності характеристик її властивостей національним чи міжнародним нормативним документам. **ДСТУ 3021-95.**
.050	**сокращенные испытания** *скорочені випробування* reduced test	Випробування, що проводяться за скороченою програмою. **ДСТУ 3021-95.**
.051	**сплошные испытания изделий для сертификации** *суцільне випробування виробів для сертифікації* test of every item for certification	Випробування кожного зразка конкретного виду продукції на відповідність нормативним документам із сертифікації. **ДСТУ 3021-95.**
.052	**сравнительные испытания** *порівняльні випробування* comparative test	Випробування аналогічних за характеристиками або однакових об'єктів, що проводяться в ідентичних умовах для порівняння характеристик їх властивостей. **ДСТУ 3021-95m.**
.053	**стендовые испытания** *стендові випробування* bench test	Випробування об'єкта, що проводяться на випробувальному обладнанні. **ДСТУ 3021-95.**
.054	**термические испытания** *термічні випробування* thermal test	Випробування на дію термічних чинників. **ДСТУ 3021-95.**
.055	**технологические испытания** *технологічні випро-*	Випробування, що проводяться під час виготовлення продукції з метою оцінки її технологічності.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	бування in-process test	**ДСТУ 3021-95.**
.056	**типовые испытания** *типові випробування* type test	Контрольні випробування виготовлюваної продукції, які проводяться з метою оцінки ефективності та доцільності впроваджуваних змін у конструкцію, рецептуру чи технологічний процес. **ДСТУ 3021-95.**
.057	**типовые испытания образца для сертификации** *типові випробування зразка для сертифікації* routine test of certification specimen	Випробування установленої кількості зразків конкретного виду продукції на відповідність нормативним документам із сертифікації, на основі яких засвідчується відповідність даного виду продукції цим нормативним документам. **ДСТУ 3021-95.**
.058	**ускоренные испытания** *прискорені випробування* accelerated test	Випробування, методи й умови проведення яких забезпечують отримання необхідної інформації про характеристики властивостей об'єкта за коротший термін, ніж за нормальних випробувань. **ДСТУ 3021-95m.**
.059	**ускоренные испытания на надежность** *прискорені випробування на надійність* accelerated dependability test	Випробування, в яких рівень діючого навантаження вибирають вищим, ніж рівень навантаження в початкових умовах, щоб скоротити час, необхідний для спостереження характеристики навантаження об'єкта чи для її підсилення за заданий час. ***Примітка.*** Правильно обґрунтоване прискорене випробування не повинно змінювати основні види несправностей та характер виникнення відмов або їх відносну перевагу. **ДСТУ 2860-94m.**
.060	**функциональные испытания** *функційні випробування* functional test	Випробування, що проводяться з метою встановлення значень показників призначення об'єкта. **ДСТУ 3021-95.**
.061	**химические испытания** *хімічні випробування* chemical test	Випробування на дію спеціальних середовищ. **ДСТУ 3021-95.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.062	**эксплуатационные испытания** *експлуатаційні випробування* field test	Випробування об'єкта, що проводяться під час експлуатації. **ДСТУ 3021-95.**
.063	**эксплуатационные испытания на надежность** *експлуатаційні випробування на надійність* field dependability test	Контрольні чи визначальні випробування, що проводяться в умовах експлуатації за реєстрованих режимів роботи, умов навколишнього середовища, технічного обслуговування та вимірювань. **ДСТУ 3021-95m.**
.064	**эксплуатационные испытания программных средств** *експлуатаційні випробування програмних засобів* field tests of software	Випробування програмних засобів, які проводяться в процесі дослідної експлуатації. **ДСТУ 2853-94m.**
.065	**электрические испытания** *електричні випробування* electric test	Випробування на дію електричної напруги, струму чи поля. **ДСТУ 3021-95.**
.066	**электромагнитные испытания** *електромагнітні випробування* electromagnetic test	Випробування на дію електромагнітних полів. **ДСТУ 3021-95.**
	К	
К.001.000	**камера** *камера* *[-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р]* chamber, camera	*[лат. camera - склепіння, < гр. kamara - склеписта кімната]* 1. Окремий замкнений об'єм або приміщення спеціального призначення. 2. Внутрішня частина якого-небудь приладу, апарата, машини, споруди.
.001	**камера сгорания** *камера згоряння* combustion chamber	Пристрій, в якому в результаті згоряння палива здійснюється підвищення температури робочого тіла,

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		яке в нього надходить. **ДСТУ 2340-94.**
.002	**камера сгорания ГТУ** *камера згоряння ГТУ* combustion chamber of a gas-turbine plant	Камера згоряння безперервної дії, в яку надходить стиснене атмосферне повітря з компресора та газоподібне паливо (паливний газ), а продукти згоряння спрямовуються в газову турбіну та є робочим тілом для неї.
.003	**камера сгорания поршневого двигателя** *камера згоряння поршневого двигуна* combustion chamber of a piston engine	Камера згоряння періодичної дії, створена внутрішньою поверхнею головки циліндра та днищем поршня.
.004	**основная камера сгорания ГТД** *основна камера згоряння ГТД* main combustion chamber of a gas-turbine engine	Камера згоряння, розміщена перед ТВТ. **ДСТУ 2340-94m.**
.005	**промежуточная камера сгорания ГТУ** *проміжна камера згоряння ГТУ* intermediate combustion chamber of a gas-turbine plant	Камера згоряння, розміщена між турбінами багатовального ГТД. **ДСТУ 2340-94m.**
К.002.000	**канавка** *канавка* *[-вки, д. і м. -вці, ор. -вкою; мн. -вки, -вок]* groove	*[польс. kanal < італ. canale]* Неглибока та неширока заглибина.
.001	**канавка поршня** *канавка поршня* piston groove	*Див.* Ч.002.004 поршнева ЧАСТИНА. **ДСТУ 2883-94.**
К.003.000	**канал** *канал* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* channel	*[< лат. canalis - труба, жолоб]* 1. Спеціальна споруда для прокладання комунікацій. 2. Сукупність технічних засобів та середовища розповсюдження, що забезпечує передавання повідом-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		лень від відправника до одержувача. 3. Шлях (тракт), яким передаються сигнали, повідомлення та інша інформація. 4. Вузький, довгий, полий простір усередині чого-небудь.
.001	**лопаточный канал** *лопатковий канал* blade passage	Проміжок між лопатками лопаткового апарата, уздовж якого переміщується робоче тіло.
.002	**направляющий канал** *напрямний канал* guide channel	Канал, призначений для змінення величини, напрямку та швидкості потоку робочого тіла.
К.004.000	**карта** *карта* *[-ти, ор. -тою; мн. -ти, -т]* map, chart, card	*[лат. charta]* 1. Графічне подання та відтворення об'єкта або предмета. 2. Технічний документ у вигляді бланка з переліком будь-яких відомостей. 3. ***В обчислювальній техніці -*** носій даних у формі прямокутної пластини.
.001	**контрольная карта** *контрольна карта* control chart	Карта, на якій для наочності відображення стану технологічного процесу відмічають значення відповідної вибіркової характеристики суміжних вибірок у часовій послідовності. **ДСТУ 3514-97m.**
.002	**контрольная карта дисперсии** *контрольна карта дисперсії*	Контрольна карта, на яку для контрольованого параметра наносять значення вибіркової дисперсії. **ДСТУ 3514-97m.**
.003	**контрольная карта крайних значений** *контрольна карта крайніх значень* control chart for extreme values	Контрольна карта, на яку як значення вибіркової характеристики наносять найбільші та (чи) найменші значення. **ГОСТ 15895-77m.**
.004	**контрольная карта медиан** *контрольна карта медіан*	Контрольна карта, на яку для контрольованого параметра наносять значення вибіркової медіани. **ДСТУ 3514-97m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	control chart for medians	
.005	**контрольная карта процессов транспорта газа** *контрольна карта процесів транспортування газу* control chart for gas transportation process	Графічні засоби контролю зміни статистичних характеристик спостережуваних змінних процесу транспортування газу (таких як тиск газу, його витрата, температура, фізико-хімічні параметри, міра стискання, частота обертання ротора ГПА тощо). ***Примітка.*** Застосовують для сигналізації про зміни в контрольованому процесі; вивчення оператором конкретного режиму течії газу; отримання оцінок подібних змін у часі. Оцінки оптимальності процесу транспорту газу допомагають операторові візуально контролювати режими роботи.
.006	**контрольная карта размахов** *контрольна карта розмахів* control chart for ranges	Контрольна карта, на яку для контрольованого параметра наносять значення розмаху вибірки. **ДСТУ 3514-97m.**
.007	**контрольная карта с предупреждающими границами** *контрольна карта з попереджувальними межами* control chart with warning limits	Контрольна карта, що застосовується для статистичного регулювання технологічного процесу, на якій, крім меж регулювання, нанесені й попереджувальні межі. **ДСТУ 3514-97m.**
.008	**контрольная карта средних арифметических** *контрольна карта середніх арифметичних* control chart for arithmetic means	Контрольна карта, на яку для контрольованого параметра наносять значення вибіркового середнього арифметичного. **ДСТУ 3514-97m.**
.009	**контрольная карта средних квадратических отклонений** *контрольна карта середньоквадратичних відхилів* control chart for stand-	Контрольна карта, на яку для контрольованого параметра наносять значення вибіркового середньоквадратичного відхилу. **ДСТУ 3514-97m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ard deviations	
.010	**контрольная карта средних размахов** *контрольна карта середніх розмахів* control chart for medium ranges	Контрольна карта, на яку для контрольованого параметра наносять значення середнього розмаху вибірки. **ДСТУ 3514-97m.**
К.005.000	**каскад** *каскад* *[-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів]* cascade, stage	*[фр. cascade < італ. cascade < cascare - стрімко падати]* 1. Сукупність послідовно з'єднаних елементів, що реалізують задану функцію. 2. Послідовність операцій.
.001	**входной каскад газогенератора** *вхідний каскад газогенератора* input stage of a gas generator	Перший каскад газогенератора, на вхід якого подається повітря з атмосфери.
.002	**каскад компрессора** *каскад компресора* compressor spool	Один або декілька ступенів двокаскадного компресора, що встановлені на одному валу. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**оконечный каскад газогенератора** *кінцевий каскад газогенератора* final stage of a gas generator	Каскад газогенератора, з виходу якого стиснене повітря подається на силову турбіну.
К.006.000	**категория** *категорія* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* category	*[гр. kategoria - обвинувачення, ознака]* 1. ***У філософії -*** загальне поняття, що відбиває найбільш суттєві властивості та відношення предметів, явищ об'єктивної дійсності (матерія, час, простір, рух, причинність, якість, кількість і т.ін.). 2. Група однорідних об'єктів, явищ, об'єднаних спільністю ознак, або ознака, що визначає цю групу.
.001	**категория испытаний** *категорія випробувань*	Вид випробувань, що характеризується організаційною ознакою їх проведенням та прийняттям рішень за результатами оцінки об'єкта в цілому.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	category of test	**ДСТУ 3021-95.**
.002	**категория ремонтной сложности** *категорія ремонтної складності* category of repair complexity	Якісна характеристика конструктивних та технологічних особливостей устаткування, яка зумовлює трудомісткість його ремонту та вимірюється в ремонтних одиницях. **ДСТУ 2960-94.**
К.007.000	**качество** *якість* *[якості, д. і м якості, ор. якістю; мн. якості, якостей]* quality	Сукупність властивостей та характеристик виробу, середовища або послуги, які стосуються його здатності задовольняти встановлені або передбачені потреби. **ДСТУ 3230-85m.**
.001	**качество программного средства** *якість програмного засобу* software quality	Сукупність властивостей програмного засобу щодо його здатності задовольняти встановлені чи передбачені потреби відповідно до його призначення. ***Примітка.*** Кожна з властивостей програмного засобу, за якою оцінюється його якість, може уточнюватись на множині рівнів властивостей, які зумовлюють дану властивість. **ДСТУ 2844-94m.**
.002	**качество продукции** *якість продукції* production quality	Сукупність характеристик продукції (процесу, послуги), які стосуються її здатності задовольняти встановлені та передбачені потреби. ***Примітка 1.*** Під час укладання контракту потреби чітко встановлюють, тоді як за інших умов передбачені потреби повинні бути визначені. ***Примітка 2.*** На якість продукції впливають такі взаємозв'язані види діяльності, як проектування, виробництво та процес обслуговування чи ремонту. **ДСТУ 2925-94m.**
.003	**качество технологического процесса сборки** *якість технологічного процесу складання* assembly process quality	Сукупність властивостей технологічного процесу складання, що зумовлюють його здатність забезпечувати необхідну якість виробів і виконання програми їхнього випуску без підвищення встановлених витрат. **ДСТУ 2390-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.004	**качество эксперимента по надежности** *якість експерименту з надійності* quality of experiment on dependability	Сукупність властивостей випробувань (експлуатаційних спостережень), які характеризують їх відповідність меті проведення та висунутим до них вимогам. **ДСТУ 2864-94m.**
К.008.000	**квазиоптика** *квазіоптика* *[-ики, д. і м. -иці, ор. -икою]* quasi-optics	*[< лат. quasi - ніби, майже, немовби + гр. optike - наука про зір]* Оптика широких хвильових пучків, яка займає проміжне положення між хвильовою та геометричною оптикою.
К.009.000	**квант** *квант* *[-та, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* quantum	*[нім. Quant < лат. quantum - скільки]* 1. Мінімальна кількість, на яку може змінюватися дискретна за своєю суттю фізична величина (енергія, кількість руху та т.ін.). 2. Частинка, носій властивостей якого-небудь фізичного поля. 3. ***У системах оброблення інформації -*** частина ресурсу (часу, пам'яті), яка виділяється одноразово для використання програмою чи запитом.
К.010.000	**квантиль** *квантиль* *[-ля, ор. -лем; мн. -лі, -лів]* quantile, fractile	*[< лат. quantum - скільки]* Значення випадкової величини, що відповідає заданій імовірності. **ДСТУ 2634-94m.**
.001	**р-квантиль показателя надежности** *р-квантиль показника надійності* p-fractile of a dependability measure	Значення величини напрацювання, терміну збережуваності, тривалості відновлення, протягом яких відмовить (досягне граничного стану, буде відновлена) визначена частка, що становить (р %) об'єктів у вибірці. ***Примітка.*** Зв'язок між гамма-відсотковим значенням ($T\gamma$) та р-квантилем (Тр) показника надійності $T\gamma=Tp(1-p/100)$; $Tp=T\gamma\ (1-\gamma/100)$. Це стосується всіх гамма-відсоткових показників (напрацювання до відмови, ресурсу, тривалості відновлення, збережуваності тощо). **ДСТУ 2860-94m.**
К.011.000	**КВД** *КВТ*	*Див.* К.029.003 КОМПРЕСОР високого тиску. **ДСТУ 2340-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[невідм.] high pressure compressor	
К.012.000	**клапан** *клапан* *[-на, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* globe valve, valve	*[< нім. Klappe - заслінка]* Вид арматури, в якій перекривний (регулювальний) елемент зворотно-поступально переміщується паралельно до осі потоку робочого середовища, що проходить через прохідний переріз. **ДСТУ 2611-94m.**
.001	**антипомпажный клапан** *протипомпажний клапан* blow-off valve	Клапан (регулювальний кран) ГПА, що здійснює протипомпажне регулювання роботи нагнітача (віддалення значень витрати від межі помпажу не менше, ніж на 10 %).
.002	**клапан перепуска воздуха** *клапан перепуску повітря* interstage air bleed valve	Керований пристрій з клапаном, що повністю або частково відкриває отвір у корпусі компресора ГТД (або в камері згоряння), призначений для випуску частини повітря із проточної частини багатоступінчастого компресора. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**обратный клапан** *зворотний клапан* back pressure valve, check valve, non-return valve, reflex valve, retention valve	Клапан, призначений для автоматичного запобігання зворотного потоку робочого середовища. **ГОСТ 24856-81.**
.004	**предохранительный клапан** *запобіжний клапан* safety valve, relief valve	Клапан, призначений для захисту обладнання від неприпустимого тиску за допомогою скидання надлишку робочого середовища та для забезпечення припинення скидання за наявності тиску закриття та відновлення робочого тиску. **ГОСТ 24856-81.**
.005	**регулирующий клапан** *регулювальний клапан* automatic process control valve, control valve, fluid flow control valve,	Клапан, в якому для керування регулювальним елементом використовується енергія зовнішнього джерела. **ДСТУ 2611-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	regulating valve	
К.013.000	**клапан-регулятор** *клапан-регулятор* *[клапана-регулятора, ор. клапаном-регулятором, м. клапані-регуляторі; мн. клапани-регулятори, клапанів-регуляторів]* controller, governor, regulator, self-operated control valve	*[< нім. Klappe + лат. regulo - упорядковую]* Клапан, в якому для керування регулювальним елементом використовується енергія робочого середовища. **ДСТУ 2611-94.**
К.014.000	**клей** *клей* *[-ею, ор. -еєм, м. -еї/-ею; мн. -еї, -еїв]* adhesive, glue	Природна або синтетична речовина, що застосовується для з'єднання різних матеріалів завдяки утворенню зв'язку між плівкою клею та поверхнями склеюваних матеріалів.
К.015.000	**клепка** *клепання* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* riveting	Утворення нерознімних з'єднань за допомогою заклепок. **ДСТУ 2391-94.**
К.016.000	**КНД** *КНТ* *[невідм.]* low pressure compressor	*Див.* К.029.004 КОМПРЕСОР низького тиску.
К.017.000	**ковариация** *коваріація* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* covariation	*[< лат. co(n) - з, разом + variatio - зміна]* Числова характеристика спільного розподілу двох випадкових величин, яка дорівнює математичному сподіванню добутків відхилів цих випадкових величин від їх математичних сподівань.
К.018.000	**ковкость** *ковкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* malleability, forgeability, ductility	Здатність металів і сплавів піддаватися обробленню тиском, прокатуванню, тягненню, пресуванню, штампуванню.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

К.019.000	**кожух** *кожух* *[-уха, м. -усі; мн. -ухи, -ухів]* casing	Опорна зовнішня сталева рама та металева обшивка в сполученні з теплоізоляцією та вогнетривкими матеріалами. **IEC 50(841)-83m.**
.001	**теплозвукоизолирующий кожух ГТА** *теплозвукоізолювальний кожух ГТА* heat and sound isolating casing	Газощільна конструкція з легкознімних панелей, що оточує ГТД та газовідвід, під якою просмоктується зовнішнє повітря, що призначена для запобігання виділенню до машинного відділу тепла та протікань газу, а також перешкоджає поширенню повітряного шуму. **ДСТУ 2340-94m.**
К.020.000	**колебания** *коливання* *[-нь]* fluctuations, oscillations	Зміна в часі будь-якої величини, яка характеризується черговим зростанням та спадом її значень відносно деякого середнього значення. **ДСТУ 2300-93.**
К.021.000	**колесо** *колесо* *[-леса; мн. -леса, -ліс]* wheel	Деталь, що має форму диска або обода зі спицями, для передавання та перетворення обертального руху.
.001	**зубчатое колесо** *зубчасте колесо* gear-wheel	Колесо з замкненою системою зубців, яке забезпечує безперервний рух іншого зубчастого колеса, що перебуває з ним у зачепленні.
.002	**рабочее колесо компрессора** *робоче колесо компресора* compressor impeller	Обертовий лопатковий вінець лопатевого компресора, в якому механічна енергія, що передається ротором, перетворюється в кінетичну та теплову енергію стискуваного газу. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**рабочее колесо турбины** *робоче колесо турбіни* turbine wheel	Обертовий лопатковий вінець, в якому кінетична та теплова енергія робочого тіла перетворюється в механічну енергію на валу турбіни. **ДСТУ 2340-94.**
К.022.000	**количество** *кількість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* quantity, amount	Характеристика предметів, явищ, енергії та т.ін. у вигляді величини, обсягу, числа.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**количество теплоты** *кількість теплоти* quantity of heat	Фізична величина, що являє собою енергію, яка переходить між двома тілами або різними частинами тіла під впливом різниці температур без виконання механічної роботи та не пов'язана з перенесенням речовини від одного тіла до іншого (одиниця в СІ - джоуль, Дж).
К.023.000	**коллектор** *колектор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* collector, manifold	*[лат. collector - збирач < colligo - збираю, з'єдную]* 1. Частина якоря електричної машини, яка складається з низки розташованих по колу ізольованих одна від одної мідних пластин; служить електромеханічним перетворювачем частоти струму в електричних машинах (генераторах і двигунах). 2. Електрод у вакуумному приладі, головним призначенням якого звичайно є приймання основного потоку електронів (або іонів) під час електричного розряду. 3. Частина транзистора, призначена головним чином для приймання носіїв заряду з бази. 4. Трубопровід відносно великого перерізу, в який надходять для подальшого просування та виводу гази й рідини із суміжних трубопроводів меншого перерізу, наприклад, головна труба для стоку міських нечистот. 5. Підземна галерея для прокладання кабелів - трамвайних, телефонних, освітлювальних та ін. (кабельний колектор) або для прокладання труб різного призначення (для водопостачання, теплофікації, каналізації, газопостачання та ін.).
.001	**всасывающий коллектор** *всмоктувальний колектор* suction manifold	Збірний колектор, за допомогою якого природний газ (рідина) надходить у газоперекачувальні агрегати (насоси).

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**коллектор импульсного газа** *колектор імпульсного газу* manifold of impulse gas	Колектор компресорного цеху, за допомогою якого розподіляється імпульсний газ. ***Примітка.*** Обладнаний продувними та дренажними пристроями.
.003	**коллектор пускового газа** *колектор пускового газу* manifold of starting gas	Колектор компресорного цеху, за допомогою якого пусковий газ розподіляється по агрегатах. ***Примітка.*** Обладнаний продувними та дренажними пристроями.
.004	**коллектор топливного газа** *колектор паливного газу* manifold of fuel gas	Колектор компресорного цеху, за допомогою якого паливний газ розподіляється по агрегатах. ***Примітка.*** Обладнаний продувними та дренажними пристроями.
.005	**нагнетательный коллектор** *нагнітальний колектор* discharge header	Збірний колектор, до якого під'єднуються нагнітальні патрубки всіх газоперекачувальних агрегатів (насосів).
К.024.000	**кольцо** *кільце* *[-льця; мн. -льця, -лець]* ring	1. Об'єкт, що має форму кола. 2. ***У хімії -*** замкнена структура, що складається з атомів або атомних угруповань.
.001	**компрессионное кольцо** *компресійне кільце* compression ring	Поршневе кільце, основною функцією якого є запобігання перетікання газів уздовж поршня та забезпечення необхідної компресії. **ДСТУ 2883-94m.**
.002	**маслосъемное кольцо** *маслознімне кільце* oil-control ring	Поршневе кільце, призначене для розподілу та зняття зайвого масла з поверхні циліндра, має один і більше шкребків, знижену висоту робочої поверхні, а також дренажні прорізи для повернення масла від шкребків у закільцевий простір і далі. **ДСТУ 2883-94m.**
.003	**поршневое кольцо** *поршневе кільце* piston ring	Металевий круглий пружний елемент з відносно високим рівнем деформації, що монтується у відповідній кільцевій канавці. ***Примітка.*** Поршневе кільце, рухаючись

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		зворотно-поступально та (чи) обертально, забезпечує ущільнення під час перепаду тиску газу або рідини по поверхнях: робоча поверхня кільця - поверхня циліндра, торцева поверхня кільця - поверхня канавки. **ДСТУ 2883-94m.**
К.025.000	**комиссия** *комісія* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* commission	*[лат. commissio - доручення < committo - з'єдную, влаштовую, доручаю]* 1. Група осіб, тимчасовий або постійний колегіальний орган, які мають певні повноваження для виконання яких-небудь завдань і створюються при установі або організації. 2. Установа спеціального призначення.
.001	**комиссия по расследованию аварии** *комісія з розслідування аварії* commission on accident investigation	Комісія, що утворюється та працює згідно з ДНАОП 0.00-4.03-93. ***Примітка.*** Склад комісії залежить від категорії аварії.
К.026.000	**комплекс** *комплекс* *[-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів]* complex	*[< лат. complexus - поєднання, зв'язок]* 1. Сукупність, поєднання предметів, дій, явищ або властивостей, які являють собою єдине ціле. 2. ***У техніці -*** декілька специфікованих виробів, які не з'єднані складальними операціями на підприємстві-виробнику, але які призначені для виконання взаємозв'язаних експлуатаційних функцій. **ДСТУ 3321-96m.**
.001	**технологический комплекс** *технологічний комплекс* technological complex	Сукупність функціонально взаємозв'язаних засобів технологічного оснащення для виконання в регламентованих умовах виробництва заданих технологічних процесів чи операцій. **ДСТУ 2470-94.**
К.027.000	**комплект** *комплект* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти,*	*[< лат. completus - повний]* 1. Повний набір частин, приладдя, речей, які відповідають певному призначенню.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	-тів] kit, set	2. Декілька виробів загального функційного призначення, переважно допоміжного характеру, не з'єднаних складальними операціями на підприємстві-виробнику. **ДСТУ 3321-96m.**
.001	**комплект запасных частей, инструмента и принадлежностей (ЗИП)** *комплект запасних частин, інструменту та приладдя (ЗІП)*	Запасні частини, інструменти, приладдя та матеріали, необхідні для технічного обслуговування й ремонту виробів, укомплектовані залежно від їх призначення та особливостей використання. **ДСТУ 3321-96m.**
.002	**сборочный комплект** *складальний комплект* assembly set	Група складових частин виробу, які необхідно подати на робоче місце для складання виробу чи його частини. **ДСТУ 2390-94.**
К.028.000	**компрессия** *компресія* *[-ії, ор. -ією]* compression	*[лат. compressio - стискання]* Стискання газу в циліндрі двигуна, у компресорі, що спричинює зменшення об'єму, який газ займає, підвищення тиску й температури.
К.029.000	**компрессор** *компресор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* compressor	*[лат. compressor - стискач < comprimo - стискаю]* Машина, в якій енергія обертання ротора перетворюється в енергію стиснення повітря (газу). **ДСТУ 2340-94m.**
.001	**винтовой компрессор** *гвинтовий компресор* screw compressor	Роторний компресор, в якому стискання газу відбувається шляхом змінення об'єму робочих камер, створюваних обертовими гвинтовими поверхнями двох роторів і нерухомими гвинтовими поверхнями корпусу компресора.
.002	**двухкаскадный компрессор** *двокаскадний компресор* two-spool compressor	Компресор ГТД, що складається з двох послідовно розташованих компресорів, не сполучених механічно. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**компрессор высокого давления (КВД)** *компресор високого*	Компресор, в якому відбувається останній ступінь стиснення робочого тіла в ГТД з декількома компресора-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	тиску (КВТ) high pressure compressor	ми. **ДСТУ 2340-94m.**
.004	**компрессор низкого давления (КНД)** *компресор низького тиску (КНТ)* low pressure compressor	Компресор, в якому відбувається перший ступінь стиснення робочого тіла в ГТД з декількома компресорами. **ДСТУ 2340-94m.**
.005	**компрессор среднего давления (КСД)** *компресор середнього тиску (КСТ)* intermediate pressure compressor	Компресор, в якому відбувається проміжний ступінь стиснення робочого тіла в ГТД з декількома компресорами. **ДСТУ 2340-94m.**
.006	**лопастной компрессор** *лопатевий компресор* vane compressor	Компресор, в якому стискання газу відбувається внаслідок взаємодії потоку з обертовою й нерухомою ґратками лопатей. ***Примітка 1.*** Характерною особливістю лопатевих компресорів є практична відсутність пульсації тиску. ***Примітка 2.*** До лопатевих компресорів відносяться відцентрові, осьові та інші.
.007	**многоступенчатый компрессор** *багатоступінчастий компресор* multi-stage compressor	Компресор, що складається з декількох послідовно розташованих ступенів стискання газу. **ДСТУ 2340-94m.**
.008	**объемный компрессор** *об'ємний компресор* volumetric compressor	Компресор, в якому процес стискання відбувається в робочих камерах, що змінюють свій об'єм періодично, позмінно з'єднуючись зі входом і виходом компресора. ***Примітка.*** За геометричною формою робочих органів і способом зміни об'єму розподіляються на компресори зворотно-поступальної дії (наприклад, поршневі) і роторні (наприклад, гвинтові).
.009	**одноступенчатый компрессор** *одноступінчастий компресор* single-stage compres-	Компресор, що складається тільки з одного ступеня стискання.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	sor	
.010	**осевой компрессор** *осьовий компресор* axial flow compressor	Лопатевий компресор, в якому стискання газу відбувається під час переміщення його практично паралельно осі обертання компресора внаслідок безперервної взаємодії з обертовими та нерухомими ґратками компресора. ***Примітка.*** Використовується у випадках, коли потрібно велике подавання повітря (газу) у разі порівняно невеликого кінцевого тиску (до 1,5 МПа). Міра підвищення тиску для одного ступеня осьового компресора значно нижча, ніж у відцентрових, але ККД у них найвищий з усіх різновидів компресорів. Осьові компресори мають обмежений діапазон робочих режимів внаслідок помпажу, чутливості до корозії та ерозії.
.011	**осецентробежный компрессор** *осевідцентровий компресор* axial-centrifugal compressor	Компресор, що складається із осьових та відцентрового ступенів. **ДСТУ 2340-94.**
.012	**поршневой компрессор** *поршневий компресор* piston compressor	Об'ємний компресор, в якому стискання газу реалізується переміщенням поршня, що здійснює зворотно-поступальний рух у циліндрі компресора, завдяки чому здійснюється змінення робочого об'єму компресора. ***Примітка.*** У газовій промисловості використовуються на дотискних компресорних станціях, підземних сховищах газу тощо.
.013	**ротационно-пластинчатый компрессор** *ротаційно-пластинчастий компресор*	Об'ємний компресор, в якому стискання газу відбувається шляхом змінення об'ємів робочих камер, утворених внутрішньою поверхнею циліндра з ротором, що ексцентрично обертається, і пластинами, переміщуваними в поздовжніх пазах ротора компресора під впливом відцентрових сил.
.014	**роторный компрессор** *роторний компресор*	Об'ємний компресор, в якому стискання газу реалізується шляхом обертального руху робочого органа (ро-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		тора) у корпусі компресора, завдяки чому здійснюється змінення робочого об'єму корпусу компресора. ***Примітка.*** Порівняно з поршневим компресором має малі габарити та масу, що приходяться на одиницю продуктивності, забезпечує практично рівномірне подавання стисненого газу, відрізняється порівняно спрощеною конструкцією та обслуговуванням. Використовується коли потрібне невелике або середнє подавання газу за порівняно невеликого кінцевого тиску (до 1,5 МПа). Підвищені втрати на тертя та значний знос деталей обмежують його використання.
.015	**центробежный компрессор** *відцентровий компресор* centrifugal compressor	Лопатевий компресор, в якому стискання газу відбувається під час переміщення газу від центру до периферії внаслідок безперервної взаємодії з обертовою та нерухомою ґратками компресора. ***Примітка.*** У порівнянні з поршневим має малі габарити та масу, що припадає на одиницю продуктивності, забезпечує практично рівномірне подання стисненого газу, у ньому відсутні частини, що поступально рухаються. У газовій промисловості використовується як основний тип нагнітача ГПА з газотурбінним або електричним приводом.
К.030.000	**компримирование** *компримування* *[-ння, ор. -нням]* compression	*[< лат. comprimere - стискати]* Процес стиснення газу та (чи) пари, який супроводжується підвищенням тиску та температури.
К.031.000	**конвекция** *конвекція* *[-ії, ор. -ією]* convection	*[< лат. convectio - принесення < conveho - приношу]* Перенесення теплоти в рідинах, газах або сипких середовищах потоками речовини.
К.032.000	**конденсатоотводчик** *конденсатовідвідник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* hot-well, automatic trap, stream tracing	*[< лат. condensatus - згущений + укр. відвідник]* Пристрій трубопровідної арматури, призначений для відведення конденсату.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	trap, stream trap, trap	
.001	**поплавковый конденсатоотводчик** *поплавцевий конденсатовідвідник* bucket stream trap, float stream trap	Конденсатовідвідник, керування перекривальним елементом якого відбувається за допомогою поплавця за рахунок різниці густини водяної пари та конденсату. **ДСТУ 2611-94m.**
.002	**термодинамический конденсатоотводчик** *термодинамічний конденсатовідвідник* thermodynamic steam trap	Конденсатовідвідник, керування перекривальним елементом якого відбувається завдяки аеродинамічного ефекту, що виникає за рахунок різниці термодинамічних властивостей водяної пари та конденсату в процесі проходження робочого середовища крізь затвор. **ДСТУ 2611-94m.**
.003	**термостатический конденсатоотводчик** *термостатичний конденсатовідвідник* bimetallic steam trap, thermostatic steam trap, thermostatic trap	Конденсатовідвідник, керування перекривальним елементом якого відбувається шляхом зміни розміру термостату за рахунок змінювання тиску всередині останнього, спричиненого різницею температур водяної пари та конденсату в процесі проходження робочого середовища крізь затвор. **ДСТУ 2611-94m.**
К.033.000	**конец** *кінець* *[-нця, ор. -нцем; мн. -нці, -нців]* end	1. Крайній пункт, межа протяжності предмета, площини тощо, а також те, що прилягає до такого пункту, межі. 2. Останній момент чого-небудь, що відбувається в часі, а також час, пов'язаний з цим моментом.
.001	**конец эксплуатации** *кінець експлуатації* end of production run	Момент зняття з експлуатації. **ГОСТ 25866-83.**
К.034.000	**консервация** *консервація* *[-ії, ор. -ією]* preservation, conservation	*[< лат. conservatio - зберігання]* 1. Спеціальне оброблення, заходи захисту чого-небудь від руйнування, псування. 2. Тимчасове припинення якого-небудь процесу, діяльності. 3. Тимчасовий протикорозійний захист металів і металевих виробів за встановленою технологією. **ДСТУ 2733-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

К.035.000	**контролепригодность** *контролепридатність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* controllability, testability	*[< фр. controle - контроль + укр. придатність]* Властивість об'єкта, що характеризує його придатність до проведення контролю заданими засобами контролю. **ДСТУ 3021-95.**
К.036.000	**контроль** *контроль* *[-лю, ор. -лем]* control, check-up, testing, inspection, audit	*[фр. controle < contrerole - подвійний список]* 1. Перевірка відповідності об'єкта, який контролюється, установленим вимогам. 2. Система спостережень і перевірки відповідності процесу функціонування керованого об'єкта прийнятим управлінським рішенням, виявлення результатів управлінських впливів на керований об'єкт. 3. Загальна функція керування, що полягає в спостереженні за ходом процесів у керівній і керованій системах, порівнянні контрольованих величин параметрів із заданою програмою, виявленні відхилень, їх місця, часу, причин та характеру. **ДСТУ 2960-94.** 4. Оцінювання відповідності шляхом вимірювань, спостережень, випробувань чи калібрування відповідних характеристик об'єкта. **ДСТУ 2462-94m.**
.001	**активный контроль трубопровода** *активний контроль трубопроводу* active monitoring of a pipeline	Контроль магістрального трубопроводу шляхом подання тестових сигналів, які впливають на ті або інші елементи системи, що вивчається, й аналізу вихідних характеристик. ***Примітка 1.*** В умовах діючих газопроводів такий вид контролю практично не застосовується, оскільки штучні збурення процесу транспорту газу призводять до значного зниження ефективності всієї системи. Тому як тестові сигнали в процесі активного контролю використовуються тільки збурення, що виникають унаслі-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		док природних аварійних ситуацій або зміни режимів транспорту газу. ***Примітка 2.*** До активного контролю можна віднести розбирання, огляд і діагностування ГПА в разі їх зупинки та виведення в плановий або неплановий ремонт.
.002	**акустический неразрушающий контроль** *акустичний неруйнівний контроль* acoustic non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на застосуванні пружних коливань, які збуджуються чи виникають в об'єкті контролю. **ДСТУ 2865-94.**
.003	**визуальный контроль** *візуальний контроль* visual inspection	Органолептичний контроль, що проводиться органами зору. **ДСТУ 3021-95.**
.004	**вихретоковый неразрушающий контроль** *вихрострумовий неруйнівний контроль* eddy current non-destructive inspection	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на аналізі взаємодії зовнішнього електромагнітного поля з електромагнітним полем вихрових струмів, які наводяться в об'єкті контролю цим полем. **ДСТУ 2865-94.**
.005	**входной контроль** *вхідний контроль* input control, incoming inspection	Контроль продукції постачальника, що надійшла до споживача чи до замовника й призначена для використання під час виготовлення, ремонту та експлуатації продукції. **ДСТУ 3021-95m.**
.006	**выборочный контроль** *вибірковий контроль* random inspection, sampling test	Контроль, за якого рішення про контрольовану сукупність чи процес приймають за результатами перевірки однієї чи декількох вибірок. **ДСТУ 3514-97m.**
.007	**допусковый контроль** *допусковий контроль*	Контроль, який установлює факт перебування дійсного значення параметра відносно його гранично допустимих значень без вимірювання значення параметра. **ДСТУ 2389-94.**
.008	**измерительный контроль** *вимірювальний контроль*	Контроль, що проводиться з використанням засобів вимірювання. **ДСТУ 3021-95.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	control by measurement	
.009	**инспекционный контроль** *інспекційний контроль* inspection check-up	Контроль, що здійснюється уповноваженими особами з метою перевірки ефективності контролю, що проводився раніше. **ДСТУ 3021-95.**
.010	**капиллярный неразрушающий контроль** *капілярний неруйнівний контроль* capillary non-destructive testing	*Див.* К.036.025 неруйнівний КОНТРОЛЬ проникними речовинами.
.011	**контроль герметичности** *контроль герметичності* leakage control	Технічний контроль з метою виявлення відповідності виробу нормі герметичності. **ГОСТ 26790-85.**
.012	**контроль качества продукции** *контроль якості продукції* quality control, product quality inspection	Контроль кількісних та (чи) якісних характеристик властивостей продукції. **ДСТУ 3021-95.**
.013	**контроль надежности** *контроль надійності* dependability verification	Перевірка відповідності об'єкта заданим вимогам щодо надійності. **ДСТУ 2860-94m.**
.014	**контроль по альтернативному признаку** *контроль за альтернативною ознакою* inspection by attributes	Контроль, за якого певні характеристики оцінюються та класифікуються як відповідні або невідповідні встановленим вимогам без виміру. **ДСТУ 3021-95m.**
.015	**контроль по качественному признаку** *контроль за якісною ознакою* inspection by quality	Контроль, під час якого кожний перевірений виріб або об'єкт відносять до певної групи, а подальше рішення щодо контрольованої сукупності чи процесу приймають залежно від співвідношення кількості виробів (об'єктів), що опинилися в різних групах. **ДСТУ 3021-95m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.016	**контроль по количественному признаку** *контроль за кількісною ознакою* inspection by variables	Контроль, що полягає у вимірюванні кількісних характеристик кожного виробу або об'єкта в сукупності чи вибірці, узятій із сукупності. **ДСТУ 3021-95.**
.017	**контроль технического состояния** *контроль технічного стану* technical state inspection	Перевірка відповідності значень параметрів об'єкта вимогам технічної документації та визначення на цій основі одного із заданих видів технічного стану в даний момент часу. ***Примітка.*** Видами технічного стану є, наприклад, справний, працездатний, несправний, непрацездатний тощо, залежно від значень параметрів на даний момент часу. **ДСТУ 2389-94m.**
.018	**контроль технического состояния трубопровода** *контроль технічного стану трубопроводу* technical state inspection of a pipeline	Процес визначення відповідності параметрів об'єктів контролю (лінійної частини магістральних трубопроводів; перекривної арматури; КС з різнотипними ГПА, обв'язкою та системами автоматики; підземних сховищ газу; газорозподільних станцій) встановленим значенням.
.019	**контроль функционирования** *контроль функціонування*	Контроль виконання об'єктом частини чи всіх властивих йому функцій. **ДСТУ 2389-94.**
.020	**летучий контроль** *раптовий контроль* casual inspection	Контроль, що проводиться зненацька у випадкові моменти часу. **ДСТУ 3021-95.**
.021	**магнитный неразрушающий контроль** *магнітний неруйнівний контроль* magnetic non-destructive inspection, magnetic non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на реєстрації магнітних полів розсіювання, які виникають над дефектами, або на визначенні магнітних властивостей об'єкта контролю. **ДСТУ 2865-94.**
.022	**непрерывный контроль** *безперервний конт-*	Контроль, за якого надходження інформації про контрольовані параметри відбувається безперервно.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	роль continuous inspection, continuous control	**ДСТУ 3021-95.**
.023	**непрерывный контроль технического состояния** *безперервний контроль технічного стану* continuous inspection of technical state	Контроль, за якого надходження інформації про технічний стан об'єкта відбувається безперервно. **ДСТУ 2389-94.**
.024	**неразрушающий контроль** *неруйнівний контроль* non-destructive testing, non-destructive inspection	Контроль якості продукції, унаслідок якого не повинна бути порушена придатність до застосування з повним збереженням із самого початку закладених функцій. **ДСТУ 2865-94m.**
.025	**неразрушающий контроль проникающими веществами** *неруйнівний контроль проникними речовинами* penetrant non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на проникненні речовин у порожнини (капіляри) дефектів контрольованого об'єкта. **ДСТУ 2865-94m.**
.026	**операционный контроль** *операційний контроль* operational inspection	Контроль продукції чи процесу під час виконання чи після завершення технологічної операції. **ДСТУ 3021-95.**
.027	**оптический неразрушающий контроль** *оптичний неруйнівний контроль* optical non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на аналізі взаємодії оптичного випромінювання з об'єктом контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.028	**органолептический контроль** *органолептичний контроль* organoleptic inspection	Контроль, за якого первинна інформація сприймається органами чуття людини (зору, слуху, нюху, смаку, дотику) і не має кількісного вираження. **ДСТУ 2865-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.029	**пассивный контроль трубопровода** *пасивний контроль трубопроводу* passive testing of the pipeline	Контроль магістрального трубопроводу, який проводиться за допомогою прямо вимірюваних параметрів і не вносить яких-небудь значних збурень у процес транспортування газу. ***Примітка.*** Тому йому надається перевага над активним контролем, хоч він і більш трудомісткий, оскільки складність оцінювання неявних параметрів значно зростає. Крім того, достовірність розрахунку параметрів залежить не тільки від точності даних, але, насамперед, від адекватності використовуваних математичних моделей і часу розрахунків.
.030	**периодический контроль** *періодичний контроль* periodical inspection	Контроль, за якого надходження інформації про контрольовані параметри відбувається через установлені інтервали часу. **ДСТУ 3021-95m.**
.031	**периодический контроль технического состояния** *періодичний контроль технічного стану* periodical inspection of technical state	Контроль, за якого надходження інформації про технічний стан об'єкта відбувається через установлені інтервали часу. **ДСТУ 2389-94m.**
.032	**приемочный контроль** *приймальний контроль* acceptance inspection	Контроль продукції, за результатами якого приймається рішення щодо її придатності для постачання та (чи) використання. **ДСТУ 3021-95.**
.033	**производственный контроль** *виробничий контроль* manufacturing supervision	Контроль, що здійснюється на стадії виробництва. **ДСТУ 3021-95.**
.034	**радиационный неразрушающий контроль** *радіаційний неруйнівний контроль* radiation non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на реєстрації та аналізі іонізаційного випромінювання після взаємодії з об'єктом контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.035	**радиоволновой неразрушающий кон-**	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на аналізі взаємодії електромагні-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	троль *радіохвильовий неруйнівний контроль* radio-wave non-destructive testing	тного випромінювання радіохвильового діапазону з об'єктом контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.036	**разрушающий контроль** *руйнівний контроль* destructive inspection, destructive testing	Контроль, за якого може бути порушена придатність об'єкта до застосування. **ДСТУ 3021-95m.**
.037	**регистрационный контроль** *реєстраційний контроль* registration control	Контроль, що проводиться реєстрацією значень контрольованих параметрів продукції чи процесів. **ДСТУ 3021-95.**
.038	**сплошной контроль** *суцільний контроль* 100% inspection	Контроль кожної одиниці продукції в партії. **ДСТУ 3021-95.**
.039	**сплошной контроль с разбраковкой** *суцільний контроль з розбракуванням* screening inspection	Суцільний контроль певної кількості матеріалу чи одиниць продукції з заміною всіх виявлених дефектних одиниць чи частин на придатні. **ДСТУ 3021-95.**
.040	**статистический контроль** *статистичний контроль* statistical check	Контроль якості, за якого використовуються статистичні методи. **ДСТУ 3021-95.**
.041	**тепловой неразрушающий контроль** *тепловий неруйнівний контроль* thermal non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на реєстрації температурних полів об'єкта контролю. **ДСТУ 2865-94.**
.042	**технический контроль** *технічний контроль* engineering inspection, technical inspection	Перевірка відповідності об'єкта встановленим технічним вимогам. **ДСТУ 3021-95.**
.043	**эксплуатационный контроль** *експлуатаційний контроль*	Контроль, що проводиться на стадії експлуатації продукції. **ДСТУ 3021-95m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	field inspection	
.044	**электрический неразрушающий контроль** *електричний неруйнівний контроль* electric non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на реєстрації параметрів електричного поля, яке взаємодіє з об'єктом контролю чи виникає в об'єкті контролю внаслідок зовнішнього впливу. **ДСТУ 2865-94.**
.045	**электрогазодинамический неразрушающий контроль** *електрогазодинамічний неруйнівний контроль* electric-gas-dynamic non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на реєстрації амплітуди прогину покриття, яка виникає під дією повітряних ударних хвиль, перетворюваних в електричний сигнал електростатичним чи електроємнісним методами. **ДСТУ 2865-94m.**
К.037.000	**конфузор** *конфузор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* convergent tube, confuser	Звужуваний канал, призначений для прискорення газового потоку перед вхідним напрямним апаратом і створення рівномірного поля швидкостей і тисків.
К.038.000	**концентратомер** *концентратомір* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* concentration meter	*[< лат. con... - префікс, що означає об'єднання, сумісність + centrum - середина + гр. metreo - вимірюю]* Прилад для визначення відносного вмісту даної складової частини (компонента) у суміші, розчині, сплаві.
.001	**радиационный концентратомер** *радіаційний концентратомір* radiation concentration meter	Радіаційний прилад, призначений для вимірювання та (чи) контролю кількісного вмісту заданих (заданого) компонентів у рідинних і твердих середовищах або газових сумішах. **ДСТУ 2865-94m.**
К.039.000	**концентрация** *концентрація* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* concentration	*[< лат. con... - префікс, що означає об'єднання, сумісність + centrum - середина]* 1. Зосередження, скупчення, насичення, об'єднання. 2. Величина, яка характеризує кількість даного компонента в багатокомпонентній системі, середовищі.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**концентрация деформаций** *концентрація деформацій* strain concentration	Підвищення деформацій у місцях зміни форми або порушень суцільності матеріалу. **ДСТУ 2444-94.**
.002	**концентрация напряжений** *концентрація напружень* stress concentration	Підвищення напружень у місцях зміни форми або порушень суцільності матеріалу. **ДСТУ 2444-94.**
К.040.000	**корпус** *корпус* *[-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів]* casing	*[< лат. corpus - тіло, суть, основа]* 1. Основа чи оболонка машини, механізму тощо, в якій монтуються інші деталі. 2. Один з кількох будинків, що мають спільне призначення та розташовані на тій самій ділянці.
.001	**корпус камеры сгорания** *корпус камери згоряння* combustor casing	Зовнішня оболонка камери згоряння, що обмежує об'єм, в якому розміщуються жарові труби. **ДСТУ 2340-94m.**
.002	**корпус компрессора** *корпус компресора* compressor casing	Нерухома частина компресора, призначена для розміщення та кріплення напрямних апаратів та підшипників ротора, а також для сполучення компресора з суміжними вузлами. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**корпус турбины** *корпус турбіни* turbine casing	Нерухома частина турбіни, призначена для розміщення та кріплення соплових апаратів та підшипників ротора, а також для сполучення турбіни з суміжними вузлами. **ДСТУ 2340-94m.**
К.041.000	**корреляция** *кореляція* *[-ії, ор. -ією]* lationcorre, correlation	*[< лат. co... - префікс, що означає об'єднання, спільність, сумісність + relatio - відношення]* Залежність між випадковими величинами, за якої зміна однієї з випадкових величин призводить до зміни математичного сподівання іншої. **ДСТУ 3514-97.**
К.042.000	**коррозия** *корозія*	*[лат. corrosio < corrodo - гризу, роз'їдаю]*

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ії, ор. -ією] corrosion	Процес руйнування металевої поверхні об'єкта внаслідок хімічної чи електрохімічної взаємодії з активним середовищем (агресивна атмосфера, розчин кислот, лугів, солей тощо). **ДСТУ 2860-94.**
.001	**газовая коррозия** *газова корозія* gas corrosion	Хімічна корозія металу в газах за умов високих температур. **ГОСТ 5272-68.** ***Примітка.*** Відбувається за температури набагато вищої температури точки роси та повної відсутності вологи на поверхні металевого виробу (наприклад, корозія лопаток турбін на КС, димочадних труб котельних установок, вихлопних колекторів двигунів внутрішнього згоряння, утворення окалин у процесі нагрівання та прокатування металу).
К.043.000	**коэффициент** *коефіцієнт* *[-та, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* coefficient	*[< лат. coefficiens (coefficientis) - той, що сприяє < co... - з, разом + efficiens (efficientis) - той, що виробляє]* 1. Постійний або відомий множник при змінній або невідомій величині. 2. Відношення двох величин.
.001	**коэффициент безразборного диагностирования** *коефіцієнт безрозбірного діагностування*	Відношення кількості контрольованих параметрів виробу певного виду діагностування, для вимірювання яких не потрібні демонтажно-монтажні роботи, до загальної кількості контрольованих параметрів виробу певного виду технічного діагностування. **ГОСТ 26656-85m.**
.002	**коэффициент вариации** *коефіцієнт варіації*	Відношення середньоквадратичного відхилу до математичного сподівання. **ДСТУ 3514-97m.**
.003	**коэффициент восстановления давления воздуха в элементе проточной части ГТД** *коефіцієнт відновлення тиску повітря в елементі проточної*	Відношення тиску загальмованого потоку повітря в перерізі за розглядуваним елементом проточної частини до тиску загальмованого потоку повітря в перерізі перед ним. **ДСТУ 2340-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	частини ГТД air pressure recovery factor in a flow path section	
.004	**коэффициент восстановления давления газа в элементе проточной части ГТД** *коефіцієнт відновлення тиску газу в елементі проточної частини ГТД* gas pressure recovery factor in a flow path section	Відношення тиску загальмованого потоку газу в перерізі за розглядуваним елементом проточної частини до тиску загальмованого потоку газу в перерізі перед ним. **ДСТУ 2340-94m.**
.005	**коэффициент гидравлического сопротивления трубопровода** *коефіцієнт гідравлічного опору трубопроводу* hydraulic resistance coefficient of a pipeline	Величина, що характеризує опір переміщенню газу трубопроводом, викликаного впливом стінок, трубопровідної арматури тощо. ***Примітка.*** Визначається характером течії. За наявності ламінарної течії залежить тільки від числа Рейнольдса, а за наявності турбулентної ще й від шорсткості стінок.
.006	**коэффициент готовности** *коефіцієнт готовності* instantaneous availability	Імовірність того, що об'єкт виявляється працездатним у довільний момент часу, крім запланованих періодів, протягом яких використання об'єкта за призначенням не передбачено. **ДСТУ 2860-94.**
.007	**коэффициент загрузки ГТУ** *коефіцієнт завантаження ГТУ* loading factor of a gas-turbine plant	Відношення фактичної потужності ГТУ до номінальної.
.008	**коэффициент запаса прочности** *коефіцієнт запасу міцності* safety factor, load factor	Відношення граничного напруження (граничного навантаження) до розрахункового напруження (розрахункового навантаження). **ДСТУ 2825-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.009	**коэффициент избытка воздуха в камере сгорания** *коефіцієнт надлишку повітря в камері згоряння* air-fuel ration of a combustion chamber	Відношення дійсної кількості повітря в камері згоряння до теоретично необхідної для повного згоряння палива. **ДСТУ 2340-94m.**
.010	**коэффициент корреляции** *коефіцієнт кореляції* correlation coefficient	Відношення коваріації випадкових величин до добутку їхніх середньоквадратичних відхилів. **ДСТУ 3514-97m.**
.011	**коэффициент неготовности** *коефіцієнт неготовності* instantaneous unavailability	Імовірність того, що об'єкт виявиться непрацездатним у довільний момент часу, крім запланованих періодів, протягом яких використання об'єкта за призначенням не передбачено. ***Примітка.*** Кількісна оцінка "коефіцієнта неготовності" є доповненням до 1 "коефіцієнта готовності". **ДСТУ 2860-94.**
.012	**коэффициент оперативной готовности** *коефіцієнт оперативної готовності* operational availability function	Імовірність того, що за винятком тих запланованих періодів, протягом яких використання об'єкта за призначенням не передбачено, він у довільний момент часу виявиться в працездатному стані та надалі виконуватиме потрібну функцію протягом заданого інтервалу часу. **ДСТУ 2860-94m.**
.013	**коэффициент отказоустойчивости при m-кратном повторении отказа** *коефіцієнт відмовостійкості за m-кратного повторення відмови* coefficient of fault tolerance at m-multiple recurring of a failure	***В обчислювальній техніці -*** імовірність відновлення засобів обчислювальної техніки за виділений резерв часу для кожної з m повторних відмов. **ДСТУ 2506-94m.**
.014	**коэффициент отказоустойчивости при однократном отказе** *коефіцієнт відмовос-*	***В обчислювальній техніці -*** імовірність відновлення засобів обчислювальної техніки за виділений резерв часу. **ДСТУ 2506-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	тійкості за однора-зової відмови coefficient of fault tolerance at an one-time failure	
.015	**коэффициент охвата** *коефіцієнт охоплення* sweep efficiency	***В обчислювальній техніці -*** імовірність автоматичного усунення певних несправностей засобів обчислювальної техніки за умови, що ця несправність дійсно виникла та належить до даного класу. **ДСТУ 2506-94m.**
.016	**коэффициент передачи при виброизоляции** *коефіцієнт передавання під час віброізоляції* transmissibility	Відношення амплітуди віброперемі-щення, віброшвидкості чи віброприс-корення об'єкта захисту або спрямо-ваної на нього сили до амплітуди відповідної величини джерела збу-дження під час гармонічної вібрації. **ДСТУ 2300-93.**
.017	**коэффициент полезного действия (КПД)** *коефіцієнт корисної дії (ККД)* efficiency, coefficient of efficiency, coefficient of performance	Безрозмірна величина, що являє собою відношення корисно викорис-товуваної енергії до сумарної енергії, яка підводиться до пристрою. ***Примітка.*** Характеризує міру досконало-сті технічного пристрою щодо здійснення в ньому процесів передавання енергії або її перетворення з однієї форми в іншу.
.018	**коэффициент полноты сгорания топлива в камере сгорания** *коефіцієнт повноти згоряння палива в камері згоряння* combustion efficiency of a combustion chamber	Відношення кількості тепла, що виді-лилось під час згоряння одного кілог-рама палива в камері згоряння, до його нижчої теплотворної здатності. **ДСТУ 2340-94.**
.019	**коэффициент потери давления воздуха в элементе проточной части ГТД** *коефіцієнт утрати тиску повітря в еле-*	Відношення різниці тисків загальмо-ваного потоку повітря в перерізі на вході до розглядуваного елемента проточної частини ГТД та в перерізі на виході з нього до тиску загальмо-ваного потоку повітря в перерізі на

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	менті проточної частини ГТД air pressure loss factor in a flow path section	вході до даного елемента поточної частини. **ДСТУ 2340-94m.**
.020	**коэффициент потери давления газа в элементе проточной части ГТД** *коефіцієнт утрати тиску газу в елементі проточної частини ГТД* gas pressure loss factor in a flow path section	Відношення різниці тисків загальмованого потоку газу в перерізі на вході до розглядуваного елемента проточної частини ГТД та в перерізі на виході з нього до тиску загальмованого потоку газу в перерізі на вході до даного елемента поточної частини. **ДСТУ 2340-94m.**
.021	**коэффициент простоя** *коефіцієнт простою* instantaneous unavailability	*Див.* К.043.011 КОЕФІЦІЄНТ неготовності. **ДСТУ 2860-94.**
.022	**коэффициент сжимаемости газа** *коефіцієнт стисливості газу* coefficient of gas compressibility, gas-compressibility factor	Розрахунковий коефіцієнт, який враховує відхилення властивостей реальних газів та їх сумішей від властивостей ідеальних газів. ***Примітка.*** Для ідеального газу дорівнює 1. **РД 50-213-80.**
.023	**коэффициент сохранения эффективности** *коефіцієнт збереження ефективності* efficiency ratio	Відношення значення показника ефективності використання об'єкта за призначенням за певну тривалість експлуатації до номінального значення цього показника, розрахованого за умови, що відмови об'єкта протягом того самого періоду не виникають. **ДСТУ 2860-94m.**
.024	**коэффициент сцепления** *коефіцієнт зчеплення* coefficient of engagement	Відношення найбільшої сили тертя спокою до нормальної сили, що притискує тіла одне до одного. **ДСТУ 2823-94.**
.025	**коэффициент технического использования** *коефіцієнт технічно-*	Відношення математичного сподівання сумарного часу перебування об'єкта в працездатному стані за деякий період експлуатації до матема-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	го використання steady state availability factor	тичного сподівання сумарного часу перебування об'єкта в працездатному стані та в простоях, зумовлених технічним обслуговуванням і ремонтом за той самий період. **ДСТУ 2860-94m.**
.026	**коэффициент технического состояния ГТУ по КПД** *коефіцієнт технічного стану ГТУ за ККД*	Відношення фактичного ККД за номінальних параметрів атмосферного повітря (на вході в компресор) і за номінальної температури перед турбіною до номінального значення ККД за технічними умовами.
.027	**коэффициент технического состояния ГТУ по мощности** *коефіцієнт технічного стану ГТУ за потужністю*	Відношення фактичної потужності ГТУ за номінальних параметрів атмосферного повітря (на вході в компресор) і за номінальної температури перед турбіною до номінальної потужності агрегату за технічними умовами.
.028	**коэффициент технического состояния ГТУ по топливному газу** *коефіцієнт технічного стану ГТУ за паливним газом*	Відношення фактичної витрати паливного газу до номінальної. ***Примітка.*** Характеризує збільшення споживання паливного газу в разі погіршення технічного стану ГТУ за умови постійного завантаження агрегату.
.029	**коэффициент трения** *коефіцієнт тертя* friction coefficient, coefficient of friction	Відношення сили тертя до нормальної сили, що притискує тіла одне до одного. **ДСТУ 2823-94.**
.030	**коэффициент ускорения интенсивности отказов** *коефіцієнт прискорення інтенсивності відмов* failure rate acceleration factor	Відношення інтенсивності відмов, одержаної під час прискорених випробувань, до інтенсивності відмов, одержаної в процесі випробувань у звичайних умовах. ***Примітка.*** Обидві інтенсивності відмов стосуються одного й того самого відрізку терміну служби виробів, що випробовуються. **ДСТУ 3021-95m.**
.031	**коэффициент ускорения наработки** *коефіцієнт прискорення напрацювання*	Відношення двох значень часу, необхідних для одержання однакового числа відмов або відхилів параметрів у двох вибірок однакового обсягу за

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	time acceleration factor	наявності двох різних рівнів навантажень та збереження незмінними характеру виникнення відмов, видів несправностей та їх відносного переважання. **ДСТУ 2860-94m.**
.032	**коэффициент ускорения параметра потока отказов** *коефіцієнт прискорення параметра потоку відмов* failure intensity acceleration factor	Відношення одержаних за наявності двох різних рівнів зовнішніх діючих чинників кількостей відмов відновного об'єкта, який випробовують протягом інтервалу часу, встановленого залежно від фіксованого терміну служби об'єкта. **ДСТУ 2860-94m.**
.033	**коэффициент устойчивости ГТД** *коефіцієнт стійкості ГТД* stability factor of a gas-turbine engine	Коефіцієнт, що дорівнює частці від ділення відношення міри підвищення тиску загальмованого потоку до масової витрати повітря на межі газодинамічної стійкості на величину цього відношення на лінії робочих режимів для заданої частоти обертання ротора компресора ГТД. **ДСТУ 2340-94m.**
.034	**коэффициент эффективности вибрационной защиты** *коефіцієнт ефективності вібраційного захисту* effectiveness factor of vibration protection	Відношення пікового або середньоквадратичного значення віброперемiщення, віброшвидкості чи віброприскорення об'єкта захисту або спрямованої на нього сили перед введенням віброзахисту до значення відповідної величини після введення віброзахисту. **ДСТУ 2300-93m.**
.035	**средний коэффициент готовности** *середній коефіцієнт готовності* mean availability	Середнє значення нестаціонарного коефіцієнта готовності в заданому інтервалі часу. ***Примітка.*** Дозволяється використовувати показник, аналогічний "коефіцієнтові неготовності", визначений як доповнення до 1 "середнього коефіцієнта готовності", який має назву "середній коефіцієнт неготовності". **ДСТУ 2860-94m.**
.036	**стационарный коэффициент готовности** *стаціонарний коефі-*	Значення коефіцієнта готовності, визначене для умов роботи об'єкта, коли середній параметр потоку відмов і середня тривалість відновлен-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	цієнт готовності steady-state availability	ня залишаються сталими. ***Примітка.*** Дозволяється використовувати показник, аналогічний "коефіцієнтові неготовності", визначений як доповнення до 1 "стаціонарного коефіцієнта готовності", який має назву "стаціонарний коефіцієнт неготовності". **ДСТУ 2860-94m.**
К.044.000	**КПД** *ККД* *[невідм.]* efficiency	*Див.* К.043.017 КОЕФІЦІЄНТ корисної дії. **ДСТУ 2815-94.**
.001	**абсолютный эффективный КПД** *абсолютний ефективний ККД*	Відношення ефективної потужності до витрачуваного тепла.
.002	**адиабатический КПД** *адіабатичний ККД* adiabatic efficiency	Показник, що використовується для оцінювання ефективності різних нагнітачів з приблизно однаковою мірою підвищення тиску та дорівнює відношенню роботи за адіабатичного стискання до дійсної роботи стискання газу з даними початковими і кінцевими температурами за відомої ізобарної теплоємності.
.003	**адиабатический КПД компрессора** *адіабатичний ККД компресора* compressor adiabatic efficiency	Відношення адіабатичної (ізоентропійної) роботи (напору) до роботи, затрачуваної на обертання компресора, у параметрах загальмованого потоку. **ДСТУ 2340-94.**
.004	**адиабатический КПД турбины** *адіабатичний ККД турбіни* turbine adiabatic efficiency	Відношення роботи, еквівалентної сумі роботи турбіни та кінетичної енергії вихідного струменя газу, до адіабатичної (ізоентропійної) роботи турбіни в параметрах загальмованого потоку. **ДСТУ 2340-94m.**
.005	**внутренний КПД нагнетателя** *внутрішній ККД нагнітача* internal efficiency of a supercharger	Показник, що використовується для оцінки ефективності осьових та відцентрових компресорів і враховує втрати в процесі стискання на тертя, вихроутворення, теплообмін між стискуваним газом і елементами прото-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		чної частини компресора.
.006	**КПД ГТУ в условиях ISO** *ККД ГТУ за умов ISO* gas-turbine plant efficiency in ISO conditions	ККД ГТУ за умов визначених міжнародним стандартом ISO 2314:1989.
.007	**КПД камеры сгорания ГТУ** *ККД камери згоряння ГТУ* combustion chamber efficiency of a gas-turbine plant	Показник, що використовується для оцінки повноти згоряння палива та втрат тепла через стінки камери згоряння. ***Примітка.*** Для сучасних камер згоряння, як правило, становить 0,97 - 0,98.
.008	**механический КПД компрессора** *механічний ККД компресора* compressor mechanical efficiency	Відношення роботи, затраченої на стиснення робочого тіла, до роботи, затраченої на приведення в рух компресора. **ДСТУ 2340-94m.**
.009	**механический КПД нагнетателя** *механічний ККД нагнітача* supercharger mechanical efficiency	*Див.* К.044.008 механічний ККД компресора.
.010	**механический КПД турбины** *механічний ККД турбіни* turbine mechanical efficiency	Відношення роботи на вихідному валу турбіни до роботи, що розвивається турбіною. **ДСТУ 2340-94.**
.011	**мощностной КПД турбины** *потужнісний ККД турбіни* turbine power efficiency	Відношення роботи турбіни до ізоентропійної роботи турбіни, визначеної за параметрами загальмованого потоку в перерізі на вході до турбіни та статичним тиском газу в перерізі на виході з неї. **ДСТУ 2340-94.**
.012	**номинальный КПД ГТУ** *номінальний ККД ГТУ* nominal efficiency of a gas-turbine plant	ККД ГТУ, визначений у технічних умовах для номінальної потужності та нормальних умов.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.013	**относительный эффективный КПД турбины** *відносний ефективний ККД турбіни*	Відношення ефективної потужності до потужності ідеальної турбіни (без механічних утрат).
.014	**политропический КПД компрессора** *політропічний ККД компресора* polytropic efficiency of a compressor	Відношення політропічної роботи (напору) до роботи, затрачуваної на обертання компресора, у параметрах загальмованого потоку. **ДСТУ 2340-94m.**
.015	**политропический КПД нагнетателя** *політропічний ККД нагнітача* polytropic efficiency of a supercharger	*Див.* К.044.014 політропічний ККД компресора.
.016	**термический КПД** *термічний ККД* thermal efficiency	Відношення корисної потужності до витрати тепла, визначеної за нижчою теплотворною здатністю палива. **ДСТУ 2340-94.**
.017	**фактический КПД ГТУ** *фактичний ККД ГТУ* actual efficiency of a gas-turbine plant	ККД, який має ГТУ з даним технічним станом для конкретної потужності та параметрів атмосферного повітря (на вході в компресор) і температури газу перед турбіною.
.018	**эксплуатационный КПД нагнетателя** *експлуатаційний ККД нагнітача* operational efficiency of a supercharger	Показник, що використовується для оцінки ефективності роботи нагнітача з урахуванням його номінального політропічного ККД, коефіцієнтів, що враховують реальний технічний стан, режим роботи та механічні втрати в нагнітачі. ***Примітка.*** Дорівнює добутку зазначених коефіцієнтів.
.019	**эффективный КПД охлаждаемой ступени турбины по параметрам заторможенного потока** *ефективний ККД охолоджуваного ступеня турбіни за па-*	Відношення роботи ступеня турбіни до суми ізоентропійних робіт струменя газу, що надходить до соплового апарата ступеня турбіни, та охолоджувального повітря, яке надходить до цього ступеня, визначених за параметрами загальмованого потоку (за їх температур та тисків на вході

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	раметрами загаль-мованого потоку turbine cooled stage effective efficiency by retarded flow parameters	до ступеня турбіни та за тиску суміші газу й охолоджувального повітря в перерізі на виході з цього ступеня). **ДСТУ 2340-94m.**
К.045.000	**кран** *кран* *[-на, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* cock, faucet, plug valve, tap	*[голл. kran]* Вид арматури, перекривальний (регулювальний) елемент якої має форму тіла обертання або частини його з отвором для пропускання потоку робочого середовища та повертається навколо власної осі, довільно розташованій відносно напрямку потоку, що проходить прохідний переріз. ***Примітка 1.*** Поворотові перекривального (регулювального) елемента може передувати зворотно-поступальний рух. **ДСТУ 2611-94.** ***Примітка 2.*** Під час експлуатації лінійні крани з ущільнювальним мастилом потребують підвищеної уваги. Герметичність крана може бути порушена, якщо його перекривальний (регулювальний) елемент довгий час перебуває в одному положенні: вимивається мастило з проміжку між корпусом та перекривальним (регулювальним) елементом. Крім цього, за відсутності достатньої кількості мастила трапляється корозія ущільнюваних поверхонь. Для забезпечення нормальної роботи крана необхідно: періодично його оглядати; утримувати в чистоті; відновлювати колір, написи та вказівні стрілки; регулярно наносити мастило; у випадку збільшення проміжку між корпусом та пробкою підтягувати її регулювальним гвинтом.
.001	**конусный кран** *конічний кран* conical cock, conical plug valve, conical type of taper cock, taper plug valve, tape-seated cock	Кран, перекривальний (регулювальний) елемент якого має форму конуса. **ДСТУ 2611-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**общестанционные краны** *загальностанційні крани*	Технологічні крани, що входять до складу обв'язки компресорної станції.
.003	**цилиндрический кран** *циліндричний кран* cylinder cock, plug valve, cylindrical plug valve, parallel plug valve	Кран, перекривальний (регулювальний) елемент якого має форму циліндра. **ДСТУ 2611-94.**
.004	**шаровой кран** *сферичний кран* ball cock, ball plug valve, spherical plug valve	Кран, перекривальний (регулювальний) елемент якого має форму сфери. **ДСТУ 2611-94.**
К.046.000	**кратность** *кратність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* ratio	Здатність ділитися без залишку на будь-яке число.
.001	**кратность резерва** *кратність резерву* redundancy ratio	Відношення кількості резервних елементів до кількості резервованих ними елементів, виражене нескороченим дробом. **ДСТУ 2860-94.**
К.047.000	**критерий** *критерій* *[-ію, ор. -ієм, м. -ії/-ію; мн. -ії, -іїв]* criterion	*[гр. kriterion - засіб, судження]* Ознака, на підставі якої проводиться оцінювання, визначення або класифікація чого-небудь.
.001	**критерии годности** *критерій придатності* availability criterions, criterions of a fitness	Параметри виробу, за значеннями або зміною яких виріб вважають придатним чи таким, що відмовив. **ДСТУ 2634-94m.**
.002	**критерий значимости** *критерій значення* significance test	Статистичний критерій, за якого для певного рівня значущості відкидається нульова гіпотеза чи констатується відсутність основ для її відхилення. **ДСТУ 3514-97.**
.003	**критерий критического состояния** *критерій критичного*	Ознака чи сукупність ознак критичного стану об'єкта, установлених нормативною та (чи) конструкторською

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	стану critical state criterion	(проектною) документацією. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**критерий отказа** *критерій відмови* failure criterion	Ознака чи сукупність ознак порушення працездатного стану об'єкта, установлені в нормативній та (чи) конструкторській (проектній) документації. **ДСТУ 2860-94m.**
.005	**критерий предельного состояния** *критерій граничного стану* limiting state criterion	Ознака чи сукупність ознак граничного стану об'єкта, установлених нормативною та (чи) конструкторською (проектною) документацією. ***Примітка.*** Залежно від умов експлуатації для того самого об'єкта можуть бути встановлені два чи більше критеріїв граничного стану. **ДСТУ 2860-94m.**
.006	**непараметрический критерий** *непараметричний критерій* nonparametric test, distribution-free test	Статистичний критерій, призначений для перевірки непараметричної гіпотези. **ГОСТ 15895-77.**
.007	**параметрический критерий** *параметричний критерій* parametric test	Статистичний критерій, призначений для перевірки параметричної гіпотези. **ГОСТ 15895-77.**
.008	**статистический критерий** *статистичний критерій* statistical test	Однозначно визначений спосіб перевірки статистичних гіпотез. **ГОСТ 15895-77.**
К.048.000	**критичность** *критичність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* criticality	*[< гр. kritike - здатність розрізняти]* Сукупність ознак, що характеризує граничний стан речовини, процесу, події.
.001	**критичность отказа** *критичність відмови* failure criticality	Сукупність ознак, що характеризують наслідки відмови. ***Примітка.*** Класифікацію відмов за критичністю, наприклад, за рівнем прямих та непрямих утрат, пов'язаних з появою відмови, чи трудомісткістю відновлення після відмови встановлюють у нормативній та (чи) конструкторській (проектній) доку-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		ментації за згодою із замовником на підставі техніко-економічних міркувань і вимог до убезпечення. **ДСТУ 2860-94m.**
К.049.000	**КС** *КС* *[невідм.]* compressor station	*Див.* С.062.004 компресорна СТАНЦІЯ.
К.050.000	**КСД** *КСТ* *[невідм.]*	*Див.* К.029.005 КОМПРЕСОР середнього тиску.
К.051.000	**КЦ** *КЦ* *[невідм.]* compressor shop	*Див.* Ц.005.001 компресорний ЦЕХ.
	Л	
Л.001.000	**лабораторія** *лабораторія* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* laboratory	*[лат. laboratorium < laboro - працюю]* 1. Спеціально обладнане приміщення для проведення наукових, виробничо-контрольних або навчальних експериментів. 2. Установа, підприємство або їх підрозділ, призначені для проведення наукових, виробничо-контрольних або навчальних експериментів.
.001	**аккредитованная испытательная лаборатория** *акредитована випробувальна лабораторія* accredited laboratory	Випробувальна лабораторія, яка пройшла акредитацію. **ДСТУ 3021-95m.**
.002	**испытательная лаборатория** *випробувальна лабораторія* testing laboratory	Лабораторія, яка проводить випробування. ***Примітка.*** Термін "випробувальна лабораторія" може використовуватися в значенні юридичного чи технічного органа чи в значенні того й іншого. **ДСТУ 3021-95m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Л.002.000	**линия** *лінія* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* line	*[лат. linea]* 1. Шлях сполучення, напрямки процесу. 2. Послідовність елементів, пристроїв і т.ін. 3. ***У системах оброблення інформації:*** а) елемент зображення; б) рядок програми, тексту, екрана дисплея; в) частина ланцюжка передавання даних, зовнішня відносно апаратури передавання даних.
.001	**линия рабочих режимов компрессора** *лінія робочих режимів компресора* line of functional modes	Лінія на графічній характеристиці компресора, що відповідає погодженій роботі компресора ГТД з іншими вузлами двигуна на установлених режимах. **ДСТУ 2340-94m.**
Л.003.000	**локализация** *локалізація* *[-ії, ор. -ією]* localization	*[фр. localisation]* 1. Установлення місцезнаходження шуканого об'єкта. 2. Обмеження розповсюдження явища, процесу будь-якими границями.
.001	**локализация течи** *локалізація течі* leak localization	Виділення негерметичної ділянки та (чи) визначення місця розташування течі. **ГОСТ 26790-85.**
Л.004.000	**лопасть** *лопать* *[-ті, ор. -ттю; мн. -ті, -тей]* fan, vane, blade	Елемент робочого колеса машини, призначений для перетворення енергії робочого тіла в кінетичну енергію обертання ротора, а також для перетворення кінетичної енергії обертання ротора в потенційну енергію стисненого робочого тіла. ***Примітка.*** Має широку плоску конструкцію.
Л.005.000	**лопатка** *лопатка* *[-тки, д. і м. -тці, ор. -ткою; мн. -тки, -ток]* blade, vane	Елемент робочого колеса машини, призначений для перетворення енергії робочого тіла в кінетичну енергію обертання ротора, а також для перетворення кінетичної енергії обертання ротора в потенційну енергію стисненого робочого тіла. ***Примітка.*** Має широкий плоский відто-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		чений кінець.
.001	**лопатка компрессора** *лопатка компресора* compressor blade, compressor vane	Деталь компресора, за допомогою якої відбувається перетворення енергії та зміна параметрів робочого тіла. **ДСТУ 2340-94m.**
.002	**лопатка турбины** *лопатка турбіни* turbine blade, turbine van	Деталь турбіни, за допомогою якої відбувається перетворення енергії та зміна параметрів робочого тіла. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**направляющая лопатка газовой турбины** *напрямна лопатка газової турбіни* guide blade of a gas turbine	Лопатка газової турбіни, що забезпечує зміну напрямку руху потоку газу, унаслідок якої газ розширюється і його потенційна енергія переходить у кінетичну.
.004	**направляющая лопатка компрессора** *напрямна лопатка компресора* guide blade of a compressor	Лопатка напрямного апарата ступеня компресора. **ДСТУ 2340-94.**
.005	**направляющая лопатка осевого компрессора** *напрямна лопатка осьового компресора* guide blade of a axial compressor	Лопатка осьового компресора, що забезпечує зміну напрямку руху часток газу, необхідну для ефективної дії наступного ступеня.
.006	**направляющая лопатка центробежного компрессора** *напрямна лопатка відцентрового компресора* guide blade of a centrifugal compressor	Лопатка відцентрового компресора, що забезпечує гальмування струменя газу, унаслідок якого газ стискається і його кінетична енергія переходить у потенційну.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.008	**поворотная лопатка компрессора** *поворотна лопатка компресора* variable quid vane of a compressor	Лопатка компресора зі змінюваним кутом установлення в разі зміни режиму роботи компресора. **ДСТУ 2340-94m.**
.009	**поворотная лопатка турбины** *поворотна лопатка турбіни* variable quid vane of a turbine	Лопатка турбіни зі змінюваним кутом установлення в разі зміни режиму роботи турбіни. **ДСТУ 2340-94m.**
.010	**рабочая лопатка осевого компрессора** *робоча лопатка осьового компресора* blade of a axial compressor	Лопатка робочого колеса осьового компресора, за допомогою якої кінетична енергія обертання ротора перетворюється в енергію стисненого газу.
.011	**рабочая лопатка турбины** *робоча лопатка турбіни* turbine rotor blade	Лопатка робочого колеса турбіни, за допомогою якої кінетична енергія струменя робочого тіла перетворюється в механічну енергію обертання ротора. ***Примітка.*** Робочі лопатки сприймають зусилля, що виникають як наслідок зміни напрямку швидкості газу, який обтікає їх (активна дія потоку), так і в результаті прискорення потоку газу в процесі його відносного руху в міжлопаткових каналах (реактивна дія потоку).
.012	**сопловая лопатка турбины** *соплова лопатка турбіни* turbine nozzle vane	Лопатка соплового апарата турбіни. **ДСТУ 2340-94.**
Л.006.000	**ЛЧМГ** *ЛЧМГ* *[невідм.]* linear gas-main pipe-line portion	*Див.* Ч.002.002 лінійна ЧАСТИНА магістрального газопроводу.
Л.007.000	**лямбда-метод** *лямбда-метод* *[-ду, ор. -дом, м.*	*[< λ - буква грецького алфавіту + гр. methodos - метод]* *Див.* П.076.002 ПРОГНОЗУВАННЯ

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	-ді/-дові; мн. -ди, -дів] lambda-method	надійності за кількістю елементів. **ДСТУ 2861-94m.**
	М	
М.001.000	**макет** *макет* *[-та, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* breadboard, dummy	*[фр. taquette - модель, ескіз]* Модель чого-небудь, попередній зразок у зменшених або збільшених розмірах.
.001	**макет для испытаний** *макет для випробувань* test mock-up	Виріб, що є спрощеним відтворенням об'єкта випробувань чи його частини та призначений для випробувань. **ДСТУ 3021-95m.**
М.002.000	**манжета** *манжета* *[-ти, ор. -тою; мн. -ти, -т]* cup, cup-type seal, ferrule	*[фр. manchette < manche - рукав]* Ущільнювальна або ізолювальна деталь машини, трубопроводу в формі шкіряного або ґумового кільця, що перешкоджає перетіканню (витіканню) рідини або газу з однієї порожнини в іншу чи в навколишнє середовище.
.001	**термоусаживающая манжета сварных соединений трубы** *термоусаджувальна манжета зварних з'єднань труби* heat-shrinkage cup-type seal of welded joints of pipes	Засіб ізоляції зварних з'єднань, що застосовується в процесі прокладання труб, ізольованих на заводі. ***Примітка 1.*** До зварювання стику манжету вільно надягають на кінець труби, а після зварювання насувають на стик. Завдяки підігріву безпосередньо стику та манжети відбувається її усадка з щільним обляганням стику та країв ізоляції на трубах. ***Примітка 2.*** Термоусаджувальна манжета повинна забезпечувати рівень захисту від корозії не нижче, ніж основне ізоляційне покриття.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

М.003.000	**масло** *масло* *[-сла, ор. -слом; мн. -сла, -сел]* oil, butter	1. Жирова речовина мінерального походження (oil). 2. Харчовий продукт тваринного походження (butter).
	олія *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* vegetable oil	*[гр. oleifa]* Рідинна жирова речовина, яку добувають з деяких рослин (переважно з їх насіння або плодів).
.001	**газотурбинное масло** *газотурбінне масло* gas-turbine oil	Масло для турбогвинтових і турбореактивних двигунів. **ДСТУ 3437-96m.**
.002	**индустриальное масло** *індустріальне масло* industrial oil	Масло для верстатів та механізмів промислового устаткування. **ДСТУ 3437-96m.**
.003	**минеральное масло** *мінеральне масло; олива* *[-ви; мн. -ви, -в]* mineral oil	Суміш високомолекулярних нафтових вуглеводнів, що використовується в техніці як мастильний, електроізоляційний, консерваційний матеріал та робоча рідина. **ДСТУ 3437-96m.**
.004	**моторное масло** *моторне масло* engine oil	Масло для поршневих двигунів внутрішнього згоряння та інших типів двигунів. **ДСТУ 3437-96m.**
.005	**нефтяное смазочное масло** *мастильне масло* lubricating oil	Масло, що використовується для зменшення тертя між рухомими поверхнями. **ДСТУ 3437-96m.**
.006	**турбинное масло** *турбінне масло* steam turbine oil	Масло, що використовується для змащування турбін і має стійкість до утворення емульсії з водою. **ДСТУ 3437-96m.**
М.004.000	**маслоохладитель** *маслоохолоджувач* *[-ча, ор. -чем, м. -чі; мн. -чі, -чів]* oil cooler	Пристрій для охолодження масла шляхом теплообміну з середовищем, що має меншу температуру.
.001	**маслоохладитель ГТА** *маслоохолоджувач ГТА* oil cooler of gas-turbine	Теплообмінний апарат, призначений для охолодження мастила ГТД, редукторів та інших механізмів. **ДСТУ 2340-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	set	
M.005.000	**маслоуловитель** *маслоуловлювач* *[-ча, ор. -чем, м. -чі; мн. -чі, -чів]* oil catcher, oil eliminator	Обладнання КС з поршневими ГПА, яке встановлюється у всмоктувальному колекторі КС і очищає газ від масла та конденсату, що виносяться з пиловловлювача.
M.006.000	**масса** *маса* *[-си, ор. -сою; мн. -си, -с]* mass	*[< лат. massa - шматок, брила]* 1. Основна фізична величина, яка характеризує інерційні та гравітаційні властивості будь-якого матеріального об'єкта (одиниця в СІ - кілограм, кг). 2. Кількість речовини в тілі.
.001	**сухая масса ГТА** *суха маса ГТА* dry mass of a gas-turbine set	Маса ГТА в складі, відповідному до технічного завдання (технічних умов), без рідинних та газоподібних наповнювачів. **ДСТУ 2340-94m.**
.002	**сухая масса ГТД** *суха маса ГТД* dry mass of a gas-turbine engine	Маса ГТД у складі, відповідному до технічного завдання (технічних умов), без рідинних та газоподібних наповнювачів. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**удельная масса ГТА** *питома маса ГТА* gas-turbine set specific mass	Відношення сухої маси ГТА до номінальної (максимальної) потужності. **ДСТУ 2340-94.**
.004	**удельная масса ГТД** *питома маса ГТД* gas-turbine engine specific mass	Відношення сухої маси ГТД до номінальної (максимальної) потужності. **ДСТУ 2340-94.**
M.007.000	**материал** *матеріал* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* material	*[< лат. materia - речовина]* 1. Складна або проста речовина, суміш речовин, гетерогенна композиція природного або штучного походження, яка використовується або придатна до використання для вирішення практичних завдань. 2. Первинний предмет праці, який використовують для виготовлення виробу. **ДСТУ 2391-94.** 3. Використовувані технічні документи з певного питання.
.001	**вспомогательный материал**	Матеріал, який витрачається під час виконання технологічного процесу

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	допоміжний матеріал auxiliary material	додатково до основного матеріалу. ***Примітка.*** Допоміжними можуть бути матеріали, які витрачаються під час нанесення покриття, зварювання, паяння. **ДСТУ 2960-94.**
.002	**диэлектрический материал** *діелектричний матеріал* dielectric material	Матеріал, призначений для використання його діелектричних властивостей. **ГОСТ 21515-76.**
.003	**композиционные материалы** *композиційні матеріали* composite materials	Металеві або неметалеві основи з заданим розподілом у них ущільнювачів (волокон, дисперсних часток і т.ін.), які дозволяють одержувати матеріали з потрібними значеннями міцності, жароміцності, модуля пружності, абразивної стійкості, а також створювати композиції з необхідними магнітними, діелектричними, радіопоглинальними та іншими властивостями.
.004	**конструкционные материалы** *конструкційні матеріали* constructional materials	Матеріали, з яких виготовляються деталі конструкцій (машин і споруд), що сприймають силове навантаження. ***Примітка.*** Їх визначальними параметрами є механічні властивості, а до основних критеріїв якості належать параметри опору зовнішнім навантаженням: міцність, в'язкість, надійність, ресурс тощо.
.005	**основной материал** *основний матеріал* base material	Матеріал первинної заготівки. ***Примітка.*** До основного матеріалу відносять матеріал, маса якого входить у масу виробу під час виконання технологічного процесу. **ДСТУ 2960-94.**
.006	**радиопрозрачный материал** *радіопрозорий матеріал* radioparent material	Конструкційний діелектричний матеріал, що пропускає без істотних утрат та спотворень електромагнітні коливання радіочастотного діапазону.
.007	**смазочный материал** *мастильний матеріал*	Матеріал, який підводять (наносять) до поверхні (на поверхню) тертя для зменшення сили тертя та (чи) зносу. **ДСТУ 2823-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	lubricant	
.008	**электроизоля-ционный материал** *електроізоляційний матеріал* electric insulating material	*Див.* М.007.002 діелектричний МАТЕРІАЛ.
М.008.000	**материалоемкость** *матеріаломісткість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* intensity of use, material capacity, materials consumption	*[< лат. materia - речовина + укр. місткість]* Техніко-економічний показник досконалості продукції (робіт, послуг) та ефективності виробництва, який характеризує витрати всіх видів матеріальних ресурсів (основних та допоміжних матеріалів, сировини, палива, теплової та електричної енергії, купованих комплектувальних виробів та півфабрикатів) для виробництва одиниці якої-небудь продукції (роботи, послуги) звичайно у вартісному виразі. ***Примітка.*** Окремими складовими матеріаломісткості є металомісткість, енергомісткість, електромісткість, тепломісткість та інші показники.
М.009.000	**матрица** *матриця* *[-ці, ор. -цею; мн. -ці, -ць]* matrix	*[нім. Matrize < лат. matrix - матка]* 1. Математична таблиця об'єктів (чисел, алгоритмічних виразів і т.ін.), розташованих у вигляді прямокутника; основне поняття лінійної алгебри. 2. ***У системах оброблення інформації -*** двовимірний масив, розташування кожного елемента в якому визначається номером рядка та номером стовпчика.
.001	**матрица плана испытаний** *матриця плану випробувань* matrix of test plan	Стандартна форма запису умов проведення експериментів у вигляді прямокутної таблиці, рядки якої відповідають дослідам, стовпці чинникам. **ДСТУ 3021-95.**
М.010.000	**машина** *машина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни,*	*[фр. machine < лат. machina - пристрій, знаряддя, споруда]* 1. Пристрій, що виконує механічні

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	-н] machine, engine, vehicle	рухи з метою перетворення енергії, матеріалів або інформації. 2. Обчислювальна машина, основні вузли якої реалізовані засобами електроніки. 3. ***У системі "людина-машина"*** - пристрій, механізм, комплекс, інформаційна система керування, з якою взаємодіє оператор у процесі трудової діяльності. **ДСТУ 2429-94.**
.001	**асинхронная машина** *асинхронна машина* asynchronous machine	Безколекторна машина змінного струму, в якої відношення частоти обертання ротора до частоти струму в колі залежить від навантаження. **ДСТУ 2286-93m.**
.002	**бесколлекторная машина** *безколекторна машина* commutatorless machine	Обертова електрична машина, в якій відсутній колектор, а з'єднання обмоток, що беруть участь в основному процесі перетворення енергії, здійснюється іншими способами (наприклад, за допомогою контактних кілець або зовсім без щіток чи ковзних контактів).
.003	**вращающаяся машина переменного тока** *обертова машина змінного струму* alternate current rotating machine	Обертова електрична машина, в якій основний процес перетворення енергії зумовлений споживанням або генеруванням змінного електричного струму. ***Примітка.*** Залежно від кількості фаз зовнішніх кіл, до яких під'єднуються електричні машини, застосовуються терміни: "однофазна машина", "двофазна машина", "багатофазна машина". **ДСТУ 2286-93m.**
.004	**вращающаяся машина постоянного тока** *обертова машина постійного струму* direct current rotating machine	Обертова електрична машина, в якій основний процес перетворення енергії зумовлений споживанням або генеруванням лише постійного електричного струму. **ДСТУ 2286-93m.**
.005	**вращающаяся электрическая машина**	Електротехнічний пристрій, призначений для перетворення енергії на

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	обертова електрична машина rotating electrical machine	основі законів електромагнітної індукції та взаємодії магнітного поля з електричним струмом, і містить принаймні дві частини, які беруть участь в основному процесі перетворення та мають можливість обертатись або повертатись одна відносно іншої. **ДСТУ 2286-93m.**
.006	**лопаточная машина** *лопаткова машина* impeller machine	Машина для перетворення енергії рухомого газу або рідини в енергію обертового вала (наприклад, газова турбіна) або навпаки (наприклад, вентилятор).
.007	**синхронная машина** *синхронна машина* synchronous machine	Безколекторна машина змінного струму, в якій в усталеному режимі відношення частоти обертання ротора до частоти струму в колі обмотки якоря не залежить від навантаження в межах допустимих навантажень. **ДСТУ 2286-93m.**
.008	**тепловая машина** *теплова машина* heat engine	Машина, що здійснює роботу за рахунок енергії, одержаної від нагрівача.
.009	**холодильная машина** *холодильна машина* refrigerating machine	Машина, що відбирає теплоту від теплового резервуара з більш низькою температурою та віддає її резервуарові з більш високою температурою за рахунок енергії зовнішнього джерела.
.010	**циклическая тепловая машина** *циклічна теплова машина* cyclical heat engine	Теплова машина, що здійснює циклічний процес, за якого вона виконує роботу, що дорівнює різниці отриманої від нагрівача енергії та енергії, яка віддається холодильникові.
.011	**электрическая машина** *електрична машина* electric machine	Електромеханічний перетворювач, який перетворює механічну енергію на електричну та навпаки. **ДСТУ 2815-94m.**
М.011.000	**МВИ** *МВВ* *[невідм.]* interdepartmental test	*Див.* И.025.029 міжвідомчі ВИПРОБУВАННЯ. **ДСТУ 3021-95.**
М.012.000	**МГ**	*Див.* Г.005.001 магістральний

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	МГ *[невідм.]* gas-main pipeline	ГАЗОПРОВІД.
М.013.000	**медиана** *медіана* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]*	*[лат. mediana, букв. - середина]*
.001	**выборочная медиана** *вибіркова медіана*	Результат спостережень, який посідає середнє місце у вибірці з непарною кількістю результатів чи півсума двох результатів спостережень, які посідають середнє місце у вибірці з парною кількістю результатів, причому в обох випадках результати спостережень розташовані в порядку зменшення значень. **ДСТУ 3514-97m.**
М.014.000	**металлоемкость** *металомісткість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* steel intensity	*[< лат. metallum < гр. metallon - шахта, копальня + укр. місткість]* Техніко-економічний показник досконалості продукції (робіт, послуг) та ефективності виробництва, що характеризує витрату чорних металів, необхідну для створення одиниці продукції (роботи, послуги) у натуральному, умовному чи вартісному виразі. ***Примітка 1.*** Розрізняють витрату металу на одиницю продукції (роботи, послуги) або на одиницю основного технічного параметра виробу (на одиницю потужності, продуктивності тощо). ***Примітка 2.*** Основними шляхами зниження металомісткості є застосування найекономічніших сортів металу та встановлення оптимальних запасів міцності в процесі конструювання виробів.
.001	**удельная металлоемкость ГПА** *питома металомісткість ГПА* specific metal consumption of gas-compressor unit	Показник досконалості ГПА, який характеризує витрату металу, необхідну для одержання одиниці потужності в процесі використання агрегату за призначенням. ***Примітка.*** Вимірюється відношенням маси ГПА в кг до номінальної потужності в

		кВт (одиниця вимірювання кг/кВт). В імпортних ГПА "Коберра-182" (Великобританія) і ГТК-25И (Італія) досягає 6,2 і 6,7 кг/кВт відповідно. Для вітчизняних агрегатів ГТН-16, ГТН-25 і ГПЦ-6,3 становить 6,95; 9,6 і 11,3 кг/кВт відповідно.
М.015.000	**метод** *метод* *[-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів]* method, technique	*[гр. methodos - шлях дослідження, спосіб пізнання]* Система принципів, способів і прийомів теоретичної та практичної діяльності.
.001	**активный метод неразрушающего контроля** *активний метод неруйнівного контролю* active non-destructive inspection method	Метод неруйнівного контролю, за якого об'єкт контролю піддається дії зовнішнього фізичного поля. **ДСТУ 2865-94m.**
.002	**вероятностно-физический метод анализа надежности** *імовірнісно-фізичний метод аналізу надійності* probability-physical method of dependability analysis	Кількісний метод аналізу надійності, що передбачає використання ймовірнісно-фізичних моделей надійності, параметри яких мають конкретну фізичну інтерпретацію та зв'язують значення ймовірності відмови й фізичного (визначального) параметра, що призводить до відмови. **ДСТУ 2861-94m.**
.003	**дедуктивный метод анализа надежности** *дедуктивний метод аналізу надійності* deductive method of dependability analysis	Метод аналізу надійності згори-вниз, суть якого зводиться до необхідності послідовного переходу від найвищого рівня системи чи підсистеми до нижчих рівнів для визначення відхилів у роботі системи. **ДСТУ 2861-94m.**
.004	**индуктивный метод анализа надежности** *індуктивний метод аналізу надійності* inductive method of dependability analysis	Метод аналізу надійності знизу-вгору, суть якого зводиться до визначення видів несправностей на рівні елементів. ***Примітка.*** Вплив несправності на роботу системи переноситься на наступний, вищий рівень системи, де аналізуються її наслідки. **ДСТУ 2861-94m.**
.005	**конвективный тепловой метод неразрушающего кон-**	Активний метод теплового неруйнівного контролю, що ґрунтується на реєстрації теплового потоку, який

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	троля *конвективний тепловий метод неруйнівного контролю* convective thermal non-destructive inspection method	передається об'єкту контролю внаслідок конвекції. **ДСТУ 2865-94m.**
.006	**конструктивные методы обеспечения надежности** *конструктивні методи забезпечення надійності* constructional dependability support method	Методи забезпечення надійності, які застосовуються на етапі проектування об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.007	**магнитопорошковый метод неразрушающего контроля** *магнітопорошковий метод неруйнівного контролю* magnetic particle non-destructive inspection method	Метод магнітного неруйнівного контролю, що ґрунтується на використанні як індикатора феромагнітного порошку. **ДСТУ 2865-94m.**
.008	**магниторезистивный метод неразрушающего контроля** *магніторезистивний метод неруйнівного контролю* magnetic-resistance non-destructive inspection method	Метод магнітного неруйнівного контролю, що ґрунтується на реєстрації магнітного поля об'єкта контролю магніторезистивними перетворювачами. **ДСТУ 2865-94m.**
.009	**метод испытаний** *метод випробувань* test method	Правила застосування певних принципів і засобів випробувань. **ДСТУ 3021-95.**
.010	**метод контроля** *метод контролю* inspection method, control method	Правила застосування певних принципів і засобів контролю. **ДСТУ 3021-95m.**
.011	**метод неразрушающего контроля** *метод неруйнівного*	Метод контролю, за якого не повинна порушуватися придатність об'єкта до застосування. **ДСТУ 3021-95.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	контролю non-destructive inspection method	
.012	**метод разрушающего контроля** *метод руйнівного контролю* destructive inspection method	Метод контролю, за якого може бути порушена придатність об'єкта до застосування. **ДСТУ 3021-95.**
.013	**метод распознавания ситуаций** *метод розпізнавання ситуацій* method of situations recognition	Метод визначення первинних несправностей, що ґрунтується на обробленні параметрів за певним алгоритмом для прийняття рішення, до якого класу несправностей може бути віднесена виміряна ситуація.
.014	**метод ремонта** *метод ремонту*	Сукупність технічних і організаційних правил виконання операцій ремонту. **ГОСТ 18322-78.**
.015	**метод соединения при сборке** *метод з'єднання під час складання* method of assembly connection	Сукупність правил створення певного виду з'єднання під час складання. **ДСТУ 2390-94.**
.016	**метод технического обслуживания** *метод технічного обслуговування*	Сукупність технічних і організаційних правил виконання операцій технічного обслуговування. **ГОСТ 18322-78.**
.017	**метод эффекта Холла** *метод ефекту Холла* Hall effect method	Метод магнітного неруйнівного контролю, що ґрунтується на реєстрації магнітних полів об'єкта контролю перетворювачами Холла. **ДСТУ 2865-94.**
.018	**методы контроля газопровода для предупреждения аварийных ситуаций** *методи контролю газопроводу для попередження аварійних ситуацій* gas pipeline inspection	*Див.* Д.020.002 ДІАГНОСТИКА малих витікань газу.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	methods for accident prevention	
.019	**методы определения местоположения частичного засорения газопровода** *методи визначення місцезнаходження часткового засмічення траси газопроводу* position-fix methods of partial gas pipeline clogging	Методи, що дозволяють оцінити місця гідратоутворення. ***Примітка.*** Для застосування більшості методів необхідна зупинка роботи газопроводів.
.020	**методы оценки состояния внутренней поверхности газопровода** *методи оцінювання стану внутрішньої поверхні газопроводу*	Методи, що ґрунтуються на визначенні значення коефіцієнта гідравлічного опору лінійних частин магістрального газопроводу та оцінюванні на основі цього значення стану внутрішньої поверхні газопроводу.
.021	**методы прогнозирования изменения внутреннего состояния газопровода** *методи прогнозування змін внутрішнього стану газопроводу*	Сукупність аналітичних і статистичних методів, розроблюваних для прогнозування коефіцієнта гідравлічного опору та інших параметрів.
.022	**непараметрические методы диагностирования трубопровода** *непараметричні методи діагностування трубопроводу* nonparametric methods of pipeline diagnosis	Методи діагностування магістрального трубопроводу, що ґрунтуються на використанні значень змін вихідних величин елементів магістрального трубопроводу або різного виду статистичних і динамічних характеристик (перехідних, імпульсних, частотних і т.ін.). ***Примітка.*** Найчастіше в цьому випадку застосовують неперервні функції або інтегрально усереднені величини, куди явно або неявно входять значення параметрів елемента.
.023	**параметрические методы диагностирования трубопро-**	Методи діагностування магістральних трубопроводів, які містять у собі контроль і оцінку параметрів трубоп-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	вода *параметричні методи діагностування трубопроводу* parametric methods of pipeline diagnosis	ровідної системи, визначають їх зміни в часі та тренди. ***Примітка.*** Рішення в системі діагностування приймають за значеннями комплексу контрольованих параметрів.
.024	**пассивный метод неразрушающего контроля** *пасивний метод неруйнівного контролю* passive non-destructive inspection method	Метод неруйнівного контролю, що ґрунтується на аналізі фізичних полів, які створюються самим об'єктом контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.025	**пондеромоторный метод неразрушающего контроля** *пондеромоторний метод неруйнівного контролю* ponderomotive non-destructive inspection method	Метод магнітного контролю, що ґрунтується на пондеромоторній взаємодії магнітного поля об'єкта контролю, яке реєструється, і магнітного поля постійного магніту, електромагніту чи рамки зі струмом. **ДСТУ 2865-94m.**
.026	**поузловой метод ремонта** *повузловий метод ремонту*	Спосіб проведення ремонту, за якого відновлення спрацьованої деталі виконується повною заміною вузла заздалегідь відремонтованим або новим. **ДСТУ 2960-94m.**
.027	**расчетно-экспериментальный метод определения надежности** *розрахунково-експериментальний метод визначення надійності* analytical-experimental dependability assessment	Метод, коли показники надійності всіх чи деяких складових частин об'єкта визначають за результатами випробувань та (чи) експлуатації, а показники надійності об'єкта в цілому розраховують за математичною моделлю. **ДСТУ 2860-94.**
.028	**расчетный метод определения надежности** *розрахунковий метод визначення надійнос-*	Метод, який ґрунтується на розрахунку показників надійності за даними довідників з надійності компонентів і комплектувальних елементів об'єкта, за даними про надійність об'єктів-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ті analytical dependability assessment	аналогів, за даними про властивості матеріалів та іншої інформації, наявної на час проведення розрахунку. **ДСТУ 2860-94.**
.029	**тепловой контактный метод неразрушающего контроля** *тепловий контактний метод неруйнівного контролю* thermal contact non-destructive inspection method	Метод теплового неруйнівного контролю, що ґрунтується на реєстрації температури в разі безпосереднього контакту чутливого елемента теплового дефектоскопа з поверхнею об'єкта контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.030	**термоэлектрический метод неразрушающего контроля** *термоелектричний метод неруйнівного контролю* thermoelectric non-destructive inspection method	Метод електричного неруйнівного контролю, що ґрунтується на реєстрації величини термоелектрорушійної сили, яка виникає під час прямого контакту нагрітого зразка відомого матеріалу з об'єктом контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.031	**технологические методы обеспечения надежности** *технологічні методи забезпечення надійності* technological dependability support method	Методи забезпечення надійності, які застосовуються на етапі серійного виготовлення об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.032	**экспериментальный метод определения надежности** *експериментальний метод визначення надійності* experimental dependability assessment	Метод, що базується на статистичному обробленні даних, одержаних у випробуваннях чи в процесі експлуатації об'єкта. **ДСТУ 2860-94m.**
.033	**эксплуатационные методы обеспечения надежности** *експлуатаційні методи забезпечення*	Методи забезпечення надійності, які застосовуються на етапі експлуатації об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	надійності operational dependability support method	
.034	**электроемкостный метод неразрушающего контроля** *електроємнісний метод неруйнівного контролю* electrocapacitance non-destructive inspection method	Метод електричного неруйнівного контролю, що ґрунтується на реєстрації ємності ділянки чи всього об'єкта контролю, який взаємодіє з електричним полем. **ДСТУ 2865-94m.**
.035	**электростатический порошковый метод неразрушающего контроля** *електростатичний порошковий метод неруйнівного контролю* electrostatic powder non-destructive inspection method	Метод електричного неруйнівного контролю, що ґрунтується на реєстрації електростатичних полів розсіювання з використанням як індикатора наелектризованого порошку. **ДСТУ 2865-94m.**
M.016.000	**методика** *методика* *[-ики, д. і м. -иці, ор. -икою; мн. -ики, -ик]* procedure, methods, technique	*[гр. methodike]* 1. Сукупність та послідовність методів, правил і засобів доцільного проведення будь-якої роботи. 2. Документ, який описує послідовність методів, правил і засобів виконання роботи.
.001	**методика испытаний** *методика випробувань* test procedure	Документ, обов'язковий для виконання, в якому міститься опис методу, засобів та умов випробувань, правил добору та (чи) виготовлення зразків, алгоритми виконання операцій для визначення однієї або декількох взаємозв'язаних характеристик, властивостей об'єкта, форми подання даних та оцінювання точності, достовірності результатів, вимоги техніки безпеки та охорони довкілля. **ДСТУ 3021-95m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**методика испытаний на надежность** *методика випробувань на надійність* dependability test procedure	Документ, обов'язковий для виконання, який описує метод, засоби та умови випробувань на надійність, правила добору зразків, алгоритми виконання контрольних та інших операцій, форми подання даних та оцінювання результатів експерименту, вимог техніки безпеки, охорони довкілля та метрологічного забезпечення. ***Примітка.*** Методика випробувань регламентує за суттю технологічний процес їх проведення та може бути оформлена як самостійний документ, входити до складу програми випробувань чи нормативного документа на продукцію (стандарт, технічні умови). Методика випробувань повинна бути атестована. **ДСТУ 2864-94m.**
.003	**методика неразрушающего контроля** *методика неруйнівного контролю* non-destructive test procedure	Документ, який установлює порядок та правила неруйнівного контролю об'єкта. **ДСТУ 2865-94m.**
.004	**методика эксплуатационных наблюдений** *методика експлуатаційних спостережень* operational observation procedure	Документ, обов'язковий для виконання, який описує метод, засоби та умови експлуатаційних спостережень, правила добору зразків, алгоритми виконання контрольних та інших операцій, форми подання даних та оцінювання результатів експерименту, вимог техніки безпеки, охорони довкілля та метрологічного забезпечення. ***Примітка.*** Методика експлуатаційних спостережень регламентує за суттю технологічний процес їх проведення й може бути оформлена як самостійний документ, входити до складу програми експериментальних спостережень чи нормативного документу на продукцію (стандарт, технічні умови). Методика експлуатаційних спостережень повинна бути атестована. **ДСТУ 2864-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.005	**рабочая методика испытаний** *робоча методика випробувань* working test procedure	Методика випробувань, яка безпосередньо застосовується під час випробувань та встановлює конкретні вимоги до проведення випробувань продукції. **ДСТУ 3021-95.**
.006	**типовая методика испытаний** *типова методика випробувань* type test procedure	Методика випробувань, яка встановлює загальні вимоги до проведення випробувань групи однорідної продукції. **ДСТУ 3021-95.**
М.017.000	**механизм** *механізм* *[-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -мів]* mechanism	*[< гр. techane - знаряддя, пристрій]* 1. Механічний пристрій, який є сукупністю ланок або деталей, що передає чи перетворює рух. 2. Метод, спосіб, процес.
.001	**исполнительный механизм** *виконавчий механізм* actuating mechanism, actuator, executive mechanism	1. Пристрій, який безпосередньо виконує технологічну операцію. 2. ***У системах керування -*** елемент, який відповідно до сигналів, що надходять на його вхід, здійснює вплив на об'єкт керування. ***Примітка.*** Як правило, складається з приводу, системи передач для взаємодії з об'єктом керування та апаратури керування (регулювання).
.002	**механизм отказа** *механізм відмови* failure mechanism	Фізичний, хімічний або інший процес, що спричинив відмову. **ДСТУ 2860-94m.**
.003	**позиционирующий механизм** *позиціювальний механізм* positioner	Механізм, який реалізує переміщування (позиціонування) робочого органа об'єкта в задану точку площини або простору з визначеною точністю.
.004	**приводной механизм** *привідний механізм* drive	*Див.* П.064.000 ПРИВІД.
.005	**следящий механизм** *стежний механізм* follower, following mechanism, servo mechanism	*Див.* П.064.005 стежний ПРИВІД.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

М.018.000	**микротрещина** *мікротріщина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* microcrack	*[< гр. mikros - малий + укр. тріщина]* Щілина, вузьке заглиблення на поверхні споруди невеликих розмірів.
.001	**микротрещина сварного соединения** *мікротріщина зварного з'єднання* microcrack of a welded joint	Тріщина зварного з'єднання, що виявляється за п'ятдесятиразового та більшого збільшення. **ГОСТ 2601-84m.**
М.019.000	**микроутечка** *мікровитікання* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* microoutflow	*[< гр. mikros - малий + укр. витікання]* Убування в невеликій кількості речовини внаслідок витікання, розсипання.
.001	**микроутечка газа** *мікровитікання газу* microoutflow of gas	Розповсюдження загазованості на відстань, що не перевищує 0,5 м від її джерела. **ОСТ 51.81-82.**
М.020.000	**моделирование** *моделювання* *[-ння, ор. -нням]* simulation, modeling	*[< фр. Modeler - ліпити, формувати]* 1. Метод дослідження явищ і процесів, що ґрунтується на заміні конкретного об'єкта дослідження іншим подібним до нього (моделлю). 2. Виготовлення або побудова моделей. 3. Подання різних характеристик поведінки фізичної чи абстрактної системи за допомогою іншої системи. **ДСТУ 2226-93.**
.001	**статистическое моделирование** *статистичне моделювання* statistical modelling	Чисельний метод рішення математичних задач, за якого шукані величини подають імовірнісними характеристиками якого-небудь випадкового явища, це явище моделюється, після чого потрібні характеристики наближено визначають шляхом статистичного оброблення спостережень системи.
М.021.000	**модель** *модель* *[-лі, ор. -ллю; мн. -лі, -лей]*	*[фр. modele < лат. modulus - міра]* 1. Уявлювана або матеріально реалізована система, яка, здатна заміщувати об'єкт дослідження під час

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	model, simulator, analog	його відображення або відтворення так, що її вивчення дає нову інформацію про цей об'єкт. 2. Зразок, який використовується для серійного або масового виробництва виробів. **ДСТУ 2647-94.**
.001	**диагностическая модель** *діагностична модель* diagnostic model	Формалізований опис об'єкта, необхідний для вирішення завдань діагностування (контролю). ***Примітка.*** Опис може бути поданий у аналітичній, табличній, графічній та інших формах. **ДСТУ 2389-94.**
.002	**модель безотказности** *модель безвідмовності* reliability model	Математична модель, яку використовують для прогнозування чи оцінювання показників безвідмовності об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.003	**модель дефекта** *модель дефекту* model of defect	Штучне порушення однорідності матеріалу або з'єднання, яке має правильну геометричну форму та умовно замінює дефект під час теоретичного аналізу, настроювання або перевірки апаратури. **ГОСТ 23829-85m.**
.004	**модель для испытаний** *модель для випробувань* test model	Виріб, процес, явище, математична модель, які певним чином відповідають об'єкту випробувань і дії на нього та здатні заміняти його в процесі випробувань. **ДСТУ 3021-95m.**
.005	**модель ремонтопригодности** *модель ремонтопридатності* maintainability model	Математична модель, яку використовують для прогнозування чи оцінювання показників ремонтопридатності об'єкта. ***Примітка.*** Прикладом моделі є граф технічного обслуговування та ремонту. **ДСТУ 2860-94.**
.006	**нагрузочная модель** *модель навантажень* stress mode	Математична модель, прийнята для опису впливів прикладених навантажень на показники безвідмовності чи на інші властивості надійності об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
M.022.000	**модернизация** *модернізація* *[-ії, ор. -ією]*	*[< фр. modernisation - оновлення]* Удосконалення з метою задовольнити сучасним вимогам.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	modernization, updating	
.001	**модернизация оборудования** *модернізація устаткування* equipment modernization	Комплекс робіт з поліпшення експлуатаційних характеристик діючого устаткування заміною окремих складових частин досконалішими згідно з сучасними вимогами й нормами. **ДСТУ 2960-94.**
M.023.000	**модуль** *модуль* *[-ля, ор. -лем; мн. -лі, -лів]* module	*[< лат. modulus - міра]* 1. Уніфікований функційний вузол (елемент), який має закінчене оформлення та засоби спряження з іншими вузлами, виконує певну функцію й може бути легко замінений у випадку відмови. 2. Одиниця програмного забезпечення. 3. Абсолютна величина числа.
.001	**модуль упругости** *модуль пружності* coefficient of elasticity, modulus of elasticity	Відношення нормального напруження до відповідного відносного подовження матеріалу в умовах розтягнення в межах пружних деформацій.
M.024.000	**момент** *момент* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* moment	*[лат. momentum - рух, поштовх, мить]* 1. Фізична величина, що характеризується впливом сил. 2. Час, коли трапляється подія.
.001	**вращающий момент** *обертальний момент* torque	Векторна величина, що є мірою зовнішньої дії, яка змінює кутову швидкість обертового тіла та дорівнює добутку моменту інерції тіла відносно осі обертання на кутове прискорення тіла.
.002	**изгибающий момент** *згинальний момент* bending moment	Момент внутрішніх сил у перерізі об'єкта відносно осі, заданої в площині перерізу. **ДСТУ 2825-94.**
.003	**крутящий момент** *крутний момент* torque, torsional moment	Момент внутрішніх сил у перерізі об'єкта відносно заданої осі, нормальної щодо площини перерізу. **ДСТУ 2825-94.** ***Примітка.*** Крутний момент є силовим фактором, який викликає деформацію

		крутіння в перерізі деталей та елементів конструкції.
.004	**момент инерции** *момент інерції* moment of inertia	Міра інертності тіла в обертальному русі навколо осі (або точки), яка дорівнює сумі добутків елементарних мас часток тіла на квадрати їх відстаней до осі (або точки).
.005	**момент отказа** *момент відмови* instant of failure	Момент переходу об'єкта з працездатного стану в непрацездатний.
М.025.000	**монтаж** *монтаж* *[-жу, ор. -жем, м. -жі]* assembly, mounting	*[фр. montage, букв. - підйом, підіймання]* Установлення виробу чи його складових частин на місці застосування. ***Примітка.*** Місцем установлення під час монтажу може бути виріб, виробнича площа тощо. **ДСТУ 2391-94m.**
.001	**электрический монтаж** *електричний монтаж* electric mounting	Монтаж електротехнічних виробів чи їхніх складових частин, які мають струмовідні елементи. **ДСТУ 2390-94m.**
М.026.000	**мотокомпрессор** *мотокомпресор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* engine-compressor unit, motor-compressor	*[< лат. moto - безперервно рухаю + compressor - стискач < comprimo - стискаю]* Агрегат для стискання повітря або якого-небудь газу, який складається з власне компресора та поршневого двигуна внутрішнього згоряння, що приводить його в дію. ***Примітка.*** Компресор і двигун можуть бути об'єднані в одну багатоциліндрову установку; за цих обставин частина циліндрів використовується для стиснення повітря, а частина - як привід.
М.027.000	**моторесурс** *моторесурс* *[-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів]* engine service life	*[< лат. moto - безперервно рухаю + фр. ressources < лат. resurgo - підіймаюсь, виникаю знову]* Напрацювання якої-небудь машини або її двигуна до граничного стану, за якого їх подальша експлуатація взагалі неможлива або пов'язана з недопустимим зниженням ефективності та порушеннями вимог техніки безпеки.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

М.028.000	**мощность** *потужність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю; мн. -ності, -ностей]* power, capacity	1. Фізична величина, яка дорівнює відношенню виконаної роботи або зміни енергії, що відбулася, до проміжку часу, протягом якого була виконана робота чи відбулося змінення енергії. 2. Характеристика системи або явища.
.001	**базовая мощность ГТУ** *базова потужність ГТУ* base output of a gas-turbine plant	Потужність ГТУ, що розвивається під час її використання в базовому режимі. **ДСТУ 2340-94m.**
.002	**внутренняя мощность** *внутрішня потужність* internal power	*Див.* М.028.003 індикаторна ПОТУЖНІСТЬ.
.003	**индикаторная мощность** *індикаторна потужність* indicated power	Потужність, яку розвиває пара, газ або інше робоче тіло в двигуні.
.004	**максимальная мощность ГТД** *максимальна потужність ГТД* maximum output of a gas-turbine engine	Потужність, що перевищує номінальну за тих самих умов роботи та комплектності, за яких призначена номінальна потужність, та використовувана періодично протягом обмеженого ресурсу (часу). **ДСТУ 2340-94m.**
.005	**мощность ГТД** *потужність ГТД* output of a gas-turbine engine	Потужність на вихідному валу двигуна. **ДСТУ 2340-94.**
.006	**мощность критерия** *потужність критерію*	Імовірність того, що нульова гіпотеза буде відкинута, коли справедлива альтернативна гіпотеза. **ДСТУ 3514-97.**
.007	**номинальная мощность ГТД** *номінальна потужність ГТД* nominal power of a	Потужність у тривалому режимі експлуатації, призначена та гарантована виробником за заданої частоти обертання вихідного вала редуктора, заданих експлуатаційних умов та в ме-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	gas-turbine engine	жах призначеного ресурсу. **ДСТУ 2340-94m.**
.008	**пиковая мощность ГТУ** *пікова потужність ГТУ* rated peak output of a gas-turbine plant	Потужність ГТУ, що розвивається під час її використання в піковому режимі короткочасного навантаження. **ДСТУ 2340-94m.**
.009	**полезная мощность** *корисна потужність* output power	1. ***В електротехніці -*** потужність, що віддається пристроєм у певній формі та з певною метою. **ДСТУ 2815-94.** 2. ***Для технологічного обладнання -*** *Див.* М.028.017 ефективна ПОТУЖНІСТЬ.
.010	**потребляемая мощность** *споживна потужність* input power	Загальна потужність, яку споживає пристрій чи сукупність пристроїв. **ДСТУ 2815-94.**
.011	**приведенная мощность ГТУ** *приведена потужність ГТУ* normalized power of a gas-turbine plant	Відносна величина потужності, зведена до номінальних умов (температури повітря - 15 °С, атмосферного тиску - 0,1013 МПа).
.012	**располагаемая мощность ГТУ** *наявна потужність ГТУ* available power of a gas-turbine plant	Максимальна робоча потужність на валу, яку може розвинути ГТУ в конкретних умовах експлуатації. ***Примітка 1.*** Її величина визначається зовнішніми експлуатаційними умовами, рівнем технічного стану та іншими факторами. ***Примітка 2.*** Експлуатаційними обмеженнями наявної потужності ГТУ різних типів можуть бути різні параметри (температура на вході та виході турбіни, частота обертання роторів турбіни та компресора тощо).
.013	**расчетная мощность ГТУ** *розрахункова потужність ГТУ* rated capacity of a gas-turbine plant	Потужність ГТУ, розрахована за заданих зовнішніх умов та частоти обертання. **ДСТУ 2340-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.014	**удельная мощность ГТД** *питома потужність ГТД* specific output of a gas-turbine engine	Відношення потужності до витрати повітря, за 1 секунду. **ДСТУ 2340-94m.**
.015	**фактическая мощность** *фактична потужність* actual power	Потужність на валу, якої набуває двигун у конкретних умовах експлуатації.
.016	**эксплуатационная мощность** *експлуатаційна потужність* operational power	*Див.* M.028.015 фактична ПОТУЖНІСТЬ.
.017	**эффективная мощность** *ефективна потужність* effective power	Потужність, що знімається з вала двигуна та є різницею між індикаторною потужністю та механічною потужністю, що витрачається на подолання сил тертя в двигуні.
M.029.000	**МТ** *МТ* *[невідм.]* main pipeline	*Див.* T.042.001 магістральний ТРУБОПРОВІД.
M.030.000	**мультипликатор** *мультиплікатор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* multiplicator	*[< лат. multiplico - помножую]* ***У машинобудуванні -*** пристрій для збільшення частоти обертання вала машини, виготовлений як окремий механізм.
M.031.000	**муфта** *муфта* *[-ти, ор. -тою; мн. -ти, -т]* clutch, coupling	*[нім. Muffe]* Пристрій для повздовжнього з'єднання циліндричних частин машин (наприклад, валів) або труб, канатів, кабелів і т.ін.
.001	**термоусаживающая муфта сварных соединений трубы** *термоусаджувальна муфта зварних з'єднань труби* heat-shrinkage joint of pipes weld	*Див.* M.002.001 термоусаджувальна МАНЖЕТА зварних з’єднань труби.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	Н	
Н.001.000	**НА** *НА* *[невідм.]* compressor guide vanes	*Див.* А.016.004 напрямний АПАРАТ компресора.
Н.002.000	**наблюдаемость** *спостережуваність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* observability	Властивість системи, пов'язана з можливістю непрямого визначення певних її величин на підставі вимірювання деяких інших величин та використання апріорної інформації.
Н.003.000	**наблюдение** *спостереження* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* observation	Експериментальна операція, що виконується в процесі вимірювань, у результаті якої одержують одне значення з групи значень величини, які підлягають спільному обробленню для одержання результату вимірювань. **ГОСТ 16263-70.**
.001	**эксплуатационные наблюдения** *експлуатаційні спостереження* operational observations on dependability	Процес збирання та оброблення статистичних даних про надійність об'єкта, продукції в умовах підконтрольної та дослідної експлуатації (дослідного чи промислового функціонування), який забезпечує одержання необхідної та достатньої інформації про об'єкт експлуатаційних спостережень (наприклад, якісних та (чи) кількісних даних, які характеризують його надійність). **ДСТУ 2864-94m.**
Н.004.000	**нагнетатель** *нагнітач* *[-ча, ор. -чем, м. -чі; мн. -чі, -чів]* supercharger	Лопатевий компресор, що створює міру підвищення тиску більше 1,1 і не має пристроїв для охолодження робочого тіла під час стискання.
.001	**неполнонапорный нагнетатель** *неповнонапірний нагнітач* partial flow supercharger	Нагнітач, технічні характеристики якого не забезпечують потрібний тиск у трасі магістрального газопроводу. ***Примітка.*** Для одержання необхідного тиску неповнонапірні нагнітачі з'єднують послідовно в групи (по два або три), а

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		потім ці групи з'єднують паралельно (групова обв'язка); кількість груп визначається потрібною продуктивністю.
.002	**осевой нагнетатель** *осьовий нагнітач* axial supercharger	Осьовий компресор, що створює міру підвищення тиску більше 1,1. ***Примітка.*** У газовій промисловості для компримування природного газу осьові нагнітачі не застосовуються.
.003	**полнонапорный нагнетатель** *повнонапірний нагнітач* full-flow supercharger	Нагнітач, технічні характеристики якого забезпечують потрібний тиск у трасі магістрального газопроводу. ***Примітка.*** Повнонапірні нагнітачі з'єднують паралельно (колекторна обв'язка), їх кількість визначається потрібною продуктивністю.
.004	**центробежный нагнетатель** *відцентровий нагнітач* centrifugal supercharger	Відцентровий компресор, що створює міру підвищення тиску більш 1,1. ***Примітка.*** У газовій промисловості в більшості випадків на лінійних КС використовують одно- і двоступінчастий відцентровий нагнітач, а три- та чотириступінчасті застосовують під час закачування газу в підземні сховища газу, перероблення газу на збірних пунктах видобування в разі невисокого тиску в пласті.
Н.005.000	**нагружение** *навантажування* *[-ння, ор. -нням]* loading	*[< укр. на... + фр. advantage - перевага < лат. abante - попереду]* Процес дії навантаження на об'єкт. **ДСТУ 2825-94.**
Н.006.000	**нагрузка** *навантаження* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* load	*[< укр. на... + фр. advantage - перевага < лат. abante - попереду]* 1. Сукупність сил, дія яких на об'єкт призводить до зміни його напружено-деформованого стану. **ДСТУ 2825-94m.** 2. Параметр або сукупність параметрів, що характеризує функціонування об'єкта. 3. ***В електротехніці -*** пристрій, що споживає потужність. **ДСТУ 2815-94m.**
.001	**осевая нагрузка** *осьове навантаження* axial load	Навантаження, спрямоване вздовж або паралельно осі обертання.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**предельная нагрузка** *граничне навантаження* load limit	1. Навантаження, за якого показник безвідмовності технічного виробу досягає встановленої границі. 2. Найбільше значення навантаження, за якого зберігається тримкість об'єкта. **ДСТУ 2825-94m.**
.003	**распределенная нагрузка** *розподілене навантаження* distributed load	Навантаження, яке діє на деякій ділянці довжини або поверхні об'єкта. **ДСТУ 2825-94.**
Н.007.000	**надежность** *надійність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* reliability, dependability	Властивість об'єкта зберігати в часі в установлених межах значення всіх параметрів, які характеризують здатність виконувати потрібні функції в заданих режимах та умовах застосування, технічного обслуговування, зберігання та транспортування. ***Примітка 1.*** Надійність є комплексною властивістю, що залежно від призначення об'єкта та умов його застосування, може містити в собі безвідмовність, довговічність, ремонтопридатність та збережуваність чи певні поєднання цих властивостей. ***Примітка 2.*** Наведений термін використовують лише для загального некількісного опису вказаних властивостей. **ДСТУ 2860-94m.**
.001	**вибрационная надежность** *вібраційна надійність* vibration dependability	Властивість об'єкта зберігати за часом у заданих межах значення всіх параметрів, які характеризують здатність виконувати потрібні функції під час дії вібрації та після її припинення. ***Примітка.*** Вібронадійність є комплексною властивістю, яка залежно від призначення об'єкта характеризується вібростійкістю та віброміцністю. **ДСТУ 2300-93m.**
.002	**конструктивная надежность магистрального трубопровода** *конструктивна надійність магістраль-*	Сукупність властивостей магістрального трубопроводу, що визначають початковий рівень якості трубопроводу до моменту закінчення будівельно-монтажних робіт, а також імовірність того, що в процесі введення

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ного трубопроводу construction dependability of a main pipeline	магістрального трубопроводу в експлуатацію відмови елементів не станеться. ***Примітка.*** Початковий рівень якості виявляється під час випробування трубопроводу та може бути підвищений унаслідок усунення виявлених дефектів.
.003	**надежность действий персонала АСУ** *надійність дій персоналу АСК*	Кількісна властивість персоналу АСК, що є сукупністю властивостей персоналу АСК, які проявляються в процесі його участі у функціонуванні АСК і впливають на надійність АСК. ***Примітка.*** Ця властивість залежить від кваліфікації персоналу, а також від регламенту та умов його роботи. **ГОСТ 24.701-86.**
.004	**надежность камеры сгорания ГТУ** *надійність камери згоряння ГТУ* dependability of a combustion chamber	Властивість камери згоряння забезпечувати стійкість процесу горіння, максимальну повноту згоряння палива, мінімальні теплові втрати, стабільність параметрів створюваного в камері робочого тіла протягом установленого ресурсу роботи ГТУ. ***Примітка.*** Робота камери згоряння істотно впливає на надійність роботи ГПА, оскільки пошкодження їх елементів призводить до змушених зупинок, а незадовільна організація горіння знижує довговічність лопаток турбін тому, що внаслідок перекосів температурного поля виникають високі напруження розтягу.
.005	**надежность конструктивного элемента линейной части магистрального трубопровода** *надійність конструктивного елемента лінійної частини магістрального трубопроводу*	Властивість конструктивного елемента чинити опір у процесі експлуатації навантаженням і впливам, що визначаються умовами функціонування, без досягнення яких-небудь станів непридатності до подальшої експлуатації, у тому числі руйнування.
.006	**надежность КС** *надійність КС* compressor station	Властивість КС компримувати, очищати та охолоджувати транспортований газ зі збереженням значень

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	dependability	експлуатаційних показників у заданих межах і виконанням умов безпеки за певних умов експлуатації.
.007	**надежность магистрального трубопровода** *надійність магістрального трубопроводу* main pipeline dependability	Властивість магістральних трубопроводів зберігати в часі в установлених границях значення всіх експлуатаційних показників, що характеризують здатність магістральних трубопроводів здійснювати безперебійне постачання споживачів газом, нафтою та нафтопродуктами потрібної якості та не допускати ситуацій, небезпечних для людей і довкілля.
.008	**надежность оборудования КС** *надійність обладнання КС* compressor station equipment dependability	Властивість обладнання КС зберігати в часі в установлених границях значення всіх параметрів, які характеризують властивість виконувати потрібні функції в заданих режимах і умовах застосування, технічного обслуговування, ремонтів, зберігання та транспортування.
.009	**надежность осевого компрессора** *надійність осьового компресора* axial compressor dependability	Властивість осьового компресора забезпечувати стійкий режим стискання повітря протягом установленого ресурсу роботи ГТУ. ***Примітка.*** Надійність осьового компресора визначається, головним чином лопатковим апаратом, навантаження якого забезпечують динамічні зусилля з боку потоку циклового повітря та відцентрові сили від власної ваги. Ці динамічні зусилля більше всього небезпечні для перших ступенів робочих лопаток.
.010	**надежность программного обеспечения АС** *надійність програмного забезпечення АС* AS software depend-	Властивість програмного забезпечення АС, установлена в процесі її випробувань, що визначає безаварійну роботу АС протягом певного інтервалу часу й передбачає наявність засобів виявлення та усунення

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ability	помилок. **ДСТУ 2226-93m.**
.011	**надежность сварных соединений трубы** *надійність зварних з'єднань труби* dependability of weld joints of a pipe	Властивість збереження працездатності зварного стику в процесі експлуатації та забезпечення міцності, яка дорівнює міцності металу з'єднуваних конструктивних елементів трубопроводів.
.012	**надежность ТВД ГТУ** *надійність ТВТ ГТУ*	Властивість ТВД забезпечувати безвідмовну стійку роботу протягом установленого ресурсу роботи ГТУ. ***Примітка.*** Надійність ТВД визначається працездатністю диска ТВД і лопаткового апарата, на які мають вплив різні навантаження. Найбільш несприятливий за температурою є пусковий режим. У цей момент виникають підвищені термічні напруження, які спільно з напруженнями від відцентрових сил можуть значно погіршити стан вузла посадки диска на вал і призвести до перевантаження фіксувальних штифтів.
.013	**надежность трубопроводной арматуры** *надійність трубопровідної арматури* valving dependability	Властивість трубопровідної арматури забезпечувати нормальну роботу трубопроводу за умови дотримання герметичності. ***Примітка.*** У зв'язку з токсичністю та вибухонебезпечністю транспортованого газу до арматури пред'являють підвищені вимоги, тому на газопроводі дозволяється встановлювати тільки спеціальні вироби, призначені для роботи в газовому середовищі.
.014	**надежность функционирования программного средства** *надійність функціонування програмного засобу* software operation dependability	Група властивостей програмного засобу, що зумовлює його здатність зберігати робочий стан і перетворювати початкові дані в шуканий результат у заданих умовах за встановлений термін часу. ***Примітка.*** Програмний засіб не підлягає зносу або старінню. Кількість і характер відмов, пов'язаних з програмним засобом, є наслідком його внутрішніх дефектів і залежить від умов його застосування. **ДСТУ 2853-94m.**
.015	**надежность центробежного нагнетателя**	Властивість відцентрового нагнітача забезпечувати безвідмовну стійку

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	надійність відцентрового нагнітача centrifugal supercharger dependability	роботу протягом установленого ресурсу роботи ГПА. ***Примітка.*** Надійність нагнітача насамперед визначається працездатністю колеса, упорного підшипника та ущільненням "масло-газ". Колеса нагнітачів під час роботи навантажені відцентровими силами власної ваги та силами взаємодії з газовим потоком, величина яких залежить від об'ємної продуктивності.
Н.008.000	**надзор** *нагляд* *[-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові]* supervision, inspection	Спостереження (контроль) спеціально вповноважених органів за дотриманням відповідних норм, правил та вимог.
.001	**авторский надзор в производстве продукции** *авторський нагляд у виробництві продукції* field supervision in a manufacturing work	Сукупність заходів, які здійснює розробник у конкретних умовах виробництва розробленої ним продукції чи технологічного процесу з метою забезпечення відповідності їх установленим вимогам та своєчасному усуненню виявлених недоліків продукції та (чи) технологічного процесу. **ДСТУ 3278-95.**
.002	**авторский надзор в эксплуатации продукции** *авторський нагляд у експлуатації продукції* field supervision in operation of production	Сукупність заходів, які здійснює розробник у конкретних умовах експлуатації розробленої ним продукції чи технологічного процесу з метою забезпечення відповідності їх установленим вимогам та своєчасному усуненню виявлених недоліків продукції та (чи) технологічного процесу. **ДСТУ 3278-95.**
.003	**ведомственный надзор** *відомчий нагляд* departmental supervision	Діяльність спеціально вповноважених органів відомчих служб з метою перевірки дотримання норм і правил на підприємствах (в організаціях).
.004	**государственный надзор** *державний нагляд* public supervision	Діяльність спеціально вповноважених органів державної служби з метою перевірки дотримання норм і правил на підприємствах (в організаціях).
.005	**технический надзор** *технічний нагляд*	Сукупність технічних заходів, які проводяться в умовах виробництва, екс-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	technical supervision, engineering supervision	плуатації продукції, обладнання, технологічного процесу для забезпечення їх відповідності встановленим вимогам і своєчасного усунення виявлених недоліків.
Н.009.000	**надрез** *надріз* *[-зу, ор. -зом, м. -зі/-зові; мн. -зи, -зів]* notch	Раптова зміна розмірів і форми об'єкта, яка спричинює концентрацію напруження. **ДСТУ 2444-94.**
Н.010.000	**наплыв** *наплив* *[-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]* roll	Шар якоїсь речовини, що розпливлася по поверхні іншої.
.001	**наплыв на сварном соединении** *наплив на зварному з'єднанні* roll	Дефект, що являє собою натікання металу шва на поверхню основного металу або раніше виконаного валка без сплавлення з ним. **ГОСТ 2601-84.**
Н.011.000	**напряжение** *напруження* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* stress	***У механіці -*** вектор внутрішніх сил, що діють на одиницю площі даної елементарної площинки під час стягування її в точку (одиниця в СІ - паскаль, Па). **ДСТУ 2825-94m.**
.001	**допустимое напряжение** *допустиме напруження* allowable stress	Відношення граничного напруження до коефіцієнта запасу міцності, регламентованого нормативними документами. **ДСТУ 2825-94.**
.002	**предельное напряжение** *граничне напруження*	Найменше значення напруження, яке призводить до недопустимих деформацій об'єкта або його руйнування. **ДСТУ 2825-94.**
.003	**эквивалентное напряжение** *еквівалентне напруження* equivalent stress	Характеристика одноосьового напруженого стану зразка, що відповідає складному напруженому стану деталі.
Н.012.000	**напряженность** *напруженість* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]*	1. Величина, що характеризує дію сил. 2. Характеристика процесу.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	intensity, strength, potential stress	
.001	**напряженность электрического поля** *напруженість електричного поля* electric field strength	Векторна величина, що характеризує електричне поле та визначає силу, що діє на заряджену частинку з боку електричного поля. ***Примітка.*** Напруженість електричного поля чисельно дорівнює відношенню сили, що діє на заряджену частинку, до її заряду та має напрям сили, що діє на позитивно заряджену частинку (одиниця в СІ - вольт на метр, В/м). **ДСТУ 2815-94m.**
Н.013.000	**наработка** *напрацювання* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* operating time	Тривалість чи обсяг роботи об'єкта. ***Примітка.*** Напрацювання може бути як неперервною величиною (тривалість роботи в годинах, кілометрах пробігу тощо), так і цілочисловою величиною (кількість робочих циклів, запусків тощо). **ДСТУ 2860-94m.**
.001	**гамма-процентная наработка на отказ** *гамма-відсоткове напрацювання на відмову* gamma-percental operating time to failure	Напрацювання, протягом якого відмова об'єкта не виникає з імовірністю γ, вираженою у відсотках. **ДСТУ 2860-94m.**
.002	**гарантийная наработка изделия** *гарантоване напрацювання виробу* warranty lifetime of a product	Напрацювання виробу, установлене в технічному завданні, протягом якого розробник і виробник гарантують працездатний стан виробу та в разі появи відмов вживають заходів для усунення їх причин за умови дотримання споживачем правил експлуатації.
.003	**минимальная наработка** *мінімальне напрацювання* minimal operating time	Мінімальна тривалість роботи виробів (об'єктів) у заданих режимах і умовах, протягом якої виробник забезпечує їх працездатність. **ДСТУ 2634-94m.**
.004	**наработка до критического отказа** *напрацювання до критичної відмови*	Сумарне напрацювання об'єкта від початку його експлуатації до виникнення критичної відмови. **ДСТУ 2860-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	operating time to critical failure	
.005	**наработка до отказа** *напрацювання до відмови* operating time to failure	Напрацювання об'єкта від початку експлуатації до виникнення першої відмови. **ДСТУ 2860-94m.**
.006	**наработка до цензурирования** *напрацювання до цензурування* operating time to censoration	Напрацювання об'єкта від початку випробувань чи експлуатаційних спостережень до настання цензурування. **ДСТУ 3004-95m.**
.007	**наработка до частичного отказа** *напрацювання до часткової відмови* operating time to partial failure	Повна тривалість роботи об'єкта з моменту його першого введення в працездатний стан до часткової відмови. **ДСТУ 2506-94m.**
.008	**наработка между отказами** *напрацювання між відмовами* operating time between failures	Напрацювання об'єкта від завершення відновлення його працездатного стану після відмови до виникнення наступної відмови. **ДСТУ 2860-94m.**
.009	**наработка между частичными отказами** *напрацювання між частковими відмовами* operating time between partial failures	Повна тривалість роботи об'єкта між послідовними частковими відмовами. **ДСТУ 2506-94m.**
.010	**средняя наработка до критического отказа** *середнє напрацювання до критичної відмови* mean operating time to critical failure	Середня тривалість роботи об'єкта з моменту його першого введення в працездатний стан чи з моменту його відновлення до критичної відмови. **ДСТУ 2506-94m.**
.011	**средняя наработка до отказа** *середнє напрацюван-*	Математичне сподівання напрацювання об'єкта до першої відмови. **ДСТУ 2860-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ня до відмови mean operating time to failure	
.012	**средняя наработка до частичного отказа** *середнє напрацювання до часткової відмови* mean operating time to partial failure	Середня тривалість роботи об'єкта з моменту його першого введення в працездатний стан до часткової відмови. **ДСТУ 2506-94m.**
.013	**средняя наработка между отказами** *середнє напрацювання між відмовами* mean operating time between failures	*Див.* Н.013.014 середнє НАПРАЦЮВАННЯ на відмову. **ДСТУ 2860-94m.**
.014	**средняя наработка на отказ** *середнє напрацювання на відмову* mean operating time to failure	Відношення сумарного напрацювання відновного об'єкта до математичного сподівання числа його відмов протягом цього напрацювання. **ДСТУ 2860-94m.**
.015	**требуемая наработка** *необхідне напрацювання* required time of operation	*Див.* П.078.026 необхідна ТРИВАЛІСТЬ працездатності. **ДСТУ 2860-94m.**
.016	**экстраполированная средняя наработка до отказа** *екстрапольоване середнє напрацювання до відмови* extrapolated mean time to failure	Середнє напрацювання до відмови, отримане завдяки екстраполяції або інтерполяції для проміжку часу та (чи) умов, відмінних від тих, за яких отримане спостережне або оцінене середнє напрацювання до відмови. ***Примітка.*** Достовірність екстраполяції повинна бути обґрунтована. **IEC 271-74.**
.017	**экстраполированная средняя наработка на отказ** *екстрапольоване середнє напрацювання на відмову* extrapolated mean time between failures	Середнє напрацювання на відмову, отримане завдяки екстраполяції або інтерполяції для проміжку часу та (чи) умов, відмінних від тих, за яких отримане спостережне або оцінене середнє напрацювання на відмову. ***Примітка.*** Достовірність екстраполяції повинна бути обґрунтована. **IEC 271-74.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Н.014.000	**натекание** *натікання* *[-ння, ор. -нням]* inleakage, leaking, soakage	Проникнення речовини крізь течі всередину герметизованого виробу під впливом перепаду повного чи парціального тиску. **ДСТУ 2758-94m.**
Н.015.000	**нахождение** *перебування* *[-ння, ор. -нням]* finding, determination	Знаходження або розташування де-небудь.
.001	**нахождение в резерве** *перебування в резерві* reserve state, standby state	*Див.* С.045.002 СТАН чергування. **ДСТУ 2860-94.**
Н.016.000	**начало** *початок* *[-тку, ор. -тком; мн. -тки, -тків]* beginning	1. Перший пункт протяжності предмета, площини тощо, а також те, що прилягає до такого пункту. 2. Перший момент (перші моменти) вияву якої-небудь дії, явища, процесу.
.001	**начало эксплуатации** *початок експлуатації* operation beginning	Момент введення виробу в експлуатацію. **ГОСТ 25866-83.**
Н.017.000	**неготовность** *неготовність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* non-availability, unavailability	*Див.* С.045.022 СТАН неготовності.
Н.018.000	**неисправность** *несправність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю; мн. -ності, -ностей]* fault	Стан об'єкта, за якого він не здатний виконувати хоч би одну із заданих функцій об'єкта. ***Примітка.*** Несправність часто є наслідком відмови об'єкта, але може бути й без неї. **ДСТУ 2860-94m.**
.001	**значительная неисправность** *значна несправність* major fault	Несправність, що порушує хоча б одну з основних функцій об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.002	**конструкционная неисправность** *конструкційна не-*	Несправність, спричинена недосконалістю проекту об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	справність design fault	
.003	**критическая неисправность** *критична несправність* critical fault	Несправність, що може призвести до травмування людей, значних матеріальних збитків чи інших неприйнятних наслідків. **ДСТУ 2860-94.**
.004	**ложная неисправность** *хибна несправність* false fault	Хибний результат діагностування, який показує наявність несправності в даному елементі (групі) у разі її фактичної відсутності.
.005	**маскируемая неисправность** *маскована несправність* masked fault	Несправність складової частини об'єкта, яка не може бути виявлена через особливості об'єкта чи маскується іншою несправністю цієї чи іншої складової частини об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.006	**незначительная неисправность** *незначна несправність* minor fault	Несправність, що не порушує жодної з основних функцій об'єкта, а викликана порушенням будь-якої допоміжної функції. **ДСТУ 2860-94m.**
.007	**неисправность вследствие изнашивания и (или) старения** *несправність через зношування та (чи) старіння* ageing fault	Несправність спричинена відмовою, викликаною природними процесами старіння та (чи) зношування, що відбуваються всередині об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.008	**неисправность вследствие неправильного обращения** *несправність через невміле поводження* mishandling fault	Несправність, спричинена неправильним чи необережним поводженням з об'єктом. **ДСТУ 2860-94.**
.009	**неисправность вследствие непрочности** *несправність через неміцність* weakness fault	Несправність, спричинена недостатньою міцністю самого об'єкта, який перебуває під навантаженнями, що не перевищують можливостей об'єкта, установлених відповідною документацією. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.010	**неисправность вследствие перегрузки** *несправність через перевантаження* misuse fault	Несправність, викликана прикладанням під час використання об'єкта навантажень, що перевантажують його встановлені можливості. **ДСТУ 2860-94.**
.011	**необнаруженная неисправность** *невиявлена несправність* false failure	Хибний результат діагностування, який показує відсутність несправності в даному елементі (групі) у разі її фактичної наявності.
.012	**нестабильная неисправность** *нестабільна несправність* intermittent fault, volatile fault	*Див.* Н.018.013 повторювальна НЕСПРАВНІСТЬ. **ДСТУ 2860-94.**
.013	**перемежающаяся неисправность** *повторювальна несправність* intermittent fault, volatile fault	Несправність об'єкта протягом обмеженого проміжку часу, після закінчення якого об'єкт відновлює здатність виконувати потрібну функцію без проведення поточного ремонту. ***Примітка.*** Така несправність може часто повторюватися. **ДСТУ 2860-94.**
.014	**полная неисправность** *повна несправність* function-preventing fault	Несправність, що характеризується повною нездатністю об'єкта виконувати всі потрібні функції. **ДСТУ 2860-94.**
.015	**программно-обнаруживаемая неисправность** *програмно-виявна несправність* program-sensitive fault	Несправність, яку виявляють унаслідок виконання деякої певної послідовності операцій згідно з інструкцією. **ДСТУ 2860-94.**
.016	**производственная неисправность** *виробнича несправність* manufacturing fault	Несправність, спричинена невідповідністю процесу виробництва проекту об'єкта чи встановленим виробничим процесам. **ДСТУ 2860-94m.**
.017	**систематическая неисправность** *систематична не-*	Несправність об'єкта, спричинена певною причиною, яка може бути усунена тільки шляхом модифікації

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	справність systematic fault	проекту чи виробничого процесу, правил експлуатації, документації або інших чинників. **ДСТУ 2860-94m.**
.018	**скрытая неисправность** *прихована несправність* latent fault	Несправність, яка існує, але ще не виявлена. **ДСТУ 2860-94.**
.019	**стабильная неисправность** *стабільна несправність* permanent fault, persistent fault	Несправність об'єкта, що може бути усунена тільки за допомогою ремонту. **ДСТУ 2860-94.**
.020	**частичная неисправность** *часткова несправність* partial fault	Несправність, що викликає нездатність об'єкта виконувати частину потрібних функцій. **ДСТУ 2860-94.**
Н.019.000	**непровар** *непровар* *[-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* lack of fusion	Дефект, що являє собою несплавлення у зварному з'єднанні внаслідок неповного розплавлення кромок або поверхні раніше виконаних валків зварного шва. **ГОСТ 2601-84.**
Н.020.000	**неработоспособность** *непрацездатність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* non-operability	*Див.* С.045.011 непрацездатний СТАН. **ДСТУ 2860-94.**
Н.021.000	**ниппель** *ніпель* *[-ля, ор. -лем; мн. -лі, -лів]* nipple	*[англ. nipple, букв. - сосок]* Коротка металева трубка з різьбою на кінцях, яка застосовується для з'єднання труб (газових, водопровідних) тощо.
Н.022.000	**НИР** *НДР* *[невідм.]* research work	*Див.* Р.001.003 науково-дослідна РОБОТА над створенням продукції. **ДСТУ 3278-95.**
Н.023.000	**норма** *норма* *[-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м]*	*[лат. norma - правило, взірець]* 1. Узаконене право, установлення, порядок організації справи, визнаний обов'язковим, здійснення дій.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	norm	2. Мінімально або максимально допустима величина абсолютної витрати часу, трудових, матеріальних, енергетичних ресурсів на вироблення одиниці продукції (виконання роботи) установленої якості в певних умовах виробництва. **ДСТУ 2961-94m.** 3. Установлена міра (розмір, ступінь вияву) чого-небудь та документ, що її фіксує.
.001	**исходная индивидуальная норма затрат топливного газа** *початкова індивідуальна норма витрат паливного газу* initial individual norm of fuel gas consumption	Максимально допустима планова кількість паливного газу на одиницю ефективної роботи стискання транспортованого газу за розрахункових умов роботи ГПА. ***Примітка.*** Цю норму доцільно визначати за таких умов: номінальні атмосферні умови, завантаження ГПА відповідає наявній потужності; напрацювання з початку експлуатації ГПА від 0 до 25 тис. годин.
.002	**норма герметичности изделия** *норма герметичності виробу* norm of an item leak-proofness	Найбільша сумарна витрата речовини крізь течі герметизованого виробу, яка забезпечує його працездатний стан і встановлена нормативно-технічною документацією. **ГОСТ 26790-85.**
.003	**нормы расхода запасных частей** *норми витрати запасних частин* stock consumption norm	Експлуатаційний документ, який містить номенклатуру запасних частин виробу та їх кількість, що витрачається на нормовану кількість виробів за період їх експлуатації. **ГОСТ 2.601-95.**
.004	**нормы расхода материалов для ремонта** *норми витрати матеріалів для ремонту* norms of materials consumption for repair	Експлуатаційний документ, який містить номенклатуру матеріалів та їх кількість, що витрачається на нормовану кількість виробів за період їх експлуатації. **ГОСТ 2.601-95.**
Н.024.000	**норматив** *норматив* *[-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]*	*[< лат. normatio - впорядкування]* Економічний або технічний показник норми, який визначає стан середовища або відповідно до якого вико-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	allowance, quota, specification, standard, norm	нується яка-небудь робота.
.001	**контрольный норматив** *контрольний норматив* acceptability constant	Мінімальне або максимальне значення, установлене в нормативній документації, яке є критерієм для прийняття рішення за результатами вибіркового контролю стосовно відповідності продукції встановленим вимогам. **ДСТУ 3514-97т.**
Н.025.000	**нормирование** *нормування* *[-ння, ор. -нням]* normalization, valuation	*[< лат. norma - правило, взірець]* Установлення норм.
.001	**нормирование надежности** *нормування надійності* dependability specification	Установлення в нормативній та (чи) конструкторській (проектній) документації кількісних і якісних вимог до надійності. ***Примітка.*** Нормування надійності включає: вибір номенклатури нормованих показників надійності; техніко-економічне обґрунтування значень показників надійності об'єкта та його складових частин; установлення вимог до точності та вірогідності вихідних даних; формулювання критеріїв відмов, пошкоджень та граничних станів; установлення вимог до методів контролю надійності на всіх етапах життєвого циклу об'єкта. **ДСТУ 2860-94т.**
Н.026.000	**НТД** *НТД* *[невідм.]*	*Див.* Д.030.003 нормативно-технічний ДОКУМЕНТ.
	О	
О.001.000	**обвязка** *обв'язка* *[-зки, д. і м. -зці, ор. -зкою; мн. -зки, -зок]* piping, manifold	Сукупність трубних проводок і арматури, за допомогою яких до обладнання підводиться або відводиться газ, вода, масло та т.ін.
.001	**газовая обвязка ГПА** *газова обв'язка ГПА*	Обв'язка, яка складається з обв'язки технологічного газу, підводу пусково-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	gas-compressor manifold	го газу до турбодетандера, паливного газу - до турбоагрегату, відводу газу з ущільнень нагнітача. ***Примітка.*** Обв'язка технологічного газу містить такі крани: N 1 - вхідний, N 2 - вихідний, N 3 - прохідний, N 3біс - для утворення малого контуру нагнітача, N 4 - для заповнення контуру нагнітача під час пуску, N 5 - для стравлювання газу з контуру під час зупинки агрегату.
.002	**групповая обвязка** *групова обв'язка* group manifold	Обв'язка компресорного цеху, за якої агрегати жорстко з'єднані в групи. ***Примітка.*** Основними недоліками схеми є її жорсткість (неможливість перегрупування ГПА, наявність лише одного жорстко закріпленого резервного ГПА), ускладненість технологічної обв'язки КЦ, велика кількість режимних та групових кранів.
.003	**коллекторная обвязка** *колекторна обв'язка* collector piping	Обв'язка компресорного цеху, за якої кожний агрегат приєднується до всмоктувального та нагнітального колекторів компресорного цеху паралельно. ***Примітка.*** Перевагою схеми є її гнучкість, простота, але вона вимагає застосування регулювальних кранів (шести) на кожному ГПА для забезпечення їх роботи на "мале" кільце.
.004	**универсальная обвязка** *універсальна обв'язка* universal manifold	Обв'язка компресорного цеху, за якої ГПА приєднуються паралельними групами з двох або трьох послідовно ввімкнених агрегатів. ***Примітка.*** Нормальним режимом КЦ з такою обв'язкою є робота чотирьох ГПА за наявності двох резервних, кожний з яких здатний замінити робочий агрегат у будь-якій групі. Недоліком універсальної обв'язки є її відносна жорсткість, велика кількість групових кранів.
O.002.000	**обеспечение** *забезпечення* *[-ння, ор. -нням]* support, assurance, supply, provision	Постачання, надання сукупності засобів, методів, заходів, характеристик, показників та іншого з метою створення необхідних умов правильного функціонування системи, пристрою.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**диагностическое обеспечение** *діагностичне забезпечення* diagnostic assurance	Комплекс взаємно погоджених правил, методів, алгоритмів і засобів, необхідних для здійснення діагностування на всіх етапах життєвого циклу об'єкта. **ДСТУ 2389-94.**
.002	**инженерное обеспечение надежности** *інженерне забезпечення надійності* engineering supply of dependability	Комплекс заходів під час проектування, виготовлення та експлуатації, керівні вказівки, інструкції, методи та способи, процедури, підготовка експлуатаційного персоналу тощо, які спрямовані на досягнення потрібного рівня надійності. **ДСТУ 2863-94m.**
.003	**метрологическое обеспечение надежности** *метрологічне забезпечення надійності* metrological assurance of dependability, metrological guarantee of dependability	Комплекс науково-технічних та організаційних заходів, технічних засобів, правил і норм, необхідних для досягнення єдності та потрібної точності вимірювання фізичних величин, що характеризують надійність.
.004	**обеспечение единства испытаний** *забезпечення єдності випробувань*	Комплекс науково-технічних та організаційних заходів, методів і засобів, спрямованих на досягнення потрібних точності, відтворюваності та вірогідності результатів випробувань продукції. **ДСТУ 3021-95m.**
О.003.000	**оборудование** *обладнання* *[-ння, ор. -нням];* *устаткування* *[-ння, ор. -нням]* equipment	Загальна назва машин, установок, пристроїв, приладів і т.ін.
.001	**испытательное оборудование** *випробувальне обладнання* test equipment	Технічний пристрій для відтворення умов випробувань. **ДСТУ 3021-95.**
.002	**механическое сварочное оборудование** *механічне зварювальне устаткування*	Устаткування, призначене для встановлювання та переміщування зварювального виробу та інструменту в процесі зварювання. **ДСТУ 3459-96m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

O.004.000	**обработка** *оброблення* *[-ння, ор. -нням]* treatment, processing, handling, manipulation	Сукупність цілеспрямованих дій, операцій над чим-небудь для підготування до подальшого використання.
.001	**обработка ошибок** *оброблення помилок* error handling	Реакція системи на помилку: сукупність дій щодо визначення місця й характеру виявленої помилки, вибору альтернативних шляхів її виправлення та виведення діагностичних повідомлень. **ДСТУ 2668-94m.**
O.005.000	**образец** *зразок* *[-зка, ор. -зком; мн. -зки, -зків]* sample, specimen, pattern	1. Виріб (речовина), який дає уявлення про інші подібні вироби (речовини). 2. Виріб, за яким виготовляють інший подібний виріб.
.001	**контрольный образец** *контрольний зразок* control sample, test specimen	Одиниця продукції чи її частина, або проба, затверджені в установленому порядку, характеристики яких прийняті за основу під час виготовлення та контролю такої ж продукції. **ДСТУ 3021-95.**
.002	**образец для испытаний** *зразок для випробувань* test specimen	Продукція, чи її частина, або проба, що безпосередньо підлягає експерименту під час випробувань. **ДСТУ 3021-95.**
.003	**образец для сертификационных испытаний** *зразок для сертифікаційних випробувань* certification test specimen	Одиниця продукції, її частина чи проба, призначена для проведення сертифікаційного випробування. **ДСТУ 3021-95.**
.004	**опытный образец** *дослідний зразок* prototype, pilot sample	Зразок продукції, виготовлений за наново розробленою документацією для перевірки шляхом випробувань відповідності її заданим технічним вимогам з метою прийняття рішення про можливість упровадження у виробництво та (чи) використання за призначенням. **ДСТУ 3021-95m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.005	**опытный образец программного средства** *дослідний зразок програмного засобу* software trial design	Зразок програмного засобу, розроблений для перевірки шляхом випробувань відповідно до його заданих вимог з метою прийняття рішень про можливість використання за призначенням, виготовлення зразка-еталона та (чи) постачання на виробництво. **ДСТУ 2853-94m.**
О.006.000	**образец-эталон** *зразок-еталон [зразка-еталона, ор. зразком-еталоном, м. зразку-еталоні; мн. зразки-еталони, зразків-еталонів]* standard specimen, master copy	*[< укр. зразок + фр. etalon < etaler - виставляти, показувати]* Зразок продукції, затверджений в установленому порядку та призначений для порівняння з ним виготовленої продукції в процесі її приймання та постачання.
.001	**образец-эталон программного средства** *зразок-еталон програмного засобу* software master copy	Зразок програмного засобу, випробуваний і затверджений в установленому порядку, призначений для виготовлення по ньому оригіналу та порівняння з ним виготовлених програмних засобів під час їх приймання й постачання. **ДСТУ 2853-94m.**
О.007.000	**обслуживание** *обслуговування [-ння, ор. -нням]* maintenance, service	1. Надання користувачам послуг. 2. Комплекс заходів, спрямованих на підтримку системи, пристрою, програми в працездатному стані.
.001	**восстановительное обслуживание** *відновлювальне обслуговування* corrective maintenance	*Див.* Р.030.000 РЕМОНТ. **ДСТУ 2668-94.**
.002	**децентрализованное техническое обслуживание** *децентралізоване технічне обслуговування* distributed maintenance	Метод виконання технічного обслуговування персоналом і засобами декількох підрозділів організації або підприємства. **ГОСТ 18322-78.**
.003	**неплановое техническое обслуживание**	Технічне обслуговування, поставлення на яке здійснюється без попереднього призначення за технічним ста-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	непланове технічне обслуговування unscheduled maintenance	ном. **ГОСТ 18322-78.**
.004	**номерное техническое обслуживание** *номерне технічне обслуговування* number maintenance	Технічне обслуговування, за якого певному обсягу робіт надається певний порядковий номер. **ГОСТ 18322-78.**
.005	**периодическое техническое обслуживание** *періодичне технічне обслуговування* periodic maintenance	Технічне обслуговування, що виконується за умов досягнення заданого напрацювання або через інтервали часу, установлені в експлуатаційній документації. **ГОСТ 18322-78m.**
.006	**плановое техническое обслуживание** *планове технічне обслуговування* scheduled maintenance	Технічне обслуговування, поставлення на яке здійснюється відповідно до вимог нормативно-технічної або експлуатаційної документації. **ГОСТ 18322-78.**
.007	**поточное техническое обслуживание** *поточне технічне обслуговування*	Метод виконання технічного обслуговування на спеціалізованих робочих місцях з певними технологічними послідовністю та ритмом. **ГОСТ 18322-78.**
.008	**профилактическое обслуживание** *профілактичне обслуговування* preventive maintenance	Технічне обслуговування, яке проводиться спеціально для попередження відмов функційного модуля (системи). **ДСТУ 2668-94m.**
.009	**регламентированное техническое обслуживание** *регламентоване технічне обслуговування* regulated maintenance	Технічне обслуговування, передбачене в нормативно-технічній чи експлуатаційній документації та виконується з періодичністю та в обсязі, встановленими в ній, незалежно від технічного стану виробу на час початку технічного обслуговування. **ГОСТ 18322-78m.**
.010	**сезонное техническое обслуживание** *сезонне технічне обслуговування* seasonal maintenance	Технічне обслуговування, яке виконується з метою підготувати виріб до використання в осінньо-зимових або весняно-літніх умовах. **ГОСТ 18322-78.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.011	**техническое обслуживание** *технічне обслуговування* maintenance, technical servicing, servicing	Будь-яка діяльність, призначена для збереження або відновлення працездатності функційного модуля (системи). **ДСТУ 2668-94m.**
.012	**техническое обслуживание в особых условиях** *технічне обслуговування в особливих умовах* technical servicing in special conditions	Технічне обслуговування в природних та інших умовах, які названі в галузевій документації та характеризуються екстремальними значеннями параметрів. **ГОСТ 18322-78m.**
.013	**техническое обслуживание газотранспортного оборудования** *технічне обслуговування газотранспортного обладнання*	***У газовій промисловості -*** комплекс заходів, який виконується відповідно з чинною нормативно-технічною та експлуатаційною документацією й передбачає: 1) технічне обслуговування з періодичним контролем без припинення технологічного процесу; 2) регламентоване технологічне обслуговування з припиненням технологічного процесу; 3) поточний ремонт (пошук та оперативна заміна зіпсованих блоків та вузлів для відтворення працездатності); 4) середній та великий ремонт (відтворення ресурсу та модернізація, забезпечення експлуатаційної надійності в міжремонтний період); 5) забезпечення ЗІПом.
.014	**техническое обслуживание ГПА** *технічне обслуговування ГПА* gas-compressor unit maintenance	Сукупність контрольно-діагностичних, дозаправних, електротехнічних, регулювальних та інших робіт, що виконуються згідно з чинною нормативно-технічною та експлуатаційною документацією, як правило, без розбирання вузлів і зняття їх з агрегату з метою підтримання або повернення ГПА в працездатний стан.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.015	**техническое обслуживание и ремонт** *технічне обслуговування та ремонт* technical maintenance and repair	Сукупність усіх технічних та організаційних дій, у тому числі й технічного нагляду, спрямованих на підтримку чи повернення об'єкта в стан, в якому він здатний виконувати потрібну функцію. **ДСТУ 2860-94m.**
.016	**техническое обслуживание при использовании** *технічне обслуговування під час використання* technical maintenance during usage	Технічне обслуговування під час підготування до використання за призначенням, використання за призначенням, а також безпосередньо після його закінчення. **ГОСТ 18322-78.**
.017	**техническое обслуживание при транспортировании** *технічне обслуговування під час транспортування* technical maintenance during transportation	Технічне обслуговування під час підготування до транспортування, під час транспортування, а також безпосередньо після його закінчення. **ГОСТ 18322-78.**
.018	**техническое обслуживание при хранении** *технічне обслуговування під час зберігання* technical maintenance during storage	Технічне обслуговування під час підготування до зберігання, під час зберігання, а також безпосередньо після його закінчення. **ГОСТ 18322-78.**
.019	**техническое обслуживание с непрерывным контролем** *технічне обслуговування з безперервним контролем* technical maintenance with continuous testing	Технічне обслуговування, передбачене в нормативно-технічній або експлуатаційній документації та виконуване за результатами безперервного контролю технічного стану виробу. **ГОСТ 18322-78m.**
.020	**техническое обслуживание с периодическим контролем** *технічне обслуговування з періодичним*	Технічне обслуговування, за якого контроль технічного стану виконується з установленими в нормативно-технічній або експлуатаційній документації періодичністю та обсягом, а

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	контролем technical maintenance with periodical testing	обсяг інших операцій визначається технічним станом виробу на час початку технічного обслуговування. **ГОСТ 18322-78m.**
.021	**технологическое обслуживание** *технологічне обслуговування* technological servicing	Комплекс операцій з підготування виробу до використання за призначенням, зберігання, транспортування та приведення його в початковий стан після цих процесів, не зв'язаних з підтриманням надійності виробу. **ГОСТ 25866-83m.**
.022	**фирменное техническое обслуживание** *фірмове технічне обслуговування* firm maintenance service	Метод виконання технічного обслуговування підприємством-виробником. **ГОСТ 18322-78m.**
.023	**централизованное техническое обслуживание** *централізоване технічне обслуговування* centralized maintenance service	Метод виконання технічного обслуговування персоналом і засобами одного підрозділу організації або підприємства. **ГОСТ 18322-78m.**
О.008.000	**объект** *об'єкт* *[-та, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* item, object	*[< лат. objectus - предмет]* 1. Будь-що (предмет, система, процес, особа, явище, абстракція), про що можуть бути одержані відомості. 2. Предмет, що розглядається з метою його використання за призначенням, вивчення, дослідження, випробування або керування. 3. ***У надійності -*** система, споруда, машина, підсистема, апаратура, функційна одиниця, пристрій, елемент чи будь-яка їх частина, що розглядається з погляду надійності як самостійна одиниця. ***Примітка 1.*** Об'єкт може включати технічні засоби, технічний персонал чи будь-які їх поєднання. ***Примітка 2.*** Сукупність об'єктів, об'єднаних спільним призначенням і метою функціонування, може розглядатися як об'єкт.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		ДСТУ 2860-94.
.001	**восстанавливаемый объект** *відновний об'єкт* restorable item	Ремонтовний об'єкт, який після відмови та усунення несправності знову стає здатним виконувати потрібні функції із заданими кількісними показниками надійності. **ДСТУ 2860-94m.**
.002	**невосстанавливаемый объект** *невідновний об'єкт* non-repaired item, non-restorable item	Об'єкт, ремонт якого неможливий чи не дозволяє відновити працездатність із заданими кількісними показниками надійності. ***Примітка.*** Невідновний об'єкт може бути як ремонтовним так і неремонтовним. **ДСТУ 2860-94m.**
.003	**необслуживаемый объект** *необслуговний об'єкт* non-maintainable item	Об'єкт, для якого проведення технічного обслуговування не передбачено нормативно-технічною та (чи) конструкторською (проектною) документацією. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**неремонтируемый объект** *неремонтовний об'єкт* nonrepairable item	Об'єкт, ремонт якого неможливий чи непередбачений нормативною, ремонтною та (чи) конструкторською (проектною) документацією. **ДСТУ 2860-94.**
.005	**неремонтопригодный объект** *неремонтопридатний об'єкт* nonrepairable item	*Див.* O.008.004 неремонтовний ОБ'ЄКТ. **ДСТУ 2860-94.**
.006	**обслуживаемый объект** *обслуговний об'єкт* maintainable item	Об'єкт, для якого проведення технічного обслуговування передбачено нормативно-технічною та (чи) конструкторською (проектною) документацією. **ДСТУ 2860-94m.**
.007	**объект испытаний** *об'єкт випробувань* item under test, unit under test	Продукція, яка підлягає випробуванням. **ДСТУ 3021-95.**
.008	**объект контроля газопровода** *об'єкт контролю газопроводу* object of gas pipeline testing	Елементи газопроводу, що підлягають контролю, а саме: лінійна частина; лінійні крани; КС з різнотипними ГПА, обв'язкою та системами автоматики; підземні сховища газу; газорозподільні станції.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		Примітка. Для кожного елемента МГ вибираються контрольовані параметри, їх номінальні значення та допуски.
.009	**объект контроля технического состояния** *об'єкт контролю технічного стану* object of technical state inspection	Виріб та (чи) його складові частини, технічний стан яких підлягає контролю. **ДСТУ 2389-94m.**
.010	**объект технического диагностирования** *об'єкт технічного діагностування* object of technical diagnosis	Виріб та (чи) його складові частини, які підлягають технічному діагностуванню. **ДСТУ 2389-94m.**
.011	**объект технического контроля** *об'єкт технічного контролю* item under inspection	Продукція, процеси її створення, застосування, транспортування, технічного обслуговування та ремонту, а також відповідна технічна документація, що підлягають контролю. **ДСТУ 3021-95.**
.012	**объект управления** *об'єкт керування* control object	Об'єкт, функціонування якого здійснюється за допомогою керівних впливів системи керування (сигналів, команд, документів).
.013	**ремонтируемый объект** *ремонтовний об'єкт* repairable item	Об'єкт, ремонт якого можливий та передбачений нормативною, ремонтною та (чи) конструкторською (проектною) документацією. **ДСТУ 2860-94.**
.014	**ремонтопригодный объект** *ремонтопридатний об'єкт* repairable item	*Див.* О.008.013 ремонтовний ОБ'ЄКТ. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

О.009.000	**объем** *об'єм* *[-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -мів]* volume	Величина, що визначається довжиною, шириною та висотою, характеризує яке-небудь тіло із замкненою поверхнею та вимірюється в кубічних одиницях (одиниця в СІ - кубічний метр, $м^3$).
	обсяг *[-ягу, ор. -ягом, м. -язі; мн. -яги, -ягів]* count, scope, size, quantity	Розмір, величина, кількість, значення, межі чогось.
.001	**объем выборки** *обсяг вибірки* sample size	Кількість одиниць продукції (спостережуваних значень), які складають вибірку. **ДСТУ 3514-97.**
.002	**объем испытаний** *обсяг випробувань* scope of test	Характеристика випробувань, яка визначається кількістю об'єктів та видів випробувань, а також їх сумарною тривалістю. **ДСТУ 3021-95.**
.003	**объем испытаний на надежность** *обсяг випробувань на надійність* scope of dependability test	Характеристика плану випробувань на надійність, яка включає кількість випробуваних зразків, сумарну тривалість випробувань в одиницях напрацювання та (чи) кількість серій випробувань. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**объем контроля** *обсяг контролю* amount of inspection	Кількість об'єктів і сукупність контрольованих ознак, що встановлюється для проведення контролю. **ДСТУ 3021-95.**
.005	**объем партии** *обсяг партії* lot size	Кількість одиниць продукції, що становлять партію. **ДСТУ 3278-95.**
.006	**объем пробы** *об'єм проби* sampling volume, sample size	Певна кількість непоштучної продукції або речовини, яка складає пробу. **ДСТУ 3514-97m.**
О.010.000	**ожидание** *сподівання* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* expectation	
.001	**математическое ожидание**	Середньозважене за ймовірністю значення випадкової величини.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	математичне сподівання expectation, mathematical expectation, mean value	**ДСТУ 3514-97m.**
O.011.000	**окалина** *окалина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* scale, oxide	Продукт газової корозії. **ГОСТ 5272-68.**
.001	**окалина трубы** *окалина труби* pipe scale	Дефект труби технологічного походження, пов'язаний із наявністю на всій поверхні труби або окремих її ділянках оксидів металу, що утворилися в процесі охолодження нагрітого металу.
O.012.000	**окисление** *окиснення* *[-ння, ор. -нням]* oxidization, oxidation	1. Процес взаємодії з киснем. 2. Процес передавання електронів відновником у ході окисно-відновної реакції.
.001	**поверхностное окисление сварного соединения** *поверхневе окиснення зварного з'єднання* surface oxidation of a welded joint	Дефект, що являє собою окалину або плівку оксидів на поверхні зварного з'єднання. **ГОСТ 2601-84m.**
O.013.000	**ОКР** *ДКР* *[невідм.]* development work	*Див.* P.001.004 дослідно-конструкторська РОБОТА. **ДСТУ 3278-95.**
O.014.000	**оксид** *оксид* *[-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів]* oxide	*[фр. oxyde - окис < гр. oxys - кислий]* Хімічна сполука, яка належить до класу, що об'єднує сполуки елементів із киснем зі ступенем окиснення II.
O.015.000	**операторная** *операторна* *[-ної, д. і м. -ній, ор. -ною; мн. -ні, -них, д. -ним]* control room	*[< лат. operator - виконавець]* Приміщення для розташування чергового персоналу, його робочого місця, а також засобів оперативного контролю, керування та зв'язку.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**операторная компрессорного цеха** *операторна компресорного цеху* compressor shop control room	***У газовій промисловості -*** приміщення для оператора (змінного інженера) компресорного цеху та його автоматизованого робочого місця.
O.016.000	**операция** *операція* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* operation	*[< лат. operatio - дія, діяння]* 1. Дія, спрямована на виконання якого-небудь завдання. 2. ***У системах оброблення інформації -*** чітко визначена дія над одним чи кількома об'єктами, що створює новий об'єкт. **ДСТУ 2533-94.**
.001	**операция технического обслуживания и ремонта** *операція технічного обслуговування та ремонту* maintenance operation	Послідовність елементарних технологічних дій з технічного обслуговування та ремонту, які проводять із заданою метою. ***Примітка.*** Прикладом є визначення несправності, установлення місця несправності, контроль функціонування чи їх поєднання. **ДСТУ 2860-94m.**
.002	**сборочная операция** *складальна операція* assembly operation	Технологічна операція встановлення та утворення з'єднань складових частин заготівки та виробу. **ДСТУ 2390-94m.**
.003	**слесарно-сборочная операция** *слюсарно-складальна операція*	Складальна операція, яку виконують ручним інструментом чи машиною ручної дії.
O.017.000	**определение** *визначення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* determination	1. Процес знаходження, обчислення або вимірювання. 2. ***У хімії -*** установлення формули, особливості структури, компонентного складу хімічної сполуки, кількості речовини або речовин у суміші.
.001	**определение надежности** *визначення надійності* dependability assessment	Визначення кількісних значень показників надійності об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**определение надежности методом статистического моделирования** *визначення надійності методом статистичного моделювання* statistical modeling dependability assessment	Спосіб визначення числових значень показників надійності об'єкта, який проектують, на ЕОМ шляхом моделювання процесів функціонування об'єкта разом з процесами виникнення та усунення відмов. **ДСТУ 2860-94m.**
.003	**определение неисправности** *визначення несправності* fault diagnosis	Операції, які виконують для встановлення наявності несправності, місця несправності та визначення причин її виникнення. **ДСТУ 2860-94.**
O.018.000	**опрессовка** *опресування* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* pressure test	Процес впливу надлишковим тиском на виріб під час пошуку течі та (чи) у процесі підготування до нього. **ГОСТ 26790-85.**
O.019.000	**опробование** *випробування* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* test	Перевірка окремих складових (або в їх взаємодії) обладнання перед його пуском, після ремонту тощо.
O.020.000	**оптика** *оптика* *[-ики, д. і м. -иці, ор. -икою]* optics	*[гр. optike - наука про зір]* 1. Розділ фізики, що вивчає природу світлового випромінювання, його поширення та взаємодію з речовиною. 2. Прилади та інструменти, дія яких ґрунтується на законах відбивання та заломлення світлових або деброй-лівських хвиль.
.001	**волновая оптика** *хвильова оптика* wave optics	Розділ оптики, що вивчає явища, в яких проявляється хвильова природа світла.
.002	**геометрическая оптика** *геометрична оптика* geometric optics	Розділ оптики, що вивчає закони поширення світлового випромінювання на основі уявлень про світлові промені.
O.021.000	**опыт** *дослід*	Експеримент у процесі випробувань на надійність (експлуатаційних спос-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів] experiment, test	тережень) над одним зразком продукції, у процесі якого відбувається не більше ніж один перехід зразка від початкового характеристичного стану в альтернативний. ***Примітка 1.*** Ознакою закінчення досліду є перехід зразка продукції від початкового характеристичного стану в альтернативний чи закінчення фіксованого часу випробувань (експлуатаційних спостережень) незалежно від того, чи відбувся перехід від початкового характеристичного стану в альтернативний чи не відбувся. ***Примітка 2.*** Дослід дозволяє отримати експериментальні дані, які являють собою одну реалізацію випадкової величини, тому загальна кількість реалізацій досліджуваної випадкової величини дорівнює кількості дослідів. **ДСТУ 2864-94m.**
О.022.000	**орган** *орган* *[-на (елемент машини, частина організму) /-ну (установа, друковане видання), ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* organ, body, authority	*[гр. organon - знаряддя, інструмент]* 1. Юридична або адміністративна одиниця, що має конкретні завдання та структуру. ***Примітка.*** Прикладами є організації, органи влади, фірми, установи. **ISO/IEC Guide 2:1991.** 2. Механічний елемент машини, за допомогою якого здійснюється її керування або переміщення. 3. Частина організму, що має певну будову та спеціальне призначення.
.001	**аттестационный орган** *атестаційний орган* certificating body	Орган, який здійснює оцінку та реєструє системи якості постачальників на відповідність стандартам на системи якості. **ДСТУ 3021-95.**
.002	**орган контроля** *орган контролю* inspection body	Орган, структура якого, персонал і компетентність дозволяють йому неупереджено оцінювати, рекомендувати до приймання та перевіряти якість виготовлення, оцінювати продукцію в процесі виробництва або на підприємствах згідно з установленими критеріями.
.003	**орган по аккредитации испытательной**	Орган, який керує системою акредитації випробувальної лабораторії і

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	лаборатории *орган з акредитації випробувальної лабораторії* laboratory accreditation body	проводить акредитацію. ***Примітка.*** Орган з акредитації може виявити бажання про повне або часткове передання повноважень з атестації випробувальної лабораторії іншому компетентному органові (агентству з атестації) . З урахуванням того, що це може стати практичним способом розширення визнання випробувальних лабораторій, вважається важливим, щоб така атестація була еквівалентною атестації, яку проводить орган з акредитації, і щоб орган з акредитації визнав свою повну відповідальність за таке передавання повноважень. **ДСТУ 2462-94m.**
.004	**орган по сертификации** *орган із сертифікації* certification body	Орган, який здійснює сертифікацію відповідності. ***Примітка.*** Орган із сертифікації може сам проводити випробування та контроль за випробуваннями або здійснювати нагляд за цією діяльністю, яка проводиться за його дорученням іншими органами. **ДСТУ 2462-94m.**
.005	**орган по стандартизации** *орган зі стандартизації* standards body	Орган, що займається стандартизацією, визнаний на національному, регіональному або міжнародному рівнях, основна функція якого, згідно з його статусом, полягає в розробленні, затвердженні або прийнятті стандартів, які доступні широкому колу споживачів. ***Примітка.*** Орган зі стандартизації може мати також інші основні функції. **ISO/IEC Guide 2:1991.**
.006	**орган ручного управления** *орган ручного керування* manual control element	Елемент, призначений для безпосереднього чи дистанційного здійснення впливів від людини-оператора на інші елементи (підсистеми) системи керування.
.007	**органы чувств** *органи чуття* organs of sense	Чутливі органи людини та тварини, які сприймають і аналізують подразнення, що надходять із зовнішнього та внутрішнього середовища.
.008	**рабочий орган машины**	Тверде тіло, що виконує в технологічних машинах задані переміщення з

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	робочий орган машини operating member of a machine	метою зміни чи контролю форми, розмірів і властивостей оброблюваного предмета або виконання іншої технологічної функції. ***Примітка.*** У більшості випадків робочий орган машини безпосередньо стикається з оброблюваним предметом. **ДСТУ 2410-94m.**
О.023.000	**организация** *організація* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* organization	*[фр. organisation]* 1. Будова системи (пристрою) з урахуванням взаємодії її складових частин. 2. Компанія, корпорація, фірма, підприємство, орган влади чи інша установа, їх підрозділи чи їх об'єднання, з правами юридичної особи чи без них, суспільною чи приватною або з іншими формами власності, які виконують самостійні функції та мають адміністрацію. ***Примітка.*** В організаціях, що включають кілька функціональних підрозділів, окремий функціональний підрозділ також може бути визначений як організація. **ДСТУ ISO 14001-97m.** 3. Комплекс планомірно продуманих заходів.
.001	**головная организация по государственным испытаниям продукции** *головна організація державних випробувань продукції* head organization for state product test	Організація, затверджена в установленому порядку для проведення на державному рівні випробувань установлених найважливіших видів продукції виробничо-технічного та культурно-побутового призначення. **ДСТУ 3021-95.**
.002	**испытательная организация** *випробувальна організація* test organization	Організація, якій в установленому порядку доручено проведення випробувань певних видів продукції або проведення певних видів випробувань. **ДСТУ 3021-95.**
.003	**Международная организация по стандартизации (ИСО)**	Міжнародна неурядова організація, яка здійснює розроблення міжнародних стандартів та співробітництво в

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	Міжнародна організація зі стандартизації (ІСО) International Standards Organization	галузі стандартизації. ***Примітка.*** Членство в ній можливе для відповідного національного органу кожної держави. **ISO/IEC Guide 2:1991.**
О.024.000	**осмотр** *огляд* *[-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів]* examination, inspection	Вид контролю, що проводиться з метою перевірки стану та утримання пристроїв, виробів, систем; вміщує перевірку зовнішнього стану, працездатності, укомплектування, якості ведення документації.
.001	**технический осмотр** *технічний огляд* technical check-up	Вид контролю, що проводиться з метою спостереження за станом об'єкта переважно за допомогою органів чуття та, за потреби, засобів контролю, внутрішніх або зовнішніх відносно до об'єкта, номенклатура яких установлена відповідною документацією. **ДСТУ 3021-95m.**
О.025.000	**останов** *зупин* *[-ну, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* stop, halt, shut-down	*Див.* О.026.000 ЗУПИНКА.
О.026.000	**остановка** *зупинка* *[-нки, д. і м. -нці, ор. -нкою; мн. -нки, -нок]* stop	Припинення роботи обладнання, лінії, системи.
.001	**аварийная остановка** *аварійна зупинка* emergency stop	Автоматичне припинення роботи обладнання, системи внаслідок відмов у їх роботі, відхилів технологічних параметрів за аварійні границі тощо.
.002	**аварийная остановка ГПА** *аварійна зупинка ГПА* emergency stop of a gas-compressor unit	Негайна зупинка ГПА (від системи захисту або натискання кнопки) у разі виникнення аварійної ситуації без розвантаження від тиску. ***Примітка.*** У цьому випадку після зупинки необхідно негайно скинути тиск у всій системі, користуючись байпасними та продувальними клапанами.
.003	**вынужденная остановка ГПА**	Будь-яка позапланова зупинка агрегату.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	вимушена зупинка ГПА forced stopping of a gas-compressor unit	
.004	**длительная остановка ГПА** *тривала зупинка ГПА* long-term stopping of a gas-compressor unit	Зупинка ГПА на тривалий час (наприклад, на ремонт, перебування в резерві тощо).
.005	**кратковременная остановка ГПА** *короткочасна зупинка ГПА* short-term stopping of a gas-compressor unit	Зупинка ГПА на нетривалий час, після якої агрегат знаходиться практично в стані готовності до повторного пуску.
.006	**нормальная остановка ГПА** *нормальна зупинка ГТА* normal stopping of a gas-compressor unit	Зупинка ГПА (від натискання кнопки) з розвантаженням від тиску.
O.027.000	**ответственность** *відповідальність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* responsibility, liability	Примусовий захід, зафіксований у законах або інших нормативно-правових актах та який ґрунтується на застосуванні до юридичної або фізичної особи певних санкцій у випадку невиконання чи неправильного виконання нею своїх зобов'язань (службових обов'язків).
.001	**ответственность за качество продукции** *відповідальність за якість продукції* product liability	Загальний термін, що характеризує відповідальність виробника чи інших осіб за відшкодування збитків із-за нанесення травм, пошкодження власності чи іншої втрати внаслідок використання продукції або послуг. **ДСТУ 3021-95m.**
O.028.000	**отвод** *відвід [-воду, д. -водові/-воду, зн. -від, ор. -водом, м. -воді; мн. -води, -водів]* outlet, tap	1. Пристрій для зміни напрямку частини потоку речовини та відбирання цієї частини. 2. Відгалуження чого-небудь (труби, кабелю тощо).

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**спиральный отвод компрессора** *спіральний відвід компресора* helix tap of a compressor	Нерухомий елемент компресора, що складається зі спіральної ділянки та дифузора, призначена для рівномірного відбирання газу по периферії нерухомої дифузорної ґратки або робочого колеса компресора.
O.029.000	**отказ** *відмова* *[-ви, ор. -вою; мн. -ви, -в]* failure	Подія, яка полягає в утраті об'єктом здатності виконувати потрібну функцію, тобто в порушенні працездатного стану об'єкта. ***Примітка.*** "Відмова" є подією, на відміну від "несправності", що є станом та причиною відмови. **ДСТУ 2860-94m.**
.001	**внезапный отказ** *раптова відмова* sudden failure	Відмова, яку неможливо передбачити попередніми дослідженнями чи технічним оглядом. **ДСТУ 2860-94.**
.002	**вынужденный отказ технологической системы** *вимушена відмова технологічної системи* forced failure of a technological system	Відмова технологічної системи внаслідок порушення регламентованих для цієї системи умов виробництва. **ДСТУ 2470-94.**
.003	**деградационный отказ** *деградовна відмова* degradation failure	Відмова, спричинена процесами деградації в об'єкті за умови дотримання всіх установлених правил та (чи) норм його проектування, виготовлення та експлуатації. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**зависимый отказ** *залежна відмова* secondary failure	Відмова об'єкта, спричинена прямо чи непрямо відмовою або несправністю іншого об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.005	**конструктивный отказ** *конструкційна відмова* design failure	Відмова, спричинена недосконалістю чи порушенням установлених правил та (чи) норм проектування й конструювання об'єкта. **ДСТУ 2860-94m.**
.006	**критический отказ** *критична відмова* critical failure	Відмова, що за оцінками може привести до травмування людей, значних матеріальних збитків чи до інших неприйнятних наслідків. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.007	**ложный отказ** *хибна відмова* fictitious failure	Хибний результат діагностування, який показує наявність відмови в даному елементі (групі) в разі її фактичної відсутності.
.008	**независимый отказ** *незалежна відмова* primary failure, independent failure	Відмова об'єкта, не спричинена прямо чи непрямо відмовою чи несправністю іншого об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.009	**необнаруженный отказ** *невиявлена відмова* undetected failure	Хибний результат діагностування, який показує відсутність відмови в даному елементі (групі) в разі її фактичної наявності.
.010	**неучитываемый отказ** *невраховувана відмова* non-relevant failure	Відмова, яку належить вилучити з пояснювальної записки до наслідків випробувань чи експлуатації або з розрахунків величини показника безвідмовності. ***Примітка.*** Повинні бути встановлені критерії вилучення відмови. **ДСТУ 2860-94.**
.011	**отказ вследствие внутренних дефектов** *відмова внаслідок внутрішніх дефектів* inherent weakness failure	Відмова, викликана внутрішніми дефектами самого виробу, за наявності навантажень, які не перевищують установлених можливостей виробу. **IEC 271-74.**
.012	**отказ вследствие неправильного обращения** *відмова внаслідок неправильного поводження* mishandling failure	Відмова, спричинена неправильним чи необережним поводженням з об'єктом. **ДСТУ 2860-94m.**
.013	**отказ вследствие неправильной эксплуатации** *відмова внаслідок неправильної експлуатації* misuse failure	Відмова, викликана порушенням умов експлуатації, установлених у нормативно-технічній документації.
.014	**отказ вследствие непрочности** *відмова внаслідок неміцності*	Відмова, спричинена неміцністю самого об'єкта, коли дія навантаження на об'єкт не перевищує встановлену спроможність об'єкта.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	weakness failure	***Примітка.*** Неміцність може бути властива об'єктові чи запозичена. **ДСТУ 2860-94m.**
.015	**отказ вследствие перегрузки** *відмова внаслідок перевантаження* misuse failure	Відмова, спричинена дією навантажень під час використання об'єкта, які перевищують його встановлену спроможність. **ДСТУ 2860-94m.**
.016	**отказ программного средства** *відмова програмного засобу* software failure	Подія, що полягає в проявленні непрацездатності програмного засобу. ***Примітка.*** Ознаки непрацездатності встановлюються в його нормативно-технічній документації. **ДСТУ 2853-94m.**
.017	**отказ технологической системы по затратам** *відмова технологічної системи за витратами* technological system failure as related to costs	Відмова технологічної системи, внаслідок якої значення принаймні одного параметра матеріальних чи вартісних витрат не відповідають значенням, які встановлені в технічній документації. **ДСТУ 2470-94.**
.018	**отказ технологической системы по параметрам продукции** *відмова технологічної системи за параметрами продукції* technological system failure as related to products parameters	Відмова технологічної системи, внаслідок якої значення принаймні одного параметра чи показника якості виготовлюваної продукції не відповідає вимогам, які встановлені в нормативно-технічній та (чи) конструкторській і технологічній документації. **ДСТУ 2470-94m.**
.019	**отказ технологической системы по производительности** *відмова технологічної системи за продуктивністю* technological system failure as related to output	Відмова технологічної системи, внаслідок якої значення принаймні одного параметра продуктивності технологічної системи не відповідає значенням, які встановлені в нормативно-технічній та (чи) конструкторській і технологічній документації. **ДСТУ 2470-94m.**
.020	**отказ участка линейной части маги-**	Відмова елемента (елементів) магістрального трубопроводу, яка пере-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	стрального трубопровода *відмова ділянки лінійної частини магістрального трубопроводу* failure of a linear main-pipeline portion section	риває процес випробування або експлуатації цієї ділянки.
.021	**параметрический отказ технологической системы** *параметрична відмова технологічної системи* parametric failure of a technological system	Відмова технологічної системи, за якої зберігається її функціонування, але відбувається вихід значення одного чи декількох параметрів технологічного процесу за межі, які встановлені в нормативно-технічній та (чи) конструкторській і технологічній документації. **ДСТУ 2470-94m.**
.022	**перемежающийся отказ** *повторювальна відмова* intermittent failure	Самоусувна відмова одного й того самого характеру, що виникає багаторазово. **ДСТУ 2860-94m.**
.023	**полный отказ** *повна відмова* complete failure	Відмова, що призводить до повної неспроможності об'єкта виконувати жодну з потрібних функцій. **ДСТУ 2860-94.**
.024	**постепенный отказ** *поступова відмова* gradual failure, drift failure	Відмова, спричинена поступовими змінами значень одного чи декількох параметрів об'єкта. ***Примітка.*** Поступову відмову можна передбачити попередніми дослідженнями чи технічним оглядом, інколи її можна відвернути заходами технічного обслуговування. **ДСТУ 2860-94.**
.025	**производственный отказ** *виробнича відмова* manufacturing failure	Відмова, спричинена невідповідністю виготовлення об'єкта до його проекту чи до норм виробничого процесу. **ДСТУ 2860-94.**
.026	**ресурсный отказ** *ресурсна відмова* marginal failure, life-limiting failure	Відмова, унаслідок якої об'єкт досягає граничного стану. **ДСТУ 2860-94m.**
.027	**систематический отказ**	Відмова, однозначно пов'язана з певною причиною, яку можна усунути

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	систематична відмова systematic failure, reproducible failure	лише тільки після модифікації проекту чи виробничого процесу, правил експлуатації, документації чи врахування інших чинників. **ДСТУ 2860-94m.**
.028	**скрытый отказ** *прихована відмова* latent failure	Відмова, що не виявляється візуально чи штатними методами й засобами контролю та діагностики, проте виявляється під час проведення технічного обслуговування чи спеціальними методами діагностики. **ДСТУ 2860-94m.**
.029	**собственный отказ технологической системы** *власна відмова технологічної системи* inherent failure of a technological system	Відмова технологічної системи внаслідок порушення працездатного стану її елементів та (чи) функційних зв'язків між ними. **ДСТУ 2470-94m.**
.030	**учитываемый отказ** *ураховувана відмова* relevant failure	Відмова, яку належить заносити в пояснювальну записку до результатів випробувань чи експлуатації або в розрахунок величини показника безвідмовності. ***Примітка.*** Повинні бути встановлені критерії врахування відмови. **ДСТУ 2860-94m.**
.031	**функциональный отказ технологической системы** *функціональна відмова технологічної системи* functional failure of a technological system	Відмова технологічної системи, унаслідок якої припиняється її функціонування, що не передбачено регламентованими умовами виробництва чи вимогами конструкторської та технологічної документації. **ДСТУ 2470-94m.**
.032	**частичный отказ** *часткова відмова* partial failure	Відмова, що призводить до неспроможності об'єкта виконувати частину з потрібних функцій. **ДСТУ 2860-94.**
.033	**явный отказ** *явна відмова* explicit failure	Відмова, що виявляється візуально чи штатними методами й засобами контролю та діагностування під час підготовлення об'єкта до використання чи в процесі його використання за

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		призначенням. **ДСТУ 2860-94m.**
О.030.000	**отказоустойчивость** *відмовостійкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* fault tolerance, fail safe	Властивість об'єкта зберігати працездатність за наявності відмов його складових частин. ***Примітка.*** Відмовостійкість закладається в процесі проектування об'єкта з метою недопущення критичних відмов та убезпечення. **ДСТУ 2860-94m.**
.001	**отказоустойчивость автоматизированной системы** *відмовостійкість автоматизованої системи*	Властивість системи мінімізувати небажані наслідки у випадку відмови її компонентів, пошкодження або виходу з ладу устаткування, а також помилок персоналу. **ДСТУ 2231-93m.**
О.031.000	**отклонение** *відхил* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* deviation, deflection, variation	Алгебрична різниця між дійсним (або граничним) та номінальним значеннями, розмірами тощо.
.001	**действительное отклонение параметра** *дійсний відхил параметра* real deviation of a parameter	Величина, яка дорівнює алгебричній різниці між дійсним та номінальним значеннями параметра.
.002	**допускаемое отклонение параметра** *допустимий відхил параметра* admissible deviation of a parameter	Установлене в нормативно-технічній документації значення відхилу параметра, яке не впливає на нормальне функціонування виробу.
.003	**измеренное отклонение параметра** *виміряний відхил параметра* measured deviation of a parameter	Алгебрична різниця між виміряним і номінальним значенням параметра. **ГОСТ 19919-74.**
.004	**предельное отклонение параметра** *граничний відхил параметра* limited deviation of a	Величина, яка дорівнює алгебричній різниці між граничним та номінальним значеннями параметра.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	parameter	
.005	**среднеквадратическое отклонение** *середньоквадратичний відхил* mean square deviation, standard deviation	Невід'ємний квадратний корінь з дисперсії. **ДСТУ 3514-97m.**
O.032.000	**отложение** *відкладення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* sedimentation, deposit	Осад у вигляді шару, пласта.
.001	**отложение неорганических солей** *відкладення неорганічних солей* sedimentation of inorganic salts	Утворення важковилучуваного осаду неорганічних солей на внутрішніх поверхнях приладів, апаратів, пристроїв.
O.033.000	**ОТР** *ДТР* *[невідм.]* experimental-technological work	*Див.* P.001.005 дослідно-технологічна РОБОТА. **ДСТУ 3278-95.**
O.034.000	**отражатель** *відбивач* *[-ча, ор. -чем, м. -чі; мн. -чі, -чів]* reflector	Пристрій або природна перешкода, що змінює напрям та інтенсивність потоку звукової або гідравлічної енергії, електромагнітних хвиль, частинок, а також напрям руху твердих тіл, які мають пружні властивості.
.001	**искусственный отражатель** *штучний відбивач* artificial reflector	Модель дефекту, яка служить для настроювання або перевірки апаратури за умов роботи методом відлуння під час неруйнівного контролю. **ГОСТ 23829-85m.**
O.035.000	**отражение** *відбивання* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* reflection	Явище, за якого хвиля (промінь, частинка), що падає на поверхню розділу двох середовищ, поширюється від границі в тому самому середовищі, в якому вона (він) і поширювалася.
O.036.000	**охладитель** *охолоджувач* *[-ча, ор. -чем, м. -чі; мн. -чі, -чів]*	Теплообмінний апарат, для зниження температури робочого тіла.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	cooler	
.001	**предварительный охладитель ГТД** *попередній охолоджувач ГТД* precooler of a gas-turbine engine	Теплообмінний апарат, що знижує температуру робочого тіла перед початковим стисненням. **ДСТУ 2340-94.**
.002	**промежуточный охладитель ГТД** *проміжний охолоджувач ГТД* intercooler of a gas-turbine engine	Теплообмінний апарат, що знижує температуру робочого тіла між ступенями стиснення. **ДСТУ 2340-94.**
O.037.000	**оценивание** *оцінювання* *[-ння, ор. -нням]* assessment, evaluation, estimation	Визначення наближеного значення невідомого параметра генеральної сукупності за результатами спостережень. **ГОСТ 15895-77.**
.001	**оценивание качества продукции** *оцінювання якості продукції* assessment of product quality	Визначення значень характеристик продукції з зазначенням точності та достовірності. **ДСТУ 3021-95.**
O.038.000	**оценка** *оцінка* *[-нки, д. і м. -нці, ор. -нкою; мн. -нки, -нок]* assessment, evaluation, estimation	1. Статистична характеристика, призначена для визначення невідомого значення деякого параметра сукупності. **ГОСТ 15895-77m.** 2. Прийняте позначення якості, значення чого-небудь.
	оцінювання *[-ння, ор. -нням]* evaluation	*Див.* O.037.000**.**
.001	**оценка переменных состояния и параметров режимов газопроводов** *оцінювання змінних стану та параметрів режимів газопроводів*	Метод технічної діагностики газопроводу, який полягає в оцінюванні параметрів його стану за вимірюваним вихідним змінним та за відомих або невідомих вхідних. ***Примітка.*** Висновки про несправність роблять, виходячи з порівняння оцінки, одержаної за допомогою певних статис-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		тичних критеріїв, зі значеннями цих параметрів у період нормальної або дослідної (підконтрольної) експлуатації.
.002	**оценка технического уровня продукции** *оцінювання технічного рівня продукції*	Сукупність операцій, яка складається з вибирання номенклатури показників, що характеризують технічну досконалість оцінюваної продукції, визначення значень цих показників та порівняння їх з базовими. **ДСТУ 2925-94.**
.003	**проектная оценка надежности** *проектна оцінка надійності*	***В автоматизованих системах*** - текстовий документ з загальносистемних рішень, який містить результати вибирання та оцінювання показників надійності системи, їх розрахунок та аналіз.
	проектне оцінювання надійності projected estimated dependability	Визначення очікуваних числових значень показників надійності проектованого об'єкта на підставі даних про надійність його складових частин і структури об'єкта. **ДСТУ 2860-94m.**
О.039.000	**ошибка** *помилка [-лки, д. і м. -лці, ор. -лкою; мн. -лки, -лок]* mistake, error	1. Оцінка логічного твердження або висновок про щось неправильне, хибне. ***Примітка.*** Помилкою, наприклад, є: спотворення кодового сигналу інформації в разі неправильного, хибного відображення значення елемента кодової послідовності сигналу одиниці чи нуля; визначення відмови як події, що не відбулась (хибна відмова); незнайдення відмови (невиявлена відмова). **ДСТУ 2860-94m.** 2. Некоректність яких-небудь дій людини. 3. *Див.* П.027.000 ПОХИБКА.
.001	**ошибка оператора** *помилка оператора* human error	Дія оператора, яка призводить до непередбачених наслідків функціонування модуля (системи). **ДСТУ 2668-94m.**
.002	**ошибка программного средства** *помилка програмного*	Запис елемента програми чи тексту програмної документації, використання яких призводить (може призве-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	засобу program error, software error, software failure	сти) до небажаного (недопустимого, неправильного) результату. **ДСТУ 2853-94.**
	П	
П.001.000	**паз** *паз* *[-зу, ор. -зом, м. -зі/-зові; мн. -зи, -зів]* slot	Виїмка в деталі.
П.002.000	**пайка** *паяння* *[-ння, ор. -ннням]* soldering	Утворення з'єднань з міжатомними зв'язками шляхом нагрівання з'єднуваних матеріалів нижче температури їх плавлення, змочування припоєм, затікання припою в щілину та подальшої його кристалізації. **ДСТУ 2391-94m.**
П.003.000	**пара** *пара* *[-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р]* pair, couple	*[нім. Paar]* 1. Два елементи множини, об'єднані за деяким класифікаційним принципом. 2. ***В електротехніці -*** група або частина групи з двох ізольованих одна від одної жил (провідників) кабелю, призначених для роботи в одній електричній мережі. **ГОСТ 15845-80m.** 3. ***У машинобудуванні -*** з'єднання двох стичних ланок, що дозволяє їх відносний рух.
.001	**вращательная пара** *обертальна пара* turning pair	Пара, що дозволяє відносний обертальний рух.
.002	**поступательная пара** *поступальна пара* rectilinear pair, sliding pair	Пара, що дозволяє відносний поступальний рух.
П.004.000	**параметр** *параметр* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* parameter	*[< гр. parametron - розмірюю, вимірюю]* Величина, яка характеризує будь-яку властивість або стан процесу, явища, пристрою, системи, виробу.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**аварийный параметр** *аварійний параметр* emergency parameter	Параметр об’єкта, що використовується для попередження можливості виникнення аварійної ситуації. **ГОСТ 19919-74m.**
.002	**вспомогательный параметр** *допоміжний параметр* auxiliary parameter	Параметр об’єкта, що використовується для пошуку місця відмови. **ГОСТ 19919-74m.**
.003	**диагностический параметр** *діагностований параметр* diagnostic parameter	Параметр об'єкта, що використовується під час його діагностування. **ДСТУ 2389-94.**
.004	**контролируемый параметр** *контрольований параметр* test parameter, controlled parameter	Параметр об'єкта, що використовується під час його контролю. **ДСТУ 2389-94.**
.005	**определяющий параметр** *визначальний параметр* defining parameter	Параметр (показник якості), що характеризує стан об'єкта та досягнення яким певного граничного значення визначає відмову (граничний стан). **ДСТУ 2862-94m.**
.006	**основной параметр** *основний параметр* main parameter	*Див.* П.004.005 визначальний ПАРАМЕТР.
.007	**осредненный параметр потока отказов** *середній параметр потоку відмов* mean failure intensity	Середнє значення параметра потоку відмов у заданому інтервалі часу. **ДСТУ 2860-94.**
.008	**параметр изделия** *параметр виробу* parameter of an item	Характеристика виробу, яка відображає фізичну величину. **ГОСТ 19919-74.**
.009	**параметр потока отказов** *параметр потоку відмов* instantaneous failure intensity, failure intensity	Відношення математичного сподівання кількості відмов відновного об'єкта за досить мале його напрацювання до значення цього напрацювання. **ДСТУ 2860-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.010	**параметр распределения** *параметр розподілу* distribution parameter	Стала, від якої залежить функція розподілу. **ГОСТ 15895-77.**
П.005.000	**партия** *партія* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* batch, lot	*[< лат. pars (partis) - частина, галузь, відділ]* Певна кількість предметів, дій, об'єднаних за якими-небудь загальними характеристиками.
.001	**контролируемая партия продукции** *контрольована партія продукції* inspection lot	Сукупність одиниць продукції одного найменування, типономіналу чи типорозміру та виконання, вироблена протягом визначеного проміжку часу в одних і тих самих умовах та одночасно пред'явлена для контролю. ***Примітка.*** Вироблена продукція може бути в процесі виготовлення, добування, ремонту, зберігання, транспортування, експлуатації. **ДСТУ 3514-97m.**
.002	**опытная партия продукции** *дослідна партія продукції* trial lot	Сукупність дослідних зразків чи певний обсяг непоштучної продукції, виготовленої за встановлений інтервал часу з метою контролю відповідності продукції визначеним вимогам та прийняття рішення щодо поставлення продукції на виробництво. **ДСТУ 3278-95.**
.003	**партия продукции** *партія продукції* production lot	Сукупність одиниць продукції з однією назвою та однаковим позначенням, виготовлена за певний час та за однакових умов. **ДСТУ 3278-95.**
П.006.000	**патрубок** *патрубок* *[-бка, ор. -бком; мн. -бки, -бків]* nipple, branch pipe	Невеликий відрізок труби для відведення (підведення) газу, пари або рідини з (до) основного трубопроводу, резервуару або іншої конструкції.
.001	**всасывающий патрубок** *всмоктувальний патрубок* sucker	Складова частина компресора (насоса), призначена для всмоктування газу (рідини) і формування рівномірного поля швидкостей потоку.
.002	**входной патрубок** *вхідний патрубок*	*Див.* П.006.001 всмоктувальний ПАТРУБОК.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	inlet fitting	
.003	**выхлопной патрубок** *вихлопний патрубок* exhaust manifold, exhaust nozzle, exhaust	Складова частина двигуна, призначена для відводу вихлопних газів.
.004	**нагнетательный патрубок** *нагнітальний патрубок* discharge connection, pressure inlet	Складова частина компресора (насоса), призначена для подавання стисненого газу (рідини) за призначенням.
П.007.000	**ПГТА** *ПГТА* *[невідм.]* combined steam and gas-turbine engine	*Див.* А.007.005 парогазотурбінний АГРЕГАТ. **ДСТУ 2340-94.**
П.008.000	**передача** *передавання* *[-ння, ор. -нням]* transmission, transfer, sending	Переміщення, пересилання енергії, повідомлень від джерела до споживача, приймача.
	передача *[-чі, ор. -чею; мн. -чі, -ч, д. -чам]* gearing, transmission, drive	Механізм, що здійснює передавання руху з перетворенням швидкостей та відповідним змінюванням обертальних моментів.
.001	**зубчатая передача** *зубчаста передача* gearing, gear train	Триланковий механізм, дві рухомі ланки якого є зубчасті колеса, які утворюють з нерухомою ланкою обертальну або поступальну пару.
.002	**силовая передача** *силова передача* shafting	Механізм, призначений для передавання потужності від двигуна до споживачів енергії зі збільшенням сил (обертальних моментів) за рахунок зменшення швидкості (частоти обертання), а іноді - для змінення характеру руху.
П.009.000	**переиздание** *перевидання* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* reprint	Нове друковане видання нормативного документа без змін. **ISO/IEC Guide 2:1991.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

П.010.000	**перекрытие** *перекриття* *[-ття, ор. -ттям; мн. -ття, -ттів]* overlapping, covering	1. Дія з закриття (відкриття) руху, течії, призупинення будь-чого. 2. Горизонтальна тримальна конструкція в будівлі, що розділяє поверхи.
.001	**перекрытие течи** *перекриття течі* leak overlapping, leak shutoff	Припинення або зменшення витрати речовини крізь течу внаслідок її закупорки чи деформації. **ГОСТ 26790-85.**
П.011.000	**пересмотр** *перегляд* *[-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів]* revision	Внесення всіх необхідних змін у зміст і оформлення нормативного документа. ***Примітка.*** Результати перегляду подаються у формі опублікування нового видання нормативного документа. **ISO/IEC Guide 2:1991.**
П.012.000	**период** *період* *[-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів]* period	*[< гр. periodos - кружний шлях, обертання, чергування]* 1. Інтервал часу між двома повторюваними операціями, періодичними сигналами або процесами. 2. Частина періодичного процесу, що міститься між однаковими фазами. 3. ***У хімії -*** якісно завершений ряд послідовно розташованих хімічних елементів у Періодичній системі елементів Д.І. Менделєєва, що починається лужним металом і закінчується інертним газом.
.001	**период износа** *період зношення* wear-out-failure period	Такий можливий період, протягом якого середня інтенсивність відмов різко збільшується порівняно з попереднім періодом. **IEC 271-74.**
.002	**период окончания ресурса** *період закінчення ресурсу* period of a useful life termination	*Див.* П.012.001 ПЕРІОД зношення.
.003	**период полезной жизни** *період корисного життя*	Частина життєвого циклу від початку серійного виробництва до зняття з експлуатації. **ДСТУ 3589-97.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	useful live time period	
.004	**период постоянного параметра потока отказов** *період сталого параметра потоку відмов* constant failure intensity period	Період терміну служби відновного об'єкта з приблизно сталим параметром потоку відмов. ***Примітка.*** Період постійності параметра потоку відмов відновного об'єкта (системи) настає, коли в об'єкті (системі) будуть замінені хоч один раз практично всі складові елементи на аналогічні (нові). **ДСТУ 2860-94m.**
.005	**период приработки** *період припрацювання* early failure period	Можливий початковий період напрацювання об'єкта, протягом якого спостерігається стала тенденція до зменшення параметра потоку відмов, зумовлена наявністю, поступовим виявленням та усуненням прихованих дефектів. **ДСТУ 2860-94m.**
.006	**реализационный период жизненного цикла** *реалізаційний період життєвого циклу* life cycle realisation time	Частина життєвого циклу від задуму до серійного виробництва. **ДСТУ 3589-97.**
П.013.000	**периодичность** *періодичність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* periodicity	*[< гр. periodikos - періодичний]* Повторюваність процесів, подій через певні проміжки часу.
.001	**периодичность технического обслуживания** *періодичність технічного обслуговування* maintenance rate, frequency of maintenance	Проміжок часу або напрацювання між даним видом технічного обслуговування та наступним таким самим видом чи іншим більш складним. **ГОСТ 18322-78.**
П.014.000	**персонал** *персонал* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові]* staff, personnel	*[< лат. personalis - особистий]* Особовий склад установи або виробничого підрозділу, який являє собою групу людей за професійними або іншими ознаками.
.001	**дежурный персонал** *черговий персонал*	Працівники, які перебувають на чергуванні в зміні та допущені до опера-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	duty personnel	тивного керування об'єктом: диспетчер, змінний інженер, члени аварійно-виїзних бригад тощо.
.002	**ремонтный персонал** *ремонтний персонал* maintenance staff	Персонал, що забезпечує ремонт і відтворення технічних засобів, які відмовили, в умовах спеціалізованих ремонтних підрозділів.
.003	**эксплуатационный персонал** *експлуатаційний персонал* maintenance staff	Персонал, що забезпечує функціонування та обслуговування технічних засобів і систем "людина-машина".
П.015.000	**план** *план* *[-ну, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* plan	*[< лат. planum - рівне місце, площина]* 1. Певний порядок, послідовність у діях, викладення чого-небудь. 2. Креслення розташування об'єктів на місцевості.
.001	**план выборочного контроля** *план вибіркового контролю* sampling inspection plan	Сукупність даних про обсяг вибірок і контрольних нормативів. **ДСТУ 3514-97.**
.002	**план испытаний** *план випробувань* test plan, test programme	Сукупність даних про вид випробування, обсяг партії продукції, що випробовується, вибірок чи проб, контрольні параметри та вирішальні правила. **ДСТУ 3021-95.**
.003	**план испытаний на надежность** *план випробувань на надійність* dependability test plan	Сукупність правил, що встановлюють обсяг вибірки, порядок проведення випробувань на надійність, критерії їх завершення та прийняття рішень за результатами випробувань. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**план испытаний на надежность NMT** *план випробувань на надійність NMT* dependability test plan NMT	План випробувань, згідно з яким одночасно випробують N об'єктів; об'єкти, що відмовляли під час випробувань, відновлюють, але не замінюють; об'єкт випробують протягом напрацювання Т. **ДСТУ 3004-95m.**
.005	**план испытаний на надежность NMr**	План випробувань, згідно з яким одночасно випробують N об'єктів; після

	план випробувань на надійність NMr dependability test plan NMr	кожної відмови об'єкт відновлюють, а випробування припиняють лише тоді, коли сумарна за всіма об'єктами кількість відмов досягає r. **ДСТУ 3004-95m.**
.006	**план испытаний на надежность NRT** *план випробувань на надійність NRT* dependability test plan NRT	План випробувань, згідно з яким одночасно починають випробування N об'єктів; об'єкти, що відмовили під час випробувань, замінюють новими, а випробування припиняють після закінчення часу випробувань або напрацювання T для кожної з N позицій. **ДСТУ 3004-95m.**
.007	**план испытаний на надежность NRz** *план випробувань на надійність NRz* dependability test plan NRz	План випробувань, згідно з яким одночасно починають випробування N об'єктів; об'єкти, що відмовили під час випробувань, замінюють новими; а випробування припиняють лише тоді, коли сумарна кількість об'єктів, що відмовили за всіма позиціями, досягає r, або після закінчення часу випробувань, або напрацювання T. **ДСТУ 3004-95m.**
.008	**план испытаний на надежность NUT** *план випробувань на надійність NUT* dependability test plan NUT	План випробувань, згідно з яким одночасно випробують N об'єктів; об'єкти, що відмовили під час випробувань, не відновлюють і не замінюють; а випробування припиняють після закінчення часу випробувань або напрацювання T для кожного об'єкта, який не відмовив. **ДСТУ 3004-95m.**
.009	**план испытаний на надежность NUr** *план випробувань на надійність NUr* dependability test plan NUr	План випробувань, згідно з яким одночасно випробують N об'єктів; об'єкти, що відмовили під час випробувань, не відновлюють і не замінюють; а випробування припиняють лише тоді, коли кількість об'єктів, що відмовили, досягає r. **ДСТУ 3004-95m.**
.010	**план испытаний на надежность NUz** *план випробувань на надійність NUz* dependability test plan	План випробувань, згідно з яким одночасно випробують N об'єктів; об'єкти, що відмовили під час випробувань, не відновлюють і не замінюють; а кожен об'єкт випробують протягом напрацювання Z_i,

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	NUz	який є найменшою з двох величин - напрацювання до відмови і-го об'єкта та напрацювання до зняття з випробувань працездатного і-го об'єкта (тут і = 1, 2, ... N). **ДСТУ 3004-95m.**
.011	**план контроля** *план контролю* inspection plan	Сукупність вимог і правил, яких необхідно дотримуватися в процесі прийняття рішення про приймання партії продукції. ***Примітка.*** Під сукупністю вимог і правил розуміють обсяг контрольованої партії, рівень і вид контролю, тип плану вибіркового контролю, обсяг вибірки, контрольні нормативи, вирішальні правила та т.ін. **ДСТУ 3514-97m.**
.012	**план ликвидации аварии** *план ліквідації аварії* contingency plan, plan of accident elimination	Документ, що складається для всіх вибухо-, пожежонебезпечних об'єктів нафтогазової промисловості на випадок їх можливих аварій. ***Примітка.*** У нафтогазовій промисловості України чинним є НАОП 1.1.21-5.07-79. який містить у собі порядок дій та розподіл обов'язків між особами, що беруть участь у ліквідації аварій, список посадових осіб та організацій, які повинні бути терміново повідомлені про аварію. Плани ліквідації аварій повинні передбачати вид і місце можливих аварій (з додаванням схем розташування основного та допоміжного обладнання, вентиляції, мереж та комунікацій, кранів, рубильників тощо), заходи щодо відключення пошкодженої дільниці, гасіння пожеж, евакуації людей і охорони довкілля, дані про інструменти, обладнання, які залучаються для ліквідації аварій, та їх розташування.
.013	**план эксперимента** *план експерименту* plan of experiment	Сукупність даних, які визначають кількість, умови та порядок реалізації дослідів. **ГОСТ 24026-80.**
П.016.000	**планирование** *планування* *[-ння, ор. -нням]* planning	*[< лат. planum - рівне місце, площина]* 1. Процес розроблення планів. 2. Упорядкування процесів у часі, організація раціональних зв'язків між

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		процесами та їх середовищем.
.001	**планирование испытаний на надежность** *планування випробувань на надійність* design of experiments on dependability	Вибирання плану випробувань на надійність та його параметрів, які забезпечують в умовах заданих обмежень досягнення найкращого значення обраного критерію оптимальності плану. **ДСТУ 2864-94m.**
П.017.000	**пластикация** *пластикація* *[-ії, ор. -ією]* plastication	*[< гр. plastos - ліпний, пластичний]* Процес механічного та (чи) термічного оброблення полімерних матеріалів, унаслідок якого підвищується їх пластичність.
П.018.000	**пластичность** *пластичність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* plasticity	*[< гр. plastike - скульптура]* Властивість твердих тіл під впливом зовнішніх сил змінювати, не руйнуючись, свою форму й розміри та зберігати залишкові деформації після припинення дії цих сил.
П.019.000	**плена** *плена* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* skin	Дефект труби технологічного характеру, який являє собою відшарок металу труби різної товщини та розміру, частіше за все язикоподібної форми, витягнений у напрямку прокатування та з'єднаний з основним металом одним боком. ***Примітка.*** Нижня поверхня плени та утворене поглиблення окиснені.
П.020.000	**плотномер** *густиномір* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* densimeter	Прилад для вимірювання густини рідин, газів та твердих тіл, а також сипких речовин.
.001	**радиационный плотномер** *радіаційний густиномір* radiation densimeter	Радіаційний прилад неруйнівного контролю, призначений для вимірювання середнього значення густини твердих, рідинних і газових середовищ та їх сумішей. **ДСТУ 2865-94m.**
.002	**радиоволновой плотномер** *радіохвильовий густиномір* radio-wave densimeter	Радіохвильовий прилад неруйнівного контролю, призначений для вимірювання густини або пористості радіопрозорих матеріалів чи виробів із них. **ДСТУ 2865-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

П.021.000	**плотность** *густина* *[-ни, ор. -ною]* density	Загальна назва сукупності питомих фізичних величин, що визначаються відношенням якоїсь величини (маси, енергії, заряду тощо) до довжини, площі або об'єму, уздовж якого поширюється або який займає речовина, енергія, заряд.
	щільність *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* compactness, thickness	1. Характеристика прилягання (розміщення) елементів на платі, даних на носіях і т.ін. 2. Кількість злічених елементів в одиниці вимірювання ділянки їх знаходження. 3. Поняття математичної статистики.
.001	**плотность вещества** *густина речовини* density	Скалярна величина, що визначається відношенням маси речовини до її об'єму (одиниця в СІ - кілограм на кубічний метр, кг/м^3).
.002	**плотность газа в нормальных условиях** *густина газу за нормальних умов* gas density in normal conditions	Густина газу за температури 0 °С і тиску 0,1013 МПа.
.003	**плотность распределения** *щільність розподілу* density of probability distribution	Перша похідна (якщо вона існує) функції розподілу. **ГОСТ 15895-77.**
П.022.000	**плунжер** *плунжер* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* plunger	*[англ. plunger < plunge - пірнати]* Поршень, який має довжину значно більшу за діаметр.
П.023.000	**поверхность** *поверхня* *[-хні, ор. -хнею; мн. -хні, -хонь]* surface	1. Межа, що віддаляє геометричне тіло від зовнішнього простору або іншого тіла. 2. Слід руху якої-небудь лінії в просторі.
.001	**поверхность трения** *поверхня тертя*	Поверхня тіла, що бере участь у процесі тертя. **ДСТУ 2823-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	sliding surface	
.002	**сопрягаемая поверхность детали** *спряжувана поверхня деталі* conjugated surface of component	Поверхня деталі, за допомогою якої утворюють спряження під час складання. **ДСТУ 2390-94.**
П.024.000	**повреждение** *пошкодження* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* damage	Подія, яка полягає в порушенні справного стану об'єкта коли зберігається його працездатність. **ДСТУ 2860-94m.**
.001	**усталостное повреждение** *утомне пошкодження* fatigue damage	Необоротна зміна фізико-механічних властивостей матеріалу об'єкта та поява втомної тріщини від дії циклічного навантаження. **ДСТУ 2444-94m.**
.002	**эрозионное повреждение трубы** *ерозійне пошкодження труби* erosion damage of a pipe	Поступове руйнування внутрішньої поверхні труби під впливом механічного (або електромеханічного) впливу потоку газу або рідини.
П.025.000	**повторяемость** *повторюваність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* recurrence	Властивість подій, явищ, процесів, що повторюються, яка характеризується близькістю їх результатів.
.001	**повторяемость результатов эксперимента по надежности** *повторюваність результатів експерименту з надійності* recurrence of experiment results on dependability	Властивість випробувань (експлуатаційних спостережень), яка характеризується близкістю взаємозалежних результатів випробувань (експлуатаційних спостережень), які проводяться в тій самій атестованій організації на однакових зразках продукції за тією самою атестованою методикою з використанням тих самих атестованих засобів випробувань, засобів вимірювання одним і тим самим персоналом протягом досить короткого інтервалу часу, на якому змінами умов випробувань (експлуатаційних спостережень), характеристик засобів випробувань, стану випробувачів,

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		надійнісних властивостей зразків, що випробуються, і т.ін. можна було б нехтувати. **ДСТУ 2864-94m.**
П.026.000	**повышение** *підвищення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* growth	Збільшення початкового значення.
.001	**повышение безотказности** *підвищення безвідмовності* reliability growth	*Див.* Р.039.001 ЗРОСТАННЯ безвідмовності. **ДСТУ 2860-94.**
П.027.000	**погрешность** *похибка* *[-бки, д. і м. -бці, ор. -бкою; мн. -бки, -бок]* error	Різниця між розрахованим, спостережуваним або виміряним значенням величини чи параметра та дійсним, установленим або теоретично правильним значенням величини чи параметра. ***Примітка 1.*** Похибка інструментальна може бути викликана несправним об'єктом, наприклад, похибка обчислення, допущена несправним засобом обчислювальної техніки. ***Примітка 2.*** Похибка методична може бути викликана використанням тієї чи іншої теоретичної функції розподілу випадкової величини напрацювання, параметра, кількості відмов. ***Примітка 3.*** За характером появи похибка може бути систематичною, або випадковою. **ДСТУ 2860-94m.**
П.028.000	**подавление** *послаблення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* rejection, suppression	Придушення, знищення супровідних сигналів (даних), що спотворюють корисні сигнали (дані).
.001	**подавление помехи нормального вида** *послаблення завади нормального виду* normal mode rejection	Придушення, знищення підсилювачем дії завади нормального виду. **ДСТУ 2231-93m.**
.002	**подавление помехи общего вида**	Придушення, знищення диференційним підсилювачем дії завади загаль-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	послаблення завади загального виду common mode rejection	ного виду. **ДСТУ 2231-93m.**
П.029.000	**подогрев** *підігрівання* *[-ння, ор. -нням]* heating	Процес збільшення температури.
.001	**подогрев газа в камере сгорания** *підігрівання газу в камері згоряння* gas heating in a combustion chamber	Процес збільшення температури газу за рахунок різниці між температурою газу перед сопловим апаратом першого ступеня ТВТ та температурою повітря на вході до камери згоряння за умов загальмованого потоку. **ДСТУ 2340-94m.**
П.030.000	**подогреватель** *підігрівник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* heater	Пристрій для підігріву.
.001	**теплофикационный подогреватель ГТУ** *теплофікаційний підігрівник ГТУ* heat exchanger for exhaust gas utilization	Теплообмінний апарат, призначений для використання тепла відпрацьованих газів ГТД для теплофікації. **ДСТУ 2340-94.**
П.031.000	**подразделение** *підрозділ* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* division	Складова частина чого-небудь більшого.
.001	**базовое испытательное подразделение головной организации** *базовий випробувальний підрозділ головної організації* base testing division of head organization	Підрозділ, призначений в установленому порядку для проведення випробувань визначених видів продукції чи видів випробувань з числа закріплених за головною організацією державних випробувань. **ДСТУ 3021-95.**
.002	**испытательное подразделение** *випробувальний під-*	Підрозділ організації, якому керівництвом останньої доручено проведення випробувань для своїх потреб.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	розділ testing division	**ДСТУ 3021-95.**
П.032.000	**подрез** *підріз* *[-зу, ор. -зом, м. -зі/-зові; мн. -зи, -зів]*	
.001	**подрез зоны сплавления** *підріз зони сплавлення*	Дефект у формі заглиблення вздовж лінії сплавлення зварного шва з основним металом. **ГОСТ 2601-84.**
.002	**подрез трубы** *підріз труби*	Дефект труби технологічного характеру, пов'язаний з поздовжніми порізами металу горбами валків у процесі прокатування та розташований по всій довжині на окремих ділянках поверхні.
П.033.000	**подсистема** *підсистема* *[-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м]* subsystem	*[< укр. під... + гр. systema - утворення, складення]* Спеціалізована система, що працює в складі більш потужної системи.
.001	**подсистема технологической системы** *підсистема технологічної системи* subsystem of technological system	Технологічна система, яка виділяється за функціональною чи структурною ознакою з технологічної системи вищого рівня. **ДСТУ 2470-94.**
П.034.000	**подшипник** *підшипник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* bearing	Опора або напрямна, що визначає положення частин, які рухаються, щодо інших частин механізму. **ДСТУ 3012-95.**
.001	**опорно-упорный подшипник** *опорно-упорний підшипник* combined journal and thrust bearing	Підшипник, в якому суміщені опорний та упорний підшипники.
.002	**опорный подшипник** *опорний підшипник* journal bearing, mounting bearing, supporting bearing	Підшипник, призначений для сприйняття маси ротора та динамічного навантаження, що виникає за умови обертання ротора.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.003	**подшипник качения** *підшипник кочення* ball bearing, roller bearing	Підшипник, який працює за принципом тертя кочення. **ДСТУ 3012-95.**
.004	**подшипник скольжения** *підшипник ковзання* plain bearing	Підшипник, який працює за принципом тертя ковзання. **ДСТУ 3012-95m.**
.005	**упорно-радиальный подшипник** *упорно-радіальний підшипник* angular-contract bearing	Підшипник, призначений для сприйняття переважно осьового навантаження, який має кут контакту 45° і більше. **ДСТУ 3012-95m.**
.006	**упорный подшипник** *упорний підшипник* thrust bearing	Підшипник, призначений для сприйняття осьового навантаження. ***Примітка.*** Його основна функція - фіксувати положення осі ротора відносно нерухомих частин агрегату.
П.035.000	**позиция** *позиція* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* position	*[лат. positio < pono - розміщую, ставлю]* 1. Місцезнаходження, розташування, ділянка території. 2. ***У машинобудуванні -*** фіксоване положення, яке займає закріплена заготівка чи складальна одиниця разом із пристроєм відносно інструмента чи нерухомої частини устаткування під час виконання певної частини операції. **ДСТУ 2391-94m.** **3. *У системах оброблення інформації -*** місце в рядку, що може бути зайняте елементом і яке ідентифікується порядковим номером. **ДСТУ 2505-94.**
П.036.000	**поиск** *пошук* *[-ку, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* retrieval, searching	Сукупність операцій, заходів та процедур, результатом виконання яких є знаходження чого-небудь.
.001	**поиск места отказа** *пошук місця відмови* fault tracing	Визначення частини виробу, відмова якої призвела до непрацездатності цього виробу. **ГОСТ 19919-74.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

П.037.000	**показатель** *показник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* factor, index, parameter	1. Явище або подія, на підставі яких можна робити висновки про перебіг якого-небудь процесу. 2. Кількісна характеристика одного або декількох властивостей виробу (процесу), яка розглядається за наявності заданих параметрів.
.001	**абсолютный показатель преломления** *абсолютний показник заломлення* absolute refractive index	Оптична характеристика середовища, яка дорівнює відношенню швидкості світла у вакуумі до фазової швидкості світла в середовищі.
.002	**гамма-процентный показатель надежности** *гамма-відсотковий показник надійності* gamma-percental operating dependability measure	Значення величини напрацювання, терміну збережуваності, тривалості відновлення, протягом якого подія (відмова, досягнення граничного стану, відновлення) не виникає з імовірністю γ, визначеною у відсотках. **ДСТУ 2860-94m.**
.003	**единичный показатель качества программного средства** *одиничний показник якості програмного засобу* single software quality index	Показник якості програмного засобу, який характеризує одну його властивість. **ДСТУ 2853-94m.**
.004	**единичный показатель надежности** *одиничний показник надійності* simple dependability measure	Показник надійності, що характеризує одну з тих властивостей, які в сукупності складають надійність об'єкта. **ДСТУ 2860-94m.**
.005	**заданный показатель надежности** *заданий показник надійності* set dependability measure	Числове значення нормованого показника надійності, установлене в технічному завданні на розроблюваний виріб. **ДСТУ 2860-94m.**
.006	**истинный показатель надежности**	Ідеальне значення показника надійності, одержане за відсутності похи-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	істинний показник надійності true dependability measure	бок вимірювань та нескінченної сукупності об'єктів спостереження. ***Примітка 1.*** Поняття істинних значень витікає з припущення про можливість опису реалій за допомогою відповідного математичного моделювання. Істинні значення є характеристиками такої моделі. ***Примітка 2.*** Істинні значення можна розглядати як такі, що можна було б одержати з повної сукупності. У цьому випадку істинні значення називають значеннями генеральної сукупності. ***Примітка 3.*** У практичних умовах істинні значення ніколи не можуть бути одержані під час спостережень. Експлуатаційні, експериментальні показники, що спостерігаються, є тільки оцінками істинних показників надійності. **ДСТУ 2860-94m.**
.007	**комплексный показатель качества программного средства** *комплексний показник якості програмного засобу* complex software quality index	Показник якості програмного засобу, який характеризує декілька його властивостей. **ДСТУ 2853-94m.**
.008	**комплексный показатель надежности** *комплексний показник надійності* integrated dependability measure	Показник надійності, що характеризує декілька властивостей з тих, які в сукупності складають надійність об'єкта. **ДСТУ 2860-94m.**
.009	**наблюденный показатель надежности** *спостережений показник надійності* observed dependability measure	*Див.* П.037.031 експлуатаційний ПОКАЗНИК надійності. **ДСТУ 2860-94.**
.010	**нестационарный показатель надежности** *нестаціонарний показник надійності* instantaneous depend-	Значення змінного в часі показника надійності в заданий момент часу. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ability measure	
.011	**нормируемый показатель надежности** *нормований показник надійності* specified dependability measure	Показник надійності, значення якого регламентовано нормативною та (чи) конструкторською (проектною) документацією на об'єкт. ***Примітка.*** Нормованими показниками надійності можуть бути використані один чи декілька з показників, залежно від призначення об'єкта, ступеня його відповідальності, умов експлуатації, наслідків можливих відмов, обмежень на витрати, а також від співвідношення витрат на забезпечення надійності об'єкта та витрат на його технічне обслуговування й ремонт. За угодою між замовником та розробником (виробником) допускається нормувати інші показники надійності, які відсутні в нормативних документах, але не суперечать означенням показників цих документів. Значення нормованих показників надійності враховують, зокрема, у разі визначення ціни об'єкта, гарантійного терміну та гарантійного напрацювання. **ДСТУ 2860-94m.**
.012	**оптимальный показатель надежности** *оптимальний показник надійності* optimal dependability measure	Значення нормованого показника надійності, визначене з урахуванням утрат через відмови та витрат на підвищення надійності чи за іншим критерієм. **ДСТУ 2860-94m.**
.013	**оцененный показатель надежности** *оцінний показник надійності* estimated dependability measure	*Див.* П.037.030 експериментальний ПОКАЗНИК надійності. **ДСТУ 2860-94.**
.014	**показатель качества программного средства** *показник якості програмного засобу* software quality index	Кількісна характеристика однієї чи декількох властивостей програмного засобу, що характеризують його якість стосовно визначених вимог та умов експлуатації. **ДСТУ 2844-94m.**
.015	**показатель качества продукции** *показник якості про-*	Кількісна характеристика однієї чи декількох властивостей продукції, що характеризують її якість, яку розгля-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	дукції product-quality index	дають стосовно визначених умов її створення та експлуатації або споживання. **ДСТУ 2925-94.**
.016	**показатель надежности** *показник надійності* dependability measure	Кількісна характеристика однієї чи декількох із тих властивостей, які в сукупності складають надійність об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.017	**показатель надежности магистрального трубопровода** *показник надійності магістрального трубопроводу* dependability measure of a main pipeline	Показник надійності, який визначає одну чи декілька властивостей магістрального трубопроводу зберігати в часі в установлених границях значення всіх експлуатаційних показників, що характеризують здатність магістрального трубопроводу здійснювати безперебійне постачання споживачам газ, нафту та нафтопродукти потрібної якості та недопущення ситуацій, небезпечних для людей і довкілля.
.018	**показатель надежности оборудования КС** *показник надійності обладнання КС* dependability measure of compressor station equipment	Показник надійності, який визначає одну чи декілька властивостей обладнання КС зберігати в часі в установлених границях значення всіх параметрів, які характеризують властивість виконувати потрібні функції в заданих режимах і умовах застосування, технічного обслуговування, ремонтів, зберігання й транспортування.
.019	**показатель преломления** *показник заломлення* refractive index	Відношення абсолютних показників заломлення двох середовищ, що послідовно перетинаються оптичним випромінюванням.
.020	**показатель приспособленности к диагностированию** *показник пристосованості до діагностування* diagnostic ability index	Кількісна характеристика пристосованості до діагностування виробу. **ГОСТ 27.003-90.**
.021	**показатель стабильности технологического процесса**	Величина, що кількісно характеризує стабільність технологічного процесу. ***Примітка.*** Прикладом показника ста-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	показник стабільності технологічного процесу process stability index	більності технологічного процесу може служити середньоквадратичний відхил контрольованого параметра. **ДСТУ 3514-97m.**
.022	**показатель точности технологического процесса** *показник точності технологічного процесу* process accuracy index	Величина, що кількісно характеризує точність технологічного процесу. ***Примітка.*** Прикладом показника точності технологічного процесу може бути різниця між фактичним і номінальним значенням параметрів за розподілом їхніх імовірностей. **ДСТУ 3514-97m.**
.023	**показатель экономичности КС** *показник економічності КС*	Кількісна характеристика, яка визначається як математичне сподівання відношення корисної роботи КС зі стискання газу до витрати енергетичних (паливного газу або електроенергії) або матеріальних ресурсів на виконання цієї роботи.
.024	**показатель экономичности энергомеханического оборудования** *показник економічності енергомеханічного обладнання*	Кількісна характеристика, яка визначається як математичне сподівання відношення вихідного ефекту від енергомеханічного обладнання до витрати енергетичних або матеріальних ресурсів на виконання ним заданих функцій.
.025	**показатель эффективности использования продукции** *показник ефективності використання продукції*	Кількісна характеристика ступеня досягнення корисних результатів у процесі використання продукції в конкретній експлуатаційній ситуації з урахуванням експлуатаційних витрат. **ГОСТ 15467-79.**
.026	**прогнозируемый показатель надежности** *прогнозований показник надійності* predicted dependability measure	Показник надійності, який розрахований на основі експлуатаційних, експериментальних чи екстрапольованих показників надійності для частин об'єкта в заданих умовах експлуатації з урахуванням особливостей конструкції об'єкта. **ДСТУ 2860-94m.**
.027	**расчетный показатель надежности** *розрахунковий показник надійності* analytical dependability	Показник надійності, значення якого визначають шляхом розрахунку. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	measure	
.028	**средний показатель надежности** *середній показник надійності* average dependability measure, mean dependability measure	Значення, отримане у вигляді математичного сподівання випадкової змінної величини (напрацювання до відмови чи до граничного стану, терміну збережуваності, тривалості відновлювання) чи середнє значення напрацювання до відмови (до граничного стану) усіх об'єктів у вибірці за заданих умов. **ДСТУ 2860-94m.**
.029	**стационарный показатель надежности** *стаціонарний показник надійності* steady-state dependability measure	Значення змінного в часі показника надійності, якого він набуває в умовах роботи об'єкта, коли параметри його характеристик залишаються незмінними. **ДСТУ 2860-94m.**
.030	**экспериментальный показатель надежности** *експериментальний показник надійності* estimated dependability measure	Показник надійності, точкову чи інтервальну оцінку якого визначають за даними випробувань. **ДСТУ 2860-94.**
.031	**эксплуатационный показатель надежности** *експлуатаційний показник надійності* operational dependability measure	Показник надійності, точкову чи інтервальну оцінку якого визначають за наслідками експлуатації. **ДСТУ 2860-94.**
.032	**экстраполированный показатель надежности** *екстрапольований показник надійності* extrapolated dependability measure	Показник надійності, отриманий шляхом екстраполяції чи інтерполяції для напрацювання та (чи) умов, що відрізняються від тих, в яких отримано експлуатаційний або експериментальний показник надійності. **ДСТУ 2860-94m.**
П.038.000	**покрытие** *покриття [-ття, ор. -ттям; мн. -ття, -ттів]* coating, covering, cover	1. Шар або декілька шарів матеріалу, штучно одержаних на поверхні, яку покривають. **ДСТУ 2491-94.** 2. Тонка плівка певного складу, яка наноситься на поверхні деталей.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**экструдированное покрытие** *екструдоване покриття* extruded coating	Покриття, нанесене на поверхню за допомогою екструдера.
П.039.000	**поле** *поле* *[-ля, ор. -лем; мн. -ля, -лів]* field	1. Форма існування матерії. 2. Частина простору. 3. Сукупність значень.
.001	**магнитное поле** *магнітне поле* magnetic field	Прояв електромагнітного поля, що характеризується впливом на електрично заряджену частинку, що рухається, з силою, пропорційною заряду частинки та її швидкості. **ДСТУ 2843-94m.** ***Примітка.*** **Гранично допустимі рівні магнітних полів частоти 50 Гц регламентуються ДНАОП 0.03-3.13-85.**
.002	**магнитостатическое поле** *магнітостатичне поле* magnetostatic field	Магнітне поле нерухомих та незмінних у часі намагнічених тіл. **ДСТУ 2843-94.**
.003	**поле скоростей** *поле швидкостей* field of velocities	Просторово-часовий розподіл швидкостей у розглядуваному потоці.
.004	**стационарное магнитное поле** *стаціонарне магнітне поле* stationary magnetic field	Магнітне поле незмінних у часі електричних струмів за умови нерухомості провідників зі струмом. **ДСТУ 2843-94m.**
.005	**стационарное электрическое поле** *стаціонарне електричне поле* stationary electrical field	Електричне поле незмінних у часі електричних струмів за умови нерухомості провідників зі струмом. **ДСТУ 2843-94.**
.006	**температурное поле** *температурне поле* temperature field	*Див.* П.039.007 теплове ПОЛЕ.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.007	**тепловое поле** *теплове поле* thermal field	Просторово-часовий розподіл температури в розглядуваному середовищі.
.008	**электрическое поле** *електричне поле* electric field	Прояв електромагнітного поля, що характеризується впливом на заряджену електричну частинку з силою, яка пропорційна заряду частинки та не залежить від її швидкості. **ДСТУ 2843-94.** ***Примітка.*** Санітарні норми та правила виконання робіт в умовах впливу електричних полів промислової частоти (50 Гц) регламентуються ДНАОП 0.03-3.21-91, а частот від 0,06 до 30,0 МГц - ДНАОП 0.03-3.16-86.
.009	**электростатическое поле** *електростатичне поле* electrostatic field	Електричне поле нерухомих заряджених тіл за відсутності в них електричних струмів. **ДСТУ 2843-94.** ***Примітка.*** Санітарно-гігієнічні норми допустимої напруженості електростатичного поля регламентуються ДНАОП 0.03-3.05-77.
П.040.000	**ползучесть** *повзучість* *[-чості, д. і м. -чості, ор. -чістю]* creep	Необоротне зростання деформацій у матеріалі з часом під дією навантаження. **ДСТУ 2825-94.**
П.041.000	**полигон** *полігон* *[-на, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* ground, polygon	*[< гр. polygonos - багатокутний]* Територія та встановлене на ній обладнання, призначені для проведення навчання, випробувань, перевірки.
.001	**испытательный полигон** *випробувальний полігон* proving ground, testing ground	Територія та випробувальні споруди на ній, оснащені засобами випробувань, що забезпечують випробування об'єкта в умовах, близьких до умов експлуатації. **ДСТУ 3021-95.**
П.042.000	**полнота** *повнота* *[-ти, ор. -тою]* fullness, coverage	1. Вичерпна достатність, повний склад, необхідна кількість чого-небудь, вичерпність. 2. Характеристика цієї властивості.
.001	**полнота выявления неисправностей**	Відсоток несправностей об'єкта, які можуть бути виявлені за певних

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	повнота виявлення несправностей fault coverage	умов. **ДСТУ 2860-94.**
.002	**полнота контроля технического состояния** *повнота контролю технічного стану* coverage of a technical state inspection	Характеристика, яка визначає можливість виявлення відмов (несправностей) в об'єкті за умови вибраного методу його контролю. **ДСТУ 2389-94.** ***Примітка.*** Як правило, за значення цієї характеристики беруть відсоток відмов (несправностей), які можуть бути виявлені в об'єкті за умови вибраного методу контролю.
.003	**полнота ремонта** *повнота ремонту* repair coverage	Відсоток несправностей об'єкта, які можуть бути успішно усунені. **ДСТУ 2860-94.**
.004	**полнота технического диагностирования** *повнота технічного діагностування* diagnostics coverage	Характеристика, яка визначає можливість виявлення відмов (несправностей) в об'єкті за умови вибраного методу його діагностування. **ДСТУ 2389-94.** ***Примітка.*** Як правило, за значення цієї характеристики беруть відсоток відмов (несправностей), які можуть бути виявлені в об'єкті за умови вибраного методу його діагностування.
П.043.000	**положение** *положення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* position, location	1. Логічна одиниця змісту нормативного документа, яка має форму повідомлення, інструкції, рекомендації або вимоги. **ISO/IEC Guide 2:1991.** 2. Позиція, яку займає предмет відносно оточення.
.001	**эксплуатационное положение** *експлуатаційне положення* performance provision	Положення про відповідність призначенню, що стосується поведінки продукції, процесу або послуги в процесі їх використання або у зв'язку з ним. **ISO/IEC Guide 2:1991.**
П.044.000	**полупроводник** *напівпровідник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* semiconductor	Речовина, електропровідність якої суттєво залежить від впливу зовнішніх чинників. ***Примітка.*** До зовнішніх чинників відносять температуру, електричне поле, світло тощо. **ДСТУ 2843-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

П.045.000	**полуфабрикат** *напівфабрикат* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* semi-finished product	*[< укр. напів + лат. fabricatus - виготовлений]* Предмет праці, який підлягає подальшому оброблюванню на підприємстві-споживачі. **ДСТУ 3278-95.**
П.046.000	**помеха** *завада* *[-ди, ор. -дою; мн. -ди, -д]* noise	Сторонні електромагнітні коливання різного походження, що спотворюють сигнал, який несе корисну інформацію, в пристроях зв'язку, вимірювання, обчислювальних системах тощо.
	перешкода *[-ди, ор. -дою; мн. -ди, -д]* noise	Те, що заважає, перешкоджає.
.001	**взаимная помеха** *взаємна завада* crosstalk	*Див.* П.046.004 перехресна ЗАВАДА.
.002	**внешняя помеха** *зовнішня завада* external noise	Завада, джерело якої не є частиною обчислювальної машини, засобу вимірювань, каналу зв'язку. **ДСТУ 2668-94m.**
.003	**внутренняя помеха** *внутрішня завада* internal noise	Завада, що виникає в електричних колах і елементах схеми, які здійснюють, наприклад, перетворення та вимірювання сигналів.
.004	**перекрестная помеха** *перехресна завада* crosstalk	Небажані зміни в колах, спричинені пересиланням енергії з інших кіл. **ДСТУ 2231-93.**
.005	**помеха нормального вида** *завада нормального виду* normal mode voltage	Хибна частина напруги між двома вхідними контактами підсилювача, яка додається до напруги дійсного сигналу. **ДСТУ 2231-93.**
.006	**помеха общего вида** *завада загального виду* common mode voltage	Хибна частина напруги між кожним із вхідних контактів диференційного підсилювача й заземленням, яка додається до напруги дійсного сигналу. **ДСТУ 2231-93.**
П.047.000	**помпаж** *помпаж*	*[< італ. pompa - водяний або масляний насос]*

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-жу, ор. -жем, м. -жі] surge, surging	Явище в лопатевих машинах, яке полягає в тому, що неперервний потік газу (рідини), що подається, порушується та стає нерегулярним або пульсівним.
.001	**помпаж компрессора** *помпаж компресора* compressor surge	Нестійкий режим роботи компресора ГТД, що характеризується сильними низькочастотними коливаннями параметрів потоку його проточної частини. **ДСТУ 2340-94.** ***Примітка.*** У системах транспортування газу - викликається невідповідністю характеристик у системі "газопровід-компресор" та виявляється в стрибкоподібному зміненні тиску та витрати, характеризується високим рівнем вібрації ГПА та його трубопровідної обв'язки.
.002	**помпаж нагнетателя** *помпаж нагнітача* supercharger surge	*Див.* П.047.001 ПОМПАЖ компресора.
П.048.000	**ПОН** *ПЗН* *[невідм.]* dependability support program	*Див.* П.077.004 ПРОГРАМА забезпечення надійності.
П.049.000	**поправка** *поправка* *[-вки, д. і м. -вці, ор. -вкою; мн. -вки, -вок]* correction, amendment	Значення величини, що алгебрично додається до результату вимірювання з метою вилучення систематичної похибки. **ДСТУ 2681-94m.**
П.050.000	**пора** *пора* *[-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р]* pore	Природна чи штучно створена порожнина всередині тіла. **ДСТУ 2751-94m.**
.001	**закрытая пора** *закрита пора* closed pore	Пора, не сполучена з поверхнею тіла. **ДСТУ 2751-94m.**
.002	**открытая пора** *відкрита пора* open pore	Пора, сполучена з поверхнею тіла. **ДСТУ 2751-94m.**
.003	**пора в сварном шве** *пора у зварному шві*	Дефект зварювального шва, що являє собою порожнину округлої форми, заповнену газом. **ГОСТ 2601-84.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.004	**пора покрытия** *пора покриття* coating pore	Пустота, яка утворюється в покритті під час його нанесення. **ДСТУ 2491-94m.**
П.051.000	**порошок** *порошок* *[-шку, ор. -шком; мн. -шки, -шків]* powder	Сипка маса, що складається з дрібних частинок якої-небудь потовченої або розтертої твердої речовини.
.001	**ферромагнитный порошок** *феромагнітний порошок* magnetic powder	Порошок з феромагнетику, який використовується як індикатор магнітного поля розсіювання.
П.052.000	**поршень** *поршень* *[-шня, д. -шневі/-шню, ор. -шнем; мн. -шні, -шнів]* piston	Рухома деталь машини, що перекриває поперечний переріз її циліндра та переміщується в напрямку її осі. ***Примітка.*** У двигунах передає тиск робочого тіла (газу, пари, рідини) рухомим частинам.
П.053.000	**посадка** *посадка* *[-дки, д. і м. -дці, ор. -дкою; мн. -дки, -док]* fit	Характер з'єднання двох деталей, визначений різницею їх розмірів до складання. **ДСТУ 2500-94.**
П.054.000	**последствие** *наслідок* *[-дку, ор. -дком; мн. -дки, -дків]* consequence, effect	Результат закінченої дії.
.001	**последствия отказа** *наслідки відмови* failure effect	Явища, процеси, події та стани, зумовлені виникненням відмови об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
П.055.000	**поставщик** *постачальник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* supplier	Підприємство чи організація, які постачають продукцію згідно з договором постачання. ***Примітка 1.*** У контрактній ситуації постачальник може називатися підрядником. ***Примітка 2.*** Постачальником може бути, наприклад, виробник, оптовик, імпортер, монтажник або організація, яка надає послуги. ***Примітка 3.*** Постачальник може бути зовнішнім чи внутрішнім. **ДСТУ 3230-95m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

П.056.000	**постоянная** *стала* *[-лої, д. і м. -лій, ор. -лою; мн. -лі, -лих, д. -лим]* constant	Величина, яка зберігає постійне значення.
.001	**газовая постоянная** *газова стала* gas constant	Стала, що має значення роботи розширення 1 кг газу за умови нагрівання його на 1 °С постійним тиском. ***Примітка.*** Для повітря дорівнює 286,8 Дж/(кг•К). Для природного газу дорівнює відношенню газової сталої повітря до відносної густини газу до повітря.
.002	**универсальная газовая постоянная** *універсальна газова стала* universal gas constant	Стала, що входить у рівняння стану ідеального газу та дорівнює 8,31451 Дж/(моль•К). ***Примітка.*** Має значення роботи розширення 1 моля ідеального газу за умови нагрівання його на 1 °С під постійним тиском.
П.057.000	**потенциал** *потенціал* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* potential	*[< лат. potentia - сила]* 1. Фізична величина, що характеризує силове поле в даній точці. 2. Енергетична характеристика поля, системи, пристрою. 3. Сукупність можливостей, запасів, засобів, які можуть бути використані в будь-якій галузі.
П.058.000	**потеря** *утрата* *[-ти, ор. -тою; мн. -ти, -т]; втрата* *[-ти, ор. -тою; мн. -ти, -т]* loss	Марне, без користі витрачання чого-небудь.
.001	**потери газа в коммуникациях цеха** *утрати газу в комунікаціях цеху* gas losses in a shop communications	Утрати газу, основною причиною яких є витікання газу через негерметичність перекривної арматури. ***Примітка.*** Крім того, незначні втрати (менше 0,1 % загальних утрат) становлять утрати газу крізь нещільності фланцевих з'єднань труб, під'єднання давачів і т.ін.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

П.059.000	**поток** *потік* *[-току, д. -току, ор. -током, м. -тоці; мн. -токи, -токів]* flow, stream, flux	1. Речовина, енергія або випромінювання, які рухаються в певному напрямку. 2. Фізична величина, що характеризує цей рух. 3. ***У системах оброблення інформації -*** послідовність, сукупність подій, повідомлень, інформації та т.ін.
.001	**заторможенный поток** *загальмований потік* stagnated flow	Еквівалентне подання потоку газу, за якого він вважається нерухомим (загальмованим), але з енергією, яка дорівнює фактичній енергії потоку. ***Примітка.*** Параметри такого потоку деякі автори називають повними або загальмованими.
.002	**поток продукции** *потік продукції* flow of products	Сукупність одиниць продукції, які перебувають у русі в технічному процесі. **ДСТУ 3514-97m.**
П.060.000	**предел** *границя* *[-ці, ор. -цею; мн. -ці, -ць]* limit, boundary	1. Межа змінювання деякої величини. 2. Найбільша або найменша величина змінювання будь-якого параметра.
.001	**предел выносливости** *границя витривалості* endurance limit, fatigue limit, fatigue point	Максимальне за абсолютним значенням напруження циклу, за якого ще не відбувається втомне руйнування матеріалу протягом заданої кількості циклів навантажування. **ДСТУ 2825-94.**
.002	**предел длительной прочности** *границя тривалої міцності* longtime strength limit	Напруження, за якого зразок досягає поділу на частини за обумовлений час дії навантаження. **ДСТУ 2825-94.**
.003	**предел коррозионной усталости** *границя корозійної втоми* corrosion fatigue limit	Максимальне механічне напруження, за якого ще не відбувається руйнування металу після одночасного впливу встановленої кількості циклів змінного навантаження та заданих корозійних умов. **ГОСТ 5272-68.**
.004	**предел ползучести** *границя повзучості* creep limit	Напруження, за якого швидкість деформації повзучості або деформація повзучості за визначений час дорів-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		нює заданій. **ДСТУ 2825-94m.**
.005	**предел пропорциональности** *границя пропорційності* proportionality limit	Найбільше умовне напруження, за якого з обумовленим відхилом зберігається лінійна залежність між напруженнями та деформаціями в зразку. **ДСТУ 2825-94m.**
.006	**предел прочности** *границя міцності* ultimate stress limit, ultimate strength	Умовне напруження, що відповідає найбільшому навантаженню, досягнутому до поділу зразка на частини. **ДСТУ 2825-94.**
.007	**предел упругости** *границя пружності* elasticity limit	Найбільше умовне напруження, за якого з обумовленим відхилом зберігається пружність у разі деформування зразка. **ДСТУ 2825-94m.**
.008	**условный предел текучести** *умовна границя плинності* offset yield stress	Напруження, за якого залишкова деформація зразка досягає обумовленої нормативно-технічними документами величини. **ДСТУ 2825-94.**
.009	**физический предел текучести** *фізична границя плинності* yield stress	Найменше умовне напруження, за якого зразок деформується без помітного збільшення навантаження. **ДСТУ 2825-94.**
П.061.000	**преломление** *заломлення* *[-ння, ор. –нням]* refraction	Зміна напряму поширення хвилі (променя) у результаті її (його) переходу з одного середовища в інше.
П.062.000	**преобразователь** *перетворювач* *[-ча, ор. -чем, м. -чі; мн. -чі, -чів]* converter	Технічний засіб, що здійснює змінення форми подання фізичних величин, сигналів, даних.
.001	**гальваномагнитный преобразователь** *гальваномагнітний перетворювач* galvanomagnetic transducer	Магнітоелектричний перетворювач, в якому використовується один з гальваномагнітних ефектів. **ГОСТ 20906-75.**
.002	**измерительный преобразователь** *вимірювальний пере-*	Вимірювальний пристрій, що реалізує вимірювальне перетворення вимірюваної величини в іншу форму, зручну для передавання, подальшого

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	творювач measuring transducer	перетворення, оброблення та зберігання вимірювальної інформації. **ДСТУ 2681-94m.**
.003	**магнитоизмерительный преобразователь** *магнітовимірювальний перетворювач* magnetic transducer	Вимірювальний перетворювач, на вході якого магнітна величина. **ГОСТ 20906-75m.**
.004	**магниторезистивный преобразователь** *магніторезистивний перетворювач* magnetoresistive transducer	Гальваномагнітний перетворювач, дія якого ґрунтується на використанні зміни його електричного опору внаслідок зміни рухливості носіїв заряду під впливом магнітної індукції. **ГОСТ 20906-75.**
.005	**магнитоэлектрический преобразователь** *магнітоелектричний перетворювач* magnetoelectric transducer	Магнітовимірювальний перетворювач, на виході якого електрична величина, що функційно зв'язана з магнітною величиною на вході. **ГОСТ 20906-75m.**
.006	**преобразователь Холла** *перетворювач Холла* Hall transducer, Hall probe	Гальваномагнітний вимірювальний перетворювач, в якому вихідний сигнал формується під впливом ефекту Холла.
П.063.000	**прибор** *прилад* *[-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів]* instrument, device	Пристрій, призначений для вимірювань, контролю, захисту обладнання, керування, регулювання, обчислень, обліку тощо.
.001	**прибор капиллярного неразрушающего контроля** *прилад капілярного неруйнівного контролю* capillary non-destructive testing instrument	Прилад, призначений для виявлення дефектів об'єкта контролю, який ґрунтується на капілярному неруйнівному контролі.
.002	**прибор оптического неразрушающего контроля**	Система, яка складається з освітлювальних, оптичних та реєструвальних пристроїв, а також засобів калібру-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	прилад оптичного неруйнівного контролю optical non-destructive testing instrument	вання й настроювання та яка призначена для оптичного неруйнівного контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.003	**прибор радиоволнового неразрушающего контроля** *прилад радіохвильового неруйнівного контролю* radio-wave non-destructive testing instrument	Прилад, призначений для виявлення дефектів об'єкта контролю, який ґрунтується на методі радіохвильового неруйнівного контролю. **ДСТУ 2865-94.**
.004	**прибор электрического неразрушающего контроля** *прилад електричного неруйнівного контролю* electrical non-destructive testing instrument	Прилад, призначений для виявлення дефектів об'єкта контролю, який ґрунтується на методі електричного неруйнівного контролю. **ДСТУ 2865-94.**
.005	**термоэлектрический прибор** *термоелектричний прилад* thermoelectric instrument	Прилад електричного неруйнівного контролю, що ґрунтується на термоелектричному методі. **ДСТУ 2865-94.**
П.064.000	**привод** *привід* *[-воду, д. -водові/-воду, зн. -від, ор. -водом, м. -воді; мн. -води, -водів]* drive	Пристрій, що приводить у рух машину або механізм і складається з джерела енергії, передавального механізму та системи керування. ***Примітка.*** Джерелом енергії служить двигун (електричний, тепловий, пневматичний, гідравлічний тощо) або пристрій, що віддає заздалегідь накопичену механічну енергію (пружинний, інерційний або гирьовий механізм), а в деяких випадках - мускульна сила.
.001	**привод авиационного типа** *привід авіаційного типу*	Привід ГТУ, в якому джерелом енергії є авіаційний газотурбінний двигун.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	drive of an aircraft type	
.002	**привод арматуры** *привід арматури* actuating device of valve, actuating mechanism of valve, operating mechanism of valve, actuator of valve	Пристрій для переміщення перекривального (регулювального) елемента, а також для створення, у разі потреби, зусилля, що забезпечує потрібну герметичність затвора. ***Примітка.*** Залежно від виду споживаної енергії привід може бути електричним (з використанням електродвигуна), електромагнітним (з використанням електромагніта), гідравлічним, пневматичним. **ДСТУ 2611-94m.**
.003	**привод машины** *привід машини* drive of a machine	Система, що складається з двигуна та пов'язаних з ним пристроїв, для приведення в рух одного чи кількох твердих тіл. **ДСТУ 2410-94m.**
.004	**привод судового типа** *привід суднового типу* drive of a marine type	Привід ГТУ, в якому джерелом енергії є судновий газотурбінний двигун.
.005	**следящий привод** *стежний привід* servo drive, follower drive, follow-up drive	Привід, вихідний сигнал якого відтворює з визначеною точністю вхідний задавальний сигнал (сигнал керування), що змінюється за довільним, заздалегідь невідомим законом.
.006	**электрический привод** *електричний привід* electric drive	*Див.* Э.012.000 ЕЛЕКТРОПРИВІД.
П.065.000	**признак** *ознака* *[-аки, д. і м. -аці, ор. -акою; мн. -аки, -ак]* sign	Показник, прикмета, характеристика, за якими можна впізнати, визначити що-небудь.
.001	**контролируемый признак** *контрольована ознака* characteristic under control	Характеристика об'єкта, що підлягає контролю. **ДСТУ 3021-95.**
П.066.000	**прирабатываемость** *припрацьовуваність*	Властивість матеріалів тертьових тіл у процесі припрацювання змінювати

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] running-in ability	геометрію поверхонь тертя та фізико-механічні властивості поверхневих шарів, унаслідок чого відбувається зменшення сили тертя й зносу. **ДСТУ 2823-94m.**
П.067.000	**приработка** *припрацювання* burn-in	Процес підвищення показників безвідмовності об'єкта перед початком його експлуатації шляхом виявлення прихованих дефектів у процесі його функціонування в заданих умовах. ***Примітка.*** У процесі припрацювання неремонтовні пристрої, що відмовили, заміняють новими, а в ремонтовних пристроях дефекти або усувають шляхом ремонту, або вони зникають самі внаслідок змінення розмірів та форм деталей, що взаємодіють (їх взаємного пристосування, притирання, обкатування тощо).
.001	**приработка для неремонтопригодного объекта** *припрацювання для неремонтопридатного об'єкта* burn-in for nonrepairable hardware	Процес підвищення показників безвідмовності об'єкта, який використовує його функціонування в заданих умовах. **ДСТУ 2860-94m.**
.002	**приработка для ремонтопригодного объекта** *припрацювання для ремонтопридатного об'єкта* burn-in for repairable hardware	Процес підвищення показників безвідмовності об'єкта, який використовує функціонування кожного виробу в належних навколишніх умовах з його успішним неплановим ремонтом після кожної відмови протягом періоду припрацювання. **ДСТУ 2860-94m.**
П.068.000	**присадка** *присадка* *[-дки, д. і м. -дці, ор. -дкою; мн. -дки, -док]* additive	Речовина, що додається до основної маси іншої речовини (палива, мастильного матеріалу тощо) для надання їй спеціальних властивостей або підсилення її експлуатаційних можливостей. **ДСТУ 3437-96m.**
.001	**антикоррозионная присадка** *антикорозійна присадка*	Присадка до мастильного матеріалу, що уповільнює корозію покритих мастильним матеріалом металевих поверхонь. **ДСТУ 3437-96m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	anticorrosive additive	
.002	**антиокислительная присадка** *протиокисна присадка* antioxidant additive, antiacid additive	Присадка, що уповільнює окиснення мастильного матеріалу. **ДСТУ 3437-96.**
.003	**антифрикционная присадка** *антифрикційна присадка* antifriction additive	Присадка, що поліпшує антифрикційні властивості мастильних матеріалів. **ДСТУ 3437-96.**
.004	**вязкостная присадка** *в'язкісна присадка* viscosity index improver	Присадка, що зменшує залежність в'язкості мастил від температури та збільшує їхню в'язкість. **ДСТУ 3437-96m.**
.005	**депрессорная присадка** *депресорна присадка* pour-point depressant	Присадка, що знижує температуру застигання мастила. **ДСТУ 3437-96m.**
.006	**диспергирующая присадка** *диспергувальна присадка* dispersing additive	Присадка, призначена стабілізувати суспензії твердих продуктів, затримуючи осаджування їх на деталях двигунів. **ДСТУ 3437-96.**
.007	**многофункционная присадка** *поліфункційна присадка* multifunctional additive	Присадка, що одночасно поліпшує декілька властивостей мастильного матеріалу. **ДСТУ 3437-96.**
.008	**моющая присадка** *мийна присадка* detergent additive	Присадка, що запобігає відкладенню нагару на робочих поверхнях двигуна. **ДСТУ 3437-96.**
.009	**присадка для топлива** *присадка до палива* fuel additive	Речовина, яка додається в незначній кількості до палива для поліпшення або збереження на довгий час експлуатаційних властивостей. **ДСТУ 3464-96.**
.010	**противоводокристаллизационная присадка** *противодокристалізаційна присадка*	Присадка для запобігання утворенню кристалів льоду під час охолодження палива. **ДСТУ 3464-96.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.011	**противозадирная присадка** *протизадирна присадка* extreme pressure additive	Присадка, що перешкоджає, обмежує або затримує заїдання поверхонь тертя. **ДСТУ 3437-96.**
.012	**противоизносная присадка** *протизношувальна присадка* wear-preventive additive	Присадка, що зменшує зношування поверхонь тертя. **ДСТУ 3437-96.**
.013	**противопенная присадка** *протипінна присадка* antifoam additive	Присадка, що зменшує або запобігає утворенню стійкої піни мастил. **ДСТУ 3437-96m.**
.014	**противоржавочная присадка** *протиіржавна присадка* antirust additive	Присадка, призначена для захисту чорних металів від атмосферного ржавіння. **ДСТУ 3437-96.**
П.069.000	**приспособленность** *пристосованість* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* fitness, suitability	Придатність для використання з певною метою, у певних умовах; відповідність певним умовам.
.001	**приспособленность объекта к диагностированию** *пристосованість об'єкта до діагностування* diagnostic ability of an object	Властивість об'єкта, що характеризує його придатність до проведення діагностування заданими засобами діагностування. **ДСТУ 3021-95.**
П.070.000	**причина** *причина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* cause, reason	Підстава для дії, для виникнення явищ.
.001	**причина отказа** *причина відмови* failure cause	Обставини під час проектування, виробництва чи використання об'єкта, які призвели до відмови. **ДСТУ 2860-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

П.071.000	**проба** *проба* *[-би, ор. -бою; мн. -би, -б]* sample, probe	Кількість непоштучної продукції або речовини, відібрана з контрольованої сукупності для прийняття рішення. **ДСТУ 3514-97m.**
.001	**объединенная проба** *об'єднана проба* composite sample, bulk sample, gross sample	Проба, яка складається з декількох точкових проб. **ДСТУ 3514-97.** ***Примітка.*** Об'єднана проба може бути отримана змішуванням точкових проб або без такого змішування.
.002	**представительная проба** *показна проба* representative sample	Проба, яка в достатній мірі відображає властивості цієї сукупності в цілому. **ДСТУ 3514-97.**
.003	**репрезентативная проба** *репрезентативна проба* representative probe	*Див.* П.071.002 показна ПРОБА.
.004	**точечная проба** *точкова проба* single sample	Проба, узята одноразово з непоштучної продукції або речовини. **ДСТУ 3514-97m.**
П.072.000	**проверка** *перевірка* *[-рки, д. і м. -рці, ор. -ркою; мн. -рки, -рок]* check, test, inspection, examination, audit	1. Процес пересвідчення в правильності чого-небудь. 2. Обстеження з метою нагляду, контролю. 3. Підтвердження за допомогою експертизи та подання об'єктивного доказу виконання встановлених вимог. ***Примітка 1.*** Під час проектування та розроблення перевірка означає процес проведення експертизи результатів цієї діяльності для визначення її відповідності вхідним вимогам. ***Примітка 2.*** Термін "перевірено" застосовують для позначення відповідного статусу. **ДСТУ 3230-95m.**
.001	**предельная проверка** *гранична перевірка* marginal test, marginal check	Метод, відповідно до якого певне діяння, таке як сигнал напруги або частоти, змінюють у визначених межах відносно номінальних значень з метою виявлення несправностей. **ДСТУ 2668-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

П.073.000	**проводимость** *провідність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* conduction, conductance, conductivity	Характеристика електричних та магнітних кіл.
.001	**дырочная проводимость** *діркова провідність* hole conductivity	Електрична провідність, зумовлена рухом дірок у напівпровіднику.
.002	**электронная проводимость** *електронна провідність* electron conduction	Електрична провідність, зумовлена рухом електронів.
П.074.000	**проводник** *провідник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* conductor, wire	Речовина, яка має суттєву електропровідність унаслідок наявності в ній вільних зарядів. **ДСТУ 2843-94m.**
П.075.000	**проволока** *дріт* *[дроту, д. дротові,оту, ор. дротом, м. дроті; мн. дроти, дротів]* wire	Довгомірний металевий виріб діаметром 0,005 - 17 мм.
.001	**порошковая проволока** *порошковий дріт* flux cored electrode, flux cored wire	Зварювальний дріт, що складається з металевої оболонки, заповненої порошкоподібними речовинами. **ГОСТ 2601-84.**
.002	**сварочная проволока** *зварювальний дріт* welding wire	Дріт, що використовується як рухомий електрод або присаджувальний метал у процесі зварювання плавленням. **ГОСТ 2601-84.**
П.076.000	**прогнозирование** *прогнозування* *[-ння, ор. -нням]* prediction, forecasting	*[< гр. prognosis - передбачення]* 1. Науково обґрунтоване судження про можливі стани об'єкта в майбутньому або про альтернативні шляхи та терміни досягнення цих станів. **ДСТУ 2226-93m.** 2. Попередня стадія планування, яка міс-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		тіть передбачення подій в умовах невизначеності на основі вивчення їх розвитку в минулому та створення моделі динаміки процесу. **ДСТУ 2962-94m.**
.001	**прогнозирование надежности** *прогнозування надійності* dependability prediction	Окремий випадок розрахунку надійності на основі математичних моделей, які відображають тенденцію раніше оціненої надійності об'єктів-аналогів або їх складових частин з урахуванням зміни конструкції та умов експлуатації. **ДСТУ 2861-94.**
.002	**прогнозирование надежности по количеству элементов** *прогнозування надійності за кількістю елементів* dependability prediction on quantity of elements	Переважно індуктивний метод, що використовується на стадіях технічної пропозиції та початкового проектування для оцінювання приблизної інтенсивності відмов системи. **ДСТУ 2861-94m.**
.003	**прогнозирование технического состояния** *прогнозування технічного стану* technical state prediction	Визначення технічного стану об'єкта із заданою ймовірністю на наступний інтервал часу. ***Примітка.*** Метою прогнозування технічного стану може бути визначення із заданою ймовірністю інтервалу часу (ресурсу), протягом якого зберігається працездатний (справний) стан об'єкта, або імовірності збереження працездатного (справного) стану об'єкта на заданий інтервал часу. **ДСТУ 2389-94m.**
П.077.000	**программа** *програма* *[-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м]* program, routine	*[< гр. programma - публічне оголошення, розпорядження, указ]* 1. Оголошення, припис, план наміченої діяльності. 2. ***У системах оброблення інформації*** - мовна конструкція, що є впорядкованою послідовністю описів і команд, призначеною для оброблення даних. **ДСТУ 2938-94m.**
.001	**ошибкоустойчивая программа** *помилкостійка програма*	Програма, що не припиняє працювати, але й не виконує незворотних дій (наприклад, вилучення файлів) за умови введення безглуздих команд

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	foolproof program	або даних. **ДСТУ 2668-94m.**
.002	**программа испытаний** *програма випробувань* test program	Документ, обов'язковий для виконання, який установлює об'єкт та мету випробувань, види, послідовність та обсяг здійснюваних експериментів, порядок, умови, місце, терміни виконання випробувань, забезпечення та звітність за ними, а також відповідальність за забезпечення і проведення випробувань. **ДСТУ 3021-95m.**
.003	**программа испытаний на надежность** *програма випробувань на надійність* program of dependability test	Документ, обов'язковий до виконання, який встановлює об'єкт та мету випробувань на надійність, види, послідовність та обсяг експериментів, що проводяться, порядок, умови, місце та термін проведення випробувань, забезпечення звітності за ними, а також відповідальність за забезпечення та проведення випробувань. **ДСТУ 2864-94m.**
.004	**программа обеспечения надежности (ПОН)** *програма забезпечення надійності (ПЗН)* dependability support program	Документ, що встановлює комплекс взаємозумовлених організаційно-технічних вимог та заходів, які належить проводити на певних етапах життєвого циклу об'єкта й спрямованих на забезпечення заданих вимог до надійності та (чи) на підвищення надійності. **ДСТУ 2860-94m.**
.005	**программа эксплуатационных наблюдений** *програма експлуатаційних спостережень*	Документ, обов'язковий до виконання, який установлює об'єкт та мету експлуатаційних спостережень, види, послідовність та обсяг експериментів, що проводяться, порядок, умови, місце та термін проведення експлуатаційних спостережень, забезпечення звітності за ними, а також відповідальність за забезпечення та проведення експлуатаційних спостережень. **ДСТУ 2864-94m.**
П.078.000	**продолжительность** *тривалість* *[-лості, д. і м. -лості,*	Час проходження, дії чого-небудь.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ор. –лістю] duration, time	
.001	**оперативная продолжительность ремонта** *оперативна тривалість ремонту* active repair time	Частина тривалості ремонту, протягом якої, автоматично чи вручну, на об'єкті виконують операцію ремонту, за винятком тривалості затримок через незабезпеченість матеріальними ресурсами. **ДСТУ 2860-94m.**
.002	**оперативная продолжительность технического обслуживания** *оперативна тривалість технічного обслуговування* active maintenance time	Частина тривалості технічного обслуговування, протягом якої, автоматично чи вручну, на об'єкті виконують операцію технічного обслуговування, за винятком тривалості затримок через незабезпеченість матеріальними ресурсами. ***Примітка.*** Операцію технічного обслуговування можуть проводити також і під час виконання об'єктом потрібної функції. **ДСТУ 2860-94m.**
.003	**продолжительность активного ремонта** *тривалість активного ремонту* active repair time	Інтервал часу, протягом якого на об'єкті проводять операції активного ремонту. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**продолжительность диагностирования неисправности** *тривалість діагностування несправності* fault diagnosis time	Час, протягом якого проводять діагностування несправності. **ДСТУ 2860-94m.**
.005	**продолжительность задержки из-за необеспеченности материальными ресурсами** *тривалість затримки через незабезпеченість матеріальними ресурсами* logistic delay	Сумарна тривалість затримок проведення операцій технічного обслуговування та ремонту через необхідність одержання ресурсів для технічного обслуговування та ремонту, за винятком тривалості будь-якої затримки з організаційних причин. ***Примітка.*** Затримки через незабезпеченість матеріальними ресурсами можуть бути зумовлені, наприклад, переміщенням до устаткування, яке не обслуговується, очікуванням прибуття запасних частин, спеціалістів та контрольного об-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		ладнання чи необхідної інформації та допустимих навколишніх умов. **ДСТУ 2860-94m.**
.006	**продолжительность задержки по организационным причинам** *тривалість затримки з організаційних причин* administrative delay	Сумарна тривалість затримок виконання операцій технічного обслуговування та ремонту з організаційних причин. **ДСТУ 2860-94m.**
.007	**продолжительность испытаний** *тривалість випробувань* test time	Тривалість перебування об'єкта в режимі випробувань. ***Примітка.*** Тривалість випробувань може бути визначена кількістю циклів чи інтервалів часу. **ДСТУ 2824-94m.**
.008	**продолжительность контроля технического состояния** *тривалість контролю технічного стану* time of a technical state inspection	Інтервал часу, необхідний для проведення контролю об'єкта. **ДСТУ 2389-94.**
.009	**продолжительность нахождения в резерве** *тривалість перебування в резерві* standby time	Інтервал часу, протягом якого об'єкт перебуває в стані чергування. **ДСТУ 2860-94m.**
.010	**продолжительность неготовности** *тривалість неготовності* disabled time	Інтервал часу, протягом якого об'єкт перебуває в стані неготовності. **ДСТУ 2860-94m.**
.011	**продолжительность неработоспособности** *тривалість непрацездатності* down time	Інтервал часу, протягом якого об'єкт перебуває в непрацездатному стані. **ДСТУ 2860-94m.**
.012	**продолжительность поиска неисправности** *тривалість пошуку*	Інтервал часу, протягом якого визначають місце несправності. **ДСТУ 2860-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	несправності fault localization time, fault location time	
.013	**продолжительность работоспособности** *тривалість працездатності* up time, uptime	Інтервал часу, протягом якого об'єкт перебуває в працездатному стані. **ДСТУ 2860-94.**
.014	**продолжительность ремонта** *тривалість ремонту* repair time	Інтервал часу, протягом якого виконується вручну чи автоматично операція ремонту об'єкта, включаючи тривалість затримок через незабезпеченість матеріальними ресурсами. **ДСТУ 2860-94m.**
.015	**продолжительность технического диагностирования** *тривалість технічного діагностування* diagnosis time	Інтервал часу, необхідний для проведення діагностування об'єкта. **ДСТУ 2389-94.**
.016	**продолжительность технического обслуживания** *тривалість технічного обслуговування* maintenance time, preventive maintenance time	Інтервал часу, протягом якого виконується вручну чи автоматично операція технічного обслуговування об'єкта, включаючи тривалість затримок через незабезпеченість матеріальними ресурсами. **ДСТУ 2860-94m.**
.017	**продолжительность устранения неисправности** *тривалість усунення несправності* fault correction time	Інтервал часу, протягом якого виконують усунення несправності. **ДСТУ 2860-94m.**
.018	**средняя оперативная продолжительность данного вида диагностирования** *середня оперативна тривалість даного виду діагностування* mean operating time of the given kind of diag-	Середня сумарна оперативна тривалість операцій, необхідних для визначення технічного стану виробу за певного виду діагностування. **ГОСТ 26656-85.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	nosis	
.019	**средняя продолжительность задержки из-за необеспеченности материальными ресурсами** *середня тривалість затримки через незабезпеченість матеріальними ресурсами* mean logistic delay	Математичне сподівання тривалості затримки через незабезпеченість матеріальними ресурсами. **ДСТУ 2860-94.**
.020	**средняя продолжительность ремонта** *середня тривалість ремонту* mean repair time	Математичне сподівання тривалості одного ремонту певного виду за певний період експлуатації або певне напрацювання. **ГОСТ 18322-78m.**
.021	**средняя продолжительность технического обслуживания** *середня тривалість технічного обслуговування* mean maintenance time	Математичне сподівання тривалості одного технічного обслуговування певного виду за певний період експлуатації або певне напрацювання. **ГОСТ 18322-78m.**
.022	**средняя суммарная продолжительность ремонтов** *середня сумарна тривалість ремонтів* mean total repair time	Математичне сподівання сумарної тривалості ремонтів за певний період експлуатації або певне напрацювання. **ГОСТ 18322-78m.**
.023	**средняя суммарная продолжительность технических обслуживаний** *середня сумарна тривалість технічних обслуговувань* mean total maintenance time	Математичне сподівання сумарної тривалості технічних обслуговувань за певний період експлуатації або певне напрацювання. **ГОСТ 18322-78m.**
.024	**суммарная продолжительность ремонтов** *сумарна тривалість*	Календарний час проведення всіх ремонтів виробу за певний період експлуатації або певне напрацювання. **ГОСТ 18322-78m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ремонтів total repair time	
.025	**суммарная продолжительность технических обслуживаний** *сумарна тривалість технічних обслуговувань* total maintenance time	Календарний час проведення всіх технічних обслуговувань виробу за певний період експлуатації або певне напрацювання. **ГОСТ 18322-78m.**
.026	**требуемая продолжительность работоспособности** *необхідна тривалість працездатності* required time	Інтервал часу або напрацювання, протягом яких споживач вимагає, щоб об'єкт був спроможний виконувати потрібну функцію. **ДСТУ 2860-94m.**
.027	**удельная суммарная продолжительность ремонтов** *питома сумарна тривалість ремонтів* specific total repair time	Відношення середньої сумарної тривалості ремонтів до заданого напрацювання. **ГОСТ 18322-78.**
.028	**удельная суммарная продолжительность технических обслуживаний** *питома сумарна тривалість технічних обслуговувань* specific total maintenance time	Відношення середньої сумарної тривалості технічних обслуговувань до заданого напрацювання. **ГОСТ 18322-78.**
П.079.000	**прожог** *пропал* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* burn-through	
.001	**прожог сварного шва** *пропал зварного шва* burn-through	Дефект, що має форму наскрізного отвору в зварному шві, який утворився внаслідок витікання частини металу зварювальної ванни. **ГОСТ 2601-84.**
П.080.000	**производительность** *продуктивність*	*[< лат. productivus - доцільний, плодотворний]*

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] throughput, productivity, output	Здатність випускати (виконувати) певну кількість продукції (дій) за певний час.
.001	**коммерческая производительность центробежного нагнетателя** *комерційна продуктивність відцентрового нагнітача* commercial productivity of centrifugal supercharger	Об'ємна продуктивність відцентрового нагнітача, приведена до стандартних умов (параметрів газу) на виході. ***Примітка.*** Вимірюється в млн. $м^3$/д. За комерційною продуктивністю здійснюється розрахунок постачальника зі споживачем.
.002	**номинальная производительность** *номінальна продуктивність* nominal output	Найбільша продуктивність, яку повинна забезпечити технологічна система під час тривалої роботи за номінальних значень параметрів з урахуванням допустимих відхилів.
.003	**объемная производительность центробежного нагнетателя** *об'ємна продуктивність відцентрового нагнітача* volumetric productivity of a centrifugal supercharger	Об'єм газу, утворюваний на виході нагнітача в одиницю часу, який приведений до умов усмоктування (на вході нагнітача). ***Примітка.*** Вимірюється в млн. $м^3$/д.
.004	**производительность компрессора** *продуктивність компресора* compressor productivity	Об'єм або маса газу, що всмоктується в одиницю часу (одиниця в СІ - кубічний метр за секунду, $м^3$/с та кілограм за секунду, кг/с).
.005	**производительность оборудования** *продуктивність устаткування* equipment productivity	Кількість (обсяг) продукції (роботи), що виробляється на даному устаткуванні за одиницю часу. **ДСТУ 2960-94m.**
.006	**цикловая производительность** *циклова продуктивність* cycle output	Найбільша продуктивність, яку повинна забезпечити технологічна система під час циклу технологічної операції за номінальних значень параметрів з урахуванням допустимих

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		відхилів.
П.081.000	**производная** *похідна* *[-ної, д. і м. –ній, ор. –ною; мн. –ні, -них, д. –ним]* derivative	2. Величина, утворена від іншої. 2. ***У математиці –*** *Див.* П.081.001 ПОХІДНА функції.
.001	**производная функции** *похідна функції* function derivative, derivative of a function	Границя відношення приросту функції до приросту аргументу, якщо приріст аргументу прямує до нуля.
П.082.000	**производство** *виробництво* *[-ва, ор. –вом; мн. –ва, -в]* production, manufacture	Процес організації та здійснення виготовлення продукції. **ДСТУ 3278-95.**
.001	**единичное производство** *одиничне виробництво* individual production	Тип виробництва, що характеризується невеликим обсягом випуску однакової продукції, повторне виготовлення якої, як правило, не передбачається. **ДСТУ 2960-94.**
.002	**поточное производство** *потокове виробництво* flow line production, flow-production, flow-line production, in-line production	Виробництво, що характеризується розміщенням засобів технологічного спорядження послідовно до виконання операцій технологічного процесу та визначеним періодом випуску виробів. **ДСТУ 2974-95.**
.003	**серийное производство** *серійне виробництво* series production, batch production	Тип виробництва, що характеризується одночасним виготовленням на підприємстві обмеженої номенклатури однорідної продукції, випуск якої періодично повторюється протягом тривалого періоду. **ДСТУ 2960-94.**
П.083.000	**прокат** *прокат* *[-ту, ор. –том, м. –ті/-тові]* rolled metal	Металеві заготовки чи вироби, одержані способом прокатування.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

П.084.000	**прокатка** *прокатування* *[-ння, ор. -нням]* rolling	Гаряче оброблення металу або металевого сплаву пропусканням між обертовими валками прокатного стану для надання йому потрібної форми, профілю.
П.085.000	**проницаемость** *проникність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* penetrability, permeability	1. Властивість речовини, яка полягає в її здатності пропускати випромінювання, електричний струм, електромагнітне поле тощо. 2. Властивість матеріалу пропускати крізь себе компоненти розділюваної суміші. 3. Фізичні величини, які характеризують ці властивості.
.001	**диэлектрическая проницаемость** *діелектрична проникність* permittivity	Величина, що характеризує властивості діелектриків і показує в скільки разів зменшується сила електричного впливу між електричними зарядами у вакуумі в порівнянні з силою взаємодії в однорідному ізотропному діелектрику, якщо відстань між зарядами зберігається незмінною.
П.086.000	**прослеживаемость** *простежуваність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* traceability	Здатність простежити передісторію або стан об'єкта чи дії, або аналогічних об'єктів чи дій за допомогою ідентифікації, яка реєструється. **ДСТУ 2863-94.**
П.087.000	**простой** *простій* *[-тою, д. -тою, ор. -тоєм, м. -тої; мн. -тої, -тоїв]* downtime, idle-time, down-time, outage	1. Вимушена бездіяльність персоналу, технічних засобів, непередбачена зупинка в роботі. 2. *Див.* С.045.015 неробочий СТАН.
.001	**аварийный простой** *аварійний простій* emergency downtime	Простоювання об'єкта в непрацездатному стані, протягом якого не ведуть роботи з відновлення його працездатності, порушеної в результаті відмови.
.002	**вынужденный простой** *вимушений простій* forced outage	Простоювання об'єкта в працездатному стані через зовнішні причини (відсутні необхідні зовнішні ресурси).

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.003	**плановый простой** *плановий простій* idle state	Простоювання об'єкта в працездатному стані, заплановане заздалегідь. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**простои оборудования** *простої устаткування* down-time of equipment	Тимчасова бездіяльність встановленого устаткування, призначеного до використання в процесі виробництва. ***Примітка.*** Простої можуть бути планові та непланові. **ДСТУ 2960-94m.**
П.088.000	**протокол** *протокол* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* protocol, report	*[< гр. protokollon < protos - перший + kollao - приклеюю]* 1. Документ, складений за певною формою. 2. Результат реєстрації в хронологічній послідовності інформації про перебіг деякого процесу. 3. ***У мережах передавання даних*** - сукупність семантичних та синтаксичних правил, що визначають процедуру обміну даними між функційними пристроями систем.
.001	**протокол испытаний** *протокол випробувань* test report	Документ, що містить необхідні відомості про об'єкт випробувань, застосовані методи, засоби та умови випробувань, результати випробувань, а також висновок згідно з результатами випробувань, оформлений у вставленому порядку. **ДСТУ 3021-95.**
.002	**протокол испытаний аккредитованной лаборатории** *протокол випробувань акредитованої лабораторії* accredited laboratory test report	Протокол випробувань, який містить заяву випробувальної лабораторії про те, що вона є акредитованою для проведення згаданого випробування, та що випробування було проведено відповідно до умов, установлених органом з акредитації. **ДСТУ 3021-95.**
П.089.000	**процесс** *процес* *[-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів]* process	*[< лат. processus - проходження, просування вперед]* 1. Послідовність подій, яка визначається об'єктом або явищем та виконується в заданих умовах. 2. Послідовна зміна явищ, станів, стадій розвитку тощо.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		3. Сукупність послідовних дій для досягнення якого-небудь результату. 4. Сукупність усіх або деяких внутрішніх взаємодій елементів системи та (чи) взаємодій системи з навколишнім середовищем.
.001	**адиабатический процесс** *адіабатичний процес* adiabatic process	Процес, що відбувається без теплообміну з навколишнім середовищем. Примітка. У теорії компресорних машин розглядається як еталонний процес стискання для машин без внутрішнього охолодження (одноступінчастих відцентрових і осьових компресорів).#
.002	**деградационный процесс** *деградаційний процес* degradation process	*Див.* Д.005.000 ДЕГРАДАЦІЯ. **ДСТУ 2860-94.**
.003	**изобарический процесс** *ізобаричний процес* isobaric process	Процес, що відбувається за умов сталого зовнішнього тиску.
.004	**изотермический процесс** *ізотермічний процес* isothermal process	Процес, що відбувається за умов сталої температури. ***Примітка.*** У теорії компресорних машин розглядається як еталонний процес стискання для машин з внутрішнім охолодженням (поршневих компресорів, багатоступінчастих компресорів).
.005	**изохорический процесс** *ізохоричний процес* isochoric process	Процес, що відбувається за умов сталого об'єму.
.006	**изоэнтропийный процесс** *ізоентропійний процес* isentropic process	Процес, що відбувається за умов сталої ентропії системи.
.007	**политропический процесс** *політропічний процес* polytropic process	Процес, що відбувається за умов сталої теплоємності системи.
.008	**статистически регулируемый процесс** *статистично регу-*	Технологічний процес, в якому за допомогою статистичного регулювання забезпечується точність і ста-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	льований процес process under control	більність контрольованих параметрів. **ДСТУ 3514-97.**
.009	**технологический процесс (ТП)** *технологічний процес (ТП)* manufacturing process, technological process	Частина виробничого процесу, яка складається з дій, спрямованих на зміну та (чи) визначення стану предмета праці. ***Примітка.*** До предметів праці належать заготівки та вироби. **ДСТУ 2391-94m.**
.010	**технологический процесс сборки** *технологічний процес складання* assembly process	Технологічний процес, який включає дії встановлення та утворення з'єднань складових частин заготівки чи виробу. **ДСТУ 2390-94m.**
П.090.000	**прочность** *міцність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* strength	Здатність матеріалу витримувати напруження без руйнування. **ДСТУ 2825-94.**
.001	**вибрационная прочность** *вібраційна міцність* vibration strength	Властивість об'єкта зберігати міцність під час дії вібрації та після її припинення. **ДСТУ 2300-93.**
П.091.000	**ПС** *ПЗ* *[невідм.]* software	*Див.* С.056.009 програмний ЗАСІБ.
П.092.000	**пузырь** *пузир* *[-ря, ор. -рем; мн. -рі, -рів]* blister, bubble	Здуття різної форми на поверхні виробу.
.001	**раскатанный пузырь в трубе** *розкатаний пузир у трубі* rolled blister in a pipe	Дефект труби технологічного походження, що являє собою тонке прямолінійне порушення суцільності поверхні та яке утворилося із зовнішнього або підкоркового пузиря.
П.093.000	**пульпа** *пульпа* *[-пи, ор. -пою; мн. -пи, -п]* pulp	*[< лат. pulpa - м'якоть]* Суміш тонкоподрібненої (менше 1 - 0,5 мм) корисної копалини з водою.
П.094.000	**пункт** *пункт*	*[нім. Punkt < лат. punctum - крапка]* 1. Місце, приміщення, призначене

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів] station, point, terminal	для розташування робочого місця чергового персоналу, апаратури керування, контролю. 2. ***У системах телекомунікацій -*** місце призначення, адресат. 3. Окремий підрозділ, частина документу. 4. Місце в просторі, що характеризується певними ознаками (географічним положенням, природними умовами тощо).
.001	**диспетчерский пункт компрессорной станции (ДП КС)** *диспетчерський пункт компресорної станції (ДП КС)* dispatching point of a compressor station	***У газовій промисловості -*** приміщення для диспетчера КС та його автоматизованого робочого місця, розташування централізованої частини комплексу технічних засобів автоматизації, телемеханізації та обчислювальної техніки КС, диспетчеризації об'єктів її електропостачання, апаратури оперативно-технологічного зв'язку.
.002	**опорный пункт головной организации по государственным испытаниям продукции** *опорний пункт головної організації державних випробувань продукції* testing station accredited by head organization	Організація, яка є споживачем продукції, що підлягає випробуванням, призначена в установленому порядку для проведення випробувань цієї продукції в умовах експлуатації. **ДСТУ 3021-95.**
П.095.000	**пылеуловитель** *пиловловлювач* *[-ча, ор. -чем, м. -чі; мн. -чі, -чів]* deduster, dust catcher, dust collector, dust extractor	Установка для вловлювання (відокремлення) пилу та інших механічних домішок із повітряних (газових) потоків, яка застосовується в системах витяжної вентиляції та в промислових установках очищення газів.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Р

Р.001.000	**работа** *робота* *[-боти, ор. -ботою; мн. -боти, -біт]* job, work, operation, processing, task	1. Процес, дія, функціонування. 2. Процес передавання енергії та (чи) її перетворення з однієї форми в іншу, не пов'язану з перенесенням теплоти або речовини. 3. Фізична величина, що характеризує цей процес (одиниця в СІ - джоуль, Дж).
.001	**адиабатическая работа** *адіабатична робота* adiabatic work	Робота, яка виконується за умов адіабатичного процесу.
.002	**изоэнтропийная работа** *ізоентропійна робота* isentropic work	Робота, яка виконується за умов ізоентропійного процесу.
.003	**научно-исследовательская работа по созданию продукции (НИР)** *науково-дослідна робота над створенням продукції (НДР)* research work on production creation	Сукупність робіт, які виконують з метою пошуку перспективних принципів та шляхів створення нової чи модернізації виготовлюваної продукції. **ДСТУ 3278-95.**
.004	**опытно-конструкторская работа (ОКР)** *дослідно-конструкторська робота (ДКР)* development work	Сукупність робіт над створенням конструкторської та технологічної документації, виготовленням та випробуванням дослідного або головного зразка продукції. **ДСТУ 3278-95.**
.005	**опытно-технологическая работа (ОТР)** *дослідно-технологічна робота (ДТР)* experimental-technological work	Сукупність робіт над створенням нових речовин, матеріалів та (чи) технологічних процесів. **ДСТУ 3278-95.**
.006	**политропическая работа**	Робота, яка виконується за умов політропічного процесу.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	політропічна робота polytropic work	
.007	**предпусковые работы** *передпускові роботи* pre-starting operations	Роботи, що пов'язані з підготуванням агрегатів і обладнання до випробувань і полягають у перевірянні завершеності всіх будівельних і монтажних робіт, здатних перешкодити проведенню пускових операцій та випробуванню обладнання. ***Примітка.*** До початку пускових операцій повинно діяти основне освітлення, повинні бути встановлені вимірювальні прилади та засоби автоматизації, приміщення агрегатів повинні бути очищені від сміття, увімкнені засоби зв'язку й виконані вимоги охорони праці та техніки безпеки.
.008	**пусконаладочные работы** *пусконалагоджувальні роботи* start-and-adjustment operations	Роботи з комплексного налагодження обладнання, процесів, автоматизованих систем, доведення параметрів їх роботи до експлуатаційних значень. ***Примітка.*** До початку виконання пусконалагоджувальних робіт мають бути приведені в дію всі допоміжні системи, прилади, комунікації, мережі (наприклад, системи подавання теплоносія, стиснутого повітря, захисту від пожежі, загазованості тощо).
.009	**удельная работа компрессора** *питома робота компресора* specific compressor work	Робота, затрачувана компресором на стиснення одиниці маси газу з урахуванням усіх утрат, за винятком механічних. **ДСТУ 2340-94m.**
.010	**удельная работа турбины** *питома робота турбіни* specific turbine work	Робота, виконувана одиницею маси газу під час його розширення в турбіні з урахуванням усіх утрат, за винятком механічних. **ДСТУ 2340-94m.**
Р.002.000	**работоспособность** *працездатність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]*	1. *Див.* С.045.019 працездатний СТАН. 2. Здатність людини до активної діяльності, яка характеризується можливістю виконання роботи й функцій-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		ним станом організму в процесі роботи ("фізіологічною ціною" роботи).
.001	**работоспособность системы магистрального трубопровода** *працездатність системи магістрального трубопроводу* operability of a main pipeline system	Здатність системи магістральних трубопроводів забезпечувати транспорт нафти, нафтопродуктів, природного або попутного газу та видавати продукт споживачеві в потрібній кількості та визначеної якості (склад, температура, тиск і т.ін.). ***Примітка.*** У газовій промисловості використовуються інтегральні оцінки працездатності магістральних трубопроводів: за кількістю транспортованого газу, витраченої потужності на його транспортування тощо.
P.003.000	**радиоизображение** *радіозображення* *[-ння, ор. -нням]* radio-image	*[< лат. radius - промінь + укр. зображення]* Зображення, сформоване радіохвилями внаслідок їх взаємодії з об'єктом контролю.
P.004.000	**радиоинтроскоп** *радіоінтроскоп* *[-па, ор. -пом, м. -пі/-пові; мн. -пи, -пів]*	*[< лат. radius - промінь + intro - усередині + гр. skopeo - спостерігаю, розглядаю]* Радіохвильовий дефектоскоп, в якому передбачено візуалізацію прихованого радіозображення об'єкта контролю або багатоелементне оброблення інформації на основі ЕОМ. **ДСТУ 2865-94m.**
.001	**квазиоптический радиоинтроскоп** *квазіоптичний радіоінтроскоп* quasi-optic radiointroscope	Радіоінтроскоп, який має у своєму складі пристрої для квазіоптичного формування радіозображення. **ДСТУ 2865-94.**
P.005.000	**разборка** *розбирання* *[-ння, ор. -нням]* dismantling	Розділювання виробу на деталі та (чи) складальні одиниці. **ДСТУ 2390-94m.**
P.006.000	**раздражение** *подразнення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* irritation	Реакція організму в цілому або якогонебудь органа на зовнішній вплив.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Р.007.000	**размах** *розмах* *[-ху, ор. -хом, м. -ху/-хові]* range, peak-to-peak, peak-to-peak amplitude, amplitude excursion	Різниця між максимальним та мінімальним значеннями випадкової величини.
.001	**размах выборки** *розмах вибірки*	Різниця між найбільшим та найменшим значенням контрольованого параметра у вибірці. **ДСТУ 3514-97.**
.002	**средний размах** *середній розмах вибірки*	Середнє арифметичне розмахів, одержаних у певній кількості вибірок однакового обсягу. **ДСТУ 3514-97.**
Р.008.000	**разрушение** *зруйнування* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* erasing, destruction, break-down, failure	Завершена дія, результатом якої є об'єкт, що повністю втратив міцність та (чи) працездатність.
	руйнування *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* fracture, failure, destruction	Процес зародження та розвитку в матеріалі дефектів та (чи) розділення об'єкта на частини з повною втратою його міцності та працездатності. **ДСТУ 2825-94m.**
.001	**вязкое разрушение** *в'язке руйнування* ductile fracture	Руйнування, за якого пластична деформація велика не тільки біля поверхні руйнування, але й у всьому об'ємі тіла. ***Примітка.*** Переважає за високих температур.
.002	**усталостное разрушение** *утомне зруйнування* fatigue failure	Зруйнування матеріалу об'єкта від дії циклічного навантаження через поширення втомної тріщини до повної втрати ним працездатності чи міцності. **ДСТУ 2444-94.**
.003	**хрупкое разрушение** *крихке руйнування* brittle failure, brittle fracture	Руйнування без помітних слідів пластичної деформації. ***Примітка.*** Переважає за низьких температур.
Р.009.000	**разряд** *розряд*	1. Місце, яке займає цифра для позначення числа.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів] digit, position, category, discharge	2. Категорія. 3. *Див.* P.009.002 електричний РОЗРЯД.
.001	**газовый разряд** *газовий розряд* gas discharge, gaseous discharge	Проходження електричного струму в газі під дією електричного поля.
.002	**электрический разряд** *електричний розряд* electrical discharge	Проходження електричного струму крізь речовину, яке супроводжується зміною стану речовини.
P.010.000	**раковина** *раковина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* cavity	Порожниста западина на поверхні виробу.
.001	**усадочная раковина сварного шва** *усадкова раковина зварного шва* shrinkage cavity of a weld seam	Дефект у вигляді порожнини або впадини, утворений у процесі усадки металу шва в умовах відсутності живлення розплавленим металом. **ГОСТ 2601-84m.**
P.011.000	**раскрытие** *розкриття* *[-тя, ор. -тям]* opening, uncovering, disclosure	Дія, яка робить щось видимим, доступним.
.001	**раскрытие трещины** *розкриття тріщини* crack opening displacement	Взаємне зміщення берегів на фронті тріщини. **ДСТУ 2825-94.**
P.012.000	**распознавание** *розпізнавання* *[-ння, ор. -нням]* recognition, identification	Ідентифікація об'єктів за виділеними ознаками.
.001	**распознавание образов** *розпізнавання образів* pattern recognition	Ідентифікація різноманітних форм, контурів або конфігурацій за допомогою автоматичних засобів. **ДСТУ 2869-94.**
P.013.000	**распределение** *розподіл*	Ряд чисел, які показують наскільки часто зустрічається те або інше зна-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів] distribution	чення випадкової величини.
.001	**распределение вероятностей** *розподіл імовірностей* probability distribution	Функція, що визначає ймовірність того, що випадкова величина набуває кожного з допустимих значень.
.002	**распределение случайной величины** *розподіл випадкової величини* random variable distribution	Функція, яка однозначно визначає імовірність того, що випадкова величина набуває заданого значення або належить до деякого заданого інтервалу. **ГОСТ 15895-77.**
Р.014.000	**расследование** *розслідування [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* investigation	Всебічний розгляд з метою встановлення причин події, явища, що відбулося, та винних (за їх наявності).
.001	**расследование и учет аварий** *розслідування та облік аварій* accident investigation and account	Розслідування, що регламентується "Положенням про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях", відповідно до якого під час розслідування визначається категорія аварії, з'ясовуються обставини, що спричинили її, встановлюється характер порушень правил експлуатації устаткування, технологічних процесів, визначається якість виконання будівельно-монтажних робіт або окремих вузлів, конструкцій, відповідність їх проекту та вимогам нормативних актів, установлюються особи, відповідальні за аварію, намічаються заходи щодо ліквідації її наслідків та запобігання подібним аваріям у подальшому. **ДНАОП 0.00-4.03-93.**
Р.015.000	**расслоение** *розшар [-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* stratification, exfolia-	Дефект, що є порушенням суцільності металу, розташованого паралельно до поверхні, яке не виходить на неї та утворюється за наявності в металі внутрішніх розривів, підвище-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	tion, lamination, separation, delamination	ної забрудненості неметалевими включеннями, унаслідок перепалювання тощо. **ДСТУ 2658-94m.**
.001	**расслоение трубы** *розшар труби* exfoliation of a pipe	Дефект труби технологічного характеру, пов'язаний з порушенням суцільності внутрішніх шарів прокату. ***Примітка.*** Поверхня металу в розшарі окиснена.
P.016.000	**расход** *витрата [-ти, ор. -тою; мн. -ти, -т]* consumption, flow rate	1. Фізична величина, яка дорівнює границі відношення приросту маси або об'єму, або кількості рідини (газу), що протікають у трубопроводі через переріз, перпендикулярний до напрямку швидкості потоку, до інтервалу часу, за який цей приріст з'явився, за умови необмеженого зменшення інтервалу часу. **ГОСТ 15528-86.** 2. Споживання, затрати.
.001	**массовый расход** *масова витрата* mass flow rate	Витрата рідини (газу), яка визначається через її (його) масу та час. **ГОСТ 15528-86.** ***Примітка.*** Одиниця в СІ - кілограм за секунду, кг/с.
.002	**номинальный расход топливного газа** *номінальна витрата паливного газу* nominal fuel gas consumption	Витрата паливного газу, встановлена технічними умовами або паспортом на ГТУ, під час роботи з номінальною потужністю та визначених там же умов експлуатації.
.003	**нормативный расход газа на технологические нужды и потери** *нормативна витрата газу на технологічні потреби та втрати* normative gas consumption for technological needs and losses	Максимально допустима планова кількість газу, яка витрачається на технологічні потреби та втрати під час планового або звітного періоду (у газовій промисловості вимірюється в млн. $м^3$).
.004	**объемный расход** *об'ємна витрата*	Витрата рідини (газу), яка визначається через її (його) об'єм і час.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	volume flow rate	**ГОСТ 15528-86.** ***Примітка.*** Одиниця в СІ - кубічний метр за секунду, $м^3/с$.
.005	**приведенный расход** *приведена витрата* reduced flow rate	Об'ємна витрата рідини або газу, або сипкої речовини в одних умовах, яка еквівалентна об'ємній витраті рідини або газу в інших умовах.
.006	**расход воздуха через компрессор** *витрата повітря через компресор* compressor air flow rate	Маса повітря, що проходить за одиницю часу через вхідний переріз компресора. **ДСТУ 2340-94.**
.007	**расход газа через турбину** *витрата газу через турбіну* turbine gas flow rate	Маса газу, що проходить за одиницю часу через вхідний переріз турбіни. **ДСТУ 2340-94.**
.008	**расход жидкости или газа, или сыпучего вещества** *витрата рідини або газу, або сипкої речовини* consumption of liquid or gas or dry substance	Фізична величина, що дорівнює границі відношення приросту маси (об'єму, кількості) рідини або газу, або сипкої речовини, які протікають у трубопроводі крізь переріз, перпендикулярно напрямку швидкості потоку, до інтервалу часу, за який цей приріст стався, за умови необмеженого зменшення інтервалу часу (одиниці в СІ - кубічний метр за секунду, $м^3/с$; кілограм за секунду, кг/с; моль за секунду, моль/с).
.009	**расход топлива в камере сгорания** *витрата палива в камері згоряння* combustion chamber fuel consumption	Маса палива, що подається за одиницю часу до камери згоряння. **ДСТУ 2340-94.**
.010	**средний расход** *середня витрата* mean flow rate	Витрата рідини або газу, або сипкої речовини, визначена відношенням їх об'єму або маси, що проходить крізь переріз потоку за певний інтервал часу, до цього інтервалу часу.
.011	**удельный расход топлива**	Відношення годинної витрати палива на режимі до потужності ГТД (ГТУ) на

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	питома витрата палива specific fuel consumption	цьому режимі. **ДСТУ 2340-94.**
.012	**удельный расход топливного газа** *питома витрата паливного газу* specific fuel gas consumption	*Див.* Р.016.011 питома ВИТРАТА палива.
.013	**фактический расход топливного газа** *фактична витрата паливного газу* real fuel gas consumption	Об'єм паливного газу, який фактично витрачається під час роботи ГТУ. ***Примітка.*** У разі погіршення технічного стану агрегату збільшується споживання паливного газу за умови постійного завантаження (потужності) і незмінних умов експлуатації.
Р.017.000	**расчет** *розрахування [-ння, ор. -нням]* account, calculation	Процес підрахування показників, характеристик.
	розрахунок [-нку, ор. -нком; мн. -нки, -нків] account, calculation	1. Результат обчислення яких-небудь даних. 2. Документ, укладений на основі обчислення, підрахування. 3. ***У системі конструкторської документації -*** текстовий конструкторський документ, який містить розрахунки параметрів та величин. **ДСТУ 3321-96m.**
.001	**расчет надежности** *розрахунок надійності* dependability calculation	Результат визначення числових значень показників надійності об'єкта за довідковими даними про надійність складових частин (елементів) об'єкта, за даними про надійність об'єктів-аналогів, за даними про властивості матеріалів та іншою інформацією, наявною в момент оцінювання надійності. **ДСТУ 2862-94m.**
.002	**расчет параметров эксплуатационной загрузки ГПА** *розрахунок парамет-*	***У газовій промисловості -*** комплекс задач АСКТП, який забезпечує обчислення параметрів експлуатаційного завантаження ГПА (коефіціє-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	рів експлуатаційного завантаження ГПА	нтів технічного стану ГТУ та відцентрового нагнітача, стисливості газу, віддаленості від зони помпажу та т.ін.), результати яких використовуються в процесі визначення оптимальних режимів роботи ГПА, КЦ, КС та ділянки траси МГ у цілому.
.003	**расчет показателей работы ГПА** *розрахунок показників роботи ГПА*	***У газовій промисловості -*** комплекс задач АСКТП, який забезпечує обчислення узагальнених техніко-експлуатаційних показників роботи газоперекачувального агрегату - міри стискання компресора та його об'ємної продуктивності, потужності на валу, ефективного політропічного коефіцієнта корисної дії, віддаленості від зони помпажу, витрати паливного газу, показників використання ГПА (часу роботи, простоїв у ремонті, у резерві, загальної кількості пусків, зупинок і т.ін.).
.004	**расчет показателей работы КЦ** *розрахунок показників роботи КЦ*	***У газовій промисловості -*** комплекс задач АСКТП, який забезпечує обчислення узагальнених показників роботи КЦ - об'єму газу, що перекачується, міри його стискання, запасу потужності та енергетичних ресурсів, витрат паливного газу, витрат газу, мастила, теплоти, води, електроенергії на власні потреби, утрат газу по шлейфах.
.005	**расчеты** *розрахунки* account, calculation	Сплачування грошей відповідно до зобов'язань.
P.018.000	**РВНА** *РВНА* *[невідм.]*	*Див.* A.016.006 регульований вхідний напрямний АПАРАТ компресора. **ДСТУ 2340-94.**
P.019.000	**регенератор** *регенератор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* regenerator	*[< лат. regenero – відновлюю]* Пристрій, обладнання для відновлення, відтворення чогось.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**регенератор ГТД** *регенератор ГТД* regenerator of a gas-turbine engine	Теплообмінний апарат, що передає тепло відпрацьованих газів робочому тілу до його надходження до камери згоряння. **ДСТУ 2340-94.** ***Примітка.*** Наявність регенераторів збільшує ККД ГТУ, але завдяки підвищеному опору в повітряному та вихлопному тракті спостерігається зниження частоти обертання силової турбіни, тобто потужності та продуктивності.
P.020.000	**регламент** *регламент* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* regulations, schedule	*[польс. reglament < фр. reglement < лат. regula - правило]* 1. Правила, що регулюють порядок будь-якої діяльності. 2. Документ, що має обов'язкову силу та містить законодавчі, розпорядчі або адміністративні норми, прийнятий і опублікований органом, наділеним необхідними повноваженнями в законодавчому порядку.
.001	**технический регламент** *технічний регламент* technical regulations	Регламент, що містить технічні вимоги безпосередньо або шляхом посилання на стандарт, документ технічних умов або зведення правил, або включає в себе зміст цих документів. ***Примітка.*** Технічний регламент може бути доповнений технічними вказівками, що визначають загалом деякі способи досягнення відповідності вимогам регламенту, тобто методичним положенням (положенням, спрямованим на досягнення відповідності). **ISO/IEC Guide 2:1991.**
P.021.000	**регулирование** *регулювання* *[-ння, ор. -нням]* control, regulation	*[< лат. regulo - упорядковую]* Загальна функція керування, що полягає в підтриманні необхідного співвідношення між різними елементами системи, забезпеченні наближення значень параметрів об'єкта керування до заданих значень, ліквідації можливих відхилень від планових завдань у процесі функціонування керованого об'єкта. **ДСТУ 2960-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**антипомпажное регулирование** *протипомпажне регулювання* blow-off control	Регулювання, призначене для забезпечення стійкої роботи компресора. ***Примітка.*** Полягає в регулюванні запасу продуктивності відносно помпажу в поєднанні з алгоритмами негайного виведення машин з небезпечних режимів.
.002	**следящее регулирование** *стежне регулювання* servo control, follow-up control	Регулювання, метою якого є забезпечення відповідності значень керованих координат значенням впливів чи сигналів уставки, які змінюються заздалегідь невідомим чином.
.003	**статистическое регулирование технологического процесса** *статистичне регулювання технологічного процесу* statistical process	Коригування значень параметрів технологічного процесу за результатами вибіркового контролю контрольованих параметрів, здійснюване для технологічного забезпечення належного рівня якості продукції. ***Примітка.*** Вибірковий контроль для статистичного регулювання технологічного процесу здійснюється за допомогою точкових проб чи миттєвих вибірок. **ДСТУ 3514-97.**
Р.022.000	**редуктор** *редуктор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* reduction gear, speed-reducer	*[< лат. reductor - той, що відводить назад]* ***У машинобудуванні -*** механізм, що входить у приводи машин і служить для зниження кутових швидкостей тяжного вала з метою підвищення обертальних моментів.
Р.023.000	**режим** *режим* *[-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -мів]* mode, duty, operation, conditions	*[фр. regime < лат. regimen - правління]* 1. Система правил, заходів, необхідних для тієї чи іншої мети. 2. Умови діяльності, роботи, існування. 3. Сукупність параметрів, які характеризують функціонування об'єкта. 4. Стан системи, що визначається множиною різних процесів.
.001	**аварийный режим** *аварійний режим* off-normal mode, emergency mode	Режим функціонування підприємства (об'єкта) у разі виникнення аварії. **ДСТУ 2156-93.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**автономный режим** *автономний режим* off-line mode	Режим роботи, за якого об'єкт, система, пристрій функціонують самостійно, без керування з боку верхнього рівня.
.003	**динамический режим** *динамічний режим* dynamic mode	Режим роботи пристрою, системи, елемента, за якого хоч би один з параметрів режиму змінюється в часі.
.004	**номинальный режим** *номінальний режим* nominal conditions	Режим роботи пристрою, системи, елемента, установлений технічними умовами або іншими нормативно-технічними документами.
.005	**нормальный режим** *нормальний режим* normal mode	Режим функціонування пристрою, системи, елемента, який характеризується робочими значеннями всіх параметрів.
.006	**переменный режим работы** *змінний режим роботи* varying duty	Режим роботи, за якого навантаження та інтервали роботи з навантаженням змінюються в широких межах. **ДСТУ 2815-94m.**
.007	**переходной режим работы** *перехідний режим роботи* transient operational mode	Режим переходу від одного усталеного режиму роботи до іншого. **ДСТУ 2267-93m.**
.008	**установившийся режим работы** *усталений режим роботи* steady-state mode	Режим роботи, за якого значення всіх параметрів режиму практично незмінні або змінюються періодично. **ДСТУ 2267-93m.**
P.024.000	**резерв** *резерв* *[-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]* reserve, standby	*[фр. reserve - запас < лат. reservo - зберігаю]* 1. Сукупність додаткових засобів та (чи) можливостей, що використовуються для резервування. **ДСТУ 2860-94.** 2. ***В обчислювальній техніці -*** ресурс, який використовується або може використовуватись як замінник, якщо відмовляє головний ресурс або у випадку зруйнування інформації у

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		файлі.
.001	**нагруженный резерв** *навантажений резерв* active reserve, loaded reserve	Резерв, що містить один чи декілька резервних елементів, які перебувають у режимі основного елемента. **ДСТУ 2860-94.**
.002	**ненагруженный резерв** *ненавантажений резерв* standby reserve, unloaded reserve	Резерв, що складається з одного чи декількох резервних елементів, які перебувають у ненавантаженому стані до початку виконання ними функцій основного елемента. **ДСТУ 2860-94.**
.003	**облегченный резерв** *полегшений резерв* reduced reserve	Резерв, що складається з одного чи декількох резервних елементів, які перебувають у режимі меншого навантаження порівняно з основним елементом. **ДСТУ 2860-94.**
P.025.000	**резервирование** *резервування* *[-ння, ор. -нням]* redundancy	*[< фр. reserve - запас < лат. reservo - зберігаю]* Спосіб забезпечення надійності об'єкта за рахунок використання додаткових засобів та (чи) можливостей, надлишкових відносно мінімально необхідних для виконання потрібних функцій. **ДСТУ 2860-94m.**
.001	**временное резервирование** *почасове резервування* time redundancy	Резервування із застосуванням резервів часу. **ДСТУ 2860-94m.**
.002	**информационное резервирование** *інформаційне резервування* information redundancy	Резервування із застосуванням резервів інформації. **ДСТУ 2860-94m.**
.003	**нагрузочное резервирование** *навантажувальне резервування* derating redundancy	Резервування, за якого використовується здатність елементів об'єкта сприймати додаткові навантаження понад номінальні. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**общее резервирование** *загальне резервування*	Резервування, в якому резервується об'єкт у цілому. **ДСТУ 2860-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	whole system redundancy	
.005	**постоянное резервирование** *стале резервування* continuous redundancy	Резервування, в якому використовують навантажений резерв і в якому, якщо відмовляє будь-який елемент у резервованій групі, виконання об'єктом потрібних функцій забезпечується без перемикань рештою елементів. **ДСТУ 2860-94m.**
.006	**раздельное резервирование** *роздільне резервування* segregated redundancy	Резервування, в якому резервуються окремі елементи об'єкта чи їх групи. **ДСТУ 2860-94.**
.007	**резервирование без восстановления** *резервування без відновлення* redundancy without restoration	Резервування, за якого відновлення основних і (чи) резервних елементів у випадках їх відмови технічно неможливе без порушення працездатності об'єкта в цілому та (чи) не передбачене експлуатаційною документацією. **ДСТУ 2860-94m.**
.008	**резервирование замещением** *заміщувальне резервування* standby redundancy, replacement redundancy	Резервування, в якому функції основного елемента передаються резервному тільки після відмови основного елемента. **ДСТУ 2860-94.**
.009	**резервирование с восстановлением** *резервування з відновленням* redundancy with restoration	Резервування, в якому відновлення основних та (чи) резервних елементів, у випадку їх відмови, технічно можливе без порушення працездатності об'єкта в цілому та передбачено експлуатаційною документацією. **ДСТУ 2860-94m.**
.010	**скользящее резервирование** *ковзне резервування* sliding redundancy	Заміщувальне резервування, в якому група основних елементів резервується одним чи декількома резервними елементами, кожний з яких може замінити будь-який з елементів цієї групи у випадку його відмови. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.011	**смешанное резервирование** *змішане резервування* combined redundancy	Поєднання різних видів резервування в одному об'єкті. **ДСТУ 2860-94.**
.012	**структурное резервирование** *структурне резервування* structural redundancy	Резервування з застосуванням резервних елементів структури об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.013	**функциональное резервирование** *функціональне резервування* functional redundancy	Резервування, за якого використовується здатність елементів об'єкта виконувати додаткові функції. **ДСТУ 2860-94m.**
P.026.000	**результат** *результат* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* result, outcome	Остаточний, кінцевий підсумок якого-небудь заняття, діяльності, розвитку тощо.
.001	**результат испытаний** *результат випробувань* test result	Оцінка характеристик властивостей, установлення відповідностей об'єкта заданим вимогам за даними випробувань, результати аналізу якості функціонування об'єкта в процесі випробувань. **ДСТУ 3021-95m.**
.002	**результаты эксперимента по надежности** *результати експерименту з надійності* results of experiment on dependability	Значення величин напрацювань об'єктів до відмови, кількість відмов, часу відновлення працездатності об'єктів, які відмовили, а також інших параметрів, які фіксуються в процесі експерименту та використовуються для подальшого оброблення. **ДСТУ 2864-94m.**
P.027.000	**рекомендация** *рекомендація* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* recommendation	*[лат. recommendatio - доручення]* Положення, що містить пораду або вказівки. **ISO/IEC Guide 2:1991.**
P.028.000	**рекуператор** *рекуператор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* recuperator	*[< лат. recuperator - зворотний одержувач]* *Див.* P.019.001 РЕГЕНЕРАТОР ГТД. **ДСТУ 2340-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Р.029.000	**релаксация** *релаксація* *[-ії, ор. -ією]* relaxation	*[< лат. relaxatio - зменшення, ослаблення]* Процес поступового повернення в стан рівноваги термодинамічної системи, виведеної з такого стану, після припинення дії факторів, що вивели її зі стану рівноваги.
.001	**релаксация напряжений** *релаксація напружень* stress relaxation	Довільне зменшення напружень у матеріалі, пов'язане з перерозподілом між пружною та пластичною деформаціями. **ДСТУ 2825-94m.**
Р.030.000	**ремонт** *ремонт* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* repair	*[фр. remonte]* Комплекс операцій для відновлення справного стану чи працездатності об'єкта та відновлення ресурсів об'єкта чи його складових частин. **ДСТУ 2860-94.**
.001	**аварийный ремонт** *аварійний ремонт* emergency repair	Ремонт, що проводиться для відновлення виробу (системи) після аварії.
.002	**агрегатный ремонт** *агрегатний ремонт* unit repair	Знеособлений метод ремонту, за якого несправні агрегати замінюються новими або заздалегідь відремонтованими. **ГОСТ 18322-78m.**
.003	**активный ремонт** *активний ремонт* active repair	Частина непланового ремонту, яка складається з операцій, що їх виконують на об'єкті вручну. **ДСТУ 2860-94.**
.004	**капитальный ремонт** *капітальний ремонт* major repair, overhaul	Ремонт, що проводиться для відновлення справності та повного чи близького до повного відновлення ресурсу об'єкта із заміною або відновленням будь-яких його частин, включаючи базові. ***Примітка.*** Значення близького до повного ресурсу встановлюють у нормативно-технічній документації. **ДСТУ 2960-94m.**
.005	**капитальный ремонт ГТУ** *капітальний ремонт ГТУ* overhaul of a gas-turbine plant	Ремонт, призначений для регламентованого відновлення працездатності ГПА, забезпечення заданого напрацювання до наступного капітального ремонту (не менше 80 % від норми для нових ГПА).

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		Примітка. Передбачає повне розбирання ГПА, дефектацію, відновлення та заміну деталей, складання, регулювання та випробування. Зупинку ГПА на капітальний ремонт проводять на основі ретельного аналізу його технічного стану з урахуванням напрацювання. Агрегат зупиняють на капітальний ремонт у випадку, якщо базові та основні вузли й деталі потребують ремонту, який вимагає повного його розбирання, без якого працездатність агрегату не може бути відновлена. Цей ремонт проводиться на спеціалізованих ремонтних підприємствах або на місці спеціальними виїзними бригадами.
.006	**необезличенный ремонт** *незнеособлений ремонт*	Метод ремонту, за якого зберігається належність відтворених складових частин до певного екземпляра виробу. **ГОСТ 18322-78.**
.007	**неплановый ремонт** *неплановий ремонт* corrective maintenance, unscheduled repair	Ремонт, який проводять без попереднього призначення після виявлення несправності для повернення об'єкта в стан, в якому він здатний виконувати потрібну функцію. **ДСТУ 2860-94m.**
.008	**обезличенный ремонт** *знеособлений ремонт*	Метод ремонту, за якого не зберігається належність відтворених складових частин до певного екземпляра виробу. **ГОСТ 18322-78.**
.009	**плановый ремонт** *плановий ремонт* scheduled repair	Ремонт, який проводять відповідно до вимог нормативно-технічної документації. **ДСТУ 2960-94m.**
.010	**поточный ремонт** *потоковий ремонт* conveyer repair	Метод ремонту, що виконується на спеціалізованих робочих місцях з певною технологічною послідовністю та ритмом. **ГОСТ 18322-78.**
.011	**предупредительный ремонт** *попереджувальний ремонт* preventive repair	*Див.* Р.030.009 плановий РЕМОНТ.
.012	**регламентированный ремонт** *регламентований ремонт*	Плановий ремонт, який проводиться з періодичністю та в обсязі, установленими в експлуатаційній документації, незалежно від технічного стану виробу в момент початку ремонту.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	regulated repair	**ГОСТ 18322-78.**
.013	**ремонт по техническому состоянию** *ремонт за технічним станом*	Плановий ремонт, за якого контроль технічного стану проводиться з періодичністю та обсягом, установленими в нормативно-технічній документації, а обсяг і час початку ремонту визначається технічним станом виробу. **ГОСТ 18322-78.**
.014	**средний ремонт** *середній ремонт* medium repair	Ремонт, що проводиться для відновлення справності та часткового відновлення ресурсу об'єкта з заміною або відновленням складових частин обмеженої номенклатури та контролем технічного стану складових частин, які виконуються в обсязі, установленому в нормативно-технічній документації. ***Примітка.*** Значення частково відновного ресурсу встановлюють у нормативно-технічній документації. **ГОСТ 18322-78.**
.015	**средний ремонт ГТУ** *середній ремонт ГТУ* medium repair of a gas-turbine plant	Ремонт, призначений для усунення відмов та несправностей, що виникли, який сприяє виконанню встановлених норм напрацювання до капітального ремонту за мінімального часу простою ГПА. ***Примітка.*** Складається з заміни або відновлення складових частин обмеженої номенклатури та виконується на місці.
.016	**текущий ремонт** *поточний ремонт* routine repair, running repair	Ремонт, який проводять для забезпечення або відновлення працездатності виробу, під час якого проводиться заміна чи відновлення окремих зношених деталей, регулювання механізмів, що забезпечує нормальну експлуатацію устаткування до чергового ремонту. ***Примітка.*** Поточний ремонт може бути середнім з частковим демонтажем ремонтованого устаткування та малим, коли усувають дрібні несправності. **ДСТУ 2960-94m.**
.017	**фирменный ремонт** *фірмовий ремонт*	Метод проведення ремонту підприємством-виробником.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	firm repair	**ГОСТ 18322-78.**
Р.031.000	**ремонтопригодность** *ремонтопридатність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* maintainability, repairability	*[фр. remonte + укр. придатність]* Властивість об'єкта бути пристосованим до підтримання та відновлення стану, в якому він здатний виконувати потрібні функції за допомогою технічного обслуговування та ремонту. **ДСТУ 2860-94.**
Р.032.000	**ресурс** *ресурс [-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів]* life, resource	*[фр. ressources < лат. resurgo - підіймаюсь, виникаю знову]* 1. Засоби, запаси, можливості, джерела будь-чого. 2. *Див.* Р.032.006 технічний РЕСУРС. **ДСТУ 2860-94.**
.001	**гамма-процентный ресурс** *гамма-відсотковий ресурс* gamma-percental life	Сумарне напрацювання, протягом якого об'єкт не досягне граничного стану з імовірністю γ, вираженою у відсотках. ***Примітка.*** Під час використання показників довговічності потрібно вказувати початок відліку та вид дій після настання граничного стану (наприклад, гамма-відсотковий ресурс від другого капітального ремонту до списання). Показники довговічності, які відраховуються від введення об'єкта в експлуатацію до остаточного виведення з експлуатації, називаються гамма-відсотковий повний ресурс. **ДСТУ 2860-94m.**
.002	**критический ресурс** *критичний ресурс*	Сумарне напрацювання об'єкта від початку його експлуатації до критичної відмови. **ДСТУ 2506-94m.**
.003	**назначенный ресурс** *призначений ресурс* assigned operating time	Сумарне напрацювання, за умови досягнення якого експлуатацію об'єкта треба припинити незалежно від його технічного стану. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**остаточный ресурс** *залишковий ресурс* remaining life	Сумарне напрацювання об'єкта від моменту контролю його технічного стану до переходу в граничний стан. ***Примітка.*** Аналогічно запроваджується поняття залишкового напрацювання до відмови, залишкового терміну служби та залишкового терміну зберігання.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		ДСТУ 2860-94m.
.005	**средний ресурс** *середній ресурс* mean life, mean useful life	Математичне сподівання технічного ресурсу. ***Примітка.*** Під час використання показників довговічності потрібно вказувати початок відліку та вид дій після настання граничного стану (наприклад, середній ресурс від другого капітального ремонту до списання). Показники довговічності, які відраховуються від введення об'єкта в експлуатацію до остаточного виведення з експлуатації, називаються середній повний ресурс. **ДСТУ 2860-94m.**
.006	**технический ресурс** *технічний ресурс* useful life	Сумарне напрацювання об'єкта від початку його експлуатації чи поновлення після ремонту до переходу в граничний стан. **ДСТУ 2860-94m.**
P.033.000	**рефлектометр** *рефлектометр* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* reflectometer	*[< лат. reflecto - відбиваю + гр. metreo - вимірюю]* Прилад радіохвильового неруйнівного контролю, призначений для вимірювання параметрів радіохвильового випромінювання, відбитого від об'єкта контролю. **ДСТУ 2865-94.**
P.034.000	**решетка** *ґратка* *[-тки, д. і м. -тці, ор. -ткою; мн. -тки, -ток]* grille, grate, grating, lattice	Конструктивний елемент у вигляді геометрично незмінної системи, для якої характерно визначене розташування структурних одиниць.
.001	**лопаточная решетка** *лопаткова ґратка*	Сукупність лопаток, що утворюють систему каналів, в яких відбувається робочий процес лопаткової машини.
P.035.000	**ржавчина** *іржа* *[-жі, ор. -жею]* rust	Продукти корозії заліза та його сплавів, що утворюються внаслідок електрохімічної корозії та складаються переважно з оксидів. **ГОСТ 5272-68m.**
P.036.000	**риск** *ризик* *[-ку, ор. -ком, м. -ку/-кові]* risk	Можлива небезпека.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**риск заказчика при диагностировании** *ризик замовника під час діагностування* customer risk at diagnosis	Безумовна імовірність того, що несправний (непрацездатний) об'єкт у результаті діагностування визнається справним (працездатним). **ДСТУ 2389-94.**
.002	**риск заказчика при контроле** *ризик замовника під час контролю* customer risk at inspection	Безумовна імовірність того, що несправний (непрацездатний) об'єкт у результаті контролю визнається справним (працездатним). **ДСТУ 2389-94.**
.003	**риск изготовителя при диагностировании** *ризик виробника під час діагностування* producer risk at diagnosis	Безумовна імовірність того, що справний (працездатний) об'єкт у результаті діагностування визнається несправним (непрацездатним). **ДСТУ 2389-94.**
.004	**риск изготовителя при контроле** *ризик виробника під час контролю* producer risk at inspection	Безумовна імовірність того, що справний (працездатний) об'єкт у результаті контролю визнається несправним (непрацездатним). **ДСТУ 2389-94.**
.005	**риск излишней наладки** *ризик надмірного налагодження* risk of superfluous adjustment	Імовірність того, що за статистичною оцінкою параметрів технологічного процесу буде прийняте рішення виконати чергове його налагодження, коли в цьому немає потреби. **ДСТУ 3514-97.**
.006	**риск незамеченной разладки** *ризик непоміченого розладу* risk of unnoticed disadjustment	Імовірність того, що за статистичною оцінкою параметрів технологічного процесу буде прийняте рішення не виконувати чергового його налагодження, коли воно необхідне. **ДСТУ 3514-97.**
Р.037.000	**риска** *риска* *[-ски, д. і м. -сці, ор. -скою; мн. -ски, -сок]* guide mark, groove	Дефект поверхні металу у формі канавки без виступу крайок із закругленим або плоским дном, який утворюється внаслідок дряпання поверхні металу. **ДСТУ 2658-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**риска на трубе** *риска на трубі* groove on a pipe	Пошкодження зовнішньої поверхні труби у формі подряпини, яке сталося внаслідок динамічної взаємодії труби з твердим тілом, що пересувається по ній і має гострі краї. ***Примітка.*** Краї подряпини мають щербини, форма поперечного перерізу подряпини наближається до трикутної або трапецієподібної та може змінюватися по довжині.
P.038.000	**ритм** *ритм* *[-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -мів]* rhythm	*[гр. rhythmos - розмірність, узгодженість]* Рівномірне чергування впорядкованих елементів (звукових, мовних, зображувальних та ін.), тих чи інших процесів і явищ.
P.039.000	**рост** *зростання* *[-ння, ор. -нням]* growth	1. Збільшення в кількості, розмірах. 2. Удосконалення в процесі розвитку, покращання.
.001	**рост безотказности** *зростання безвідмовності* reliability growth	Процес прогресуючого покращання показників безвідмовності об'єкта з часом. **ДСТУ 2860-94m.**
P.040.000	**ротор** *ротор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* rotor	*[< лат. roto - обертаюсь]* 1. Обертова частина двигунів і робочих машин, на якій розташовані органи, що одержують енергію від робочого тіла або віддають її робочому тілу. 2. ***У математиці -*** вектор, що характеризує обертальний рух у даній точці векторного поля.
.001	**ротор компрессора** *ротор компресора* compressor rotor	Обертова частина компресора. **ДСТУ 2340-94.**
.002	**ротор турбины** *ротор турбіни* turbine rotor	Обертова частина турбіни. **ДСТУ 2340-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	С	
С.001.000	**самовозбуждение** *самозбудження* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* self-excitation	Самочинне виникнення незагасальних коливань у пристрої за відсутності зовнішніх впливів.
.001	**жесткое самовозбуждение вибрации** *жорстке самозбудження вібрації* hard self-excitation of vibration	Самозбудження вібрації системи, яке виникає лише після достатньо великого збурення стану рівноваги системи. **ДСТУ 2300-93.**
.002	**мягкое самовозбуждение вибрации** *м'яке самозбудження вібрації* soft self-excitation of vibration	Самозбудження вібрації системи, яке виникає після як завгодно малого збурення стану рівноваги системи. **ДСТУ 2300-93.**
.003	**самовозбуждение вибрации** *самозбудження вібрації* self-excitation of vibration	Збудження вібрації системи за рахунок надходження до неї енергії від неколивного джерела, яке регулюється рухом самої системи. **ДСТУ 2300-93.**
С.002.000	**самодиагностирование** *самодіагностування* *[-ння, ор. -нням]* self-diagnosis	*[< укр. само + гр. dignostikos - здатний розпізнавати]* Діагностування об'єкта за допомогою вмонтованих засобів діагностування чи спеціальних програм. **ДСТУ 2389-94m.**
С.003.000	**самоконтроль** *самоконтроль* *[-лю, ор. -лем]* self-testing	*[< укр. само... + фр. controle < contrerole - подвійний список]* Контроль об'єкта за допомогою вмонтованих засобів контролю чи спеціальних програм. **ДСТУ 2389-94m.**
С.004.000	**самосмазывание** *самозмащування* *[-ння, ор. -нням]* self-lubrication, self-oiling	Властивість пари тертя утворювати між валом і підшипником протизадирні мастильні шари завдяки мастильним речовинам, що розташовуються в тілі підшипника.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

С.005.000	**САР КЦ** *САР КЦ* *[невідм.]*	*Див.* С.022.016 СИСТЕМА автоматичного регулювання компресорного цеху.
С.006.000	**САУ** *САК* *[невідм.]* automatic control system	*Див.* С.022.017 СИСТЕМА автоматичного керування.
С.007.000	**САУ ГПА** *САК ГПА* *[невідм.]*	*Див.* С.022.018 СИСТЕМА автоматичного керування газоперекачувального агрегату.
С.008.000	**САУ ГРС** *САК ГРС* *[невідм.]*	*Див.* С.022.019 СИСТЕМА автоматичного керування газорозподільною станцією.
С.009.000	**сбой** *збій* *[збою, д. збою, ор. збоєм, м. збої; мн. збої, збоїв]* interruption	Самоусувна відмова або одноразова відмова, яку незначним втручанням усуває оператор. **ДСТУ 2860-94.**
.001	**сбой программного средства** *збій програмного засобу* malfunction of software	Коротка втрата працездатності програмного засобу, що відновлюється автоматично за допомогою спеціальних програмних засобів. **ДСТУ 2853-94m.**
С.010.000	**сборка** *складання* *[-ння, ор. -нням]* assembling	Утворення з'єднань складових частин виробу. **ДСТУ 2391-94.**
.001	**автоматизированная сборка** *автоматизоване складання* automized assembling	Складання виробу чи його частин, яке здійснюють автоматизованим методом виконання технологічного процесу. **ДСТУ 2390-94.**
.002	**автоматическая сборка** *автоматичне складання* automated assembling	Складання виробу чи його частин, яке здійснюють автоматичним методом виконання технологічного процесу. **ДСТУ 2390-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.003	**агрегатная сборка** *агрегатне складання* aggregate assembling	Складання виробу чи його частини з агрегатів. **ДСТУ 2390-94.**
.004	**групповая сборка** *групове складання* group assembling	Складання виробу чи його частини в умовах групового виробництва. **ДСТУ 2390-94.**
.005	**механизированная сборка** *механізоване складання* mechanized assembling	Складання виробу чи його частин, яке здійснюють механізованим методом виконання технологічного процесу. **ДСТУ 2390-94.**
.006	**общая сборка** *загальне складання* general assembling	Складання, об'єктом якого є виріб у цілому. **ДСТУ 2390-94.**
.007	**окончательная сборка** *остаточне складання* final assembling	Складання виробу чи його складової частини, після якого не передбачають їх подальше розбирання під час виготовлення. **ДСТУ 2390-94.**
.008	**подвижная сборка** *рухоме складання* movable assembling	Складання виробу чи його частини з переміщенням їх по позиціях. **ДСТУ 2390-94.**
.009	**поточная сборка** *потокове складання* flow production assembling	Складання виробу чи його частини в умовах потокового виробництва. **ДСТУ 2390-94.**
.010	**предварительная сборка** *попереднє складання* preliminary assembling	Складання заготівок, складових частин чи виробу в цілому, які підлягають подальшому розбиранню. **ДСТУ 2390-94.**
.011	**прецизионная сборка** *прецизійне складання* precision assembling	Складання виробу чи його частини, що мають з'єднання, в яких допуск на певний розмір менший від допуску, установленого в прийнятій системі допусків та посадок. **ДСТУ 2390-94m.**
.012	**промежуточная сборка** *проміжне складання* intermediate assembling	Складання заготівок, яке виконують для подальшого їх сумісного оброблення. **ДСТУ 2390-94.**
.013	**ручная сборка** *ручне складання* hand assembling	Складання виробу чи його частин, яке здійснюють ручним методом виконання технологічного процесу.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		ДСТУ 2390-94.
.014	**слесарная сборка** *слюсарне складання*	Складання виробу чи його складової частини за допомогою слюсарно-складальних операцій. **ДСТУ 2390-94.**
.015	**стационарная сборка** *стаціонарне складання* stationary assembling	Складання виробу чи його частин на одній позиції. ***Примітка.*** Умова стаціонарності полягає у відсутності переміщень виробу та пристрою відносно інструмента чи нерухомої частини устаткування, але можливості зміни положення виробу, який складають, чи його частини відносно пристрою, де вони встановлені. **ДСТУ 2390-94m.**
.016	**узловая сборка** *вузлове складання* intermediate assembling	Складання, об'єктом якого є частина виробу. **ДСТУ 2390-94.**
С.011.000	**свариваемость** *зварюваність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* weldability	Властивість металу або сполучення металів утворювати за умови встановленої технології зварювання з'єднання, що відповідає вимогам, обумовленим конструкцією та експлуатацією виробу. **ГОСТ 2601-84.**
.001	**свариваемость элементов трубы** *зварюваність елементів труби* weldability of tube	Комплексна технологічна характеристика металу, що відображає його реакцію на процес зварювання та характеризує можливість використовувати даний метал для виготовлення надійної зварної конструкції, яка задовольняє умови експлуатації магістральних трубопроводів.
С.012.000	**сварка** *зварювання* *[-ння, ор. -нням]* welding	Утворення нерознімних з'єднань шляхом одержання міжатомних зв'язків між з'єднуваними частинами під час їх нагрівання та (чи) пластичного деформування. **ДСТУ 2391-94m.**
.001	**автоматическая сварка** *автоматичне зварювання* automatic welding	Зварювання з механічним подаванням зварювального дроту та переміщування пальника вздовж зварюваного шва. **ДСТУ 3459-96m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**дуговая сварка** *дугове зварювання* electric-arc welding, arc welding	Зварювання плавленням, за якого нагрівання здійснюється електричною дугою. **ГОСТ 2601-84.**
.003	**дуговая сварка в защитном газе** *дугове зварювання в захисному газі* gas-shielded arc welding	Дугове зварювання, за якого дуга та розплавлюваний метал, а в деяких випадках і шов, що холоне, знаходяться в захисному газі, який подається в зону зварювання за допомогою спеціальних пристроїв. **ГОСТ 2601-84.**
.004	**дуговая сварка под флюсом** *дугове зварювання під флюсом* submerged arc welding	Дугове зварювання, за якого дуга горить під шаром зварювального флюсу. **ГОСТ 2601-84.**
.005	**контактная сварка** *контактне зварювання* pressure contact welding, resistance welding	Зварювання із застосуванням тиску, за якого використовується тепло, що виділяється в контакті зварюваних частин під час проходження електричного струму. **ГОСТ 2601-84.**
.006	**механизированная сварка** *механізоване зварювання* mechanized welding	Зварювання, що здійснюється із застосуванням машин і механізмів, керованих людиною. **ГОСТ 2601-84.**
.007	**полуавтоматическая сварка** *напівавтоматичне зварювання*	Зварювання, коли зварювальний дріт подається механізовано, а пальник уздовж зварюваного шва переміщується вручну. **ДСТУ 3459-96m.**
.008	**ручная сварка** *ручне зварювання* manual welding, hand welding	Зварювання, що здійснюється людиною за допомогою інструмента, який одержує енергію від спеціального джерела. **ГОСТ 2601-84.**
.009	**сварка плавлением** *зварювання плавленням* fusion welding	Зварювання, що здійснюється місцевим сплавленням з'єднуваних частин без прикладання тиску. **ГОСТ 2601-84.**
.010	**сварка труб под флюсом** *зварювання труб під флюсом* pipes welding under a	Дугове зварювання труб з застосуванням для захисту від впливу повітря зварювальної ванни та для поліпшення формування зварюваного шва спеціального зварювального

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	flux	флюсу.
.011	**стыковая контактная сварка** *стикове контактне зварювання* resistance butt welding	Контактне зварювання, за якого з'єднання зварюваних частин відбувається по поверхні торців, що стикуються. **ГОСТ 2601-84.**
С.013.000	**свеча** *свічка* *[-чки, д. і м. -чці, ор. -чкою; мн. -чки, -чок]* gas vent	***У газовій промисловості -*** елемент газопроводу, який сполучається з атмосферою (передбачається для скидання газу під час технологічних процесів, продування труб та обладнання тощо).
С.014.000	**свищ** *свищ* *[-ща, ор. -щем, м. -щі; мн. -щі, -щів]*	1. Дефект у чому-небудь у формі отвору або щілини. 2. Прихована порожнина, раковина в металевому литві.
.001	**свищ в сварном шве** *свищ у зварному шві*	Дефект, що являє собою воронкоподібне заглиблення у зварному шві. **ГОСТ 2601-84.**
С.015.000	**сегрегация** *сегрегація* *[-ії, ор. -ією]* segregation	*[лат. segregatio - відокремлення < segrego - розділяю]* ***У металургії -*** неоднорідність хімічного складу сплавів, яка виникає під час їх кристалізації внаслідок того, що сплави на відміну від чистих металів кристалізуються не за однієї температури, а в інтервалі температур.
.001	**сегрегация трубы** *сегрегація труби* pipe segregation	Дефекти труби технологічного походження, пов'язані зі скупченням неметалевих включень у визначених шарах прокату.
С.016.000	**седло** *сідло* *[-дла, ор. -длом; мн. -дла, -дел]* body seat, valve seat, valve seating	Частина затвора арматури, що міститься в корпусі, охоплює потік робочого середовища та дозволяє у взаємодії з перекривальним (регулювальним) елементом повністю або частково перекрити потік робочого середовища крізь арматуру чи забезпечити потрібну характеристику потоку. **ДСТУ 2611-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

С.017.000	**сепаратор** *сепаратор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* separator	*[лат. separator - відокремлювач]* 1. Апарат для розділення дисперсних систем на фази. 2. ***У газовій промисловості -*** обладнання, призначене для очищення газу від конденсату, бруду та механічних домішок (піску, шламу й т.ін.). ***Примітка.*** Установлюється на газових родовищах, установках підготування газу, а також на інших об'єктах газової промисловості.
С.018.000	**серия** *серія* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* series	*[фр. serie < лат. series - ряд]* Група або череда предметів, яким притаманні спільні ознаки, що їх об'єднують.
.001	**установочная серия продукции** *установча серія продукції*	Перша партія продукції, виготовлена в період освоєння виробництва за робочою документацією серійного виробництва. **ДСТУ 3278-95.**
С.019.000	**сигнал** *сигнал* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* signal	*[нім. Signal < лат. signum - знак]* 1. Фізичний процес, властивості якого визначаються взаємодією між матеріальним об'єктом та засобом його дослідження. **ДСТУ 2681-94.** 2. Знак у формі матеріального носія даних.
.001	**аварийный сигнал** *аварійний сигнал* alarm, emergency signal	Сигнал про аварійну ситуацію на об'єкті (наприклад, відхил параметрів за межі їх аварійних значень), який служить для вимикання обладнання, локалізації аварії та сповіщення чергового персоналу.
.002	**задающий сигнал** *задавальний сигнал* stimulus, setting signal	Сигнал, що подається на об'єкт керування з метою зміни його стану.
.003	**инициативный сигнал** *ініціювальний сигнал* process interrupt signal	Сигнал, який ініціює пересилання даних від технічного процесу та спричиняє переривання в керівній обчислювальній машині. **ДСТУ 2231-93m.**
.004	**контролируемый сигнал**	Сигнал, який надходить до засобу діагностування (контролю) і несе ін-

	контрольований сигнал controlled signal	формацію про технічний стан об'єкта. **ДСТУ 2389-94.**
.005	**предупреждающий сигнал** *попереджувальний сигнал* warning signal	Сигнал про несправність обладнання, відхил параметрів за межі їх передаварійних значень, який служить для виконання необхідних перемикань (наприклад, увімкнення резервних установок) з метою підтримання технологічного процесу або обладнання в працездатному стані, а також для сповіщення чергового персоналу.
.006	**приведенный сигнал** *приведений сигнал* reduced signal	Сигнал, перетворений в один із стандартизованих видів. **ГОСТ 19919-74.**
.007	**стимулирующий сигнал** *сигнал стимуляції* stimulative signal	Сигнал, який подають на вхід об'єкта з метою отримання інформації про його технічний стан. **ДСТУ 2389-94m.**
.008	**управляющий сигнал** *сигнал керування* control signal	Сигнал, передбачений для впливу на об'єкт керування з метою виконання необхідних дій.
С.020.000	**сигнализация** *сигналізація* *[-ії, ор. -ією]* signaling	*[нім. Signal < лат. signum - знак]* 1. Передавання сигналів. 2. Сповіщення, попередження про що-небудь.
.001	**аварийная сигнализация** *аварійна сигналізація* alarm signaling	Світлова та звукова сигналізація про аварійні ситуації на об'єкті, що дозволяє оперативно: а) локалізувати місце аварії; б) сповістити черговий персонал, керівництво підрозділу або підприємства, міську владу тощо (залежно від характеру аварії) про виникнення аварії з метою найшвидкішої ліквідації її наслідків; в) організувати виклик та виїзд на місце аварії чергової аварійної бригади; г) вжити заходів щодо забезпечення нормальної роботи справного обладнання.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		Примітка. Аварійна сигналізація реалізується, як правило, узагальненим сигналом про факт аварії.
С.021.000	**сила** *сила* *[-ли, ор. -лою; мн. -ли, -л]* force, strength	1. Міра механічного впливу на матеріальну точку або тіло з боку інших тіл або полів. 2. Величина, яка характеризує вплив, інтенсивність якого-небудь процесу (наприклад, сила електричного струму). 3. Чинність, дієвість.
.001	**вынуждающая сила вибрации** *змушувальна сила вібрації* exciting force of vibration	Змінна в часі зовнішня сила (момент), яка не залежить від стану системи та підтримує її вібрацію. **ДСТУ 2300-93m.**
.002	**сила трения** *сила тертя* frictional force, friction force	Сила, що чинить опір відносному переміщенню одного тіла по поверхні іншого під дією зовнішньої сили і яка спрямована тангенційно до спільної границі між цими тілами. **ДСТУ 2823-94.**
.003	**сила электрического тока** *сила електричного струму* current strength	Скалярна величина, що характеризує електричний струм та дорівнює відношенню абсолютного значення електричного заряду, який проходить за малий інтервал часу крізь розглядувану поверхню (наприклад, поперечний переріз електричного провідника) до цього інтервалу часу (одиниця в СІ - ампер, А).
С.022.000	**система** *система* *[-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м]* system	*[гр. systema - утворення, складення]* Сукупність взаємозв'язаних елементів, що мають певну цілісність, єдність цілей та режимів функціонування. **ДСТУ 2226-93m.**
.001	**автоматизированная система (АС)** *автоматизована система (АС)* automated system, computer-aided system	Система, що реалізує встановлені функції за допомогою персоналу та комплексу засобів автоматизації. **ДСТУ 2941-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**автоматизированная система контроля технического состояния** *автоматизована система контролю технічного стану* computer-aided system of technical state inspection	Система контролю, яка забезпечує проведення контролю із застосуванням засобів автоматизації та частковою участю оператора. **ДСТУ 2389-94.**
.003	**автоматизированная система технического диагностирования** *автоматизована система технічного діагностування* computer-aided diagnostic system	Система діагностування, яка забезпечує проведення діагностування із застосуванням засобів автоматизації та частковою участю оператора. **ДСТУ 2389-94.**
.004	**автоматизированная система управления (АСУ)** *автоматизована система керування (АСК)* automated control system	Автоматизована система, призначена для автоматизації процесів збирання та пересилання інформації про об'єкт керування, її перероблення та видавання керівних дій на об'єкт керування. **ДСТУ 2226-93m.**
.005	**автоматизированная система управления технологическим процессом (АСУТП)** *автоматизована система керування технологічним процесом (АСКТП)* computer-aided process control system	Автоматизована система, призначена для оптимізації керування технологічними процесами. **ДСТУ 2226-93m.**
.006	**автоматическая система** *автоматична система* automatic system	Система, що реалізує встановлені функції автоматично, без участі людини.
.007	**автоматическая си-**	Система контролю, яка забезпечує проведення контролю технічного

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	стема контроля технического состояния *автоматична система контролю технічного стану* automatic system of technical state inspection	стану без участі оператора. **ДСТУ 2389-94m.**
.008	**автоматическая система неразрушающего контроля** *автоматична система неруйнівного контролю* automatic non-destructive test system	Система неруйнівного контролю, яка забезпечує проведення контролю без участі оператора. **ДСТУ 2865-94m.**
.009	**автоматическая система технического диагностирования** *автоматична система технічного діагностування* automatic diagnostic system	Система технічного діагностування, яка забезпечує проведення діагностування без участі оператора. **ДСТУ 2389-94m.**
.010	**газотранспортная система Украины** *газотранспортна система України* gas-transport system of Ukraine	Комплекс споруд, що здійснює: - транспортування газу від родовищ України та закупленого газу по території України; - розподілення газу споживачам; - транзит російського газу на експорт; - подавання газу на закачування його в підземні сховища. ***Примітка.*** Містить у собі близько 34 тис. км магістральних газопроводів різного діаметру, 78 компресорних станцій, 122 компресорних цехи потужністю 5600 МВт, понад 1350 газорозподільних стацій, 12 підземних сховищ газу, 4 пункти передавання газу на експорт.
.011	**дренажная система ГТУ** *дренажна система ГТУ* drainage system of gas-turbine plant	Система, призначена для відведення та збирання води та паливно-мастильних матеріалів із порожнин ГТУ. **ДСТУ 2340-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.012	**инерциальная система отсчета** *інерційна система відліку* inertial reference frame	Система відліку, відносно якої матеріальні точки зберігають свою швидкість постійною, якщо вони не піддаються дії яких-небудь тіл або ця дія компенсується.
.013	**информационная система контроля** *інформаційна система контролю* information test system	Виріб, засіб контролю його технічного стану і людина-оператор, що взаємодіють між собою згідно з визначеним алгоритмом. **ДСТУ 3021-95.**
.014	**масляная система ГТУ** *масляна система ГТУ* gas-turbine plant lubrication oil system	Система, призначена для приймання, видавання, зберігання, перекачування, сепарування, охолодження (підігрівання) та подавання масла в систему змащування та ущільнення. **ДСТУ 2340-94m.**
.015	**ошибкоустойчивая система** *помилкостійка система* fault-safe system	Система, яка зберігає повну працездатність у разі збою або помилки. **ДСТУ 2668-94m.**
.016	**система автоматического регулирования компрессорного цеха (САР КЦ)** *система автоматичного регулювання компресорного цеху (САР КЦ)* compressor shop servo system	***У газовій промисловості -*** автоматична система (або функційна підсистема АСКТП КЦ), яка забезпечує автоматичне підтримання заданого режиму роботи КЦ, розподілення навантажень між ГПА та реалізацію оптимальних режимів їх завантаження в трасу, антипомпажне регулювання роботи цеху; працює як автономно, так і в складі АСКТП КЦ.
.017	**система автоматического управления (САУ)** *система автоматичного керування (САК)* automatic control system	Автоматична система, яка забезпечує контроль, керування, регулювання, захист та сигналізацію стану технологічного об'єкта (наприклад: ГПА, водо-, теплопостачання, ГРС і т.д.); працює як автономно, так і у взаємодії з системою верхнього рівня керування (за її наявності).
.018	**система автоматического управления газоперекачивающе-**	Система, призначена для автоматичного (або за командою оператора) керування процесами пуску, зупинки, змінення та підтримання режиму ро-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	го агрегата (САУ ГПА) *система автоматичного керування газоперекачувального агрегату (САК ГПА)* automatic control system of gas compressor unit	боти ГПА, автоматичного захисту, сигналізації, збирання, оброблення, аналізу, подання інформації та діагностування технічного стану ГПА. ***Примітка.*** Розраховує узагальнені показники роботи ГПА (у сучасних модифікаціях САК ГПА); функціонує як автономно, так і у взаємодії з АСКТП КЦ.
.019	**система автоматического управления газораспределительной станцией (САУ ГРС)** *система автоматичного керування газорозподільною станцією (САК ГРС)* automatic control system of gas-distributing station	***У газовій промисловості -*** система автоматичного розподілення постачання газу між споживачами в межах виділених лімітів, розрахунку його кількості (тільки в сучасних розробках), захисту споживачів та обладнання ГРС у випадках відхилення тиску від норми; працює як автономно, так і у взаємодії з системами телемеханіки (за їх наявності).
.020	**система автоматического управления кранами компрессорного цеха** *система автоматичного керування кранами компресорного цеху* automatic control system of compressor shop valves	***У газовій промисловості -*** система (або функційна підсистема АСКТП КЦ), яка забезпечує дистанційне керування кранами технологічної обв'язки КЦ та їх автоматичне переключення у випадках аварій у цеху або виникненні помпажних ситуацій на ГПА; працює як автономно, так і в складі АСКТП КЦ.
.021	**система активного неразрушающего контроля** *система активного неруйнівного контролю* system of an active non-destructive testing	Система неруйнівного контролю, що забезпечує автоматичне керування технологічним процесом на основі результатів контролю. **ДСТУ 2865-94.**
.022	**система антиобмерзания ГТД** *система антиобмер-*	Система, призначена для запобігання утворенню льоду на деталях (елементах) повітряного тракту ГТД

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	зання ГТД gas-turbine anti-icing system	та повітроприймального пристрою. **ДСТУ 2340-94.**
.023	**система ведомственного контроля** *система відомчого контролю* departmental management system	Система контролю, що здійснюється органами міністерства чи відомства. **ДСТУ 3021-95.**
.024	**система внутреннего охлаждения ГТД** *система внутрішнього охолодження ГТД* gas-turbine engine internal cooling system	Система, призначена для підведення повітря від компресорів ГТД до високонагрітих деталей та вузлів ГТД для їхнього охолодження. **ДСТУ 2340-94.**
.025	**система воздухоприема ГТД** *система повітроприймання ГТД* gas-turbine engine intake system	Система, призначена для приймання, очищення та підведення атмосферного повітря для роботи ГТД. **ДСТУ 2340-94m.**
.026	**система газообразного топлива ГТУ** *система газоподібного палива ГТУ* gaseous fuel system of a gas-turbine plant	Система, призначена для очищення, підігрівання, осушення та подання газоподібного палива з необхідним тиском до ГТД. **ДСТУ 2340-94.**
.027	**система диагностирования трубопровода** *система діагностування трубопроводу* system of pipeline diagnosis	Сукупність організаційних, технічних, інформаційних та економічних методів і засобів, яка застосовується в процесі випробування та експлуатації магістральних трубопроводів з метою підвищення його працездатності та продуктивності.
.028	**система защиты компрессорного цеха и компрессорной станции от загазованности** *система захисту компресорного цеху та компресорної станції від загазова-*	***У газовій промисловості -*** автоматична система, що забезпечує контроль за виникненням передаварійного та аварійного рівнів загазованості на об'єктах КЦ та КС, автоматичне ввімкнення витяжної вентиляції, повідомлення про загазованість чергового персоналу цеху або станції.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ності protective system of compressor shop and compressor station from gas contamination	
.029	**система защиты компрессорного цеха от пожара** *система захисту компресорного цеху від пожежі* protective system of compressor shop from a fire	***У газовій промисловості -*** автоматична система, що забезпечує контроль за виникненням пожежі на об'єктах КЦ, автоматичне ввімкнення установок пожежогасіння та вимикання вентиляції, повідомлення про пожежу чергового персоналу цеху.
.030	**система испытаний** *система випробувань* test system	Сукупність засобів випробувань, виконавців та визначених об'єктів випробувань, що взаємодіють згідно з правилами, установленими відповідними нормативними документами. **ДСТУ 3021-95m.**
.031	**система комплексного неразрушающего контроля** *система комплексного неруйнівного контролю* system of a complex non-destructive testing	Система неруйнівного контролю, що має декілька каналів, які розрізняються за характером фізичних полів, що взаємодіють з контрольованим об'єктом і обробляють різні інформаційні параметри об'єкта контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.032	**система контроля** *система контролю* inspection system	Сукупність засобів контролю, виконавців та визначених об'єктів контролю, що взаємодіють згідно з правилами, установленими відповідними нормативними документами. **ДСТУ 3021-95m.**
.033	**система контроля технического состояния** *система контролю технічного стану* system of a technical state inspection	Сукупність засобів, заходів, документації та виконавців, необхідна для проведення контролю технічного стану за правилами, установленими технічною документацією. **ДСТУ 2389-94m.**
.034	**система наружного охлаждения ГТД**	Система, призначена для підведення атмосферного повітря під кожух для

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	система зовнішнього охолодження ГТД gas-turbine engine external cooling system	охолодження корпусу ГТД та газовідводу. **ДСТУ 2340-94.**
.035	**система неразрушающего контроля** *система неруйнівного контролю* non-destructive testing system	Сукупність виконавців, об'єктів та засобів неруйнівного контролю, призначених для одержання, оброблення та реєстрації інформації, яка характеризує якість контрольованого об'єкта. ***Примітка.*** Виконавці, об'єкти та засоби взаємодіють за правилами, установленими відповідною нормативною документацією. **ДСТУ 2865-94m.**
.036	**система отвода газов ГТД** *система відведення газів ГТД* gas extraction system of a gas-turbine engine	Система, призначена для відведення відпрацьованих газів ГТД до атмосфери. **ДСТУ 2340-94m.**
.037	**система охлаждающей воды ГТУ** *система охолоджувальної води ГТУ* gas-turbine plant cooling water system	Система, призначена для подавання води на охолодження механізму, пристроїв, приладів, іншого устаткування та робочих середовищ у теплообмінних апаратах ГТУ. **ДСТУ 2340-94m.**
.038	**система охлаждения газа на КС** *система охолодження газу на КС* gas cooling system on a compressor station	Система, що забезпечує зниження температури транспортованого газу та призводить до зменшення витрати енергії на транспорт і підвищення стійкості труб. ***Примітка.*** Доцільну глибину охолодження пов'язують з температурою ґрунту та режимом роботи ГПА. На лінійних КС охолодження газу здійснюється після його компримування перед надходженням до лінійної частини за допомогою апаратів повітряного охолодження (АПО).
.039	**система очистки проточной части ГТД** *система очищення проточної частини ГТД* gas-turbine flow path	Система, призначена для дозованого подавання очищувальних речовин до проточної частини ГТД для видалення промислових та сольових відкладень з лопаток компресорів та турбін. **ДСТУ 2340-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	cleaning system	
.040	**система пневмо-управления ГТУ** *система пневмокерування ГТУ* pneumatic control system of a gas-turbine plant	Система керування виконавчими механізмами, робочим тілом якої є повітря. **ДСТУ 2340-94m.**
.041	**система регулирования осевых усилий ГТД** *система регулювання осьових зусиль ГТД* gas-turbine axial force regulating system	Система, призначена для подавання або випускання повітря з порожнин ГТД для встановлення потрібних осьових зусиль на підшипники ГТД. **ДСТУ 2340-94m.**
.042	**система с амортизацией отказов** *система з амортизацією відмов* fail-soft system	Система, яка здатна зберігати часткову працездатність у разі збою або виходу з ладу частини устаткування. **ДСТУ 2668-94m.**
.043	**система сжатого воздуха ГТУ** *система стиснутого повітря ГТУ* gas-turbine plant compressed air system	Система, призначена для підготовлення та подання стиснутого повітря до пневмодвигунів пристроїв ГТУ для приведення їх в дію, а також до форсунок ГТД під час пуску та зупинки. **ДСТУ 2340-94m.**
.044	**система смазки ГТД с элементами суфлирования** *система змащування з елементами суфлювання* gas-turbine lubrication oil system with venting elements	Система, призначена для створення потрібного тиску масла, очищення, відділення масла від повітря та подавання його на змащування й охолодження підшипників і зубчастих передач ГТД. **ДСТУ 2340-94m.**
.045	**система телемеханики** *система телемеханіки* teleautomatics system	***У газовій промисловості -*** комплекс технічних засобів для автоматизованого передавання на відстань команд керування та збирання інформації про стан об'єктів керування, що розташовані на лінійній частині магістрального газопроводу.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.046	**система технического диагностирования** *система технічного діагностування* engineering diagnostics system, diagnosis system	Сукупність засобів, заходів, документації та виконавців, необхідна для проведення технічного діагностування за правилами, установленими технічною документацією. **ДСТУ 2389-94m.**
.047	**система технического обслуживания и ремонта техники** *система технічного обслуговування та ремонту техніки* system of maintenance and repair of equipment	Сукупність виконавців, технічних засобів, відповідної документації з технічного обслуговування та ремонту устаткування, потрібна для зберігання працездатності устаткування протягом усього терміну експлуатації. **ДСТУ 2960-94.**
.048	**система регулирования газообразного топлива ГТД** *система регулювання газоподібного палива ГТД* gaseous fuel control system of a gas-turbine engine	Система, призначена для дозованого подавання газоподібного палива до форсунок ГТД. **ДСТУ 2340-94m.**
.049	**система уплотнения ГТУ** *система ущільнення ГТУ*	Система, призначена для створення підвищеного тиску масла в контурі "масло-газ" ГТУ для ущільнення нагнітача та запобігання таким чином витікань газу.
.050	**система эксплуатации** *система експлуатації*	Сукупність виробів, засобів експлуатації, виконавців і документації, що встановлює правила їх взаємодії, необхідних і достатніх для виконання завдань експлуатації. **ГОСТ 25866-83.**
.051	**термодинамическая система** *термодинамічна система* thermodynamic system	Сукупність макроскопічних тіл і полів, що обмінюються енергією та речовиною один з одним і з зовнішнім середовищем.
.052	**технологическая система** *технологічна систе-*	Сукупність функціонально взаємозв'язаних засобів технологічного оснащення, предметів виробництва та

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ма technological system	виконавців для здійснення в регламентованих умовах виробництва заданих технологічних процесів чи операцій. ***Примітка 1.*** До предметів виробництва відносяться: матеріал, заготівка, напівфабрикат та виріб, що перебувають відповідно до виконуваного технологічного процесу в стадії зберігання, транспортування, формотворення, оброблення, складання, ремонту, контролю та випробування. ***Примітка 2.*** До регламентованих умов виробництва відносяться: регулярність надходження предметів виробництва, параметри енергопостачання, параметри навколишнього середовища тощо. ***Примітка 3.*** Розрізняють чотири ієрархічні рівні технологічних систем: операцій, процесів, виробничих підрозділів і підприємств. **ДСТУ 2470-94m.**
.053	**топливная система ГТУ** *паливна система ГТУ* gas-turbine fuel system	Система, призначена для приймання, видавання, зберігання, перекачування, очищення, підігрівання, введення присадок та подавання рідинного палива з необхідним тиском до ГТД. **ДСТУ 2340-94m.**
.054	**электромеханическая система** *електромеханічна система* electromechanical system	Сукупність електротехнічних та механічних пристроїв, об'єднаних спільним призначенням.
С.023.000	**сканирование** *сканування* *[-ння, ор. -нням]* scanning	*[англ. scan - поле зору]* Аналіз досліджуваного простору шляхом послідовного його перегляду в процесі пересування миттєвого поля зору сканувального пристрою по полю огляду.
.001	**сканирование объекта контроля** *сканування об'єкта контролю*	Систематичне відносне зміщення перетворювача та об'єкта контролю під час контролю. **ДСТУ 2865-94.**
С.024.000	**склеивание** *склеювання*	Утворення нерознімних з'єднань за допомогою клею. **ДСТУ 2391-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ння, ор. -нням] conglutination, gluing	
С.025.000	**скольжение** *ковзання* *[-ння, ор. -нням]* slip, slipping	
.001	**скольжение роторов ГТД** *ковзання роторів ГТД* rotor slipping of a gas-turbine engine	Зміна різниці частот обертання суміжних роторів компресора в порівнянні з початковою в будь-якому режимі. **ДСТУ 2340-94m.**
С.026.000	**скорость** *швидкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю; мн. -кості, -костей]* rate, velocity, speed	Характеристика зміни фізичної величини в часі, яка визначається границею відношення зміни цієї величини до інтервалу часу, протягом якого ця зміна відбувається, якщо цей інтервал прямує до нуля.
.001	**скорость деформации** *швидкість деформації* strain rate	Зміна деформації за одиницю часу. **ДСТУ 2825-94.**
.002	**скорость деформирования** *швидкість деформування* straining rate	Швидкість взаємного зміщення точок об'єкта під час його деформування. **ДСТУ 2825-94.**
.003	**скорость изнашивания** *швидкість зношування* wear rate	Відношення величини зносу до часу зношування. **ДСТУ 2823-94.**
.004	**скорость коррозии** *швидкість корозії* corrosion rate	Кількість металу, що перетворюється в продукти корозії з одиниці поверхні за одиницю часу. **ДСТУ 2733-94.**
.005	**скорость сварки** *швидкість зварювання*	Швидкість переміщування зварюваного виробу чи зварювального інструменту в процесі зварювання. **ДСТУ 3459-96m.**
.006	**скорость света в вакууме** *швидкість світла у вакуумі* velocity of light in vacuum	1. Швидкість поширення будь-яких електромагнітних хвиль у вакуумі. 2. Гранична швидкість поширення будь-яких фізичних дій. 3. Фундаментальна фізична стала,

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		яка дорівнює 2,997925•10^8 м/с.
.007	**скорость скольже-ния** *швидкість ковзання* sliding velocity	Різниця між швидкостями тіл у точках їх дотику в умовах ковзання. **ДСТУ 2823-94m.**
.008	**фазовая скорость** *фазова швидкість* phase velocity	Швидкість поширення фази хвилі.
С.027.000	**скребок** *шкребок* *[-бка, ор. -бком; мн. -бки, -бків]* scraper	Пристосування з гострим краєм для зіскрібування чого-небудь.
С.028.000	**смазка** *мастило* *[-ла, ор. -лом; мн. -ла, -л]* grease, lubricant, oil	Пластичний матеріал, який являє собою структуроване загусником мінеральне масло, застосовуване для зменшення тертя, консервації виробів та герметизації ущільнень. **ДСТУ 3437-96m.**
	мащення *[-ння, ор. -нням]* greasing, lubrication, oiling	Дія мастильного матеріалу, яка призводить до зменшення сили тертя та (чи) зношення. **ДСТУ 2823-94m.**
.001	**антиаварийная сма-зка** *антиаварійне масти-ло* anti-wreck lubricant	Пластичний мастильний матеріал, що застосовується для припрацьовування нових деталей та ліквідації задирів на поверхні тертя в процесі експлуатації.
.002	**антифрикционная смазка** *антифрикційне мас-тило* antifriction grease	Мастило, призначене для зменшення тертя між рухомими поверхнями. **ДСТУ 3437-96.**
.003	**газовая смазка** *газове мащення* gas-film lubrication	Мащення, в умовах якого розділення поверхонь тертя тіл, що рухаються одне відносно одного, відбувається за рахунок газоподібного мастильного матеріалу. **ДСТУ 2823-94.**
.004	**жидкостная смазка** *рідинне мащення* liquid-film lubrication	Мащення, в умовах якого розділення поверхонь тертя тіл, що рухаються одне відносно одного, відбувається за рахунок рідинного мастильного

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		матеріалу. **ДСТУ 2823-94m.**
.005	**защитная пластичная смазка** *захисне пластичне мастило* protective viscous lubricant	Пластичний мастильний матеріал, що застосовується для консервації металевих виробів.
.006	**консервационная смазка** *консерваційне мастило* corrosion prevention grease	Засіб для консервації на основі пластичного мастила. **ДСТУ 2733-94.**
.007	**мыльная смазка** *мильне мастило* soap grease	Мастило, структуроване солями вищих жирних кислот (милами). **ДСТУ 3437-96m.**
.008	**неорганическая смазка** *неорганічне мастило* inorganic grease	Мастило, структуроване неорганічними речовинами. **ДСТУ 3437-96.**
.009	**органическая смазка** *органічне мастило* organic grease	Мастило, структуроване органічними речовинами, за винятком твердих вуглеводнів та солей вищих жирних кислот. **ДСТУ 3437-96.**
.010	**технологическая смазка** *технологічне мастило* technological lubricant	Мастило, яке використовують у процесі оброблення матеріалів тиском. **ДСТУ 3437-96.**
.011	**углеводородная смазка** *вуглеводневе мастило* petroleum grease	Мастило, структуроване твердими вуглеводнями. **ДСТУ 3437-96.**
.012	**уплотнительная смазка** *ущільнювальне мастило* seal grease	Мастило, призначене ущільнювати розбірні та рухомі з'єднання. **ДСТУ 3437-96.**
С.029.000	**смазывание** *змащування* *[-ння, ор. -нням]* lubrication	Підведення та (або) нанесення мастильного матеріалу до (на) поверхні тертя. **ДСТУ 2823-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

С.030.000	**смещение** *зсув* *[-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]* displacement	
.001	**смещение сваренных кромок** *зсув зварених кромок* edge displacement	Неправильне розташування зварених кромок одна відносно другої. **ГОСТ 2601-84.**
С.031.000	**снаряжение** *спорядження* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* equipment, outfit	Предмети та приладдя, якими оснащуються для виконання якої-небудь роботи, дії тощо.
.001	**аварийно-спасательное снаряжение** *аварійно-рятувальне спорядження*	Предмети та приладдя, якими оснащуються аварійно-рятувальні формування (служби).
С.032.000	**снятие** *зняття* *[-тя, ор. -тям]*	
.001	**снятие с эксплуатации** *зняття з експлуатації*	Подія, що фіксує неможливість або недоцільність подальшого використання за призначенням і ремонту виробу та документально оформлена в установленому порядку. **ГОСТ 25866-83.**
С.033.000	**событие** *подія* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* event, occurrence	1. Те, що відбувалося або відбулося, сталося; явище; випадок. 2. Різновид юридичних фактів, які виникають незалежно від волі суб'єктів правовідносин. 3. ***У системах оброблення інформації -*** умова, виникнення якої повинно або може викликати певну реакцію програми або операційної системи (наприклад, одержання повідомлення, завершення обміну, отримання сигналу тощо).
.001	**случайное событие** *випадкова подія* random event, chance event	Подія, реалізацію якої за наявності певного комплексу умов неможливо заздалегідь передбачити. **ГОСТ 15895-77.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

С.034.000	**совместимость** *сумісність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* compatibility	1. Придатність об'єктів до спільного використання в конкретних умовах для виконання відповідних вимог. **ДСТУ 3230-95m.** 2. Придатність продукції, процесів, послуг до спільного використання, що не викликає небажаних взаємодій, за заданих умов для виконання встановлених вимог. **ДСТУ 1.0-93.**
.001	**совместимость при трении** *сумісність в умовах тертя* frictional compatibility	Властивість матеріалів тертьових тіл і мастильного матеріалу разом забезпечувати задані характеристики тертя й зношування та запобігати адгезії в умовах тертя. **ДСТУ 2823-94.**
С.035.000	**совокупность** *сукупність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю; мн. -ності, -ностей]* set	Неподільна єдність чого-небудь, загальна сума, загальна кількість.
.001	**генеральная совокупность** *генеральна сукупність* universal set	***У математичній статистиці -*** множина яких-небудь однорідних елементів, з якої за певним правилом визначається деяка підмножина, що називається вибіркою.
С.036.000	**соединение** *з'єднання* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* connection, joint	1. Закріплення складових частин виробу, об'єднання пристроїв та систем. 2. Утворення електричного кола. 3. Тип умикання провідників чи пристроїв, наприклад: послідовне, паралельне, зіркою, трикутником. **ДСТУ 2815-94m.**
.001	**винтовое соединение** *гвинтове з'єднання* screw connection	З'єднання, в якому спряжувані поверхні складових частин виробу є гвинтовими. **ДСТУ 2390-94.**
.002	**клееное соединение** *клеєне з'єднання* glued connection	З'єднання складових частин виробу із застосуванням клею. **ДСТУ 2390-94.**
.003	**клепаное соединение** *клепане з'єднання*	З'єднання складових частин виробу із застосуванням заклепок. **ДСТУ 2390-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	riveted connection	
.004	**клиновое соединение** *клинове з'єднання* cotter connection	З'єднання складових частин виробу із застосуванням деталі, що має форму клина. **ДСТУ 2390-94.**
.005	**комбинированное соединение** *комбіноване з'єднання* combined connection	З'єднання складових частин виробу з використанням декількох методів їх створення. ***Примітка.*** Найменування видів з'єднань за кількома ознаками створюють за рахунок поєднання термінів, наприклад, "Рознімне нерухоме з'єднання", "Рознімне нерухоме фланцеве з'єднання". **ДСТУ 2390-94m.**
.006	**коническое соединение** *конічне з'єднання* bevel connection	З'єднання, в якому спряжувані поверхні складових частин виробу мають форму конуса. **ДСТУ 2390-94.**
.007	**неподвижное соединение** *нерухоме з'єднання* fixed joint, fixed connection	З'єднання, в якому складові частини виробу не мають можливості переміщатися відносно інших. **ДСТУ 2390-94.**
.008	**неразъемное соединение** *нерознімне з'єднання* permanent connection	З'єднання, яке розбирається з порушенням цілісності складових частин виробу. **ДСТУ 2390-94.**
.009	**ниппельное соединение** *ніпельне з'єднання* nipple connection	З'єднання складових частин виробу із застосуванням ніпеля. **ДСТУ 2390-94.**
.010	**паяное соединение** *паяне з'єднання* soldered connection	З'єднання складових частин виробу, утворене паянням. **ДСТУ 2390-94.**
.011	**плоское соединение** *плоске з'єднання* planar connection	З'єднання, в якому спряжувані поверхні складових частин виробу мають форму площини. **ДСТУ 2390-94.**
.012	**подвижное соединение** *рухоме з'єднання* movable joint, movable connection	З'єднання, в якому певні складові частини виробу мають можливість переміщатися відносно інших. **ДСТУ 2390-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.013	**прессовое соединение** *пресове з'єднання* press-fit connection	З'єднання складових частин виробу з гарантованим натягом, який утворюється внаслідок того, що розмір охоплюваної деталі більший відповідного розміру охоплювальної деталі. **ДСТУ 2390-94.**
.014	**профильное соединение** *профільне з'єднання* profile connection	З'єднання, в якому спряжувані поверхні складових частин виробу мають форму певного профілю. **ДСТУ 2390-94.**
.015	**развальцованное соединение** *розвальцьоване з'єднання* expanded joint	З'єднання складових частин виробу шляхом розширення охоплюваної деталі або стиснення охоплювальної деталі. **ДСТУ 2390-94.**
.016	**разъемное соединение** *рознімне з'єднання* detachable connection	З'єднання, яке розбирається без порушення цілісності складових частин виробу. **ДСТУ 2390-94.**
.017	**резьбовое соединение** *різьбове з'єднання* thread connection	З'єднання складових частик виробу із застосуванням деталі, що має різьбу. **ДСТУ 2390-94.**
.018	**сварное соединение** *зварне з'єднання* welded joint, welded connection	З'єднання складових частин виробу, утворене зварюванням. **ДСТУ 2390-94.**
.019	**соединение при сборке** *з'єднання під час складання* assembly connection	Спряження при складанні частин виробу чи заготівок, обумовлене заданими конструкторською документацією їхнім відносним положенням і видом зв'язку між ними, який позбавляє ці частини певного числа ступенів вільності. **ДСТУ 2390-94.**
.020	**сферическое соединение** *сферичне з'єднання* spherical connection	З'єднання, в якому спряжувані поверхні складових частин виробу мають форму площини сфери. **ДСТУ 2390-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.022	**фланцевое соединение** *фланцеве з'єднання* flance connection	З'єднання складових частин виробу із застосуванням фланців. **ДСТУ 2390-94.**
.023	**цилиндрическое соединение** *циліндричне з'єднання* cylindrical connection	З'єднання, в якому спряжувані поверхні складових частин виробу мають форму циліндра. **ДСТУ 2390-94.**
.024	**шлицевое соединение** *шліцьове з'єднання* spine connection	З'єднання складових частин виробу із застосуванням пазів і виступів. **ДСТУ 2390-94.**
.025	**шпоночное соединение** *шпонкове з'єднання* key connection	З'єднання складових частин виробу із застосуванням шпонки. **ДСТУ 2390-94.**
.026	**штифтовое соединение** *штифтове з'єднання* pin connection	З'єднання складових частин виробу із застосуванням штифта. **ДСТУ 2390-94.**
.027	**штуцерное соединение** *штуцерне з'єднання* sleeve connection	З'єднання складових частин виробу із застосуванням штуцера. **ДСТУ 2390-94.**
С.037.000	**соосность** *співосність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* coincidence of axes	Збіг осей деталей або їх елементів, розташованих у складальній одиниці на одній лінії.
С.038.000	**соответствие** *відповідність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю; мн. -ності, -ностей]* fitness, correspondence, conformity	Виконання установлених вимог. **ДСТУ 3230-95m.**
.001	**соответствие назначению** *відповідність призначенню* fitness for purpose	Здатність виробу, процесу або послуги виконувати певну функцію за заданих умов. **ISO/IEC Guide 2:1991.**
С.039.000	**сопло** *сопло*	Спеціально спрофільований закритий канал, призначений для розгону

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-пла, ор. -плом; мн. -пла, -пел] nozzle	рідин або газів до заданої швидкості та надання потокові заданого напрямку.
.001	**реактивное сопло** *реактивне сопло* jet nozzle	Профільована насадка (патрубок, лопатковий канал соплового апарата та т.ін.), установлювана в трубопроводі (або закритих каналах) для перетворення потенційної енергії переміщувального робочого тіла (газу, рідини або пари) у кінетичну.
С.040.000	**сопоставимость** *зіставлюваність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* comparability	Порівнювальна характеристика подій, процесів.
.001	**сопоставимость результатов эксперимента по надежности** *зіставлюваність результатів експерименту з надійності* comparability of experiment results on dependability	*Див.* В.045.002 ВІДТВОРЮВАНІСТЬ результатів експерименту з надійності. **ДСТУ 2864-94.**
С.041.000	**сопровождаемость** *супроводжуваність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* maintainability	Властивість виробу, системи, яка визначається витратами на модифікацію, розвиток.
.001	**сопровождаемость программного средства** *супроводжуваність програмного засобу* software maintainability	Група властивостей програмного засобу, що характеризуються зусиллями, які потрібні для внесення конкретних модифікацій. **ДСТУ 2853-94m.**
С.042.000	**сопротивление** *опір [опору, д. опорові,ору, ор. опором, м. опорі; мн. опори, опорів]* resistance, opposition	1. Здатність чинити протидію будь-яким діям, змінам. 2. *Див.* С.042.005 електричний ОПІР. 3. *Див.* С.042.001 магнітний ОПІР.
.001	**магнитное сопротивление**	Скалярна величина, яка дорівнює відношенню різниці магнітних потен-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	магнітний опір reluctance	ціалів на ділянці даного магнітного кола до магнітного потоку в цій ділянці (одиниця в СІ – генрі в мінус першому ступені). ***Примітка.*** Різниця магнітних потенціалів визначається як лінійний інтеграл від напруженості магнітного поля вздовж цієї ділянки. **ДСТУ 2843-94m.**
.002	**местное сопротивление течению газа** *місцевий опір течії газу* local resistance to gas flow	Засмічення магістрального газопроводу внаслідок попадання будівельного сміття, піску, бруду, утворення крижаних пробок, випадання конденсату, відкладання гідратів, зумовлені неякісним осушенням газу. ***Примітка.*** Такі засмічення істотно впливають на пропускну здатність газопроводу та можуть призвести до повного його забиття.
.003	**сопротивление ползучести** *опір повзучості* creep resistance	Здатність матеріалу чинити опір повільному наростанню в часі його пластичної деформації під час силових дій, менших за ті, які можуть спричинити залишкову деформацію.
.004	**сопротивление усталости** *опір втомі* fatigue resistance, fatigue strength	Властивість матеріалу протистояти втомі. **ДСТУ 2444-94.**
.005	**электрическое сопротивление** *електричний опір* electric resistance	Фізична величина, що характеризує протидію провідника електричному струму (одиниця в СІ – ом, Ом).
С.043.000	**сопряжение** *спряження* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]*	
.001	**сопряжение при сборке** *спряження під час складання* assembly conjugation	Відносне положення складових частин виробу під час складання, що характеризується дотиком їхніх поверхонь та (чи) зазором між ними, які задані конструкторською документацією. **ДСТУ 2390-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

С.044.000	**сорбция** *сорбція* *[-ії, ор. -ією]* sorption	*[< лат. sorbeo – поглинаю]* Явище поглинання речовин рідинними та твердими тілами.
С.045.000	**состояние** *стан* *[-на, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* state, condition	1. Обставини, умови, в яких щонебудь перебуває, існує. 2. Ситуація, зумовлена певними обставинами, умовами. 3. Сукупність величин, що характеризують ознаки речовини, тіла, процесу тощо.
.001	**аварийное состояние** *аварійний стан* emergency state, accident condition, emergency condition	Стан об'єкта, за якого можлива аварія.
.002	**дежурное состояние** *стан чергування* standby state	Простій у працездатному стані протягом заданої тривалості працездатності. **ДСТУ 2860-94.**
.003	**деформированное состояние** *деформований стан* strain state	Стан елементарного об'єму тіла довкола даної точки, який характеризується сукупністю всіх лінійних та кутових деформацій у точці. **ДСТУ 2825-94.**
.004	**занятое состояние** *зайнятий стан* busy state	Стан об'єкта, в якому він виконує потрібну для споживача функцію й тому недоступний для інших споживачів. **ДСТУ 2860-94m.**
.005	**информационно-выявляемое неисправное состояние** *інформаційно-виявний несправний стан* data-sensitive fault	Несправний стан, який виявляється внаслідок оброблення певного типу інформації. **ДСТУ 2668-94.**
.006	**исправное состояние** *справний стан* good state	Стан об'єкта, за якого він здатний виконувати всі задані функції. **ДСТУ 2860-94m.**
.007	**критическое состояние** *критичний стан* critical state	Стан об'єкта, що може призвести до травмування людей, значних матеріальних збитків чи інших неприйнятних наслідків.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		Примітка 1. Критичний стан не завжди є наслідком критичної несправності. ***Примітка 2.*** Для конкретного об'єкта повинні бути встановлені критерії критичного стану. **ДСТУ 2860-94.**
.008	**напряженное состояние** *напружений стан* stress state	Стан елементарного об'єму тіла довкола даної точки, який характеризується сукупністю всіх векторів напружень. **ДСТУ 2825-94.**
.009	**начальное состояние** *початковий стан* initial state	Стан об'єкта в момент часу, прийнятий як початковий для розглядуваного процесу.
.010	**неисправное состояние** *несправний стан* faulty state	*Див.* Н.018.000 НЕСПРАВНІСТЬ.
.011	**неработоспособное состояние** *непрацездатний стан* internal disabled state, down state, state of non-operability	Стан об'єкта, за якого він нездатний виконувати хоч би одну з потрібних функцій. **ДСТУ 2860-94m.**
.012	**неработоспособное состояние технологической системы по затратам** *непрацездатний стан технологічної системи за витратами* non-serviceable condition of a technological system as related to costs	Стан технологічної системи, за якого значення принаймні одного параметра матеріальних та (чи) вартісних витрат не відповідає вимогам, установленим у технічній документації. ***Примітка.*** До параметрів матеріальних і вартісних витрат відносять: витрати сировини, матеріалів, енергії, інструментів, вартість технічного обслуговування та ремонту тощо. **ДСТУ 2470-94m.**
.013	**неработоспособное состояние технологической системы по параметрам продукции** *непрацездатний стан технологічної*	Стан технологічної системи, за якого значення принаймні одного параметра та (чи) показника якості виготовлюваної продукції не відповідає вимогам, установленим у нормативно-технічній, конструкторській та (чи) технологічній документації.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	системи за параметрами продукції non-serviceable condition of a technological system as related to products parameters	**ДСТУ 2470-94m.**
.014	**неработоспособное состояние технологической системы по производительности** *непрацездатний стан технологічної системи за продуктивністю* non-serviceable condition of a technological system as related to output	Стан технологічної системи, за якого значення принаймні одного параметра продуктивності технологічної системи не відповідає вимогам, установленим у нормативно-технічній, конструкторській та (чи) технологічній документації. ***Примітка.*** До параметрів продуктивності відносяться: номінальна та циклова продуктивність, час виготовлення однієї штуки продукції тощо. **ДСТУ 2470-94m.**
.015	**нерабочее состояние** *неробочий стан* non-operating state	Стан об'єкта, в якому він не виконує потрібну функцію. **ДСТУ 2860-94m.**
.016	**предельное состояние** *граничний стан* limiting state	Стан об'єкта, за якого його подальша експлуатація недопустима чи недоцільна, або відновлення його працездатного стану неможливе чи недоцільне. ***Примітка.*** Граничний стан наступає, наприклад, тоді, коли параметр потоку відмов стає неприйнятним та (чи) об'єкт стає неремонтопридатним унаслідок несправності. **ДСТУ 2860-94m.**
.017	**предельное состояние конструктивного элемента магистрального трубопровода** *граничний стан конструктивного елемента магістрального трубопроводу*	Обмеження параметрів конструктивного елемента за умови втрати стійкості, появи неприпустимих деформацій, корозійних пошкоджень або порушення герметичності трубопроводу.
.018	**программно-выявляемое неис-**	Несправний стан, який виявляється внаслідок виконання визначеної гру-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	правное состояние *програмно-виявний несправний стан* program-sensitive fault	пи програмних інструкцій. **ДСТУ 2668-94.**
.019	**работоспособное состояние** *працездатний стан* up state	Стан об'єкта, який характеризується його здатністю виконувати всі потрібні функції. **ДСТУ 2860-94m.**
.020	**рабочее состояние** *робочий стан* operating state	Стан об'єкта, в якому він виконує потрібну функцію. **ДСТУ 2860-94m.**
.021	**свободное состояние** *вільний стан* idle state, free state	*Див.* П.087.003 плановий ПРОСТІЙ. **ДСТУ 2860-94.**
.022	**состояние неготовности** *стан неготовності* disabled state	Стан об'єкта, в якому він нездатний виконувати потрібну функцію з будь-якої причини. **ДСТУ 2860-94.**
.023	**состояние неготовности по внешним причинам** *стан неготовності через зовнішні причини* external disabled state	Різновид стану неготовності об'єкта, коли він перебуває в працездатному стані, але відсутні необхідні зовнішні ресурси чи він непрацездатний внаслідок планових заходів, окрім технічного обслуговування та ремонту. **ДСТУ 2860-94m.**
.024	**состояние ненагруженного резерва элемента магистрального трубопровода** *стан ненавантаженого резерву елемента магістрального трубопроводу*	Стан елемента магістрального трубопроводу, за якого він не працює.
.025	**состояние нормального функционирования** *стан нормального функціонування* operating state	*Див.* С.045.020 робочий СТАН.
.026	**техническое состояние**	Стан об'єкта, який характеризується в певний момент часу, за певних

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	технічний стан technical state	умов зовнішнього середовища значеннями параметрів, установлених технічною документацією на об'єкт. **ДСТУ 2389-94m.**
.027	**характеристическое состояние объекта по надежности** *характеристичний стан об'єкта з надійності* characteristic state of object on a dependability	Один з двох, що взаємно виключають, у розумінні надійності, станів об'єкту випробувань (експлуатаційних спостережень). ***Примітка.*** Складовим надійності відповідають такі характеристичні стани: безвідмовності та ремонтопридатності – працездатний стан та непрацездатний стан; збережуваності – збережність та незбережність; довговічності – дограничний стан та граничний. **ДСТУ 2864-94m.**
С.046.000	**сохранность** *збережність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* preservation	Стан об'єкта, за якого він під час і після зберігання та (чи) транспортування залишається справним (непошкодженим).
.001	**сохранность данных** *збережність даних* data preservation	Стан даних, який характеризується відсутністю помилок та порушень узгодженості.
С.047.000	**сохраняемость** *збережуваність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* storability, storageability, integrity	Властивість об'єкта зберігати в заданих межах значення параметрів, що характеризують здатність об'єкта виконувати потрібні функції, під час і після зберігання та (чи) транспортування. **ДСТУ 2860-94.**
С.048.000	**спектр** *спектр* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* spectrum	*[< лат. spectrum – образ, видіння]* 1. Сукупність значень, яких може набувати певна фізична величина. 2. Сукупність простих гармонічних коливань, на які може бути розкладений складний коливний процес.
С.049.000	**спектрометрия** *спектрометрія* *[-ії, ор. -ією]* spectrometry	*[< лат. spectrum – уява, видіння + гр. metreo – вимірюю]* Розділ фізики, присвячений теорії та методам вимірювання спектрів.
.001	**релаксационная спектрометрия** *релаксаційна спектрометрія*	Сукупність методів та засобів електричного неруйнівного контролю, призначених для вимірювання частотної залежності комплексної діелектрич-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	relaxation spectrometry	ної проникності і оцінювання функції розподілу часу релаксації матеріалу шляхом подальшого її Фур'є-перетворення. **ДСТУ 2866-94m.**
С.050.000	**спектроскопия** *спектроскопія* *[-ії, ор. -ією]* spectroscopy	*[< лат. spectrum – уява, видіння + гр. skopeo – спостерігаю, розглядаю]* Розділ фізики, присвячений вивченню спектрів електромагнітного випромінювання.
С.051.000	**сплав** *сплав* *[-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]* alloy	Тверда або рідинна система, створена сплавленням двох або більше металів, а також металів з різними неметалами.
.001	**жаропрочные сплавы** *жароміцні сплави* high-temperature alloys	Сплави, що за підвищених температур мають високий опір повзучості та руйнуванню. ***Примітка 1.*** Застосовуються як конструкційний матеріал для деталей двигунів внутрішнього згоряння, газових і парових турбін та інших. ***Примітка 2.*** Висока жароміцність сплавів визначається двома основними фізичними факторами: міцністю міжатомних зв'язків у сплаві та його структурою.
.002	**жаростойкие сплавы** *жаростійкі сплави* heat-resisting alloys	Металеві сплави, стійкі за високих температур до інтенсивної корозії в повітрі або інших газових середовищах за рахунок утворюваних окисних плівок – окалини. ***Примітка 1.*** Застосовуються як конструкційні матеріали для слабо навантажених деталей нагрівальних пристроїв та енергетичних установок. ***Примітка 2.*** Жаростійкі сплави мають залізну, нікелеву або залізонікелеву основу та містять до 30 % хрому. Деякі жаростійкі сплави також леговані алюмінієм або кремнієм.
.003	**окалиностойкие сплавы** *окалиностійкі сплави* nonscaling alloy	*Див.* С.051.002 жаростійкі СПЛАВИ.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

С.052.000	**способность** *здатність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* ability, capability, capacity	1. Властивість пристрою, системи виконувати що-небудь. 2. Міра обсягу виконуваної роботи.
.001	**высшая теплотворная способность газа** *вища теплотворна здатність газу* higher calorific value of gas	*Див.* Т.010.001 вища ТЕПЛОТА згоряння газу.
.002	**несущая способность** *тримкість* load-bearing capability	Здатність об'єкта зберігати під час навантажування стан, що відповідає його функційному призначенню. **ДСТУ 2825-94m.**
.003	**низшая теплотворная способность газа** *нижча теплотворна здатність газу* lower calorific value of gas	*Див.* Т.010.002 нижча ТЕПЛОТА згоряння газу.
.004	**номинальная пропускная способность магистрального трубопровода** *номінальна пропускна здатність магістрального трубопроводу* nominal throughput of a main pipeline	*Див.* С.052.005 проектна пропускна ЗДАТНІСТЬ магістрального трубопроводу.
.005	**проектная пропускная способность магистрального трубопровода** *проектна пропускна здатність магістрального трубопроводу* design throughput of a	Розрахункова (визначена проектом) пропускна здатність ідеального (тобто абсолютно надійного та справного) трубопроводу, який працює в незмінних умовах з урахуванням максимального використання геометричних параметрів трубопроводу та встановленої потужності компресорних (насосних) станцій.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	main pipeline	
.006	**пропускная способность магистрального трубопровода** *пропускна здатність магістрального трубопроводу* throughput of a main pipeline	Максимально можлива кількість газу (нафти, конденсату та т.ін.), яка може транспортуватися по магістральному трубопроводу за одиницю часу в даному режимі. ***Примітка.*** Є основною характеристикою технічного стану магістрального трубопроводу.
.007	**разрешающая способность неразрушающего контроля** *роздільна здатність неруйнівного контролю* resolution of non-destructive control	Здатність засобів неруйнівного контролю зафіксувати два сусідні дефекти. **ДСТУ 2865-94m.**
.008	**реальная пропускная способность магистрального трубопровода** *реальна пропускна здатність магістрального трубопроводу* real throughput of a main pipeline	Фактична кількість газу (нафти, конденсату та т.ін.), яка реально транспортується по магістральному трубопроводу за одиницю часу з урахуванням режиму та технічного стану трубопроводу, потужності компресорних (насосних) станцій.
.009	**смазочная способность** *мастильна здатність* lubricity, lubricating ability, lubricating power	Властивість мастильного матеріалу знижувати знос і силу тертя. **ДСТУ 2823-94.**
С.053.000	**СПХГ** *СПСГ* *[невідм.]*	*Див.* С.062.006 СТАНЦІЯ підземного сховища газу.
С.054.000	**срабатывание** *спрацьовування [-ння, ор. -нням]* functioning, operation	Дія системи, пристрою, апарата згідно з їхнім призначенням після одержання відповідної команди.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**ложное срабатывание защиты** *хибне спрацьовування захисту* malfunction of a protector	Спрацьовування системи, пристрою, апарата захисту в разі надходження або виникнення в них помилкових команд, сигналів.
C.055.000	**среда** *середовище* *[-ща, ор. -щем, м. -щі; мн. -ща, -щ]* medium, environment, ambient	1. Речовина, що заповнює простір. 2. Оточення, умови, за яких функціонують об'єкт, організм, людське суспільство.
.001	**коррозионная среда** *корозійне середовище* corrosion environment, corrosive environment, corroding medium	Середовище, яке зумовлює корозію. **ДСТУ 2733-94.**
.002	**рабочая среда** *робоче середовище* fluid passing through the valve, line fluid, medium controlled by the valve, working fluid, working environment	Рідина, газ, пара, пульпа, їхня суміш тощо, яка транспортується або виконує якусь роботу. **ДСТУ 2611-94m.**
C.056.000	**средство** *засіб* *[-собу, д. -собові/-собу, ор. -собом, м. -собі; мн. -соби, -собів]* mean, aid, facility	1. Предмет або сукупність предметів для здійснення чого-небудь. 2. Спосіб дії для досягнення якої-небудь мети.
	кошт *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]*	*Див.* C.056.012 КОШТИ.
.001	**автоматизированное средство контроля технического состояния** *автоматизований засіб контролю технічного стану*	Засіб контролю технічного стану, що функціонує з частковою участю оператора. **ДСТУ 2389-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	computer-aided means of technical state inspection	
.002	**автоматизированное средство технического диагностирования** *автоматизований засіб технічного діагностування* computer-aided technical diagnostic equipment	Засіб технічного діагностування, що функціонує з частковою участю оператора. **ДСТУ 2389-94m.**
.003	**автоматическое средство контроля технического состояния** *автоматичний засіб контролю технічного стану* automatic means of technical state inspection	Засіб контролю технічного стану, що функціонує без участі оператора. **ДСТУ 2389-94m.**
.004	**автоматическое средство технического диагностирования** *автоматичний засіб технічного діагностування* automatic technical diagnostic equipment	Засіб технічного діагностування, що функціонує без участі оператора. **ДСТУ 2389-94m.**
.005	**внешнее средство контроля технического состояния** *зовнішній засіб контролю технічного стану* off-vehicle means of technical state inspection	Засіб контролю технічного стану, виконаний конструктивно відокремленим від об'єкта. **ДСТУ 2389-94m.**
.006	**внешнее средство технического диа-**	Засіб технічного діагностування, виконаний конструктивно відокремле-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	гностирования *зовнішній засіб технічного діагностування* off-vehicle technical diagnostic equipment	ним від об'єкта. **ДСТУ 2389-94m.**
.007	**встроенное средство контроля технического состояния** *вмонтований засіб контролю технічного стану* on-vehicle means of technical state inspection	Засіб контролю технічного стану, який є складовою частиною об'єкта. **ДСТУ 2389-94m.**
.008	**встроенное средство технического диагностирования** *вмонтований засіб технічного діагностування* on-vehicle diagnostic equipment	Засіб технічного діагностування, який є складовою частиною об'єкта. **ДСТУ 2389-94m.**
.009	**программное средство (ПС)** *програмний засіб (ПЗ)* software	Об'єкт, який складається з програми або взаємозв'язаної сукупності програм, а також, якщо це передбачено, даних, процедур і правил програмної документації, придатний для використання за призначенням у системах оброблення інформації. **ДСТУ 2853-94m.**
.010	**специализированное средство контроля технического состояния** *спеціалізований засіб контролю технічного стану* special-purpose means of technical state inspection	Засіб, призначений для контролю технічного стану одного об'єкта чи групи однотипних об'єктів. **ДСТУ 2389-94m.**
.011	**специализированное средство технического диагности-**	Засіб, призначений для технічного діагностування одного об'єкта чи групи однотипних об'єктів.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	рования *спеціалізований засіб технічного діагностування* special-purpose technical diagnostic equipment	**ДСТУ 2389-94m.**
.012	**средства** *кошти* *[-тів]* assets, finances, livelihoods	Гроші, кредити, капітал.
.013	**средства ремонта** *засоби ремонту*	Засоби технічного оснащення та споруди, призначені для виконання ремонту. **ГОСТ 18322-78.**
.014	**средства технического обслуживания** *засоби технічного обслуговування* maintenance tools, service tools	Засоби технічного оснащення та споруди, призначені для виконання технічного обслуговування. **ГОСТ 18322-78.**
.015	**средства эксплуатации техники** *засоби експлуатації техніки*	Будинки, споруди, засоби технологічного оснащення, запасні частини та експлуатаційні матеріали, які необхідні для експлуатації виробу. **ГОСТ 25866-83m.**
.016	**средство испытаний** *засіб випробувань* test means	Технічний пристрій, речовина чи матеріал для проведення випробувань. **ДСТУ 3021-95.**
.017	**средство контроля** *засіб контролю* inspection means	Технічний пристрій, речовина чи матеріал для проведення контролю. **ДСТУ 3021-95.**
.018	**средство контроля технического состояния** *засіб контролю технічного стану* means of technical state inspection	Апаратура та програма, за допомогою яких здійснюється контроль технічного стану. **ДСТУ 2389-94m.**
.019	**средство неразрушающего контроля** *засіб неруйнівного контролю*	Технічний пристрій, речовина та (чи) матеріал для проведення неруйнівного контролю. **ДСТУ 2865-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	non-destructive testing equipment	
.020	**средство техническо-го диагностирования** *засіб технічного діагностування* technical diagnostics equipment	Апаратура та програма, за допомогою яких здійснюється технічне діагностування. **ДСТУ 2389-94m.**
.021	**универсальное средство контроля технического состояния** *універсальний засіб контролю технічного стану* general-purpose means of technical state inspection	Засіб, призначений для контролю об'єктів різних типів. **ДСТУ 2389-94.**
.022	**универсальное средство техническо-го диагностирования** *універсальний засіб технічного діагностування* general-purpose technical diagnostics equipment	Засіб, призначений для діагностування об'єктів різних типів. **ДСТУ 2389-94.**
С.057.000	**срок** *термін* *[-на (слово) /-ну (строк), ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* term	*[лат. terminus – межа, край]* 1. Певний інтервал часу. 2. Певна календарна дата.
.001	**гамма-процентный срок службы** *гамма-відсотковий термін служби* gamma-percental lifetime	Календарна тривалість експлуатації, протягом якої об'єкт не досягне граничного стану з імовірністю γ, вираженою у відсотках. ***Примітка.*** Використовуючи показники довговічності, слід указувати початок відрахунку та вид дії після настання граничного стану, наприклад, гамма-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		відсотковий термін служби від другого капітального ремонту до списання. Показники довговічності, які відраховуються від введення об'єкта в експлуатацію до повного зняття з експлуатації, називаються: гамма-відсотковий повний термін служби. **ДСТУ 2860-94m.**
.002	**гамма-процентный срок сохраняемости** *гамма-відсотковий термін збережуваності* gamma-percental storability time	Термін збережуваності, що його досягає об'єкт із заданою імовірністю γ, вираженою у відсотках. **ДСТУ 2860-94.**
.003	**назначенный срок службы** *призначений термін служби* assigned lifetime	Календарна тривалість експлуатації, після досягнення якої експлуатацію об'єкта належить припинити незалежно від його технічного стану. ***Примітка.*** Після закінчення призначеного терміну служби об'єкт належить вилучити з експлуатації та повинно бути прийняте одне з рішень, передбачених відповідною нормативною документацією: відправити до ремонту, списати, знищити, перевірити та встановити новий призначений ресурс тощо. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**назначенный срок хранения** *призначений термін зберігання* assigned storage time	Календарна тривалість зберігання, після досягнення якої зберігання об'єкта належить припинити незалежно від його технічного стану. ***Примітка.*** Після закінчення призначеного терміну зберігання об'єкт належить вилучити з експлуатації та повинно бути прийняте одне з рішень, передбачених відповідною нормативною документацією: відправити до ремонту, списати, знищити, перевірити та встановити новий призначений ресурс тощо. **ДСТУ 2860-94m.**
.005	**средний срок службы** *середній термін служби* middle lifetime	Математичне сподівання терміну служби. ***Примітка.*** Використовуючи показники довговічності, слід указувати початок відрахунку та вид дії після настання граничного стану, наприклад, середній термін служби від другого капітального ремонту до списання. Показники довговічності,

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		які відраховуються від введення об'єкта в експлуатацію до повного зняття з експлуатації, називаються: середній повний термін служби. **ДСТУ 2860-94m.**
.006	**средний срок службы до списания** *середній термін служби до списання* mean useful life to scrapping	Математичне сподівання терміну служби від початку експлуатації об'єкта чи його поновлення після ремонту до його списання, зумовленого граничним станом.
.007	**средний срок сохраняемости** *середній термін збережуваності* mean storability time	Математичне сподівання терміну збережуваності. **ДСТУ 2860-94m.**
.008	**срок службы** *термін служби* useful lifetime, lifetime, life duration	Календарна тривалість експлуатації від початку експлуатації об'єкта чи її поновлення після ремонту до переходу в граничний стан. **ДСТУ 2860-94.**
.009	**срок службы до капитального ремонта** *термін служби до капітального ремонту* useful life to general overhaul	Календарна тривалість від початку експлуатації об'єкта до його першого капітального ремонту.
.010	**срок сохраняемости** *термін збережуваності* storability time, shelf life	Календарна тривалість зберігання та (чи) транспортування об'єкта, протягом якої значення параметрів, що характеризують здатність об'єкта виконувати потрібні функції, перебувають у заданих межах. **ДСТУ 2860-94.**
.011	**экстраполированный средний срок службы** *екстрапольований середній термін служби* extrapolated mean life	Середній термін служби, визначений завдяки екстраполяції або інтерполяції для умов навантаження, відмінних від тих, за яких одержаний спостережний або оцінений середній термін служби. Примітка. Правильність екстраполяції повинна бути обґрунтована.# IEC 271-74.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

С.058.000	**срыв** *зрив* *[-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]* stall	1. Стрибкоподібний перехід характеристики будь-якого процесу з одного стану в інший. 2. *Див.* С.058.003 ЗРИВ потоку.
.001	**вращающийся срыв в компрессоре** *обертовий зрив у компресорі* rotating stall	Місцеві зони загальмованого потоку або зворотної течії, що переміщуються в коловому напрямку з меншою частотою обертання, ніж частота обертання ротора компресора ГТД. **ДСТУ 2340-94m.**
.002	**срыв компрессора** *зрив компресора* compressor stall	Стрибкоподібний перехід робочої точки компресора ГТД до лівої вітки характеристики. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**срыв потока** *зрив потоку*	Відділення потоку газу або рідини, що обтікає тіло, від його поверхні внаслідок відриву примежового шару. ***Примітка.*** Зрив потоку супроводжується виникненням вихрів, збільшенням опору, утратою стійкості тощо.
С.059.000	**стабилизатор** *стабілізатор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* stabilizer	*[< лат. stabilis – стійкий]* Пристрій для забезпечення та підтримки сталості значення фізичної величини (наприклад, електричної напруги).
.001	**стабилизатор пламени в камере сгорания** *стабілізатор полум'я в камері згоряння* combustion chamber flameholder	Пристрій, призначений для забезпечення стійкого процесу горіння в жаровій трубі. **ДСТУ 2340-94m.**
С.060.000	**стабильность** *стабільність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* stability	*[< лат. stabilis – стійкий]* 1. Здатність середовища, процесу, пристрою, системи тощо підтримувати свої властивості з часом незалежно від впливу зовнішніх факторів. 2. Міра цієї здатності.
.001	**стабильность технологического процесса** *стабільність технологічного процесу*	Властивість технологічного процесу, що зумовлює сталість розподілу імовірностей його контрольованих параметрів протягом певного інтервалу часу без утручання ззовні.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	process stability	**ДСТУ 3514-97m.**
С.061.000	**стандарт** *стандарт* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* standard, norm	*[англ. standard]* Нормативний документ, розроблений, як правило, на засадах відсутності протиріч з істотних питань з боку більшості зацікавлених сторін, затверджений визнаним органом та в якому для загального та багаторазового використання встановлені правила, вимоги. **ДСТУ 1.0-93m.**
.001	**стандарт методов испытаний** *стандарт методів випробувань* testing standard	Стандарт, що встановлює методи випробувань, іноді доповнені іншими положеннями, що стосуються випробувань, наприклад: відбирання проб, використання статистичних методів та порядок проведення випробувань. **ДСТУ 3021-95m.**
.002	**стандарт на методы контроля** *стандарт на методи контролю* inspection standard	Стандарт, що встановлює послідовність робіт, способи й технічні засоби їх виконання для різних видів та об'єктів контролю продукції, процесів, послуг. **ДСТУ 1.0-93m.**
.003	**стандарт на продукцию** *стандарт на продукцію* product standard	Стандарт, що встановлює вимоги до груп однорідної або конкретної продукції, послуги, які забезпечують її відповідність своєму призначенню. **ДСТУ 1.0-93m.**
.004	**стандарт на процесс** *стандарт на процес* process standard	Стандарт, що встановлює основні вимоги до послідовності та методів виконання різних робіт у процесах, що використовуються в різних видах діяльності та які забезпечують відповідність процесу його призначенню. **ДСТУ 1.0-93m.**
С.062.000	**станция** *станція* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* station	*[< лат. statio – стояння, зупинка]* 1. Установа, комплекс будівель, споруд та пристроїв, призначені для виконання будь-яких функційних завдань. 2. ***У комп'ютерних мережах –*** вузол отримання, оброблення, використання інформації та обміну інформацією.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**газораспределительная станция (ГРС)** *газорозподільна станція (ГРС)* delivery measuring station, gas-distributing station	Складова частина магістрального газопроводу, призначена для розподілення та подавання газу визначеного тиску споживачам у межах виділених лімітів; обліку витрат спожитого газу; захисту споживачів та обладнання ГРС у випадках недопустимого відхилу тиску від норми; одоризації газу. ***Примітка 1.*** У 1999 році в Україні налічується близько 1350 газорозподільних станцій. ***Примітка 2.*** Викиди газу здійснюються тільки під час технічного обслуговування та ремонтів обладнання (крізь свічки, під час продування тощо). У процесі зношення обладнання можуть здійснюватися витікання газу. Характерні викиди – оксид та діоксид азоту, метан, чадний газ.
.002	**головная компрессорная станция** *головна компресора станція* base compressor station	Перша компресорна станція на магістральному газопроводі, починаючи від родовища.
.003	**дожимная компрессорная станция** *дотискна компресорна станція* booster compressor station	Додаткова компресорна станція, що розташовується поблизу родовища та за необхідності надає газу додатковий тиск.
.004	**компрессорная станция (КС)** *компресорна станція (КС)* compressor station	Складова частина магістрального газопроводу, що призначена для транспортування газу та являє собою сукупність одного або декількох компресорних цехів та допоміжного обладнання життєзабезпечення. ***Примітка 1.*** У 1999 році газотранспортна система України містила 78 компресорних станцій. ***Примітка 2.*** За нормального протікання технологічного процесу викиди газу здійснюються тільки газотурбінними газоперекачувальними агрегатами, у разі зупинки обладнання КС (крізь свічки), а також під

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		час його технічного обслуговування та ремонтів (скидання газу, продування тощо). У процесі зношення обладнання можуть здійснюватися витікання газу. В аварійних ситуаціях викиди газу більш значні. Характерні викиди – оксид та діоксид азоту, метан, чадний газ. ***Примітка 3.*** Додатковими джерелами забруднення навколишнього середовища на території КС є каналізаційні очисні споруди, котельні, маслогосподарство, колонки для заправлення автомобілів і деякі інші об'єкти.
.005	**линейная компрессорная станция** *лінійна компресорна станція* linear compressor station	Компресорна станція на магістральному газопроводі (за винятком головної).
.006	**станция подземного хранилища газа (СПХГ)** *станція підземного сховища газу (СПСГ)* underground storage facility station	Складова частина магістрального газопроводу, призначена для регулювання нерівномірності газоспоживання та утворення довгострокового й оперативного резерву газу та яка виконує приймання, очищення, осушення, закачування та відбирання газу. ***Примітка 1.*** У 1999 році в Україні налічується 12 СПСГ місткістю понад 30 млрд. $м^3$ газу. ***Примітка 2.*** За нормального протікання технологічного процесу викиди газу здійснюються тільки газотурбінними газоперекачувальними агрегатами, у разі зупинки обладнання СПСГ (крізь свічки), а також під час його технічного обслуговування та ремонтів (скидання газу, продування тощо). У процесі зношення обладнання можуть здійснюватися витікання газу. В аварійних ситуаціях викиди газу більш значні. Характерні викиди – оксид та діоксид азоту, метан, чадний газ. ***Примітка 3.*** Додатковими джерелами забруднення навколишнього середовища на території СПСГ є каналізаційні очисні споруди, котельні, маслогосподарство, колонки для заправлення автомобілів (за

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		їх наявності) і деякі інші об'єкти.
С.063.000	**старение** *старіння* *[-ння, ор. -нням]* aging, degradation	Поступове незворотне змінювання фізико-механічних властивостей об'єкта з часом, спричинене хімічними та (чи) фізичними процесами, що спонтанно протікають у матеріалах. **ДСТУ 2860-94m.**
С.064.000	**статор** *статор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* stator	*[англ. stator < лат. sto – стою]* Частина обертової електричної машини, яка містить нерухомий магнітопровід з обмоткою. **ДСТУ 2286-93m.**
.001	**статор компрессора** *статор компресора* compressor stator	Нерухома частина компресора. **ДСТУ 2340-94.**
.002	**статор турбины** *статор турбіни* turbine stator	Нерухома частина турбіни. **ДСТУ 2340-94.**
С.065.000	**степень** *міра* *[-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р];* *ступінь* *[-пеня, д. -пеневі/-пеню, ор. -пенем, м. -пені; мн. -пені, -пенів]* degree, rate, ratio, level, extent	Кількісна оцінка властивості або явища, порівняльна величина.
	степінь *[-пеня, д. -пеневі/-пеню, ор. -пенем, м. -пені; мн. -пені, -пенів]* power	***У математиці –*** добуток декількох однакових співмножників.
.001	**степени свободы** *ступені вільності* degree of freedom	1. ***У механіці –*** незалежні одне від одного можливі переміщення системи, кожне з яких описується своєю координатою. ***Примітка.*** Вільна матеріальна точка має три ступені вільності, тому що вона може незалежно рухатися вздовж будь-якої з трьох взаємно перпендикулярних осей

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		координат. Вільне тверде тіло має шість ступенів вільності. З них три відповідають поступальному руху тіла зі швидкістю будь-якої точки тіла (як правило, його центру інерції), а інші три – обертальному руху тіла навкруги цієї точки як навколо нерухомого центру. Накладання на систему механічних зв'язків призводить до зменшення кількості її ступенів вільності. 2. ***У термодинаміці –*** незалежні параметри стану системи, що знаходиться в термодинамічній рівновазі, які можна змінювати в певних межах так, щоб збереглися всі фази, що мали місце в системі, та не з'явилися які-небудь нові фази.
.002	**степень негерметичности изделия** *міра негерметичності виробу* degree of leak-profness	Характеристика герметизованого виробу, що визначається сумарною витратою речовини крізь його течу. **ГОСТ 26790-85.**
.003	**степень повышения давления воздуха в компрессоре** *міра підвищення тиску повітря в компресорі* compressor air pressure ratio	Відношення тиску загальмованого потоку повітря за компресором до тиску загальмованого потоку повітря в перерізі на його вході. **ДСТУ 2340-94m.**
.004	**степень понижения давления газа в турбине** *міра зниження тиску газу в турбіні* turbine gas reduction ratio	Відношення тиску загальмованого потоку газу в перерізі перед турбіною ГТД до тиску загальмованого потоку газу в перерізі за її останнім робочим колесом. **ДСТУ 2340-94m.**
.005	**степень регенерации** *міра регенерації* regeneration ratio	Показник, що використовується для оцінки ефективності регенератора як теплообмінника та визначається відношенням кількості тепла, наданого повітрю, до гранично можливої кількості тепла, тобто кількості тепла, що віддається під час зниження температури газу до температури, до якої

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		нагрівається повітря.
.006	**степень сжатия двигателя внутреннего сгорания** *міра стискання двигуна внутрішнього згоряння*	Відношення об'єму робочої суміші на початку стискання до об'єму її наприкінці стискання.
.007	**степень сжатия компрессора** *міра стискання компресора* compression ratio of compressor	Відношення тиску на виході компресора до тиску на вході. ***Примітка.*** Є однією з найважливіших технічних характеристик компресора. Для осьових КВД, використовуваних у газотурбінних приводах ГПА, міра стискання становить 6 – 13 (для ГТН-25 і ГТК-25); для відцентрових нагнітачів ГПА міра стискання, як правило, становить 1,18 – 2,5.
.008	**степень сжатия нагнетателя** *міра стискання нагнітача* compression ratio of a supercharger	*Див.* С.065.007 МІРА стискання компресора.
С.066.000	**стоимость** *вартість* *[-тості, д. і м. -тості, ор. -тістю]* cost	1. Економічна категорія, властива товарному виробництву, яка становить собою втілену та уречену в товарі суспільно необхідну працю. 2. Виражена в грошах ціна чогонебудь.
.001	**средняя стоимость ремонта** *середня вартість ремонту* average cost of repair	Математичне сподівання вартості одного ремонту певного виду за певний період експлуатації або напрацювання. **ГОСТ 18322-78.**
.002	**средняя стоимость технического обслуживания** *середня вартість технічного обслуговування* average cost of maintenance service	Математичне сподівання вартості одного технічного обслуговування певного виду за певний період експлуатації або напрацювання. **ГОСТ 18322-78.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.003	**средняя суммарная стоимость ремонтов** *середня сумарна вартість ремонтів* average total cost of repairs	Математичне сподівання сумарної вартості ремонтів за певний період експлуатації або напрацювання. **ГОСТ 18322-78.**
.004	**средняя суммарная стоимость технических обслуживаний** *середня сумарна вартість технічних обслуговувань* average total cost of maintenance	Математичне сподівання сумарної вартості технічних обслуговувань за певний період експлуатації або напрацювання. **ГОСТ 18322-78.**
.005	**стоимость жизненного цикла объекта** *вартість життєвого циклу об'єкта* object life cycle cost	Витрати на розроблення, виробництво, експлуатацію, технічне обслуговування та ремонт (можливо і на списання). **ДСТУ 2863-94.**
.006	**стоимость ремонта** *вартість ремонту* repair cost	Вартість одного ремонту певного виду. **ГОСТ 18322-78.**
.007	**стоимость технического обслуживания** *вартість технічного обслуговування* maintenance cost	Вартість одного технічного обслуговування певного виду. **ГОСТ 18322-78.**
.008	**суммарная стоимость ремонта** *сумарна вартість ремонту* total cost of repair	Вартість проведення всіх ремонтів виробу за задане напрацювання або заданий інтервал часу. **ГОСТ 18322-78m.**
.009	**суммарная стоимость технических обслуживаний** *сумарна вартість технічних обслуговувань* total cost of maintenance	Вартість проведення всіх технічних обслуговувань виробу за задане напрацювання або заданий інтервал часу. **ГОСТ 18322-78m.**
.010	**удельная суммарная стоимость ремонтов** *питома сумарна ва-*	Відношення середньої сумарної вартості ремонтів до заданого напрацювання. **ГОСТ 18322-78.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ртість ремонтів specific total cost of repairs	
.011	**удельная суммарная стоимость технических обслуживаний** *питома сумарна вартість технічних обслуговувань* specific total cost of maintenance	Відношення середньої сумарної вартості технічних обслуговувань до заданого напрацювання. **ГОСТ 18322-78.**
С.067.000	**стойкость** *стійкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]*	Властивість виробу зберігати працездатний стан незалежно від дії на нього зовнішніх факторів.
.001	**абразивная стойкость** *абразивна стійкість* abrasive resistance	Здатність матеріалу протистояти дії абразивів, які ріжуть чи дряпають його поверхню. ***Примітка.*** Ця властивість особливо важлива для матеріалів та вузлів, що працюють у абразивних і сипких середовищах.
.002	**коррозионная стойкость** *корозійна стійкість* corrosion resistance	Здатність металу не піддаватися корозійному впливу середовища. **ДСТУ 2733-94m.**
.003	**стойкость к заеданию** *стійкість до заїдання* resistance to seizure, seizure resistance	Властивість трибосистеми працювати без заїдання під навантаженням. ***Примітка.*** Характеризується значенням навантаження, перевищення якого призводить до заїдання. **ДСТУ 2823-94m.**
С.068.000	**стратегия** *стратегія* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* strategy	*[гр. strategia]* Сукупність правил, які визначають вибір варіанту дій з кожним ходом залежно від ситуації, що складається.
.001	**стратегия технического обслуживания и ремонта** *стратегія технічного обслуговування та ремонту* maintenance philosophy	Система принципів організації й проведення технічного обслуговування та ремонту. **ДСТУ 2860-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

С.069.000	**структура** *структура* *[-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р]* structure	*[лат. structura – побудова, розміщення < struo – будую, зводжу]* Фіксована впорядкована множина об'єктів та відношень між ними.
.001	**структура трибосистемы** *структура трибосистеми* structure of tribological system	Елементи трибосистеми, їхні властивості та зв'язки між ними, що виникають у процесі тертя. **ДСТУ 2823-94m.**
С.070.000	**структурометрия** *структурометрія* *[-ії, ор. -ією]* structurometry	*[< лат. structura – побудова, розміщення + гр. metreo – вимірюю]* Сукупність методів та засобів, призначених для оцінювання структури.
.001	**электрическая структурометрия** *електрична структурометрія* electrical structurometry	Сукупність методів та засобів електричного неруйнівного контролю, призначених для оцінювання структури об'єкта контролю. **ДСТУ 2866-94.**
С.071.000	**структуроскоп** *структуроскоп* *[-па, ор. -пом, м. -пі/-повi; мн. -пи, -пів]* structuroscope	*[< лат. structura – побудова, розміщення + гр. skopeo – спостерігаю, розглядаю]* Прилад для визначення фізико-механічних властивостей або хімічного складу об'єкта методами неруйнівного контролю.
.001	**акустический структуроскоп** *акустичний структуроскоп* acoustic structuroscope	Прилад акустичного неруйнівного контролю, призначений для визначення структури матеріалу. **ДСТУ 2865-94.**
.002	**вихретоковый структуроскоп** *вихрострумовий структуроскоп* eddy current structuroscope	Прилад вихрострумового неруйнівного контролю, призначений для контролю фізико-механічних властивостей об'єктів пов'язаних зі структурою, хімічним складом та внутрішніми напруженнями їх матеріалів. **ДСТУ 2865-94m.**
.003	**магнитный структуроскоп** *магнітний структуроскоп*	Прилад магнітного неруйнівного контролю, призначений для визначення фізико-механічних властивостей або хімічного складу об'єкта контролю.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	magnetic-field structuroscope	**ДСТУ 2865-94m.**
.004	**оптический структуроскоп** *оптичний структуроскоп* optical structuroscope	Прилад оптичного неруйнівного контролю, призначений для аналізу структури та (чи) фізико-хімічних властивостей матеріалів і виробів. **ДСТУ 2865-94.**
.005	**радиоволновой структуроскоп** *радіохвильовий структуроскоп* radio-wave structuroscope	Прилад радіохвильового неруйнівного контролю, призначений для якісного визначення параметрів, які характеризують структуру. **ДСТУ 2865-94.**
С.072.000	**структуроскопия** *структуроскопія* *[-ії, ор. -ією]* structuroscopy	*[< лат. structura – побудова, розміщення + гр. skopeo – спостерігаю, розглядаю]* Сукупність методів та засобів для виявлення неоднорідності структури матеріалу.
.001	**электрическая структуроскопия** *електрична структуроскопія* electrical structuroscopy	Сукупність методів та засобів електричного неруйнівного контролю для виявлення неоднорідності структури матеріалу об'єкта контролю. **ДСТУ 2866-94m.**
С.073.000	**ступень** *ступінь* *[-пеня, д. -пеневі/-пеню, ор. -пенем, м. -пені; мн. -пені, -пенів]* stage, level, phase, degree	1. ***У техніці –*** складова частина виробу, що забезпечує виконання певної частини його функції. 2. Рівень у розвитку будь-чого.
.001	**ступень осевого компрессора** *ступінь осьового компресора* axial compressor stage	Частина осьового компресора, що включає робоче колесо та розташований за ним напрямний апарат. **ДСТУ 2340-94m.** ***Примітка.*** Кількість ступенів осьового компресора визначається його призначенням, потрібним ступенем підвищення тиску, конструктивною схемою компресора.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**ступень осевого нагнетателя** *ступінь осьового нагнітача* stage of an axial supercharger	*Див.* С.073.001 СТУПІНЬ осьового компресора.
.003	**ступень турбины** *ступінь турбіни* turbine stage	Сукупність соплового апарата та розташованого за ним робочого колеса. **ДСТУ 2340-94.** ***Примітка.*** Кількість ступенів турбіни визначається призначенням турбіни, її конструктивною схемою, потужністю, що розвивається одним ступенем.
.004	**ступень центробежного компрессора** *ступінь відцентрового компресора* centrifugal compressor stage	Частина відцентрового компресора, що включає робоче колесо та розташований за ним безлопатковий та лопатковий дифузори. **ДСТУ 2340-94m.** ***Примітка.*** Кількість ступенів відцентрового компресора визначається його призначенням, потрібним ступенем підвищення тиску, конструктивною схемою компресора.
.005	**ступень центробежного нагнетателя** *ступінь відцентрового нагнітача* stage of a centrifugal supercharger	*Див.* С.073.004 СТУПІНЬ відцентрового компресора.
С.074.000	**схема** *схема* *[-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м]* schema, circuit, diagram, plan, graph, chart	*[< гр. schema – вид, форма]* 1. Зображення об'єкта, опис його складу та властивостей. 2. Графічний документ, на якому умовно зображено чи позначено складові частини виробу (системи) та зв'язки між ними. **ДСТУ 3321-96m.**
.001	**кинематическая схема** *кінематична схема* mechanical diagram	Схема, яка являє собою умовні графічні зображення чи позначення механічних складових частин виробу та зв'язків між ними. **ДСТУ 3321-96m.**
.002	**структурная схема** *структурна схема* block diagram	Схема, яка визначає основні функційні частини виробу, їх взаємозв'язки та призначення. **ДСТУ 3321-96m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.003	**структурная схема надежности** *структурна схема надійності* dependability structure diagram	Структурна схема складного об'єкта в сенсі надійності, що подає його сукупністю певним чином сполучених його складових частин. **ДСТУ 2860-94т.**
.004	**схема расчленения изделия** *схема розчленування виробу* dismantling diagram of item	Схема розділювання виробу на складальні одиниці та деталі із зображенням їхнього відносного розташування. **ДСТУ 2390-94.**
.005	**схема сборки изделия** *схема складання виробу* assembling diagram of item	Графічне зображення у вигляді умовних позначень послідовності складання виробу чи його частини. ***Примітка.*** На схемі складання виробу зазначають основні елементи технологічного процесу складання, розміщення складових частин виробу, послідовність їх з'єднання, у разі необхідності – схеми складання частин виробу, які відповідають вузловому складанню. **ДСТУ 2390-94.**
.006	**схема установки при сборке** *схема установлення під час складання* assembly mouning diagram	Графічне зображення за допомогою умовних позначень положення базових деталей і з'єднуваних з ними частин виробу та встановлення цих частин під час складання. **ДСТУ 2390-94т.**
С.075.000	**сходимость** *збіжність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* convergence	
.001	**сходимость результатов эксперимента по надежности** *збіжність результатів експерименту з надійності* convergence of experiment results on dependability	*Див.* П.025.001 ПОВТОРЮВАНІСТЬ результатів експерименту з надійності. **ДСТУ 2864-94.**

Т

Т.001.000	**ТВД** *ТВТ* *[невідм.]* high-pressure turbine	*Див.* Т.045.009 ТУРБІНА високого тиску. **ДСТУ 2340-94.**
Т.002.000	**твердость** *твердість* *[-дості, д. і м. -дості, ор. -дістю]* hardness	Здатність матеріалу чинити опір деформуванню та руйнуванню під дією місцевих контактних зусиль. **ДСТУ 2825-94.**
Т.003.000	**телемеханика (ТМ)** *телемеханіка (ТМ)* *[-іки, д. і м. -іці, ор. -ікою]* teleautomatics	*[< гр. tele – далеко + mechanike – наука про машини]* Галузь науки і техніки, що охоплює теорію та технічні засоби контролю та керування об'єктами на відстані зі застосуванням спеціальних перетворювань сигналів для ефективного використання каналів зв'язку. ***Примітка 1.*** Телемеханіка вміщує в будь-якій комбінації телекерування, телесигналізацію та телевимірювання. ***Примітка 2.*** Використання звукового зв'язку вилучається зі сфери телемеханіки. **ГОСТ 26.005-82.**
Т.004.000	**тело** *тіло* *[-ла, ор. -лом; мн. -ла, -л]* body	1. Певний предмет у просторі або частина простору, заповнена матерією, речовиною або обмежена замкненою поверхнею. 2. Макроскопічна система, розміри якої в багато разів перевищують відстані між молекулами, що її створюють. 3. ***У системах оброблення інформації –*** внутрішня частина інформаційного об'єкта, яка містить повідомлення або опис деякої дії.
.001	**рабочее тело** *робоче тіло* working body	Термодинамічна система, що використовується в тепловій машині для одержання роботи.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Т.005.000	**температура** *температура* *[-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р]* temperature	*[< лат. temperatura – потрібна міра, правильне співвідношення]* Фізична величина, яка характеризує стан рівноваги термодинамічної системи та пропорційна середній кінетичній енергії хаотичного руху частинок, що утворюють систему.
.001	**критическая температура** *критична температура* critical temperature	Температура, за якої та вище якої за умови підвищення тиску не можна випарити рідину.
.002	**критическая температура хладноломкости** *критична температура холодноламкості* critical temperature of cold brittleness	Температура переходу від в'язкого руйнування до крихкого.
.003	**предельная температура газа** *гранична температура газу* gas limiting temperature	Температура газу перед сопловим апаратом ТВТ, що допускається під час експлуатації ГТД і за якої гарантується заданий ресурс ГТД. **ДСТУ 2340-94.**
.004	**среднемассовая температура** *середньомасова температура* weight-average temperature	Усереднена температура маси речовини.
.005	**температура газа за камерой сгорания** *температура газу за камерою згоряння* combustor outlet gas temperature	Середньомасова температура загальмованого потоку газу у вихідному перерізі камери згоряння. **ДСТУ 2340-94m.**
.006	**температура газа за турбиной** *температура газу за турбіною* turbine outlet gas tem-	Середньомасова температура загальмованого потоку газу за робочими лопатками останнього ступеня турбіни. **ДСТУ 2340-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	perature	
.007	**температура газа перед турбиной** *температура газу перед турбіною* turbine inlet gas temperature	Середньомасова температура загальмованого потоку газу перед першим рядом соплових лопаток газової турбіни. **ДСТУ 2340-94m.**
T.006.000	**тепловидение** *теплобачення* *[-ння, ор. -нням]* thermal imagery, infrared imaging	Науково-технічний напрям, який вивчає основи фізики теплового випромінювання об'єктів, методи та прилади, що забезпечують можливість спостереження об'єктів за їх власним тепловим випромінюванням у інфрачервоній частині спектра шляхом перетворення невидимого оком людини випромінювання в електричний сигнал, який після підсилення та автоматичного оброблення знову перетворюється у видиме випромінювання – зображення об'єкта для його візуального виявлення та розпізнавання. **ДСТУ 2820-94m.**
T.007.000	**тепловизор** *тепловізор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* thermal imager, infrared imager	*[< укр. тепло + лат. visor – той хто бачить]* Прилад, призначений для перетворення теплового зображення об'єкта контролю у видиме.
T.008.000	**теплоемкость** *теплоємність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* heat capacity	Фізична величина, що дорівнює відношенню кількості теплоти, яку поглинає тіло, до зміни температури тіла, що сталася під час цього процесу (одиниця в СІ – джоуль на кельвін, Дж/К).
	тепломісткість *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* heat-intensity	Техніко-економічний показник, що характеризує ефективність використання теплової енергії у виробництві
.001	**изобарная теплоемкость** *ізобарна теплоємність*	Теплоємність за умов сталої величини тиску.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	isobaric heat capacity	
.002	**теплоемкость продукции** *тепломісткість продукції* heat-intensity of products	Техніко-економічний показник досконалості продукції (робіт, послуг) та ефективності виробництва, що дорівнює відношенню всієї споживаної за рік електричної енергії до річного обсягу продукції (робіт, послуг) у натуральному, умовному чи вартісному виразі, який випускається (виконується, надається) підприємством, галуззю. **ДСТУ 2804-94m.**
T.009.000	**теплообменник** *теплообмінник* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* heat exchanger	Апарат, для передавання тепла від середовища з вищою температурою (теплоносія) до середовища з нижчою температурою.
T.010.000	**теплота** *теплота* *[-ти, ор. -тою]* heat	Енергія, отримана або віддана тілом у формі хаотичного руху мікрочастинок, які створюють тіло, шляхом теплообміну або за будь-якого процесу, що відбувається в самому тілі (одиниця в СІ – джоуль, Дж).
.001	**высшая теплота сгорания газа** *вища теплота згоряння газу* high heat value of gas	Кількість теплоти, яка виділяється після повного згоряння одиниці об'єму сухого газу, виміряного за нормальних або стандартних умов, включаючи й теплоту конденсації водяної пари.
.002	**низшая теплота сгорания газа** *нижча теплота згоряння газу* low heat value of gas	Кількість теплоти, яка виділяється під час повного згоряння одиниці об'єму сухого газу, виміряного за нормальних або стандартних умов, виключаючи теплоту конденсації водяної пари.
.003	**теплота конденсации** *теплота конденсації* heat of condensation	Теплота, що виділяється насиченою парою в процесі її конденсації.
.004	**теплота сгорания** *теплота згоряння* combustion heat, heat of combustion	Кількість теплоти, яка виділяється під час повного згоряння твердого, рідинного або газоподібного палива.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.005	**удельная теплота сгорания** *питома теплота згоряння* specific heat of combustion, specific heat of combustion	Відношення теплоти згоряння до маси палива, що згоріло (одиниця в СІ – джоуль на кілограм, Дж/кг).
Т.011.000	**теплотворность** *теплотворність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* heat value	*Див.* Т.010.005 питома ТЕПЛОТА згоряння.
Т.012.000	**теплоутилизатор** *теплоутилізатор* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* heat recovery unit	*[< укр. тепло + лат. utilis – корисний]* Пристрій для утилізації надлишків теплоти чи холоду відпрацьованого робочого тіла з метою їх подальшого використання для нагрівання або охолодження. **ДСТУ 2264-93m.**
Т.013.000	**теплофикация** *теплофікація* *[-ії, ор. -ією]* cogeneration-based district heating, district heating cogeneration, introduction of a heating system	*[< укр. тепло + лат. ...ficatio < facio – роблю]* Централізоване теплопостачання в разі виробництва електричної енергії та тепла в одному технологічному циклі. **ГОСТ 19431-84.**
Т.014.000	**тест** *тест* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* test	*[< англ. test – випробування]* 1. Завдання стандартної форми, за якими проводяться випробування, перевірка об'єкта, виробу, системи та інше. 2. ***В обчислювальній техніці –*** завдання для перевірки правильності функціонування програмних та апаратних засобів.
.001	**тест диагностирования** *тест діагностування* diagnostics test	Один або декілька тестових впливів та послідовність їх виконання, які забезпечують діагностування. **ГОСТ 20911-75.**
Т.015.000	**техника** *техніка* *[-іки, д. і м. -іці, ор. -ікою]*	*[< гр. technike – вправний, досвідчений < techne – майстерність, мистецтво]* 1. Сукупність технічних засобів.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	engineering, technology, technique	2. Сукупність заходів, методика.
.001	**аварийная техника** *аварійна техніка*	Технічні засоби для проведення робіт з ліквідації аварії та її наслідків.
.002	**техника течеискания** *техніка течошукання* leak detection technique	Галузь техніки, яка забезпечує виявлення порушень герметичності, пов'язаних з наявністю течі. **ГОСТ 26790-85.**
Т.016.000	**технологичность** *технологічність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* adaptability to manufacture	*[< гр. techne – майстерність, мистецтво + logos – слово]* Властивість продукції бути пристосованою до технології її виробництва за тими чи іншими показниками.
.001	**технологичность изделия в сборке** *технологічність виробу під час складання* assembly processability of item	Сукупність властивостей виробу, які визначають його пристосованість до технологічного підготування складального виробництва та складання та характеризуються відношенням витрат праці, засобів виробництва, матеріалів і часу на їх виконання до значень відповідних показників виробів-аналогів, визначених за прийнятих умов виробництва. **ДСТУ 2390-94.**
Т.017.000	**течеискание** *течошукання* *[-ння, ор. -нням]* leak detection	Процес виявлення течі. **ГОСТ 26790-85m.**
Т.018.000	**течеискатель** *течошукач* *[-ча, ор. -чем, м. -чі; мн. -чі, -чів]* leak detector	Прилад для виявлення течі. **ДСТУ 2758-94.**
Т.019.000	**течение** *течія* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* flow	Переміщення газу або рідини під дією різниці тисків.
.001	**ламинарное течение** *ламінарна течія* laminar flow	Упорядкований рух рідини або газу, за якого вони переміщаються мов би шарами, паралельними напрямку течії, та немає переміщень між сусід-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		німи шарами.
.002	**турбулентное течение** *турбулентна течія* turbulent flow	Неупорядкований рух рідини або газу, що призводить до інтенсивних перемішувань окремих їх шарів.
Т.020.000	**течь** *теча* *[-чі, ор. -чею]* leak	Канал (пориста ділянка) виробу або його елементів, який (яка) руйнує їх герметичність. **ДСТУ 2758-94m.**
Т.021.000	**типономинал** *типономінал* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* part type	*[< фр. type – тип + лат. nominalis – іменний]* Одиниця класифікаційного поділу виробів, яка є сукупністю типу та значень номінальних параметрів.
Т.022.000	**типоразмер** *типорозмір* *[-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* dimention-type	*[< фр. type – тип + укр. розмір]* Одиниця класифікаційного поділу виробів, яка є сукупністю типу, конструктивних розмірів та інших характеристик.
Т.023.000	**ТМ** *ТМ* *[невідм.]* teleautomatics	*Див.* Т.003.000 ТЕЛЕМЕХАНІКА.
Т.024.000	**ТНД** *ТНТ* *[невідм.]* low-pressure turbine	*Див.* Т.045.010 ТУРБІНА низького тиску.
Т.025.000	**ток** *струм* *[-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -мів]* current	*Див.* Т.025.002 електричний СТРУМ.
.001	**ток утечки** *струм витікання* leakage current	Струм провідності, зумовлений недосконалістю ізоляції. **ДСТУ 2267-93m.**
.002	**электрический ток** *електричний струм* electric current	Спрямований рух електричних зарядів.
Т.026.000	**толщиномер** *товщиномір* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* thickness gauge	Прилад для вимірювання товщини матеріалів, деталей або покриттів.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**абсорбционный односторонний радиационный толщиномер** *абсорбційний однобічний радіаційний товщиномір* one-sided absorption radiation thickness gauge	Радіаційний товщиномір, принцип дії якого ґрунтується на вимірюванні пучка заряджених частинок, що проходять крізь об'єкт контролю, повертаються магнітним полем та вдруге проходять крізь об'єкт контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.002	**абсорбционный радиационный толщиномер** *абсорбційний радіаційний товщиномір* absorption radiation thickness gauge	Радіаційний товщиномір, принцип дії якого ґрунтується на вимірюванні іонізаційного випромінювання після проходження його крізь об'єкт вимірювання. **ДСТУ 2865-94m.**
.003	**акустический толщиномер** *акустичний товщиномір* acoustic thickness gauge	Прилад акустичного неруйнівного контролю, призначений для вимірювання товщини та (чи) контролю її відхилу від установленого значення. **ДСТУ 2865-94m.**
.004	**альбедно-абсорбционный радиационный толщиномер** *альбедно-абсорбційний радіаційний товщиномір* albedo-absorption radiation thickness gauge	Радіаційний товщиномір, принцип дії якого ґрунтується на вимірюванні іонізаційного випромінювання, що проходить крізь об'єкт вимірювання, зворотно розсіюється від середовища за ним та вдруге проходить крізь об'єкт вимірювань. **ДСТУ 2865-94m.**
.005	**альбедный радиационный толщиномер** *альбедний радіаційний товщиномір* albedo radiation thickness gauge	Радіаційний товщиномір, принцип дії якого ґрунтується на вимірюванні іонізаційного випромінювання, зворотно розсіяного від об'єкта вимірювання. **ДСТУ 2865-94m.**
.006	**вихретоковый толщиномер** *вихрострумовий товщиномір* eddy current thickness	Прилад, призначений для вимірювання товщини об'єкта контролю, який ґрунтується на методах вихрострумового неруйнівного контролю. ***Примітка.*** Об'єкти контролю можуть бути

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	gauge	як одношарові, так і багатошарові. **ДСТУ 2865-94m.**
.007	**магнитный толщиномер** *магнітний товщиномір* magnetic-field thickness gauge	Прилад, призначений для вимірювання товщини об'єкта контролю та його покриття, ґрунтується на методі магнітного неруйнівного контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
.008	**оптический толщиномер** *оптичний товщиномір* optical thickness gauge	Прилад оптичного неруйнівного контролю, призначений для вимірювання товщини об'єкта контролю та (чи) глибини залягання дефектів. **ДСТУ 2865-94.**
.009	**радиационный толщиномер** *радіаційний товщиномір* radiation thickness gauge	Радіометричний прилад, призначений для вимірювання та (чи) контролю товщини або середнього значення поверхневої густини контрольованого матеріалу. **ДСТУ 2865-94.**
.010	**радиоволновой толщиномер** *радіохвильовий товщиномір* radio thickness gauge	Прилад радіохвильового неруйнівного контролю, призначений для вимірювання товщини об'єкта контролю або його елементів. **ДСТУ 2865-94.**
.011	**ультразвуковой толщиномер** *ультразвуковий товщиномір* ultrasonic thickness gage	Акустичний товщиномір, в якому використовується джерело ультразвуку.
.012	**эмиссионный радиационный толщиномер** *емісійний радіаційний товщиномір* emission radiation thickness gauge	Радіаційний товщиномір, принцип дії якого ґрунтується на вимірюванні іонізаційного випромінювання, що збуджується в об'єкті вимірювання іонізаційного випромінювання від блоку джерела радіаційного товщиноміра. **ДСТУ 2865-94m.**
Т.027.000	**топливо** *паливо* *[-ва, ор. -вом]* fuel	Горючі речовини, які спалюються з метою використання теплової енергії, що виділяється за цих умов.
.001	**газотурбинное топливо**	Нафтове паливо для використання в газотурбінних двигунах.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	газотурбінне паливо turbine fuel	**ДСТУ 3437-96.**
.002	**моторное топливо** *моторне паливо* motor fuel	Рідинне або газоподібне паливо, що використовується в двигунах внутрішнього згоряння (поршневих, реактивних, газотурбінних).
Т.028.000	**точка** *точка* *[-чки, д. і м. -чці, ор. -чкою; мн. -чки, -чок]* point, dot	1. Найпростіший неподільний елемент простору. 2. Характеристичний параметр процесу. 3. Місцеположення.
.001	**контрольная точка** *контрольна точка* point of reference, check-point	1. Місце розташування первинного джерела інформації про діагностований (контрольований) параметр. **ДСТУ 2389-94.** 2. Виходи виробів, з яких засобами технічного діагностування знімаються відповіді виробу на робочі або тестові впливи. ***Примітка.*** Виходи можуть бути: основні – необхідні для використання виробу за призначенням або додаткові – спеціально організовані для діагностування. **ГОСТ 26656-85m.** 3. ***У системах оброблення інформації*** **–** місце в машинній програмі, де здійснюється перевірка або реєстрація даних з метою повторного відновлення програми. **ДСТУ 2226-93.**
Т.029.000	**точность** *точність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* accuracy, precision	Міра наближення значення параметра процесу (предмета, речовини), що розглядається, до істинного або номінального значення.
.001	**точность результатов испытаний** *точність результатів випробувань* accuracy of test results	Властивість випробувань, яка характеризується близькістю результатів випробувань до дійсних значень характеристик об'єкта за певних умов випробувань. **ДСТУ 3021-95m.**
.002	**точность результатов эксперимента по надежности**	Властивість випробувань (експлуатаційних спостережень), яка характеризується близькістю результатів експерименту до

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	точність результатів експерименту з надійності accuracy of experiment results on dependability	дійсних значень характеристик об'єкта в певних умовах випробувань (експлуатаційних спостережень). **ДСТУ 2864-94m.**
.003	**точность сборки изделия** *точність складання виробу* assembling accuracy of item	Властивість процесу складання виробу забезпечувати відповідність значень параметрів виробу тим, що задані конструкторською документацією. ***Примітка.*** Точність складання виробу залежить від точності розмірів спряжуваних деталей чи складальних одиниць, їхнього взаємного положення під час складання, форм спряжуваних поверхонь, точності засобів технологічного оснащення, а також від шорсткості спряжуваних поверхонь, організації виробництва тощо. **ДСТУ 2390-94.**
.004	**точность технологического процесса** *точність технологічного процесу* process accuracy	Властивість технологічного процесу, що зумовлює близькість дійсних і номінальних значень параметрів за їх розподілом імовірностей. **ДСТУ 3514-97m.**
T.030.000	**ТП** *ТП* *[невідм.]*	*Див.* П.089.009 технологічний ПРОЦЕС.
T.031.000	**тракт** *тракт* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* path, link, route	*[< лат. tractus – волочіння, низка, протяжність]* Пристрої та (чи) середовище, що створюють шлях передавання сигналів, енергії, інформації тощо.
T.032.000	**требование** *вимога* *[-оги, д. і м. -озі, ор. -огою; мн. -оги, -ог]* requirement	1. Положення, що містить критерії, яких необхідно додержуватися. **ISO/IEC Guide 2:1991.** 2. Офіційний документ з проханням видати що-небудь, спрямування куди-небудь і т.ін.
.001	**альтернативное требование** *альтернативна вимога*	Вимога нормативного документа, яка повинна бути виконана в межах вибору, що допускається цим документом.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	optional requirement	***Примітка.*** Альтернативна вимога може бути: а) однією з двох або декількох можливих вимог; б) додатковою вимогою, яка повинна бути виконана тільки в разі його застосованості; в інших випадках її можна не враховувати. **ISO/IEC Guide 2:1991.**
.002	**обязательное требование** *обов'язкова вимога* exclusive requirement	Вимога нормативного документа, яка підлягає обов'язковому виконанню з метою досягнення відповідності цьому документові. **ISO/IEC Guide 2:1991.**
.003	**требования по надежности** *вимоги з надійності* dependability requirements	Сукупність кількісних та (чи) якісних вимог до безвідмовності, довговічності, ремонтопридатності, збережуваності, виконання яких забезпечує експлуатацію виробів із заданими показниками ефективності, безпеки, екологічності, живучості та інших складових якості, залежними від надійності виробу, або можливість застосування цього виробу як складової частини іншого виробу із заданим рівнем надійності. **ГОСТ 27.003-90.**
Т.033.000	**тренд** *тренд* *[-да, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів]* trend	*[англ. trend – напрям, тенденція]* Тривала в часі тенденція змінення показника або характеристики процесу (системи).
Т.034.000	**трение** *тертя* *[-тя, ор. -тям]* friction	1. *Див.* Т.034.001 зовнішнє ТЕРТЯ. **ДСТУ 2823-94.** 2. *Див.* В.054.000 В'ЯЗКІСТЬ.
.001	**внешнее трение** *зовнішнє тертя* external friction	Явище опору відносному переміщенню, яке виникає між двома тілами в зонах контакту їх поверхонь, тангенційно до них. **ДСТУ 2823-94m.**
.002	**знакопеременное трение** *знакозмінне тертя* alternating friction	Тертя за малих вільних або примусових коливаннях фрикційного елемента механічної системи, які система робить поблизу положення стійкої рівноваги.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.003	**трение без смазочного материала** *тертя без мастильного матеріалу* unlubricated friction	Тертя двох тіл за відсутності на поверхні тертя будь-якого підведеного мастильного матеріалу. **ДСТУ 2823-94.**
.004	**трение движения** *тертя руху* dynamic friction	Тертя двох тіл, що рухаються одне відносно одного. **ДСТУ 2823-94.**
.005	**трение качения** *тертя кочення* rolling friction	Тертя руху, під час якого швидкості тіл однакові за величиною та напрямком, принаймні, в одній точці контакту. **ДСТУ 2823-94m.**
.006	**трение качения с проскальзыванием** *тертя кочення з проковзуванням* combined rolling and sliding friction	Тертя руху двох тіл з одночасним тертям кочення та ковзання в зоні контакту. **ДСТУ 2823-94m.**
.007	**трение покоя** *тертя спокою* static friction	Тертя двох тіл за відсутності їх руху одне відносно одного. **ДСТУ 2823-94.**
.008	**трение скольжения** *тертя ковзання* sliding friction	Тертя руху, під час якого швидкості тіл у точках дотику відрізняються за величиною та (чи) напрямком. **ДСТУ 2823-94m.**
.009	**трение со смазочным материалом** *тертя з мастильним матеріалом* lubricated friction	Тертя двох тіл за наявності на поверхні тертя будь-якого підведеного мастильного матеріалу. **ДСТУ 2823-94.**
Т.035.000	**трещина** *тріщина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* crack	Дефект суцільності у твердому тілі, обмежений двома протилежними невзаємодійними поверхнями, відстань між якими нехтовно мала в порівнянні з іншими характерними розмірами дефекту, та вузькою кінцевою областю з не повністю порушеними міжатомними зв'язками. **ДСТУ 2444-94m.**
.001	**поперечная трещина сварного соединения** *поперечна тріщина*	Тріщина зварного з'єднання, зорієнтована впоперек осі зварного шва. **ГОСТ 2601-84.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	зварного з'єднання transverse crack of a welded joint	
.002	**продольная трещина сварного соединения** *поздовжня тріщина зварного з'єднання* longitudinal crack of a welded joint	Тріщина зварного з'єднання, зорієнтована вздовж осі зварного шва. **ГОСТ 2601-84.**
.003	**разветвленная трещина сварного соединения** *розгалужена тріщина зварного з'єднання* branched crack of a welded joint	Тріщина зварного з'єднання, яка має відгалуження в різних напрямках. **ГОСТ 2601-84.**
.004	**трещина сварного соединения** *тріщина зварного з'єднання* crack of a welded joint	Дефект зварного з'єднання у формі розриву у зварному шві та (чи) у зонах, що прилягають до нього. **ГОСТ 2601-84.**
.005	**трещина трубы** *тріщина труби* crack of a pipe	Дефект труби у вигляді вузького розриву металу, проникненого вглиб. ***Примітка.*** Причинами появи тріщин можуть бути різні фактори технологічного та експлуатаційного характеру (дефекти зливків, напруження в процесі охолодження тощо).
.006	**усталостная трещина** *утомна тріщина* fatigue crack	Тріщина в матеріалі об'єкта, яка утворюється від дії циклічного навантаження. **ДСТУ 2444-94.**
Т.036.000	**трещиностойкость** *тріщиностійкість [-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* crack resistance	Здатність матеріалу чинити опір розвитку тріщин. **ДСТУ 2825-94.**
Т.037.000	**трибология** *трибологія [-ії, ор. -ією]* tribology	*[< гр. tribo – розтираю + logos – слово, вчення]* Наука про явища та закономірності тертя, зношування, мащення та взаємодії двох тіл під час їх переміщен-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		ня одне відносно одного. **ДСТУ 2823-94m.**
Т.038.000	**трибосистема** *трибосистема* *[-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м]* tribological system	*[< гр. tribo – розтираю + гр. systema – утворення, складання]* Сукупність усіх трибоелементів, що беруть участь у терті та зношуванні, їхніх властивостей і зв'язків, параметрів, які впливають ззовні на ці трибоелементи, а також характеристик тертя та зношування. **ДСТУ 2823-94m.**
Т.039.000	**триботехника** *триботехніка* *[-іки, д. і м. -іці, ор. -ікою]* tribo-engineering	*[< гр. tribo – розтираю + technike – вправний, досвідчений]* Сукупність знань про методи й засоби, які використовують у прикладних галузях трибології. **ДСТУ 2823-94.**
Т.040.000	**трибоэлемент** *трибоелемент* *[-та, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* element of tribological system	*[< гр. tribo – розтираю + лат. elementum – первісна речовина]* *Див.* Э.014.012 ЕЛЕМЕНТ трибосистеми. **ДСТУ 2823-94.**
Т.041.000	**труба** *труба* *[-би, ор. -бою; мн. -би, -б]* pipe, tube	Виріб відносно великої довжини кільцеподібної, овальної, багатокутної чи іншої форми порожнистого поперечного перерізу з повністю замкненим контуром. **ДСТУ 2643-94.**
.001	**жаровая труба камеры сгорания** *жарова труба камери згоряння* combustion chamber flame tube	Внутрішня оболонка камери згоряння, що обмежує об'єм, в якому відбувається процес згоряння та підмішування вторинного повітря для зниження температури газу. **ДСТУ 2340-94m.**
Т.042.000	**трубопровод** *трубопровід* *[-воду, д. -водові/-воду, зн. -від, ор. -водом, м. -воді; мн. -води, -водів]* pipeline	Споруда для транспортування газоподібних, рідинних і сипких речовин під впливом різниці тисків у різних перерізах.
.001	**магистральный трубопровод (МТ)**	Технологічний комплекс, що функціонує як єдина система та до якого

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	магістральний трубопровід (МТ) trunk pipeline, main pipeline	входить окремий трубопровід з усіма об'єктами й спорудами, зв'язаними з ним єдиним технологічним процесом, або кілька трубопроводів, якими здійснюється транзитне, міждержавне, міжрегіональне постачання продуктів транспортування споживачам. **Закон України "Про трубопровідний транспорт", ст. 1.**
Т.043.000	**трудоемкость** *трудомісткість [-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* labor-intensiveness, man-hours, laboriousness, labor-output ratio	Кількість витрати праці для виконання роботи. ***Примітка.*** Трудомісткість вимірюють у людино-годинах.
.001	**средняя оперативная трудоемкость данного вида диагностирования** *середня оперативна трудомісткість даного виду діагностування* mean operating man-hours of the given kind of diagnosis	Математичне сподівання сумарної оперативної трудомісткості операцій, необхідних для визначення технічного стану виробу за певного виду діагностування. **ГОСТ 26656-85m.**
.002	**средняя суммарная трудоемкость ремонтов** *середня сумарна трудомісткість ремонтів* mean total repairs man-hours	Математичне сподівання сумарної трудомісткості ремонтів за певний період експлуатації або за певне напрацювання. **ГОСТ 18322-78.**
.003	**средняя суммарная трудоемкость технических обслуживаний** *середня сумарна трудомісткість технічних обслуговувань* mean total mainte-	Математичне сподівання сумарної трудомісткості технічних обслуговувань за певний період експлуатації або за певне напрацювання. **ГОСТ 18322-78m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	nance man-hours	
.004	**средняя трудоемкость восстановления** *середня трудомісткість відтворення* mean restoration man-hours	Математичне сподівання трудомісткості відтворення об'єкта після відмови. **ГОСТ 27.002-89.**
.005	**средняя трудоемкость ремонта** *середня трудомісткість ремонту* mean repair man-hours	Математичне сподівання трудомісткості одного ремонту певного виду за певний період експлуатації або за певне напрацювання. **ГОСТ 18322-78m.**
.006	**средняя трудоемкость технического обслуживания** *середня трудомісткість технічного обслуговування* mean maintenance man-hours	Математичне сподівання трудомісткості одного технічного обслуговування певного виду за певний період експлуатації або за певне напрацювання. **ГОСТ 18322-78m.**
.007	**суммарная трудоемкость ремонта** *сумарна трудомісткість ремонту* total repair man-hours	Трудовитрати на проведення всіх ремонтів виробу за задане напрацювання або заданий інтервал часу. **ГОСТ 18322-78m.**
.008	**суммарная трудоемкость технических обслуживаний** *сумарна трудомісткість технічних обслуговувань* total maintenance man-hours	Трудовитрати на проведення всіх технічних обслуговувань виробу за задане напрацювання або заданий інтервал часу. **ГОСТ 18322-78m.**
.009	**трудоемкость подготовки средства контроля** *трудомісткість підготовлення засобу контролю* man-hours of test equipment preparation	Середні сумарні витрати праці на підготування засобу контролю до функціонування. **ГОСТ 19919-74.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.010	**трудоемкость ремонта** *трудомісткість ремонту* repair man-hours	Сумарна тривалість індивідуальних операцій ремонту об'єкта, затрачена всім експлуатаційним персоналом для цього виду операцій ремонту в інтервалі визначеного часу. ***Примітка.*** Трудомісткість вимірюють у людино-годинах. **ДСТУ 2860-94m.**
.011	**трудоемкость технического обслуживания** *трудомісткість технічного обслуговування* maintenance man-hours	Сумарна тривалість індивідуальних операцій технічного обслуговування об'єкта, затрачена всім експлуатаційним персоналом для цього виду операцій технічного обслуговування в інтервалі визначеного часу. ***Примітка.*** Трудомісткість вимірюють у людино-годинах. **ДСТУ 2860-94m.**
.012	**удельная суммарная оперативная трудоемкость диагностирования** *питома сумарна оперативна трудомісткість діагностування*	Відношення середньої сумарної оперативної трудомісткості діагностування виробу за цикл періодичного технічного обслуговування до заданого напрацювання виробу. **ГОСТ 26656-85.**
.013	**удельная суммарная трудоемкость ремонтов** *питома сумарна трудомісткість ремонтів* specific total repairs man-hours	Відношення середньої сумарної трудомісткості ремонтів до заданого напрацювання. **ГОСТ 18322-78.**
.014	**удельная суммарная трудоемкость технических обслуживаний** *питома сумарна трудомісткість технічних обслуговувань* specific total maintenance man-hours	Відношення середньої сумарної трудомісткості технічних обслуговувань до заданого напрацювання. **ГОСТ 18322-78.**
Т.044.000	**ТСД** *ТСТ* *[невідм.]* intermediate-pressure	*Див.* Т.045.011 ТУРБІНА середнього тиску.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	turbine	
Т.045.000	**турбина** *турбіна* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* turbine	*[фр. turbine < лат. turbo – вихор]* Лопаткова машина, в якій енергія робочого тіла (пари, газу, води) перетворюється в механічну енергію обертання ротора. **ДСТУ 2340-94m.**
.001	**авиационная газовая турбина** *авіаційна газова турбіна* aircraft gas turbine	Складова частина авіаційних газотурбінних двигунів. ***Примітка.*** Головна перевага в порівнянні зі стаціонарними газовими турбінами полягає у великій потужності за менших габаритів і маси, які досягаються конструктивною досконалістю, великими осьовими швидкостями газу в проточній частині, високими швидкостями робочого колеса.
.002	**газовая турбина** *газова турбіна* gas turbine	Тепловий двигун безперервної дії, у лопатковому апараті якого енергія стисненого та нагрітого газу перетворюється в механічну роботу на валу. ***Примітка.*** Являє собою ряд послідовно розташованих нерухомих лопаткових вінців соплового апарата та обертових вінців робочого колеса, що створюють її проточну частину.
.003	**многоступенчатая турбина** *багатоступінчаста турбіна* multi-stage turbine	Турбіна, що складається з декількох послідовно розташованих ступенів. **ДСТУ 2340-94.**
.004	**одноступенчатая турбина** *одноступінчаста турбіна* one-stage turbine	Турбіна, що складається з одного ступеня. **ДСТУ 2340-94.**
.005	**осевая турбина** *осьова турбіна* axial flow turbine	Турбіна, в якій робоче тіло рухається поверхнями, близькими до циліндричних. **ДСТУ 2340-94m.**
.006	**охлаждаемая турбина** *охолоджувана турбіна* cooled turbine	Турбіна, в якій використовуються охолоджувані робочі лопатки. **ДСТУ 2340-94.**
.007	**силовая турбина** *силова турбіна*	Турбіна, від валу якої відводиться корисна потужність ГТД.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	power turbine	**ДСТУ 2340-94.** ***Примітка.*** Як приводи ГПА використовуються силові турбіни потужністю від 4,25 до 25 МВт.
.008	**судовая газовая турбина** *суднова газова турбіна* ship gas turbine	Складова частина суднових газотурбінних двигунів. ***Примітка.*** Головна перевага в порівнянні зі стаціонарними газовими турбінами полягає у великій потужності за менших габаритів і маси, високій економічності на малих навантаженнях.
.009	**турбина высокого давления (ТВД)** *турбіна високого тиску (ТВТ)* high-pressure turbine	Турбіна в багатовальному ГТД, в якій здійснюється першій ступінь розширення робочого тіла. **ДСТУ 2340-94.**
.010	**турбина низкого давления (ТНД)** *турбіна низького тиску (ТНТ)* low-pressure turbine	Турбіна в багатовальному ГТД, в якій здійснюється останній ступінь розширення робочого тіла. **ДСТУ 2340-94.**
.011	**турбина среднего давления (ТСД)** *турбіна середнього тиску (ТСТ)* intermediate-pressure turbine	Турбіна в багатовальному ГТД, в якій здійснюється проміжний ступінь розширення робочого тіла. **ДСТУ 2340-94.**
.012	**центростремительная турбина** *доцентрова турбіна* centripetal turbine	Турбіна, в якій робоче тіло рухається від периферії ротора турбіни до його осі. **ДСТУ 2340-94.**
Т.046.000	**турбоблок** *турбоблок* *[-оку, ор. -оком, м. -оці; мн. -оки, -оків]* turbo-unit	*[< лат. turbo – вихор + англ. block]* Газова турбіна та осьовий повітряний компресор, зібрані на одній рамі.
Т.047.000	**турбогруппа** *турбогрупа* *[-пи, ор. -пою; мн. -пи, -п]* turbo-group	*[< лат. turbo – вихор + нім. Gruppe]* *Див.* Т.046.000 ТУРБОБЛОК.
Т.048.000	**турбодетандер** *турбодетандер* *[-ра, ор. -ром, м.*	*[< лат. turbo – вихор + фр. detender – послаблювати]* Пускова турбіна ГТУ – лопаткова

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	-рі/-рові; мн. -ри, -рів] turbo-expander, turbine expander	машина безперервної дії, в якій потік газу проходить крізь нерухомі напрямні канали (сопла), що перетворюють частину потенційної енергії газу в кінетичну, і систему обертових лопаткових каналів ротора, де енергія потоку перетворюється в механічну роботу.
Т.049.000	**турбокомпрессор** *турбокомпресор [-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* turbocompressor, turbine compressor	*[< лат. turbo – вихор + лат. compressor – стискач < comprimo – стискаю]* 1. Відцентровий або осьовий компресор з турбінним приводом для стискання та подавання газів. ***Примітка.*** Забезпечує більший, ніж у поршневого компресора, ККД і практично виключає пульсації тиску газу, що подається. 2. Основна частина газотурбінного двигуна, яка складається з механічно пов'язаних компресора та газової турбіни.
У		
У.001.000	**удаленность** *віддаленість [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* remoteness	Якісна та (чи) кількісна характеристика місцезнаходження об'єкта, характеристики, точки від інших об'єктів, характеристик, точок.
.001	**удаленность от зоны помпажа** *віддаленість від зони помпажу* remoteness from surging zone	Кількісна оцінка стійкості системи "відцентровий нагнітач-газопровід" для даних значень параметрів ГПА (частоти обертання, тиску на виході, продуктивності та т.ін.), яка визначена у відносних одиницях (%). ***Примітка.*** Типові значення віддаленості: попереджувальне – 10 %, аварійне – 5 %.
У.002.000	**узел** *вузол [-зла; мн. -зли, -злів]* node, vertex, assembly	1. Частина пристрою. 2. Характерна точка. 3. Елемент графа, який позначає певний об'єкт.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		4. Складальна одиниця, яка може збиратися окремо від інших складових частин виробу чи виробу в цілому та виконувати певну функцію у виробах одного призначення лише разом з іншими складовими частинами. **ДСТУ 2390-94.**
У.003.000	**уплотнение** *ущільнення* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* condensation, multiplexing, densification, seal	1. Збільшення густини речовини. 2. Пристосування для запобігання або зменшення витікання рідини або газу крізь проміжки між деталями (англ. – seal). ***Примітка.*** Розрізняють ущільнення для нерухомого контакту деталей (як правило, прокладки або кільця з еластичного матеріалу) та ущільнення для рухомого контакту деталей, яке здійснюється заповненням проміжків набиванням, мастилом, замазкою та т.ін.
У.004.000	**управление** *керування* *[-ння, ор. -нням]* control, management	Сукупність цілеспрямованих дій, що включає оцінку ситуації та стану об'єкта керування, вибір керівних дій та їх реалізацію. **ДСТУ 2226-93.**
	управління *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* administration, department, office, board, bureau, authority department	Адміністративна установа або відділ якоїсь установи, організації, що відає певною галуззю господарської, наукової, військової та іншої діяльності.
.001	**противоаварийное управление** *протиаварійне керування* emergency control	Керування, метою якого є запобігання та попередження розвитку аварійних подій, що виникають у системі керування.
.002	**ручное управление** *ручне керування* manual control	Керування, під час якого керівні впливи формуються та (чи) здійснюються за безпосередньої участі людини-оператора.
.003	**управление надежностью** *керування надійністю* dependability manage-	Цілеспрямована діяльність щодо обґрунтування, планування, забезпечення, підвищення та підтримання характеристик безвідмовності, ремо-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ment	нтопридатності, довговічності та збережуваності розглядуваних об'єктів. **ДСТУ 2863-94m.**
У.005.000	**управляемость** *керованість* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* controllability	Властивість об'єкта керування, яке полягає в тому, що існують керівні впливи, здатні забезпечити досягнення мети керування в умовах заданих обмежень.
.001	**режимная управляемость магистрального трубопровода** *режимна керованість магістрального трубопроводу* regime controllability of a gas-main pipeline	Властивість магістрального трубопроводу підтримувати за допомогою системи керування нормальний режим функціонування.
У.006.000	**упругость** *пружність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* elasticity	Здатність матеріалу повністю відновлювати недеформований стан після усунення напружень. **ДСТУ 2825-94.**
У.007.000	**уровень** *рівень* *[-вня, д. -вневі/-вню, ор. -внем; мн. -вні, -внів]* level	1. Міра величини, розвитку, значущості чогось. 2. Шар ієрархічної структури.
.001	**браковочный уровень дефектности** *бракувальний рівень дефектності* rejectable imperfection level	Мінімальний рівень дефектності в одиничній партії, що для цілей приймання продукції розглядається як незадовільний. ***Примітка.*** Для контролю послідовності партій продукції бракувальний рівень дефектності не встановлюється. **ДСТУ 3514-97.**
.002	**входной уровень дефектности** *вхідний рівень дефектності* incoming imperfection level	Рівень дефектності в партії, яка надходить для контролю, чи потоці продукції протягом певного проміжку часу. **ДСТУ 3514-97m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.003	**выходной уровень дефектности** *вихідний рівень дефектності* outgoing imperfection level	Рівень дефектності в партії чи потоці продукції протягом певного проміжку часу після контролю. **ДСТУ 3514-97m.**
.004	**логарифмический уровень вибрации** *логарифмічний рівень вібрації* logarithmic level of vibration	Характеристика вібрації, за допомогою якої порівнюють два однойменних параметри вібрації і яка пропорційна десятковому логарифму відношення оцінюваної величини до початкової. ***Примітка 1.*** Логарифмічний рівень коливань вимірюється в белах (децибелах). ***Примітка 2.*** Прийняте початкове значення повинно бути зазначене в кожному конкретному випадку. **ДСТУ 2300-93m.**
.005	**приемочный уровень дефектности** *приймальний рівень дефектності* acceptable imperfection level	Максимальний рівень дефектності для одиничних партій чи середній рівень дефектності для послідовності партій, який для цілей приймання продукції є задовільним. ***Примітка.*** Приймальному рівню дефектності для певного плану вибіркового контролю відповідає висока ймовірність приймання. **ДСТУ 3514-97.**
.006	**средний входной уровень дефектности** *середній вхідний рівень дефектності* average incoming imperfection level	Математичне сподівання значення рівня дефектності в декількох партіях, які надходять для контролю, чи потоці продукції протягом певного проміжку часу. **ДСТУ 3514-97m.**
.007	**средний выходной уровень дефектности** *середній вихідний рівень дефектності* average outgoing imperfection level	Математичне сподівання значення вихідного рівня дефектності в прийнятих партіях чи потоці продукції та забракованих партіях чи потоці продукції протягом певного проміжку часу, в яких після суцільного контролю всі виявлені дефектні одиниці замінені придатними. **ДСТУ 3514-97m.**
.008	**технический уровень продукции**	Відносна характеристика якості продукції, яка ґрунтується на порівнянні

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	технічний рівень продукції	значень показників, що характеризують технічну досконалість оцінюваної продукції, з базовими значеннями відповідних показників. **ДСТУ 3278-95.**
.009	**уровень дефектности** *рівень дефектності* defects per hundred units	Частка дефектних одиниць продукції або кількість дефектів на сто одиниць продукції. **ДСТУ 3514-97m.**
.010	**уровень контроля** *рівень контролю* inspection level	Характеристика плану контролю, яка пов'язує обсяг вибірки з обсягом партії продукції. **ДСТУ 3514-97m.**
.011	**уровень развития техники** *рівень розвитку техніки* state of the art	Досягнутий до даного моменту часу рівень технічних можливостей стосовно продукції, процесів і послуг, що є результатом узагальнених досягнень науки, техніки та практичного досвіду. **ISO/IEC Guide 2:1991.**
.012	**уровень фактора** *рівень фактора* level of factor	Фіксоване значення фактора відносно початку відліку. **ГОСТ 24026-80.**
У.008.000	**усадка** *усадка* *[-дки, д. і м. -дці, ор. -дкою]* shrink, shrinkage	Зменшення лінійних розмірів та об'ємів матеріалів унаслідок утрати ними вологи, ущільнення, твердіння та інших процесів.
У.009.000	**усилие** *зусилля* *[-лля, ор. -ллям; мн. -лля, -ль]* effort, force	1. ***У техніці –*** сила, яка потрібна для виконання певної роботи, дії. 2. Напруження фізичних, розумових, духовних сил, необхідних для виконання чогось.
.001	**осевое усилие** *осьове зусилля* axial force	Зусилля, спрямоване вздовж або паралельно осі обертання.
У.010.000	**условия** *умови* *[-в]* conditions	1. Правила, що встановлюються для тієї або іншої діяльності. 2. Значення кліматичних і, можливо, інших параметрів, за яких визначаються технологічні характеристики обладнання з метою можливості порівняння (зіставлення) різних виробів.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		3. Сукупність фізичних величин або їх відношень, необхідна для опису процесу.
.001	**номинальные условия** *номінальні умови* rated conditions, rating conditions	Умови, установлені нормативно-технічною документацією.
.002	**нормальные климатические условия** *нормальні кліматичні умови*	Кліматичні параметри, які характеризуються такими значеннями: температура повітря – від 15 до 35 °С; відносна вологість повітря – від 45 до 80 %; атмосферний тиск – від 84 до 106 кПа (від 630 до 800 мм рт. ст.). **ДСТУ 2634-94m.**
.003	**нормальные условия** *нормальні умови* normal conditions, standard environment	Прийняті єдині кліматичні параметри (температура 0 °С та тиск 101,3 кПа), для яких проводять розрахунки технологічних параметрів з метою можливості їх порівняння.
.004	**нормальные условия испытаний** *нормальні умови випробувань* normal test conditions	Умови випробувань, установлені нормативними документами для даного типу продукції. **ДСТУ 3021-95.**
.005	**особые условия** *особливі умови*	Природні або інші умови, що вказані в галузевій документації та характеризуються екстремальними значеннями параметрів. **ГОСТ 18322-78m.**
.006	**стандартные условия** *стандартні умови* standard conditions	Прийняті єдині кліматичні параметри (температура 20 °С та тиск 101,3 кПа), для яких проводять розрахунки технологічних параметрів з метою можливості їх порівняння, якщо в технічних умовах на обладнання не визначене інше.
.007	**условия ISO** *умови ISO* ISO conditions	Номінальні умови за міжнародним стандартом ISO 2314-89, які визначають єдині параметри порівняння ГТД: температура 15 °С і тиск 0,1013 МП на зрізі вхідного патрубка осьового компресора та 0,1013 МП на зрізі вихідного патрубка турбіни

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		(регенератора), тобто без урахування гідравлічних опорів на вході та виході ГТУ.
.008	**условия испытаний** *умови випробувань* test conditions	Сукупність чинників, що діють на об'єкт, і режимів функціонування об'єкта під час випробувань. **ДСТУ 3021-95.**
.009	**условия технического обслуживания** *умови технічного обслуговування* line of maintenance	Місце організації виконання технічного обслуговування встановленого виду. Примітка. Умови характеризуються кваліфікацією персоналу, наявними засобами, місцем розташування тощо.# IEC 271B-83.
.010	**условия эксплуатации** *умови експлуатації* service conditions, operating conditions	Умови, потрібні для надійної та правильної роботи функційного пристрою. **ДСТУ 2231-93m.**
У.011.000	**уставка** *уставка* *[-вки, д. і м. -вці, ор. -вкою; мн. -вки, -вок]* setting value, setting	Задане значення параметра, досягнення якого викликає певну реакцію пристрою, системи (наприклад, їх вимкнення, початок процесу регулювання, спрацьовування пристроїв захисту, оповіщення тощо).
У.012.000	**усталость** *утома* *[-ми, ор. -мою];* *втома* *[-ми, ор. -мою]* fatigue	1. ***У техніці –*** процес поступового накопичення пошкоджень, утворення та розвитку тріщин у матеріалі. **ДСТУ 2825-94m.** 2. ***У медицині –*** суб'єктивне відчуття стомлення. **ДСТУ 3038-95m.**
.001	**коррозионная усталость** *корозійна втома* corrosion fatigue	Зниження границі втоми металу, спричинене впливом корозійних середовищ за циклічних навантажень. **ДСТУ 2733-94m.**
.002	**усталость материала** *утома матеріалу* fatigue of material, material fatigue	Процес поступового нагромадження пошкоджень матеріалу під дією змінних напружень, який призводить до зміни властивостей, появи тріщин, їх розвитку та руйнування матеріалу. **ДСТУ 2860-94m.**
У.013.000	**установка** *установка* *[-вки, д. і м. -вці, ор.*	Сукупність устаткування (апаратів), яка виконує певну функцію в технологічному процесі.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	-вкою; мн. -вки, -вок] installation, unit, set	**ДНАОП 0.00-4.33-99.**
.001	**вибрационная установка** *вібраційна установка* vibration testing machine	Сукупність засобів, що забезпечують проведення вібраційних випробувань. **ДСТУ 2300-93.**
.002	**газотурбинная установка (ГТУ)** *газотурбінна установка (ГТУ)* gas-turbine plant	Газотурбінний агрегат, системи, що забезпечують його роботу, та допоміжні пристрої, необхідні для вироблення корисної енергії. **ДСТУ 2340-94.**
.003	**радиационно-телевизионная установка** *радіаційно-телевізійна установка* radiation-television set	Підсилювач радіаційного зображення, в якому підсилення яскравості зображення, сформованого іонізаційним випромінюванням на флуоресцентному екрані, створюється на замкненій телевізійній системі (ЗТС), яка має передавальну телевізійну трубку зі світлочутливим екраном на вході системи та катодолюмінесцентний екран відеоконтрольного пристрою на виході системи. **ДСТУ 2865-94m.**
.004	**радиационно-телевизионная установка с электронно-оптическим преобразователем** *радіаційно-телевізійна установка з електронно-оптичним перетворювачем* radiation-television set with electronic-optical converter	Радіаційно-телевізійна установка з попереднім підсиленням яскравості на підсилювачі радіаційного зображення з електронно-оптичним перетворювачем. **ДСТУ 2865-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.005	**сварочная установка** *зварювальна установка* welding machine	Установка, що складається з джерела живлення, зварювального апарата або машини для зварювання та механізмів відносного пересування зварювальної апаратури та виробу. **ГОСТ 2601-84.**
.006	**силовая установка** *силова установка* power plant, power house	Двигун і допоміжне обладнання, призначене для одержання механічної енергії за рахунок використання первинних природних енергетичних ресурсів – палива, води, вітру тощо.
У.014.000	**установление** *виявлення* *[-ння, ор. -нням]* localization, recognition	Визначення, знаходження чого-небудь.
.001	**установление места неисправности** *виявлення місця несправності* fault localization	Операції, які виконують для ідентифікації несправної складової частини чи складових частин на відповідному рівні розукрупнювання об'єкта. **ДСТУ 2860-94.**
.002	**установление наличия неисправности** *виявлення наявності несправності* fault recognition	Операції, які виконують для виявлення факту наявності несправності. **ДСТУ 2860-94m.**
У.015.000	**устойчивость** *стійкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* stability	Здатність об'єкта, системи, виведеного (-ої) зі стійкого (рівноважного) стану, самостійно повертатися в цей стан.
.001	**вибрационная устойчивость** *вібраційна стійкість* vibration resistance	Властивість об'єкта під час заданої вібрації виконувати потрібні функції та зберігати в межах норм значення параметрів. **ДСТУ 2300-93.**
У.016.000	**устранение** *усунення* *[-ння, ор. -нням]* removal, elimination	1. Доведення чого-небудь до зникнення, припинення існування, ліквідації. 2. Відсторонення когось від якоїсь діяльності, справи, звільнення з роботи тощо.
.001	**устранение неисправности**	Операції, які виконують після виявлення місця несправності для відно-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	усунення несправності fault correction	влення здатності об'єкта виконувати потрібну функцію. **ДСТУ 2860-94.**
У.017.000	**устройство** *пристрій* *[-рою, д. -рою, ор. -роєм, м. -рої; мн. -рої, -роїв]* equipment, device, unit	Конструктивно закінчений виріб, який має певне функційне призначення.
.001	**валоповоротное устройство** *валоповоротний пристрій* barring gear	Елемент ГТУ, який разом з турбодетандером здійснює запуск ГПА, причому валоповоротний пристрій починає обертати вал, а турбодетандер доводить турбокомпресор до такої частоти обертання, за якої здійснюється запалення палива в камері згоряння. ***Примітка.*** Складається з електродвигуна та черв'ячного редуктора, з'єднаного з ротором турбокомпресора.
.002	**воздухоочистительное устройство ГТА (ВОУ)** *повітроочисний пристрій ГТА (ПОП)* air-cleaning device of a gas-turbine set	Пристрій у системі повітроприймання, який служить для очищення повітря, що надходить до ГТД, від бризок і аерозолів води та твердих частинок піску та пилу. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**механическое устройство** *механічний пристрій* mechanism	Пристрій, що передає чи перетворює рух.
.004	**подводящее устройство** *підвідний пристрій*	Нерухомий елемент лопатевого компресора, призначений для організації потоку перед робочим колесом з мінімальними втратами.
.005	**позиционирующее устройство** *позиціювальний пристрій* positioner	Пристрій, який реалізує переміщування (позиціонування) робочого органа об'єкта в задану точку площини або простору з визначеною точністю.
.006	**устройство сопряжения** *пристрій спряження*	Пристрій, призначений для з'єднання та роз'єднання виробу та зовнішніх засобів (електричний з'єднувач, пе-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	interface unit, interface device, interface	рехідник, штуцер тощо). **ГОСТ 26656-85m.**
У.018.000	**утечка** *витікання* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* leakage	Проникнення речовини з герметизованого виробу крізь течі під впливом перепаду повного чи парціального тиску. **ГОСТ 26790-85.**
.001	**малые утечки газа** *малі витікання газу* small gas leakage	Витікання газу за умов, що відносний об'єм газу, який витік, не перевищує 1 % від номінальної пропускної здатності обладнання. ***Примітка.*** Такі витікання можуть відбуватися крізь отвори, розміри яких відповідають реальним розмірам наскрізних корозійних свищів. Ускладненість виявлення малих витікань пов'язана з тим, що максимальна зміна тиску газу внаслідок таких витікань становить 0,05 МПа, що відповідає похибці манометра.
У.019.000	**учет** *облік* *[-ку, ор. -ком, м. -ку/-кові]* calculation, accounting	Установлення наявної кількості чогонебудь шляхом підрахування та реєстрації.
.001	**учет аварий** *облік аварій* accident account	*Див.* Р.014.001 РОЗСЛІДУВАННЯ та облік аварій.
	Ф	
Ф.001.000	**ферритометр** *феритометр* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* ferritometer	*[< лат. ferrum – залізо + гр. metreo – вимірюю]* Прилад магнітного неруйнівного контролю для вимірювання відсоткового вмісту феритної фази у структурі контрольованого об'єкта. **ДСТУ 2865-94m.**
Ф.002.000	**фланец** *фланець* *[-нця, ор. -нцем; мн. -нці, -нців]* flange	*[< нім. Flansch]* З'єднувальна частина арматури, труб, резервуарів, валів тощо, що являє собою плоске кільце або диск з рівномірно розташованими отворами для проходу болтів, шпильок.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Ф.003.000	**флуороскоп** *флуороскоп* *[-па, ор. -пом, м. -пі/-пові; мн. -пи, -пів]* fluoroscope	*[< лат. fluor – потік + гр. skopeo – спостерігаю, розглядаю]* Радіаційний інтроскоп для проведення флуороскопії під час неруйнівного контролю матеріалів та виробів із них. **ДСТУ 2865-94.**
Ф.004.000	**флюорограф** *флуорограф* *[-фа, ор. -фом, м. -фі/-фові; мн. -фи, -фів]* fluorograph	*[< лат. fluor – потік + гр. grapho – пишу, креслю, зображую]* Пристрій для проведення флуорографії, який має у своєму складі флуорографічну камеру з радіаційно-оптичним перетворювачем та фотоапарат для фотографування світлового зображення під час неруйнівного контролю. **ДСТУ 2865-94m.**
Ф.005.000	**флюс** *флюс* *[-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів]* flux	*[нім. Flus, букв. – потік]* 1. Речовина (вапняк і т.ін.), яка додається до початкових матеріалів під час плавлення металів для регулювання складу шлаку. 2. Речовина (силікати, бура), яку наносять на поверхню з'єднуваних частин під час паяння, зварювання та т.ін. для видалення утворюваних оксидів та забруднень у процесі автоматичного зварювання. 3. Речовина, якою заповнюють пори глиняних та фарфорових виробів під час випалювання для надання їм міцності.
.001	**сварочный флюс** *зварювальний флюс* welding flux	Матеріал, що використовується в процесі зварювання для хімічного очищення з'єднуваних поверхонь і поліпшення якості шва. **ГОСТ 2601-84.**
Ф.006.000	**форма** *форма* *[-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м]* form, shape	*[< лат. forma – зовнішність, устрій]* Вид, тип, структура, зовнішнє відбиття чого-небудь, зумовлене певним змістом.
.001	**децентрализованная форма ремонта** *децентралізована*	Організація ремонту, за якої всі матеріально-технічні ремонтні засоби та виконавці розосереджені по окремих

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	форма ремонту distributed form of repair	виробничих підрозділах підприємства. **ДСТУ 2960-94.**
.002	**смешанная форма ремонта** *змішана форма ремонту* mixed form of repair	Організація ремонту, за якої поруч із децентралізованою формою на підприємстві існують спеціалізовані ремонтні підрозділи. **ДСТУ 2960-94.**
.003	**централизованная форма ремонта** *централізована форма ремонту* centralized form of repair	Організація ремонту, за якої всі матеріально-технічні ремонтні засоби та виконавці зосереджені в спеціалізованих підрозділах. ***Примітка.*** Централізація може бути позазаводська та заводська. **ДСТУ 2960-94.**
Ф.007.000	**формирование** *формування* *[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]* formation, unit	*[< лат. formo – утворюю, формую]* Спеціалізований воєнізований підрозділ.
.001	**аварийно-спасательное формирование** *аварійно-рятувальне формування*	Професійне воєнізоване формування, яке створюється згідно з законом України "Про охорону праці" для аварійно-рятувального обслуговування підприємств, організацій та окремих об'єктів з шкідливими та небезпечними умовами праці незалежно від форм власності та видів їх діяльності. ***Примітка.*** Діяльність формувань регламентується ДНАОП 0.00-4.10-93.
Ф.008.000	**форсунка** *форсунка* *[-нки, д. і м. -нці, ор. -нкою; мн. -нки, -нок]* fuel injector, nozzle, sprayer	*[< англ. force-pump – нагнітальний насос]* Пристрій для розпилювання рідин.
.001	**топливная форсунка** *паливна форсунка* fuel-injection nozzle	Пристрій, призначений для підведення та розпилення палива в камері згоряння. **ДСТУ 2340-94.**
Ф.009.000	**функциональность** *функційність* *[-ності, д. і м. -ності,*	*[< лат. functio – виконання, звершення]* Здатність виробу, комплексу виробів,

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ор. -ністю] functionality	середовища виконувати певну роботу чи створювати умови для її виконання, відповідність виробу його призначенню, тобто здатність його виконувати ту чи іншу функцію в процесі життєдіяльності людини.
.001	**функциональность программного средства** *функційність програмного засобу* software functionality	Група властивостей програмного засобу, що зумовлює його здатність виконувати в заданому середовищі функціонування певний перелік функцій, які задовольняють встановлені або передбачені потреби згідно з призначенням програмного засобу. **ДСТУ 2853-94m.**
Ф.010.000	**функция** *функція* *[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій]* function	*[< лат. functio – виконання, звершення]* 1. Виконання в об'єкті процесу, що відповідає його призначенню, виявлення заданої умови чи властивості об'єкта відповідно до вимог нормативної та (чи) конструкторської (проектної) документації. **ДСТУ 2860-94.** 2. Змінна величина, значення якої залежить від значень іншої величини (величин).
.001	**вспомогательная функция** *допоміжна функція* auxiliary function	Функція чи сукупність функцій об'єкта, невиконання яких не порушує відповідності об'єкта його призначенню. **ДСТУ 2860-94m.**
.002	**основная функция** *основна функція* required function	Функція чи сукупність функцій об'єкта, виконання якої розглядають як необхідну умову відповідності об'єкта його призначенню. ***Примітка.*** Усі функції об'єкта можна умовно розподілити на основні та допоміжні. **ДСТУ 2860-94m.**
.003	**требуемая функция** *потрібна функція* required function	*Див.* Ф.010.002 основна ФУНКЦІЯ. **ДСТУ 2860-94.**
.004	**функция распределения** *функція розподілу* distribution function	Функція, що визначає для всіх дійсних χ імовірність того, що випадкова величина $\mathbf{X}$ набуває значення не більше, ніж χ. **ГОСТ 15895-77.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	X	
X.001.000	**характер** *характер* *[-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* character, nature	*[< гр. charakter – ознака, риса, особливість]* Розпізнавальна властивість, особливість, якість чого-небудь.
.001	**характер возникновения отказа** *характер виникнення відмови* failure mechanism	*Див.* M.017.002 МЕХАНІЗМ відмови. **ДСТУ 2860-94.**
X.002.000	**характеристика** *характеристика* *[-ики, д. і м. -иці, ор. -икою; мн. -ики, -ик]* characteristic, performance	*[< гр. charakter – ознака, риса, особливість]* 1. Розпізнавальна якісна та (чи) кількісна ознака (чи ознаки) предметів, явищ чи їх сукупності. 2. Графічне зображення залежності величин, параметрів. 3. Опис, означення розпізнавальних властивостей, якостей, ознак предметів, явищ, системи. 4. ***У математиці –*** ціла частина десяткового логарифма.
.001	**вибрационная характеристика двигателя** *вібраційна характеристика двигуна* vibration characteristic of an engine	Значення загального рівня та рівнів складових вібрації (вібропереміщення, віброшвидкості, віброприскорення) окремих роторів двигуна залежно від частот обертання роторів. **ДСТУ 2340-94m.**
.002	**виброакустическая характеристика двигателя** *віброакустична характеристика двигуна* acoustic and vibration characteristic of an engine	Значення загальних рівнів спектральних складових вібрації та (чи) повітряного шуму двигуна або редуктора в контрольованому діапазоні частот залежно від режиму роботи двигуна. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**маневренная характеристика двигателя**	Залежність основних параметрів двигуна від часу за зміни режиму роботи

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	маневрова характеристика двигуна maneuverable characteristic of an engine	(в процесі набирання та скидування потужності). **ДСТУ 2340-94m.**
.004	**механическая характеристика двигателя** *механічна характеристика двигуна* mechanical characteristic of an engine	Функційна залежність швидкості обертання ротора від обертального моменту, який розвиває двигун.
.005	**механическая характеристика исполнительного механизма** *механічна характеристика виконавчого механізму* mechanical characteristic of a executive mechanism	Функційна залежність швидкості обертання від моменту статичного опору виконавчого механізму. ***Примітка.*** Момент статичного опору залежить від навантаження та сил тертя, а його величина визначається експериментально або шляхом розрахунку.
.006	**напорно-расходная характеристика нагнетателя** *напірно-витратна характеристика нагнітача* pressure-metering characteristic of a supercharger	Характеристика, що являє собою залежність напору (міри підвищення тиску) від витрати (продуктивності нагнітача).
.007	**пусковая характеристика двигателя** *пускова характеристика двигуна* starting characteristic of an engine	Зміна основних параметрів двигуна за часом у процесі запуску. **ДСТУ 2340-94m.**
.008	**рабочие характеристики компрессоров** *робочі характеристики компресорів* performance characteristics of compressors	Характеристики, що являють собою залежності тиску стисненого газу, споживаної потужності, а також ККД від продуктивності компресора даного типу.
.009	**теплотехническая характеристика двигателя**	Інформація про параметри щодо проточної частини двигуна, визначені розрахунковим або експериментальн-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	теплотехнічна характеристика двигуна thermal technical characteristic of an engine	ним методами. **ДСТУ 2340-94m.**
.010	**характеристика ГТД** *характеристика ГТД* gas-turbine performance	Залежність основних параметрів ГТД від величин, що характеризують режим та умови його роботи. **ДСТУ 2340-94.**
.011	**характеристика компрессора** *характеристика компресора* compressor performance	Залежність основних параметрів компресора ГТД від режиму його роботи та зовнішніх умов. **ДСТУ 2340-94.**
.012	**характеристика турбины** *характеристика турбіни* turbine performance	Залежність основних параметрів турбіни ГТД від режиму її роботи та зовнішніх умов. **ДСТУ 2340-94.**
Х.003.000	**хладноломкость** *холодноламкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* cold brittleness	Здатність матеріалу виявляти крихкість у разі зниження температури. **ДСТУ 2825-94.**
Х.004.000	**хрупкость** *крихкість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* brittleness	Здатність матеріалу до крихкого руйнування. **ДСТУ 2825-94.** ***Примітка.*** Під крихкістю треба розуміти властивість матеріалу руйнуватись без помітного поглинання механічної енергії в необоротній формі.
	Ц	
Ц.001.000	**царапина** *подряпина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* scratch	Дефект поверхні, який являє собою заглиблення неправильної форми та довільного напрямку, що утворюється внаслідок механічних пошкоджень. **ДСТУ 2658-94m.**
.001	**царапина трубы** *подряпина труби* scratch of a pipe	Дефект поверхні труби, який являє собою заглиблення неправильної форми та довільного напрямку й

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		утворюється внаслідок механічних пошкоджень, у тому числі під час складування та транспортування труб. **ДСТУ 2680-94m.**
Ц.002.000	**цензурирование** *цензурування* *[-ння, ор. -нням]* censoring, censoration	*[< лат. censura – сурова критика]* Подія, яка призводить до припинення випробувань чи експлуатаційних спостережень об'єкта до настання відмови (граничного стану). ***Примітка.*** Причинами цензурування є: різний час початку та (чи) закінчення випробувань чи експлуатації об'єкта; зняття з випробувань чи експлуатації деяких об'єктів з організаційних причин, або внаслідок відмов складових частин, надійність яких не досліджується; переведення об'єктів з одного режиму використання в інший під час випробувань чи експлуатації; необхідність оцінки надійності до настання відмов усіх випробовуваних об'єктів. **ДСТУ 3004-95m.**
Ц.003.000	**центр** *центр* *[-ра (у математиці) /-ру (в інших значеннях), ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* center	*[лат. centrum < гр. kentron – стрекало, осереддя]* 1. Організація, місце зосередження якої-небудь діяльності в тій чи іншій галузі. 2. Точка в геометричній фігурі або тілі, що має яку-небудь тільки їй притаманну властивість.
.001	**ведомственный испытательный центр** *відомчий випробувальний центр* departmental testing center	Організація, якій міністерством чи відомством доручено проведення певних категорій випробувань закріплених видів продукції, яка випускається й розробляється підприємствами та організаціями даного міністерства чи відомства. **ДСТУ 3021-95m.**
.002	**государственный испытательный центр** *державний випробувальний центр* state testing center	Спеціалізований підрозділ головної організації державних випробувань, призначений для проведення державних випробувань установлених найважливіших видів продукції виробничо-технічного та культурно-побутового призначення. **ДСТУ 3021-95.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.003	**испытательный центр** *випробувальний центр* testing center	Організація, затверджена в установленому порядку для проведення певних категорій випробувань закріплених видів продукції, яка випускається й розробляється підприємствами та організаціями незалежно від їх відомчого підпорядкування. **ДСТУ 3021-95.**
Ц.004.000	**центрирование** *центрування* *[-ння, ор. -нням]* centering	*[< лат. centrum < гр. kentron – стрекало, осереддя]* 1. Установлення центрів яких-небудь тіл на одну спільну вісь. 2. Надання деталі машини або інструменту потрібного положення. 3. ***У системах оброблення інформації –*** розташування тексту (зображення) таким чином, щоб його зовнішні границі знаходились на рівній відстані від певної контрольної точки на горизонтальній або вертикальній лінії, або на обох цих лініях. **ДСТУ 2628-94.**
.001	**центрирование основных узлов ГПА** *центрування основних вузлів ГПА* basic unit centering of gas-compressor unit	Одна з найбільш відповідальних операцій у процесі монтажу основних вузлів ГПА з метою забезпечення їх нормальної роботи; полягає в досягненні співосності всіх обертових і нерухомих частин ГПА.
.002	**центрирование сопрягаемых валов** *центрування спряжуваних валів* centering of conjugate shafts	Усунення під час монтажу зміщень і перекосів осей спряжуваних валів (роторів). ***Примітка.*** Осі валів повинні бути продовженням одна одної. У разі неправильного центрування виникають вібрація агрегату, надмірне нагрівання та передчасне зношення підшипників, порушується нормальне з'єднання муфт.
Ц.005.000	**цех** *цех* *[-ху, ор. -хом, м. -ху/-хові; мн. -хи, -хів]* workshop	*[нім. Zeche]* Організаційно та (чи) технологічно відокремлений структурний підрозділ, що прямо чи побічно бере участь у переробленні предмета праці та складається із сукупності виробничих дільниць. **ДСТУ 2960-94m.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.001	**компрессорный цех (КЦ)** *компресорний цех (КЦ)* compressor shop	Комплекс обладнання та споруд, який забезпечує проектну чи планову продуктивність однієї нитки газопроводу підвищенням тиску транспортованого газу; при цьому здійснюються: очищення газу від домішок, його компримування та охолодження. ***Примітка 1.*** У 1999 році газотранспортна система України містить 122 компресорні цехи загальною встановленою потужністю близько 5600 МВт. ***Примітка 2.*** За нормального протікання технологічного процесу викиди газу здійснюються тільки газотурбінними газоперекачувальними агрегатами: у разі зупинки обладнання КЦ (крізь свічки), а також під час його технічного обслуговування та ремонтів (скидання газу, продування тощо). У процесі зношення обладнання можуть здійснюватися витікання газу. В аварійних ситуаціях викиди газу більш значні. Характерні викиди – оксид та діоксид азоту, метан, чадний газ.
Ц.006.000	**цикл** *цикл* *[-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів]* loop, cycle	*[< гр. kyklos – круг, коло, круговерть]* 1. Сукупність взаємозв'язаних явищ, процесів, робіт, що на цей період часу утворюють закінчений етап і повторюються в наступні періоди. 2. Процес, після завершення якого основні параметри системи набувають початкових значень. 3. Період діяльності, виробництва, існування від початку до кінця. 4. ***У програмуванні –*** послідовність команд у програмі, що виконується неодноразово внаслідок переходу від початку послідовності до кінця. **ДСТУ 2873-94.** 5. ***У хімії –*** атомне угруповання, яке складається з послідовно з'єднаних, замкнених у коло атомів та (чи) радикалів.
.001	**действительный цикл двигателя**	Цикл двигуна, який ураховує втрати (теплові, гідродинамічні тощо).

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	реальний цикл двигуна real cycle of an engine	
.002	**жизненный цикл объекта** *життєвий цикл об'єкта* life cycle of an object	Інтервал часу з моменту виникнення об'єкта до його повного зняття з використання (утилізації). **ДСТУ 2863-94.**
.003	**жизненный цикл программного средства** *життєвий цикл програмного засобу* software life cycle	Сукупність окремих етапів робіт, які проводилися в заданому порядку протягом часу, який починається з вирішення питання про розроблення програмного засобу та закінчується припиненням його використання. **ДСТУ 2853-94m.**
.004	**обратимый термодинамический цикл** *оборотний термодинамічний цикл* reversible thermodynamic cycle	Термодинамічний цикл, усі процеси якого є оборотними.
.005	**обратный термодинамический цикл** *зворотний термодинамічний цикл* reverse thermodynamic cycle	Термодинамічний цикл, в якому завдяки здійснюваній роботі виконується процес передавання теплоти від менш нагрітого тіла до більш нагрітого.
.006	**прямой термодинамический цикл** *прямий термодинамічний цикл* forward thermodynamic cycle	Термодинамічний цикл, в якому частина теплоти, що надається робочому тілу, витрачається на виконання корисної роботи.
.007	**ремонтный цикл** *ремонтний цикл* repair cycle	Найменші повторювані інтервали часу або напрацювання виробу, протягом яких виконуються всі встановлені види ремонту в певній послідовності відповідно до вимог нормативних технічних документів. **ДСТУ 2960-94m.**
.008	**термодинамический цикл** *термодинамічний*	Процес, здійснюваний термодинамічною системою, в результаті якого вона повертається в початковий

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	цикл thermodynamic cycle	стан.
.009	**цикл двигателя** *цикл двигуна* cycle of engine	Сукупність послідовних процесів, що періодично відбуваються в двигуні та зумовлюють його роботу.
.010	**цикл Карно** *цикл Карно* Carno cycle	Термодинамічний цикл, що складається з двох ізотермічних та двох адіабатичних процесів.
.011	**цикл технического обслуживания** *цикл технічного обслуговування* maintenance cycle	Найменші повторювані інтервали часу або напрацювання виробу, протягом яких виконуються всі встановлені види періодичного технічного обслуговування в певній послідовності відповідно до вимог нормативних технічних документів. **ДСТУ 2960-94m.**
.012	**цикл технологической операции** *цикл технологічної операції* operation cycle	Інтервал календарного часу від початку до кінця періодично повторюваної технологічної операції незалежно від кількості виробів, які одночасно виготовляються або ремонтуються. **ДСТУ 2391-94m.**
Ц.007.000	**цилиндр** *циліндр* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* cylinder	*[гр. kylindros < kylindo – катаю, кручу]* 1. ***У машинобудуванні –*** деталь машини, що має внутрішню циліндричну порожнину, в якій може переміщуватися поршень або плунжер, що змінює об'єм порожнин з обох боків від поршня. 2. Посудина циліндричної форми. 3. ***В обчислювальній техніці –*** сукупність доріжок магнітних дисків, доступ до записів в яких здійснюється без зміни положення механізму доступу; набір доріжок з однаковим номером.
Ц.008.000	**ЦН** *ВН* *[невідм.]* centrifugal supercharger	*Див.* Н.004.004 відцентровий НАГНІТАЧ.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	Ч	
Ч.001.000	**частота** *частота* *[-ти, ор. -тою; мн. -ти, -т]* frequency, rate	1. Фізична величина, що дорівнює числу ідентичних подій за одиницю часу. 2. Величина, обернена періоду необмеженого в часі періодичного процесу. 3. Похідна за часом від фази циклічного процесу.
.001	**частота биений** *частота биття* beat frequency	Частота коливань значень амплітуд під час биття, яка дорівнює різниці частот вібрації, які складаються. **ДСТУ 2300-93.**
.002	**частота вращения вала ГТА** *частота обертання вала ГТА* shaft rotation frequency of a gas-turbine set	Частота обертання вихідного вала редуктора ГТА. **ДСТУ 2340-94m.**
.003	**частота вращения вала ГТД** *частота обертання вала ГТД* shaft rotation frequency of a gas-turbine engine	Частота обертання вала силової турбіни ГТД. **ДСТУ 2340-94m.**
.004	**частота колебаний** *частота коливань* oscillation frequency	Частота, що дорівнює відношенню числа циклів коливань до одиниці часу.
Ч.002.000	**часть** *частина* *[-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н]* part, section, piece, portion	Доля, окрема одиниця, на які поділяється ціле.
.001	**запасная часть** *запасна частина* spare part, repair part, repair piece	Заздалегідь придбана чи виготовлена складова частина устаткування, призначена для заміни такої самої частини, що перебуває в експлуатації, з метою підтримання або відтворення справності чи працездатності

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

		устаткування. **ДСТУ 2960-94т.**
.002	**линейная часть магистрального газопровода (ЛЧМГ)** *лінійна частина магістрального газопроводу (ЛЧМГ)* linear gas-main pipeline portion	Частина магістрального газопроводу з розташованими на ній захисною арматурою, технологічним обладнанням та об'єктами (наприклад, ГРС).
.003	**механическая часть системы управления** *механічна частина системи керування* mechanical part of the control system	Виконавча частина системи автоматичного керування, яка є сукупністю взаємодійних механізмів та пристроїв (сукупність ланок або деталей), що передає чи перетворює рух.
.004	**поршневая часть** *поршнева частина* piston part	Канавка в поршні, в яку встановлюється поршневе кільце. **ДСТУ 2883-94т.**
.005	**проточная часть осевого компрессора** *проточна частина осьового компресора* flow path section of an axial flow compressor	Частина осьового компресора, якою відбувається пересування газу в процесі його стискання. ***Примітка.*** Складається із напрямного апарата, ряду (рядів) робочих і напрямних лопаток, випрямного апарата, дифузора та вихідного патрубка.
.006	**проточная часть турбины** *проточна частина турбіни* flow path section of a turbine	Частина турбіни, якою відбувається пересування робочого тіла. ***Примітка.*** Складається із ряду послідовно розташованих нерухомих лопаткових вінців і обертових вінців робочого колеса.
.007	**проточная часть центробежного компрессора** *проточна частина відцентрового компресора* flow path section of a centrifugal compressor	Частина відцентрового компресора, якою відбувається пересування газу в процесі його стискання. ***Примітка.*** Складається із всмоктувальних патрубків, робочих коліс з лопатками, дифузорів, зворотних напрямних апаратів і вихідного патрубка.
Ч.003.000	**число** *число* *[-сла, ор. -слом; мн. -сла, -сел]*	Конкретне значення величини або параметра.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	number	
.001	**число Рейнольдса** *число Рейнольдса* Reynolds number	Критерій подібності для течії в'язких рідин і газів, що характеризує співвідношення між силами інерції та силами внутрішнього тертя.
Ч.004.000	**чувствительность** *чутливість* *[-вості, д. і м. -вості, ор. -вістю]* sensitivity	1. Властивість, що характеризує зв'язок між змінами початкових умов та результатом процесу. 2. Кількісна характеристика чутливості.
.001	**предельная чувствительность неразрушающего контроля** *гранична чутливість неруйнівного контролю* ultimate sensitivity of non-destructive testing	Найменший розмір штучного відбивача, що виявляється на заданій глибині в конкретному об'єкті. **ДСТУ 2865-94m.**
.002	**реальная чувствительность неразрушающего контроля** *реальна чутливість неруйнівного контролю* real sensitivity of non-destructive testing	Найменший розмір реального дефекту конкретного типу, що виявляється в конкретному об'єкті на заданій глибині. **ДСТУ 2865-94m.**
	Ш	
Ш.001.000	**шероховатость** *шорсткість* *[-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю]* roughness	Невелика нерівність.
.001	**шероховатость поверхности** *шорсткість поверхні* surface roughness	Сукупність мікронерівностей обробленої поверхні, що утворюють її рельєф на певній ділянці поверхні.
Ш.002.000	**шлак** *шлак* *[-ку, ор. -ком, м.*	*[нім. Schlacke]* Розплавлена або затверділа маса різних домішок, золи та флюсів, яка є

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	-кі/-кові; мн. -ки, -ків] slag, scoria, cinder	побічним продуктом плавлення та зварювання металів.
Ш.003.000	**шов** *шов* *[шва, ор. швом, м. шві; мн. шви, швів]* seam	1. Місце скріплення зварюванням, клепанням тощо окремих деталей, конструкцій, споруд. 2. Проріз, щілина в споруді чи конструкції, які допускають незначне переміщення їхніх частин, деталей, викликане зміною температури, осіданням фундаменту тощо.
.001	**сварной шов** *зварний шов* weld	Ділянка зварного з'єднання, що утворилася внаслідок кристалізації розплавленого металу або в результаті гнучкої деформації в процесі зварювання тиском або сполучення кристалізації та деформації. **ГОСТ 2601-84.**
Ш.004.000	**шпиндель** *шпиндель* *[-ля, ор. -лем; мн. -лі, -лів]* actuating spindle, operating spindle, spindle, valve-actuating spindle, valve spindle	*[нім. Spindel, букв. – веретено]* 1. Обертова деталь машини та механізму. 2. Деталь трубопровідної арматури, що здійснює передачу зусилля та руху від приводу обертальної дії до перекривального (регулювального) елемента за допомогою сполученої з нею різьбової деталі. **ДСТУ 2611-94m.**
Ш.005.000	**шпонка** *шпонка* *[-нки, д. і м. -нці, ор. -нкою; мн. -нки, -нок]* key	*[польс. szponka < нім. Span – тріска, скалка]* Кріпильна деталь (переважно у формі стрижня), яка закладається одночасно в пази обох з'єднуваних частин виробу та запобігає їх відносному переміщенню.
Ш.006.000	**штифт** *штифт* *[-та, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* pin	*[нім. Stift]* Циліндричний або конічний стрижень для нерухомого з'єднання двох деталей машини або для закріплення деталей під час складання.
Ш.007.000	**шток** *шток* *[-ка (металевий цилі-*	*[нім. Stock, букв. – палиця]* 1. Деталь машини, що, як правило, має форму циліндроподібного стри-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ндричний стрижень) /-ку (порода), ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] rod, shaft, shank, valve stem	жня. 2. Деталь арматури, що здійснює передачу зусилля та руху від приводу поступальної дії до перекривального (регулювального) елемента. **ДСТУ 2611-94.**
Ш.008.000	**штуцер** *штуцер [-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* connection, connecting pipe	*[нім. Stutzen – патрубок]* З`єднувальний патрубок звичайно з різьбою на кінцях. ***Примітка.*** У трубопроводах штуцером називають відрізок труби невеликого діаметра (10 – 20 мм) для випуску води або повітря, а також для відбирання рідини з трубопроводу з метою змінення її тиску.
	Э	
Э.001.000	**ЭГПА** *ЕГПА [невідм.]* gas-compressor unit with electric drive	*Див.* А.007.007 електропривідний газоперекачувальний АГРЕГАТ.
Э.002.000	**экономичность** *економічність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* efficiency, economy, economical operation	*[< гр. oikonomia – ведення домашнього господарства]* Властивість виробу (процесу), яка визначає користь його застосування та характеризує відношення одержання економічного ефекту та витрати на його виготовлення (протікання).
.001	**экономичность КС** *економічність КС* economical operation of compressor station	Властивість КС виконувати задані функції з нормативною витратою енергетичних та матеріальних ресурсів.
Э.003.000	**экран** *екран [-на, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* screen, shield	*[фр. ecran, букв. – заслон, ширма]* 1. Пристрій, що використовується для зменшення проникнення поля в певну ділянку. **ДСТУ 2815-94.** 2. ***В обчислювальній техніці –*** пристрій відображення алфавітно-цифрової або графічної інформації.
.001	**теплозащитный экран камеры сгора-**	Пристрій, призначений для захисту деталей камери згоряння від тепло-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	ния *теплозахисний екран камери згоряння* heat shield of a combustion chamber	вого впливу. **ДСТУ 2340-94m.**
Э.004.000	**эксперимент** *експеримент* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* experiment	*[лат. experimentum < experior – випробовую]* Система операцій, практичних дій та (чи) спостережень, спрямованих на об'єкт з метою одержання інформації про нього. **ДСТУ 3021-95m.**
Э.005.000	**эксплуатация** *експлуатація* *[-ії, ор. -ією]* usage, maintenance, operation	*[фр. exploitation]* Стадія життєвого циклу продукції, на якій реалізують, підтримують та відновлюють якість виробу. ***Примітка.*** Взагалі експлуатація виробу охоплює такі етапи: введення в експлуатацію, використання за призначенням, зберігання в процесі експлуатації, транспортування в процесі експлуатації, технічне обслуговування, поточний та середній ремонт, припинення експлуатації, списання (передавання, утилізацію, знищення). **ДСТУ 3278-95m.**
.001	**лидерная эксплуатация** *лідерна експлуатація* leading usage	Нормальна експлуатація заданої кількості виробів, виділених для інтенсивнішого витрачання ресурсу в порівнянні з іншим парком виробів. **ГОСТ 25866-83.**
.002	**нормальная эксплуатация** *нормальна експлуатація* normal operation	1. Експлуатація виробу згідно з чинною експлуатаційною документацією. **ГОСТ 25866-83.** 2. Робота підприємства в експлуатаційних режимах, передбачених установленим регламентом. **ДСТУ 2156-93.**
.003	**опытная эксплуатация** *дослідна експлуатація* pilot operation	Експлуатація об'єкта, яка проводиться з метою вивчення його експлуатаційних показників спеціально підготовленим персоналом згідно з певною програмою, що регламентує умови й режим експлуатації, контроль стану об'єкта та облік перебігу його експлуатації.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.004	**подконтрольная эксплуатация** *підконтрольна експлуатація* under-control operation	Експлуатація заданої кількості зразків продукції відповідно до вимог технічної документації, яка супроводжується контролем стану кожного зразка спеціально підготовленим персоналом з метою одержання додаткової інформації (зокрема, про показники та рівень надійності об'єктів експлуатаційних спостережень). ***Примітка.*** Умови експерименту, режим роботи та висновки контролю фіксуються у формах обліку. **ДСТУ 2864-94.**
.005	**реальная эксплуатация** *реальна експлуатація* real operation	Експлуатація в умовах, що склалися в експлуатаційній організації. **ГОСТ 25866-83.**
.006	**техническая эксплуатация** *технічна експлуатація* technical operation	Частина експлуатації, що включає транспортування, зберігання, технічне обслуговування та ремонт виробу. **ГОСТ 25866-83.**
Э.006.000	**экспресс-диагностирование** *експрес-діагностування* *[-ння, ор. -нням]* express-diagnosing	*[< англ. express < лат. expressus – виразний + гр. diagnostikos – здатний розпізнавати]* Діагностування за обмеженою кількістю параметрів за заздалегідь установлений час. **ДСТУ 2389-94.**
Э.007.000	**экстраполяция** *екстраполяція* *[-ії, ор. -ією]* extrapolation	*[лат. extra... – поза, зовні, крім + polio – пригладжую, обробляю]* 1. Відшукування на основі послідовності відомих значень функції інших її значень, що знаходяться поза цим рядом. 2. Метод наукового дослідження, що полягає в поширенні висновків, отриманих із спостереження над однією частиною явища, на іншу його частину.
Э.008.000	**экструдер** *екструдер* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* extruder, extrusion ma-	*[< лат. extrudo – виштовхую]* Машина для пластикації та видавлювання розплаву полімірного матеріалу. ***Примітка.*** Екструдер використовується

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	chine	головним чином для виробництва виробів великої довжини (труб, стрижнів, плівок і т.ін.).
Э.009.000	**эксцентрик** *ексцентрик* *[-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]* eccentric	*[фр. excentrique < лат. excentricus – віддалений від середини]* ***У техніці –*** деталь, що має форму циліндра або диска, вісь обертання якої не збігається з її геометричною віссю.
Э.010.000	**электродвигатель** *електродвигун* *[-на, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* electric motor, electro-motor	*[< гр. elektron – янтар, бурштин + укр. двигун]* *Див.* Э.010.002 обертовий ЕЛЕКТРОДВИГУН. **ДСТУ 2286-93.**
.001	**асинхронный электродвигатель** *асинхронний електродвигун* asynchronous motor	*Див.* Д.003.002 асинхронний ДВИГУН.
.002	**вращающийся электродвигатель** *обертовий електро-двигун* rotary motor	Обертова електрична машина, призначена для перетворення електричної енергії в механічну. **ДСТУ 2286-93.**
.003	**синхронный электродвигатель** *синхронний електро-двигун*	*Див.* Д.003.013 синхронний ДВИГУН.
Э.011.000	**электрон** *електрон* *[-на, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів]* electron	*[гр. elektron – янтар, бурштин]* Стабільна елементарна частинка, що являє собою матеріальний носій найменшої маси та найменшого електричного заряду в природі (має негативний електричний заряд $1{,}6 \cdot 10^{-19}$ Кл і масу спокою $9{,}1 \cdot 10^{-31}$ кг).
Э.012.000	**электропривод** *електропривід* *[-вода, д. -водові/-воду, зн. -від, ор. -водом, м. -воді; мн. -води, -водів]*	*[< гр. elektron – янтар, бурштин + укр. привід]* Електромеханічна система, що складається з одного або декількох електродвигунів, перетворювального пристрою та пристрою керування, що

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	electric drive	забезпечують рух робочої машини та керування цим рухом. ***Примітка.*** Перетворювальний пристрій може бути відсутній. **ДСТУ 2313-93m.**
Э.013.000	**электропроводность** *електропровідність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* electric conductivity, electrical conduction	*[< гр. elektron – янтар, бурштин + укр. провідність]* Властивість речовини проводити під дією незмінного в часі електричного поля незмінний у часі електричний струм. **ДСТУ 2843-94m.**
Э.014.000	**элемент** *елемент* *[-та (у конкретному значенні) /-ту (в абстрактному і збірному значеннях), ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* element, item, component, cell	*[лат. elementum – первісна речовина]* 1. Складова частина цілого. 2. Пристрій, виріб. 3. Неподільна одиниця множини.
.001	**запирающий элемент трубопроводной арматуры** *перекривальний елемент трубопровідної арматури* closing member of a pipeline valves, closure component of a pipeline valves, shut-off element of a pipeline valves, stop-member of a pipeline valves	Частина затвора арматури, як правило, рухома та з'єднана з приводом, яка дозволяє у взаємодії з сідлом повністю перекривати потік робочого середовища шляхом перекриття прохідного перерізу. **ДСТУ 2611-94m.**
.002	**конструктивный элемент линейной части магистрального трубопровода** *конструктивний елемент лінійної частини магістрального трубопроводу* structural element of a linear main-pipeline	Частина лінійної ділянки, умови роботи якої (характер навантажень і впливів, ґрунтові умови, у тому числі наявність або можливість обводнення та т.ін.) і напружено-деформований стан істотно відрізняються від умов роботи та напружено-деформованого стану інших частин лінійної частини.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	portion	
.003	**основной элемент** *основний елемент* major element	Елемент об'єкта, системи, необхідний для виконання основних функцій без використання резерву. **ДСТУ 2860-94m.**
.004	**регулирующий элемент трубопроводной арматуры** *регулювальний елемент трубопровідної арматури* disc, plug, plunger	Частина затвора арматури, як правило, рухома та з'єднана приводом, яка дозволяє у взаємодії з сідлом здійснювати керування параметрами потоку робочого середовища шляхом змінювання прохідного перерізу. **ДСТУ 2611-94m.**
.005	**резервируемый элемент** *резервований елемент* element under redundancy	Основний елемент, у разі відмови якого в об'єкті передбачені один або декілька резервних елементів. **ДСТУ 2860-94m.**
.006	**резервный элемент** *резервний елемент* redundant element	Елемент, призначений для виконання функцій основного елемента в разі його відмови. **ДСТУ 2860-94.**
.007	**чувствительный элемент средства измерений** *чутливий елемент засобу вимірювань* sensing element of a measuring instrument	Частина першого у вимірювальному колі перетворювального елемента, що перебуває під безпосереднім впливом вимірювальної величини. **ГОСТ 16263-70.**
.008	**чувствительный элемент трубопроводной арматуры** *чутливий елемент трубопровідної арматури* sensing member of pipeline valves	Частина затвора арматури, яка перебуває під безпосереднім впливом транспортованого робочого середовища та є першим елементом у колі керування потоком або регулювання його параметрів.
.009	**элемент магистрального трубопровода** *елемент магістрального трубопроводу* element of a main pipe-	Складова частина магістрального трубопроводу, яку в процесі розрахунків надійності магістрального трубопроводу умовно приймають неподільною. ***Примітка.*** До них відносяться: ділянки одноніткового трубопроводу між сусідні-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	line	ми кранами (перемичками), перекривна арматура, газоперекачувальні агрегати, апарати повітряного охолодження, пиловловлювачі, блоки енергопостачання тощо.
.010	**элемент программы обеспечения надежности** *елемент програми забезпечення надійності* element of dependability support program	Завдання чи група завдань, програм, що виконуються однією категорією експертів або персоналу, фахівцями в певній галузі знань. **ДСТУ 2863-94m.**
.011	**элемент технологической системы** *елемент технологічної системи* technological system element	Частина технологічної системи, яку умовно приймають неподільною на даній стадії її аналізу. ***Примітка.*** Прикладами елементів технологічної системи є: машина, пристрій, інструмент. **ДСТУ 2470-94.**
.012	**элемент трибосистемы** *елемент трибосистеми* element of a tribological system	Тіла, що перебувають у контакті, мастильний матеріал і навколишнє середовище, які беруть безпосередню участь у процесі тертя. **ДСТУ 2823-94.**
Э.015.000	**эллипсометр** *еліпсометр* *[-ра, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]* ellipsometer	*[< гр. elleipsis – еліпс + metreo – вимірюю]* Оптичний прилад для вимірювання товщини та (чи) показника заломлення прозорих плівок поляризаційним методом. ***Примітка.*** Визначаються азимут і еліптичність поляризованого оптичного випромінювання залежно від довжин хвиль випромінювання в заданому інтервалі довжин хвиль.
.001	**лазерный эллипсометр** *лазерний еліпсометр* laser ellipsometer	Прилад оптичного неруйнівного контролю, призначений для вимірювання товщини та (чи) показника заломлення прозорих плівок поляризаційним методом з використанням лазерного проміня. **ДСТУ 2865-94m.**
Э.016.000	**эмульсия** *емульсія*	*[< фр. emulsion < лат. emulgeo – дою]*

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] emulsion	Рідина, яка містить краплинки іншої рідини, що не розчинюються.
Э.017.000	**энергия** *енергія* *[-ії, ор. -ією]* energy	*[гр. energeia – діяльність]* 1. Загальна міра різних форм руху матерії. 2. Фізична величина, що характеризує рух матерії (одиниця в СІ – джоуль, Дж). 3. Електрична чи теплова енергія, що виробляється на об'єктах електроенергетики і є товарною продукцією, призначеною для купівлі-продажу. **Закон України "Про електроенергетику", ст. 1.**
.001	**кинетическая энергия** *кінетична енергія* kinetic energy	Міра механічного руху, що дорівнює для матеріальної точки половині добутку маси цієї точки на квадрат її швидкості.
.002	**механическая энергия** *механічна енергія* mechanical energy	Енергія механічного руху та взаємодії тіл.
.003	**потенциальная энергия** *потенційна енергія* potential energy	Частина загальної енергії системи, яка залежить від взаємного положення точок, що складають систему, та від їх положень у зовнішніх силових полях.
.004	**располагаемая энергия газа перед турбиной** *наявна енергія газу перед турбіною* turbine inlet available gas energy	Внутрішня енергія робочого тіла (нагрітого та стисненого газу), що подається з камери згоряння на вхід турбіни.
.005	**тепловая энергия** *теплова енергія* thermal energy, heat energy	*Див.* Т.010.000 ТЕПЛОТА.
.006	**химическая энергия** *хімічна енергія* chemical energy	Енергія, що утримує разом певну кількість атомів, іонів, молекул.
Э.018.000	**энтропия** *ентропія*	*[< гр. en – в + trope – поворот, зміна, перетворення]*

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	[-ії, ор. -ією] entropy	1. Фізична величина, яка характеризує тепловий стан тіла або системи тіл (одиниця в СІ – джоуль на кельвін, Дж/К). 2. Міра невизначеності. 3. Функція стану термодинамічної системи, що характеризує напрямок протікання процесу теплообміну між системою та зовнішнім середовищем, а також напрямок протікання спонтанних процесів у замкнутій системі.
.001	**удельная энтропия** *питома ентропія* specific entropy	Ентропія одиниці маси (одиниця в СІ – джоуль на кілограм-кельвін, Дж/(кг•К)).
Э.019.000	**эрозия** *ерозія* *[-ії, ор. -ією]* erosion	*[лат. erosio – роз'їдання < erodo – роз'їдаю]* ***У техніці –*** процес поступового руйнування поверхні металевих виробів у потоці газу або рідини, а також унаслідок механічних впливів, електричних розрядів тощо.
.001	**коррозионная эрозия** *корозійна ерозія* corrosion erosion	Прискорене зношення металу в разі одночасного впливу корозійних і абразивних факторів (тертя ковзання, потік абразивних часток тощо), що взаємно підсилюють один одне.
Э.020.000	**этап** *етап* *[-пу, ор. -пом, м. -пі/-пові; мн. -пи, -пів]* stage	*[фр. etape – перегін, перехід]* Окремий момент, стадія розвитку чого-небудь.
.001	**этап сборки изделия** *етап складання виробу* assembly step of item	Закінчена частина технологічного процесу складання виробу чи його частини, яку виділяють відповідно до схеми складання. ***Примітка.*** Виділення етапів складання виробу допомагає забезпечувати послідовність введення частин до процесу складання виробу та порядок їхнього попереднього комплектування. **ДСТУ 2390-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Э.021.000	**эффект** *ефект* *[-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]* effect	*[лат. effectus – виконання, дія < effecio – дію, виконую]* 1. Досягнутий результат творчої або виробничої діяльності роботи в його матеріальному, грошовому, соціальному виразі. 2. Явище. 3. Результат, наслідок яких-небудь заходів, дій.
.001	**гальваномагнитный эффект** *гальваномагнітний ефект* galvanomagnetic effect	Явище виникнення поперечної напруженості електричного поля в напівпровіднику внаслідок відхилення електронів або дірок провідності в поперечному магнітному полі.
.002	**эффект взаимодействия факторов** *ефект взаємодії факторів* effect of factors interaction	Показник залежності зміни ефекту одного фактора від рівнів інших факторів. **ГОСТ 24026-80.**
.003	**эффект Холла** *ефект Холла* Hall effect	Гальваномагнітний ефект, який проявляється в тому, що за умови вміщення напівпровідника зі струмом у поперечне магнітне поле в ньому виникає спрямована перпендикулярно струму електрорушійна сила.
Э.022.000	**эффективность** *ефективність* *[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]* effectiveness	*[< лат. effectivus – діяльний, творчий]* Показник процесу, який характеризується певним співвідношенням між отримуваним сумарним ефектом та сумарними витратами на створення та використання засобів, що беруть участь у процесі, його організацію та здійснення.
.001	**техническая эффективность** *технічна ефективність* technical effectiveness	Ефективність об'єкта, виражена в натуральних одиницях виміру. ***Примітка.*** У деяких випадках технічна ефективність може виражатися в змішаних одиницях виміру, наприклад, результати – у вартісних, а витрати та збитки – у натуральних.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

.002	**экономическая эффективность** *економічна ефективність* cost-effectiveness	Властивість певного процесу, заходу або виду діяльності, яка зумовлена їх якістю й сукупністю витрат (у грошовому вигляді) та дозволяє виконати певне завдання. ***Примітка.*** Характеризується співвідношенням сукупності витрат і прибутків на (від) реалізацію (-ції) зазначених процесу, заходу, виду діяльності та т.ін.
.003	**эффективность системы контроля** *ефективність системи контролю* inspection system effectiveness	Характеристика системи контролю, що визначає економічну доцільність його проведення. ***Примітка.*** Характеризується відношенням суми витрат на проектування, створення, обслуговування та експлуатацію системи контролю та вартість утрат за наявності хибних і незнайдених відмов до вартості витрат у разі прийняття помилкових рішень (витрат на аварійні ситуації) за відсутності контролю.
Э.023.000	**эхометод** *метод відлуння* echo technique	Метод акустичного неруйнівного контролю, що ґрунтується на аналізі параметрів акустичних імпульсів, віддзеркалених від дефекту. **ГОСТ 23829-85m.**
	Я	
Я.001.000	**якорь** *якір* *[якоря, д. якорю, ор. якорем, м. якорі; мн. якорі, якорів, д. якорям]* armature, keeper	1. *Див.* Р.040.000 РОТОР. 2. Деталь з м'якого феромагнітного матеріалу, розміщена між полюсами постійного магніту для запобігання випадковому розмагнічуванню чи для послаблення його зовнішнього поля. **ДСТУ 2815-94.**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКИХ ТЕРМІНІВ

р-квантиль показника надійності К.010.001

А

абразив А.001.000
абразивна стійкість С.067.001
абразивне зношування И.007.001
абсолютна вологість В.036.001
абсолютний ефективний ККД К.044.001
абсолютний показник заломлення П.037.001
абсолютний тиск Д.001.001
абсорбційний однобічний радіаційний товщиномір Т.026.001
абсорбційний радіаційний товщиномір Т.026.002
абсорбція А.002.000
аварійна арматура А.019.001
аварійна вентиляція В.007.001
аварійна зупинка О.026.001
аварійна зупинка ГПА О.026.002
аварійна сигналізація С.020.001
аварійна техніка Т.015.001
аварійне значення параметра З.017.001
аварійний захист З.014.001
аварійний параметр П.004.001
аварійний простій П.087.001
аварійний режим Р.023.001
аварійний ремонт Р.030.001
аварійний сигнал С.019.001
аварійний стан С.045.001
аварійно-рятувальне спорядження С.031.001
аварійно-рятувальне формування Ф.007.001
аварія А.003.000
аварія магістрального трубопроводу А.003.001
аварія на промисловому підприємстві А.003.002
авіаційна газова турбіна Т.045.001
авіаційний газотурбінний двигун Д.003.001
автоколивання А.005.000
автоматизована система С.022.001
автоматизована система керування С.022.004
автоматизована система керування технологічним процесом С.022.005
автоматизована система контролю технічного стану С.022.002
автоматизована система технічного діагностування С.022.003
автоматизоване складання С.010.001
автоматизований засіб контролю технічного стану С.056.001
автоматизований засіб технічного діагностування С.056.002
автоматика А.006.000
автоматична система С.022.006
автоматична система контролю технічного стану С.022.007
автоматична система неруйнівного контролю С.022.008
автоматична система технічного діагностування С.022.009
автоматичне зварювання С.012.001
автоматичне складання С.010.002
автоматичний засіб контролю технічного стану С.056.003
автоматичний засіб технічного діагностування С.056.004
автоматично діюча арматура А.019.002
автономний режим Р.023.002
авторський нагляд у виробництві продукції Н.008.001
авторський нагляд у експлуатації продукції Н.008.002
агрегат А.007.000
агрегатне складання С.010.003
агрегатний ремонт Р.030.002
агресивність А.008.000
адгезія А.009.000
адіабатична робота Р.001.001

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

адіабатичний ККД К.044.002
адіабатичний ККД компресора К.044.003
адіабатичний ККД турбіни К.044.004
адіабатичний процес П.089.001
адсорбер А.010.000
адсорбція А.011.000
акредитація А.012.000
акредитація випробувальної лабораторії А.012.001
акредитована випробувальна лабораторія Л.001.001
акт А.013.000
активний віброзахист В.017.001
активний контроль трубопроводу К.036.001
активний метод неруйнівного контролю М.015.001
активний ремонт Р.030.003
акустико-емісійна апаратура А.018.001
акустичний глибиномір Г.011.001
акустичний дефектоскоп Д.014.001
акустичний неруйнівний контроль К.036.002
акустичний структуроскоп С.071.001
акустичний товщиномір Т.026.003
алгоритм А.014.000
алгоритм контролю технічного стану А.014.001
алгоритм технічного діагностування А.014.002
альбедний радіаційний товщиномір Т.026.005
альбедно-абсорбційний радіаційний товщиномір Т.026.004
альтернативна вимога Т.032.001
альтернативна гіпотеза Г.009.001
аналіз А.015.000
аналіз видів та наслідків несправностей А.015.001
аналіз видів, наслідків та критичності несправностей А.015.002
аналіз відмов А.015.008
аналіз графа несправностей А.015.003
аналіз діагностичного дерева відмов А.015.004
аналіз за допомогою блок-схеми надійності А.015.009
аналіз навантажень та впливів А.015.005
аналіз надійності А.015.006
аналіз несправностей А.015.007
аналіз характеру та наслідків відмов А.015.010
антиаварійне мастило С.028.001
антикорозійна присадка П.068.001
антифрикційна присадка П.068.003
антифрикційне мастило С.028.002
апарат А.016.000
апарат повітряного охолодження А.016.001
апаратна А.017.000
апаратура А.018.000
апаратура капілярного неруйнівного контролю А.018.002
апаратура контролю технічного стану А.018.003
апаратура технічного діагностування А.018.004
АПО А.004.000
апріорна інформація И.020.001
арматура А.019.000
арматура з приводом А.019.003
АС А.020.000
асинхронна машина М.010.001
асинхронний двигун Д.003.002
асинхронний електродвигун Э.010.001
АСК А.021.000
АСКТП А.022.000
АСКТП компресорного цеху А.022.001
АСКТП компресорної станції А.022.002
АСКТП КС А.023.000
АСКТП КЦ А.024.000
атестат А.025.000
атестат про акредитацію випробувальної лабораторії А.025.001
атестаційний орган О.022.001
атестаційні випробування И.025.001
атестація А.026.000
атестація випробувальних організацій та підрозділів А.026.002
атестація випробувального обладнання А.026.001
атестація лабораторії А.026.003
атестація методики випро- А.026.004

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

бувань
атестація методики випробувань на надійність А.026.005

Б

багатовальний ГТД Г.022.011
багатокаскадна віброізоляція В.019.001
багаторазово цензурована вибірка В.051.001
багатоступінчаста турбіна Т.045.003
багатоступінчастий компресор К.029.007
база Б.001.000
база випробувань на втому Б.001.001
базова деталь Д.010.001
базова потужність ГТУ М.028.001
базова складальна одиниця Е.001.001
базовий випробувальний підрозділ головної організації П.031.001
байпасування Б.002.000
бандаж Б.003.000
бандаж зварних з'єднань труби Б.003.001
барометричний тиск Д.001.002
безаварійність Б.004.000
безвідмовність Б.006.000
безвідмовність магістрального трубопроводу Б.006.001
безколекторна машина М.010.002
безпека Б.005.000
безперервне технічне діагностування Д.021.001
безперервний контроль К.036.022
безперервний контроль технічного стану К.036.023
безпечність Б.005.000
бел Б.007.000
биття Б.008.000
блок Б.009.000
блок-бокс Б.010.000
блок-контейнер Б.011.000
блок-схема Б.012.000
блок-схема аналізу безвідмовності Б.012.001
блок-схема надійності Б.012.002
блочність Б.013.000
брак Б.014.000
бракувальний рівень дефектності У.007.001

В

важкогорюча речовина В.009.003
вал В.001.000
вал передачі В.001.001
валоповоротний пристрій У.017.001
ванна В.002.000
вартість С.066.000
вартість життєвого циклу об'єкта С.066.005
вартість ремонту С.066.006
вартість технічного обслуговування С.066.007
введення В.003.000
введення в експлуатацію В.003.001
ввімкнення В.030.000
вгнутість В.039.000
вгнутість кореня зварного шва В.039.001
вектор В.004.000
величина В.005.000
вентиляція В.007.000
взаємна завада П.046.001
взаємодія В.010.000
взаємозамінність В.011.000
вибірка В.051.000
вибіркова дисперсія Д.025.001
вибіркова медіана М.013.001
вибірковий контроль К.036.006
вивіряння В.052.000
вивіряння агрегату В.052.001
вид В.028.000
вид випробувань В.028.001
вид відмови В.028.005
вид з'єднання під час складання В.028.007
вид контролю В.028.002
вид неруйнівного контролю В.028.004
вид несправності В.028.003
вид складання виробу В.028.006
вид технічного діагностування В.028.008
вид технічного обслуговування В.028.009
вид технічного обслуговування ГПА В.028.010
визначальний параметр П.004.005

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

визначальні випробування И.025.036
визначальні випробування на надійність И.025.037
визначення О.017.000
визначення надійності О.017.001
визначення надійності методом статистичного моделювання О.017.002
визначення несправності О.017.003
виконавець И.023.000
виконавець у технологічній системі И.023.001
виконавча документація Д.031.002
виконавчий механізм М.017.001
вимірювальний контроль К.036.008
вимірювальний перетворювач П.062.002
вимірювач И.006.000
виміряне значення параметра З.017.003
виміряний відхил параметра О.031.003
вимога Т.032.000
вимоги з надійності Т.032.003
вимушена відмова технологічної системи О.029.002
вимушена зупинка ГПА О.026.003
вимушений простій П.087.002
випадкова величина В.005.001
випадкова вибірка В.051.008
випадкова подія С.033.001
випробувальна лабораторія Л.001.002
випробувальна організація О.023.002
випробувальне обладнання О.003.001
випробувальний підрозділ П.031.002
випробувальний полігон П.041.001
випробувальний центр Ц.003.003
випробування И.025.000 О.019.000
випробування без відновлення И.025.008
випробування дослідного зразка И.025.018
випробування з відновленням И.025.020
випробування магістральних трубопроводів И.025.009
випробування на безвідмовність И.025.010
випробування на втому И.025.016
випробування на герметичність И.025.011
випробування на дію ступеневих навантажень И.025.007
випробування на довговічність И.025.012
випробування на збережуваність И.025.015
випробування на міцність И.025.014
випробування на надійність И.025.013
випробування на стійкість И.025.017
випробування партії для сертифікації И.025.019
випромінювання И.005.000
випрямний апарат компресора А.016.008
виріб И.004.000
виробник И.003.000
виробництво П.082.000
виробнича відмова О.029.025
виробнича несправність Н.018.016
виробничий контроль К.036.033
витікання У.018.000
витрата Р.016.000
витрата газу через турбіну Р.016.007
витрата палива в камері згоряння Р.016.009
витрата повітря через компресор Р.016.006
витрата рідини або газу, або сипкої речовини Р.016.008
витрати З.013.000
витрати газу на експлуатацію технологічних апаратів З.013.004
витрати газу на пуски, зупинки та зміни режимів роботи ГПА З.013.001
витрати газу на технічне обслуговування З.013.002
витрати газу на технологічні потреби та втрати З.013.003
витривалість В.053.000
вихідна ланка механізму З.015.002
вихідний вал В.001.005
вихідний рівень дефектності У.007.003
вихлопний патрубок П.006.003
вихрострумовий дефектоскоп Д.014.002

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

вихрострумовий неруйнівний контроль К.036.004
вихрострумовий структуроскоп С.071.002
вихрострумовий товщиномір Т.026.006
вища теплота згоряння газу Т.010.001
вища теплотворна здатність газу С.052.001
виявлення У.014.000
виявлення місця несправності У.014.001
виявлення наявності несправності У.014.002
вібраційна діагностика Д.020.001
вібраційна міцність П.090.001
вібраційна надійність Н.007.001
вібраційна стійкість У.015.001
вібраційна установка У.013.001
вібраційна характеристика двигуна Х.002.001
вібраційний захист З.014.002
вібраційні випробування И.025.003
вібрація В.012.000
віброакустична характеристика двигуна Х.002.002
вібровипробування В.020.000
віброгасіння В.014.000
вібродавач В.015.000
вібродіагностика В.016.000
віброзахист В.017.000
віброзбудник В.013.000
віброізолятор В.018.000
віброізоляція В.019.000
вібромiцність В.023.000
вібронадійність В.021.000
вібропереміщення В.022.000
віброприскорення В.025.000
вібростійкість В.027.000
віброустановка В.026.000
віброшвидкість В.024.000
відбивання О.035.000
відбивач О.034.000
відвід О.028.000
віддаленість У.001.000
віддаленість від зони помпажу У.001.001
відкладення О.032.000
відкладення неорганічних солей О.032.001
відкрита пора П.050.002
відмова О.029.000
відмова внаслідок внутрішніх дефектів О.029.011
відмова внаслідок неміцності О.029.014
відмова внаслідок неправильного поводження О.029.012
відмова внаслідок неправильної експлуатації О.029.013
відмова внаслідок перевантаження О.029.015
відмова ділянки лінійної частини магістрального трубопроводу О.029.020
відмова програмного засобу О.029.016
відмова технологічної системи за витратами О.029.017
відмова технологічної системи за параметрами продукції О.029.018
відмова технологічної системи за продуктивністю О.029.019
відмовостійкість О.030.000
відмовостійкість автоматизованої системи О.030.001
відновлення В.047.000
відновлювальне обслуговування О.007.001
відновлюваність В.046.000
відновний об'єкт О.008.001
відносна вологість В.036.004
відносний ефективний ККД турбіни К.044.013
відомчий випробувальний центр Ц.003.001
відомчий нагляд Н.008.003
відомчі випробування И.025.002
відповідальність О.027.000
відповідальність за якість продукції О.027.001
відповідність С.038.000
відповідність призначенню С.038.001
відтворюваність В.045.000
відтворюваність результатів випробувань В.045.001
відтворюваність результатів експерименту з надійності В.045.002

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

відхил О.031.000
відцентровий компресор К.029.015
відцентровий нагнітач Н.004.004
візуальний контроль К.036.003
вільний стан С.045.021
вільний час В.049.025
вінець В.006.000
вірогідність Д.036.000
вірогідність методу неруйнівного контролю Д.036.003
вірогідність результатів експерименту з надійності Д.036.004
включення В.030.000
включення в тіло труби В.030.001
вкочення В.029.000
власна відмова технологічної системи О.029.029
вмонтований засіб контролю технічного стану С.056.007
вмонтований засіб технічного діагностування С.056.008
вм'ятина В.037.000
ВН Ц.008.000
ВНА В.038.000
внутрішній вплив В.041.002
внутрішній ККД нагнітача К.044.005
внутрішня завада П.046.003
внутрішня потужність М.028.002
вологість В.036.000
вологовбирність В.033.000
вологовміст В.034.000
вологомір В.031.000
вологонепроникність В.032.000
вологостійкість В.035.000
вплив В.041.000
всмоктувальний колектор К.023.001
всмоктувальний патрубок П.006.001
втома У.012.000
вторинний двигун Д.003.003
втрата П.058.000
вуглеводневе мастило С.028.011
вузлове складання С.010.016
вузол У.002.000
вхідна ланка механізму З.015.001
вхідний вал В.001.004
вхідний каскад газогенератора К.005.001
вхідний контроль К.036.005
вхідний напрямний апарат компресора А.016.002
вхідний патрубок П.006.002
вхідний рівень дефектності У.007.002
в'язке руйнування Р.008.001
в'язкісна присадка П.068.004
в'язкість В.054.000

Г

газ Г.001.000
газоабразивне зношування И.007.002
газова корозія К.042.001
газова обв'язка ГПА О.001.001
газова стала П.056.001
газова турбіна Т.045.002
газове мащення С.028.003
газовий двигун Д.003.004
газовий розряд Р.009.001
газовідвід Г.004.000
газогенератор Г.002.000
газоерозійне зношування И.007.003
газомотокомпресор Г.003.000
газопаротурбінний агрегат А.007.001
газоперекачувальний агрегат А.007.002
газопровід Г.005.000
газорозподільна станція С.062.001
газорозрядна інтроскопія И.019.001
газотранспортна система України С.022.010
газотурбінна установка У.013.002
газотурбінне масло М.003.001
газотурбінне паливо Т.027.001
газотурбінний агрегат А.007.003
газотурбінний газоперекачувальний агрегат А.007.004
газотурбінний двигун Д.003.005
газотурбогенератор Г.006.000
гальваномагнітний ефект Э.021.001
гальваномагнітний перетворювач П.062.001
гамма-відсоткова тривалість відновлення В.049.021
гамма-відсоткове напрацювання на відмову Н.013.001
гамма-відсотковий показник надійності П.037.002
гамма-відсотковий ресурс Р.032.001
гамма-відсотковий термін збережуваності С.057.002

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

гамма-відсотковий термін служби С.057.001
гарантоване напрацювання виробу Н.013.002
гасіння Г.007.000
гвинтове з'єднання С.036.001
гвинтовий компресор К.029.001
генеральна сукупність С.035.001
геометрична оптика О.020.002
герметичність Г.008.000
гідроабразивне зношування И.007.004
гідроерозійне зношування И.007.005
гідростатичний тиск Д.001.003
гіпотеза Г.009.000
глибина Г.010.000
глибина пошуку місця відмови Г.010.002
глибина пошуку місця несправності Г.010.001
глибиномір Г.011.000
головна компресора станція С.062.002
головна організація державних випробувань продукції О.023.001
горюча речовина В.009.001
готовність Г.013.000
готовність парку виробів Г.013.001
ГПА Г.014.000
ГПТА Г.015.000
границя П.060.000
границя витривалості П.060.001
границя корозійної втоми П.060.003
границя міцності П.060.006
границя повзучості П.060.004
границя пропорційності П.060.005
границя пружності П.060.007
границя тривалої міцності П.060.002
гранична перевірка П.072.001
гранична температура газу Т.005.003
гранична чутливість неруйнівного контролю Ч.004.001
граничне навантаження Н.006.002
граничне напруження Н.011.002
граничний відхил параметра О.031.004
граничний стан С.045.016
граничний стан конструктивного елемента магістрального трубопроводу С.045.017
гранично допустиме значення параметра З.017.008
гранично можливе значення параметра З.017.007
граф Г.017.000
граф несправностей Г.017.001
граф технічного обслуговування та ремонту Г.017.002
ГРС Г.018.000
група Г.019.000
група I розподілу відмов на магістральних трубопроводах Г.019.001
група II розподілу відмов на магістральних трубопроводах Г.019.002
група III розподілу відмов на магістральних трубопроводах Г.019.003
група IV розподілу відмов на магістральних трубопроводах Г.019.004
група розподілу відмов на магістральних трубопроводах Г.019.005
групова обв'язка О.001.002
групове складання С.010.004
груповий ЗІП З.016.001
груповий конструкторський документ Д.030.001
ГТА Г.020.000
ГТГ Г.021.000
ГТД Г.022.000
ГТД відкритого циклу Г.022.002
ГТД з блокованою силовою турбіною Г.022.006
ГТД з вільною силовою турбіною Г.022.010
ГТД з проміжним охолодженням Г.022.007
ГТД з проміжним підігріванням Г.022.008
ГТД замкнутого циклу Г.022.001
ГТД напівзамкнутого циклу Г.022.003
ГТД простого циклу Г.022.004
ГТД регенеративного циклу Г.022.005
ГТД складного циклу Г.022.009
ГТУ Г.023.000
густина П.021.000
густина газу за нормальних П.021.002

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

умов
густина речовини П.021.001
густиномір П.020.000

Ґ

ґратка Р.034.000

Д

дані Д.002.000
дані випробувань Д.002.001
ДВЗ Д.004.000
двигун Д.003.000
двигун внутрішнього згоряння Д.003.007
двигун зі спалахуванням від стискування Д.003.008
двигун зовнішнього згоряння Д.003.006
двокаскадний газогенератор Г.002.001
двокаскадний компресор К.029.002
дебройлівські хвилі В.043.001
деградаційний процес П.089.002
деградація Д.005.000
деградовна відмова О.029.003
дедуктивний метод аналізу надійності М.015.003
демонтаж Д.006.000
демпфер Д.007.000
демпфер вібрації Д.007.001
демпфування Д.008.000
демпфування вібрації Д.008.001
депресорна присадка П.068.005
дерево Д.009.000
дерево відмов Д.009.002
дерево неполадок Д.009.001
деренчання Д.038.000
деренчання контактів Д.038.001
державний випробувальний центр Ц.003.002
державний нагляд Н.008.004
державні випробування продукції И.025.004
деталь Д.010.000
дефект Д.011.000
дефектація Д.012.000
дефекти зварних з'єднань труб Д.011.001
дефектна одиниця продукції Е.001.002
дефектометрія Д.013.000
дефектоскоп Д.014.000
дефектоскоп на перетворювачах Холла Д.014.003
дефектоскоп пондеромоторної дії Д.014.004
дефектоскопія Д.015.000
деформація Д.016.000
деформований стан С.045.003
деформування Д.017.000
децентралізована форма ремонту Ф.006.001
децентралізоване технічне обслуговування О.007.002
децибел Д.018.000
джоуль Д.019.000
дизель Д.023.000
динаміка Д.024.000
динаміка ГТД Д.024.001
динамічна в'язкість В.054.001
динамічне віброгасіння В.014.001
динамічне гасіння вібрації Г.007.001
динамічний режим Р.023.003
динамічний тиск Д.001.004
диспергувальна присадка П.068.006
дисперсія Д.025.000
диспетчерський зал компресорної станції З.010.001
диспетчерський пункт компресорної станції П.094.001
дифузія Д.026.000
дифузор Д.027.000
дифузор камери згоряння Д.027.001
діагностика Д.020.000
діагностика малих витікань газу Д.020.002
діагностика стану внутрішньої поверхні трубопроводу Д.020.003
діагностична модель М.021.001
діагностичне забезпечення О.002.001
діагностований параметр П.004.003
діагностування Д.021.000
діаграма Д.022.000
діаграма станів та переходів Д.022.001
діаграма точності Д.022.002
діелектрик Д.028.000
діелектрична проникність П.085.001
діелектричний матеріал М.007.002
діелектромір Д.029.000
дійсне значення параметра З.017.002

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

дійсний відхил параметра О.031.001
діркова провідність П.073.001
ДКР О.013.000
довговічність Д.032.000
довірча ймовірність В.008.020
довірчий інтервал И.016.001
доводжувальні випробування И.025.005
документ Д.030.000
документ на ремонт Д.030.007
документація Д.031.000
документація на автоматизовану систему Д.031.001
допоміжна функція Ф.010.001
допоміжний матеріал М.007.001
допоміжний параметр П.004.002
допуск Д.034.000
допуск параметра Д.034.001
допусковий контроль К.036.007
допустиме напруження Н.011.001
допустимий відхил параметра О.031.002
дослід О.021.000
дослідна експлуатація Э.005.003
дослідна партія продукції П.005.002
дослідний зразок О.005.004
дослідний зразок програмного засобу О.005.005
дослідні випробування И.025.021
дослідно-конструкторська робота Р.001.004
дослідно-технологічна робота Р.001.005
достовірність Д.036.000
достовірність контролю технічного стану Д.036.001
достовірність контролю трубопроводу Д.036.002
достовірність технічного діагностування Д.036.005
досяжність Д.035.000
досяжність мети керування Д.035.001
дотискна компресорна станція С.062.003
доцентрова турбіна Т.045.012
ДП КС Д.037.000
дренажна система ГТУ С.022.011
дріт П.075.000
ДТР О.033.000
дублювання Д.039.000
дугове зварювання С.012.002
дугове зварювання в захисному газі С.012.003
дугове зварювання під флюсом С.012.004

Е

ЕГПА Э.001.000
еквівалентне напруження Н.011.003
економічна ефективність Э.022.002
економічність Э.002.000
економічність КС Э.002.001
екран Э.003.000
експеримент Э.004.000
експериментальний метод визначення надійності М.015.032
експериментальний показник надійності П.037.030
експлуатаційна конструкторська документація Д.031.014
експлуатаційна потужність М.028.016
експлуатаційне положення П.043.001
експлуатаційний ККД нагнітача К.044.018
експлуатаційний конструкторський документ Д.030.008
експлуатаційний контроль К.036.043
експлуатаційний персонал П.014.003
експлуатаційний показник надійності П.037.031
експлуатаційні випробування И.025.062
експлуатаційні випробування на надійність И.025.063
експлуатаційні випробування програмних засобів И.025.064
експлуатаційні дані Д.002.005
експлуатаційні методи забезпечення надійності М.015.033
експлуатаційні спостереження Н.003.001
експлуатація Э.005.000
експрес-діагностування Э.006.000
екстрапольована інтенсивність відмов И.015.006
екстрапольоване середнє напрацювання до відмови Н.013.016

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

екстрапольоване середнє напрацювання на відмову	Н.013.017
екстрапольований показник надійності	П.037.032
екстрапольований середній термін служби	С.057.011
екстраполяція	Э.007.000
екструдер	Э.008.000
екструдоване покриття	П.038.001
ексцентрик	Э.009.000
електрична дефектометрія	Д.013.001
електрична дефектоскопія	Д.015.001
електрична машина	М.010.011
електрична структурометрія	С.070.001
електрична структуроскопія	С.072.001
електричне поле	П.039.008
електричний вимірювач глибини тріщин	И.006.001
електричний двигун	Д.003.017
електричний дефектоскоп	Д.014.014
електричний монтаж	М.025.001
електричний неруйнівний контроль	К.036.044
електричний опір	С.042.005
електричний привід	П.064.006
електричний розряд	Р.009.002
електричний струм	Т.025.002
електричні випробування	И.025.065
електрогазодинамічний неруйнівний контроль	К.036.045
електродвигун	Э.010.000
електроерозійне зношування	И.007.012
електроємнісний метод неруйнівного контролю	М.015.034
електроізоляційний матеріал	М.007.008
електромагнітне випромінювання	И.005.003
електромагнітні випробування	И.025.066
електромеханічна система	С.022.054
електромеханічне зношування	И.007.011
електрон	Э.011.000
електронна провідність	П.073.002
електропривід	Э.012.000
електроприводний газоперекачувальний агрегат	А.007.007
електропровідність	Э.013.000
електростатичне поле	П.039.009
електростатичний порошковий метод неруйнівного контролю	М.015.035
електротехнічний виріб	И.004.001
елемент	Э.014.000
елемент магістрального трубопроводу	Э.014.009
елемент програми забезпечення надійності	Э.014.010
елемент технологічної системи	Э.014.011
елемент трибосистеми	Э.014.012
еліпсометр	Э.015.000
емісійний радіаційний товщиномір	Т.026.012
емульсія	Э.016.000
енергія	Э.017.000
ентропія	Э.018.000
ерозійне пошкодження труби	П.024.002
ерозія	Э.019.000
етап	Э.020.000
етап складання виробу	Э.020.001
ефект	Э.021.000
ефект взаємодії факторів	Э.021.002
ефект Холла	Э.021.003
ефективна потужність	М.028.017
ефективний ККД охолоджуваного ступеня турбіни за параметрами загальмованого потоку	К.044.019
ефективність	Э.022.000
ефективність системи контролю	Э.022.003

Є

ємність	Е.002.000

Ж

жарова труба камери згоряння	Т.041.001
жароміцні сплави	С.051.001
жароміцність	Ж.001.000
жаростійкі сплави	С.051.002
жаростійкість	Ж.002.000
живучість	Ж.004.000

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

живучість магістрального трубопроводу Ж.004.001
життєвий цикл об'єкта Ц.006.002
життєвий цикл програмного засобу Ц.006.003
жорстке самозбудження вібрації С.001.001
жорсткість Ж.003.000

З

забезпечення О.002.000
забезпечення єдності випробувань О.002.004
забоїна З.001.000
забоїна труби З.001.001
завада П.046.000
завада загального виду П.046.006
завада нормального виду П.046.005
завихрювач З.002.000
завихрювач камери згоряння З.002.001
загазованість З.003.000
загальмований потік П.059.001
загальна загазованість З.003.002
загальне резервування Р.025.004
загальне складання С.010.006
загальностанційні крани К.045.002
заготівка З.004.000
задавальний сигнал С.019.002
заданий показник надійності П.037.005
задир З.006.000
задир труби З.006.001
заїдання З.007.000
зайнятий стан С.045.004
закочування З.009.000
закочування труби З.009.001
закрита пора П.050.001
зал З.010.000
залежна відмова О.029.004
залишкова деформація Д.016.002
залишковий ресурс Р.032.004
заломлення П.061.000
заміщувальне резервування Р.025.008
замовник З.008.000
запальник В.044.000
запас З.011.000
запас довговічності З.011.001
запас міцності З.011.002
запас циклічної довговічності З.011.003
запасна частина Ч.002.001
запобіжна арматура А.019.007
запобіжний клапан К.012.004
засіб С.056.000
засіб випробувань С.056.016
засіб контролю С.056.017
засіб контролю технічного стану С.056.018
засіб неруйнівного контролю С.056.019
засіб технічного діагностування С.056.020
засоби експлуатації техніки С.056.015
засоби ремонту С.056.013
засоби технічного обслуговування С.056.014
засув З.005.000
затвор З.012.000
захисна арматура А.019.005
захисне пластичне мастило С.028.005
захист З.014.000
захист від помилки З.014.004
захист контактів З.014.003
захист продукції З.014.005
збережність С.046.000
збережність даних С.046.001
збережуваність С.047.000
збіжність С.075.000
збіжність результатів експерименту з надійності С.075.001
збій С.009.000
збій програмного засобу С.009.001
збудження В.040.000
зварне з'єднання С.036.018
зварний шов Ш.003.001
зварювальна ванна В.002.001
зварювальна установка У.013.005
зварювальний дріт П.075.002
зварювальний флюс Ф.005.001
зварюваність С.011.000
зварюваність елементів труби С.011.001
зварювання С.012.000
зварювання плавленням С.012.009
зварювання труб під флюсом С.012.010
зворотна арматура А.019.006
зворотний клапан К.012.003
зворотний напрямний апа- А.016.005

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

рат компресора
зворотний термодинамічний цикл Ц.006.005
згинальний момент М.024.002
здатність С.052.000
з'єднання С.036.000
з'єднання під час складання С.036.019
ЗІП З.016.000
зіставлюваність С.040.000
зіставлюваність результатів експерименту з надійності С.040.001
змащування С.029.000
змінний режим роботи Р.023.006
змішана форма ремонту Ф.006.002
змішане резервування Р.025.011
змушувальна сила вібрації С.021.001
знакозмінне тертя Т.034.002
значення З.017.000
значна несправність Н.018.001
значний дефект Д.011.002
знеособлений ремонт Р.030.008
знос И.008.000
зносостійкість И.009.000
зношування И.007.000
зняття С.032.000
зняття з експлуатації С.032.001
зображення И.010.000
зовнішнє тертя Т.034.001
зовнішній вплив В.041.001
зовнішній засіб контролю технічного стану С.056.005
зовнішній засіб технічного діагностування С.056.006
зовнішня завада П.046.002
зона З.018.000
зона "жорсткого" помпажу нагнітача З.018.001
зона "м'якого" помпажу нагнітача З.018.002
зона контролю З.018.003
зона помпажу З.018.004
зразок О.005.000
зразок для випробувань О.005.002
зразок для сертифікаційних випробувань О.005.003
зразок-еталон О.006.000
зразок-еталон програмного засобу О.006.001
зрив С.058.000
зрив компресора С.058.002
зрив потоку С.058.003
зростання Р.039.000
зростання безвідмовності Р.039.001
зруйнування Р.008.000
зсув С.030.000
зсув зварених кромок С.030.001
зубчаста передача П.008.001
зубчасте колесо К.021.001
зупин О.025.000
зупинка О.026.000
зусилля У.009.000

І

ідеальний газ Г.001.001
ідентифікація И.001.000
ідентифіковність И.002.000
ізобаричний процес П.089.003
ізобарна теплоємність Т.008.001
ізоентропійна робота Р.001.002
ізоентропійний процес П.089.006
ізоляція И.011.000
ізотермічний процес П.089.004
ізохоричний процес П.089.005
імовірнісно-фізичний метод аналізу надійності М.015.002
імовірність В.008.000
імовірність безвідмовної роботи В.008.001
імовірність відновлення В.008.002
імовірність зруйнування В.008.017
імовірність невиявленої відмови в даній групі В.008.009
імовірність невиявленої відмови в даному елементі В.008.010
імовірність невиявленої відмови під час діагностування В.008.011
імовірність невиявленої відмови під час контролю В.008.012
імовірність невиявленої несправності в даній групі В.008.013
імовірність невиявленої несправності в даному елементі В.008.014

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

імовірність невиявленої несправності під час діагностування В.008.015
імовірність невиявленої несправності під час контролю В.008.016
імовірність уразливості засобів обчислювальної техніки В.008.019
імовірність успішного переходу на резерв В.008.018
імовірність хибної відмови в даній групі В.008.003
імовірність хибної відмови в даному елементі В.008.004
імовірність хибної відмови під час діагностування В.008.005
імовірність хибної відмови під час контролю В.008.006
імовірність хибної несправності в даній групі В.008.007
імовірність хибної несправності в даному елементі В.008.008
імпульсний вплив В.041.004
імпульсний газ Г.001.002
індикаторна потужність М.028.003
індуктивний метод аналізу надійності М.015.004
індустріальне масло М.003.002
інертність И.012.000
інерційна система відліку С.022.012
інерція И.013.000
інженерне забезпечення надійності О.002.002
ініціювальний сигнал С.019.003
інспекційний контроль К.036.009
інспекційні випробування И.025.006
інструкція И.014.000
інтенсивність И.015.000
інтенсивність відмов И.015.003
інтенсивність відновлення И.015.001
інтенсивність зношування И.015.002
інтервал И.016.000
інтерполяція И.017.000
інтроскоп И.018.000
інтроскопія И.019.000
інформаційна система контролю С.022.013
інформаційне резервування Р.025.002
інформаційні графи Г.017.003
інформаційно-виявний несправний стан С.045.005
інформація И.020.000
іон И.021.000
іонізаційне випромінювання И.005.001
іонізувальне випромінювання И.005.001
іонізуюче випромінювання И.005.001
іржа Р.035.000
ІСО И.022.000
істинний показник надійності П.037.006

Й

ймовірність В.008.000

К

кавітаційне зношування И.007.006
камера К.001.000
камера згоряння К.001.001
камера згоряння ГТУ К.001.002
камера згоряння поршневого двигуна К.001.003
канавка К.002.000
канавка поршня К.002.001
канал К.003.000
капілярний дефектоскоп Д.014.005
капілярний неруйнівний контроль К.036.010
капітальний ремонт Р.030.004
капітальний ремонт ГТУ Р.030.005
карта К.004.000
каскад К.005.000
каскад компресора К.005.002
категорія К.006.000
категорія випробувань К.006.001
категорія ремонтної складності К.006.002
квазіоптика К.008.000
квазіоптичний радіоінтроскоп Р.004.001
кваліфікаційні випробування И.025.022
квант К.009.000
квантиль К.010.000
КВТ К.011.000
керованість У.005.000
керування У.004.000
керування надійністю У.004.003
кількість К.022.000

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

кількість теплоти К.022.001
кільце К.024.000
кінематична в'язкість В.054.002
кінематична схема С.074.001
кінематичне збудження вібрації В.040.001
кінетична енергія Э.017.001
кінець К.033.000
кінець експлуатації К.033.001
кінцевий каскад газогенератора К.005.003
ККД К.044.000
ККД ГТУ за умов ISO К.044.006
ККД камери згоряння ГТУ К.044.007
клапан К.012.000
клапан перепуску повітря К.012.002
клапан-регулятор К.013.000
клеєне з'єднання С.036.002
клей К.014.000
клепане з'єднання С.036.003
клепання К.015.000
клинове з'єднання С.036.004
кліматичні випробування И.025.023
КНТ К.016.000
коваріація К.017.000
ковзання С.025.000
ковзання роторів ГТД С.025.001
ковзне резервування Р.025.010
ковкість К.018.000
коефіцієнт К.043.000
коефіцієнт безрозбірного діагностування К.043.001
коефіцієнт варіації К.043.002
коефіцієнт відмовостійкості за m-кратного повторення відмови К.043.013
коефіцієнт відмовостійкості за одноразової відмови К.043.014
коефіцієнт відновлення тиску газу в елементі проточної частини ГТД К.043.004
коефіцієнт відновлення тиску повітря в елементі проточної частини ГТД К.043.003
коефіцієнт гідравлічного опору трубопроводу К.043.005
коефіцієнт готовності К.043.006
коефіцієнт ефективності вібраційного захисту К.043.034
коефіцієнт завантаження ГТУ К.043.007
коефіцієнт запасу міцності К.043.008
коефіцієнт збереження ефективності К.043.023
коефіцієнт зчеплення К.043.024
коефіцієнт кореляції К.043.010
коефіцієнт корисної дії К.043.017
коефіцієнт надлишку повітря в камері згоряння К.043.009
коефіцієнт неготовності К.043.011
коефіцієнт оперативної готовності К.043.012
коефіцієнт охоплення К.043.015
коефіцієнт передавання під час віброізоляції К.043.016
коефіцієнт повноти згоряння палива в камері згоряння К.043.018
коефіцієнт прискорення інтенсивності відмов К.043.030
коефіцієнт прискорення напрацювання К.043.031
коефіцієнт прискорення параметра потоку відмов К.043.032
коефіцієнт простою К.043.021
коефіцієнт стисливості газу К.043.022
коефіцієнт стійкості ГТД К.043.033
коефіцієнт тертя К.043.029
коефіцієнт технічного використання К.043.025
коефіцієнт технічного стану ГТУ за ККД К.043.026
коефіцієнт технічного стану ГТУ за паливним газом К.043.028
коефіцієнт технічного стану ГТУ за потужністю К.043.027
коефіцієнт утрати тиску газу в елементі проточної частини ГТД К.043.020
коефіцієнт утрати тиску повітря в елементі проточної частини ГТД К.043.019
кожух К.019.000
колектор К.023.000
колектор імпульсного газу К.023.002
колектор паливного газу К.023.004
колектор пускового газу К.023.003

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

колекторна обв'язка О.001.003
колесо К.021.000
коливання К.020.000
колінчастий вал В.001.006
комбіноване з'єднання С.036.005
комерційна продуктивність відцентрового нагнітача П.080.001
комісія К.025.000
комісія з розслідування аварії К.025.001
комплекс К.026.000
комплексний показник надійності П.037.008
комплексний показник якості програмного засобу П.037.007
комплект К.027.000
комплект запасних частин, інструменту та приладдя К.027.001
композиційні матеріали М.007.003
компресійне кільце К.024.001
компресія К.028.000
компресор К.029.000
компресор високого тиску К.029.003
компресор низького тиску К.029.004
компресор середнього тиску К.029.005
компресорна станція С.062.004
компресорний цех Ц.005.001
компримування К.030.000
конвективний тепловий метод неруйнівного контролю М.015.005
конвекція К.031.000
конденсатовідвідник К.032.000
конічне з'єднання С.036.006
конічний кран К.045.001
консерваційне мастило С.028.006
консервація К.034.000
конструктивна надійність магістрального трубопроводу Н.007.002
конструктивний елемент лінійної частини магістрального трубопроводу Э.014.002
конструктивні методи забезпечення надійності М.015.006
конструкторська документація Д.031.003
конструкторська документація масового виробництва Д.031.005
конструкторська документація одиничного виробництва Д.031.004
конструкторська документація серійного виробництва Д.031.006
конструкторський документ Д.030.002
конструкційна відмова О.029.005
конструкційна несправність Н.018.002
конструкційні матеріали М.007.004
контактне зварювання С.012.005
контролепридатність К.035.000
контроль К.036.000
контроль герметичності К.036.011
контроль за альтернативною ознакою К.036.014
контроль за кількісною ознакою К.036.016
контроль за якісною ознакою К.036.015
контроль надійності К.036.013
контроль технічного стану К.036.017
контроль технічного стану трубопроводу К.036.018
контроль функціонування К.036.019
контроль якості продукції К.036.012
контрольна карта К.004.001
контрольна карта дисперсії К.004.002
контрольна карта з попереджувальними межами К.004.007
контрольна карта крайніх значень К.004.003
контрольна карта медіан К.004.004
контрольна карта процесів транспортування газу К.004.005
контрольна карта розмахів К.004.006
контрольна карта середніх арифметичних К.004.008
контрольна карта середніх розмахів К.004.010
контрольна карта середньоквадратичних відхилів К.004.009
контрольна точка Т.028.001
контрольний зразок О.005.001
контрольний норматив Н.024.001
контрольні випробування И.025.024
контрольні випробування на надійність И.025.025
контрольована ознака П.065.001

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

контрольована партія продукції П.005.001
контрольований параметр П.004.004
контрольований сигнал С.019.004
конфузор К.037.000
концентратомір К.038.000
концентрація К.039.000
концентрація деформацій К.039.001
концентрація напружень К.039.002
кореляція К.041.000
корисна потужність М.028.009
корінний вал В.001.007
корозійна втома У.012.001
корозійна ерозія Э.019.001
корозійна стійкість С.067.002
корозійне середовище С.055.001
корозія К.042.000
короткочасна зупинка ГПА О.026.005
корпус К.040.000
корпус камери згоряння К.040.001
корпус компресора К.040.002
корпус турбіни К.040.003
кошт С.056.000
кошти С.056.012
кран К.045.000
кратність К.046.000
кратність резерву К.046.001
критерій К.047.000
критерій відмови К.047.004
критерій граничного стану К.047.005
критерій значення К.047.002
критерій критичного стану К.047.003
критерій придатності К.047.001
критична відмова О.029.006
критична несправність Н.018.003
критична температура Т.005.001
критична температура холодноламкості Т.005.002
критичне значення параметра працездатності виробу З.017.004
критичний дефект Д.011.003
критичний ресурс Р.032.002
критичний стан С.045.007
критичний тиск Д.001.006
критичність К.048.000
критичність відмови К.048.001
крихке руйнування Р.008.003
крихкість Х.004.000
крутний момент М.024.003
КС К.049.000
КСТ К.050.000
кутова деформація Д.016.005
КЦ К.051.000

Л

лабораторія Л.001.000
лабораторні випробування И.025.026
лабораторні випробування на надійність И.025.027
лазерний еліпсометр Э.015.001
ламінарна течія Т.019.001
ланка З.015.000
лідерна експлуатація Э.005.001
лінійна деформація Д.016.001
лінійна компресорна станція С.062.005
лінійна частина магістрального газопроводу Ч.002.002
лінія Л.002.000
лінія робочих режимів компресора Л.002.001
логарифмічний рівень вібрації У.007.004
локалізація Л.003.000
локалізація течі Л.003.001
локальна автоматика А.006.001
лопатевий компресор К.029.006
лопатка Л.005.000
лопатка компресора Л.005.001
лопатка турбіни Л.005.002
лопаткова ґратка Р.034.001
лопаткова машина М.010.006
лопатковий апарат А.016.003
лопатковий вінець компресора В.006.001
лопатковий вінець турбіни В.006.002
лопатковий дифузор Д.027.002
лопатковий канал К.003.001
лопать Л.004.000
ЛЧМГ Л.006.000
лямбда-метод Л.007.000

М

магістральний газопровід Г.005.001
магістральний трубопровід Т.042.001
магнітне поле П.039.001
магнітний дефектоскоп Д.014.006
магнітний неруйнівний конт- К.036.021

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

роль
магнітний опір С.042.001
магнітний структуроскоп С.071.003
магнітний товщиномір Т.026.007
магнітні випробування И.025.028
магнітовимірювальний перетворювач П.062.003
магнітографічний дефектоскоп Д.014.007
магнітоелектричний перетворювач П.062.005
магнітонапівпровідниковий дефектоскоп Д.014.008
магнітопорошковий дефектоскоп Д.014.009
магнітопорошковий метод неруйнівного контролю М.015.007
магніторезистивний метод неруйнівного контролю М.015.008
магніторезистивний перетворювач П.062.004
магніторезисторний дефектоскоп Д.014.010
магнітостатичне поле П.039.002
макет М.001.000
макет для випробувань М.001.001
максимальна потужність ГТД М.028.004
малі витікання газу У.018.001
маневрова характеристика двигуна Х.002.003
манжета М.002.000
марковський аналіз надійності А.015.011
маса М.006.000
маскована несправність Н.018.005
масло М.003.000
маслознімне кільце К.024.002
маслоохолоджувач М.004.000
маслоохолоджувач ГТА М.004.001
маслоуловлювач М.005.000
масляна система ГТУ С.022.014
масова витрата Р.016.001
масова вологість газу В.036.002
мастило С.028.000
мастильна здатність С.052.009
мастильне масло М.003.005
мастильний матеріал М.007.007
математичне сподівання О.010.001
матеріал М.007.000
матеріаломісткість М.008.000
матриця М.009.000
матриця плану випробувань М.009.001
машина М.010.000
мащення С.028.000
МВВ М.011.000
МГ М.012.000
медіана М.013.000
межа Г.016.000
межа регулювання Г.016.001
межа стійкої роботи компресора Г.016.002
металомісткість М.014.000
метод М.015.000
метод випробувань М.015.009
метод відлуння Э.023.000
метод ефекту Холла М.015.017
метод з'єднання під час складання М.015.015
метод контролю М.015.010
метод неруйнівного контролю М.015.011
метод ремонту М.015.014
метод розпізнавання ситуацій М.015.013
метод руйнівного контролю М.015.012
метод технічного обслуговування М.015.016
методи визначення місцезнаходження часткового засмічення траси газопроводу М.015.019
методи контролю газопроводу для попередження аварійних ситуацій М.015.018
методи оцінювання стану внутрішньої поверхні газопроводу М.015.020
методи прогнозування змін внутрішнього стану газопроводу М.015.021
методика М.016.000
методика випробувань М.016.001
методика випробувань на надійність М.016.002
методика експлуатаційних спостережень М.016.004
методика неруйнівного кон- М.016.003

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

тролю
метрологічне забезпечення надійності О.002.003
механізм М.017.000
механізм відмови М.017.002
механізоване зварювання С.012.006
механізоване складання С.010.005
механічна енергія Э.017.002
механічна характеристика виконавчого механізму Х.002.005
механічна характеристика двигуна Х.002.004
механічна частина системи керування Ч.002.003
механічне зварювальне устаткування О.003.002
механічне зношування И.007.008
механічний ККД компресора К.044.008
механічний ККД нагнітача К.044.009
механічний ККД турбіни К.044.010
механічний пристрій У.017.003
механічні випробування И.025.031
механохімічне зношування И.007.007
мийна присадка П.068.008
мильне мастило С.028.007
міжвідомчі випробування И.025.029
міжлабораторні порівняльні випробування И.025.030
Міжнародна організація зі стандартизації О.023.003
мікровитікання М.019.000
мікровитікання газу М.019.001
мікротріщина М.018.000
мікротріщина зварного з'єднання М.018.001
мінеральне масло М.003.003
мінімальне напрацювання Н.013.003
міра С.065.000
міра зниження тиску газу в турбіні С.065.004
міра негерметичності виробу С.065.002
міра підвищення тиску повітря в компресорі С.065.003
міра регенерації С.065.005
міра стискання двигуна внутрішнього згоряння С.065.006
міра стискання компресора С.065.007
міра стискання нагнітача С.065.008
місцева загазованість З.003.001
місцевий опір течії газу С.042.002
міцність П.090.000
модель М.021.000
модель безвідмовності М.021.002
модель дефекту М.021.003
модель для випробувань М.021.004
модель навантажень М.021.006
модель ремонтопридатності М.021.005
моделювання М.020.000
модернізація М.022.000
модернізація устаткування М.022.001
модуль М.023.000
модуль пружності М.023.001
момент М.024.000
момент відмови М.024.005
момент інерції М.024.004
монтаж М.025.000
монтажний блок Б.009.001
монтажний ЗІП З.016.002
мотокомпресор М.026.000
моторесурс М.027.000
моторне масло М.003.004
моторне паливо Т.027.002
МТ М.029.000
мультиплікатор М.030.000
муфта М.031.000
м'яке самозбудження вібрації С.001.002

Н

НА Н.001.000
навантажений резерв Р.024.001
навантаження Н.006.000
навантажувальне резервування Р.025.003
навантажування Н.005.000
навмисна вибірка В.051.003
нагляд Н.008.000
нагнітальний колектор К.023.005
нагнітальний патрубок П.006.004
нагнітач Н.004.000
надійність Н.007.000
надійність відцентрового нагнітача Н.007.015
надійність дій персоналу АСК Н.007.003
надійність зварних з'єднань труби Н.007.011

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

надійність камери згоряння ГТУ Н.007.004
надійність конструктивного елемента лінійної частини магістрального трубопроводу Н.007.005
надійність КС Н.007.006
надійність магістрального трубопроводу Н.007.007
надійність обладнання КС Н.007.008
надійність осьового компресора Н.007.009
надійність програмного забезпечення АС Н.007.010
надійність ТВТ ГТУ Н.007.012
надійність трубопровідної арматури Н.007.013
надійність функціонування програмного засобу Н.007.014
надлишковий тиск Д.001.005
надріз Н.009.000
напівавтоматичне зварювання С.012.007
напівпровідник П.044.000
напівфабрикат П.045.000
напірно-витратна характеристика нагнітача Х.002.006
наплив Н.010.000
наплив на зварному з'єднанні Н.010.001
напрацювання Н.013.000
напрацювання до відмови Н.013.005
напрацювання до критичної відмови Н.013.004
напрацювання до цензурування Н.013.006
напрацювання до часткової відмови Н.013.007
напрацювання між відмовами Н.013.008
напрацювання між частковими відмовами Н.013.009
напружений стан С.045.008
напруженість Н.012.000
напруженість електричного поля Н.012.001
напруження Н.011.000
напрямна лопатка відцентрового компресора Л.005.006
напрямна лопатка газової турбіни Л.005.003
напрямна лопатка компресора Л.005.004
напрямна лопатка осьового компресора Л.005.005
напрямний апарат компресора А.016.004
напрямний канал К.003.002
наслідки відмови П.054.001
наслідок П.054.000
натікання Н.014.000
натурні випробування И.025.032
науково-дослідна робота над створенням продукції Р.001.003
наявна енергія газу перед турбіною Э.017.004
наявна потужність ГТУ М.028.012
НДР Н.022.000
невикористаний час В.049.022
невиявлена відмова О.029.009
невиявлена несправність Н.018.011
невідновний об'єкт О.008.002
невраховувана відмова О.029.010
негорюча речовина В.009.002
неготовність Н.017.000
незалежна відмова О.029.008
незначна несправність Н.018.006
незначний дефект Д.011.004
незнеособлений ремонт Р.030.006
неконтрольована зона З.018.005
ненавантажений резерв Р.024.002
необслуговний об'єкт О.008.003
необхідна тривалість працездатності П.078.026
необхідне напрацювання Н.013.015
неорганічне мастило С.028.008
непараметрична гіпотеза Г.009.002
непараметричний критерій К.047.006
непараметричні методи діагностування трубопроводу М.015.022
непланове технічне обслуговування О.007.003
неплановий ремонт Р.030.007
неповнонапірний нагнітач Н.004.001
непрацездатний стан С.045.011
непрацездатний стан техно- С.045.012

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

логічної системи за витратами
непрацездатний стан технологічної системи за параметрами продукції С.045.013
непрацездатний стан технологічної системи за продуктивністю С.045.014
непрацездатність Н.020.000
непровар Н.019.000
неремонтовний об'єкт О.008.004
неремонтопридатний об'єкт О.008.005
неробочий стан С.045.015
нерознімне з'єднання С.036.008
неруйнівний контроль К.036.024
неруйнівний контроль проникними речовинами К.036.025
неруйнівні випробування И.025.033
нерухоме з'єднання С.036.007
несправний стан С.045.010
несправність Н.018.000
несправність через зношування та (чи) старіння Н.018.007
несправність через невміле поводження Н.018.008
несправність через неміцність Н.018.009
несправність через перевантаження Н.018.010
нестабільна несправність Н.018.012
нестаціонарний показник надійності П.037.010
неусувний дефект Д.011.005
нижча теплота згоряння газу Т.010.002
нижча теплотворна здатність газу С.052.003
ніпель Н.021.000
ніпельне з'єднання С.036.009
номерне технічне обслуговування О.007.004
номінальна витрата паливного газу Р.016.002
номінальна потужність ГТД М.028.007
номінальна продуктивність П.080.002
номінальна пропускна здатність магістрального трубопроводу С.052.004
номінальне значення параметра З.017.005
номінальний ККД ГТУ К.044.012
номінальний режим Р.023.004
номінальні умови У.010.001
норма Н.023.000
норма герметичності виробу Н.023.002
нормалізоване значення параметра З.017.006
нормальна експлуатація Э.005.002
нормальна зупинка ГТА О.026.006
нормальний режим Р.023.005
нормальний тиск Д.001.007
нормальні випробування И.025.034
нормальні випробування на надійність И.025.035
нормальні кліматичні умови У.010.002
нормальні умови У.010.003
нормальні умови випробувань У.010.004
норматив Н.024.000
нормативна витрата газу на технологічні потреби та втрати Р.016.003
нормативний документ Д.030.004
нормативні витрати паливного газу З.013.005
нормативно-технічний документ Д.030.003
норми витрати запасних частин Н.023.003
норми витрати матеріалів для ремонту Н.023.004
нормований показник надійності П.037.011
нормування Н.025.000
нормування надійності Н.025.001
НТД Н.026.000
нульова гіпотеза Г.009.003

О

обв'язка О.001.000
обертальна пара П.003.001
обертальний момент М.024.001
обертова електрична машина М.010.005
обертова машина змінного струму М.010.003
обертова машина постійного струму М.010.004
обертовий електродвигун Э.010.002

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

машина
обертова машина змінного струму М.010.003
обертова машина постійного струму М.010.004
С.058.001
обертовий зрив у компресорі
об'єднана проба П.071.001
об'єкт О.008.000
об'єкт випробувань О.008.007
об'єкт керування О.008.012
об'єкт контролю газопроводу О.008.008
об'єкт контролю технічного стану О.008.009
об'єкт технічного діагностування О.008.010
об'єкт технічного контролю О.008.011
об'єм О.009.000
об'єм проби О.009.006
об'ємна витрата Р.016.004
об'ємна вологість В.036.003
об'ємна продуктивність відцентрового нагнітача П.080.003
об'ємний компресор К.029.008
обладнання О.003.000
облік У.019.000
облік аварій У.019.001
обов'язкова вимога Т.032.002
оборотний термодинамічний цикл Ц.006.004
оброблення О.004.000
оброблення помилок О.004.001
обслуговний об'єкт О.008.006
обслуговування О.007.000
обсяг О.009.000
обсяг вибірки О.009.001
обсяг випробувань О.009.002
обсяг випробувань на надійність О.009.003
обсяг контролю О.009.004
обсяг партії О.009.005
огляд О.024.000
одиниця Е.001.000
одиниця продукції Е.001.003
одиничне виробництво П.082.001
одиничний показник надійності П.037.004
одиничний показник якості П.037.003
програмного засобу
одновальний ГТД Г.022.012
одноразово цензурована вибірка В.051.002
одноступінчаста турбіна Т.045.004
одноступінчастий компресор К.029.009
ознака П.065.000
окалина О.011.000
окалина труби О.011.001
окалиностійкі сплави С.051.003
окисне зношування И.007.009
окиснення О.012.000
оксид О.014.000
олива М.003.003
олія М.003.000
оперативна тривалість ремонту П.078.001
оперативна тривалість технічного обслуговування П.078.002
оперативне технічне діагностування Д.021.002
операторна О.015.000
операторна компресорного цеху О.015.001
операційний контроль К.036.026
операція О.016.000
операція технічного обслуговування та ремонту О.016.001
опір С.042.000
опір втомі С.042.004
опір повзучості С.042.003
опорний вінець турбіни В.006.003
опорний підшипник П.034.002
опорний пункт головної організації державних випробувань продукції П.094.002
опорно-упорний підшипник П.034.001
опресування О.018.000
оптика О.020.000
оптимальний показник надійності П.037.012
оптичний дефектоскоп Д.014.011
оптичний неруйнівний контроль К.036.027
оптичний структуроскоп С.071.004
оптичний товщиномір Т.026.008
орган О.022.000
орган з акредитації випробувальної лабораторії О.022.003

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

орган зі стандартизації О.022.005
орган із сертифікації О.022.004
орган контролю О.022.002
орган ручного керування О.022.006
органи чуття О.022.007
організаційний час В.049.023
організація О.023.000
органічне мастило С.028.009
органолептичний контроль К.036.028
осевідцентровий компресор К.029.011
основна камера згоряння ГТД К.001.004
основна функція Ф.010.002
основний елемент Э.014.003
основний конструкторський документ Д.030.005
основний матеріал М.007.005
основний параметр П.004.006
особливі умови У.010.005
остаточне складання С.010.007
осьова турбіна Т.045.005
осьове зусилля У.009.001
осьове навантаження Н.006.001
осьовий компресор К.029.010
осьовий нагнітач Н.004.002
охолоджувана лопатка Л.005.007
охолоджувана турбіна Т.045.006
охолоджувач О.036.000
охоронна зона З.018.006
оцінка О.038.000
оцінний показник надійності П.037.013
оцінювання О.037.000
О.038.000
оцінювання змінних стану та параметрів режимів газопроводів О.038.001
оцінювання технічного рівня продукції О.038.002
оцінювання якості продукції О.037.001

П

паз П.001.000
паливна система ГТУ С.022.053
паливна форсунка Ф.008.001
паливний газ Г.001.006
паливо Т.027.000
пальник Г.012.000
пара П.003.000
параметр П.004.000
параметр виробу П.004.008
параметр потоку відмов П.004.009
параметр розподілу П.004.010
параметрична відмова технологічної системи О.029.021
параметрична гіпотеза Г.009.004
параметрична діагностика Д.020.004
параметричне збудження вібрації В.040.002
параметричний критерій К.047.007
параметричні методи діагностування трубопроводу М.015.023
парогазотурбінний агрегат А.007.005
партія П.005.000
партія продукції П.005.003
парціальний тиск Д.001.008
пасивний віброзахист В.017.002
пасивний контроль трубопроводу К.036.029
пасивний метод неруйнівного контролю М.015.024
патрубок П.006.000
паяне з'єднання С.036.010
паяння П.002.000
ПГТА П.007.000
первинний двигун Д.003.009
перебування Н.015.000
перебування в резерві Н.015.001
перевидання П.009.000
перевірка П.072.000
перегляд П.011.000
передавання П.008.000
передача П.008.000
передпускові роботи Р.001.007
перекривальний елемент трубопровідної арматури Э.014.001
перекривна арматура А.019.004
перекриття П.010.000
перекриття течі П.010.001
перетворювач П.062.000
перетворювач Холла П.062.006
перехідний режим роботи Р.023.007
перехресна завада П.046.004
перешкода П.046.000
період П.012.000
період закінчення ресурсу П.012.002
період зношення П.012.001

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

період корисного життя	П.012.003
період припрацювання	П.012.005
період сталого параметра потоку відмов	П.012.004
періодичне технічне діагностування	Д.021.003
періодичне технічне обслуговування	О.007.005
періодичний контроль	К.036.030
періодичний контроль технічного стану	К.036.031
періодичні випробування	И.025.038
періодичність	П.013.000
періодичність технічного обслуговування	П.013.001
персонал	П.014.000
ПЗ	П.091.000
ПЗН	П.048.000
пиловловлювач	П.095.000
питома витрата палива	Р.016.011
питома витрата паливного газу	Р.016.012
питома ентропія	Э.018.001
питома маса ГТА	М.006.003
питома маса ГТД	М.006.004
питома металомісткість ГПА	М.014.001
питома потужність ГТД	М.028.014
питома робота компресора	Р.001.009
питома робота турбіни	Р.001.010
питома сумарна вартість ремонтів	С.066.010
питома сумарна вартість технічних обслуговувань	С.066.011
питома сумарна оперативна трудомісткість діагностування	Т.043.012
питома сумарна тривалість ремонтів	П.078.027
питома сумарна тривалість технічних обслуговувань	П.078.028
питома сумарна трудомісткість ремонтів	Т.043.013
питома сумарна трудомісткість технічних обслуговувань	Т.043.014
питома теплота згоряння	Т.010.005
підвищення	П.026.000
підвищення безвідмовності	П.026.001
підвідний пристрій	У.017.004
підігрівання	П.029.000
підігрівання газу в камері згоряння	П.029.001
підігрівник	П.030.000
підконтрольна експлуатація	Э.005.004
підріз	П.032.000
підріз зони сплавлення	П.032.001
підріз труби	П.032.002
підрозділ	П.031.000
підсистема	П.033.000
підсистема технологічної системи	П.033.001
підшипник	П.034.000
підшипник ковзання	П.034.004
підшипник кочення	П.034.003
пікова потужність ГТУ	М.028.008
пінистість	В.050.000
пінистість оливи	В.050.001
план	П.015.000
план вибіркового контролю	П.015.001
план випробувань	П.015.002
план випробувань на надійність	П.015.003
план випробувань на надійність NMT	П.015.004
план випробувань на надійність NMr	П.015.005
план випробувань на надійність NRT	П.015.006
план випробувань на надійність NRz	П.015.007
план випробувань на надійність NUT	П.015.008
план випробувань на надійність NUr	П.015.009
план випробувань на надійність NUz	П.015.010
план експерименту	П.015.013
план контролю	П.015.011
план ліквідації аварії	П.015.012
планове технічне обслуговування	О.007.006
плановий простій	П.087.003
плановий ремонт	Р.030.009
планування	П.016.000
планування випробувань на надійність	П.016.001
пластикація	П.017.000
пластична деформація	Д.016.003

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

пластичність П.018.000
плена П.019.000
плоска деформація Д.016.004
плоске з'єднання С.036.011
плунжер П.022.000
поверхневе окиснення зварного з'єднання О.012.001
поверхня П.023.000
поверхня тертя П.023.001
повзучість П.040.000
повітрообмін В.042.000
повітроочисний пристрій ГТА У.017.002
повна відмова О.029.023
повна несправність Н.018.014
повний тиск Д.001.009
повнонапірний нагнітач Н.004.003
повнота П.042.000
повнота виявлення несправностей П.042.001
повнота контролю технічного стану П.042.002
повнота ремонту П.042.003
повнота технічного діагностування П.042.004
поворотна лопатка компресора Л.005.008
поворотна лопатка турбіни Л.005.009
повторювальна відмова О.029.022
повторювальна несправність Н.018.013
повторюваність П.025.000
повторюваність результатів експерименту з надійності П.025.001
повузловий метод ремонту М.015.026
подія С.033.000
подразнення Р.006.000
подряпина Ц.001.000
подряпина труби Ц.001.001
поздовжня тріщина зварного з'єднання Т.035.002
позиціювальний механізм М.017.003
позиціювальний пристрій У.017.005
позиція П.035.000
показна вибірка В.051.004
показна проба П.071.002
показник П.037.000
показник економічності енергомеханічного обладнання П.037.024
показник економічності КС П.037.023
показник ефективності використання продукції П.037.025
показник заломлення П.037.019
показник надійності П.037.016
показник надійності магістрального трубопроводу П.037.017
показник надійності обладнання КС П.037.018
показник пристосованості до діагностування П.037.020
показник стабільності технологічного процесу П.037.021
показник точності технологічного процесу П.037.022
показник якості програмного засобу П.037.014
показник якості продукції П.037.015
покриття П.038.000
поле П.039.000
поле швидкостей П.039.003
полегшений резерв Р.024.003
полігон П.041.000
полігонні випробування И.025.039
політропічна робота Р.001.006
політропічний ККД компресора К.044.014
політропічний ККД нагнітача К.044.015
політропічний процес П.089.007
поліфункційна присадка П.068.007
положення П.043.000
помилка О.039.000
помилка оператора О.039.001
помилка програмного засобу О.039.002
помилкостійка програма П.077.001
помилкостійка система С.022.015
помпаж П.047.000
помпаж компресора П.047.001
помпаж нагнітача П.047.002
пондеромоторна взаємодія В.010.001
пондеромоторний метод неруйнівного контролю М.015.025
поодинокий ЗІП З.016.003
ПОП В.048.000
попереджувальна межа Г.016.003
попереджувальний ремонт Р.030.011
попереджувальний сигнал С.019.005

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

попереднє складання С.010.010
попередні випробування И.025.040
попередні випробування програмних засобів И.025.041
попередній охолоджувач ГТД О.036.001
поперечна тріщина зварного з'єднання Т.035.001
поплавцевий конденсатовідвідник К.032.001
поправка П.049.000
пора П.050.000
пора покриття П.050.004
пора у зварному шві П.050.003
порівняльні випробування И.025.052
порошковий дріт П.075.001
порошок П.051.000
поршень П.052.000
поршнева частина Ч.002.004
поршневе кільце К.024.003
поршневий газоперекачувальний агрегат А.007.006
поршневий двигун Д.003.010
поршневий компресор К.029.012
посадка П.053.000
посадова інструкція И.014.001
послаблення П.028.000
послаблення завади загального виду П.028.002
послаблення завади нормального виду П.028.001
постачальник П.055.000
поступальна пара П.003.002
поступова відмова О.029.024
потенціал П.057.000
потенційна енергія Э.017.003
потік П.059.000
потік продукції П.059.002
потокове виробництво П.082.002
потокове складання С.010.009
потоковий ремонт Р.030.010
поточне технічне обслуговування О.007.007
поточний ремонт Р.030.016
потрібна функція Ф.010.003
потужнісний ККД турбіни К.044.011
потужність М.028.000
потужність ГТД М.028.005
потужність критерію М.028.006
похибка П.027.000
похідна П.081.000
похідна функції П.081.001
почасове резервування Р.025.001
початкова індивідуальна норма витрат паливного газу Н.023.001
початковий стан С.045.009
початкові дані Д.002.002
початок Н.016.000
початок експлуатації Н.016.001
пошкодження П.024.000
пошук П.036.000
пошук місця відмови П.036.001
працездатний стан С.045.019
працездатність Р.002.000
працездатність системи магістрального трубопроводу Р.002.001
пред'явницькі випробування И.025.042
пресове з'єднання С.036.013
прецизійне складання С.010.011
приведена витрата Р.016.005
приведена потужність ГТУ М.028.011
приведений сигнал С.019.006
привід П.064.000
привід авіаційного типу П.064.001
привід арматури П.064.002
привід машини П.064.003
привід суднового типу П.064.004
привідний вал В.001.008
привідний механізм М.017.004
призначений ресурс Р.032.003
призначений термін зберігання С.057.004
призначений термін служби С.057.003
приймальна документація Д.031.007
приймальний контроль К.036.032
приймальний рівень дефектності У.007.005
приймальні випробування И.025.044
приймальні випробування програмних засобів И.025.045
приймальноздавальні випробування И.025.043
прилад П.063.000
прилад електричного неруйнівного контролю П.063.004
прилад капілярного П.063.001

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

неруйнівного контролю
прилад оптичного неруйнівного контролю П.063.002
прилад радіохвильового неруйнівного контролю П.063.003
примусова вентиляція В.007.003
припрацьовуваність П.066.000
припрацювання П.067.000
припрацювання для неремонтопридатного об'єкта П.067.001
припрацювання для ремонтопридатного об'єкта П.067.002
природна вентиляція В.007.002
природний газ Г.001.003
присадка П.068.000
присадка до палива П.068.009
прискорені випробування И.025.058
прискорені випробування на надійність И.025.059
пристосованість П.069.000
пристосованість об'єкта до діагностування П.069.001
пристрій У.017.000
пристрій спряження У.017.006
прихована відмова О.029.028
прихована несправність Н.018.018
прихований дефект Д.011.006
причина П.070.000
причина відмови П.070.001
проба П.071.000
провідник П.074.000
провідність П.073.000
прогнозований показник надійності П.037.026
прогнозування П.076.000
прогнозування надійності П.076.001
прогнозування надійності за кількістю елементів П.076.002
прогнозування технічного стану П.076.003
програма П.077.000
програма випробувань П.077.002
програма випробувань на надійність П.077.003
програма експлуатаційних спостережень П.077.005
програма забезпечення надійності П.077.004
програмна документація Д.031.008
програмний документ Д.030.006
програмний засіб С.056.009
програмний корисний час В.049.024
програмно-виявна несправність Н.018.015
програмно-виявний несправний стан С.045.018
продуктивність П.080.000
продуктивність компресора П.080.004
продуктивність устаткування П.080.005
проектна оцінка надійності О.038.003
проектна пропускна здатність магістрального трубопроводу С.052.005
проектне оцінювання надійності О.038.003
проектно-кошторисна документація Д.031.009
прокат П.083.000
прокатування П.084.000
проміжна камера згоряння ГТУ К.001.005
проміжне складання С.010.012
проміжний охолоджувач ГТД О.036.002
проникність П.085.000
пропал П.079.000
пропал зварного шва П.079.001
пропускна здатність магістрального трубопроводу С.052.006
простежуваність П.086.000
простій П.087.000
простої устаткування П.087.004
протиаварійне керування У.004.001
противодокристалізаційна присадка П.068.010
протизадирна присадка П.068.011
протизношувальна присадка П.068.012
протиіржавна присадка П.068.014
протиокисна присадка П.068.002
протипінна присадка П.068.013
протипомпажне регулювання Р.021.001
протипомпажний клапан К.012.001
протокол П.088.000
протокол випробувань П.088.001
протокол випробувань акредитованої лабораторії П.088.002
проточна частина відцентрового компресора Ч.002.007

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

проточна частина осьового компресора Ч.002.005
проточна частина турбіни Ч.002.006
профілактичне обслуговування О.007.008
профільне з'єднання С.036.014
процес П.089.000
пружна деформація Д.016.006
пружність У.006.000
прямий термодинамічний цикл Ц.006.006
пузир П.092.000
пульпа П.093.000
пункт П.094.000
пускова характеристика двигуна Х.002.007
пусковий газ Г.001.004
пусконалагоджувальні роботи Р.001.008

Р

радіаційний вологомір В.031.001
радіаційний густиномір П.020.001
радіаційний інтроскоп И.018.001
радіаційний концентратомір К.038.001
радіаційний неруйнівний контроль К.036.034
радіаційний товщиномір Т.026.009
радіаційні випробування И.025.046
радіаційно-телевізійна установка У.013.003
радіаційно-телевізійна установка з електронно-оптичним перетворювачем У.013.004
радіозображення Р.003.000
радіоінтроскоп Р.004.000
радіопрозорий матеріал М.007.006
радіохвильовий вологомір В.031.002
радіохвильовий густиномір П.020.002
радіохвильовий дефектоскоп Д.014.012
радіохвильовий діелектромір Д.029.001
радіохвильовий неруйнівний контроль К.036.035
радіохвильовий структуроскоп С.071.005
радіохвильовий товщиномір Т.026.010
раковина Р.010.000
раптова відмова О.029.001
раптовий контроль К.036.020
РВНА Р.018.000
реактивне сопло С.039.001
реактивний двигун Д.003.011
реалізаційний період життєвого циклу П.012.006
реальна експлуатація Э.005.005
реальна пропускна здатність магістрального трубопроводу С.052.008
реальна чутливість неруйнівного контролю Ч.004.002
реальний газ Г.001.005
реальний цикл двигуна Ц.006.001
регенератор Р.019.000
регенератор ГТД Р.019.001
регламент Р.020.000
регламентоване технічне обслуговування О.007.009
регламентований ремонт Р.030.012
регульований вхідний напрямний апарат компресора А.016.006
регулювальна арматура А.019.008
регулювальний елемент трубопровідної арматури Э.014.004
регулювальний клапан К.012.005
регулювання Р.021.000
редуктор Р.022.000
реєстраційний контроль К.036.037
режим Р.023.000
режимна керованість магістрального трубопроводу У.005.001
резерв Р.024.000
резервний елемент Э.014.006
резервований елемент Э.014.005
резервування Р.025.000
резервування без відновлення Р.025.007
резервування з відновленням Р.025.009
результат Р.026.000
результат випробувань Р.026.001
результати експерименту з надійності Р.026.002
рекомендація Р.027.000

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

рекуператор Р.028.000
релаксаційна спектрометрія С.049.001
релаксація Р.029.000
релаксація напружень Р.029.001
ремонт Р.030.000
ремонт за технічним станом Р.030.013
ремонтна конструкторська документація Д.031.011
ремонтний ЗІП З.016.004
ремонтний персонал П.014.002
ремонтний цикл Ц.006.007
ремонтовний об'єкт О.008.013
ремонтопридатний об'єкт О.008.014
ремонтопридатність Р.031.000
рентгенівське випромінювання И.005.002
репрезентативна вибірка В.051.006
репрезентативна проба П.071.003
ресурс Р.032.000
ресурсна відмова О.029.026
ресурсні випробування И.025.048
рефлектометр Р.033.000
речовина В.009.000
ризик Р.036.000
ризик виробника під час діагностування Р.036.003
ризик виробника під час контролю Р.036.004
ризик замовника під час діагностування Р.036.001
ризик замовника під час контролю Р.036.002
ризик надмірного налагодження Р.036.005
ризик непоміченого розладу Р.036.006
риска Р.037.000
риска на трубі Р.037.001
ритм Р.038.000
рівень У.007.000
рівень дефектності У.007.009
рівень контролю У.007.010
рівень розвитку техніки У.007.011
рівень фактора У.007.012
рівночастотний віброізолятор В.018.001
рідинне мащення С.028.004
різьбова деталь Д.010.002
різьбове з'єднання С.036.017
робота Р.001.000
робоча конструкторська документація Д.031.010
робоча лопатка осьового компресора Л.005.010
робоча лопатка турбіни Л.005.011
робоча методика випробувань М.016.005
робоче значення параметра З.017.009
робоче колесо компресора К.021.002
робоче колесо турбіни К.021.003
робоче середовище С.055.002
робоче технічне діагностування Д.021.004
робоче тіло Т.004.001
робочий орган машини О.022.008
робочий стан С.045.020
робочі характеристики компресорів Х.002.008
розбирання Р.005.000
розвальцьоване з'єднання С.036.015
розгалужена тріщина зварного з'єднання Т.035.003
роздільна здатність неруйнівного контролю С.052.007
роздільне резервування Р.025.006
розкатаний пузир у трубі П.092.001
розкриття Р.011.000
розкриття тріщини Р.011.001
розмах Р.007.000
розмах вибірки Р.007.001
рознімне з'єднання С.036.016
розпізнавання Р.012.000
розпізнавання образів Р.012.001
розподіл Р.013.000
розподіл випадкової величини Р.013.002
розподіл імовірностей Р.013.001
розподілене навантаження Н.006.003
розрахування Р.017.000
розрахунки Р.017.005
розрахункова потужність ГТУ М.028.013
розрахунковий метод визначення надійності М.015.028
розрахунковий показник надійності П.037.027
розрахункові дані Д.002.003
розрахунково-експериментальний ме- М.015.027

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

тод визначення надійності
розрахунок Р.017.000
розрахунок надійності Р.017.001
розрахунок параметрів експлуатаційного завантаження ГПА Р.017.002
розрахунок показників роботи ГПА Р.017.003
розрахунок показників роботи КЦ Р.017.004
розряд Р.009.000
розслідування Р.014.000
розслідування та облік аварій Р.014.001
розшар Р.015.000
розшар труби Р.015.001
розшарована вибірка В.051.005
ротаційно-пластинчастий компресор К.029.013
ротор Р.040.000
ротор компресора Р.040.001
ротор турбіни Р.040.002
роторний двигун Д.003.012
роторний компресор К.029.014
руйнівний контроль К.036.036
руйнівні випробування И.025.047
руйнування Р.008.000
рухоме з'єднання С.036.012
рухоме складання С.010.008
ручне зварювання С.012.008
ручне керування У.004.002
ручне складання С.010.013

С

САК С.006.000
САК ГПА С.007.000
САК ГРС С.008.000
самодіагностування С.002.000
самозбудження С.001.000
самозбудження вібрації С.001.003
самозмащування С.004.000
самоконтроль С.003.000
САР КЦ С.005.000
свищ С.014.000
свищ у зварному шві С.014.001
свічка С.013.000
сегрегація С.015.000
сегрегація труби С.015.001
сезонне технічне обслуговування О.007.010
сепаратор С.017.000
середнє напрацювання до відмови Н.013.011
середнє напрацювання до критичної відмови Н.013.010
середнє напрацювання до часткової відмови Н.013.012
середнє напрацювання між відмовами Н.013.013
середнє напрацювання на відмову Н.013.014
середній вихідний рівень дефектності У.007.007
середній вхідний рівень дефектності У.007.006
середній коефіцієнт готовності К.043.035
середній параметр потоку відмов П.004.007
середній показник надійності П.037.028
середній ремонт Р.030.014
середній ремонт ГТУ Р.030.015
середній ресурс Р.032.005
середній розмах вибірки Р.007.002
середній термін збережуваності С.057.007
середній термін служби С.057.005
середній термін служби до списання С.057.006
середній час активного ремонту В.049.027
середньоквадратичний відхил О.031.005
середньомасова температура Т.005.004
середня вартість ремонту С.066.001
середня вартість технічного обслуговування С.066.002
середня витрата Р.016.010
середня інтенсивність відмов И.015.005
середня інтенсивність відновлення И.015.004
середня оперативна тривалість даного виду діагностування П.078.018
середня оперативна трудо- Т.043.001

місткість даного виду діагностування	
середня сумарна вартість ремонтів	С.066.003
середня сумарна вартість технічних обслуговувань	С.066.004
середня сумарна тривалість ремонтів	П.078.022
середня сумарна тривалість технічних обслуговувань	П.078.023
середня сумарна трудомісткість ремонтів	Т.043.002
середня сумарна трудомісткість технічних обслуговувань	Т.043.003
середня тривалість відновлення	В.049.028
середня тривалість затримки через незабезпеченість матеріальними ресурсами	П.078.019
середня тривалість ремонту	П.078.020
середня тривалість технічного обслуговування	П.078.021
середня трудомісткість відтворення	Т.043.004
середня трудомісткість ремонту	Т.043.005
середня трудомісткість технічного обслуговування	Т.043.006
середовище	С.055.000
серійне виробництво	П.082.003
серія	С.018.000
сертифікаційні випробування	И.025.049
сигнал	С.019.000
сигнал керування	С.019.008
сигнал стимуляції	С.019.007
сигналізація	С.020.000
сила	С.021.000
сила електричного струму	С.021.003
сила тертя	С.021.002
силова передача	П.008.002
силова турбіна	Т.045.007
силова установка	У.013.006
силове збудження вібрації	В.040.003
силовий вал	В.001.009
синхронна машина	М.010.007
синхронний двигун	Д.003.013
синхронний електродвигун	Э.010.003
система	С.022.000
система автоматичного керування	С.022.017
система автоматичного керування газоперекачувального агрегату	С.022.018
система автоматичного керування газорозподільною станцією	С.022.019
система автоматичного керування кранами компресорного цеху	С.022.020
система автоматичного регулювання компресорного цеху	С.022.016
система активного неруйнівного контролю	С.022.021
система антиобмерзання ГТД	С.022.022
система випробувань	С.022.030
система відведення газів ГТД	С.022.036
система відомчого контролю	С.022.023
система внутрішнього охолодження ГТД	С.022.024
система газоподібного палива ГТУ	С.022.026
система діагностування трубопроводу	С.022.027
система експлуатації	С.022.050
система з амортизацією відмов	С.022.042
система захисту компресорного цеху від пожежі	С.022.029
система захисту компресорного цеху та компресорної станції від загазованості	С.022.028
система змащування з елементами суфлювання	С.022.044
система зовнішнього охолодження ГТД	С.022.034
система комплексного неруйнівного контролю	С.022.031
система контролю	С.022.032
система контролю технічного стану	С.022.033
система неруйнівного конт-	С.022.035

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

ролю
система охолодження газу на КС С.022.038
система охолоджувальної води ГТУ С.022.037
система очищення проточної частини ГТД С.022.039
система пневмокерування ГТУ С.022.040
система повітроприймання ГТД С.022.025
система регулювання газоподібного палива ГТД С.022.048
система регулювання осьових зусиль ГТД С.022.041
система стиснутого повітря ГТУ С.022.043
система телемеханіки С.022.045
система технічного діагностування С.022.046
система технічного обслуговування та ремонту техніки С.022.047
система ущільнення ГТУ С.022.049
систематична вибірка В.051.007
систематична відмова О.029.027
систематична несправність Н.018.017
системний корисний час В.049.026
сідло С.016.000
сканування С.023.000
сканування об'єкта контролю С.023.001
складальна одиниця Е.001.004
складальна операція О.016.002
складальний комплект К.027.002
складання С.010.000
склеювання С.024.000
скорочені випробування И.025.050
слюсарне складання С.010.014
слюсарно-складальна операція О.016.003
сопло С.039.000
соплова лопатка турбіни Л.005.012
сопловий апарат турбіни А.016.007
сорбція С.044.000
спектр С.048.000
спектрометрія С.049.000
спектроскопія С.050.000
спеціалізований засіб контролю технічного стану С.056.010
спеціалізований засіб технічного діагностування С.056.011
співосність С.037.000
спіральний відвід компресора О.028.001
сплав С.051.000
сподівання О.010.000
споживна потужність М.028.010
спорядження С.031.000
спостережений показник надійності П.037.009
спостереження Н.003.000
спостережуваність Н.002.000
справний стан С.045.006
справність И.024.000
спрацьовування С.054.000
спряження С.043.000
спряження під час складання С.043.001
спряжувана деталь Д.010.003
спряжувана поверхня деталі П.023.002
СПСГ С.053.000
стабілізатор С.059.000
стабілізатор полум'я в камері згоряння С.059.001
стабільна несправність Н.018.019
стабільність С.060.000
стабільність технологічного процесу С.060.001
стала П.056.000
стале резервування Р.025.005
стан С.045.000
стан неготовності С.045.022
стан неготовності через зовнішні причини С.045.023
стан ненавантаженого резерву елемента магістрального трубопроводу С.045.024
стан нормального функціонування С.045.025
стан чергування С.045.002
стандарт С.061.000
стандарт методів випробувань С.061.001
стандарт на методи контролю С.061.002
стандарт на продукцію С.061.003
стандарт на процес С.061.004

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

стандартні умови У.010.006
станція С.062.000
станція підземного сховища газу С.062.006
старіння С.063.000
статистична гіпотеза Г.009.005
статистичне моделювання М.020.001
статистичне регулювання технологічного процесу Р.021.003
статистичний аналіз точності й стабільності технологічного процесу А.015.012
статистичний контроль К.036.040
статистичний критерій К.047.008
статистичні дані Д.002.004
статистично регульований процес П.089.008
статор С.064.000
статор компресора С.064.001
статор турбіни С.064.002
стаціонарне електричне поле П.039.005
стаціонарне магнітне поле П.039.004
стаціонарне складання С.010.015
стаціонарний коефіцієнт готовності К.043.036
стаціонарний показник надійності П.037.029
стежне регулювання Р.021.002
стежний механізм М.017.005
стежний привід П.064.005
стендові випробування И.025.053
степінь С.065.000
стикове контактне зварювання С.012.011
стійкість С.067.000
У.015.000
стійкість до заїдання С.067.003
стратегія С.068.000
стратегія технічного обслуговування та ремонту С.068.001
структура С.069.000
структура трибосистеми С.069.001
структурна схема С.074.002
структурна схема надійності С.074.003
структурне резервування Р.025.012
структурометрія С.070.000
структуроскоп С.071.000
структуроскопія С.072.000
струм Т.025.000
струм витікання Т.025.001
ступені вільності С.065.001
ступінь С.065.000
С.073.000
ступінь відцентрового компресора С.073.004
ступінь відцентрового нагнітача С.073.005
ступінь осьового компресора С.073.001
ступінь осьового нагнітача С.073.002
ступінь турбіни С.073.003
суднова газова турбіна Т.045.008
судновий газотурбінний двигун Д.003.014
сукупність С.035.000
сумарна вартість ремонту С.066.008
сумарна вартість технічних обслуговувань С.066.009
сумарна тривалість ремонтів П.078.024
сумарна тривалість технічних обслуговувань П.078.025
сумарна трудомісткість ремонту Т.043.007
сумарна трудомісткість технічних обслуговувань Т.043.008
сумісність С.034.000
сумісність в умовах тертя С.034.001
супроводжуваність С.041.000
супроводжуваність програмного засобу С.041.001
суха маса ГТА М.006.001
суха маса ГТД М.006.002
суцільне випробування виробів для сертифікації И.025.051
суцільний контроль К.036.038
суцільний контроль з розбракуванням К.036.039
сферичне з'єднання С.036.020
сферичний кран К.045.004
схема С.074.000
схема розчленування виробу С.074.004
схема складання виробу С.074.005
схема установлення під час складання С.074.006

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Т

твердість Т.002.000
ТВТ Т.001.000
телемеханіка Т.003.000
температура Т.005.000
температура газу за камерою згоряння Т.005.005
температура газу за турбіною Т.005.006
температура газу перед турбіною Т.005.007
температурне поле П.039.006
теплобачення Т.006.000
теплова енергія Э.017.005
теплова машина М.010.008
теплове поле П.039.007
тепловий двигун Д.003.015
тепловий дефектоскоп Д.014.013
тепловий контактний метод неруйнівного контролю М.015.029
тепловий неруйнівний контроль К.036.041
тепловізор Т.007.000
теплоємність Т.008.000
теплозахисний екран камери згоряння Э.003.001
теплозвукоізолювальний кожух ГТА К.019.001
тепломісткість Т.008.000
тепломісткість продукції Т.008.002
теплообмінний апарат А.016.009
теплообмінник Т.009.000
теплота Т.010.000
теплота згоряння Т.010.004
теплота конденсації Т.010.003
теплотворність Т.011.000
теплотехнічна характеристика двигуна Х.002.009
теплоутилізатор Т.012.000
теплофікаційний підігрівник ГТУ П.030.001
теплофікація Т.013.000
термін С.057.000
термін збережуваності С.057.010
термін служби С.057.008
термін служби до капітального ремонту С.057.009
термічний ККД К.044.016
термічні випробування И.025.054
термодинамічна система С.022.051
термодинамічний конденсатовідвідник К.032.002
термодинамічний цикл Ц.006.008
термоелектричний метод неруйнівного контролю М.015.030
термоелектричний прилад П.063.005
термостатичний конденсатовідвідник К.032.003
термоусаджувальна манжета зварних з'єднань труби М.002.001
термоусаджувальна муфта зварних з'єднань труби М.031.001
тертя Т.034.000
тертя без мастильного матеріалу Т.034.003
тертя з мастильним матеріалом Т.034.009
тертя ковзання Т.034.008
тертя кочення Т.034.005
тертя кочення з проковзуванням Т.034.006
тертя руху Т.034.004
тертя спокою Т.034.007
тест Т.014.000
тест діагностування Т.014.001
тестове технічне діагностування Д.021.005
техніка Т.015.000
техніка течошукання Т.015.002
технічна діагностика Д.020.005
технічна документація Д.031.012
технічна експлуатація Э.005.006
технічна ефективність Э.022.001
технічне діагностування Д.021.006
технічне обслуговування О.007.011
технічне обслуговування в особливих умовах О.007.012
технічне обслуговування газотранспортного обладнання О.007.013
технічне обслуговування ГПА О.007.014
технічне обслуговування з безперервним контролем О.007.019
технічне обслуговування з О.007.020

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

періодичним контролем
технічне обслуговування під час використання О.007.016
технічне обслуговування під час зберігання О.007.018
технічне обслуговування під час транспортування О.007.017
технічне обслуговування та ремонт О.007.015
технічний контроль К.036.042
технічний нагляд Н.008.005
технічний огляд О.024.001
технічний регламент Р.020.001
технічний ресурс Р.032.006
технічний рівень продукції У.007.008
технічний стан С.045.026
технологічна документація Д.031.013
технологічна система С.022.052
технологічне мастило С.028.010
технологічне обслуговування О.007.021
технологічний комплекс К.026.001
технологічний процес П.089.009
технологічний процес складання П.089.010
технологічні випробування И.025.055
технологічні методи забезпечення надійності М.015.031
технологічність Т.016.000
технологічність виробу під час складання Т.016.001
теча Т.020.000
течія Т.019.000
течошукання Т.017.000
течошукач Т.018.000
типова методика випробувань М.016.006
типові випробування И.025.056
типові випробування зразка для сертифікації И.025.057
типономінал Т.021.000
типорозмір Т.022.000
тиск Д.001.000
тіло Т.004.000
ТМ Т.023.000
ТНТ Т.024.000
товщиномір Т.026.000
точка Т.028.000
точкова проба П.071.004
точність Т.029.000
точність результатів випробувань Т.029.001
точність результатів експерименту з надійності Т.029.002
точність складання виробу Т.029.003
точність технологічного процесу Т.029.004
ТП Т.030.000
тракт Т.031.000
тренд Т.033.000
трибоелемент Т.040.000
трибологія Т.037.000
трибосистема Т.038.000
триботехніка Т.039.000
тривала зупинка ГПА О.026.004
тривалість П.078.000
тривалість активного ремонту П.078.003
тривалість випробувань П.078.007
тривалість відновлення В.049.004
тривалість діагностування несправності П.078.004
тривалість затримки з організаційних причин П.078.006
тривалість затримки через незабезпеченість матеріальними ресурсами П.078.005
тривалість зовнішніх утрат В.049.003
тривалість контролю технічного стану П.078.008
тривалість неготовності П.078.010
тривалість непрацездатності П.078.011
тривалість перебування в резерві П.078.009
тривалість пошуку несправності П.078.012
тривалість працездатності В.049.015
П.078.013
тривалість простоювання В.049.014
тривалість ремонту П.078.014
тривалість стану готовності В.049.018
тривалість стану неготовності В.049.019
тривалість технічного діагностування П.078.015
тривалість технічного обслу- П.078.016

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

говування
тривалість усунення несправності П.078.017
тривалість утрат В.049.012
тримкість С.052.002
тріщина Т.035.000
тріщина зварного з'єднання Т.035.004
тріщина труби Т.035.005
тріщиностійкість Т.036.000
труба Т.041.000
трубопровід Т.042.000
трубопровідна арматура загально-промислового призначення А.019.009
трудомісткість Т.043.000
трудомісткість підготовлення засобу контролю Т.043.009
трудомісткість ремонту Т.043.010
трудомісткість технічного обслуговування Т.043.011
ТСТ Т.044.000
турбіна Т.045.000
турбіна високого тиску Т.045.009
турбіна низького тиску Т.045.010
турбіна середнього тиску Т.045.011
турбінне масло М.003.006
турбоблок Т.046.000
турбогрупа Т.047.000
турбодетандер Т.048.000
турбокомпресор Т.049.000
турбокомпресорний двигун Д.003.016
турбулентна течія Т.019.002
тяговий вал В.001.003
тяжний вал В.001.002

У

увімкнення В.030.000
ударна в'язкість В.054.003
ультразвуковий товщиномір Т.026.011
умови У.010.000
умови ISO У.010.007
умови випробувань У.010.008
умови експлуатації У.010.010
умови технічного обслуговування У.010.009
умовна границя плинності П.060.008
умовна ймовірність В.008.021
ум'ятина В.037.000
ум'ятина труби В.037.001
універсальна газова стала П.056.002
універсальна обв'язка О.001.004
універсальний засіб контролю технічного стану С.056.021
універсальний засіб технічного діагностування С.056.022
уніфікована апаратура контролю технічного стану А.018.005
уніфікована апаратура технічного діагностування А.018.006
упорний підшипник П.034.006
упорно-радіальний підшипник П.034.005
управління У.004.000
ураховувана відмова О.029.030
усадка У.008.000
усадкова раковина зварного шва Р.010.001
уставка У.011.000
усталений режим роботи Р.023.008
установка У.013.000
установча серія продукції С.018.001
устаткування О.003.000
усувний дефект Д.011.007
усунення У.016.000
усунення несправності У.016.001
утома У.012.000
утома матеріалу У.012.002
утомна довговічність Д.032.001
утомна тріщина Т.035.006
утомне зношування И.007.010
утомне зруйнування Р.008.002
утомне пошкодження П.024.001
утрата П.058.000
утрати газу в комунікаціях цеху П.058.001
ущільнення У.003.000
ущільнювальне мастило С.028.012

Ф

фазова швидкість С.026.008
фактична витрата паливного газу Р.016.013
фактична потужність М.028.015

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

фактичний ККД ГТУ К.044.017
фальцьоване з'єднання С.036.021
феритометр Ф.001.000
феромагнітний порошок П.051.001
фізична границя плинності П.060.009
фірмове технічне обслуговування О.007.022
фірмовий ремонт Р.030.017
фланець Ф.002.000
фланцеве з'єднання С.036.022
флуорограф Ф.004.000
флуороскоп Ф.003.000
флюс Ф.005.000
форма Ф.006.000
формування Ф.007.000
форсунка Ф.008.000
функційні випробування И.025.060
функційність Ф.009.000
функційність програмного засобу Ф.009.001
функціональна відмова технологічної системи О.029.031
функціональне резервування Р.025.013
функція Ф.010.000
функція розподілу Ф.010.004

Х

характер Х.001.000
характер виникнення відмови Х.001.001
характеристика Х.002.000
характеристика ГТД Х.002.010
характеристика компресора Х.002.011
характеристика турбіни Х.002.012
характеристичний стан об'єкта з надійності С.045.027
хвильова оптика О.020.001
хвиля В.043.000
хибна відмова О.029.007
хибна несправність Н.018.004
хибне спрацьовування захисту С.054.001
хімічна енергія Э.017.006
хімічні випробування И.025.061
холодильна машина М.010.009
холодноламкість Х.003.000

Ц

цензурована вибірка В.051.009
цензурування Ц.002.000
центр Ц.003.000
централізована форма ремонту Ф.006.003
централізоване технічне обслуговування О.007.023
центрування Ц.004.000
центрування основних вузлів ГПА Ц.004.001
центрування спряжуваних валів Ц.004.002
цех Ц.005.000
цикл Ц.006.000
цикл двигуна Ц.006.009
цикл Карно Ц.006.010
цикл технічного обслуговування Ц.006.011
цикл технологічної операції Ц.006.012
циклічна теплова машина М.010.010
циклова продуктивність П.080.006
циліндр Ц.007.000
циліндричне з'єднання С.036.023
циліндричний кран К.045.003

Ч

час В.049.000
час вимушеного простою В.049.005
час корисної роботи В.049.011
час наростання В.049.006
час очікування В.049.008
час перебування в ремонті В.049.007
час перезапуску В.049.009
час підготування засобу контролю В.049.010
час програмного перевірянння В.049.013
час розпізнавання В.049.016
час системного перевіряння В.049.017
час у резерві В.049.002
час у роботі В.049.001
час установлення сигналу В.049.020
часовий вплив В.041.003
частина Ч.002.000
частка Д.033.000
частка дефектних одиниць продукції Д.033.001

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

часткова відмова О.029.032
часткова несправність Н.018.020
частота Ч.001.000
частота биття Ч.001.001
частота коливань Ч.001.004
частота обертання вала ГТА Ч.001.002
частота обертання вала ГТД Ч.001.003
черговий персонал П.014.001
число Ч.003.000
число Рейнольдса Ч.003.001
чутливий елемент засобу вимірювань Э.014.007
чутливий елемент трубопровідної арматури Э.014.008
чутливість Ч.004.000

Ш

швидкість С.026.000
швидкість деформації С.026.001
швидкість деформування С.026.002
швидкість зварювання С.026.005
швидкість зношування С.026.003
швидкість ковзання С.026.007
швидкість корозії С.026.004
швидкість світла у вакуумі С.026.006
шкребок С.027.000
шлак Ш.002.000
шлакове включення зварного шва В.030.002
шліцьове з'єднання С.036.024
шов Ш.003.000
шорсткість Ш.001.000
шорсткість поверхні Ш.001.001
шпиндель Ш.004.000
шпонка Ш.005.000
шпонкове з'єднання С.036.025
штифт Ш.006.000
штифтове з'єднання С.036.026
шток Ш.007.000
штуцер Ш.008.000
штуцерне з'єднання С.036.027
штучний відбивач О.034.001

Щ

щільність П.021.000
щільність розподілу П.021.003

Я

явна відмова О.029.033
явний дефект Д.011.008
якір Я.001.000
якість К.007.000
якість експерименту з надійності К.007.004
якість програмного засобу К.007.001
якість продукції К.007.002
якість технологічного процесу складання К.007.003

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

"a priori" information И.020.001
100% inspection К.036.038

A

ability С.052.000
abradant А.001.000
abrasive А.001.000
abrasive resistance С.067.001
abrasive wear И.007.001
absolute humidity В.036.001
absolute pressure Д.001.001
absolute refractive index П.037.001
absorbing Г.007.000
absorption А.002.000
absorption radiation thickness gauge Т.026.002
accelerated dependability test И.025.059
accelerated test И.025.058
acceptability constant Н.024.001
acceptable imperfection level У.007.005
acceptance documentation Д.031.007
acceptance inspection К.036.032
acceptance test И.025.044
acceptance tests of software И.025.045
accessibility Д.035.000
accident А.003.000
accident account У.019.001
accident at a main pipeline А.003.001
accident at an industrial enterprise А.003.002
accident condition С.045.001
accident investigation and account Р.014.001
account Р.017.000
Р.017.005
accounting У.019.000
accreditation А.012.000
accredited laboratory Л.001.001
accredited laboratory test report П.088.002
accuracy Т.029.000
accuracy of experiment results on dependability Т.029.002
accuracy of test results Т.029.001
acoustic and vibration characteristic of an engine Х.002.002
acoustic depth indicator Г.011.001
acoustic emission equipment А.018.001
acoustic flaw detector Д.014.001
acoustic non-destructive testing К.036.002
acoustic structuroscope С.071.001
acoustic thickness gauge Т.026.003
act А.013.000
action В.041.000
action limit Г.016.001
activation В.030.000
active maintenance time П.078.002
active monitoring of a pipeline К.036.001
active non-destructive inspection method М.015.001
active repair Р.030.003
active repair time П.078.001
П.078.003
active reserve Р.024.001
active vibration protection В.017.001
actual efficiency of a gas-turbine plant К.044.017
actual power М.028.015
actuating device of valve П.064.002
actuating mechanism М.017.001
actuating mechanism of valve П.064.002
actuating spindle Ш.004.000
actuation В.030.000
actuator М.017.001
actuator of valve П.064.002
actuator-operated valves А.019.003
adaptability to manufacture Т.016.000
additive П.068.000
adhesion А.009.000
adhesive К.014.000
adiabatic efficiency К.044.002
adiabatic process П.089.001
adiabatic work Р.001.001

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

adjustment	В.052.000
administration	У.004.000
administrative delay	П.078.006
administrative time	В.049.023
admissible deviation of a parameter	О.031.002
adsorber	А.010.000
adsorption	А.011.000
ageing fault	Н.018.007
agent	В.009.000
aggregate	А.007.000
aggregate assembling	С.010.003
aggressiveness	А.008.000
aging	С.063.000
aid	С.056.000
air cooler	А.004.000 А.016.001
air exchange	В.042.000
air pressure loss factor in a flow path section	К.043.019
air pressure recovery factor in a flow path section	К.043.003
air swirler of a combustion chamber	З.002.001
air-cleaning device	В.048.000
air-cleaning device of a gas-turbine set	У.017.002
air-fuel ration of a combustion chamber	К.043.009
aircraft gas turbine	Т.045.001
aircraft gas-turbine engine	Д.003.001
alarm	С.019.001
alarm signaling	С.020.001
albedo radiation thickness gauge	Т.026.005
albedo-absorption radiation thickness gauge	Т.026.004
algorithm	А.014.000
algorithm of a technical diagnosis	А.014.002
algorithm of a technical state inspection	А.014.001
alignment	В.052.000
allowable stress	Н.011.001
allowance	Н.024.000
alloy	С.051.000
alternate current rotating machine	М.010.003
alternating friction	Т.034.002
alternative hypothesis	Г.009.001
ambient	С.055.000
amendment	П.049.000
amount	К.022.000
amount of inspection	О.009.004
amplitude excursion	Р.007.000
analog	М.021.000
analysis	А.015.000
analysis by reliability block diagram	А.015.009
analytical dependability assessment	М.015.028
analytical dependability measure	П.037.027
analytical-experimental dependability assessment	М.015.027
angular strain	Д.016.005
angular-contract bearing	П.034.005
anti-wreck lubricant	С.028.001
antiacid additive	П.068.002
anticorrosive additive	П.068.001
antifoam additive	П.068.013
antifriction additive	П.068.003
antifriction grease	С.028.002
antioxidant additive	П.068.002
antirust additive	П.068.014
apparatus	А.016.000
approval of dependability test procedure	А.026.005
approval of test procedure	А.026.004
approval test	И.025.043
arc welding	С.012.002
area	З.018.000
armature	Я.001.000
artificial reflector	О.034.001
AS	А.020.000
AS software dependability	Н.007.010
assembled block	Б.009.001
assembling	С.010.000
assembling accuracy of item	Т.029.003
assembling diagram of item	С.074.005
assembly	М.025.000 У.002.000
assembly conjugation	С.043.001
assembly connection	С.036.019
assembly mounting diagram	С.074.006
assembly operation	О.016.002
assembly process	П.089.010

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

assembly process quality	К.007.003
assembly processability of item	Т.016.001
assembly set	К.027.002
assembly step of item	Э.020.001
assembly unit	Е.001.004
assessment	О.037.000 О.038.000
assessment of product quality	О.037.001
assets	С.056.012
assigned lifetime	С.057.003
assigned operating time	Р.032.003
assigned storage time	С.057.004
assurance	О.002.000
asynchronous machine	М.010.001
asynchronous motor	Д.003.002 Э.010.001
attainability	Д.035.000
attainability of the control aim	Д.035.001
attestation	А.026.000
audit	К.036.000 П.072.000
authority	О.022.000
authority department	У.004.000
automated assembling	С.010.002
automated control system	С.022.004
automated system	С.022.001
automatic control system	С.006.000 С.022.017
automatic control system of compressor shop valves	С.022.020
automatic control system of gas compressor unit	С.022.018
automatic control system of gas-distributing station	С.022.019
automatic diagnostic system	С.022.009
automatic equipment	А.006.000
automatic means of technical state inspection	С.056.003
automatic non-destructive test system	С.022.008
automatic process control valve	К.012.005
automatic process control valves	А.019.008
automatic shut-off valves	А.019.005
automatic system	С.022.006
automatic system of technical state inspection	С.022.007
automatic technical diagnostic equipment	С.056.004
automatic trap	К.032.000
automatic welding	С.012.001
automation	А.006.000
automized assembling	С.010.001
auxiliary function	Ф.010.001
auxiliary material	М.007.001
auxiliary parameter	П.004.002
availability	Г.013.000
availability criterions	К.047.001
availability of items fleet	Г.013.001
available power of a gas-turbine plant	М.028.012
available time	В.049.018
average cost of maintenance service	С.066.002
average cost of repair	С.066.001
average dependability measure	П.037.028
average incoming imperfection level	У.007.006
average outgoing imperfection level	У.007.007
average total cost of maintenance	С.066.004
average total cost of repairs	С.066.003
axial compressor dependability	Н.007.009
axial compressor stage	С.073.001
axial flow compressor	К.029.010
axial flow turbine	Т.045.005
axial force	У.009.001
axial load	Н.006.001
axial supercharger	Н.004.002
axial-centrifugal compressor	К.029.011

B

back pressure valve	К.012.003
ball bearing	П.034.003
ball cock	К.045.004
ball plug valve	К.045.004
band	Б.003.000 З.018.000
barometric pressure	Д.001.002

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

barring gear У.017.001
base Б.001.000
base assembly unit Е.001.001
base component Д.010.001
base compressor station С.062.002
base material М.007.005
base of fatigue test Б.001.001
base output of a gas-turbine plant М.028.001
base testing division of head organization П.031.001
basic design document Д.030.005
basic unit centering of gas-compressor unit Ц.004.001
basis Б.001.000
batch П.005.000
batch production П.082.003
bath В.002.000
bearing П.034.000
beat frequency Ч.001.001
beating Б.008.000
beats Б.008.000
beginning Н.016.000
bel Б.007.000
bench test И.025.053
bending moment М.024.002
bevel connection С.036.006
bimetallic steam trap К.032.003
blade Л.005.000
Л.004.000
blade of a axial compressor Л.005.010
blade passage К.003.001
blade row of a compressor В.006.001
blade row of a turbine В.006.002
blading А.016.003
blank З.004.000
blister П.092.000
block Б.009.000
block diagram Б.012.000
С.074.002
block-box Б.010.000
block-container Б.011.000
blow-off control Р.021.001
blow-off valve К.012.001
board У.004.000
body О.022.000
Т.004.000
body seat С.016.000
booster compressor station С.062.003
bounce Д.038.000
boundary Г.016.000
П.060.000
branch pipe П.006.000
branched crack of a welded joint Т.035.003
breadboard М.001.000
break-down Р.008.000
breakdown А.003.000
brittle failure Р.008.003
brittle fracture Р.008.003
brittleness Х.004.000
bubble П.092.000
bucket stream trap К.032.001
bulk sample П.071.001
bullhead valve З.005.000
bureau У.004.000
burn-in П.067.000
burn-in for nonrepairable hardware П.067.001
burn-in for repairable hardware П.067.002
burn-through П.079.000
П.079.001
burner Г.012.000
busy state С.045.004
butter М.003.000
butterfly valve З.012.000

C

calculated data Д.002.003
calculation Р.017.000
Р.017.005
У.019.000
camera К.001.000
capability С.052.000
capacitance Е.002.000
capacity Е.002.000
М.028.000
С.052.000
capillary flaw detector Д.014.005
capillary non-destructive testing К.036.010
capillary non-destructive testing equipment А.018.002
capillary non-destructive testing instrument П.063.001

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

card К.004.000
Carno cycle Ц.006.010
cascade К.005.000
casing К.019.000
К.040.000
casual inspection К.036.020
category К.006.000
Р.009.000
category of gas-compressor unit maintenance В.028.010
category of maintenance В.028.009
category of repair complexity К.006.002
category of test К.006.001
cause П.070.000
cavitation wear И.007.006
cavity Р.010.000
cell Э.014.000
censoration Ц.002.000
censored sample В.051.009
censoring Ц.002.000
center Ц.003.000
centering Ц.004.000
centering of conjugate shafts Ц.004.002
centralized form of repair Ф.006.003
centralized maintenance service О.007.023
centrifugal compressor К.029.015
centrifugal compressor stage С.073.004
centrifugal supercharger Н.004.004
Ц.008.000
centrifugal supercharger dependability Н.007.015
centripetal turbine Т.045.012
certificate А.025.000
А.013.000
certificate of a testing laboratory accreditation А.025.001
certificating body О.022.001
certification А.026.000
certification body О.022.004
certification of test equipment А.026.001
certification of testing organizations and divisions А.026.002
certification test И.025.049
certification test specimen О.005.003
chamber К.001.000
chance event С.033.001
channel К.003.000
channeling effect Б.002.000
character Х.001.000
characteristic Х.002.000
characteristic state of object on a dependability С.045.027
characteristic under control П.065.001
chart К.004.000
С.074.000
chatter of contacts Д.038.001
check В.052.000
И.025.000
П.072.000
check test И.025.024
check valve К.012.003
check valves А.019.006
check-up К.036.000
checkpoint Т.028.001
chemical energy Э.017.006
chemical test И.025.061
cinder Ш.002.000
circuit С.074.000
closed cycle gas-turbine engine Г.022.001
closed pore П.050.001
closing member of a pipeline valves Э.014.001
closure component of a pipeline valves Э.014.001
clutch М.031.000
coating П.038.000
coating pore П.050.004
cock К.045.000
coefficient К.043.000
coefficient of efficiency К.043.017
coefficient of elasticity М.023.001
coefficient of engagement К.043.024
coefficient of fault tolerance at an one-time failure К.043.014
coefficient of fault tolerance at m-multiple К.043.013

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

recurring of a failure
coefficient of friction К.043.029
coefficient of gas compressibility К.043.022
coefficient of performance К.043.017
cogeneration-based district heating Т.013.000
coincidence of axes С.037.000
cold brittleness Х.003.000
collector К.023.000
collector piping О.001.003
combined connection С.036.005
combined gas-turbine and steam-turbine set А.007.001
Г.015.000
combined journal and thrust bearing П.034.001
combined redundancy Р.025.011
combined rolling and sliding friction Т.034.006
combined steam and gas-turbine engine А.007.005
П.007.000
combustible substance В.009.001
combustion chamber К.001.001
combustion chamber diffuser Д.027.001
combustion chamber efficiency of a gas-turbine plant К.044.007
combustion chamber flame tube Т.041.001
combustion chamber flameholder С.059.001
combustion chamber fuel consumption Р.016.009
combustion chamber of a gas-turbine plant К.001.002
combustion chamber of a piston engine К.001.003
combustion efficiency of a combustion chamber К.043.018
combustion heat Т.010.004
combustor casing К.040.001
combustor outlet gas temperature Т.005.005
commercial productivity of centrifugal supercharger П.080.001
commission К.025.000
commission on accident investigation К.025.001
common mode rejection П.028.002
common mode voltage П.046.006
communication В.010.000
commutatorless machine М.010.002
compactness П.021.000
comparability С.040.000
comparability of experiment results on dependability С.040.001
comparative test И.025.052
compatibility С.034.000
complete failure О.029.023
complex К.026.000
complex software quality index П.037.007
complex-cycle gas-turbine engine Г.022.009
component Д.010.000
Э.014.000
composite materials М.007.003
composite sample П.071.001
compression К.028.000
К.030.000
compression ratio of a supercharger С.065.008
compression ratio of compressor С.065.007
compression ring К.024.001
compressor К.029.000
compressor adiabatic efficiency К.044.003
compressor air flow rate Р.016.006
compressor air pressure ratio С.065.003
compressor blade Л.005.001
compressor casing К.040.002
compressor flow-straightening vanes А.016.008
compressor guide vanes А.016.004
Н.001.000
compressor impeller К.021.002
compressor mechanical efficiency К.044.008
compressor performance Х.002.011
compressor productivity П.080.004
compressor rotor Р.040.001

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

compressor shop К.051.000
Ц.005.001
compressor shop control room О.015.001
compressor shop servo system С.022.016
compressor spool К.005.002
compressor stable operation boundary Г.016.002
compressor stall С.058.002
compressor station К.049.000
С.062.004
compressor station dependability Н.007.006
compressor station equipment dependability Н.007.008
compressor stator С.064.001
compressor surge П.047.001
compressor vane Л.005.001
computer-aided diagnostic system С.022.003
computer-aided means of technical state inspection С.056.001
computer-aided process control system С.022.005
computer-aided system С.022.001
computer-aided system of technical state inspection С.022.002
computer-aided technical diagnostic equipment С.056.002
concavity В.039.000
concentration К.039.000
concentration meter К.038.000
condensation У.003.000
condition С.045.000
conditional probability В.008.021
conditions Р.023.000
У.010.000
conductance П.073.000
conduction П.073.000
conductivity П.073.000
conductor П.074.000
confidence probability В.008.020
conformity С.038.000
confuser К.037.000
conglutination С.024.000
conical cock К.045.001
conical plug valve К.045.001
conical type of taper cock К.045.001
conjugated component Д.010.003
conjugated surface of component П.023.002
connecting pipe Ш.008.000
connection С.036.000
Ш.008.000
consequence П.054.000
conservation К.034.000
constant П.056.000
constant failure intensity period П.012.004
construction dependability of a main pipeline Н.007.002
constructional dependability support method М.015.006
constructional materials М.007.004
consumption З.013.000
Р.016.000
consumption of liquid or gas or dry substance Р.016.008
contact bounce Д.038.001
contact protection З.014.003
content Д.033.000
contingency plan П.015.012
continuous control К.036.022
continuous inspection К.036.022
continuous inspection of technical state К.036.023
continuous redundancy Р.025.005
continuous technical diagnosis Д.021.001
control К.036.000
Р.021.000
У.004.000
control by measurement К.036.008
control chart К.004.001
control chart for arithmetic means К.004.008
control chart for extreme values К.004.003
control chart for gas transportation process К.004.005
control chart for medians К.004.004
control chart for medium ranges К.004.010

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

control chart for ranges	К.004.006
control chart for standard deviations	К.004.009
control chart with warning limits	К.004.007
control method	М.015.010
control object	О.008.012
control room	О.015.000
control room of a compressor station	З.010.001
control sample	О.005.001
control signal	С.019.008
control system	А.021.000
control valve	К.012.005
control valves	А.019.008
controllability	К.035.000 У.005.000
controlled parameter	П.004.004
controlled signal	С.019.004
controller	К.013.000
convection	К.031.000
convective thermal non-destructive inspection method	М.015.005
convergence	С.075.000
convergence of experiment results on dependability	С.075.001
convergent tube	К.037.000
converter	П.062.000
conveyer repair	Р.030.010
cooled blade	Л.005.007
cooled turbine	Т.045.006
cooler	О.036.000
correction	П.049.000
corrective maintenance	О.007.001 Р.030.007
correlation	К.041.000
correlation coefficient	К.043.010
correspondence	С.038.000
corroding medium	С.055.001
corrosion	К.042.000
corrosion environment	С.055.001
corrosion erosion	Э.019.001
corrosion fatigue	У.012.001
corrosion fatigue limit	П.060.003
corrosion prevention grease	С.028.006
corrosion rate	С.026.004
corrosion resistance	С.067.002
corrosive environment	С.055.001
cost	С.066.000
cost-effectiveness	Э.022.002
costs	З.013.000
cotter connection	С.036.004
count	О.009.000
couple	П.003.000
coupling	М.031.000
covariation	К.017.000
cover	П.038.000
coverage	П.042.000
coverage of a technical state inspection	П.042.002
covering	П.038.000 П.010.000
crack	Т.035.000
crack of a pipe	Т.035.005
crack of a welded joint	Т.035.004
crack opening displacement	Р.011.001
crack resistance	Т.036.000
crankshaft	В.001.006
creep	П.040.000
creep limit	П.060.004
creep resistance	С.042.003
criterion	К.047.000
criterions of a fitness	К.047.001
critical defect	Д.011.003
critical failure	О.029.006
critical fault	Н.018.003
critical pressure	Д.001.006
critical state	С.045.007
critical state criterion	К.047.003
critical temperature	Т.005.001
critical temperature of cold brittleness	Т.005.002
critical value of item serviceability parameter	З.017.004
criticality	К.048.000
crosstalk	П.046.001 П.046.004
cup	М.002.000
cup-type seal	М.002.000
current	Т.025.000
current strength	С.021.003
customer	З.008.000
customer risk at diagnosis	Р.036.001

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

customer risk at inspection Р.036.002
cycle Ц.006.000
cycle of engine Ц.006.009
cycle output П.080.006
cyclical heat engine М.010.010
cylinder Ц.007.000
cylinder cock К.045.003
cylindrical connection С.036.023
cylindrical plug valve К.045.003

D

damage П.024.000
dampening Г.007.000
damper Д.007.000
З.012.000
damping Д.008.000
data Д.002.000
data preservation С.046.001
data-sensitive fault С.045.005
de Broglie waves В.043.001
decibel Д.018.000
deductive method of dependability analysis М.015.003
deduster П.095.000
defect Д.011.000
defective unit Е.001.002
defectometry Д.013.000
defectoscope Д.014.000
defectoscopy Д.015.000
defects per hundred units У.007.009
defining parameter П.004.005
deflection О.031.000
deformation Д.016.000
degradation С.063.000
degradation failure О.029.003
degradation process Д.005.000
П.089.002
degree С.065.000
С.073.000
degree of freedom С.065.001
degree of leak-profness С.065.002
delamination Р.015.000
delivery measuring station Г.018.000
С.062.001
densification У.003.000
densimeter П.020.000
density П.021.000
П.021.001
density of probability П.021.003
distribution
dent В.037.000
dent of a tube В.037.001
deoxidation В.047.000
department У.004.000
departmental management system С.022.023
departmental supervision Н.008.003
departmental test И.025.002
departmental testing center Ц.003.001
dependability Н.007.000
dependability analysis А.015.006
dependability assessment О.017.001
dependability calculation Р.017.001
dependability compliance test И.025.025
dependability determination test И.025.037
dependability management У.004.003
dependability measure П.037.016
dependability measure of a main pipeline П.037.017
dependability measure of compressor station equipment П.037.018
dependability of a combustion chamber Н.007.004
dependability of weld joints of a pipe Н.007.011
dependability prediction П.076.001
dependability prediction on quantity of elements П.076.002
dependability requirements Т.032.003
dependability specification Н.025.001
dependability structure diagram С.074.003
dependability support program П.048.000
П.077.004
dependability test И.025.013
dependability test plan П.015.003
dependability test plan NMr П.015.005
dependability test plan NMT П.015.004
dependability test plan П.015.006

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

NRT
dependability test plan NRz П.015.007
dependability test plan NUr П.015.009
dependability test plan NUT П.015.008
dependability test plan NUz П.015.010
dependability test procedure М.016.002
dependability verification К.036.013
deposit О.032.000
depth Г.010.000
depth gauge Г.011.000
depth indicator Г.011.000
derating redundancy Р.025.003
derivative П.081.000
derivative of a function П.081.001
design data Д.002.003
design document Д.030.002
design documentation Д.031.003
design estimates Д.031.009
design failure О.029.005
design fault Н.018.002
design of experiments on dependability П.016.001
design throughput of a main pipeline С.052.005
destruction Р.008.000
destructive inspection К.036.036
destructive inspection method М.015.012
destructive test И.025.047
destructive testing К.036.036
detachable connection С.036.016
detergent additive П.068.008
determination Н.015.000
О.017.000
determinative test И.025.036
development test И.025.005
development work О.013.000
Р.001.004
developmental test И.025.005
deviation О.031.000
device А.016.000
П.063.000
У.017.000
diagnosis Д.021.000
diagnosis of pipeline interior surface Д.020.003
diagnosis system С.022.046
diagnosis time П.078.015
diagnostic ability index П.037.020
diagnostic ability of an object П.069.001
diagnostic assurance О.002.001
diagnostic failure tree analysis А.015.004
diagnostic model М.021.001
diagnostic parameter П.004.003
diagnostics Д.020.000
diagnostics coverage П.042.004
diagnostics of small gas leakage Д.020.002
diagnostics test Т.014.001
diagram Д.022.000
С.074.000
dielectric Д.028.000
dielectric material М.007.002
dielectrometer Д.029.000
diesel engine Д.003.008
Д.023.000
diffuser Д.027.000
diffusion Д.026.000
digit Р.009.000
dimention-type Т.022.000
direct current rotating machine М.010.004
disabled state С.045.022
disabled time П.078.010
disc Э.014.004
discharge Р.009.000
discharge connection П.006.004
discharge header К.023.005
disclosure Р.011.000
dismantling Д.006.000
Р.005.000
dismantling diagram of item С.074.004
dismounting Д.006.000
dispatcher room of a compressor station З.010.001
dispatching point of a compressor station Д.037.000
П.094.001
dispersing additive П.068.006
dispersion Д.025.000

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

displacement С.030.000
distributed form of repair Ф.006.001
distributed load Н.006.003
distributed maintenance О.007.002
distribution Р.013.000
distribution function Ф.010.004
distribution parameter П.004.010
distribution-free test К.047.006
district heating cogeneration Т.013.000
division П.031.000
document Д.030.000
documentation Д.031.000
documentation of AS Д.031.001
dot Т.028.000
down state С.045.011
down time П.078.011
down-time В.049.012
В.049.014
П.087.000
down-time of equipment П.087.004
downtime П.087.000
drainage system of gas-turbine plant С.022.011
drift failure О.029.024
drive М.017.004
П.064.000
П.008.000
drive of a machine П.064.003
drive of a marine type П.064.004
drive of an aircraft type П.064.001
driven shaft В.001.002
driving shaft В.001.003
В.001.008
dry mass of a gas-turbine engine М.006.002
dry mass of a gas-turbine set М.006.001
drymeter В.031.000
ductile fracture Р.008.001
ductility К.018.000
dummy М.001.000
duplication Д.039.000
durability Д.032.000
durability test И.025.012
duration П.078.000
dust catcher П.095.000
dust collector П.095.000
dust extractor П.095.000
duty Р.023.000
duty personnel П.014.001
duty regulation И.014.001
dynamic absorbing of vibration В.014.001
Г.007.001
dynamic friction Т.034.004
dynamic mode Р.023.003
dynamic pressure Д.001.004
dynamic viscosity В.054.001
dynamics Д.024.000
dynamics of a gas-turbine engine Д.024.001

E

early failure period П.012.005
eccentric Э.009.000
echo technique Э.023.000
economical operation Э.002.000
economical operation of compressor station Э.002.001
economy Э.002.000
eddy current flaw detector Д.014.002
eddy current non-destructive inspection К.036.004
eddy current structuroscope С.071.002
eddy current thickness gauge Т.026.006
edge displacement С.030.001
effect В.041.000
П.054.000
Э.021.000
effect of factors interaction Э.021.002
effective power М.028.017
effectiveness Э.022.000
effectiveness factor of vibration protection К.043.034
efficiency К.043.017
К.044.000
Э.002.000
efficiency ratio К.043.023
effort У.009.000
elastic strain Д.016.006
elasticity У.006.000
elasticity limit П.060.007
electric conductivity Э.013.000
electric current Т.025.002
electric drive П.064.006

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

	Э.012.000
electric field	П.039.008
electric field strength	Н.012.001
electric insulating material	М.007.008
electric machine	М.010.011
electric motor	Д.003.017
	Э.010.000
electric mounting	М.025.001
electric non-destructive testing	К.036.044
electric resistance	С.042.005
electric test	И.025.065
electric-arc welding	С.012.002
electric-gas-dynamic non-destructive testing	К.036.045
electrical conduction	Э.013.000
electrical defectometry	Д.013.001
electrical depth meter of cracks	И.006.001
electrical discharge	Р.009.002
electrical flaw detection	Д.015.001
electrical flaw detector	Д.014.014
electrical non-destructive test instrument	Д.014.014
electrical non-destructive testing instrument	П.063.004
electrical product	И.004.001
electrical structurometry	С.070.001
electrical structuroscopy	С.072.001
electrocapacitance non-destructive inspection method	М.015.034
electroerosive wear	И.007.012
electromagnetic radiation	И.005.003
electromagnetic test	И.025.066
electromechanical system	С.022.054
electromechanical wear	И.007.011
electromotor	Э.010.000
electron	Э.011.000
electron conduction	П.073.002
electrostatic field	П.039.009
electrostatic powder non-destructive inspection method	М.015.035
element	З.015.000
	Э.014.000
element of a main pipeline	Э.014.009
element of a tribological system	Э.014.012
element of dependability support program	Э.014.010
element of tribological system	Т.040.000
element under redundancy	Э.014.005
elimination	У.016.000
ellipsometer	Э.015.000
emergency condition	С.045.001
emergency control	У.004.001
emergency downtime	П.087.001
emergency mode	Р.023.001
emergency parameter	П.004.001
emergency protection	З.014.001
emergency repair	Р.030.001
emergency shut-off valves	А.019.005
emergency signal	С.019.001
emergency state	С.045.001
emergency stop	О.026.001
emergency stop of a gas-compressor unit	О.026.002
emission radiation thickness gauge	Т.026.012
emulsion	Э.016.000
end	К.033.000
end of production run	К.033.001
endurance limit	П.060.001
energy	Э.017.000
engine	Д.003.000
	М.010.000
engine oil	М.003.004
engine service life	М.027.000
engine-compressor unit	М.026.000
engineering	Т.015.000
engineering diagnostics system	С.022.046
engineering documentation	Д.031.012
engineering inspection	К.036.042
engineering supervision	Н.008.005
engineering supply of dependability	О.002.002
entropy	Э.018.000
entry	В.003.000
environment	С.055.000
environmental losses time	В.049.003
environmental test	И.025.023
equipment	А.018.000
	О.003.000
	С.031.000

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

	У.017.000
equipment for a technical state inspection	А.018.003
equipment modernization	М.022.001
equipment of a technical diagnosis	А.018.004
equipment productivity	П.080.005
equipment room	А.017.000
equivalent stress	Н.011.003
erasing	Р.008.000
erosion	Э.019.000
erosion damage of a pipe	П.024.002
error	О.039.000
	П.027.000
error handling	О.004.001
error protection	З.014.004
estimated dependability measure	П.037.013
	П.037.030
estimation	О.037.000
	О.038.000
evaluation	О.037.000
	О.038.000
evaluation test	И.025.001
event	С.033.000
examination	О.024.000
	П.072.000
excitation	В.040.000
exciting force of vibration	С.021.001
exclusive requirement	Т.032.002
executive documentation	Д.031.002
executive mechanism	М.017.001
executor	И.023.000
exfoliation	Р.015.000
exfoliation of a pipe	Р.015.001
exhaust	П.006.003
exhaust manifold	П.006.003
exhaust nozzle	П.006.003
expanded joint	С.036.015
expectation	О.010.001
	О.010.000
experiment	О.021.000
	Э.004.000
experimental dependability assessment	М.015.032
experimental-technological work	О.033.000
	Р.001.005
explicit failure	О.029.033
express-diagnosing	Э.006.000
extent	С.065.000
external action	В.041.001
external combustion engine	Д.003.006
external disabled state	С.045.023
external friction	Т.034.001
external losses time	В.049.003
external noise	П.046.002
extrapolated dependability measure	П.037.032
extrapolated failure rate	И.015.006
extrapolated mean life	С.057.011
extrapolated mean time between failures	Н.013.017
extrapolated mean time to failure	Н.013.016
extrapolation	Э.007.000
extreme pressure additive	П.068.011
extruded coating	П.038.001
extruder	Э.008.000
extrusion machine	Э.008.000

F

facility	С.056.000
factor	П.037.000
factor of safety	З.011.002
fail safe	О.030.000
fail-safety	Б.004.000
fail-soft system	С.022.042
failure	О.029.000
	Р.008.000
failure analysis	А.015.008
failure cause	П.070.001
failure criterion	К.047.004
failure criticality	К.048.001
failure effect	П.054.001
failure intensity	П.004.009
failure intensity acceleration factor	К.043.032
failure mechanism	М.017.002
	Х.001.001
failure mode	В.028.005
failure mode and effect analysis	А.015.010
failure of a linear main-pipeline portion section	О.029.020
failure probability	В.008.017

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

failure rate	И.015.003
failure rate acceleration factor	К.043.030
false failure	Н.018.011
false fault	Н.018.004
fan	Л.004.000
fatigue	У.012.000
fatigue crack	Т.035.006
fatigue damage	П.024.001
fatigue failure	Р.008.002
fatigue life	Д.032.001
fatigue limit	П.060.001
fatigue longevity	Д.032.001
fatigue of material	У.012.002
fatigue point	П.060.001
fatigue resistance	С.042.004
fatigue strength	С.042.004
fatigue test	И.025.016
fatigue wear	И.007.010
faucet	К.045.000
fault	Н.018.000
fault analysis	А.015.007
fault correction	У.016.001
fault correction time	П.078.017
fault coverage	П.042.001
fault diagnosis	О.017.003
fault diagnosis time	П.078.004
fault localization	У.014.001
fault localization time	П.078.012
fault location time	П.078.012
fault mode	В.028.003
fault modes and effects analysis	А.015.001
fault modes, effects and criticality analysis	А.015.002
fault recognition	У.014.002
fault tolerance	О.030.000
fault tracing	П.036.001
fault tree	Г.017.001 Д.009.001 Д.009.002
fault tree analysis	А.015.003
fault-safe system	С.022.015
faulty state	С.045.010
fenced-off area	З.018.006
ferritometer	Ф.001.000
ferrule	М.002.000
fictitious failure	О.029.007
field	П.039.000
field data	Д.002.005
field dependability test	И.025.063
field inspection	К.036.043
field of velocities	П.039.003
field supervision in a manufacturing work	Н.008.001
field supervision in operation of production	Н.008.002
field test	И.025.062
field tests of software	И.025.064
final assembling	С.010.007
final stage of a gas generator	К.005.003
finances	С.056.012
finding	Н.015.000
firm maintenance service	О.007.022
firm repair	Р.030.017
fit	П.053.000
fitness	П.069.000 С.038.000
fitness for purpose	С.038.001
fittings	А.019.000
fixed connection	С.036.007
fixed joint	С.036.007
fixture	А.019.000
flance connection	С.036.022
flange	Ф.002.000
flaw detection	Д.012.000 Д.015.000
flaw detector	Д.014.000
float stream trap	К.032.001
flow	П.059.000 Т.019.000
flow line production	П.082.002
flow of products	П.059.002
flow path section of a centrifugal compressor	Ч.002.007
flow path section of a turbine	Ч.002.006
flow path section of an axial flow compressor	Ч.002.005
flow production assembling	С.010.009
flow rate	Р.016.000
flow-line production	П.082.002
flow-production	П.082.002
fluctuations	К.020.000
fluid flow control valve	К.012.005

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

fluid passing through the valve С.055.002
fluorograph Ф.004.000
fluoroscope Ф.003.000
flux П.059.000
Ф.005.000
flux cored electrode П.075.001
flux cored wire П.075.001
foam producing ability В.050.000
foam producing ability of oil В.050.001
fold З.009.000
fold of a pipe З.009.001
folding connection С.036.021
follow-up control Р.021.002
follow-up drive П.064.005
follower М.017.005
follower drive П.064.005
following mechanism М.017.005
foolproof program П.077.001
force С.021.000
У.009.000
force excitation of vibration В.040.003
forced air supply В.007.003
forced down-time В.049.005
forced failure of a technological system О.029.002
forced outage П.087.002
forced stopping of a gas-compressor unit О.026.003
forecasting П.076.000
forgeability К.018.000
form В.028.000
Ф.006.000
formation Ф.007.000
forward thermodynamic cycle Ц.006.006
fractile К.010.000
fraction Д.033.000
fraction defective Д.033.001
fracture Р.008.000
free state С.045.021
free time В.049.025
frequency Ч.001.000
frequency of maintenance П.013.001
friction Т.034.000
friction coefficient К.043.029
friction force С.021.002
frictional compatibility С.034.001
frictional force С.021.002
fuel Т.027.000
fuel additive П.068.009
fuel gas Г.001.006
fuel injector Ф.008.000
fuel-injection nozzle Ф.008.001
full-flow supercharger Н.004.003
fullness П.042.000
function Ф.010.000
function derivative П.081.001
function-preventing fault Н.018.014
functional failure of a technological system О.029.031
functional redundancy Р.025.013
functional test И.025.060
functionality Ф.009.000
functioning С.054.000
fusion welding С.012.009

G

galvanomagnetic effect Э.021.001
galvanomagnetic transducer П.062.001
gamma-percental life Р.032.001
gamma-percental lifetime С.057.001
gamma-percental operating dependability measure П.037.002
gamma-percental operating time to failure Н.013.001
gamma-percental restoration time В.049.021
gamma-percental storability time С.057.002
gas Г.001.000
gas constant П.056.001
gas consumption for maintenance service З.013.002
gas consumption for start-up, stops and modification of operational modes З.013.001
gas consumption for technological machine maintenance З.013.004
gas consumption for technological needs and losses З.013.003

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

gas contamination З.003.000
gas cooling system on a compressor station С.022.038
gas corrosion К.042.001
gas density in normal conditions П.021.002
gas discharge Р.009.001
gas engine Д.003.004
gas extraction system of a gas-turbine engine С.022.036
gas generator Г.002.000
gas heating in a combustion chamber П.029.001
gas limiting temperature Т.005.003
gas losses in a shop communications П.058.001
gas main Г.005.001
gas pipeline Г.005.000
gas pipeline inspection methods for accident prevention М.015.018
gas pressure loss factor in a flow path section К.043.020
gas pressure recovery factor in a flow path section К.043.004
gas producer Г.002.000
gas turbine Т.045.002
gas vent Г.004.000
С.013.000
gas-abrasive wear И.007.002
gas-compressibility factor К.043.022
gas-compressor manifold О.001.001
gas-compressor unit А.007.002
Г.014.000
gas-compressor unit maintenance О.007.014
gas-compressor unit with electric drive А.007.007
Э.001.000
gas-discharge introscopy И.019.001
gas-distributing station Г.018.000
С.062.001
gas-engine compressor Г.003.000
gas-erosive wear И.007.003
gas-film lubrication С.028.003
gas-main pipeline Г.005.001
М.012.000
gas-shielded arc welding С.012.003
gas-transport system of Ukraine С.022.010
gas-turbine anti-icing system С.022.022
gas-turbine axial force regulating system С.022.041
gas-turbine engine Г.022.000
Д.003.005
gas-turbine engine external cooling system С.022.034
gas-turbine engine intake system С.022.025
gas-turbine engine internal cooling system С.022.024
gas-turbine engine specific mass М.006.004
gas-turbine engine with a free power turbine Г.022.010
gas-turbine engine with a power turbine of a single spool arrangement Г.022.006
gas-turbine engine with interheating Г.022.008
gas-turbine flow path cleaning system С.022.039
gas-turbine fuel system С.022.053
gas-turbine generator Г.006.000
Г.021.000
gas-turbine lubrication oil system with venting elements С.022.044
gas-turbine oil М.003.001
gas-turbine performance Х.002.010
gas-turbine plant Г.023.000
У.013.002
gas-turbine plant compressed air system С.022.043
gas-turbine plant cooling water system С.022.037
gas-turbine plant efficiency in ISO conditions К.044.006
gas-turbine plant lubrication oil system С.022.014
gas-turbine set А.007.003
Г.020.000
gas-turbine set specific М.006.003

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

mass
gaseous discharge Р.009.001
gaseous fuel control system of a gas-turbine engine С.022.048
gaseous fuel system of a gas-turbine plant С.022.026
gate valve З.005.000
gear train П.008.001
gear-wheel К.021.001
gearing П.008.001
П.008.000
general assembling С.010.006
general gas contamination З.003.002
general-purpose means of technical state inspection С.056.021
general-purpose technical diagnostics equipment С.056.022
geometric optics О.020.002
globe valve К.012.000
glue К.014.000
glued connection С.036.002
gluing С.024.000
good state И.024.000
С.045.006
governor К.013.000
gradual failure О.029.024
graph Г.017.000
С.074.000
grate Р.034.000
grating Р.034.000
grease С.028.000
greasing С.028.000
grille Р.034.000
groove К.002.000
Р.037.000
groove on a pipe Р.037.001
gross sample П.071.001
ground П.041.000
ground test И.025.039
group Г.019.000
group assembling С.010.004
group design document Д.030.001
group I of failure distribution on main pipelines Г.019.001
group II of failure distribution on main pipelines Г.019.002
group III of failure distribution on main pipelines Г.019.003
group IV of failure distribution on main pipelines Г.019.004
group manifold О.001.002
group of failure distribution on main pipelines Г.019.005
growth П.026.000
Р.039.000
guide blade of a axial compressor Л.005.005
guide blade of a centrifugal compressor Л.005.006
guide blade of a compressor Л.005.004
guide blade of a gas turbine Л.005.003
guide channel К.003.002
guide mark Р.037.000

H

hall З.010.000
Hall effect Э.021.003
Hall effect flaw detector Д.014.003
Hall effect method М.015.017
Hall probe П.062.006
Hall transducer П.062.006
halt О.025.000
hand assembling С.010.013
hand welding С.012.008
handling О.004.000
hard self-excitation of vibration С.001.001
hardness Т.002.000
head organization for state product test О.023.001
heat Т.010.000
heat and sound isolating casing К.019.001
heat capacity Т.008.000
heat energy Э.017.005
heat engine Д.003.015
М.010.008
heat exchanger А.016.009
Т.009.000
heat exchanger for П.030.001

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

exhaust gas utilization
heat of combustion Т.010.004
heat of condensation Т.010.003
heat recovery unit Т.012.000
heat shield of a combustion chamber Э.003.001
heat value Т.011.000
heat-intensity Т.008.000
heat-intensity of products Т.008.002
heat-resistance Ж.002.000
heat-resisting alloys С.051.002
heat-shrinkage cup-type seal of welded joints of pipes М.002.001
heat-shrinkage joint of pipes weld М.031.001
heater П.030.000
heating П.029.000
helix tap of a compressor О.028.001
hermiticity Г.008.000
high heat value of gas Т.010.001
high pressure compressor К.011.000
К.029.003
high-pressure turbine Т.001.000
Т.045.009
high-temperature alloys С.051.001
high-temperature strength Ж.001.000
higher calorific value of gas С.052.001
hole conductivity П.073.001
hollow В.037.000
hot-well К.032.000
human error О.039.001
humidity В.036.000
humidity resistance В.035.000
hydraulic resistance coefficient of a pipeline К.043.005
hydroabrasive wear И.007.004
hydroerosive wear И.007.005
hydrostatic pressure Д.001.003
hypothesis Г.009.000

I

ideal gas Г.001.001
identifiability И.002.000
identification И.001.000
Р.012.000
idle state П.087.003
С.045.021
idle-time В.049.014
В.049.012
П.087.000
igniter В.044.000
image И.010.000
impact strength В.054.003
impeller machine М.010.006
imperfect gas Г.001.005
impulse action В.041.004
impulse gas Г.001.002
in-line production П.082.002
in-process test И.025.055
inclusion В.030.000
inclusion in a tube В.030.001
incombustible substance В.009.002
incoming imperfection level У.007.002
incoming inspection К.036.005
independent failure О.029.008
index П.037.000
indicated power М.028.003
individual production П.082.001
individual production documentation Д.031.004
induction motor Д.003.002
inductive method of dependability analysis М.015.004
industrial oil М.003.002
ineffective time В.049.014
inertance И.012.000
inertia И.012.000
И.013.000
inertial reference frame С.022.012
information И.020.000
information graph Г.017.003
information redundancy Р.025.002
information test system С.022.013
infrared imager Т.007.000
infrared imaging Т.006.000
inherent failure of a technological system О.029.029
inherent weakness failure О.029.011
initial data Д.002.002
initial individual norm of fuel gas consumption Н.023.001
initial state С.045.009
inleakage Н.014.000
inlet fitting П.006.002

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

inlet guide vanes В.038.000
inlet guide vanes of compressor А.016.002
inoperable time В.049.022
inorganic grease С.028.008
input В.003.000
input control К.036.005
input link of a mechanism З.015.001
input power М.028.010
input shaft В.001.004
input stage of a gas generator К.005.001
inspection К.036.000
Н.008.000
О.024.000
П.072.000
inspection body О.022.002
inspection by attributes К.036.014
inspection by quality К.036.015
inspection by variables К.036.016
inspection check-up К.036.009
inspection level У.007.010
inspection lot П.005.001
inspection means С.056.017
inspection method М.015.010
inspection plan П.015.011
inspection standard С.061.002
inspection system С.022.032
inspection system effectiveness Э.022.003
inspection test И.025.006
installation У.013.000
instant of failure М.024.005
instantaneous availability К.043.006
instantaneous dependability measure П.037.010
instantaneous failure intensity П.004.009
instantaneous failure rate И.015.003
instantaneous repair rate И.015.001
instantaneous restoration rate И.015.001
instantaneous unavailability К.043.011
К.043.021
instruction И.014.000
instrument П.063.000
insulation И.011.000
integrated dependability measure П.037.008
integrity С.047.000
intensity И.015.000
Н.012.000
intensity of use М.008.000
interaction В.010.000
interchangeability В.011.000
intercooled gas-turbine engine Г.022.007
intercooler of a gas-turbine engine О.036.002
interdepartmental test И.025.029
М.011.000
interface В.010.000
У.017.006
interface device У.017.006
interface unit У.017.006
interlaboratory comparison test И.025.030
intermediate assembling С.010.012
С.010.016
intermediate combustion chamber of a gas-turbine plant К.001.005
intermediate pressure compressor К.029.005
intermediate-pressure turbine Т.044.000
Т.045.011
intermittent failure О.029.022
intermittent fault Н.018.012
Н.018.013
internal action В.041.002
internal combustion engine Д.003.007
Д.004.000
internal disabled state С.045.011
internal efficiency of a supercharger К.044.005
internal noise П.046.003
internal power М.028.002
International Standards Organization О.023.003
interpolation И.017.000
interruption С.009.000
interstage air bleed valve К.012.002
interval И.016.000
introduction of a heating system Т.013.000

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

introscope	И.018.000
introscopy	И.019.000
investigation	Р.014.000
investigation test	И.025.021
ion	И.021.000
ionizing radiation	И.005.001
irritation	Р.006.000
isentropic process	П.089.006
isentropic work	Р.001.002
ISO	И.022.000
ISO conditions	У.010.007
isobaric heat capacity	Т.008.001
isobaric process	П.089.003
isochoric process	П.089.005
isolating valves	А.019.005
isolation	И.011.000
isothermal process	П.089.004
item	И.004.000
	О.008.000
	Э.014.000
item under inspection	О.008.011
item under test	О.008.007

J

jet engine	Д.003.011
jet nozzle	С.039.001
job	Р.001.000
joint	С.036.000
joule	Д.019.000
journal bearing	П.034.002

K

keeper	Я.001.000
key	Ш.005.000
key connection	С.036.025
kind	В.028.000
kind of assembly connection	В.028.007
kind of item assembling	В.028.006
kinematic excitation of vibration	В.040.001
kinematic viscosity	В.054.002
kinetic energy	Э.017.001
kit	К.027.000

L

labor-intensiveness	Т.043.000
labor-output ratio	Т.043.000
laboratory	Л.001.000
laboratory accreditation	А.012.001
laboratory accreditation body	О.022.003
laboratory assessment	А.026.003
laboratory dependability test	И.025.027
laboratory test	И.025.026
laboriousness	Т.043.000
lack of fusion	Н.019.000
lambda-method	Л.007.000
laminar flow	Т.019.001
lamination	Р.015.000
laser ellipsometer	Э.015.001
latent defect	Д.011.006
latent failure	О.029.028
latent fault	Н.018.018
lationcorre	К.041.000
lattice	Р.034.000
leading usage	Э.005.001
leak	Т.020.000
leak detection	Т.017.000
leak detection technique	Т.015.002
leak detector	Т.018.000
leak localization	Л.003.001
leak overlapping	П.010.001
leak shutoff	П.010.001
leakage	У.018.000
leakage control	К.036.011
leakage current	Т.025.001
leakage test	И.025.011
leaking	Н.014.000
leakproofness	Г.008.000
length-of-life test	И.025.012
level	С.065.000
	С.073.000
	У.007.000
level of factor	У.007.012
leveling	В.052.000
liability	О.027.000
life	Р.032.000
life cycle of an object	Ц.006.002
life cycle realisation time	П.012.006
life duration	С.057.008
life test	И.025.048
	И.025.012
life-limiting failure	О.029.026
lifetime	С.057.008
limit	П.060.000
limited deviation of a parameter	О.031.004

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

limiting state С.045.016
limiting state criterion К.047.005
line Л.002.000
line fluid С.055.002
line of functional modes Л.002.001
line of maintenance У.010.009
linear compressor station С.062.005
linear gas-main pipeline portion Л.006.000
Ч.002.002
linear strain Д.016.001
link З.015.000
Т.031.000
liquid-film lubrication С.028.004
liquid-penetrant flaw detector Д.014.005
livelihoods С.056.012
load Н.006.000
load factor К.043.008
load limit Н.006.002
load-bearing capability С.052.002
loaded reserve Р.024.001
loading Н.005.000
loading factor of a gas-turbine plant К.043.007
local control devices А.006.001
local gas contamination З.003.001
local resistance to gas flow С.042.002
localization Л.003.000
У.014.000
location П.043.000
logarithmic level of vibration У.007.004
logistic delay П.078.005
long-term stopping of a gas-compressor unit О.026.004
longevity Д.032.000
longevity test И.025.012
longitudinal crack of a welded joint Т.035.002
longtime strength limit П.060.002
loop Ц.006.000
loss П.058.000
lot П.005.000
lot size О.009.005
low heat value of gas Т.010.002
low pressure compressor К.016.000
К.029.004
low-pressure turbine Т.024.000
Т.045.010
lower calorific value of gas С.052.003
lubricant М.007.007
С.028.000
lubricated friction Т.034.009
lubricating ability С.052.009
lubricating oil М.003.005
lubricating power С.052.009
lubrication С.029.000
С.028.000
lubricity С.052.009

M

machine А.016.000
М.010.000
magnetic field П.039.001
magnetic flaw detector Д.014.006
magnetic non-destructive inspection К.036.021
magnetic non-destructive testing К.036.021
magnetic particle non-destructive inspection method М.015.007
magnetic powder П.051.001
magnetic test И.025.028
magnetic transducer П.062.003
magnetic-field flaw detector Д.014.006
magnetic-field structuroscope С.071.003
magnetic-field thickness gauge Т.026.007
magnetic-particle flaw detector Д.014.009
magnetic-resistance flaw detector Д.014.010
magnetic-resistance non-destructive inspection method М.015.008
magnetic-semiconduction flaw detector Д.014.008
magnetic-type flaw detector Д.014.007
magnetoelectric transducer П.062.005
magnetoresistive transducer П.062.004

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

magnetostatic field П.039.002
magnitude В.005.000
З.017.000
main combustion chamber of a gas-turbine engine К.001.004
main parameter П.004.006
main pipeline М.029.000
Т.042.001
main pipeline dependability Н.007.007
main pipeline reliability Б.006.001
main shaft В.001.007
В.001.009
maintainability Р.031.000
С.041.000
maintainability function В.008.002
maintainability model М.021.005
maintainable item О.008.006
maintenance О.007.000
О.007.011
Э.005.000
maintenance cost С.066.007
maintenance cycle Ц.006.011
maintenance design document Д.030.008
maintenance documentation Д.031.014
maintenance man-hours Т.043.011
maintenance operation О.016.001
maintenance philosophy С.068.001
maintenance rate П.013.001
maintenance staff П.014.002
П.014.003
maintenance time П.078.016
maintenance tools С.056.014
maintenance tree Г.017.002
major defect Д.011.002
major element Э.014.003
major fault Н.018.001
major repair Р.030.004
malfunction of a protector С.054.001
malfunction of software С.009.001
malleability К.018.000
man-hours Т.043.000
man-hours of test equipment preparation Т.043.009
management У.004.000
maneuverable Х.002.003
characteristic of an engine
manifold К.023.000
О.001.000
manifold of fuel gas К.023.004
manifold of impulse gas К.023.002
manifold of starting gas К.023.003
manipulation О.004.000
manual И.014.000
manual control У.004.002
manual control element О.022.006
manual welding С.012.008
manufacture П.082.000
manufacturer И.003.000
manufacturing failure О.029.025
manufacturing fault Н.018.016
manufacturing process П.089.009
manufacturing supervision К.036.033
map К.004.000
margin З.011.000
margin of cyclic durability З.011.003
marginal check П.072.001
marginal failure О.029.026
marginal test П.072.001
Markov analysis of dependability А.015.011
masked fault Н.018.005
mass М.006.000
mass flow rate Р.016.001
mass humidity of gas В.036.002
mass production documentation Д.031.005
master copy О.006.000
material В.009.000
М.007.000
material capacity М.008.000
material fatigue У.012.002
materials consumption М.008.000
mathematical expectation О.010.001
matrix М.009.000
matrix of test plan М.009.001
matter В.009.000
maximum output of a gas-turbine engine М.028.004
mean С.056.000
mean availability К.043.035
mean dependability measure П.037.028
mean failure intensity П.004.007

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

mean failure rate И.015.005
mean flow rate Р.016.010
mean life Р.032.005
mean logistic delay П.078.019
mean maintenance man-hours Т.043.006
mean maintenance time П.078.021
mean operating man-hours of the given kind of diagnosis Т.043.001
mean operating time between failures Н.013.013
mean operating time of the given kind of diagnosis П.078.018
mean operating time to critical failure Н.013.010
mean operating time to failure Н.013.011
Н.013.014
mean operating time to partial failure Н.013.012
mean repair man-hours Т.043.005
mean repair rate И.015.004
mean repair time П.078.020
mean restoration man-hours Т.043.004
mean restoration time В.049.028
mean square deviation О.031.005
mean storability time С.057.007
mean total maintenance man-hours Т.043.003
mean total maintenance time П.078.023
mean total repair time П.078.022
mean total repairs man-hours Т.043.002
mean useful life Р.032.005
mean useful life to scrapping С.057.006
mean value О.010.001
means of technical state inspection С.056.018
measured deviation of a parameter О.031.003
measured value of a parameter З.017.003
measuring instrument И.006.000
measuring transducer П.062.002
mechanical characteristic Х.002.005
of a executive mechanism
mechanical characteristic of an engine Х.002.004
mechanical diagram С.074.001
mechanical energy Э.017.002
mechanical part of the control system Ч.002.003
mechanical test И.025.031
mechanical wear И.007.008
mechanism М.017.000
У.017.003
mechanized assembling С.010.005
mechanized welding С.012.006
mechano-chemical wear И.007.007
medium С.055.000
medium controlled by the valve С.055.002
medium repair Р.030.014
medium repair of a gas-turbine plant Р.030.015
meter И.006.000
method М.015.000
method of assembly connection М.015.015
method of situations recognition М.015.013
methods М.016.000
metrological assurance of dependability О.002.003
metrological guarantee of dependability О.002.003
microcrack М.018.000
microcrack of a welded joint М.018.001
microoutflow М.019.000
microoutflow of gas М.019.001
middle lifetime С.057.005
mineral oil М.003.003
minimal operating time Н.013.003
minor defect Д.011.004
minor fault Н.018.006
mishandling failure О.029.012
mishandling fault Н.018.008
mistake О.039.000
misuse failure О.029.013
О.029.015
misuse fault Н.018.010
mixed form of repair Ф.006.002

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

mode Р.023.000
mode of diagnosis В.028.008
mode of inspection В.028.002
mode of non-destructive testing В.028.004
mode of test В.028.001
model М.021.000
model of defect М.021.003
modeling М.020.000
modernization М.022.000
modularity Б.013.000
module М.023.000
modulus of elasticity М.023.001
moisture absorptivity В.033.000
moisture barrier property В.035.000
moisture content В.034.000
В.036.000
moisture impermeability В.032.000
moisture meter В.031.000
moisture resistance В.035.000
moment М.024.000
moment of inertia М.024.004
monitoring area З.018.003
motor fuel Т.027.002
motor-compressor М.026.000
motor-operated valves А.019.003
motorized valves А.019.003
mounting М.025.000
mounting bearing П.034.002
movable assembling С.010.008
movable connection С.036.012
movable joint С.036.012
multi-shaft gas-turbine engine Г.022.011
multi-stage compressor К.029.007
multi-stage turbine Т.045.003
multicascade vibration isolation В.019.001
multicensored sample В.051.001
multifunctional additive П.068.007
multiplexing У.003.000
multiplicator М.030.000

N

natural frequency vibration isolator В.018.001
natural gas Г.001.003
natural ventilation В.007.002
nature Х.001.000
nick В.037.000
З.001.000
nick of a pipe З.001.001
nipple Н.021.000
П.006.000
nipple connection С.036.009
node У.002.000
noise П.046.000
nominal conditions Р.023.004
nominal efficiency of a gas-turbine plant К.044.012
nominal fuel gas consumption Р.016.002
nominal output П.080.002
nominal power of a gas-turbine engine М.028.007
nominal throughput of a main pipeline С.052.004
nominal value of a parameter З.017.005
non-availability Н.017.000
non-destructive inspection К.036.024
non-destructive inspection method М.015.011
non-destructive test И.025.033
non-destructive test instrument Д.014.000
non-destructive test procedure М.016.003
non-destructive test unit Д.014.000
non-destructive testing К.036.024
non-destructive testing equipment С.056.019
non-destructive testing system С.022.035
non-maintainable item О.008.003
non-operability Н.020.000
non-operating state С.045.015
non-relevant failure О.029.010
non-repaired item О.008.002
non-restorable item О.008.002
non-return valve К.012.003
non-return valves А.019.006
non-serviceable condition of a technological system as related to costs С.045.012
non-serviceable condition of a technological С.045.014

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

system as related to output
non-serviceable condition of a technological system as related to products parameters С.045.013
noncombustible substance В.009.002
nonparametric hypothesis Г.009.002
nonparametric methods of pipeline diagnosis М.015.022
nonparametric test К.047.006
nonrepairable item О.008.004
О.008.005
nonscaling alloy С.051.003
norm Н.023.000
Н.024.000
С.061.000
norm of an item leak-proofness Н.023.002
normal conditions У.010.003
normal dependability test И.025.035
normal mode Р.023.005
normal mode rejection П.028.001
normal mode voltage П.046.005
normal operation Э.005.002
normal pressure Д.001.007
normal stopping of a gas-compressor unit О.026.006
normal test И.025.034
normal test conditions У.010.004
normalization Н.025.000
normalized power of a gas-turbine plant М.028.011
normalized value of a parameter З.017.006
normative consumption of fuel gas З.013.005
normative document Д.030.004
normative gas consumption for technological needs and losses Р.016.003
normative-technical document Д.030.003
norms of materials consumption for repair Н.023.004
notch Н.009.000
nozzle С.039.000
Ф.008.000
null hypothesis Г.009.003
number Ч.003.000
number maintenance О.007.004

O

object О.008.000
object life cycle cost С.066.005
object of gas pipeline testing О.008.008
object of technical diagnosis О.008.010
object of technical state inspection О.008.009
observability Н.002.000
observation Н.003.000
observed dependability measure П.037.009
obvious defect Д.011.008
occurrence С.033.000
off-line mode Р.023.002
off-normal mode Р.023.001
off-vehicle means of technical state inspection С.056.005
off-vehicle technical diagnostic equipment С.056.006
office У.004.000
offset yield stress П.060.008
oil М.003.000
С.028.000
oil catcher М.005.000
oil cooler М.004.000
oil cooler of gas-turbine set М.004.001
oil eliminator М.005.000
oil-control ring К.024.002
oiling С.028.000
on-off valves А.019.004
on-vehicle diagnostic equipment С.056.008
on-vehicle means of technical state inspection С.056.007
one-sided absorption radiation thickness gauge Т.026.001
one-stage turbine Т.045.004
open cycle gas-turbine engine Г.022.002

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

open pore П.050.002
opening Р.011.000
operability of a main pipeline system Р.002.001
operable time В.049.015
operating conditions У.010.010
operating mechanism of valve П.064.002
operating member of a machine О.022.008
operating room А.017.000
operating spindle Ш.004.000
operating state С.045.020
С.045.025
operating time В.049.001
В.049.011
Н.013.000
operating time between failures Н.013.008
operating time between partial failures Н.013.009
operating time to censoration Н.013.006
operating time to critical failure Н.013.004
operating time to failure Н.013.005
operating time to partial failure Н.013.007
operation О.016.000
Р.001.000
Р.023.000
С.054.000
Э.005.000
operation beginning Н.016.001
operation cycle Ц.006.012
operational availability function К.043.012
operational dependability measure П.037.031
operational dependability support method М.015.033
operational efficiency of a supercharger К.044.018
operational inspection К.036.026
operational observation procedure М.016.004
operational observations on dependability Н.003.001
operational power М.028.016
operative technical diagnosis Д.021.002
opposition С.042.000
optical flaw detector Д.014.011
optical non-destructive test unit Д.014.011
optical non-destructive testing К.036.027
optical non-destructive testing instrument П.063.002
optical structuroscope С.071.004
optical thickness gauge Т.026.008
optics О.020.000
optimal dependability measure П.037.012
optional requirement Т.032.001
organ О.022.000
organic grease С.028.009
organization О.023.000
organoleptic inspection К.036.028
organs of sense О.022.007
oscillation frequency Ч.001.004
oscillations К.020.000
outage П.087.000
outcome Р.026.000
outfit С.031.000
outgoing imperfection level У.007.003
outlet О.028.000
output П.080.000
output link of a mechanism З.015.002
output of a gas-turbine engine М.028.005
output power М.028.009
output shaft В.001.005
overhaul Р.030.004
overhaul of a gas-turbine plant Р.030.005
overlap З.009.000
overlap of a pipe З.009.001
overlapping П.010.000
oxidation О.012.000
oxidative wear И.007.009
oxide О.014.000
О.011.000
oxidization О.012.000

P

p-fractile of a dependability measure К.010.001

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

pair П.003.000
parallel plug valve К.045.003
parameter П.004.000
П.037.000
parameter of an item П.004.008
parameter tolerance Д.034.001
parametric diagnostics Д.020.004
parametric excitation of vibration В.040.002
parametric failure of a technological system О.029.021
parametric hypothesis Г.009.004
parametric methods of pipeline diagnosis М.015.023
parametric test К.047.007
part Ч.002.000
part type Т.021.000
partial failure О.029.032
partial fault Н.018.020
partial flow supercharger Н.004.001
partial pressure Д.001.008
passive non-destructive inspection method М.015.024
passive testing of the pipeline К.036.029
passive vibration protection В.017.002
path Т.031.000
pattern О.005.000
pattern recognition Р.012.001
peak-to-peak Р.007.000
peak-to-peak amplitude Р.007.000
penetrability П.085.000
penetrant non-destructive testing К.036.025
penstock З.012.000
perfect gas Г.001.001
performance Х.002.000
performance characteristics of compressors Х.002.008
performance provision П.043.001
performer И.023.000
performer in a technological system И.023.001
period П.012.000
period of a useful life termination П.012.002
periodic maintenance О.007.005
periodical inspection К.036.030
periodical inspection of technical state К.036.031
periodical technical diagnosis Д.021.003
periodical test И.025.038
periodicity П.013.000
permanent connection С.036.008
permanent fault Н.018.019
permeability П.085.000
permittivity П.085.001
persistent fault Н.018.019
personnel П.014.000
petroleum grease С.028.011
phase С.073.000
phase velocity С.026.008
piece Ч.002.000
pilot operation Э.005.003
pilot sample О.005.004
pin Ш.006.000
pin connection С.036.026
pipe Т.041.000
pipe scale О.011.001
pipe segregation С.015.001
pipe-line gas-turbine set А.007.004
pipeline Т.042.000
pipeline valves А.019.009
pipes welding under a flux С.012.010
piping О.001.000
piston П.052.000
piston compressor К.029.012
piston engine Д.003.010
piston groove К.002.001
piston part Ч.002.004
piston ring К.024.003
piston-type gas-compressor unit А.007.006
plain bearing П.034.004
plan П.015.000
С.074.000
plan of accident elimination П.015.012
plan of experiment П.015.013
planar connection С.036.011
plane strain Д.016.004
planning П.016.000
plastic strain Д.016.003
plastication П.017.000
plasticity П.018.000

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

plug	Э.014.004
plug valve	К.045.000
	К.045.003
plumbing	В.052.000
plumbing and leveling of an aggregate	В.052.001
plunger	П.022.000
	Э.014.004
pneumatic control system of a gas-turbine plant	С.022.040
point	П.094.000
	Т.028.000
point of reference	Т.028.001
polygon	П.041.000
polytropic efficiency of a compressor	К.044.014
polytropic efficiency of a supercharger	К.044.015
polytropic process	П.089.007
polytropic work	Р.001.006
ponderomotive flaw detector	Д.014.004
ponderomotive interaction	В.010.001
ponderomotive non-destructive inspection method	М.015.025
pool	В.002.000
pore	П.050.000
portion	Ч.002.000
position	П.035.000
	П.043.000
	Р.009.000
position-fix methods of partial gas pipeline clogging	М.015.019
positioner	М.017.003
	У.017.005
positive pressure	Д.001.005
potential	П.057.000
potential energy	Э.017.003
potential stress	Н.012.000
pour-point depressant	П.068.005
powder	П.051.000
power	М.028.000
	С.065.000
power house	У.013.006
power plant	У.013.006
power shaft	В.001.008
power turbine	Т.045.007
power-actuated valves	А.019.003
pre-starting operations	Р.001.007
precision	Т.029.000
precision assembling	С.010.011
precooler of a gas-turbine engine	О.036.001
predelivery test	И.025.042
predicted dependability measure	П.037.026
prediction	П.076.000
preliminary assembling	С.010.010
preliminary test	И.025.040
preliminary tests of software	И.025.041
preservation	К.034.000
	С.046.000
press-fit connection	С.036.013
pressure	Д.001.000
pressure contact welding	С.012.005
pressure inlet	П.006.004
pressure test	О.018.000
pressure-metering characteristic of a supercharger	Х.002.006
preventive maintenance	О.007.008
preventive maintenance time	П.078.016
preventive repair	Р.030.011
primary failure	О.029.008
prime mover	Д.003.009
probability	В.008.000
probability distribution	Р.013.001
probability of a computer aids vulnerability	В.008.019
probability of a false fault in the given element	В.008.008
probability of a false fault in the given group	В.008.007
probability of a fictitious failure at control	В.008.006
probability of a fictitious failure at diagnosis	В.008.005
probability of a fictitious failure in the given element	В.008.004
probability of a fictitious failure in the given group	В.008.003
probability of an	В.008.012

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

undetected failure at control
probability of an undetected failure at diagnosis В.008.011
probability of an undetected failure in the given element В.008.010
probability of an undetected failure in the given group В.008.009
probability of an undetected fault at control В.008.016
probability of an undetected fault at diagnosis В.008.015
probability of an undetected fault in the given element В.008.014
probability of an undetected fault in the given group В.008.013
probability of destruction В.008.017
probability of restoration В.008.002
probability of successful redundancy В.008.018
probability-physical method of dependability analysis М.015.002
probe П.071.000
procedure М.016.000
process П.089.000
process accuracy Т.029.004
process accuracy index П.037.022
process control system А.022.000
process control system of a compressor shop А.022.001
process control system of a compressor station А.022.002
process interrupt signal С.019.003
process operation chart Д.022.002
process stability С.060.001
process stability index П.037.021
process standard С.061.004
process under control П.089.008
processing О.004.000
Р.001.000
producer risk at diagnosis Р.036.003
producer risk at inspection Р.036.004
product И.004.000
product liability О.027.001
product protection З.014.005
product quality inspection К.036.012
product standard С.061.003
product-quality index П.037.015
production П.082.000
production lot П.005.003
production quality К.007.002
production unit Е.001.003
productivity П.080.000
profile connection С.036.014
program П.077.000
program document Д.030.006
program documentation Д.031.008
program error О.039.002
program of dependability test П.077.003
program productive time В.049.024
program-sensitive fault Н.018.015
С.045.018
program-test time В.049.013
projected estimated dependability О.038.003
proportionality limit П.060.005
protection З.014.000
protective system of compressor shop and compressor station from gas contamination С.022.028
protective system of compressor shop from a fire С.022.029
protective viscous lubricant С.028.005
protocol П.088.000
prototype О.005.004
prototype test И.025.018
proving ground П.041.001
provision О.002.000
public supervision Н.008.004
puddle В.002.000
pulp П.093.000
putting into operation В.003.001

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Q

qualification test И.025.022
quality К.007.000
quality control К.036.012
quality of experiment on dependability К.007.004
quantile К.010.000
quantity В.005.000
К.022.000
О.009.000
quantity of heat К.022.001
quantum К.009.000
quasi-optic radiointroscope Р.004.001
quasi-optics К.008.000
quota Н.024.000

R

radiation И.005.000
radiation concentration meter К.038.001
radiation densimeter П.020.001
radiation introscope И.018.001
radiation moisture meter В.031.001
radiation non-destructive testing К.036.034
radiation test И.025.046
radiation thickness gauge Т.026.009
radiation-television set У.013.003
radiation-television set with electronic-optical converter У.013.004
radio thickness gauge Т.026.010
radio-image Р.003.000
radio-wave densimeter П.020.002
radio-wave dielectrometer Д.029.001
radio-wave flaw detector Д.014.012
radio-wave moisture meter В.031.002
radio-wave non-destructive test unit Д.014.012
radio-wave non-destructive testing К.036.035
radio-wave non-destructive testing instrument П.063.003
radio-wave structuroscope С.071.005
radioparent material М.007.006
random event С.033.001
random inspection К.036.006
random sample В.051.008
random variable В.005.001
random variable distribution Р.013.002
range Р.007.000
rate И.015.000
С.026.000
С.065.000
Ч.001.000
rated capacity of a gas-turbine plant М.028.013
rated conditions У.010.001
rated peak output of a gas-turbine plant М.028.008
rating conditions У.010.001
rating value of a parameter З.017.005
ratio К.046.000
С.065.000
reachability Д.035.000
real cycle of an engine Ц.006.001
real deviation of a parameter О.031.001
real fuel gas consumption Р.016.013
real gas Г.001.005
real operation Э.005.005
real parameter value З.017.002
real sensitivity of non-destructive testing Ч.004.002
real throughput of a main pipeline С.052.008
reason П.070.000
reciprocating gas-compressor unit А.007.006
recognition Р.012.000
У.014.000
recognition time В.049.016
recommendation Р.027.000
recovery В.047.000
rectilinear pair П.003.002
recuperator Р.028.000
recurrence П.025.000
recurrence of experiment results on dependability П.025.001
reduced flow rate Р.016.005
reduced reserve Р.024.003

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

reduced signal С.019.006
reduced test И.025.050
reduction В.047.000
reduction gear Р.022.000
redundancy Р.025.000
redundancy ratio К.046.001
redundancy with restoration Р.025.009
redundancy without restoration Р.025.007
redundant element Э.014.006
reference data Д.002.002
reflection О.035.000
reflectometer Р.033.000
reflector О.034.000
reflex valve К.012.003
reflex valves А.019.006
refraction П.061.000
refractive index П.037.019
refrigerating machine М.010.009
regeneration ratio С.065.005
regenerative gas-turbine engine Г.022.005
regenerator Р.019.000
regenerator of a gas-turbine engine Р.019.001
regime controllability of a gas-main pipeline У.005.001
region З.018.000
registration control К.036.037
regulated maintenance О.007.009
regulated repair Р.030.012
regulating valve К.012.005
regulating valves А.019.008
regulation Р.021.000
regulations Р.020.000
regulator К.013.000
reinforcement А.019.000
reject Б.014.000
rejectable imperfection level У.007.001
rejection П.028.000
relative humidity В.036.004
relaxation Р.029.000
relaxation spectrometry С.049.001
relevant failure О.029.030
reliability Б.006.000
Н.007.000
reliability block diagram Б.012.001
Б.012.002
reliability function В.008.001
reliability growth П.026.001
Р.039.001
reliability model М.021.002
reliability test И.025.010
relief valve К.012.004
reluctance С.042.001
remaining life Р.032.004
remoteness У.001.000
remoteness from surging zone У.001.001
removal У.016.000
repair Р.030.000
repair cost С.066.006
repair coverage П.042.003
repair cycle Ц.006.007
repair document Д.030.007
repair documentation Д.031.011
repair man-hours Т.043.010
repair part Ч.002.001
repair piece Ч.002.001
repair time В.049.007
П.078.014
repairability Р.031.000
repairable defect Д.011.007
repairable item О.008.013
О.008.014
replacement redundancy Р.025.008
report П.088.000
representative probe П.071.003
representative sample В.051.004
В.051.006
П.071.002
reprint П.009.000
reproducibility В.045.000
reproducibility of experiment results on dependability В.045.002
reproducibility of test results В.045.001
reproducible failure О.029.027
required function Ф.010.002
Ф.010.003
required time П.078.026
required time of operation Н.013.015
requirement Т.032.000
rerun time В.049.009
research work Н.022.000

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

research work on production creation Р.001.003
reserve Р.024.000
reserve state Н.015.001
residual strain Д.016.002
resistance С.042.000
resistance butt welding С.012.011
resistance to seizure С.067.003
resistance welding С.012.005
resolution of non-destructive control С.052.007
resolution of failure location Г.010.002
resolution of fault location Г.010.001
resource Р.032.000
responsibility О.027.000
restart time В.049.009
restorability В.046.000
restorable item О.008.001
restoration В.047.000
restoration time В.049.004
result Р.026.000
results of experiment on dependability Р.026.002
retention valve К.012.003
retrieval П.036.000
reverse flow valves А.019.006
reverse guide vanes of compressor А.016.005
reverse thermodynamic cycle Ц.006.005
reversible thermodynamic cycle Ц.006.004
revision П.011.000
Reynolds number Ч.003.001
rhythm Р.038.000
rigidity Ж.003.000
rim В.006.000
ring В.006.000
К.024.000
rise time В.049.006
risk Р.036.000
risk of superfluous adjustment Р.036.005
risk of unnoticed disadjustment Р.036.006
riveted connection С.036.003
riveting К.015.000
rod Ш.007.000
roll Н.010.000
Н.010.001
rolled blister in a pipe П.092.001
rolled metal П.083.000
roller bearing П.034.003
rolling П.084.000
rolling friction Т.034.005
root concavity В.039.001
rotary motor Э.010.002
rotating electrical machine М.010.005
rotating stall С.058.001
rotor Р.040.000
rotor engine Д.003.012
rotor slipping of a gas-turbine engine С.025.001
roughness Ш.001.000
route Т.031.000
routine П.077.000
routine repair Р.030.016
routine test of certification specimen И.025.057
row В.006.000
running repair Р.030.016
running-in ability П.066.000
rust Р.035.000

S

safety Б.005.000
safety and relief valves А.019.007
safety factor К.043.008
safety margin З.011.002
safety valve К.012.004
safety valves А.019.007
safety-relief valves А.019.005
sample В.051.000
О.005.000
П.071.000
sample size О.009.001
О.009.006
sample variance Д.025.001
sampling inspection plan П.015.001
sampling test К.036.006
sampling volume О.009.006
scale О.011.000
scanning С.023.000
schedule Р.020.000
scheduled maintenance О.007.006
scheduled repair Р.030.009
schema С.074.000

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

scope О.009.000
scope of dependability test О.009.003
scope of test О.009.002
score З.006.000
score of a pipe З.006.001
scoria Ш.002.000
scraper С.027.000
scratch Ц.001.000
scratch of a pipe Ц.001.001
screen Э.003.000
screening inspection К.036.039
screw compressor К.029.001
screw connection С.036.001
seal У.003.000
seal grease С.028.012
seam Ш.003.000
searching П.036.000
seasonal maintenance О.007.010
secondary engine Д.003.003
secondary failure О.029.004
section Ч.002.000
security Б.005.000
sedimentation О.032.000
sedimentation of inorganic salts О.032.001
segregated redundancy Р.025.006
segregation С.015.000
seizure З.007.000
seizure resistance С.067.003
self-acting valves А.019.002
self-closing valves А.019.002
self-diagnosis С.002.000
self-excitation С.001.000
self-excitation of vibration С.001.003
self-excited oscillations А.005.000
self-lubrication С.004.000
self-oiling С.004.000
self-opening valves А.019.002
self-operated control valve К.013.000
self-operated valves А.019.002
self-testing С.003.000
semi-closed cycle gas-turbine engine Г.022.003
semi-finished product П.045.000
semiconductor П.044.000
sending П.008.000
sensing element of a measuring instrument Э.014.007
sensing member of pipeline valves Э.014.008
sensitivity Ч.004.000
separation Р.015.000
separator С.017.000
series С.018.000
series production П.082.003
series production documentation Д.031.006
service О.007.000
service conditions У.010.010
service tools С.056.014
servicing О.007.011
servo control Р.021.002
servo drive П.064.005
servo mechanism М.017.005
set К.027.000
С.035.000
У.013.000
set dependability measure П.037.005
setting У.011.000
setting signal С.019.002
setting value У.011.000
shaft В.001.000
Ш.007.000
shaft rotation frequency of a gas-turbine engine Ч.001.003
shaft rotation frequency of a gas-turbine set Ч.001.002
shafting П.008.002
shank Ш.007.000
shape Ф.006.000
shelf life С.057.010
shield Э.003.000
ship gas turbine Т.045.008
ship gas-turbine engine Д.003.014
short-term stopping of a gas-compressor unit О.026.005
shrink У.008.000
shrinkage У.008.000
shrinkage cavity of a weld seam Р.010.001
shroud Б.003.000
shut-down О.025.000
shut-off devices А.019.004
shut-off element of a pipeline valves Э.014.001
shut-off valves А.019.004
sign П.065.000
signal С.019.000

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

signal-setting time В.049.020
signaling С.020.000
significance test К.047.002
simple dependability measure П.037.004
simple-cycle gas-turbine engine Г.022.004
simulation М.020.000
simulator М.021.000
single sample П.071.004
single software quality index П.037.003
single-shaft gas-turbine engine Г.022.012
single-stage compressor К.029.009
singly censored sample В.051.002
size О.009.000
skin П.019.000
slag Ш.002.000
slag inclusion in a weld seam В.030.002
sleeve connection С.036.027
slide valve З.005.000
sliding friction Т.034.008
sliding pair П.003.002
sliding redundancy Р.025.010
sliding surface П.023.001
sliding velocity С.026.007
slip С.025.000
slipping С.025.000
slot П.001.000
sluice valve З.005.000
small gas leakage У.018.001
soakage Н.014.000
soap grease С.028.007
soft self-excitation of vibration С.001.002
software П.091.000
С.056.009
software error О.039.002
software failure О.029.016
О.039.002
software functionality Ф.009.001
software life cycle Ц.006.003
software maintainability С.041.001
software master copy О.006.001
software operation dependability Н.007.014
software quality К.007.001
software quality index П.037.014
software trial design О.005.005
soldered connection С.036.010
soldering П.002.000
sorption С.044.000
sort В.028.000
source data Д.002.002
spare part Ч.002.001
spares, tool and tackle З.016.000
special-purpose means of technical state inspection С.056.010
special-purpose technical diagnostic equipment С.056.011
specific compressor work Р.001.009
specific entropy Э.018.001
specific fuel consumption Р.016.011
specific fuel gas consumption Р.016.012
specific heat of combustion Т.010.005
Т.010.005
specific metal consumption of gas-compressor unit М.014.001
specific output of a gas-turbine engine М.028.014
specific total cost of maintenance С.066.011
specific total cost of repairs С.066.010
specific total maintenance man-hours Т.043.014
specific total maintenance time П.078.028
specific total repair time П.078.027
specific total repairs man-hours Т.043.013
specific turbine work Р.001.010
specification Н.024.000
specified dependability measure П.037.011
specimen О.005.000
spectrometry С.049.000
spectroscopy С.050.000
spectrum С.048.000
speed С.026.000
speed-reducer Р.022.000
spherical connection С.036.020

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

spherical plug valve К.045.004
spindle Ш.004.000
spine connection С.036.024
spoilage Б.014.000
spot sample В.051.003
sprayer Ф.008.000
stability С.060.000
У.015.000
stability factor of a gas-turbine engine К.043.033
stability test И.025.017
stabilizer С.059.000
staff П.014.000
stage К.005.000
С.073.000
Э.020.000
stage of a centrifugal supercharger С.073.005
stage of an axial supercharger С.073.002
stagnated flow П.059.001
stall С.058.000
stand-by time В.049.008
standard Н.024.000
С.061.000
standard conditions У.010.006
standard deviation О.031.005
standard environment У.010.003
standard specimen О.006.000
standards body О.022.005
standby Р.024.000
standby redundancy Р.025.008
standby reserve Р.024.002
standby state Н.015.001
С.045.002
standby time П.078.009
start-and-adjustment operations Р.001.008
starting characteristic of an engine Х.002.007
starting gas Г.001.004
state С.045.000
state of non-operability С.045.011
state of the art У.007.011
state product test И.025.004
state testing center Ц.003.002
state-transition diagram Д.022.001
static friction Т.034.007
station П.094.000
С.062.000
stationary assembling С.010.015
stationary electrical field П.039.005
stationary magnetic field П.039.004
statistical analysis of process accuracy and stability А.015.012
statistical check К.036.040
statistical data Д.002.004
statistical hypothesis Г.009.005
statistical modeling dependability assessment О.017.002
statistical modelling М.020.001
statistical process Р.021.003
statistical test К.047.008
stator С.064.000
steady state availability factor К.043.025
steady-state availability К.043.036
steady-state dependability measure П.037.029
steady-state mode Р.023.008
steam turbine oil М.003.006
steel intensity М.014.000
step stress test И.025.007
stimulative signal С.019.007
stimulus С.019.002
stochastic variable В.005.001
stock З.011.000
stock consumption norm Н.023.003
stop О.025.000
О.026.000
stop valves А.019.004
stop-member of a pipeline valves Э.014.001
storability С.047.000
storability time С.057.010
storage test И.025.015
storageability С.047.000
strain Д.016.000
strain concentration К.039.001
strain rate С.026.001
strain state С.045.003
straining Д.017.000
straining rate С.026.002
strap Б.003.000
strategy С.068.000
stratification Р.015.000

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

stratified sample В.051.005
stream П.059.000
stream tracing trap К.032.000
stream trap К.032.000
strength Н.012.000
П.090.000
С.021.000
strength margin З.011.002
strength test И.025.014
stress Н.011.000
stress analysis А.015.005
stress concentration К.039.002
stress mode М.021.006
stress relaxation Р.029.001
stress state С.045.008
structural element of a linear main-pipeline portion Э.014.002
structural redundancy Р.025.012
structure С.069.000
structure of tribological system С.069.001
structurometry С.070.000
structuroscope С.071.000
structuroscopy С.072.000
submerged arc welding С.012.004
substance В.009.000
subsystem П.033.000
subsystem of technological system П.033.001
sucker П.006.001
suction manifold К.023.001
sudden failure О.029.001
suitability П.069.000
supercharger Н.004.000
supercharger mechanical efficiency К.044.009
supercharger surge П.047.002
supervision Н.008.000
supplier П.055.000
supply З.011.000
О.002.000
support О.002.000
supporting bearing П.034.002
suppression П.028.000
surface П.023.000
surface oxidation of a welded joint О.012.001
surface roughness Ш.001.001
surge П.047.000
surging П.047.000
surging zone З.018.004
survivability Ж.004.000
survivability of a main pipeline Ж.004.001
survival function В.008.001
sweep efficiency К.043.015
swirler З.002.000
switching on В.030.000
synchronous machine М.010.007
synchronous motor Д.003.013
system С.022.000
system of a complex non-destructive testing С.022.031
system of a technical state inspection С.022.033
system of an active non-destructive testing С.022.021
system of maintenance and repair of equipment С.022.047
system of pipeline diagnosis С.022.027
system productive time В.049.026
system test time В.049.017
systematic failure О.029.027
systematic fault Н.018.017
systematic sample В.051.007

T

tap К.045.000
О.028.000
tape-seated cock К.045.001
taper plug valve К.045.001
task Р.001.000
technical check-up О.024.001
technical diagnosis Д.021.006
technical diagnostics Д.020.005
technical diagnostics equipment С.056.020
technical documentation Д.031.012
technical effectiveness Э.022.001
technical inspection К.036.042
technical maintenance and repair О.007.015
technical maintenance during storage О.007.018
technical maintenance О.007.017

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

during transportation
technical maintenance during usage О.007.016
technical maintenance with continuous testing О.007.019
technical maintenance with periodical testing О.007.020
technical operation Э.005.006
technical regulations Р.020.001
technical servicing О.007.011
technical servicing in special conditions О.007.012
technical state С.045.026
technical state inspection К.036.017
technical state inspection of a pipeline К.036.018
technical state prediction П.076.003
technical supervision Н.008.005
technique М.015.000
М.016.000
Т.015.000
technological complex К.026.001
technological dependability support method М.015.031
technological documentation Д.031.013
technological lubricant С.028.010
technological process П.089.009
technological servicing О.007.021
technological system С.022.052
technological system element Э.014.011
technological system failure as related to costs О.029.017
technological system failure as related to output О.029.019
technological system failure as related to products parameters О.029.018
technology Т.015.000
teleautomatics Т.003.000
Т.023.000
teleautomatics system С.022.045
temperature Т.005.000
temperature field П.039.006
term С.057.000
terminal П.094.000
test И.025.000
О.019.000
О.021.000
П.072.000
Т.014.000
test conditions У.010.008
test data Д.002.001
test equipment О.003.001
test means С.056.016
test method М.015.009
test mock-up М.001.001
test model М.021.004
test of a lot for certification И.025.019
test of every item for certification И.025.051
test of main pipelines И.025.009
test organization О.023.002
test parameter П.004.004
test plan П.015.002
test procedure М.016.001
test program П.077.002
test programme П.015.002
test report П.088.001
test result Р.026.001
test specimen О.005.002
О.005.001
test system С.022.030
test technical diagnosis Д.021.005
test time П.078.007
test with replacement И.025.020
test without replacement И.025.008
testability К.035.000
tester И.006.000
testing К.036.000
testing center Ц.003.003
testing division П.031.002
testing ground П.041.001
testing laboratory Л.001.002
testing standard С.061.001
testing station accredited by head organization П.094.002
thermal contact non-destructive inspection method М.015.029
thermal efficiency К.044.016
thermal energy Э.017.005
thermal engine Д.003.015
thermal field П.039.007

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

thermal flaw detector	Д.014.013
thermal imager	Т.007.000
thermal imagery	Т.006.000
thermal non-destructive test instrument	Д.014.013
thermal non-destructive testing	К.036.041
thermal technical characteristic of an engine	Х.002.009
thermal test	И.025.054
thermodynamic cycle	Ц.006.008
thermodynamic steam trap	К.032.002
thermodynamic system	С.022.051
thermoelectric instrument	П.063.005
thermoelectric non-destructive inspection method	М.015.030
thermostatic steam trap	К.032.003
thermostatic trap	К.032.003
thickness	П.021.000
thickness gauge	Т.026.000
thread connection	С.036.017
thread piece	Д.010.002
throughput	П.080.000
throughput of a main pipeline	С.052.006
thrust bearing	П.034.006
tightness	Г.008.000
time	В.049.000
	П.078.000
time acceleration factor	К.043.031
time action	В.041.003
time of a technical state inspection	П.078.008
time redundancy	Р.025.001
time to recovery	В.049.004
tolerance	Д.034.000
torque	М.024.001
	М.024.003
torsional moment	М.024.003
total cost of repair	С.066.008
total cost of maintenance	С.066.009
total maintenance man-hours	Т.043.008
total maintenance time	П.078.025
total pressure	Д.001.009
total repair man-hours	Т.043.007
total repair time	П.078.024
traceability	П.086.000
transfer	П.008.000
transient operational mode	Р.023.007
transmissibility	К.043.016
transmission	П.008.000
transmission shaft	В.001.001
transverse crack of a welded joint	Т.035.001
trap	К.032.000
treatment	О.004.000
tree	Д.009.000
trembling	Д.038.000
trend	Т.033.000
trial lot	П.005.002
tribo-engineering	Т.039.000
tribological system	Т.038.000
tribology	Т.037.000
true dependability measure	П.037.006
trunk pipeline	Т.042.001
tube	Т.041.000
turbine	Т.045.000
turbine adiabatic efficiency	К.044.004
turbine blade	Л.005.002
turbine casing	К.040.003
turbine compressor	Т.049.000
turbine cooled stage effective efficiency by retarded flow parameters	К.044.019
turbine expander	Т.048.000
turbine fuel	Т.027.001
turbine gas flow rate	Р.016.007
turbine gas reduction ratio	С.065.004
turbine inlet available gas energy	Э.017.004
turbine inlet gas temperature	Т.005.007
turbine mechanical efficiency	К.044.010
turbine nozzle diaphragm	А.016.007
turbine nozzle vane	Л.005.012
turbine outlet gas temperature	Т.005.006
turbine performance	Х.002.012
turbine power efficiency	К.044.011
turbine rotor	Р.040.002
turbine rotor blade	Л.005.011
turbine stage	С.073.003

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

turbine stator	С.064.002
turbine support rim	В.006.003
turbine van	Л.005.002
turbine wheel	К.021.003
turbo-expander	Т.048.000
turbo-group	Т.047.000
turbo-unit	Т.046.000
turbocompressor	Т.049.000
turbocompressor engine	Д.003.016
turbulent flow	Т.019.002
turning on	В.030.000
turning pair	П.003.001
two-cascade gas generator	Г.002.001
two-spool compressor	К.029.002
type	В.028.000
type test	И.025.056
type test procedure	М.016.006

U

ultimate sensitivity of non-destructive testing	Ч.004.001
ultimate strength	П.060.006
ultimate stress limit	П.060.006
ultrasonic flaw detector	Д.014.001
ultrasonic thickness gage	Т.026.011
unavailability	Н.017.000
unavailable time	В.049.019
uncontrollable zone	З.018.005
uncovering	Р.011.000
under-control operation	Э.005.004
underground storage facility station	С.062.006
undetected failure	О.029.009
unified equipment of a technical diagnosis	А.018.006
unified equipment of a technical state inspection	А.018.005
unit	Б.009.000 Е.001.000 З.015.000 У.017.000 У.013.000 Ф.007.000
unit of product	Е.001.003
unit repair	Р.030.002
unit under test	О.008.007
universal gas constant	П.056.002
universal manifold	О.001.004
universal set	С.035.001
unloaded reserve	Р.024.002
unlubricated friction	Т.034.003
unrepairable defect	Д.011.005
unscheduled maintenance	О.007.003
unscheduled repair	Р.030.007
up state	С.045.019
up time	П.078.013
up-time	В.049.015
updating	М.022.000
uptime	В.049.015 П.078.013
usage	Э.005.000
useful life	Р.032.006
useful life to general overhaul	С.057.009
useful lifetime	С.057.008
useful live time period	П.012.003

V

validity	Д.036.000
validity of experiment results on dependability	Д.036.004
validity of non-destructive inspection method	Д.036.003
validity of pipeline inspection	Д.036.002
validity of technical diagnosis	Д.036.005
validity of technical state inspection	Д.036.001
valuation	Н.025.000
value	В.005.000 З.017.000
valve	К.012.000
valve seat	С.016.000
valve seating	С.016.000
valve spindle	Ш.004.000
valve stem	Ш.007.000
valve-actuating spindle	Ш.004.000
valves	А.019.009
valves for the control of fluids	А.019.009
valving dependability	Н.007.013
vane	Л.005.000 Л.004.000
vane compressor	К.029.006

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

vaned diffuser Д.027.002
variable inlet guide vanes of a compressor А.016.006
variable quid vane of a compressor Л.005.008
variable quid vane of a turbine Л.005.009
variance Д.025.000
variation О.031.000
varying duty Р.023.006
vector В.004.000
vegetable oil М.003.000
vehicle М.010.000
velocity С.026.000
velocity of light in vacuum С.026.006
ventilation В.007.000
verification test in situ И.025.032
vertex У.002.000
vibration В.012.000
vibration acceleration В.025.000
vibration characteristic of an engine Х.002.001
vibration dampening В.014.000
vibration damper Д.007.001
vibration damping Д.008.001
vibration dependability В.021.000
Н.007.001
vibration detector В.015.000
vibration diagnostics В.016.000
Д.020.001
vibration displacement В.022.000
vibration generator В.013.000
vibration isolation В.019.000
vibration isolator В.018.000
vibration pickup В.015.000
vibration proper functioning В.027.000
vibration protection В.017.000
З.014.002
vibration resistance В.027.000
У.015.001
vibration strength В.023.000
П.090.001
vibration test В.020.000
И.025.003
vibration testing machine В.026.000
У.013.001
vibration velocity В.024.000
viscosity В.054.000
viscosity index improver П.068.004
visual inspection К.036.003
volatile fault Н.018.012
Н.018.013
volume О.009.000
volume flow rate Р.016.004
volumetric compressor К.029.008
volumetric humidity В.036.003
volumetric productivity of a centrifugal supercharger П.080.003

W

warning limit Г.016.003
warning signal С.019.005
warranty lifetime of a product Н.013.002
wave В.043.000
wave optics О.020.001
weakness failure О.029.014
weakness fault Н.018.009
wear И.008.000
wear intensity И.015.002
wear process И.007.000
wear rate С.026.003
wear resistance И.009.000
wear-out-failure period П.012.001
wear-preventive additive П.068.012
weight-average temperature Т.005.004
weld Ш.003.001
weldability С.011.000
weldability of tube С.011.001
welded connection С.036.018
welded joint С.036.018
welded joints band of a pipe Б.003.001
welding С.012.000
welding bath В.002.001
welding defects of pipes Д.011.001
welding flux Ф.005.001
welding machine У.013.005
welding pool В.002.001
welding puddle В.002.001
welding wire П.075.002
weldment defect of pipes Д.011.001
wheel К.021.000
whole system redundancy Р.025.004
wire П.075.000

TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua

	П.074.000
work	Р.001.000
work documentation	Д.031.010
working body	Т.004.001
working environment	С.055.002
working fluid	С.055.002
working test procedure	М.016.005
working value of a parameter	З.017.009
workshop	Ц.005.000

X

X-radiation	И.005.002

Y

yield stress	П.060.009

Z

zone	З.018.000
zone of "severe" surging	З.018.001
zone of "soft" surging	З.018.002

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Міжнародні стандарти

1. **IEC 271-74.** Перечень основных терминов, определений и математический аппарат надежности.
2. **IEC 271A-78.** Перечень основных терминов, определений и математический аппарат надежности. Первое дополнение к публикации 271-7Ч.
3. **IEC 271B-83.** Надежность. Основные термины и математические формулы. Второе дополнение к публикации 271-7Ч.
4. **IEC 300-84.** Управление в области надежности и ремонтопригодности.
5. **IEC 409-81.** Руководство по включению требований по надежности в технические условия на изделия электронной техники.
6. **IEC 50(191):1990.** Международный электротехнический словарь. Глава 191: Надежность и качество обслуживания. ТК 1. - 149 с.
7. **IEC 50(841):1983.** Международный электротехнический словарь. Промышленный электронагрев ТК 1. - 164 с.
8. **ISO 2314:1989.** Турбины газовые. Приемочные испытания.
9. **ISO 2382-14:1978.** Data processing-Vocabulary. Part 14: Reliability, maintenance and availability. JTC 1. - 10 p.
10. **ISO 2382-21:1985.** Data processing-Vocabulary. Part 21: Interfaces between process computer systems and technical processes. JTC 1. - 16 p.
11. **ISO 8402:1994.** Управление качеством и обеспечение качества. Словарь. ТС 176. - 39 с.
12. **ISO/IEC Guide 2:1991.** Общие термины и определения в области стандартизации и смежных видов деятельности. STACO. - 60 с.

Міждержавні стандарти

13. **ГОСТ 1.0-85.** Государственная система стандартизации. Основные положения.
14. **ГОСТ 12.1.044-89.** Система стандартов безопасности труда. Пожаровзрывоопасность веществ и материалов. Номенклатура показателей и методы их определения.
15. **ГОСТ 15467-79.** Управление качеством продукции. Основные понятия. Термины и определения.
16. **ГОСТ 15528-86.** Средства измерений расхода, объема или массы протекающих жидкости и газа. Термины и определения.
17. **ГОСТ 15845-80.** Изделия кабельные. Термины и определения.
18. **ГОСТ 15895-77.** Статистические методы управления качеством продукции. Термины и определения.
19. **ГОСТ 16263-70.** Государственная система обеспечения единства измерений. Метрология. Термины и определения.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

20. **ГОСТ 16504-81.** Система государственных испытаний продукции. Испытания и контроль качества продукции. Основные термины и определения.
21. **ГОСТ 17325-79.** Пайка и лужение. Основные термины и определения.
22. **ГОСТ 18311-80.** Изделия электротехнические. Термины и определения основных понятий.
23. **ГОСТ 18322-78.** Система технического обслуживания и ремонта техники. Термины и определения.
24. **ГОСТ 19431-84.** Энергетика и электрификация. Термины и определения.
25. **ГОСТ 19880-74.** Электротехника. Основные понятия. Термины и определения.
26. **ГОСТ 19919-74.** Контроль автоматизированный технического состояния изделий авиационной техники. Термины и определения.
27. **ГОСТ 2.101-68.** ЕСКД. Виды изделий.
28. **ГОСТ 2.102-68.** ЕСКД. Виды и комплектность конструкторских документов.
29. **ГОСТ 2.103-68.** ЕСКД. Стадии разработки.
30. **ГОСТ 2.113-75.** ЕСКД. Групповые базовые конструкторские документы.
31. **ГОСТ 2.125-88.** ЕСКД. Правила выполнения эскизных конструкторских документов.
32. **ГОСТ 2.601-95.** ЕСКД. Эксплуатационные документы.
33. **ГОСТ 2.602-95.** ЕСКД. Ремонтные документы.
34. **ГОСТ 2.701-84.** ЕСКД. Схемы. Виды и типы. Общие требования к выполнению.
35. **ГОСТ 20906-75.** Средства измерений магнитных величин. Термины и определения.
36. **ГОСТ 20911-89.** Техническая диагностика. Основные понятия. Термины и определения.
37. **ГОСТ 21493-76.** Изделия электронной техники производственно-технического назначения и народного потребления. Требования к сохранности и методы испытаний.
38. **ГОСТ 21515-76.** Материалы диэлектрические. Термины и определения.
39. **ГОСТ 23829-85.** Контроль неразрушающий акустический. Термины и определения.
40. **ГОСТ 23887-79.** Сборка. Термины и определения.
41. **ГОСТ 24.701-86.** Единая система стандартов автоматизированных систем управления. Надежность автоматизированных систем управления. Основные положения.
42. **ГОСТ 24026-80.** Исследовательские испытания. Планирование эксперимента. Термины и определения.
43. **ГОСТ 24034-80.** Контроль неразрушающий радиационный. Термины и определения.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

44. **ГОСТ 24289-80.** Контроль неразрушающий вихретоковый. Термины и определения.
45. **ГОСТ 24450-80.** Контроль неразрушающий магнитный. Термины и определения.
46. **ГОСТ 24521-80.** Контроль неразрушающий оптический. Термины и определения.
47. **ГОСТ 24522-80.** Контроль неразрушающий капиллярный. Термины и определения.
48. **ГОСТ 24856-81.** Арматура трубопроводная промышленная. Термины и определения.
49. **ГОСТ 24955-81.** Подшипники качения. Термины и определения.
50. **ГОСТ 25313-82.** Контроль неразрушающий радиоволновой. Термины и определения.
51. **ГОСТ 25314-82.** Контроль неразрушающий тепловой. Термины и определения.
52. **ГОСТ 25315-82.** Контроль неразрушающий электрический. Термины и определения.
53. **ГОСТ 25866-83.** Эксплуатация техники. Термины и определения.
54. **ГОСТ 26.005-82.** Телемеханика. Термины и определения.
55. **ГОСТ 2601-84.** Сварка металлов. Термины и определения основных понятий.
56. **ГОСТ 26098-84.** Нефтепродукты. Термины и определения.
57. **ГОСТ 26656-85.** Техническая диагностика. Контролепригодность. Общие требования.
58. **ГОСТ 26790-85.** Техника течеискания. Термины и определения.
59. **ГОСТ 27.002-89.** Надежность в технике. Основные понятия, термины и определения.
60. **ГОСТ 27.003-90.** Надежность в технике. Состав и общие правила задания требований по надежности.
61. **ГОСТ 27.004-85.** Надежность в технике. Системы технологические. Термины и определения.
62. **ГОСТ 27459-87.** Системы обработки информации. Машинная графика. Термины и определения.
63. **ГОСТ 27471-87.** Машины электрические вращающиеся. Термины и определения.
64. **ГОСТ 27674-88.** Трение, изнашивание и смазка. Термины и определения.
65. **ГОСТ 3.1109-82.** ЕСТД. Термины и определения основных понятий.
66. **ГОСТ 34.003-90.** Информационная технология. Комплекс стандартов на автоматизированные системы. Автоматизированные системы. Термины и определения.
67. **ГОСТ 5272-68.** Коррозия металлов. Термины.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

68. **ГОСТ 8.417-81.** Государственная система обеспечения единства измерений. Единицы физических величин.
69. **ГОСТ 9.008-82.** Единая система защиты от коррозии и старения. Покрытия металлические и неметаллические неорганические.

Державні стандарти України

70. **ДСТУ 1.0-93.** Державна система стандартизації України. Основні положення.
71. **ДСТУ 2156-93.** Безпечність промислових підприємств. Терміни та визначення.
72. **ДСТУ 2226-93.** Автоматизовані системи. Терміни та визначення.
73. **ДСТУ 2228-93.** Системи оброблення інформації. Підготовлення і оброблення даних. Терміни та визначення.
74. **ДСТУ 2231-93.** Системи оброблення інформації. Інтерфейс між обчислювальною машиною і технічним процесом. Терміни та визначення.
75. **ДСТУ 2264-93.** Обладнання для кондиціонування повітря та вентиляції. Терміни та визначення.
76. **ДСТУ 2267-93.** Вироби електротехнічні. Терміни та визначення.
77. **ДСТУ 2286-93.** Машини електричні обертові. Терміни та визначення.
78. **ДСТУ 2290-93.** Контакти електричні. Терміни та визначення.
79. **ДСТУ 2291-93.** Конденсатори електричні. Терміни та визначення.
80. **ДСТУ 2300-93.** Вібрація. Терміни та визначення.
81. **ДСТУ 2304-93.** Апарати комутаційні електричні. Вимикачі, перемикачі. Терміни та визначення.
82. **ДСТУ 2313-93.** Електроприводи. Терміни та визначення.
83. **ДСТУ 2340-94.** Установки газотурбінні. Терміни та визначення.
84. **ДСТУ 2369-94.** Котли опалювальні водогрійні. Терміни та визначення.
85. **ДСТУ 2389-94.** Технічне діагностування та контроль технічного стану. Терміни та визначення.
86. **ДСТУ 2390-94.** Складання. Терміни та визначення.
87. **ДСТУ 2391-94.** Система технологічної документації. Терміни та визначення.
88. **ДСТУ 2392-94.** Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення.
89. **ДСТУ 2410-94.** Машини технологічні. Основні поняття і циклограми. Терміни та визначення.
90. **ДСТУ 2429-94.** Система "людина-машина". Ергономічні та техніко-естетичні вимоги. Терміни та визначення.
91. **ДСТУ 2444-94.** Розрахунки та випробування на міцність. Опір втомі. Терміни та визначення.
92. **ДСТУ 2462-94.** Сертифікація. Основні поняття. Терміни та визначення.
93. **ДСТУ 2470-94.** Надійність техніки. Системи технологічні. Терміни та

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

визначення.

94. **ДСТУ 2483-94.** Системи оброблення інформації. Блоки оброблення даних. Терміни та визначення.
95. **ДСТУ 2491-94.** Покриття металеві та неметалеві неорганічні. Терміни та визначення.
96. **ДСТУ 2500-94.** Основні норми взаємозамінності. Єдина система допусків та посадок. Терміни та визначення.
97. **ДСТУ 2505-94.** Системи оброблення інформації. Організація даних. Терміни та визначення.
98. **ДСТУ 2506-94.** Засоби обчислювальної техніки. Відмовостійкість і живучість. Загальні технічні вимоги.
99. **ДСТУ 2533-94.** Системи оброблення інформації. Арифметичні та логічні операції. Терміни та визначення.
100. **ДСТУ 2611-94.** Арматура трубопровідна загальнопромислового призначення. Терміни та визначення.
101. **ДСТУ 2628-94.** Системи оброблення інформації. Оброблення тексту. Терміни та визначення.
102. **ДСТУ 2634-94.** Вироби електронної техніки. Методи оцінювання відповідності вимогам до надійності.
103. **ДСТУ 2643-94.** Труби сталеві та чавунні. Терміни та визначення.
104. **ДСТУ 2647-94.** Системи автоматизованого проектування. Аналіз та оптимізація на ЕОМ електричних схем. Терміни та визначення.
105. **ДСТУ 2648-94.** Ізолятори електротехнічні. Терміни та визначення.
106. **ДСТУ 2658-94.** Прокат чорних металів. Терміни та визначення дефектів поверхні.
107. **ДСТУ 2668-94.** Системи оброблення інформації. Безвідмовність, обслуговування та готовність. Терміни та визначення.
108. **ДСТУ 2680-94.** Труби безшовні катані із сталей і сплавів. Терміни та визначення дефектів поверхні.
109. **ДСТУ 2681-94.** Державна система забезпечення єдності вимірювань. Метрологія. Терміни та визначення.
110. **ДСТУ 2712-94.** Підсилювачі магнітні. Терміни та визначення.
111. **ДСТУ 2732-94.** Діловодство та архівна справа. Терміни та визначення.
112. **ДСТУ 2733-94.** Корозія та тимчасовий протикорозійний захист металевих виробів. Терміни та визначення.
113. **ДСТУ 2751-94.** Металургія порошкова. Терміни та визначення.
114. **ДСТУ 2758-94.** Вакуумна техніка. Терміни та визначення.
115. **ДСТУ 2791-94.** Системи електропостачальні номінальною напругою до 1000 В: джерела, мережі, перетворювачі та споживачі електричної енергії. Терміни та визначення.
116. **ДСТУ 2804-94.** Енергобаланс промислового підприємства. Загальні положення. Терміни та визначення.
117. **ДСТУ 2815-94.** Електричні й магнітні кола та пристрої. Терміни та

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

визначення.

118. **ДСТУ 2820-94.** Тепловізійні системи. Терміни та визначення.
119. **ДСТУ 2823-94.** Зносостійкість виробів. Тертя, зношування та мащення. Терміни та визначення.
120. **ДСТУ 2824-94.** Розрахунки та випробування на міцність. Види і методи механічних випробувань. Терміни та визначення.
121. **ДСТУ 2825-94.** Розрахунки та випробування на міцність. Терміни та визначення основних понять.
122. **ДСТУ 2843-94.** Електротехніка. Основні поняття. Терміни та визначення.
123. **ДСТУ 2844-94.** Програмні засоби ЕОМ. Забезпечення якості. Терміни та визначення.
124. **ДСТУ 2848-94.** Апарати електричні комутаційні. Основні поняття. Терміни та визначення.
125. **ДСТУ 2853-94.** Програмні засоби ЕОМ. Підготовлення і проведення випробувань.
126. **ДСТУ 2860-94.** Надійність техніки. Терміни та визначення.
127. **ДСТУ 2861-94.** Надійність техніки. Аналіз надійності. Основні положення.
128. **ДСТУ 2862-94.** Надійність техніки. Методи розрахунків показників надійності. Загальні вимоги.
129. **ДСТУ 2863-94.** Надійність техніки. Програма забезпечення надійності. Загальні вимоги.
130. **ДСТУ 2864-94.** Надійність техніки. Експериментальне оцінювання. Контроль надійності. Основні положення.
131. **ДСТУ 2865-94.** Контроль неруйнівний. Терміни та визначення.
132. **ДСТУ 2866-94.** Контроль неруйнівний електричний. Терміни та визначення.
133. **ДСТУ 2869-94.** Системи оброблення інформації. Обладнання периферійне. Терміни та визначення.
134. **ДСТУ 2872-94.** Системи оброблення інформації. Мови програмування. Терміни та визначення.
135. **ДСТУ 2873-94.** Системи оброблення інформації. Програмування. Терміни та визначення.
136. **ДСТУ 2883-94.** Двигуни внутрішнього згоряння. Кільця поршневі. Частина І. Терміни та визначення.
137. **ДСТУ 2919-94.** Автотранспортні засоби. Гальмівні системи. Терміни та визначення.
138. **ДСТУ 2925-94.** Якість продукції. Оцінка якості. Терміни та визначення.
139. **ДСТУ 2936-94.** Реле електричні. Терміни та визначення.
140. **ДСТУ 2938-94.** Системи оброблення інформації. Основні поняття. Терміни та визначення.
141. **ДСТУ 2939-94.** Системи оброблення інформації. Комп'ютерна графіка.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Терміни та визначення.

142. **ДСТУ 2941-94.** Системи оброблення інформації. Розроблення систем. Терміни та визначення.
143. **ДСТУ 2960-94.** Організація промислового виробництва. Основні поняття. Терміни та визначення.
144. **ДСТУ 2961-94.** Організація промислового виробництва. Нормування матеріалів та виробничих процесів. Терміни та визначення.
145. **ДСТУ 2962-94.** Організація промислового виробництва. Облік, аналіз та планування господарювання на промисловому підприємстві. Терміни та визначення.
146. **ДСТУ 2974-95.** Технологічне підготовлення виробництва. Основні терміни та визначення.
147. **ДСТУ 2976-95.** Трансформатори струму та напруги. Терміни та визначення.
148. **ДСТУ 2977-95.** Радіозавади індустрійні. Терміни та визначення.
149. **ДСТУ 3004-95.** Надійність техніки. Методи оцінки показників надійності за експериментальними даними.
150. **ДСТУ 3012-95.** Підшипники кочення та ковзання. Терміни та визначення.
151. **ДСТУ 3017-95.** Видання. Основні види. Терміни та визначення.
152. **ДСТУ 3021-95.** Випробування і контроль якості продукції. Терміни та визначення.
153. **ДСТУ 3038-95.** Гігієна. Терміни та визначення основних понять.
154. **ДСТУ 3230-95.** Керування якістю та забезпечення якості.Терміни та визначення.
155. **ДСТУ 3270-95.** Трансформатори силові. Терміни та визначення.
156. **ДСТУ 3278-95.** Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Основні терміни та визначення.
157. **ДСТУ 3321-96.** Системи конструкторської документації. Терміни та визначення основних понять.
158. **ДСТУ 3437-96.** Нафтопродукти. Терміни та визначення.
159. **ДСТУ 3459-96.** Устаткування зварювальне механічне. Терміни та визначення.
160. **ДСТУ 3464-96.** Авіаційні палива, мастильні матеріали, технічні рідини. Терміни та визначення.
161. **ДСТУ 3514-97.** Статистичні методи контролю та регулювання якості. Терміни та визначення.
162. **ДСТУ 3575-97.** Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення.
163. **ДСТУ 3589-97.** Системи та комплекси авіаційного обладнання. Надійність та експлуатація. Терміни та визначення.
164. **ДСТУ 3651.1-97.** Метрологія. Одиниці фізичних величин. Похідні одиниці фізичних величин Міжнародної системи одиниць та позасистемні

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

одиниці. Основні поняття, назви та позначення.
165. **ДСТУ ISO 14001-97.** Системы управления окружающей средой. Состав и описание элементов, руководящие указания по их применению.

Збірники стандартизованих і рекомендованих термінів

166. Качество продукции, испытания, сертификация. Терминология: Справочное пособие. - М.: Издательство стандартов, 1989. - 144 с. - (Вып. 4).
167. Машиностроение. Терминология: Справочное пособие. - М.: Издательство стандартов, 1989. - 432 с. - (Вып. 2).
168. Теория управления. Терминология / Ин-т проблем управления. Отв. ред. Б.Г. Волин. - М.: Наука, 1988. - 56 с. - (Вып. 107).
169. Терминология Единой системы конструкторской документации: Справочник / С.С. Боручек, Б.Я. Кабанов, В.Г. Мартынов и др. - М.: Изд-во стандартов, 1990. - 96 с.
170. Терминология системы разработки и постановки продукции на производство: Справочник / А.А. Ваксман, А.Л. Теркель, А.А. Зенков и др. - М.: Изд-во стандартов, 1985. - 56 с.
171. Электронная техника и радиоэлектроника. Терминология: Справочное пособие. - М.: Изд-во стандартов, 1991. - 168 с. - (Вып. 9).
172. Электротехника. Терминология: Справочное пособие. - М.: Изд-во стандартов, 1989. - 343 с. - (Вып. 3).

Закони України

173. **Закон України** "Про електроенергетику": Затв. 16.10.97 N 575/97-ВР.
174. **Закон України** "Про охорону праці": Затв. 14.10.92 N 2695-XII.
175. **Закон України** "Про трубопровідний транспорт": Затв. 15.05.96 N 192/96-ВР.

Міжгалузеві та галузеві нормативні акти та документи

176. Державний реєстр міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці (Реєстр ДНАОП) Друга редакція. (за станом на 10.04.98): Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 21.04.98 N 64.
177. **ДК 003-95.** Державний класифікатор України. Класифікатор професій: Затв. і введено в дію Держстандартом України. - Київ, 1995.
178. **ДНАОП 0.00-1.07-94.** Правила будови і безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском: Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 18.10.94 N 104.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

179. **ДНАОП 0.00-1.21-98.** Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів: Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 09.01.98 N 4.
180. **ДНАОП 0.00-4.03-93.** Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях: Затв. пост. КМ України від 10.08.93 N 623. Зміни від 23.02.94 пост. N 97.
181. **ДНАОП 0.00-4.10-93.** Типове положення про професійні воєнізовані аварійно-рятувальні формування: Затв. нак. Держнаглядохоронпраці від 29.12.93 N 138.
182. **ДНАОП 0.00-4.29-97.** Типове положення про кабінет охорони праці: Затв. нак. Держкомохоронпраці України від 18.07.97 N 191.
183. **ДНАОП 0.00-4.33-99.** Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій: Затв. нак. Держнаглядохоронпраці від 17.06.99 N 112.
184. **ДНАОП 0.03-1.72-87.** Основные санитарные правила работы с радиоактивными веществами и другими источниками ионизирующего излучения ОСП 72/87 N 4422-87 / Минздрав СССР.
185. **ДНАОП 0.03-3.05-77.** Санитарно-гигиенические нормы допустимой напряженности электростатического поля N 1757-77 / Минздрав СССР.
186. **ДНАОП 0.03-3.13-85.** Предельно допустимые уровни магнитных полей частот 50 Гц N 3206-85 / Минздрав СССР.
187. **ДНАОП 0.03-3.16-86.** Предельно допустимые уровни (ПДУ) воздействия электрических полей частот от 0,06 МГц до 30,0 МГц N 4131-86 / Минздрав СССР.
188. **ДНАОП 0.03-3.21-91.** Санитарные нормы и правила выполнения работ в условиях воздействия электрических полей промышленной частоты (50 Гц) N 5802-91 / Минздрав СССР.
189. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. - Міністерство праці та соціальної політики України. - Краматорськ: Центр продуктивності, Вип. 1 - 1998. - 237 с.
190. **КНД 50-011-93.** Основні положення та порядок розробки стандартів на терміни та визначення.
191. **НАОП 1.1.21-5.07-79.** Инструкция по составлению планов ликвидации возможных отказов (аварий) на магистральных газопроводах: Утв. Миннефтепромом СССР 24.10.79.
192. **НАОП 1.1.23-1.01-88.** Правила технической эксплуатации магистральных газопроводов: Утв. Мингазпром СССР 22.03.88.
193. **НАОП 1.1.23-1.16-79.** Правила охраны магистральных газопроводов: Утв. Советом Министров СССР 12.04.79.
194. **ОСТ 51.136-85.** Надежность и экономичность компрессорных станций магистральных газопроводов. Система сбора и обработки информации. Основные положения.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

195. **ОСТ 51.81-82.** Система стандартов безопасности труда. Охрана труда в газовой промышленности. Основные термины и определения.
196. **РД 50-213-80.** Правила измерения расхода газов и жидкостей стандартными сужающими устройствами.
197. **СНиП 2.05.06-85.** Магистральные трубопроводы.
198. **СНиП 3.05.07-85.** Системы автоматизации.
199. **СНиП III-42-80.** Правила производства и приемки работ. Магистральные трубопроводы.

Енциклопедії та енциклопедичні словники

200. Большая Советская энциклопедия: в 30-ти т. - М.: Сов. энциклопедия, 1969-1975. - 30 т.
201. Большой экономический словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. 4-е изд. доп. и перераб. - М: Институт новой экономики, 1999. - 1248 с.
202. Политехнический словарь / Гл. ред. И.И. Артоболевский. - М.: Сов. энциклопедия, 1976. - 608 с.
203. Райзенберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь. - 2-е изд., испр. - М.: ИНФА-М, 1999. - 479 с.
204. Физический энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М. Прохоров. - М.: Сов. энциклопедия, 1984. - 944 с.
205. Энциклопедический словарь бизнесмена. Свыше 5000 статей (русск., англ., нем., фр., польск.): Менеджмент, маркетинг, информатика / Под общ. ред. М.И. Молдованова. - К.: Техніка, 1993. - 856 с.

Тлумачні словники

206. Архитектура, протоколы и тестирование открытых информационных сетей: Толковый словарь / В.Ф.Баумгарт, С.П.Волкова, А.В.Гнедовский и др.; Под ред. Э.А.Якубайтиса. - М.: Финансы и статистика, 1989
207. Б.Б.Юдкевич, Е.І. Луб'яна, Е.В. Ковальов. Промислова власність та зовнішньоекономічна діяльність. - К.: Міністерство освіти України.
208. Бензарь В.К. Словарь-справочник по электротехнике, промышленной электронике и автоматике. - Мн.: Выш. шк., 1980. - 192 с.
209. Біленко І.І. Фізичний словник. - К.: Вища шк., 1993. - 319 с.
210. Борковский А.Б. Англо-русский словарь по программированию и информатике (с толкованиями). - М.: Моск. Междунар. шк. переводчиков, 1992. - 335 с.
211. Брюханов А.В., Пустовалов Г.Е., Рыдник В.И. Толковый физический словарь. Основные термины: Ок. 3600 терминов. - М.: Рус. яз., 1988. - 232 с.
212. Головчеко В.В., Ковальський В.С. Юридична термінологія: Довідник. - К.: Юрінком Інтер, 1998. - 224 с.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

213. Горохов П.К. Толковый словарь по радиоэлектронике. Основные термины: Ок. 6000 терминов. - М.: Рус. яз., 1993. - 246 с.
214. Деньгуб В.М., Смирнов В.Г. Единицы физических величин. Словарь-справочник. - М.: Изд-во стандартов, 1990. - 240 с.
215. Заморин А.П., Марков А.С. Толковый словарь по вычислительной технике и программированию. Основные термины: Ок. 3000 терминов / Под. ред. М.Р. Шура-Бура. - М.: Рус. яз., 1988. - 221 с.
216. Захаров Б.В., Киреев В.С., Юдин Д.Л. Толковый словарь по машиностроению. Основные термины: Ок. 5000 терминов / Под ред. А.М. Дальского. - М.: Рус. яз., 1987. - 304 с.
217. Картавов С.А. Математические термины: Справочно библиографический словарь. - К.: Вища шк., 1988. - 295 с.
218. Корнеева Т.В. Толковый словарь по метрологии, измерительной технике и управлению качеством. Основные термины: Ок. 7000 терминов. - М.: Рус. яз., 1990. - 464 с.
219. Короткий тлумачний словник української мови: Близько 6750 слів / Під. ред. Д.Г. Гринчишина. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К.: Рад. шк., 1988. - 320 с.
220. Краткий экономический словарь / Под. ред. Ю.А. Белика и др. - М.: Политиздат, 1987. - 399 с.
221. Кукарін О.Б., Саган С.А., Шестаков В.Л. Терміни з автоматизації виробничих процесів: Словник. - К.: Вища шк., 1992. - 156 с.
222. Макарова В.Ф. Терминологический словарь по эргономике / НИИ гос. патент. экс. - М.: НПО "Поиск", 1992. - 23 с.
223. Микиша А.М., Орлов В.Б. Толковый математический словарь. Основные термины: около 2500 терминов. - М.: Рус. яз., 1989. - 240 с.
224. Ніколенко А.М. Російсько-українсько-англійський тлумачний словник з хімії. - Харків: Прапор, 1999. - 176 с.
225. Новий тлумачний словник української мови: у 4-х т. / Уклад. В.В. Яременко, О.М. Сліпушко. - К.: Аконіт, 1999. т. 1 - 910 с., т. 2 - 910 с., т. 3 - 927 с., т. 4 - 941 с.
226. Ожегов С.И. Словарь русского языка. - М.: Рус. яз., 1986. – 797 с.
227. Першиков В.И., Савинков В.М. Толковый словарь по информатике. - М.: Финансы и статистика, 1991. - 543 с.
228. Пономарьов О.С., Паламар Л.М. Російсько-український тлумачний словник з технічної діагностики. - К.: Либідь, 1996. - 104 с.
229. Російсько-англо-український термінологічний словник з систем управління технічними об'єктами: Навч. пос. / Б.І.Кузнецов, О.С.Пономарьов, О.А.Худяєв та ін.; За ред. О.С.Пономарьова і О.А.Худяєва. - Запоріжжя: ВАТ "Запоріжгідросталь", 1998. - 192 с.
230. Словарь-справочник по трению, износу и смазке деталей машин / В.Д. Зозуля, Е.Л. Шведко, Д.Я. Ровенский, Э.Д. Браун; Отв. ред. И.М. Федорченко. АН УССР. Ин-т проблем материаловедения. - 2-е изд., пе-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

рераб. и доп. - Киев: Наук. думка, 1990. - 264 с.
231. Словник української мови: в 11-ти т. / Ред. кол. І.К. Білодід та ін. - К.: Наук. думка, 1970-1980. - т. 1 - т. 11.
232. Словник-посібник економічних термінів: Рос.-укр.-англ. / О.М. Дрозд, В.В. Дубічинський, А.С. Д'яков та ін.; За ред. Т.Р. Кияка. - К.: Вид. дім "КМ Akademia", 1997. - 264 с.
233. Термінологічний словник з неруйнуючого контролю: Довідковий посіб. / Уклад. І.П. Білокур, О.С. Боровіков, В.В. Лубяний та ін. - К.: ІСДО, 1995. - 228 с.
234. Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з енергетики. Основні терміни: близько 3400 термінів / Уклад. М.Д. Гінзбург, Н.І. Азімова, М.В. Чернець та ін.; За заг. ред. А.А. Рудніка. - Харків, 1999. – 752 с.
235. Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з інтелектуальної власності. Основні терміни: близько 2000 термінів / Уклад. М.Д. Гінзбург, І.О. Требульова, Л.М. Дунаєв, В.С. Бучковський; За заг. ред. А.А. Рудніка. - Харків, 1999. - 408 с.
236. Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з охорони праці, технічного нагляду, безпеки дорожнього руху та пожежної безпеки. Основні терміни: близько 2700 термінів / Уклад. М.Д. Гінзбург, Н.І. Азімова, О.О. Болокан та ін; За заг. ред. В.В. Розгонюка. - Харків, 1998. - 536 с.
237. Тлумачний словник-довідник з автоматизації, телемеханізації та використання обчислювальної техніки для працівників газової промисловості. Основні терміни: Близько 4000 термінів / Уклад. В.В. Дубровський, М.Д. Гінзбург, В.О. Добридень та ін.; За заг. ред. М.Д. Гінзбурга, З.П. Осінчука, Б.І. Педька. - Харків, 1997. - 536 с.
238. Толковый словарь по вычислительным системам / Под ред. В. Иллингуорта и др. - М.: Машиностроение, 1989. - 568 с.
239. Толковый словарь по основам информационной деятельности / В.М. Бирбраер, Е.И. Гершгорин, А.М. Грабченко и др.; Под ред. д. экон. н., проф. Н.Н.Ермошенко. - К.: УкрИНТЭИ, 1995. - 252 с.
240. Толковый словарь по химии и химической технологии: Основные термины / С.М. Баринов, Б.Е. Восторгов, Л.Я. Герберг и др.; Под ред. Ю.А. Лебедева. - М.: Рус. яз., 1987. - 528 с.
241. Толковый словарь рыночной экономики / Под общей редакцией докт. экон. наук, проф. Ф.А.Крутикова. - М.: ф-ма "Сотрудничество", 1993. - 305 с.
242. Українсько-російсько-англійський тлумачний словник ділової людини / Уклад.: П.Г. Зеленський, О.П. Зеленська. - К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1998. - 560 с.
243. Фізичні величини та їх одиниці: Основні поняття, співвідношення / Уклад. Є.П. Чорний, О.Є. Шадріна. - К.: Либідь, 1997. - 112 с.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

244. Чертов А.Г. Физические величины (терминология, определения, обозначения, размерности, единицы): Справ. пособие. - М.: Высш. шк., 1990. - 335 с.: ил.

Словники та довідники української мови

245. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. - К.: Вид. дім "КМ Academia", 1994. - 254 с.
246. Бурячок А.А. Орфографічний словник української мови: Близько 35 тис. слів. - К.: Наук. думка, 1995. - 400 с.
247. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису / За ред. В.М.Русанівського. - К.: Наук. думка, 1979. - 344 с.
248. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В.М. Русанівського. - К.: Наук. думка, 1989. - 830 с.
249. Головащук С.Т. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. - К.: Вища шк., 1995. - 319 с.
250. Карачун В.Я. Орфографічний словник наукових і технічних термінів: Понад 30000 слів. - К.: Криниця, 1999. - 524 с.
251. Культура української мови: Довідник / С.Я.Єрмоленко, Н.Я.Дзюбишина-Мельник, К.В.Ленець та ін.; За ред. В.М.Русанівського. - К.: Либідь, 1990. - 304 с.
252. Орфографічний словник української мови: Близько 125000 слів / Уклад. С.І. Головащук, М.М. Пещак, В.М. Русанівський, О.О. Тараненко. - К.: Довіра, 1999. - 989 с.
253. Паламар Л.М., Кадавець Г.М. Мова ділових паперів. Навч. посібн. - К.: Либідь, 1993. - 192 с.
254. Пономарів О.Д. Фонеми Г та Ґ. Словник і коментар. - К.: Видавничий центр "Просвіта", 1997. - 40 с.
255. Сербенська О., Редько Ю., Федик О. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / За заг. ред. О.Сербенської: Посібник. - Львів: Світ, 1994. - 152 с.
256. Словник скорочень в українській мові: понад 21000 скорочень / Уклад. Н.Д. Гула, В.В. Жайворонок, Л.П. Жарова та ін. За ред. Л.С. Паламарчука. - К.: Вища шк. Головне вид-во, 1988. - 512 с.
257. Словник труднощів української мови: біля 15000 слів / Д.Г. Гринчишин, А.О. Капелюшний, О.М. Пазак та ін.; За ред. С.Я. Єрмоленко. - К.: Рад. шк., 198 . - 336 с.
258. Український орфографічний словник / За ред. проф. А.О. Свашенко. - Харків: Прапор, 1997. - 845 с. (Серія "Від А до Я")
259. Український правопис. - 5-те вид. - К.: Наук. думка, 1996. - 240 с.
260. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / С.П. Бибик, И.Л. Михно, Л.О. Пустовіт, Г.М. Сюта. - К.: Довіра: УНВЦ "Рідна мова", 1997.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

- 399 с. (Серія "Б-ка держ. службовця. Держ. мова и діловодство").
261. Шевченко Л.Ю., Різун В.В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова: Довідник / За ред. О.Д. Пономаріва. - К.: Либідь, 1996. - 320 с.
262. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 1997. - 254 с.

Словники та довідники російської мови

263. Алексеев Д.И., Гозман И.Г., Сахаров Г.В. Словарь сокращений русского языка. Около 17700 сокращений / Под ред. Д.И. Алексеева, М.: Рус. яз., 1984. - 487 с.
264. Букчина Б.З., Калакуцкая Л.П. Слитно или раздельно?: (Опыт словаря-справочника). Ок. 82000 слов: - 6-е изд. - М.: Рус. яз., 1987. - 876 с.
265. Краткий справочник по современному русскому языку / Л.Л. Касаткин, Е.В. Клобуков, П.А. Леконт; Под ред. П.А. Леконта. - М.: Высш. шк., 1991. - 383 с.
266. Орфографический словарь русского языка / Под ред. С.И. Ожегова и А.Б. Шапиро. - М.: ГИИНС, 1959. - 1259 с.
267. Розенталь Д.Э. Управление в русском языке. Словарь-справочник. - М.: Книга, 1986. - 304 с.
268. Розенталь Д.Э., Теленкова М.А. Словарь трудностей русского языка: Ок. 30000 слов. - М.: Рус. яз., 1986. - 704 с.

Словники та довідники англійської мови

269. Хорнби А.С. Толковый словарь современного английского языка для продвинутого этапа: Специальное издание для СССР. - М.: Рус. яз., 1982. - Т. 1. - 544 с.; Т. 2. - с.

Словники іншомовних слів та інтернаціональних терміноелементів, етимологічні словники

270. Гнатишена І.М., Кияк Т.Р. Словник інтернаціональних терміноелементів грецького та латинського походження у сучасній термінології. - К.: Вид. дім "КМ Academia", 1996. - 103 с.
271. Етимологічний словник української мови: у 7-и т. / Уклад. Р.В. Болдирев, В.Т. Коломієць, А.Ф. Кришенко та ін.; За заг. ред. О.С. Мельничука. - К.: Наук. думка, т. 1 - 1982. - 631 с.; т. 2 - 1985. - 570 с.; т. 3 – 1989. - 550 с.
272. Коломієц М.П., Молодова Л.В. Словник іншомовних слів. - К.: Освіта. 1998. - 190 с.
273. Преображенский А.Г. Этимологический словарь русского языка: в 2-х

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

томах. - М.: Гос. изд. иностр. и нац. словарей, 1959. - т. 1 - 717 с., т. 2 - 563 с.
274. Російсько-український словник іншомовних слів / Уклад. Т.П. Мартиняк; За ред. проф. А.П. Ярещенка. - Харків: Прапор, 1999. – 392 с.
275. Словарь иностранных слов - 18-е изд., стер. - М.: Рус. яз., 1989. - 624 с.
276. Словник іншомовних слів / За ред. акад. О.С.Мельничука. - К.: Гол. ред. УРЕ, 1985. - 966 с.
277. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: в 4-х т. - М.: Прогресс, т. 1 - 1964. - 562 с.; т. 2 - 1967. - 671 с.; т. 3 - 1971. – 827 с.; т. 4 - 1971. - 852 с.
278. Цыганенко Г.П. Этимологический словарь русского языка: Более 5000 слов. - 2-е изд., перераб. и доп. - К.: Рад. шк., 1989. - 511 с.
279. Черных П.Я. Историко-этимологический словарь современного русского языка - 2-е изд. - М.: Рус. яз., 1994. - т. 1 - 623 с., т. 2 - 560 с.
280. Шанский Н.М., Иванов В.В., Шанская Т.В. Краткий этимологический словарь русского языка - 3-е изд. - М.: Просвещение, 1975. - 543 с.

Праці з термінознавства

281. Вісник: Проблеми української термінології. Матеріали 5-ї міжнародної наукової конференції. - Львів, Львівська політехніка, 1998, - N 326. - 378 с.
282. Кияк Т., Іваницький Р. Прагматичні аспекти формування багатомовних тлумачних термінологічних словників // Науково-технічне слово. - 1994. - N 1 (3). - С. 59-68.
283. Краткое методическое пособие по разработке и упорядочению научно-технической терминологии / АН СССР. Ком. науч.-техн. термин. Сост. С.И. Коршунов, Г.Г. Сабурова. - М.: Наука, 1979 - 126 с.
284. Крыжановская А.В., Симоненко Л.А. Актуальные проблемы упорядочения научной терминологии. - К.: Наук. думка, 1987. - 164 с.
285. Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції "Українська термінологія і сучасність". - Київ, 1997. - 239 с.
286. Моргунюк В.С. Зауваження щодо опрацювання державних стандартів з науково-технічної термінології / АН України, Ін-т проблем міцності: Препр. - К., 1993. - 32 с.
287. Перхач В. Про засади відродження та розвитку української науково-технічної мови // Науково-технічне слово. - 1993. - N 1 (2). - С. 85-96.
288. Перхач В., Іванків Б. Дія-діяння // Науково-технічне слово. - 1995. - N 1 (4). - С. 88-118.
289. Перхач В., Іванків Б. Літери й фонеми-суперечності та відповідності // Науково-технічне слово. - 1995. - N 1 (4). - С. 68-87.
290. Практичний посібник для працівників газової промисловості зі складних

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

випадків слововживання в українській діловій мові / Уклад.: М.Д. Гінзбург, І.О. Требульова, І.М. Корніловська та ін. - Харків, 1999. - 128 с.
291. Пропозиції щодо вдосконалення української науково-технічної термінології. Додаток до Ухвали першої Міжнар. наук. конф. "Проблеми української науково-технічної термінології" // Науково-технічне слово. - 1993. - N 1 (2). - С.12-16.
292. Тези доповідей 1-ї Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології". - Львів: Атлас, 1992. - 236 с.
293. Тези доповідей 4-ї Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології". - Львів: Вид-во ДУ "Львівська політехніка", 1996. - 270 с.
294. Україномовне програмне забезпечення. Матеріали 4-ї та 5-ї Міжнар-х наук.-техн. конференцій "УкрСофт" (Львів, 1994, 1995). Каталог україномовних програмних засобів. - Львів: СП "БаК", 1995. - 264 с.
295. Українська термінологія і сучасність: Збірник наукових праць / НАН України, Інститут української мови, Комітет наукової термінології. Ред. кол. Симоненко Л.О. та ін. - К.: 1998. - 264 с.
296. Ухвала 3-ї Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології" // Науково-технічне слово. - 1995. - N 1 (4). - С. 14-17.

Російсько-українські та українсько-російські словники

297. Вакуленко М.О. Російсько-український словник фізичної термінології / За ред. проф. О.В. Вакуленка (додаток: "Російсько-український фізичний словник": 6000 термінів). - К., 1996. - 236 с.
298. Войналович О., Моргунюк В. Російсько-український словник наукової і технічної мови (термінологія процесових понять). - К.: Вирій, Сталкер, 1997. - 256 с.
299. Ганич Д.И., Олейник И.С. Русско-украинский и украинско-русский словарь. - К.: МП "Феникс", 1992. - 560 с.
300. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. - К.: Видавничий центр "Академія", 1998. - 712 с.
301. Короткий російсько-український пожежно-технічний словник: близько 5700 термінів -К.: "Основа" - "Астарта", 1996. - 125 с.
302. Короткий російсько-український словник сучасних математичних і економіко-математичних термінів / Уклад. Л.Г. Боярова, О.П. Корж. - Харків: Основа, 1993. - 96 с.
303. Новий російсько-український словник-довідник: Близько 65 тис. слів / С.Я. Єрмоленко, В.І. Єрмоленко, К.В. Ленець, Л.О. Пустовіт. - К.: Довіра, 1996. - 797 с. (Серія "Б-ка держ. службовця. Держ. мова и діловодство")

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

304. Новітній російсько-український словник: понад 50 тис. слів / За ред. Л.Г. Савченко. - Харків: Прапор; Фоліо, 1998. - 1135 с. (Серія "Від А до Я").
305. Олійник І.С., Ганич Д.І. Російсько-український словник: близько 37 тис. слів. - 5-те вид., перероб. и доп. - К: А.С.К., 1997. - 760 с. (Серія "Б-ка держ. службовця. Держ. мова и діловодство")
306. Памятка по использованию русско-украинской терминологии. В помощь работнику нефтяной и газовой промышленности / Сост. З.М. Вышиванюк, Б.А. Бабий, Л.И. Булах, Б.Н. Прокопив и др. - Харьков, 1990. - 142 с.
307. Рицар Б., Семенистий К., Кочан І. Російсько-український та українсько-російський словник з радіоелектроніки / За ред. Б. Рицара. - Львів: Логос, 1995. - 608 с.
308. Російсько-український гідравлічний словник / Уклад. Н. Лещій, С. Шнерх, О. Дацько. - Львів-Київ, 1995. - 156 с.
309. Російсько-український гідролого-екологічний словник / А.В. Яцин, О.Д. Антонов, М.В. Корбутюк. - К.: Урожай, 1992. - 112 с.
310. Російсько-український загальнотехнічний словник: близько 113 тис. слів / Л.І. Мацько, І.Г. Трегуб, В.Ф. Христенок, І.В. Христенок. - К., Вища шк., 1994. - 173 с.
311. Російсько-український і українсько-російський словник фінансової термінології / За заг. ред. проф. М.В. Афанасьєва, докт. екон. наук Н.М. Вітренко, проф. А.П. Ярещенка. - Харків: Прапор, 1997. - 400 с. (Серія "Від А до Я").
312. Російсько-український математичний словник / Уклад. В.Я. Карачун, О.О. Карачун, Г.Г. Гульчук. - К.: Вища шк., 1995. - 362 с.
313. Російсько-український математичний словник: 12000 термінів / Уклад. Ф.С. Гудименко, Й.Б. Погребиський, Г.Н. Сакович, М.А. Чайковський. - Харків: Основа, 1990. - 155 с.
314. Російсько-український науково-технічний словник (30000 слів) / Уклад: В. Перхач, Б. Кінаш; наук. ред. В. Перхач. - Львів, 1997. - 456 с.
315. Російсько-український нафтогазопромисловий словник: 13000 термінів / Уклад. В.С. Бойко, І.А. Васько, В.І. Грицишин та ін. - К.: Товариство "Знання" України, 1992. - 176 с.
316. Російсько-український словник для ділових людей / О.О.Тараненко, В.М.Брицин; За ред. О.О.Тараненко. - К.: Укр. письменник, 1992. - 214 с.
317. Російсько-український словник з інформатики та обчислювальної техніки з покажчиком українських термінів / Уклад. В.Я. Карачун, Г.Г. Гульчук, О.О. Карачун, Ю.З. Прохур. - К.: Рось, 1994. - 362 с.
318. Російсько-український словник з нарисної та прикладної геометрії, загального машинобудування, комп'ютерної графіки / Уклад. В.В. Ванін, В.А. Герасимчук. - К.: Либідь, 1994. – 216 с.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

319. Російсько-український словник з хемії та хемічної технології / Уклад. М. Ганіткевич, А. Зелізний. – Львів: Львівська політехніка, 1993. - 263 с.
320. Російсько-український словник наукової термінології: Біологія, хімія, медицина / С.П. Вассер, І.О. Дудка, В.І. Єрмоленко та ін. - К.: Наук. думка, 1996. - 660 с.
321. Російсько-український словник наукової термінології: Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та Космос / В.В. Гейченко, В.М. Завірюхіна, О.О. Зеленюк та ін. - К.: Наук. думка, 1998. - 892 с.
322. Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки / Й.Ф.Андерш, С.А.Воробйова, М.В.Кравченко та ін. - К.: Наук. думка, 1994. - 600 с.
323. Російсько-український словник термінів і зворотів з технольогії нафти / А.М. Залізний, О.А. Літковець, В.В. Гуменецький, М.Й. Ганіткевич; За ред. С. Чорної-Зелізної. - Львів: Вид-во ДУ "Львівська політехніка", 1998. - 3-6 с.
324. Російсько-український словник фізичних термінів / Уклад. Ю.В. Караван, Є.С. Клос, О.Б. Лискович та ін.; За ред. О.Б. Лисковича. - К.: Вища шк., 1994. - 311 с.
325. Російсько-український словник: в 3-х т. / Ред. кол. І.К. Білодід та ін. - К.: Гол. ред. УРЕ, 1987 - 1988. - т. 1 - 1987. - 848 с.; т. 2 - 1988. - 924 с.; т. 3 - 1988. - 832 с.
326. Російсько-український технічний словник: 58 тис. термінів / Уклад. Д. Коновалюк. - Луцьк: Візор, 1993. - 104 с.
327. Російсько-український фізичний словник: 16000 термінів / В.В. Гейченко, О.З. Жмудський, П.П. Кузьменко, Є.Д. Майборода. - Харків: Основа, 1990. - 211 с.
328. Російсько-український хімічний словник. 6000 термінів / Уклад. Є.Ф.Некряч, Ю.П.Назаренко, В.П.Чернецький. Видання друге. - Харків: Основа, 1990. - 192 с.
329. Словник юридичних термінів (російсько-український) / Уклад.: Ф. Андерш, В. Винник, А. Красницька, О. Юрчук. - К.: Юрінком. 1994. - 322 с.
330. Українсько-російський словник / Уклад. Г.П. Їжакевич та інші. - К.: Наук. думка, 1999. - 984 с.

Англо-російські та російсько-англійські словники

331. Англо-русский физический словарь: Ок. 60000 терминов / Сост. Д.М. Толстой, А.З. Слоним, М.Л. Смолянский; Под ред. Д.М. Толстого. - М.: Сов. энциклопедия, 1972. - 848 с.
332. Англо-русский химико-технологический словарь: Ок. 30000 терминов / Сост. Л.Б. Дымшиц; Под ред. В.В. Михайлова. - Изд. 6, стереотип. - М.: Сов. энциклопедия, 1971. - 736 с.
333. Большой англо-русский политехнический словарь: В 2-х т. Около

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

200000 терминов / Сост.: С.М. Баринов, А.Б. Борковский, В.А. Владимиров и др. - М.: РУССО, 1998. - т. 1 (A-L) - 701 с., т. 2 - (M-Z) - 720 с.
334. Игнатьев Б.И., Юдин М.Ф. Англо-русский словарь по метрологии и технике точных измерений: Ок. 17000 терминов / Под ред. В.И.Кипаренко, к.т.н. Л.К. Исаева. - М.: Рус. яз., 1981. - 363 с.
335. Кедринский В.В. Англо-русский словарь по химии и переработке нефти. - Л., Гостоптехиздат. Ленингр. отд., 1962. - 910 с.
336. Коваленко Е.Г. Англо-русский словарь по надежности и контролю качества: Ок. 22000 терминов. - М.: Рус. яз., 1975. - 479 с.
337. Милованов Э.Л., Вейцман Е.А. Англо-русский словарь по охране окружающей среды: Ок. 1400 терминов / Под ред. Н.Ф. Реймерса. - М.: Рус. яз., 1979. - 368 с.
338. Мюллер В.К. Англо-русский словарь. - 22-е изд. стер. - М.: Рус. яз., 1989. - 848 с.
339. Русско-английский нефтепромысловый словарь: Ок. 30000 терминов / Д.Е. Столяров, Р.А. Едвабницкая, Л.А. Сосновская и др.; Под ред. Д.Е. Столярова. - М.: Рус. яз., 1982. - 431 с.
340. Русско-английский политехнический словарь: Ок. 90000 терминов / Б.В.Кузнецов, Н.И. Перлов, Г.Н. Янковский и др.; Под ред. Б.В. Кузнецова. - М.: РУССО, 1998. - 728 с.
341. Русско-английский технический словарь / Сост. А.Е. Чернухин, А.В. Громов и др. - М.: Военное издательство министерства обороны СССР, 1971 - 1026 с.
342. Рыдник В.И., Воропаев Н.Д., Свириденко Э.А. Русско-англо-немецко-французский физический словарь. Основные термины: Ок. 5000 терминов. - М.: Рус. яз., 1989. - 391 с.
343. Словарь по электротехнике (англ., фр., нем., нидерланд., рус.): 8000 терминов / Я.Н. Лучинский, Б.А. Алексеев, Б.Ю. Махлин и др.; Под. ред. Я.Н. Лучинского. - М.: Рус. яз., 1985. - 480 с.

Англо-українські та українсько-англійські словники

344. Коссак О., Кравець Р. Англо-український та українсько-англійський словник-довідник з телекомунікацій / Лінгв. ред. О. Микитюк. - Львів: СП "БаК", 1996. - 248 с.
345. Коссак О.М. Англо-український словник з інформатики та обчислювальної техніки. - Львів: СП "БаК", 1995. - 304 с.
346. Яремійчук Р., Середницький Л., Осінчук З. Англо-український нафтогазовий словник. - К.: Українська книга, 1998. - 544 с.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Англо-українсько-російські словники

347. Англо-українсько-російський словник з інформатики, програмування, обчислювальної техніки / Уклад. А.Б. Бартків, О.Я. Гринчишин, Я.Т. Гринчишин. - К.: Вища шк., 1995. - 445 с.
348. Англо-українсько-російський словник з хімії: У двох книгах / Уклад.: М.Ю. Корнілов, О.І. Білодід, С.І. Кисельова, Н.О. Давидова. - К.: Либідь, 1994. кн. 1 - 328 с.; кн. 2 - 228 с.
349. Російсько-українсько-англійський науково-технічний словник: Близько 10000 слів / Уклад.: В.Я. Карачун, П.О. Бех, Г.Г. Гульчук та ін. - К.: Техніка, 1997. - 536 с.
350. Російсько-українсько-англійський словник з газовимірювань, якості газу та метрології. Основні терміни: близько 3000 термінів / Уклад. М.Д. Гінзбург, І.А. Гордієнко, І.М. Корніловська та ін.; За заг. ред. В.В. Розгонюка. - Харків, 1998. - 312 с.

Інші

351. Арнольд Л.В., Михайловский Г.А., Селиверстов В.М. Техническая термодинамика и теплопередача. Учебник для вузов. - 2-е изд., перераб. - М.: Высш. школа, 1979. - 446 с., ил. + прил.
352. Бронштейн И.Н., Семендяев К.А. Справочник по математике для инженеров и учащихся втузов. - 13-е изд., испр. - М.: Наука, 1986. - 544 с.
353. Волков М.М., Михеев А.Л., Конев К.А. Справочник работника газовой промышленности. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Недра, 1989. - 286 с., ил.
354. Довідник з нафтогазової справи / За заг. ред. докт. техн. наук В.С. Бойка, Р.М. Кондрата, Р.С. Яремійчука. - Львів-Жовква: Місіонер, 1996. - 618 с.
355. Дунаев П.Ф., Леликов О.П. Детали машин. Курсовое проектирование. Учеб. пособие для машиностроит. спец. техникумов. - 2-е изд. перераб. и доп. - Высш. шк., 1990. - 399с., ил.
356. Дурнов П.И. Насосы, вентиляторы, компрессоры. - Киев; Одесса: Вища школа. Головное изд-во, 1985. - 264 с.
357. Иванов А.А. Справочник по электротехнике. - 5-е изд., перераб. и доп. - К.: Вища школа. Головное изд-во, 1984. - 304 с.
358. Иванов В.А., Крылов Г.В., Рафиков Л.Г. Эксплуатация энергетического оборудования газопроводов Западной Сибири. - М.: Недра, 1987. - 143 с., ил.
359. Иванцов О.М. Надежность строительных конструкций магистральных трубопроводов. - М.: Недра, 1985. - 231 с., ил.
360. Ионин Д.А., Яковлев Е.И. Современные методы диагностики магистральных газопроводов. - Ленинград: Недра, 1987. - 232 с., ил.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

361. Костенко Д.А. Реконструкція компресорних станцій АТ "Укргазпром" // Нафтова і газова промисловість. - 1996. - N 1. - С. 47-48.
362. Костенко Д.А., Рухлов Ю.Л. Автоматичне керування та антипомпажне регулювання ГПА та КС - оптимальний шлях модернізації газотранспортної системи України // Нафтова і газова промисловість. - 1997. - N 1. - С. 40-42.
363. Костюк А.Г., Шерстюк А.Н. Газотурбинные установки: Учеб. пособие для вузов. - М.: Высш. шк., 1979. - 254 с.
364. Манушин Э.А., Суровцев И.Г. Конструирование и расчет на прочность турбомашин газотурбинных и комбинированных установок: Учеб. пособ. для студ. машиностроит. спец. вузов / Под ред. Н.Н. Малинина. - М.: Машиностроение, 1990. - 400 с.
365. Международная научно-техническая конференция ”Современные приборы, материалы и технологии для технической диагностики и неразрушающего контроля промышленного оборудования. Элементная база и комплектующие для приборов НК. Подготовка специалистов в сфере неразрушающего контроля и технической диагностики”. Сборник научных трудов. – Харьков, ХТУРЭ, 1998. – 478 с.
366. Михайлов А.К., Ворошилов В.П. Компрессорные машины: Учебник для вузов. - М.: Энергоатомиздат, 1989. - 288 с.
367. Морозенко В.Г. Загальні відомості про охорону праці. Учбовий посібник. - Харків, 1995. - 215 с.
368. Нафта і газ України - 96. Матеріали науково-практичної конференції (Харків, 14-16 травня 1996 р.). У 3 т. - Харків: Українська нафтогазова академія (УНГА), - 1996. - Т. 3. - 272 с.
369. Нафта і газ України. Збірник наукових праць (матеріали 5-ої Міжнародної конференції "Нафта і газ України-98". Полтава, 15-17 вересня 1998 р.)- Полтава , УНГА, 1998. Т. 2 - 407 с.
370. Ніщета В.В., Косов О.С., Свістельник О.В., Александров П.І. Протипомпажний захист нагнітача // Нафтова і газова промисловість. - 1996. - N 1. - С. 38-42.
371. Озол О.Г. Теория механизмов и машин: Пер. с латын. / Под редакцией С.Н. Кожевникова. - М.: Наука. Главная редакция физико-математической литературы, 1984. - 432с.
372. Пономаренко М.О., Костенко Д.А. Новий газоперекачувальний агрегат ГПА-Ц-6,3А // Нафтова і газова промисловість. - 1994. - N 2. - С. 41-42.
373. Ревзин Б.С. Газотурбинные газоперекачивающие агрегаты. - М.: Недра, 1986. - 215 с.
374. Розгонюк В.В. Газотранспортна система "Укргазпрому" // Газова промисловість України 1924-1994: Ювілейний випуск. - 1994. - С. 21-22.
375. Розгонюк В.В., Хачикян Л.А., Григіль М.А. Експлуатаційникові газонафтового комплексу. Довідник. - Київ: "Росток", 1998. - 432 с.
376. Рудник А.А., Дубровський В.В. Основні напрямки розвитку газотранс-

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

портної системи України // Нафтова і газова промисловість. - 1999. - N 4. - С. 35-38.
377. Саприкін С.У., Бойко М.В., Поліщук О.Ф. Система комплексного діагностування основних вузлів газомотокомпресорів // Нафтова і газова промисловість. - 1994. - N 4. - С. 35-36.
378. Селезнев К.П., Подобуев Ю.С., Анисимов С.А. Теория и расчет турбокомпрессоров. - Ленинград: изд-во "Машиностроение", 1968. - 408 с.
379. Слета Л.А. Химия: Справочник. - Харьков: Фолио; Ростов н/Д: Феникс, 1997. - 496 с.
380. Справочник по проектированию магистральных трубопроводов / Сост. А.К. Дерцакян, М.Н. Шпотаковский, В.Г. Волков и др.; Под ред. А.К. Дерцакяна. - Л.: Недра, 1977. - 519 с.
381. Титов В.А. Монтаж оборудования насосных и компрессорных станций. Учебник для техникумов. - М.: Недра, 1979. - 152 с.
382. Утилизация теплоты приводных газотурбинных установок / И.Л. Юращик, Л.Ф. Глущенко, А.С. Маторин. - К.: Техника, 1991. - 152 с.
383. Щегляев А.В. Паровые турбины (теория теплового процесса и конструкции турбин). Учебник для студентов энергомашиностроительных и теплоэнергетических специальностей вузов. Изд. 5-е, доп. и подгот. к печати проф. Б.М. Трояновским. - М.: Энергия, 1976. - 368 с.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Додаток А

Стандартизовані російські та українські терміни-відповідники, що не є прямим перекладом один одного

№п/п	Термін російською мовою	Стандарт	Термін українською мовою	Стандарт
1.	антиокислительная присадка	ДСТУ 3437-96, п. 4.49	протиокисна присадка	ДСТУ 3437-96, п. 4.49
2.	запорная арматура	ДСТУ 2611-94, п. 12	перекривна арматура	ДСТУ 2611-94, п. 12
3.	конструктивный отказ	ГОСТ 27.002-89, п. 3.17	конструкційна відмова	ДСТУ 2860-94, п. 3.3.6
4.	коррозионно-механическое изнашивание	ГОСТ 27674-88, п.	механохімічне зношування	ДСТУ 2823-94, п. 3.9
5.	летучий контроль	ГОСТ 16504-81, п. 106	раптовий контроль	ДСТУ 3021-95, п. 5.2.10
6.	малозначительный деффект	ГОСТ 15467-79, п. 45	незначний дефект	ДСТУ 2925-94, п. 3.15
7.	многофункциональная присадка	ДСТУ 3437-96, п. 4.61	поліфункційна присадка	ДСТУ 3437-96, п. 4.61
8.	неисправность вследствие неправильного обращения	ДСТУ 2860-94, п. 3.2.16	несправність через невміле поводження	ДСТУ 2860-94, п. 3.2.16
9.	оцененный показатель надежности	ДСТУ 2860-94, п. 3.5.5	оцінний показник надійності	ДСТУ 2860-94, п. 3.5.5
10.	перемежающийся отказ	ГОСТ 27.002-89, п. 3.14	повторювальна відмова	ДСТУ 2860-94, п. 3.3.10

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№п/п	Термін російською мовою	Стандарт	Термін українською мовою	Стандарт
11.	представительная выборка (проба)	ГОСТ 15895-77, п. 24	показна вибірка (проба)	ДСТУ 3514-97, п. 4.14
12.	резервирование замещением	ГОСТ 27.002-89, п. 7.14	заміщувальне резервування	ДСТУ 2860-94, п. 3.12.24
13.	ремонтный документ	ГОСТ 2.602-95, п. 1.1	документ на ремонт	ДСТУ 3321-96, п. 7.27
14.	стимулирующий сигнал	ДСТУ 2389-94, п.	сигнал стимуляції	ДСТУ 2389-94, п.
15.	точностная диаграмма	ГОСТ 15895-77, п. 57	діаграма точності	ДСТУ 3514-97, п. 5.27

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Додаток Б

Розбіжності в перекладі термінів з російської мови на українську

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
1.	**алгебраический**	*алгебричний* - [330, с. 6]; [307, с. 32]; [321, с. 27] *алгебраїчний* - ДСТУ 2843-94, п. 161; ДСТУ 2936-94, п. 10.1; [330, с. 6]	**алгебричний**
2.	**быстродействую-щий**	*швидкодійний* - [318, с. 18]; [298, с. 22]; [324, с. 25]; [321, с. 65]; [314, с. 44]; [349, с. 32] *швидкодіючий* - [318, с. 18]; [321, с. 65]; [349, с. 32] *швидкочинний* - [298, с. 22]; [314, с. 44]	**швидкодійний**
3.	**ведомый** (вал)	*тяжний* - [298, с. 23]; [297, с. 58]; [314, с. 45] *ведений* - [307, с. 51]; [297, с. 58]; [318, с. 18]; [349, с. 32]; [314, с. 45]; [321, с. 67] *порушний* - [297, с. 58]	**тяжний** (вал)
4.	**ведущий** (вал)	*тяговий* - [298, с. 23]; [297, с. 58]; [349, с. 32]; [314, с. 45]	**тяговий** (вал)

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		ведучий - [307, с. 51]; [318, с. 18]; [349, с. 32]; [321, с. 67] *погоновий* - [297, с. 58] *повідний* - [314, с. 45]	
5.	**влагопоглощае-мость**	*вологовбирність* – [321, с. 83] *вологопоглинальність* – [320, с. 96] *вологовбиранність* – [320, с. 96]	**вологовбирність**
6.	**влияющий**	*впливний* - ДСТУ 2681-94, п. 7.14; ДСТУ 2936-94, п. 6.1; [314, с. 55] *впливовий* - [307, с. 58]; [300, с. 48]	**впливний**
7.	**воздействующий** (-ая величина)	*діючий* - ДСТУ 2936-94, пп. 4.1, 4.2, 4.3, 4.4; [314, с. 57] *діяльний* - [307, с. 61]; [298, с. 30]	**діючий** (-а величина)
8.	**воспламенитель**	*запальник* – [321, с. 94] *запалювач* – ДСТУ 2340-94, п. 106	**запальник**
9.	**вращающий** (момент)	*обертальний (момент)* - ДСТУ 2286-93, пп. 61, 89 – 91; [298, с. 86]; [314, с. 172]; [349, с. 127] *обертовий (момент)* - ДСТУ 2286-93, п. 41	**обертальний** (момент)
10.	**вращающийся**	*обертовий* - ДСТУ 2286-93, пп. 1, 7, 46, 48; [324, с. 36];	**обертовий**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		[318, с. 25]; [349, с. 43]; [314, с. 61]; [297, с. 64] *обертний* - [307, с. 65] *кружляльний* – [298, с. 64]	
11.	**выпрямитель**	*випростувач* - ДСТУ 2712-94, п. 4.7; ДСТУ 2815-94, п. 4.105; [307, с. 71]; [298, с. 37]; [314, с. 66] *випростовувач* - [349, с. 46] *випрямляч* - [324, с. 38]; [307, с. 71]; [320, с. 109]; [298, с. 37]; [349, с. 46] *випрямник* - [298, с. 37]	**випростувач**
12.	**гамма (γ)**	*гамма* - ДСТУ 2860-94, пп. 3.5.10, 3.6.4, 3.7.2, 3.7.4, 3.8.2, 3.9.3; [318, с. 28]; [298, с. 40]; [349, с. 50]; [321, с. 120]; [320, с. 115] *гама* - [307, с. 76]; [314, с. 70]	**гамма**
13.	**группировка** (в значении “группа”)	*угруповання* – ДСТУ 3021-95, пп. 5.1.8, 4.1.5; [317, с. 55]	**угруповання**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		групування – ДСТУ 2865-94, п. 4.20	
14.	**допустимый**	*допустимий* - ДСТУ 2848-94, п. 8.49; [298, с. 50]; [318, с. 34]; [321, с. 172]; [312, с. 53]; [349, с. 70]; [324, с. 58] *припустимий* - ДСТУ 2291-93, п. 65; [297, с. 81]; [298, с. 50]; [318, с. 34]; [321, с. 172]; [312, с. 53]; [349, с. 70]; [324, с. 58] *дозволений* - [297, с. 81] *допускний* - [298, с. 50]; [321, с. 172] *допущенний* - [349, с. 70]; [312, с. 53] *припущенний* - [349, с. 70]; [312, с. 53] *припускний* - [298, с. 50]	**допустимий**
15.	**жаростойкость**	*жаростійкість* – [324, с. 60] *жаротривкість* – [298, с. 51]	**жаростійкість**
16.	**заготовка** (деталь)	*заготівка* – [330, с. 206]; [252, с. 260]; [318, с. 38]	**заготівка**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		заготовка – ДСТУ 2391-94, пп. 100, 101; [252, с. 260]; [349, с. 74]	
17.	**задвижка**	*засув* – ДСТУ 2611-94, п. 26 *засувка* - [324, с. 62]; [318, с. 38]	**засув**
18.	**заземление**	*заземлення* - [307, с. 114]; [298, с. 54-55]; [324, с. 62]; [303, с. 121]; [297, с. 84]; [321, с. 188]; [349, с. 76] *уземлення* - [298, с. 54-55]; [297, с. 84]; [314, с. 98]	**заземлення**
19.	**заземлитель**	*заземлювач* - [307, с. 114]; ДСТУ 2848-94, п. 5.10; [321, с. 188]; [349, с. 76] *уземлювач* - ДСТУ 2848-94, п. 5.10; ДСТУ 2304-93, п. 42	**заземлювач**
20.	**запорный**	*перекривний* – ДСТУ 2611-94, п. 12 *запірний* - [307, с. 119]; [318, с. 41]; [306, с. 46]	**перекривний**
21.	**испытательный**	*випробувальний* - ДСТУ 2291-93, п. 98; [298, с. 67]; [307, с. 145]; [321, с. 231]	**випробувальний**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		випробний - ДСТУ 3270-95, пп. 11.3, 11.6; [321, с. 231]	
22.	**квантиль**	*квантиль* - [312, с. 76] *квантиля* – ДСТУ 2634-94, п. 16	**квантиль**
23.	**кратковременный**	*короткочасний* - ДСТУ 2286-93, пп. 241, 242; [298, с. 75]; [324, с. 93]; [303, с. 179]; [320, с. 244]; [298, с. 75]; [349, с. 110] *нетривалий* - [303, с. 179]; [314, с. 143]; [298, с. 75]; [349, с. 110] *недовгочасний* - [314, с. 143]; [298, с. 75]; [349, с. 110] *короткотривалий* - ДСТУ 2815-94, пп. 5.23 – 5.24	**короткочасний**
24.	**крутящий** (момент)	*крутний (момент)* - ДСТУ 2825-94, п. 94; [318, с. 56]; [349, с. 127]; [321, с. 345] *обертаючий (момент)* - [306, с. 62] *крутильний (момент)* - ДСТУ 2340-94, п. 192; [298, с. 76]; [314, с. 172]; [297, с. 110]	**крутний** (момент)

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		обертальний (момент) - [297, с. 110] *повертальний (момент)* - [297, с. 110]	
25.	**минеральное масло**	*мінеральне масло* – [320, с. 271]; [321, с. 314] *олива* – ДСТУ 3437-96, п. 4.13	**мінеральне масло**
26.	**наработка**	*напрацювання* - ДСТУ 2506-94, додаток А; [307, с. 212]; [321, с. 367]; ДСТУ 2860-94, п. 3.4.1; [349, с. 133]; [298, с. 97] *наробок* - [307, с. 212]; [349, с. 133]; [314, с. 183] *доробок* - [314, с. 183] *наробіток* - ДСТУ 3004-95, п. 3; ДСТУ 2860-94, пп. 3.4.1 - 3.4.3, Б.4.1, Б.4.2; [349, с. 133]	**напрацювання**
27.	(не)**восстанавли-ваемый** ((не)восстановимый)	*(не)відновний* – ДСТУ 3589-97, п. 3.10; [314, с. 60]; [321, с. 95]; [298, с. 32] *(не)відновлюваний* – ДСТУ 2860-94, пп. 3.1.6, 3.1.7	(не)**відновний** ((не)здатний до від-новлення)
28.	(не)**обслуживаемый** ((не) требующий об-служивания)	*(не)обслуговний* – ДСТУ 3585-97, п. 3.9	(не)**обслуговний** ((не) потребує обслу-говування)

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		(не)обслуговуваний – ДСТУ 2860-94, пп. 3.1.2, 3.1.3	
29.	(не)**рабочее состоя-ние**	*(не)робочий стан* – [324, с. 236-237]; [312, с. 193] *(не)дієздатність* – ДСТУ 2860-94, пп. Б.2.4, Б.2.5	(не)**робочий стан**
30.	**несущий**	*носійний* (властивість) - [298, с. 104] *тримальний* (стосовно навантаги) - [298, с. 104] *несучий* - [307, с. 225]; [324, с. 135]; [318, с. 77]; [321, с. 386] *несний* - [349, с. 138]; [314, с. 191] *тримаючий* - [349, с. 138]	**носійний** (властивість), **тримальний** (стосовно навантаги)
31.	**обмотка**	*обмотка* – [307, с. 231]; [324, с. 139]; ДСТУ 3270-95, пп. 3.1 – 3.43; ДСТУ 2267-93, п. 71; ДСТУ 2815-94, п. 4.71; ДСТУ 2976-95, п. 4 – 7; [321, с. 401]; [318, с. 82]; [349, с. 144]; [297, с. 129] *навитка* - [298, с. 107]; [297, с. 129] *обвитка* – ДСТУ 2815-94, пп. 4.71 – 4.72;	**обмотка**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		[314, с. 195]; [297, с. 129]; [349, с. 144]	
32.	**окисление**	*окиснення* – [298, с. 113]; [321, с. 417]; [320, с. 333]; [348, т. 1, с. 199-200] *окислення* - [349, с. 151]; [324, с. 143]; [314, с. 201]	**окиснення**
33.	**освидетельствова-ние** (котлов, сосудов и т.п.)	*опосвідчення* – ДНАОП 0.00-1.07-94; ДНАОП 0.00-1.21-98 *огляд* – [303, с. 274]; [320, с. 348]; [314, с. 208] *освідчування* – [314, с. 208] *опосвідчування* – [314, с. 208]	**опосвідчення**
34.	**оцененный** (показатель)	*оцінений* - [314, с. 220]; [322, с. 319] *сцінний* – ДСТУ 2860-94, п. 3.5.5	**оцінений** (показник)
35.	**площадка**	*площинка* – [312, с. 135]; [298, с. 138]; [303, с. 321]; [297, с. 149]; [314, с. 242] *площадка* – [349, с. 172]; [321, с. 493]; [318, с. 115]	**площинка**
36.	**помехоподавля-ющий**	*завадопослаблюваль-ний* – ДСТУ 2291-93, п. 53	**завадопосла-блювальний**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		протизавадний - ДСТУ 2977-95, п. 3.3	
37.	**помпаж – помпажу** (род.)	*помпажу* - [370, с. 38-42]; [321, с. 526] *помпажа* - [308, с. 101]	**помпажу**
38.	**поплавковый**	*поплавцевий* – [321, с. 527]; [314, с. 259] *поплавковий* – ДСТУ 2611-94, п. 41; [321, с. 527]	**поплавцевий**
39.	**поплавок**	*поплавець* – [320, с. 406]; [303, с. 363]; [314, с. 259]; [321, с. 527] *поплавок* – [303, с. 363]; [321, с. 527]	**поплавець**
40.	**представительная** (выборка, проба)	*показна* – ДСТУ 3514-97, п. *представницька* – [345, с. 239]; [347, с. 223]	**показна** (вибірка, проба)
41.	**привод**	*привід* – ДСТУ 2313-93, пп. 1, 4-13, 15-16; [307, с. 309]; [321, с. 543]; [349, с. 185]; [297, с. 159]; [318, с. 133] *привод* – ДСТУ 2611-94, п. 5; ДСТУ 2410-94, пп. 12-15, 30; [324, с. 183]; [349, с. 185]; ДСТУ 2919-94, 5.1-5.13	**привід**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		рушій – [298, с. 158] *повідня* – [314, с. 270]; [349, с. 185]; [297, с. 159] *повід* – [314, с. 270]	
42.	**приработка**	*припрацювання* – [321, с. 550]; [298, с. 162] *приріб-* ДСТУ 2860-94, пп. 3.12.3, 3.12.4, 3.4.14	**припрацювання**
43.	**приспособление**	*пристосування* – [307, с. 314] *пристосовання* – [298, с. 163] *припасування* – [307, с. 314] *припасовання* – [298, с. 163] *пристрій* - [307, с. 314]; [298, с. 163]; [324, с. 185]	**пристосування**
44.	**пульсирующий** (ток, напряжение)	*пульсівний* – [320, с. 435] *пульсивний* – [324, с. 193] *пульсний* – [314, с. 383]; ДСТУ 2815-94, п.3.53-3.55 *пульсивий* - [298, с. 171] *пульсуючий* – [307, с. 327]; [321, с. 582]; ДСТУ 2843-94, п. 184; ДСТУ 2286-93, п. 47; [324, с. 260]	**пульсівний** (струм, напруга)

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
45.	**работоспособность** (механизмов)	*працездатність* – ДСТУ 2860-94, п. 3.2.3; ДСТУ 2506-94, додаток А; [307, с. 329]; [314, с. 292]; [321, с. 586] *роботоздатність* – ДСТУ 2864-94, п. 2.1.4; [324, с. 195]; [318, с. 143]; [349, с. 197]; [298, с. 172] *роботоспроможність* – [314, с. 292]	**працездатність**
46.	**сохранность**	*збережність* – [314, с. 356]; ДСТУ 2732-94, пп. 6.3.1, 6.3.2 *збереженість* – ДСТУ 2864-94, п. 2.1.4; ДСТУ 2733-94, п. 55; ДСТУ 2226-93, п. 8.23 *схоронність* – [303, с. 500]; [322, с. 475]	**збережність**
47.	**спрямляющий**	*випрямний* – ДСТУ 2340-94, п. 80; [318, с. 174] *спрямний* – [312, с. 196]; [321, с. 709]; [318, с. 174];	**випрямний**
48.	**степень** (мера, сравнительная величина)	*міра* – ДСТУ 2340-94, пп. 178, 179 *ступінь* – ДСТУ 2860-94, п. 3.13.11; ДСТУ 2844-94, п. 14	**міра**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
49.	**степень свободы**	*ступінь вільності* – [298, с. 218]; [324, с. 245]; [349, с. 241] *ступінь свободи* – [324, с. 245]; [320, с. 620]; [327, с. 165] [209, с. 274-275]; [348, т. 1, с. 82] *степень свободи* – [314, с. 366] *степІнь вільності* – [321, с. 721]; [307, с. 412] *ступінь волі* – [313, с. 126]	**ступінь вільності**
50.	**торцевой**	*торцевий* – ДСТУ 2290-93, п. 6; [321, с. 769]; [349, с. 251] *торцьовий* - [307, с. 432]	**торцевий**
51.	**трибо-**	*трибо-* - [307, с. 436]; [324, с. 265] *трібо-* - ДСТУ 2823-94, додаток; [307, с. 436]	**трибо-**
52.	**управляющее устройство**	*пристрій керування* - ДСТУ 2483-94, п. 4.1.2 *керівний пристрій* - ДСТУ 2313-93, п. 1 *керуючий пристрій* - ДСТУ 2313-93, п. 3	**пристрій керування**
53.	**утечка** (в значении “вытекание”, т.е. дей-ствие)	*витікання* – [307, с. 451]; [298, с. 240]; ДСТУ 2291-93, п. 79; [349, с. 262]; [324, с. 278];	**витікання**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		[314, с. 400] *витік* – ДСТУ 2267-93, п. 108; [321, с. 805]; [349, с. 262]; [314, с. 400] *сплив* – ДСТУ 2648-94, пп. 8, 9; ДСТУ 2815-94, п. 3.88; [314, с. 400]	
54.	**фарад, пикофарад**	*фарад, пікофарад* – ДСТУ 3651.1-97; [324, с. 164, 279] *фарада, пікофарада* - [307, с. 455]; [321, с. 483, 810]; [349, с. 263]	**фарад, пікофарад**
55.	**функциональность** (от функции)	*функційність* – [314, с. 409] *функціональність* – ДСТУ 2853-94, додаток 1, п. 13; [322, с. 555]; [252, с. 932]	**функційність**
56.	**функционирование**	*функціонування* – [320, с. 593]; [252, с. 932]; [321, с. 825]; [349, с. 268]; [303, с. 589] *функціювання* – ДСТУ 2226-93, п. 6; ДСТУ 2791-94, п. 8; ДСТУ 2815-94, п. 5.18; ДСТУ 2936-94, п. 4.1; [314, с. 409]	**функціонування**
57.	**центробежный**	*відцентровий* – [307, с. 470]; [324, с. 291]	**відцентровий**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн-ський еквівалент
		відцентрований – ДСТУ 2340-94, п. 67	
58.	**численный метод**	*чисельний метод* – [314, с. 166]; [298, с. 83]; [349, с. 122] *числовий метод* – [321, с. 330]	**чисельний метод**

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Додаток В

Поняттєве розмежування термінів у терміносистемі

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент	Літературне джерело
1.	**ведущий**	тяговий *(той, що тягне, надає рух)*	[298, с. 23]
		провідний *(найважливіший, головний, основний)*	[257, с. 45]; [303, с. 46]
		головний *(той, що йде попереду, очолює)*	
2.	**взвешенный**	змулений *(у рідині)*	[328, с. 29]; [324, с. 30]
		завислий *(у газі)*	
		зважений *(на вагах)*	
3.	**гамма**	гамма *(грецька літера γ)*	[318, с. 28]; [349, с. 50]
		гама *(послідовний ряд будь-чого: кольорів, почуттів, звуків)*	
4.	**группировка**	групування *(дія)*	[317, с. 55]; [249, с. 76]; [329, с. 41]
		угруповання *(група)*	
5.	**емкость**	ємність *(фіз.)*	[318, с. 36]; [312, с. 55]
		місткість *(господарчо-економічні показники)*	
		посудина *(сосуд)*	
6.	**жесткость**	жорсткість *(конструкції)*	[349, с. 73]
		твердість *(води)*	
		цупкість *(матеріалу)*	
		шорсткість *(поверхні)*	
7.	**жидкий**	рідинний *(у фазі рідини)*	[293, с. 14]
		рідкий *(не густий)*	
8.	**напряжение**	напруга *(ел.)*	[324, с. 129]; [317, с. 136]; [318, с. 68]
		напруження *(мех.)*	
9.	**обратный**	зворотний *(напрямок, бік)*	[321, с. 405-406]; [312, с. 115]; [324, с. 141]
		обернений *(мат.)*	

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент	Літературне джерело
10.	**общий**	загальний *(належить усім або декільком)*	[298, с. 112]; [324, с. 141]
		спільний *(сумісно використовуваний)*	
11.	**ожидание**	очікування, чекання	[307, с. 240]
		сподівання *(мат.)*	[321, с. 416]; [312, с. 117]; [318, с. 88]
12.	**отрицательный**	від'ємний *(мат.)*	[321, с. 444]
		негативний *(фіз., техн.)*	
13.	**положительный**	додатний *(мат.)*	[321, с. 519]
		позитивний *(фіз., техн.)*	
14.	**смазка**	мастило *(продукт)*	[298, с. 205]; [328, с. 134]
		мащення *(дія)*	
15.	**соединение**	з'єднання, сполучення	[324, с. 233]; [312, с. 191]
		сполука *(хім. речовина)*	
		сполучення *(мат.)*	
16.	**способность**	здатність, спроможність	[322, с. 480]
		здібність *(хист)*	
17.	**степень**	степінь *(мат.)*	[321, с. 721]; [318, с. 176]
		міра *(рос. “мера”)*	
		ступінь *(хім., техн.)*	
18.	**участок**	ділянка *(частина поверхні, площі чогось; частина тіла; сфера якоїсь діяльності)*	[249, с. 88]; [312, с. 221]
		дільниця *(адміністративно-територіальна або виробнича одиниця)*	
19.	**функциональ-ный**	функційний *(стос. функції)*	[298, с. 244]
		функціональний *(стос. функціоналу)*	

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

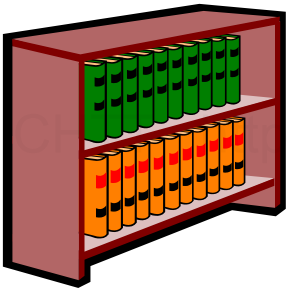

СЕРІЯ
ЕЛЕКТРОННИХ ТА ПАПЕРОВИХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКО- АНГЛІЙСЬКИХ ТЛУМАЧНИХ СЛОВНИКІВ-ДОВІДНИКІВ
ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ НАФТОГАЗОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

ПРИЗНАЧЕНА для надання допомоги виробничникам, інженерно-технічному та адміністративному персоналу, керівникам усіх рівнів, науковцям, викладачам, студентам, слухачам галузевої системи підготовлення кадрів у правильному вживанні українських науково-технічних термінів, а також у перекладі технічної та експлуатаційної документації з російської та англійської мов на українську та навпаки

Кожний словник-довідник відображає певну частину єдиної галузевої термінологічної системи нафтогазової промисловості й може використовуватись як в **електронному**, так і в **паперовому** вигляді.

По допомогу з усіх термінологічних питань просимо звертатися за адресою:

Україна, 61125, м. Харків, МСП,
вул. Маршала Конєва, 16 НДПІАСУтрансгаз,
зав. відділення “Інформтехнологія”
докт. техн. наук, проф. Гінзбургу М.Д.
E_mail: GINZ.NIPI@UGP.VIADUK.NET
Факс: (8-0572) 12-08-32; газовий факс: 26-13
тел. (8-0572) 20-57-80; 20-57-34; 20-57-83

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Це повинно бути на робочому столі кожного фахівця!

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Тлумачний словник-довідник з автоматизації, телемеханізації та використання обчислювальної техніки для працівників газової промисловості. Основні терміни: Близько 4000 термінів / Уклад. В.В. Дубровський, М.Д. Гінзбург, В.О. Добридень та ін.; За заг. ред. М.Д. Гінзбурга, З.П. Осінчука, Б.І. Педька. - Харків, 1996. - 536 с.

Видано в Україні вперше!

Українсько-російсько-англійський словник охоплює найпоширеніші поняття з таких питань:

- автоматика, автоматизовані системи;
- обчислювальна техніка, програмування, системи оброблення та передавання інформації;
- електроніка та електронні пристрої;
- фізичні величини, міри, вимірювальна техніка та метрологія;
- телемеханіка та зв’язок;
- надійність та безпека.

Це повинно бути на робочому столі кожного фахівця!

Російсько-українсько-англійський словник з газовимірювань, якості газу та метрології. Основні терміни: близько 3000 термінів /
Уклад. М.Д. Гінзбург, І.А. Гордієнко, І.М. Корніловська та ін.; За заг. ред. В.В. Розгонюка. – Харків, 1998. – 312 с.

Видано в країнах СНД уперше!

Словник охоплює найпоширеніші поняття з таких питань:

- загальна хімія;
- прикладна хімія природного газу, нафти, нафтопродуктів, води;
- фізико-хімічні аналізи;
- хімічні реагенти;
- прилади та системи, що використовуються в хімічних лабораторіях нафтогазового комплексу;
- метрологія.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Це повинно бути на робочому столі кожного фахівця!

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

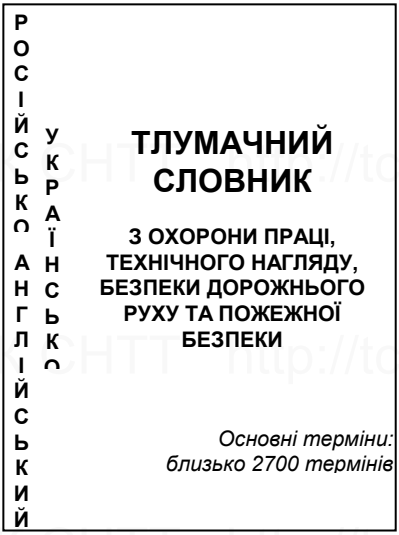

Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з охорони праці, технічного нагляду, безпеки дорожнього руху та пожежної безпеки. Основні терміни: близько 2700 термінів /
Уклад. М.Д. Гінзбург, Н.І. Азімова, О.О. Болокан та ін; За заг. ред. В.В. Розгонюка. - Харків, 1998. - 536 с.

Видано в країнах СНД уперше!

Словник охоплює найпоширеніші поняття з таких питань:

- організація роботи з охорони праці, ергономіка;
- технічний нагляд за безпечною експлуатацією обладнання;
- вибухонебезпека виробництв і вибухозахист, пожежна безпека;
- електробезпека;
- гігієна праці та виробнича санітарія;
- безпека дорожнього руху;
- правове забезпечення організації та охорони праці.

♦

Це повинно бути на робочому столі кожного фахівця!

ПРАВИЛА

експлуатації та безпечного обслуговування засобів автоматики, телемеханіки та обчислювальної техніки в газовій промисловості України

Правила експлуатації та безпечного обслуговування засобів автоматики, телемеханіки та обчислювальної техніки в газовій промисловості України / Уклад.: В.В. Колодяжний, Н.І. Азімова, М.Д. Гінзбург та ін. - Харків, 1998. - 115 с.

Містять: функції експлуатаційного персоналу; вимоги з проведення монтажних, пусконалагоджувальних робіт, введення засобів та систем в експлуатацію; організація перевірки, метрологічного забезпечення та надійності в процесі експлуатації; планування, організація охорони праці та пожежної безпеки; вимоги безпеки під час монтажу та експлуатації засобів (пневмо- та гідроавтоматики, обчислювальної техніки, ртутних приладів і т. ін.) у пожежо- та вибухонебезпечних приміщеннях, в операторних, у лабораторіях, у разі проведення зовнішніх робіт; засоби індивідуального захисту, спецодяг, спецвзуття під час проведення всіх вищезазначених робіт.

Правила чинні з 01.12.1998 р.
Обов'язкові до виконання поряд з чинними нормативними документами.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

♦ ***Це повинно бути на робочому столі кожного фахівця!***

Практичний посібник для працівників газової промисловості зі складних випадків слововживання в українській діловій мові /
Уклад.: М.Д. Гінзбург, І.О. Требульова, І.М. Корніловська та ін. - Харків, 1999. - 128 с.

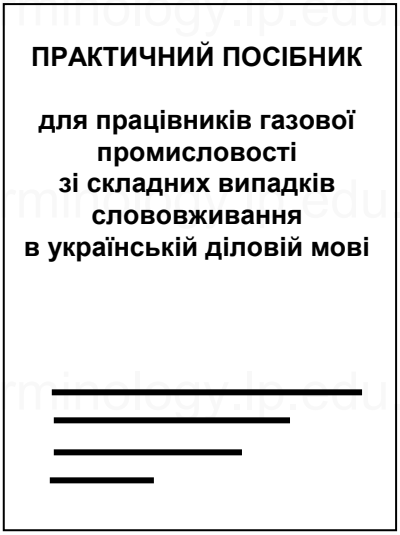

Мета посібника - надання допомоги фахівцям газової промисловості в процесі підготовлення управлінської, нормативної, науково-технічної та іншої службової документації українською мовою.

У посібнику зібрано складні випадки слововживання, що спричиняють найхарактерніші помилки в документах, а саме такі:

- правила побудови звертань;
- вживання прийменникових конструкцій;
- опис засобами української мови процесових понять (назви дій, наслідки дій, здатність до дії, перебування в дії);
- переклад на українську мову словосполучень, що походять від російського терміна "*управление*";
- правила вживання деяких науково-технічних та управлінських термінів у залежності від контексту;
- усталені звороти ділової мови.

З метою забезпечення швидкого отримання довідки щодо вживання перелічених конструкцій основний матеріал посібника згруповано в таблиці.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Це повинно бути на робочому столі кожного фахівця!

Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з енергетики. Основні терміни: понад 3500 термінів / Уклад. М.Д. Гінзбург, Н.І. Азімова, М.В. Чернець та ін.; За заг. ред. А.А. Рудніка. - Харків, 1999. - 752 с.

Видано в країнах СНД уперше!

Словник охоплює найпоширеніші поняття з таких питань:

- електротехніка;
- електричні мережі та системи;
- силове електротехнічне обладнання;
- електротехнічні вироби;
- діелектричні, магнітні матеріали, магнітодіелектрики та ферити;
- кабельні вироби та дроти;
- водопостачання та каналізація;
- теплопостачання;
- енергоощадність та енергобаланси;
- електробезпека.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Це повинно бути на робочому столі кожного фахівця!

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з інтелектуальної власності. Основні терміни: близько 2000 термінів /
Уклад. М.Д. Гінзбург, І.О. Требульова, Л.М. Дунаєвський та ін.; За заг. ред. А.А. Рудніка. – Харків, 1999. – 408 с.

Видається в Україні вперше!

Словник охоплює найпоширеніші поняття з таких питань:

- наука та науково-технічна діяльність;
- науково-технічна інформація;
- патентно-ліцензійна, винахідницька та раціоналізаторська робота;
- авторські та суміжні права, реєстрація прав на комп'ютерні програми і бази даних;
- реклама та маркетинг.

Це повинно бути на комп'ютері кожного фахівця!

Нема вже сили шукати потрібне слово серед словників та довідників?
Пошук у паперових словниках поглинає дорогоцінній час?
Різни автори суперечать один одному?

МИ ПРОПОНУЄМО ВИХІД !

Електронна версія дозволяє:

- швидко знайти потрібний термін будь-якою з трьох мов;
- отримати його переклад на дві інші мови та тлумачення українською або російською мовою;
- дізнатись, як правильно відмінювати термін українською або російською мовою;
- відразу скопіювати до Вашого документу термін будь-якою з трьох мов у потрібному відмінку або його тлумачення;
- дізнатися про походження іншомовних термінів;
- отримати довідку про літературне джерело.

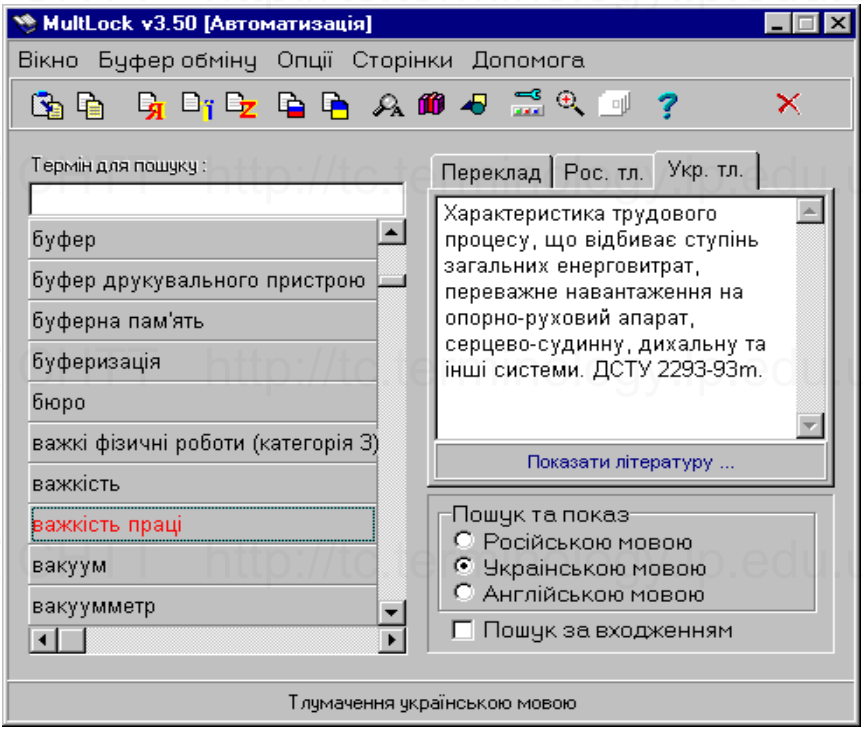

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua

ПІДГОТОВЛЕНІ ДО ДРУКУ:

- **Тлумачний російсько-українсько-англійський словник із захисту газопроводів від корозії.** ***Основні терміни: понад 2400 термінів***

Словник охоплює найпоширеніші поняття з таких питань:

- фізико-хімічні основи корозії споруд, корозійні властивості середовищ, види корозії;
- методи захисту споруд від корозії, захисні покриття, пристрої електрохімзахисту;
- електрометричні дослідження стану споруд.

- **Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки об'єктів транспорту газу.** ***Основні терміни: понад 3000 термінів***

Словник охоплює найпоширеніші поняття з таких питань:

- охорона довкілля - атмосфери, гідросфери, надр, ґрунтів, флори, фауни;
- хімічний склад викидів, забруднювальних речовин, фізико-хімічний аналіз середовища;
- ресурсоощадність та енергобаланс підприємств;
- поводження з відходами;
- екологія праці, правові та законодавчі аспекти екології.

ГОТУЄТЬСЯ ДО ДРУКУ:

- **Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з економіки та фінансів.** ***Основні терміни: близько 3000 термінів***

Словник охоплює найпоширеніші поняття з таких питань:

- сучасна ринкова економіка;
- фінансування та кредитування;
- нормування виробничих процесів і матеріальних ресурсів, праці та заробітної плати;
- облік показників виробничої діяльності, звітність;
- менеджмент;
- зовнішньоекономічна діяльність, маркетинг, реклама.

Підписано до друку 01.12.99 р. Формат 14,8х21,0 1/4
Надруковано на дублікаторі RC 6300.
Умов. друк. арк. 70. Тираж 500 екз. Зам. № 66/3.
Копіювально-розмножувальний центр
ВАТ "УЦЕБОПнафтогаз".
61125, м. Харків, вул. Конєва, 16.

ТК СНТТ http://tc.terminology.lp.edu.ua